

coord. Iris Alexe
Bogdan Păunescu

STUDIU ASUPRA FENOMENULUI IMIGRAȚIEI ÎN ROMÂNIA.

INTEGRAREA STRĂINILOR ÎN SOCIETATEA ROMÂNEASCĂ

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect finanțat prin Programul general
„Solidaritatea și gestionarea fluxurilor
migratorii”

Ministerul Administrației și Internelor

Oficiul Român pentru Imigrări

Ministerul Administrației și Internelor

Direcția Schengen

FUNDAȚIA SOROS
ROMÂNIA www.soros.ro

STUDIU ASUPRA FENOMENULUI IMIGRAȚIEI ÎN ROMÂNIA. INTEGRAREA STRĂINILOR ÎN SOCIETATEA ROMÂNEASCĂ

**Coordonatori: Iris Alexe
Bogdan Păunescu**

**Autori: Iris Alexe, Bogdan Ciubotariu, Eugenia Ghiță, Laura Husti-Răduleț,
Daniela Tarnovschi, Louis Ulrich, Bogdan Păunescu**

Echipa proiectului:

Fundația Soros România:

Iris Alexe, Manager Proiect;
Laura Husti-Răduleț, Asistent Proiect;
Daniela Aura Ștefan, Responsabil Financiar;
Alexandra Cărmădaru, Manager Comunicare;
Mădălina Oprișan, Manager Comunicare;
Lucian Popescu, Editor;
Louis Ulrich, Coordonator Cercetare;
Daniela Tarnovschi, Coordonator Documentare.

Asociația Română pentru Promovarea Sănătății:

Bogdan Păunescu, Manager Proiect;
Luminița Brândușa, Asistent Proiect;
Bogdan Ciubotariu, Cercetător 1;
Eugenia Ghiță, Cercetător 2.

STUDIU ASUPRA FENOMENULUI IMIGRAȚIEI ÎN ROMANIA. INTEGRAREA STRAINILOR ÎN SOCIETATEA ROMANEASCA (EDIȚIE ELECTRONICĂ, 2011) coordonatori IRIS ALEXE, BOGDAN PAUNESCU

ISBN 978-973-0-10715-9

Contact: Fundația Soros România, tel. +40 21 212 11 01, ialexe@soros.ro ;

Asociația Română pentru Promovarea Sănătății, tel. +40 21 332 30 58, bogdan.paunescu@arps.ro

CUPRINS

Mulțumiri / 6

Listă abrevieri / 7

Introducere și metodologie / 8

STUDIU DE DOCUMENTARE ASUPRA FENOMENULUI IMIGRAȚIEI ȘI INTEGRĂRII STRĂINILOR / 13

- **Listă tabele / 14**
- **Listă grafice / 14**
- **Abordarea imigrației și integrării străinilor în context european / 15**
 - o Scurt istoric / 15
 - o Concluzii și recomandări / 20
- **Abordarea imigrației și integrării străinilor în context național / 21**
 - o Introducere și metodologie / 21
 - o Caracteristici și tendințe generale ale fenomenului imigrației în România / 22
 - o Populația imigrantă în România - fluxuri cantitative, descriere, caracteristici / 23
 - o Imigrație nereglementată și munca nedeclarată a străinilor / 31
 - o Prevenirea imigrației ilegale și combaterea contrabandei cu imigranți / 33
 - o Trafic de persoane, cetățeni străini în România / 34
 - o Integrarea străinilor în societatea românească / 35
 - Șederea legală în România / 38
 - Limba română, orientare culturală și asistență în vederea integrării / 39
 - Locuire / 40
 - Asistență medicală / 40
 - Educație / 41
 - Piața muncii / 41
 - Cetățenie română / 42
 - Opinia publică / 43
 - o Concluzii și recomandări / 44
- **Anexă - Organizații relevante în integrarea imigranților și serviciile oferite / 49**

PERCEPȚIA POPULAȚIEI CU PRIVIRE LA RESORTISANȚII DIN ȚĂRI TERȚE ÎN ROMÂNIA. RAPORT DE CERCETARE CANTITATIVĂ / 63

- **Listă grafice / 64**
- **Listă tabele / 68**
- **Introducere / 73**
- **Metodologie / 75**
- **Rezultate / 77**
 - o **Aspecte generale / 77**
 - o **Opinii despre străinii care trăiesc în România / 78**
 - o **Definiții și terminologie / 80**
 - Imaginea străinilor /imigranților din perspectiva cetățenilor români / 81
 - Nivelul de informare a populației românești despre problematica străinilor/imigranților din România / 81
 - o **Distanța socială, contactul și experiența personală a populației din România cu străinii / 83**

- o Integrarea socială a cetățenilor străini și rolul instituțiilor statului în acest proces / 85
- Concluzii și recomandări / 87
- Anexe / 94
 - o A. Grafice / 94
 - o B. Tabele de frecvență / 143
 - o C. Eșantion / 243
 - o D. Chestionar / 258

PERCEPȚII PRIVIND STRĂINII CU ȘEDERE LEGALĂ ÎN ROMÂNIA - RAPORT DE CERCETARE CALITATIVĂ / 268

- Introducere / 269
- Metodologie / 270
- Aspecte generale privind fenomenul imigrației în România / 272
- Percepții ale participanților la cercetare asupra fenomenului imigrației / 275
- Impactul fenomenului imigrației asupra României / 282
- Percepții ale populației majoritare asupra rtt / 287
- Tipurile și calitatea interacțiunilor populației generale cu străinii / 295
- Integrarea străinilor în societatea românească / 298
- Nevoia de informare cu privire la străinii din România / 306
- Concluzii și recomandări / 308
- Anexă. Ghid de focus grup / 313

CERCETARE CALITATIVĂ ÎN RÂNDUL RTT VIZÂND PARCURSUL DE INTEGRARE ÎN SOCIETATEA ROMÂNEASCĂ - STUDII DE CAZ. POVEȘTI DE VIAȚĂ / 317

- Rezumat / 318
- Introducere și context / 321
- Metodologie / 322
- Rezultatele cercetării / 324
- Analiza rezultatelor / 348
- Concluzii și recomandări / 356
- Anexă. Ghid de interviu / 361

CERCETARE CALITATIVĂ PRIVIND IDENTIFICAREA METODELOR ȘI A CANALELOR DE INFORMARE REFERITOARE LA PROBLEMATICA RTT / 367

- Introducere / 368
- Rezumat / 369
- Metodologie / 376
- Rezultate / 377
 - o Imigrație și imigranți - aspecte generale / 377
 - Evoluția fenomenului imigrației în ultimii zece ani / 377
 - Opinii privind principalele categorii de străini care au imigrat în România / 379
 - Influența cetățenilor străini care locuiesc în România asupra dezvoltării țării noastre / 380
 - Percepții referitoare la străinii care locuiesc și muncesc în România în comparație cu cetățenii români / 380
 - Influența politicilor cuprinse în Strategia României în domeniul imigrației 2007-2010 asupra situației imigranților din România / 381

- Opinii privind schimbările care ar trebui aduse politicilor publice privind integrarea cetățenilor străini / 382
- Efectele aderării României la UE asupra situației imigranților / 383
- Gradul de cunoaștere de către rtt a politicilor care-i vizează / 383
- o **Percepții asupra străinilor din România** / 384
 - Opinii ale populației referitoare la imigranți / 384
 - Percepția imigranților privind cetățenii români / 385
 - Diferențe și asemănări între resortisanți și alte categorii de migranți care locuiesc în România / 386
 - Gradul de cunoaștere a populației din România care intră, în general, în contact cu străinii asupra deosebirilor terminologice dintre: imigrant, refugiat, rtt etc. / 386
 - Măsurile care ar trebui implementate pentru a îmbunătăți imaginea rtt / 387
- o **Nivelul de integrare a resortisanților din România** / 387
 - Opinii asupra implicării instituțiilor guvernamentale în ceea ce privește problematica rtt / 388
 - Opinii asupra implicării organizațiilor nonguvernamentale în ceea ce privește problematica rtt / 390
 - Opinii asupra implicării organizației respondentului în ceea ce privește problematica rtt / 390
 - Dificultăți în integrarea rtt în societatea-gazdă / 391
 - Atribute ale cetățenilor români considerate favorizante integrării rtt în societatea gazdă / 392
 - Opinii privind relația dintre naționalitatea imigranților și integrarea în societatea românească / 392
- o **Nevoile de informare ale resortisanților** / 393
 - Gradul de informare a resortisanților din România cu privire la serviciile pe care le pot accesa, drepturile și obligațiile pe care le au, alte informații utile / 393
 - Principalele subiecte de interes pentru imigranții din România / 394
 - Principalele surse de informare utilizate de către resortisanți / 394
 - Principalele modalități prin care autoritățile și organizațiile relevante din domeniu comunică cu resortisanții / 396
 - Pagina de internet a organizațiilor. Limba în care este disponibilă informația. Frecvența de actualizare / 397
 - Opinii asupra eficienței modalităților de comunicare și de informare ale organizațiilor / 397
 - Considerații asupra necesității cursurilor suplimentare de specializare specifice legate de problematica străinilor / 398
- o **Propuneri pentru creșterea gradului de informare a rtt** / 398
 - Necesitatea modificărilor legislative din domeniul imigrației / 398
 - Evaluarea politicilor publice din ultimii ani, cu referire la rolul lor în integrarea rtt / 399
- **Concluzii și recomandări** / 402
- **Anexă - Ghid de interviu** / 414
- **Bibliografie** / 418

MULȚUMIRI

Realizatorii studiului le mulțumesc tuturor celor care au acceptat să participe la acest studiu complex, ne-au sprijinit și au contribuit cu informații din sfera lor de activitate, cu opinii și sugestii privitoare la modul în care pot fi îmbunătățite anumite aspecte și îi includem aici pe toți reprezentanții instituțiilor și agențiilor guvernamentale cu rol în gestionarea imigrației, pe reprezentanții organizațiilor neguvernamentale care derulează proiecte în acest domeniu care au participat la interviurile din cadrul componentelor de cercetare calitativă.

Nu în ultimul rând dorim să le transmitem aprecierea și mulțumirile noastre tuturor cetățenilor străini care au participat la acest studiu, demonstrând implicare și interes pentru îmbunătățirea situației străinilor în România, persoanelor care ne-au împărtășit cu deschidere și sinceritate poveștile lor de viață, experiențele și opiniile pe care le-am analizat și inclus în acest raport.

Dorim să ne exprimăm gratitudinea și admirația pentru munca și implicarea colegilor și colegelor noastre care ne-au ajutat în selectarea și recrutarea persoanelor intervievate pentru prezentul studiu, care ne-au facilitat relația cu persoanele intervievate în cadrul acestui studiu, înțelegând cât este de important să facem cunoscute dificultățile cu care se confruntă pentru a le găsi soluții, dar mai ales poveștile lor de succes, o valoroasă sursă de inspirație și motivare.

Mulțumirile noastre se îndreaptă de asemenea către reprezentanții Oficiului Român pentru Imigrări care ne-au acordat constant suport în implementarea acestui proiect pentru a-i atinge obiectivele și pentru ca acest proiect de cercetare să producă un instrument util, cuprinzător, care să servească tuturor celor implicați în gestionarea imigrației și integrarea străinilor în societatea românească.

Nu putem omite să menționăm contribuția importantă pe care IRES a adus-o în etapa de culegere a datelor și să le mulțumim pentru colaborarea la acest studiu. De asemenea, nu îi putem neglija nici pe respondenții la chestionar și nici pe participanții la focus grupuri care au contribuit prin răspunsurile și opiniile lor la o mai bună înțelegere a fenomenului migrației în România. Le transmitem mulțumirile noastre sincere.

În cele din urmă, dar nu în ultimul rând, dorim să recunoaștem aportul fiecărui membru al echipei și să mulțumim fiecăruia pentru efortul și experiența puse în slujba acestui proiect: Iris Alexe, Luminița Brândușa, Alexandra Cărmădaru, Bogdan Ciubotariu, Eugenia Ghiță, Laura Husti-Răduleț, Mădălina Oprișan, Daniela Ștefan, Daniela Tarnovschi, Louis Ulrich, Lucian Popescu, Bogdan Păunescu.

LISTĂ ABREVIERI

ANITP – Agenția Națională Împotriva Traficului de Persoane
ANOFM - Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă
CAB - Curtea de Apel București
CE - Comisia Europeană
CE - Consiliul Europei
CNFPA - Consiliul Național de Formare Profesională a Adulților
CNRED - Centrul Național de Recunoaștere și Echivalare a Diplomelor
DIICOT - Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism
EURES - Serviciul European de Ocupare a Forței de Muncă
FEI - Fondul European pentru Integrare
FER - Fondul European pentru Refugiați
INS - Institutul Național de Statistică
IRES - Institutul Român de Evaluare și Strategii
JAI - Justiție și Afaceri Interne
MAI - Ministerul Administrației și Internelor
MIPEX - Indicele Politicilor de Integrare a Migranților
MMFPS – Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale
MECTS – Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului
OIM - Organizația Internațională pentru Migrație
OIM - Organizația Internațională a Muncii
OUG - Ordonanță de Urgență a Guvernului
ong - organizație neguvernamentală
ORI - Oficiul Român pentru Imigrări
PBC - Principiile de bază comune
rtt - resortisant țări terțe
SEE - Spațiul Economic European
SIS - Sistemul Informatic Schengen
SUA - Statele Unite ale Americii
UE - Uniunea Europeană
UNHCR - Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați

INTRODUCERE ȘI METODOLOGIE

Imigrația legală și integrarea rtt constituie teme îndelung dezbătute la nivelul Uniunii Europene, integrarea socială a străinilor în societățile gazdă reprezentând nucleul politicilor publice în domeniul imigrației. Cunoașterea, promovarea reală a drepturilor fundamentale, a nediscriminării și egalității de șanse pentru toți devin elemente extrem de importante pentru asigurarea unei bune integrări a cetățenilor țărilor terțe și pentru eforturi comune depuse atât din partea rtt, cât și a populației autohtone pentru construcția de societăți deschise responsabile și diverse.

„Studiul asupra fenomenului imigrației în România. Integrarea străinilor în societatea românească”, realizat de Fundația Soros în parteneriat cu Asociația Română pentru Promovarea Sănătății (ARPS), prezintă gradul de cunoaștere a fenomenului imigrației și recomandări de susținere a integrării rtt (resortisanți din țări terțe) cu drept de ședere legală în România.

Realizat în cadrul proiectului omonim și finanțat prin Programul general “Solidaritatea și gestionarea fluxurilor migratorii” (ref: IF/09.01) al Uniunii Europene, gestionat în România de Ministerul Administrației și Internelor – Direcția Schengen ca Autoritate Responsabilă și Oficiul Român pentru Imigrări, ca Autoritate Contractantă, „Studiul asupra fenomenului imigrației în România. Integrarea străinilor în societatea românească” a fost implementat în perioada mai 2010-aprilie 2011.

Scopul proiectului „*Studiu asupra fenomenului imigrației în România. Integrarea străinilor în societatea românească*” l-a constituit îmbunătățirea gradului de cunoaștere privind fenomenul imigrației în România cu accent pe problematica integrării cetățenilor din țările terțe (resortisanți din țările terțe¹ – rtt) în societatea românească.

Grupul țintă al proiectului a fost reprezentat de populația românească la nivel general și în special de populația din orașele și zonele în care există comunități mai mari de resortisanți ai țărilor terțe; de străinii cu ședere legală în România; de autoritățile române cu responsabilități în gestionarea imigrației și de organizații internaționale și neguvernamentale implicate în integrarea rtt.

Activitățile proiectului au constatat într-o diagnoză a situației actuale și o previziune a tendințelor viitoare ale fenomenului imigraționist, studiu referitor la situația străinilor în România, la percepția populației asupra străinilor și a integrării resortisanților țărilor terțe, la organizațiile relevante în domeniul integrării rtt și a celor mai eficiente metode de informare, astfel încât, informațiile oferite să constituie o bază solidă de fundamentare a politicilor publice dezvoltate de autoritățile române în domeniul imigrării și integrării străinilor.

Obiectiv general:

Susținerea integrării sociale a resortisanților țărilor terțe cu drept de ședere legală în România prin creșterea nivelului de cunoaștere asupra fenomenului imigraționist și a străinilor aflați legal pe teritoriul țării noastre, în conformitate cu obiectivele naționale cuprinse în Strategia României în domeniul imigrației 2007-2010.

Obiective specifice:

1. Îmbunătățirea cunoașterii și a accesului la informații referitor la situația rtt cu ședere legală în România precum și asupra tendințelor și evoluției imigrației legale prin realizarea unei cercetări asupra acestui fenomen și a integrării străinilor.
2. Creșterea gradului de conștientizare publică cu privire la necesitatea și avantajele imigrației în vederea creării unui climat favorabil în rândul populației române în ceea ce privește imigrația

¹ Prin resortisant al țărilor terțe se înțelege orice persoană care nu este cetățean al Uniunii Europene în sensul art. 17 alineatul (1) din tratat.

și promovarea integrării sociale a rtt pe teritoriul României, atât la nivel național, cât și local prin studierea percepției populației asupra străinilor, a stereotipurilor și a reprezentărilor asupra străinilor existente la nivelul populației generale.

3. Ameliorarea comunicării dintre societatea gazdă și rtt prin studierea implicării populației în procesul integrării rtt prin studii de caz și experiențe sau povești de viață ale cetățenilor țărilor terțe în România pe parcursul integrării lor în societatea românească.

4. Contribuția la crearea unei societăți deschise, responsabile și informate destinate să faciliteze integrarea rtt și creșterea coeziunii socio-culturale prin identificarea celor mai eficiente metode de informare a populației asupra străinilor și a rtt asupra societății gazdă.

Studiu asupra fenomenului imigrației în România. Integrarea străinilor în România

Tematica studiului complex de cercetare asupra fenomenului imigrației în România și a integrării străinilor în societatea românească și structurarea studiului pe capitole se prezintă după cum urmează: primă componentă a studiului, pe de o parte, face o trecere în revistă a evoluțiilor politicilor referitoare la imigrație și integrarea străinilor în context european și reliefează modul în care aceste subiecte se regăsesc pe agenda UE și care sunt viitoarele provocări în domeniu cu impact major la nivelul statelor membre și, pe de altă parte, documentează fenomenul imigrației și politicile de integrare în România cu accent pe organizațiile cu activități sau cu responsabilități și atribuții în această arie; a doua componentă se axează pe surprinderea percepțiilor populației din România cu privire la rtt, a treia parte a studiului cuprinde experiențele de integrare a rtt în societatea românească (povești de viață), partea a patra oferă o imagine a rolului instituțiilor și organizațiilor cu atribuții în domeniul integrării resortisanților din țările terțe și a modului în care trebuie să se implice ele în informarea rtt și în stabilirea și elaborarea metodelor, canalelor de informare a acestora, și va furniza detalii referitoare la nevoile de informare necesare resortisanților din țările terțe în interacțiunea cu țara gazdă. Fiecare parte a studiului complex, corespunzător componente de cercetare se încheie cu o secțiune de recomandări și concluzii.

Studiul complex asupra fenomenului imigrației în România și a integrării străinilor în societatea românească cuprinde patru componente majore de cercetare:

1. cercetare de tip documentare

2. cercetare privind percepția populației din România asupra rtt (a. componentă cantitativă; b. componentă calitativă) - culegerea datelor fiind subcontractată către IRES

3. cercetare calitativă în rândul rtt vizând parcursul de integrare în societatea românească

4. cercetare calitativă privind identificarea metodelor și canalelor de informare referitoare la problematica rtt

1. Cercetarea de tip documentare

Documentarea a urmărit culegerea de informații relevante, date și statistici referitoare la imigrație și tendințele fenomenului în România, identificarea organizațiilor relevante în domeniul integrării străinilor în societatea românească, și prezentarea unui scurt istoric a evoluțiilor abordării imigrației în context european cu provocări viitoare și efecte la nivelul României ca stat membru utilizând metoda cercetării de birou (desktop research) și solicitării de informații de la autoritățile competente.

Cercetarea tip documentare a presupus analizarea surselor de informație disponibile: statistici oficiale, cadrul legislativ, date deținute de către organizații guvernamentale și neguvernamentale relevante în domeniul integrării străinilor, rapoarte de cercetare elaborate anterior. Pentru obținerea informațiilor au fost studiate articole, statistici, rapoarte precum și alte documente disponibile pe internet sau la sediul diverselor organizații, s-au realizat discuții cu reprezentanți ai instituțiilor și organizațiilor relevante.

Un rezultat de sine stătător al eforturilor de documentare îl reprezintă Anexa - o sinteză a principalelor organizații internaționale, asociații ale imigranților, instituții publice, organizații neguvernamentale, active în integrarea străinilor în societatea românească, ce cuprinde scurte prezentări, misiunea, rolul, serviciile oferite și proiectele implementate de acestea.

2. Cercetare privind percepția populației din România asupra rtt (a. componentă cantitativă; b. componentă calitativă)

Cercetarea percepțiilor populației, a reprezentărilor și stereotipurilor privind străinii a presupus utilizarea unei combinații de metode cantitative și calitative de cercetare, axate pe aplicarea chestionarelor și interviuri semi-structurate.

Principalul instrument de cercetare l-a constituit sondajul de opinie, realizat pe un eșantion reprezentativ la nivel național, cu supraeșantionare pentru comunitățile (localități sau zone din localități) unde se înregistrează prezența imigranților. Aceste comunități au fost identificate folosind date statistice și informațiile generate de celelalte componente de cercetare ale studiului complex, mai exact componenta de documentare menționată anterior. În cadrul comunităților, respondenții au fost selectați folosind metoda drumului aleatoriu.

În acest mod facem posibilă analiza atât a percepțiilor generale ale întregii populații, cât și a schimbărilor care survin ca urmare a prezenței imigranților în cadrul comunității.

Studiul calitativ a constat în realizarea unui număr de 20 de focus grupuri (câte 4 focus grupuri în fiecare locație: București, Iași, Cluj, Timișoara, Constanța). Pentru construcția grupurilor au fost utilizați indicatori ce pot influența semnificativ percepția, atitudinile și comportamentul cetățenilor români față de străini (vârsta, nivelul de educație, apartenența la un grup etnic altul de cât cel majoritar românesc etc.).

2a. Studiul cantitativ

Scopul acestei componente l-a reprezentat culegerea datelor în cadrul componentei cantitative ale studiului sociologic pentru a identifica percepția asupra străinilor din România, cunoștințele, atitudinile și practicile în ceea ce privește imigrația și promovarea integrării sociale a rtt, precum și de a identifica reprezentările și stereotipurile privind străinii.

Populație țintă

Studiul a fost proiectat pentru a culege informații prin sondaj de opinie pe bază de chestionar realizat pe un eșantion de femei și bărbați cu vârste peste 18 ani, reprezentativ la nivel național, cu supraeșantionare în comunitățile (localități sau zone din localități) unde se înregistrează prezența imigranților: București, Iași, Cluj, Timișoara, Constanța, eșantion de 2000 de subiecți în total.

Metodologie

Au fost chestionate minim 2000 de persoane: un eșantion standard reprezentativ național de 1500 de persoane cu vârste de peste 18 ani, bărbați și femei din mediul urban și rural și un subeșantion de 500 de persoane cu vârste de peste 18 ani din comunități în care au fost identificați imigranți (București, Iași, Cluj, Timișoara, Constanța).

Eșantionul este tristadial cu stratificare în primul stadiu (regiune, mediu de rezidență, tip de localitate). Numărul aproximativ de localități selectate: 200.

Selecția persoanelor incluse în eșantion se va face din toate județele țării, fie pe baza listelor electorale, fie prin metoda drumului aleator (în ambele situații, se va respecta cu strictețe regula de realizare a minim 3 vizite la domiciliul respondenților sau gospodăriilor selectate în eșantion, în zile și la intervale orare diferite, înainte de a se apela la eșantionul de rezervă).

Marja de eroare maximă calculată teoretic pentru eșantionul de mai sus la un nivel de încredere de 95% este de 2,2%.

Chestionarul

S-a aplicat un chestionar multi-tematic cu o durată totală de aplicare de 30-40 minute.

Chestionarul a fost definitivat și pretestat pe minimum 20 de reprezentanți ai grupului țintă în minimum 3 localități. Modul de culegere a datelor - cu operator de teren, interviuri față în față.

2b. Studiul calitativ

Scopul studiului calitativ îl reprezintă cunoașterea mai detaliată a percepțiilor privind străinii, a atitudinilor față de ei, a stereotipurilor ce funcționează în cazul rtt și a nivelului de acceptare sau neacceptare a integrării lor societatea românească. Informațiile obținute vor constitui o bază de fundamentare a politicilor publice ce urmează a fi dezvoltate de autoritățile române în domeniul imigrării și integrării străinilor cu ședere legală în România.

Obiectivele specifice ale cercetării calitative sunt:

- identificarea factorilor care generează stereotipuri și prejudecăți
- identificarea reprezentărilor despre străini
- nivelul de informare asupra integrării rtt

Populația țintă a componentei calitative:

Cetățeni români, de ambele sexe, cu vârste de peste 18 ani, reprezentanți ai populației majoritare românești și diferitelor grupuri etnice, în cele cinci localități din România care figurează cu cel mai mare număr de resortisanți ai țărilor terțe (București, Iași, Cluj, Timișoara, Constanța).

Studiul calitativ a constat în realizarea unui număr de 20 de focus grupuri (câte 4 focus grupuri în fiecare locație: București, Iași, Cluj, Timișoara, Constanța). Pentru construcția grupurilor au fost utilizați indicatori ce pot influența semnificativ percepția, atitudinile și comportamentul cetățenilor români față de străini (vârsta, nivelul de educație, apartenența la un grup etnic altul de cât cel majoritar românesc etc.).

Instrumentul folosit pentru culegerea datelor în cadrul focus grupurilor l-a reprezentat ghidul de interviu. Ghidul de interviu semi-structurat este centrat pe teme rezultate din discuțiile cu reprezentanți ai instituțiilor guvernamentale și organizațiilor internaționale și neguvernamentale active în domeniul integrării străinilor.

Culegerea datelor în ambele componente 2a) cercetare cantitativă și 2b) cercetare calitativă a fost subcontractată unei firme specializate, IRES.

3. Cercetare calitativă în rândul rtt vizând integrarea în societatea românească

Cercetarea calitativă este utilizată pentru analiza implicării populației în procesul integrării resortisanților din țări terțe. Au fost realizate 6 studii de caz (povești de viață) la nivel de comunitate, folosind cu precădere interviul semi-structurat. Au fost selectate trei exemple de succes privind integrarea imigranților și trei exemple în care lucrurile nu au mers la fel de bine. Cazurile au fost selectate pe baza informațiilor culese în cadrul cercetărilor mai sus menționate. În acest mod au fost analizate deciziile și elementele de context care au condus în fiecare caz la situația actuală privind parcursul de integrare în societatea gazdă.

Studiile de caz reprezintă metoda optimă de identificare a bunelor practici în ceea ce privește integrarea imigranților la nivel comunitar: se evidențiază elementele de context local și cele ce țin de cadrul legislativ, precum și deciziile ce pot conduce la succesul sau eșecul unui proiect de integrare în comunitate. De asemenea, studiile de caz reprezintă un element fundamental pentru formularea recomandărilor de politici publice pentru implicarea populației în procesul integrării rtt.

4. Cercetare calitativă privind identificarea metodelor și canalelor de informare având în vedere problematica rtt

Scopul acestei componente îl reprezintă identificarea metodelor eficiente de informare a rtt și evaluarea nevoilor de informare a acestora. În acest sens, s-au efectuat 35 de interviuri în profunzime (având la bază un ghid de interviu) cu rtt (15 interviuri) și cu reprezentanți ai unor instituții și ong-uri relevante în domeniul integrării străinilor (20 de interviuri). Aceste interviuri, transcrise, au fost prelucrate pentru a evidenția care sunt metodele cele mai eficiente de informare, dar și care sunt problemele care apar în procesul de informare al rtt în țara noastră.

Raport complex privind fenomenul imigrației în România. Integrarea străinilor în societatea românească

Pe baza rezultatelor studiului de documentare, a cercetărilor cantitative și calitative și a studiilor de caz s-a constituit un raport complex de cercetare a fenomenului imigrației în România și a tematicii politicilor de integrare a străinilor în societatea românească. Fiecare componentă de cercetare cuprinde o secțiune de concluzii și recomandări astfel încât, pe lângă faptul că raportul complex poate fi tratat ca mai multe studii concentrate în sine, recomandările și rezultatele comune pot reprezenta un veritabil fundament pentru politici naționale viitoare în domeniu.

STUDIU DE DOCUMENTARE ASUPRA FENOMENULUI IMIGRAȚIEI ȘI INTEGRĂRII STRĂINILOR

- Listă tabele
- Listă grafice
- Abordarea imigrației și integrării străinilor în context european
 - o Scurt istoric
 - o Concluzii și recomandări
- Abordarea imigrației și integrării străinilor în context național
 - o Introducere și metodologie
 - o Caracteristici și tendințe generale ale fenomenului imigrației în România
 - o Populația imigrantă în România - fluxuri cantitative, descriere, caracteristici
 - o Imigrație nereglementată și munca nedeclarată a străinilor
 - o Prevenirea imigrației ilegale și combaterea contrabandei cu imigranți
 - o Trafic de persoane, cetățeni străini în România
 - o Integrarea străinilor în societatea românească
 - *Șederea legală în România*
 - *Limba română, orientare culturală și asistență în vederea integrării*
 - *Locuire*
 - *Asistență medicală*
 - *Educație*
 - *Piața muncii*
 - *Cetățenie română*
 - *Opinia publică*
 - o Concluzii și recomandări
- Anexă - Organizații relevante în integrarea imigranților și serviciile oferite

LISTĂ TABELE

Tabel nr. 1 Dinamica anuală a cotei de permise/ autorizații de muncă și număr eliberat în perioada 2004-2010

Tabel nr. 2 Situația străinilor cu ședere temporară în România și structura pe scopuri la 30.09.2010

Tabel nr. 4. Distribuția pe sexe și grupe de vârstă a imigranților din România, la data de 30.06.2010

Tabel nr. 5 Distribuție teritorială număr resortisanți țări terțe, perioada 2005 - 30.06.2010

Tabel nr. 6 Distribuția străinilor cu o formă de protecție în România, principale județe unde locuiesc

Tabel nr. 7 Distribuția pe grupe de vârstă a străinilor cu o formă de protecție în România

Tabel nr. 8 Străini aflați legal în România asistați în vederea reintegrării în perioada 2008-2010

Tabel nr. 9 Distribuția acordării de cetățenie română după țara de origine, la nivelul anului 2008

Tabel nr. 10 Distribuția acordării de cetățenie română între anii 2001-2008

LISTĂ GRAFICE

Grafic nr. 1. Evoluția numărului de cetățeni UE și SEE în România, perioada 2007-2010

Grafic nr. 2. Evoluția numărului de rtt cu ședere legală în România, pe scopuri, perioada 2007 - 2010

Grafic nr. 3 Structura pe țări de origine străini cu ședere temporară în România, la data de 30.06.2010

Grafic nr. 4 Dinamica imigrației permanente și structura pe sexe a imigranților cu ședere permanentă în România, perioada 2000-2010

Grafic nr. 5 Număr de străini depistați în încercare sau în trecerea ilegală a frontierei de stat a României

ABORDAREA IMIGRAȚIEI ȘI INTEGRĂRII STRĂINILOR ÎN CONTEXT EUROPEAN

SCURT ISTORIC

Migrația se constituie atât într-un subiect important pe agenda publică, cât și într-o zonă de dezbateră politică și de politici publice efervescentă, mai ales în ultimul deceniu, la nivel național și în plan european. Evoluțiile înregistrate pot exemplifica cu ușurință modul în care funcționează democrațiile liberale și procesul construcției europene, implicit procesul de transformare a politicii privind imigrația, gradul de adaptabilitate și deschiderea față de schimbare, caracterul controversat și dificultățile întâmpinate pe parcurs.

Pentru o perioadă îndelungată de timp, managementul migrației la nivelul Europei a reprezentat o responsabilitate a guvernelor naționale, care stabileau regulile de admisie pe teritoriul național și de ieșire din țară, precum și sistemul de vize și rezidență. În Europa postbelică și post-colonială din anii '50, '60, '70, imigranții care soseau pe continent fie din fostele colonii, fie ca forță de muncă cu contract, adusă special în anumite state europene (Germania, Elveția, Franța), erau întotdeauna responsabilitatea statelor care îi găzduiau, fiind supuși legilor acestor state în materie de cetățenie și naționalitate.

În contextul Uniunii Europene (UE), interdependența economică și uniunea monetară au schimbat modul de exercitare a suveranității de către fiecare stat membru al Comunității europene, iar granițele deschise, libertatea de mișcare și mobilitatea muncii au creat condițiile unui fenomen al migrației perceput în același timp ca o necesitate, dar și ca factor de risc sau amenințare. Astfel că, pe lângă conotația sa pozitivă de spațiu fără frontiere, de liberă circulație a bunurilor, serviciilor și capitalurilor, există și o conotație negativă, aceea de spațiu lipsit de frontiere pentru infractori și infracțiuni.

UE a încercat să găsească instrumentele necesare pentru conturarea unei politici comune privind migrația, însă nu de puține ori s-a lovit de provocarea pe care acest fenomen a adus-o conceptului de suveranitate a statului-națiune. În fond, migrația este una din temele mai sensibile ale cooperării între state afectând în mod direct ideea suveranității naționale.

Dezvoltarea cadrului normativ european privind migrația a avansat un construct politic care trece peste exclusivismul cooperării, prin exercitarea în comun a suveranității naționale. Dacă la nivel național, reacțiile politice față de imigranți pot reflecta ideile de națiune, toleranță, diversitate și opțiuni individuală a statelor privind integrarea migranților, accesul acestora pe piața muncii, și controlul frontierelor, pe măsură ce subiectul imigrație, azil, și cetățenie s-a impus în sfera preocupărilor politice ale Uniunii Europene, se observă un salt calitativ, succesiv și necesar în materie de gestionare în comun a fenomenului imigrației și riscurilor aferente.

Se poate spune că bazele unei politici comune în privința migrației au fost puse în 1986, odată cu Actul Unic European², sau chiar mai mult din perioada anterioară, din 1985, când guvernele Germaniei, Franței și Țărilor de Jos au semnat Acordul Schengen, ce stabilea proceduri comune privind imigrația în statele semnatare³. Prin crearea Spațiului de libertate, securitate și justiție, Uniunea Europeană oferea o garanție în sensul liberei circulații a persoanelor, asigurarea securității cetățenilor europeni, precum și realizarea unei diferențieri între frontiera internă și frontiera externă.

În 1992, prin Tratatul de la Maastricht, a fost creată formula celor trei piloni, al treilea pilon fiind dedicat Justiției și Afacerilor Interne (JAI) și având drept principale preocupări politica azilului, regulile privind trecerea frontierelor comune externe și politica imigrației. Deși, acest al

² <http://eurlex.europa.eu/ro/treaties/index.htm#other>;

³ <http://www.schengen.mira.gov.ro/Documente/utile/catutii/Conventia%20Schengen.pdf>

treilea pilon este unul interguvernamental, deci presupune ca acordurile să fie adoptate pe baza votului unanim, UE a specificat în Tratat că anumite decizii pot fi transferabile în pilonul Comunităților Europene - model de decizie supranațională, unde deciziile se iau pe baza votului majoritar.

S-a făcut astfel un prim pas înainte către fundamentarea unei abordări și gestionări comune a politicii de imigrație, a recunoașterii necesității armonizării diferențelor dintre statele membre și existenței unor reguli și norme împărtășite în materie de azil și frontiere. Aceste demersuri pot fi considerate drept un efort pentru a găsi un cadru comun al UE referitor la politica de migrație, care să depășească diferențele de la nivel național, sau „primii pași” până la includerea politicii privind imigrația în Tratatul de la Amsterdam.

Odată cu Tratatul de la Amsterdam⁴ (1997), politica migrației și azilului a intrat sub incidența responsabilității comune și a devenit una dintre prioritățile politice ale UE. Tratatul de la Amsterdam reprezintă etapa în care inițiativele de cooperare la nivel european în privința justiției, libertății și securității au devenit subiect al legislației comunitare, ce include politicile privind acordarea vizelor, condițiile de eliberare a permisului de rezidență pentru imigranți, azilul, și altele.⁵ Din acest moment putem spune că eforturile Comunității europene dobândesc rezultate palpabile în privința politicilor imigrației și azilului, iar fenomenul mobilității europene capătă dimensiuni deosebite prin asumarea, conștientizarea și contracararea insuficiențelor generate de sistemul statului - națiune.

Astfel, Consiliul European de la Tampere (1999)⁶ a decis crearea unei zone de libertate, securitate și justiție în UE, cu un program de acțiune ce fusese aprobat la Consiliul de la Viena (1998)⁷. Programul adoptat la Consiliul de la Tampere a introdus patru axe în politica privind migrația: un sistem european comun privind azilul, o politică a migrației legale și a integrării cetățenilor din țările ce nu sunt membre UE, lupta împotriva imigrației ilegale și cooperarea cu țările de origine și de tranzit. Totodată, Tratatul de la Amsterdam a introdus prevederi referitoare la politica de ocupare și de protecție socială în vederea promovării unei forțe de muncă bine pregătite profesional și adaptabile și a unei piețe a muncii receptivă la schimbările economice.

Punerea în practică a acestora a reprezentat însă o sarcină dificilă și greoaie, mai ales că procesul migraționist a avut valențe diferite în statele membre, în sensul în care efectele imigrației au fost diferite de la țară la țară, ca ritm, intensitate, mărime sau grad de interacțiune între populația locală și imigranți.

În urma unui studiu al Comisiei, în iunie 2000, a fost prezentată o Comunicare în același an (noiembrie 2000) în privința politicii comunitare a migrației, având meritul de a apropia statutul legal al cetățenilor statelor terțe de statutul cetățenilor statelor membre UE, ceea ce presupune tratament egal și promovarea diversității⁸. După Comunicarea din noiembrie 2000, Comisia Europeană (CE) a propus o Directivă privind condițiile de intrare și rezidență a imigranților în scopuri economice⁹.

Această inițiativă este prima care a reglementat canalele prin care imigranții au primit drept de acces în statele membre UE în scopuri economice. Aceasta propunere răspundea de fapt la două nevoi: găsirea de resurse umane pentru piața muncii din statele membre UE, ce au experimentat diminuarea forței de muncă în termeni de calitate și cantitate; armonizarea regulilor de admitere și de rezidență în Europa.

⁴ http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_24.pdf

⁵ The Amsterdam Treaty: A Comprehensive Guide;

http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/amsterdam_treaty/index_en.htm

⁶ European Council (1999), *Presidency Conclusions - Tampere European Council, 15 and 16 October 1999*; <http://www.ena.lu/>

⁷ http://www.ena.lu/vienna_european_council_vienna_11_12_december_1998-020705091.html

⁸ European Commission, Communication, Challenges for the European Information Society Beyond 2005, COM (2000) 757 final, Brussels, 22.11.2000, <http://eur-lex.europa.eu/JOIndex.do>

⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2001:332E:0248:0256:EN:PDF>

De asemenea, putem lua drept referință și Directiva 2000/43/EC¹⁰, care subliniază principiul tratamentului egal între persoane indiferent de rasă sau origine etnică. O altă Directivă, 2000/78/EC¹¹ nu trebuie neglijată în acest context, deoarece prevede tratamentul egal în termeni de angajare și condiții de muncă, creată cu scopul de a combate discriminarea bazată pe vârstă, sex sau religie. În sens larg, problematica imigrației începe să fie privită din ce în ce mai des din punct de vedere regional, considerându-se că la acest nivel se pot elabora strategii și se pot găsi soluții care să țină seama și de particularitățile locale.

Tratatul de la Nisa (decembrie 2000) al cărui obiectiv a fost pregătirea instituțiilor europene pentru sosirea de noi state membre - aderarea țărilor candidate din estul și sudul Europei, a readus în discuție rolul frontierei drept tabu al suveranității naționale și a avut efecte și impact direct asupra coerenței, eficacității și unității politicii de imigrație. Pe cale de consecință, agenda extinderii Uniunii Europene către Europa de Est a supus atenției un criteriu important pentru aderarea la UE, ce se raportează de fapt la soluționarea dilemei „libertate de circulație versus controlul imigrației”, respectiv acceptarea *acquis*-ului Schengen, a standardelor impuse în acest sens¹².

Printre măsurile de importanță majoră adoptate de statele din Spațiul Schengen, pe lângă eliminarea controlului la frontierele interne și stabilirea regulilor de trecere a frontierelor externe, se numără și separarea fluxurilor de pasageri în porturi și aeroporturi, stabilirea unor reguli pentru solicitanții de azil, introducerea unui set de reguli asupra supravegherii și urmăririi transfrontaliere pentru forțele de poliție din țările Schengen, întărirea cooperării judiciare prin intermediul unui sistem rapid de extrădare, crearea Sistemului Informatic Schengen (SIS).

Adoptarea acestor măsuri - instrumente specifice, utilizate pentru atingerea obiectivelor privind controlul imigrației ilegale și a riscurilor derivate, trebuie să întărească securitatea fără a aduce prejudicii libertății și invers.

În această nouă etapă, Europa a început să cunoască o creștere tot mai mare a numărului de imigranți cu ședere legală și a imigrației ilegale, datorită globalizării și mișcărilor transfrontaliere, intensificării profesionalizării pe piața muncii. Au apărut în acest context noi întrebări legate de drepturile politice și sociale ale cetățenilor din statele terțe: ar putea ei beneficia de dreptul libertății de circulație chiar dacă nu sunt cetățeni cu drepturi depline ai țărilor unde sunt rezidenți? statele națiune ar trebui să renunțe la integrarea deplină a imigranților în societățile gazdă pentru a deveni cetățeni cu drepturi depline? Se poate pune problema creării unei „cetățenii europene” care să rezolve aceste dileme?

Migrația est-vest și circulația minorităților etnice au căpătat amploare. Se poate spune, însă, că ultima decadă din istoria migrației europene stă sub auspiciile migrației în scopul angrenării pe piața muncii, circulației în scop profesional. În aceeași măsură, migrația este însă responsabilă și de 85% din dezvoltarea demografică a Europei, aspectul demografic constituind o altă problemă a societăților europene, Europa confruntându-se în prezent cu îmbătrânirea și cu efectul fertilității scăzute, consecințe directe asupra forței de muncă, prefigurându-se ca un număr de 12 milioane de europeni să iasă la pensie până în 2025.

Din perspectiva UE, atragerea forței de muncă calificate pe continent reprezintă un aspect important, ce se regăsește și în Strategia Lisabona, care își propunea să transforme UE în cea mai competitivă și dinamică economie bazată pe cunoaștere din lume, până în 2010¹³.

Componentă esențială în procesul de construcție a politicilor europene de imigrație, lansarea (2000) și re-lansarea (2005) proiectului de creștere a competitivității economiei europene,

¹⁰ Official Journal of the European Communities, Art.3 of European Council Directive 2000/43/EC of 29 June 2000 implementing the principle of equal treatment between persons irrespective of racial or ethnic origin, L 180/22, 19.07.2000, <http://eur-lex.europa.eu/JOIndex.do>

¹¹ European Council Directive 2000/78/EC of 27 November 2000 establishing a general framework for equal treatment in employment and occupation, L 303/16, 2.12.2000, <http://eur-lex.europa.eu/JOIndex.do>

¹² „A fost foarte dificil pentru UE să găsească o soluție adecvată problematicei libertății de circulație vs. controlul imigrației. Astfel, în paralel cu acordurile privind libertatea de circulație, UE a dezvoltat un acord în privința controlului imigrației externe: Acordul Schengen, ce permite frontiere interne deschise, cooperarea la nivelul poliției statelor și libertatea de circulație a cetățenilor europeni, însă cu o monitorizare strictă a cetățenilor non-UE.” *Sfera Politicii*, nr 137/2009, p. 94

¹³ http://www.sfin.ro/articol_18910/agenda_lisabona_de_dupa_agenda_lisabona_ue_2020.html

cunoscut sub denumirea de Strategia Lisabona articula o noutate în modul de abordare a Strategiei Europene de Ocupare. Se avea în vedere atingerea unor obiective precum: dezvoltarea durabilă a economiei, un grad înalt de ocupare și de protecție socială, egalitate de șanse între bărbați și femei, un grad înalt al competitivității economice, creșterea și calității vieții precum și coeziunea economică și socială, și se pune accent pe cunoaștere, inovare și optimizarea capitalului uman.

Pentru a pregăti economia UE pentru deceniul următor și pentru ieșirea din criza economică și financiară care afectează întregul glob, la începutul lui 2010, Comisia Europeană a propus o nouă strategie economică – Europa 2020. Strategia Europa 2020 reiterează ideea competitivității și creșterii economice considerând că măsurile întreprinse în sens, atât la nivel UE cât și național trebuie să aibă ca priorități o creștere inteligentă - promovarea cunoașterii, inovării, educației și societății digitale, o creștere durabilă - o producție mai competitivă, cu o utilizare mai eficientă a resurselor, și o creștere economică favorabilă incluziunii - o mai mare participare la piața forței de muncă, dobândirea de competențe și lupta împotriva sărăciei.

În particular, Strategia Europa 2020 reafirmă importanța legăturii dintre migrație și piața muncii în contextul larg al combaterii sărăciei și creșterii ocupării¹⁴.

Abordând integrarea în muncă a migranților cu statut legal, Strategia Europa 2020 specifică că aceasta trebuie să îmbine dezvoltarea unei forțe de muncă calificate care să răspundă nevoilor pieței, învățarea pe tot parcursul vieții și locuri de muncă decente cu politici de integrare și migrație adecvate.

Un moment extrem de important care marchează evoluția și progresul UE a fost “Programul de la Haga”, adoptat în noiembrie 2004. Acesta a adus un nou suflu agendei UE în privința politicii imigrației și azilului, punând bazele unei politici comune în privința imigrației și azilului.

În 2005, un Plan de acțiune comun al Consiliului și Comisiei a definit prioritățile specifice ale Programului de la Haga, asupra cărora vor trebui să se concentreze toate eforturile în cursul anilor 2005-2009. A mai fost stabilită și o strategie privind dimensiunea externă a spațiului de libertate, de securitate și de justiție¹⁵.

Programul Haga abordează toate aspectele politicilor referitoare la spațiul de libertate, de securitate și de justiție, inclusiv dimensiunea lor externă, mai precis: drepturile fundamentale și cetățenia; azilul și imigrația; gestionarea frontierelor; integrarea; lupta împotriva terorismului și a criminalității organizate; cooperarea judiciară și polițienească; dreptul civil. Pentru a fundamenta aceste noi direcții, Comunicarea Comisiei 2005/184 ce implementează Programul Haga a identificat noi priorități, ce vizau controlul migrației și făceau apel la „o abordare echilibrată a controlului migrației, prin dezvoltarea unei politici comune care să se adreseze migrației legale la nivelul Uniunii, dar și printr-o intensificare a combaterii migrației ilegale, a traficului de ființe umane, în special femei și copii”¹⁶.

Prin Planul Strategic privind Migrația Legală se dorea să se facă față provocărilor economice și demografice ale UE, dar și să se controleze fenomenul migrației¹⁷. Printre propuneri s-a numărat și Cartea Albastră Europeană (Blue Card), un permis de muncă pentru imigranții cu înaltă calificare din țări terțe, la care s-a adăugat și un dispozitiv de sancțiuni penale pentru angajatorii imigranților ilegali din UE. Guvernele europene au aprobat definitiv Cartea Albastră în mai 2009¹⁸.

¹⁴ <http://ec.europa.eu/europe2020/>

¹⁵ <http://europa.eu/generalreport/ro/2007/rq57.htm>

¹⁶ Commission of the European Communities, Communication From the Commission to the Council and the European Parliament, The Hague Programme: Ten priorities for the next five years The Partnership for European renewal in the field of Freedom, Security and Justice, COM (2005) 184 final, Brussels, 10.05.2005 <http://eur-lex.europa.eu/JOIndex.do>

¹⁷ Commission of the European Communities, Communication From the Commission, Policy Plan on Legal Migration, COM (2005) 669 final, Brussels, 21.12.2005, <http://eur-lex.europa.eu/JOIndex.do>,

¹⁸ Cartea Albastră vrea să fie o concurență pentru cartea verde americană (Green Card), făcând UE mai atractivă pentru posesorii de diplome din țări terțe și pentru a permite astfel statelor să își acopere necesitățile de forță de muncă cu înaltă calificare. Se consideră că au “înaltă calificare” acele persoane care dețin o diplomă universitară sau care au muncit cel puțin cinci ani într-un anumit sector economic. Documentul va fi valabil pentru o durată de până la patru ani, dar nu va fi niciodată echivalentul cărții verzi, pentru ca acest permis de lucru nu va fi valabil decât pentru

Migrația și integrarea imigranților au reprezentat o temă de interes, constant prezente în dezbaterile politice europene începând cu Conferința Ministerială de la Groningen, din 2004 și Întâlnirea Miniștrilor din 2007 de la Postdam și continuând cu cea de-a treia Conferință Ministerială de la Vichy, din 2008, Conferința de evaluare a politicii de integrare de la Berlin, din iunie 2009 și cea la Malmö din decembrie 2009, și bineînțeles, cea de-a patra Conferință Ministerială pe Integrare ce s-a ținut la Zaragoza, în aprilie 2010.

Aceste discuții au contribuit la îmbunătățirea cadrului normativ european privind imigrația, iar printre rezultate vizibile exemplificăm adoptarea unei Agende Comune pentru Integrare, în 2005 ce implementa Principiile Comune de Integrare stabilite de Consiliu în 2004 și recunoașterea integrării ca fiind un element esențial și definitoriu a unei politici de imigrație comprehensive. Integrarea cetățenilor de state terțe este una dintre cele mai mari provocări ale UE întrucât nu poate exista o politică de imigrație de succes fără politici de integrare a imigranților corespondente.

Programul Stockholm (2010-2014), adoptat de către Consiliul European în decembrie 2009, marchează prioritățile pentru dezvoltarea unei zone europene a libertății, securității și justiției în decursul următorilor cinci ani.

În ceea ce privește migrația, Programul Stockholm aduce drept noutate semnificativă stabilirea drept prioritate a Abordării Globale a Migrației sau dimensiunea externă a politicii europene de migrație. Măsurile Stockholm vizează sprijinirea cetățenilor din state terțe atingând subiecte precum integrarea acestora și acordarea de drepturi - egalitatea în drepturi dintre cetățenii din state terțe și cetățenii UE, încheierea de parteneriate cu țările de origine, fără însă a face vreo referire la dezvoltarea unei strategii comune privind migrația în scop de muncă.

Programul Stockholm afirmă necesitatea corelării și creșterii coerenței altor politici UE relevante cu politica europeană de imigrație și susține luarea în considerare a obiectivelor din Strategia Europa 2020 și o atenție crescută acordată conexiunii între dezvoltare și politicile de imigrație și agenda UE privind integrarea.

Pentru cetățenii europeni punerea în aplicare a planului va avea un impact direct, fiind conceput pentru facilitarea existenței acestora și eliminarea barierelor birocratice.

Tema centrală a noului program va fi „construirea unei Europe a cetățenilor”. Toate acțiunile viitoare vor avea în centru cetățeanul și vor trebui să țină cont de următoarele priorități principale¹⁹:

"1. Promovarea drepturilor cetățenilor – o Europă a drepturilor: spațiul de libertate, de securitate și de justiție trebuie să fie, înainte de orice, un spațiu unic de protejare a drepturilor fundamentale, în care respectul față de persoană și față de demnitatea umană, precum și față de alte drepturi consacrate în Carta drepturilor fundamentale, constituie o valoare esențială. Este vorba, de exemplu, despre continuarea exercitării acestor libertăți și conservarea cadrului privat al cetățeanului dincolo de frontierele naționale, mai ales prin protejarea datelor sale personale; de a se ține cont de necesitățile particulare ale persoanelor vulnerabile; de asigurarea exercitării depline a drepturilor specifice ale cetățeanului, inclusiv în țările terțe.

2. Facilitarea vieții cetățenilor – o Europă a justiției: realizarea unui spațiu european al justiției trebuie să fie aprofundată pentru a se depăși fragmentarea actuală. Prioritatea o reprezintă instituirea de mecanisme pentru facilitarea accesului persoanelor la justiție pentru a-și putea valorifica drepturile pe întreg teritoriul Uniunii. În domeniul contractual și comercial s-ar crea prin aceasta posibilitatea ca actorii economici să primească instrumentele necesare pentru a profita pe deplin de oportunitățile pieței interne. Va trebui, de asemenea, să se amelioreze cooperarea între profesioniștii din justiție și să se găsească mijloace pentru desființarea obstacolelor în calea recunoașterii actelor juridice în alte state membre.

statul în care va fi emis.

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/07/423&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

¹⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0262:FIN:ro:PDF;>
http://ec.europa.eu/justice_home/index.html

3. *Protejarea cetățenilor – o Europă care protejează*: trebuie să se elaboreze o strategie de securitate internă pentru continuarea ameliorării securității în interiorul Uniunii și pentru a se proteja, astfel, viața și integritatea cetățenilor europeni. Strategia de acțiune ar urma să vizeze consolidarea cooperării polițienești și judiciare în materie penală, precum și creșterea siguranței accesului pe teritoriul european.

4. *Promovarea unei societăți mai integrate pentru cetățean – o Europă solidară*: o prioritate importantă în anii care urmează va fi consolidarea și punerea efectivă în aplicare a unei politici de imigrație și de azil care garantează solidaritatea între statele membre și parteneriatul cu țările terțe. Aceasta ar trebui să ofere un statut clar și comun pentru imigranții legali. Vor trebui să se dezvolte legături mai strânse între imigrație și necesitățile pieței forței de muncă europene, precum și politici specifice de integrare și de educație. Va trebui ameliorată punerea în aplicare efectivă a instrumentelor disponibile pentru combaterea imigrației nereglementate. Concordanța cu acțiunile externe ale Uniunii este crucială pentru gestionarea acestor politici. În aceeași măsură, Uniunea va trebui să își confirme tradiția umanitară, oferindu-și cu generozitate protecția celor care au nevoie."

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Politicile europene privind imigrația au încă un caracter ambivalent și ambiguu trecând printr-un proces de transformare și adaptare continuă, legislația comunitară și cea națională constituindu-se pe de o parte drept agenți ai schimbării și pe de altă parte drept sursa/cauza controverselor și neînțelegerilor.

Experiența a demonstrat că mecanismele legislative sau economice nu produc în mod automat progresul social sau politic și nici nu asigură implicit integrarea migrantilor, accesul pe piața muncii, la educație, asigurări și asistență socială sau o distribuie justă a beneficiilor determinate de competitivitate sau creștere economică, ci sunt necesare măsuri concrete și solide privind gestionarea fenomenului imigrației și a riscurilor generate.

Astăzi imigranții și minoritățile nu mai pot fi văzuți exclusiv drept imigranți, care vor fi oarecum integrați în comunitățile statelor care îi primesc. În ultimele două decenii, problematica migrației a suferit modificări fundamentale, incluzând noi forme de migrație din Europa Centrală și de Est, la sfârșitul războiului rece; o creștere tot mai mare a numărului celor care caută azil și al refugiaților; o modernizare evidentă a telecomunicațiilor și a sistemului global de transport ce facilitează mobilitatea.

Prin urmare, putem concluziona că există necesitatea unei "diversități a armonizării" în politicile privind imigrația ale Uniunii Europene și pentru un management adecvat și multi-perspectival al fenomenului migrației care să reunească toți actorii relevanți în domeniu precum și viziunile statelor membre, fie că sunt mai vechi sau mai noi în Uniune, precum și opțiunile țărilor vecine UE.

O politică de imigrație comună la nivel UE rămâne încă un deziderat relativ îndepărtat. Totuși, în ultimii ani, Uniunea Europeană a înregistrat progrese importante și notabile în vederea realizării unei strategii comprehensive în ceea ce privește fenomenul migrației și integrării imigranților. Chiar dacă aceste rezultate pozitive nu au fost obținute într-un ritm accelerat, impactul asupra statelor membre este considerabil și destul de vizibil. Mai mult, fiecare țară este încurajată să meargă dincolo de recomandările și cadrul larg al politicilor UE în gestionarea fenomenului imigrației.

Politicile europene de imigrație și implicit cele care vizează integrarea străinilor în societățile statelor membre sunt direct conectate cu ideea de securitate, control al migrației legale și prevenire și combatere a imigrației ilegale. În acest context, în plan intern, fiecare țară își va găsi propriul echilibru și răspuns specific referitor la problematica imigrației și integrării străinilor, între securitate și drepturile omului, între interesele sale economice și demografice și respectarea demnității umane.

ABORDAREA IMIGRAȚIEI ȘI INTEGRĂRII STRĂINILOR ÎN CONTEXT NAȚIONAL

INTRODUCERE ȘI METODOLOGIE

Studiul de documentare asupra fenomenului imigrației în România și a integrării străinilor în societatea românească își propune să ofere o imagine de ansamblu a situației actuale, a priorităților și viziunii de gestionare a imigrației de către România. În aceeași măsură prezintă caracteristicile fluxurilor migratorii care vizează țara noastră, analizează tendințele și schimbările care au survenit sau care vor modifica compoziția, numărul sau profilul populației imigrante din România. Această cercetare are loc în contextul reglementărilor legislative și normative naționale care definesc regimul imigrației și integrarea străinilor, instituțiile de la nivel central și local cu atribuții în acest domeniu și politicile publice generale sau elaborate specific pentru imigranți.

Descrierea fenomenului imigrației în România și a integrării străinilor în societatea românească s-a focalizat pe situația resortisanților din țări terțe (rtt) aflați cu ședere legală pe teritoriul României. Totodată, documentarea, acolo unde au existat informații disponibile, a încercat să furnizeze o imagine cât mai comprehensivă a imigrației în România. În acest mod, s-a contribuit la o mai bună cunoaștere a unor aspecte mai puțin cercetate ale acestui fenomen, cum sunt: imigrația nereglementată, contrabanda cu migranți, traficul de ființe umane (străini), munca nedeclarată a străinilor, situația diferitelor categorii de străini aflați legal pe teritoriul României, asemănările și / sau diferențele între categoriile de imigranți ca de exemplu cetățenii din spațiul UE și non-UE, și / sau între cetățenii români și cetățenii străini.

Studiul de documentare asupra fenomenului imigrației în România și a integrării străinilor în societatea românească nu-și arogă pretenția de a fi exhaustiv, ci se vrea a fi un instrument util, comprehensiv care cartografiază și evidențiază reperele în evoluția fenomenului imigrației și integrării străinilor, într-o perioadă dată și pornind de la informația disponibilă. În același timp, cercetarea punctează care sunt ariile deficitare sau zonele unde se întâmpină dificultăți din motive diverse, fie pentru că nu sunt colectate informații, fie că nu există date suficiente.

Studiul se bazează pe prelucrarea informațiilor obținute dintr-un mix de surse și acoperă perioada ultimului deceniu, până în luna martie 2011. Demersul de documentare a presupus un amplu proces de colectare de informații relevante și date statistice, analize ale rapoartelor instituțiilor publice, consultarea studiilor și cercetărilor cantitative și calitative pe aceste teme, utilizarea datelor empirice și observații factuale obținute prin prisma experienței în domeniul migrației, discuții informale cu reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale sau ai instituțiilor publice.

Printre constrângerile întâlnite amintim: - confuzii terminologice și de utilizare pentru străin, migrant, imigrant, refugiat, solicitant de azil; - criteriile de colectare a datelor diferă cronologic, de la an la an, reflectând de multe ori strict scopul și interesul pentru care instituțiile culeg informația pentru fundamentarea și desfășurarea propriilor activități; - reorganizarea sistemului instituțional conduce la modificări ale datelor culese în domeniul imigrației și integrării străinilor; - statisticile existente reflectă viziunea instituțională asupra fenomenului, respectiv reglementarea regimului de imigrație la nivel național în sensul securității și protejării granițelor; - există puține date statistice disponibile sau indicatori care sunt calculați și pentru străini în ariile de integrare socială, economică, culturală și educațională, sau participare civică.

Un rezultat de sine stătător al eforturilor de documentare îl reprezintă Anexa - o sinteză a principalelor organizații internaționale, asociații ale imigranților, instituții publice, organizații neguvernamentale, active în integrarea străinilor în societatea românească, ce cuprinde scurte prezentări, misiunea, rolul, serviciile oferite și proiectele implementate de acestea.

CARACTERISTICI ȘI TENDINȚE GENERALE ALE FENOMENULUI IMIGRAȚIEI ÎN ROMÂNIA

Începutul anului 2011, asemeni perioadei analizate a ultimului deceniu, reflectă aceeași realitate sub aspectul dinamicii fluxurilor migratorii dinspre și către România. Astfel, România își păstrează caracteristica de țară în principal de emigrație și devine, pe lângă țară de tranzit, o țară de destinație din ce mai atractivă pentru imigranți. Potrivit previziunii Eurostat, în perioada 2008-2060, România va înregistra cel puțin o rată a imigrației nete de 18,4 la mia de locuitori (1,84%).

De asemenea, informațiile oferite de cunoașterea fenomenului emigrației românești constituie elemente extrem de importante pentru înțelegerea imigrației în România, fie că vorbim de manifestarea imigrației la un anumit moment dat sau ca tendințe, cât și pentru modul în care autoritățile române abordează gestionarea imigrației și integrarea străinilor. Mai mult, utilitatea acestui demers poate fi observat direct deoarece este asumat în documentele strategice naționale, în special în privința reglementării imigrației în scop de muncă (de exemplu, Strategia Națională pentru Imigrație 2007-2010).

Consecințele resimțite în urma migrației românilor pot lua forma costurilor sociale care pun presiune asupra bugetului statului, apariția deficitelor de forță de muncă în anumite sectoare la nivelul pieței muncii autohtone care se acutizează în perioade de creștere economică. În acest context, imigrația și aducerea de lucrători din state terțe a fost un răspuns rapid și la îndemână pentru România pentru rezolvarea presiunii asupra pieței muncii naționale.

Migrația românilor pentru muncă, fie că este numită emigrație sau, după 2007 când România devine stat membru al Uniunii Europene, mobilitate a forței de muncă în spațiul comunitar, reprezintă, deja un fenomen de masă care afectează toate aspectele vieții societății românești și, implicit imigrația.

La nivelul anului 2010, numărul migrantilor români plecați la muncă în străinătate era estimat la 2,8 milioane²⁰, Spania și Italia fiind destinațiile vizate de aproape 75% dintre români plecați la lucru peste graniță. Definitiv pentru migrația românească este deplasarea în străinătate pentru muncă, iar majoritatea migrantilor este inclusă în categoria populației active (15-64 ani), femei și bărbați deopotrivă. De asemenea, este o migrație circulatorie, cu un caracter temporar, profilul migrantului român plecat la lucru în străinătate fiind acela de muncitor în construcții, dacă este bărbat și în serviciile domestice, dacă este femeie²¹.

Se observă o strânsă corelație între caracteristicile migrației românești, respectiv profilul migrantului român care muncește în afara granițelor și imigrația în scop de muncă în România, respectiv profilul lucrătorului străin pe care îl găsim în sectoarele pieței muncii naționale.

Migrația românească a înregistrat încă din 2009 o serie de evoluții vizibile care s-au accentuat și au devenit tot mai clare pe tot parcursul anului 2010. Chiar dacă românii nu încetează să migreze pentru muncă, numărul plecărilor descrește. Schimbările survenite se referă la tipologia migrantului român și a migrației românești. Migrează specialiștii, cei înalt calificați, din următoarele domenii: sănătate, educație, tehnic, IT, migrația fiind gândită mai degrabă drept un proiect de lungă durată, având un caracter ce tinde spre permanentizare. Aceste aspecte sunt reflectate și în creșteri procentuale ale concentrărilor de migrați români în țări de destinație ca Marea Britanie, Franța, țările nordice sau destinații din afara UE: Canada, SUA.

Considerăm că aceste evoluții ale migrației românești au capacitatea de a produce efecte interesante în privința tendințelor fluxurilor de imigrație în scop de muncă înspre România. În viitor, România ar putea suplini lipsa specialiștilor români din sectoarele menționate printr-o politică de atragere și încurajare a stabilirii în țara noastră a imigranților înalt calificați din țări terțe.

Alte scenarii speculative ne introduc posibile modificări ale perspectivei din care se reglementează imigrația în România și integrarea străinilor în societatea românească: de exemplu, exploatarea potențialului de resurse umane înalt calificate reprezentat de imigrația în

²⁰ vezi www.worldbank.org/ și Sandu, Lumile sociale ale migrației, (2010), Iași, editura Polirom

²¹ Sandu (coord.), Comunități românești în Spania, (2009), Fundația Soros

scop de studii, regândirea normativă a parcursului de integrare pentru unele categorii de străini - cei veniți cu reunificare familială sau membri de familie cetățeni români, în special prin sprijinirea accesului la educație și la piața muncii.

O componentă a fluxurilor migratorii care vizează România, în strânsă legătură cu migrația/mobilitatea forței de muncă românești o constituie migrația de revenire. Deși reîntoarcerea migranților români rămâne un subiect ce suscită încă dezbateri aprinse, nu putem spune cu certitudine care este amploarea acestui fenomen. Dacă în perioade de creștere economică, România elaborează strategii și alocă fonduri pentru ca românii să se reîntoarcă acasă²², odată cu instalarea crizei economice, acțiunile naționale se concentrează pe reducerea eventualelor cheltuieli de asistare și de protecție socială a celor întorși în țară.

Cu toate acestea, estimările migrației de revenire nu s-au confirmat, iar numărul celor care efectiv s-au întors și au rămas acasă este destul de scăzut²³.

Prin examinarea conexiunilor dintre abordarea adoptată de către autoritățile române pentru imigrație și integrarea străinilor în societatea românească și cea pentru componenta migrației românești de revenire ies în evidență câteva aspecte. România încearcă să învețe pe termen lung atât din experiența sa de țară de emigrație și din procesul de acomodare a propriilor cetățeni în alte societăți cât și din programele pe care le-a dezvoltat pentru românii migranți care s-au reîntors în țară. Aceste eforturi îi creează premisele spre o cunoaștere mai aprofundată a fenomenului imigrației și îi oferă instrumente și modele pentru integrarea străinilor în societatea românească.

Spre deosebire de migrația românească cuantificată la aproximativ 10% din populația României²⁴, fenomenul imigrației în România înregistrează valori relativ modeste. Datele disponibile la sfârșitul anului 2010 ne arată că imigrația legală deține o cotă de 0,3% din totalul populației țării (total imigranți non-UE/ total populație). Conform Comisiei Naționale de Prognoză, în 2013-2015, numărul de imigranți este posibil să crească până la 200.000 - 300.000 imigranți, ceea ar însemna 1% - 1,4% din populația României²⁵.

Influxul de străini către România, pe tot parcursul ultimului deceniu s-a situat pe o tendință ascendentă, diversificându-se și compoziția fluxului migratoriu. Totodată, apreciem că statutul României de stat membru UE, potențialul de dezvoltare economică și socială alături de viitoarea intrare în Spațiul Schengen vor face din România o destinație din ce în ce mai interesantă pentru imigranți.

Bazându-ne pe experiența altor state europene, putem presupune, că și România va traversa o perioadă de creștere continuă a imigrației, urmată probabil de un relativ echilibru între aflusul și influxul de migranți pentru a ajunge o țară preponderent de imigrație.

Același demers comparativ ne permite să concepem evoluția României în materia politicilor de integrare a imigranților în raport cu state cu evoluții similare și să luăm ca repere modelele diferite pe care acestea le propun pentru a construi și a implementa politici de integrare naționale cu rezultate pozitive și să evităm eventuale consecințe negative.

POPULAȚIA IMIGRANTĂ ÎN ROMÂNIA – FLUXURI CANTITATIVE, DESCRIERE, CARACTERISTICI

Pentru o mai bună înțelegere a imigrației în România am utilizat descrierea fenomenului în evoluția sa cronologică și am oferit explicații referitoare la posibile cauze care o generează.

²² vezi bursele de locuri de muncă din Italia și Spania și campaniile de imagine desfășurate de Agenția de Strategii Guvernamentale în anul 2008.

²³ Raport al Comisiei Prezidențiale, Riscuri și inechități sociale în România, (2009), www.presidency.ro/static/CPARSDR_raport_extins.pdf

²⁴ Sandu (coord), Locuire temporară în străinătate: Migrația economică a românilor 1990-2006, (2006), Fundația pentru o Societate Deschisă

²⁵ ORI, Raport de activitate, 2008

Totodată, am ales să combinăm această metodă, acolo unde este posibil și unde deținem mai multe date, cu fotografierea situației la un moment dat.

Imigrația reprezintă un fenomen relativ nou pentru societatea românească care a cunoscut o mai mare amploare cu precădere în ultimul deceniu, în special în perioadele de creștere economică (imigrație în scop de muncă), în contextul dobândirii statutului de stat membru al Uniunii Europene (reunificare familială și membru de familie cetățean român) și drept consecință a politicilor naționale în domeniul educației și de încurajare a migrantilor-etnici români de a urma școlile din România (imigrație în scop de studii).

Până în 2004 numărul de imigranți era relativ scăzut, majoritatea imigranților provenind din Siria, Iordania, Iran, Egipt, China și Turcia. Marea parte a străinilor, preponderent bărbați, se afla în România cu scopul de a desfășura activități comerciale, având avantajul unei legislații permissive și favorabile investițiilor străine și deschiderii de afaceri. De asemenea, existau imigranți care urmau cursurile facultăților românești continuând oarecum o tradiție manifestă încă din timpul regimului comunist.

În următorii ani, începând cu 2005-2006 se remarcă o creștere a numărului de imigranți, a țarilor de proveniență a acestora și o diversificare a scopului în care imigranții aleg România ca țară de destinație. Pe lângă imigranții care veneau în România să deruleze diferite activități economice, apar fluxuri de imigrație orientate specific: pentru muncă, pentru studii și cu reunificare familială. Astfel, un exemplu relevant al acestei evoluții este cazul imigranților chinezi și similar, cel al imigranților din Turcia.

Caracteristic primei etape, avem situația imigranților chinezi, mici sau mari întreprinzători ce desfășoară activități comerciale, fiind concentrați în piețele en-gros de la periferia capitalei²⁶. În a doua etapă, în condițiile dezvoltării economiei românești și nevoii de forță de muncă, angajatorii din România încep să aducă muncitori din China, în sectoare precum: construcții, pe șantiere navale, inclusiv în construcții de drumuri și poduri, textile, comerț și servicii.

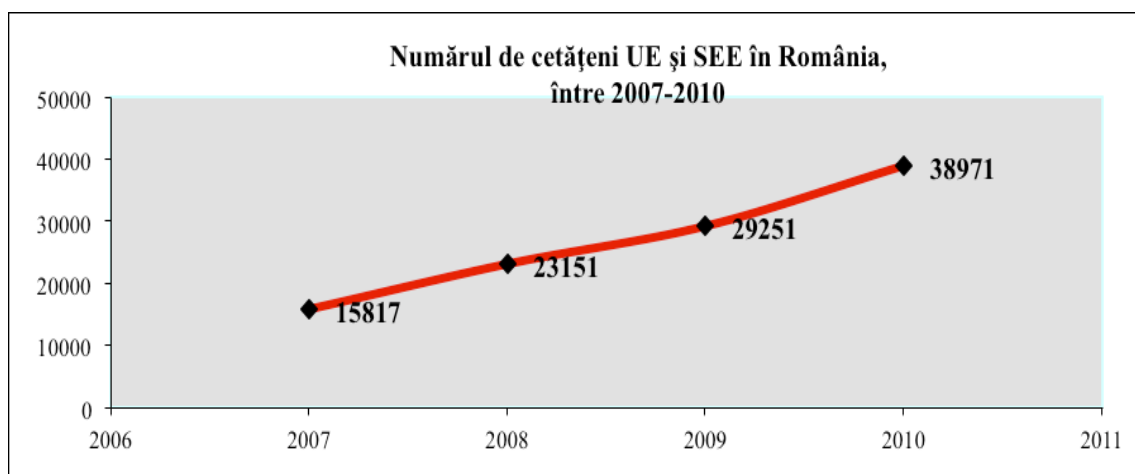
Un parcurs similar îl înregistrează și imigranții proveniți din Turcia, muncitorii turci regăsindu-se concentrați cam în aceleași sectoare ale economiei ca și muncitorii chinezi, excepție făcând sectorul confecțiilor unde erau angajate muncitoarele venite din China.

Alături de imigranții din China și Turcia, imigranții din Republica Moldova constituiau una dintre principalele trei comunități de străini în România. Spre deosebire de evoluția imigrației din China și Turcia, migranții moldoveni au fost atrași de România, în special pentru studii și în scop de muncă, și mai puțin pentru activități antreprenoriale. În ceea ce privește imigranții moldoveni veniți în România pentru a munci îi găsim în aceleași domenii care prezintă deficit de forță de muncă: construcții, confecții, comerț, servicii financiar-bancare, agricultură. Mai mult, imigranții din Republica Moldova au particularitatea că împărtășesc aceeași limbă și cultură, cea română, factori ce sunt primordiali pentru o bună integrare.

Anul 2007 reprezintă un punct de cotitură în ceea ce privește managementul imigrației în România prin prisma dobândirii statutului de membru al Uniunii Europene. În acest moment, România intră în circuitul mobilității intra-comunitare, iar politica de imigrație se va concentra pe fenomenul imigrației cetățenilor din țările terțe, adică din spațiul extra-comunitar. Astfel, România a implementat o nouă legislație pentru cetățenii UE/ SEE și pentru membrii familiilor acestora, prin transpunerea Directivei Consiliului 38/2004/CE privind dreptul la libera circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii comunitari și membrii familiilor acestora. În consecință, modificarea statutului cetățenilor UE/ SEE și a membrilor familiilor acestora a avut drept rezultat scăderea stocului de imigranți, adică a migrantilor proveniți din țări terțe.

Dinamica mobilității intra-UE în ultimii trei ani evidențiază și în acest caz, o tendință ascendentă a numărului de cetățeni UE aflați legal pe teritoriul României (fig. 1) care a crescut de 2 ori și jumătate în perioada de referință, iar variațiile de creștere de la an la an fiind în medie de peste 35%.

²⁶ Toader Ș., Smirna A., Juncă O., Cernat D., Reprezentare sindicală pentru muncitorii imigranți din România. Studiu asupra imigrației în România. Descriere, analiză și recomandări, (2010)

Grafic nr. 1. Evoluția numărului de cetățeni UE și SEE în România, perioada 2007-2010

Sursa datelor statistice: Oficiul Român pentru Imigrări

Anii 2007-2010, reprezintă o perioadă cu o dinamică interesantă a fenomenului imigrației pe fondul dezvoltării economice a României. Astfel, în corelație directă cu situația economică a României se înregistrează o intensificare masivă a imigrației în scop de muncă și respectiv a numărului de autorizații de muncă emise rtt, lucrători migranți în România în perioada de maxim economic (2007-2008) și o scădere drastică a acestora odată cu declanșarea contracției economice și pe toată perioada de criză economică și financiară, aferentă anilor 2009-2010.

An	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Cota anuală	1500	2500	10000	12000	10000	8000	8000	5500
Suplimentare la cota anuală	600	500			5000			
Total cota anuală	2100	3000	10000	12000	15000	8000	8000	5500
Permise/ autorizații de muncă*	1364	2716	6148	6341	15000	3959	2528*	

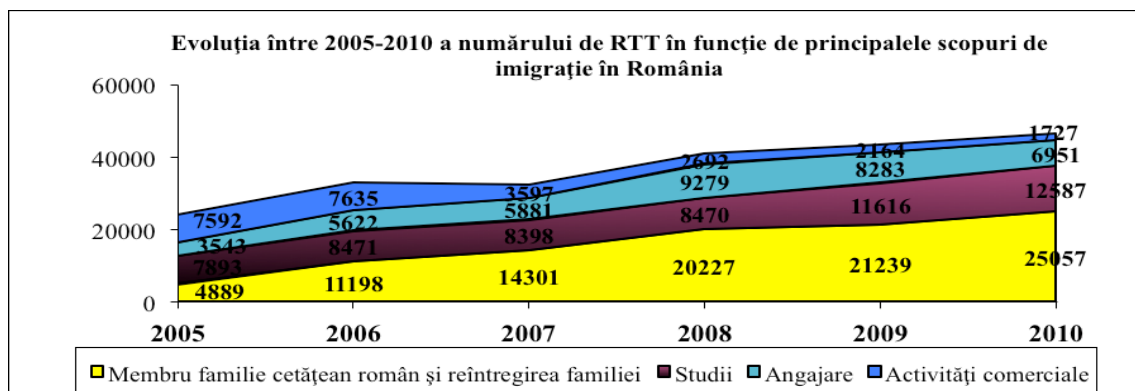
* Autorizații de muncă din anul 2007, emise de Oficiul Român pentru imigrări

** la nivelul lunii noiembrie 2010

Tabel nr. 1 Dinamica anuală a cotei de permise/ autorizații de muncă și număr eliberat în perioada 2004-2010

Sursa datelor statistice: Oficiul Român pentru Imigrări și Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale

De asemenea, așa cum se observă în graficul de mai jos (fig. 2), fenomenul imigrației cunoaște o creștere continuă și după intrarea României în UE, amplificându-se schimbările produse în compoziția fluxurilor migratorii cauzate de alinierea legislației românești la cea comunitară, consecințe observabile încă din perioada de pre-aderare. Sunt relevante, în această privință, pe de o parte trendurile crescătoare ale migrației cetățenilor din țările terțe care vin în România în scopul reunificării familiale sau sunt membrii de familie ai cetățenilor români, pentru studii și, așa cum am menționat mai sus, pentru a lucra și, pe de altă parte, scăderea dramatică a imigranților care vizează țara noastră pentru a începe o afacere, respectiv pentru scopuri comerciale.

Grafic nr. 2. Evoluția numărului de rtt cu ședere legală în România, pe scopuri, perioada 2007 - 2010

Sursa datelor statistice: Oficiul Român pentru Imigrări

La data de 30.09.2010²⁷ în România se aflau înregistrați cu ședere legală 59358 străini. Dintre aceștia, 49282 cu ședere temporară (tabel nr. 2) și 10076 cu ședere permanentă. Din punct de vedere al scopului pentru care străinii au obținut un drept de ședere temporară, cei mai mulți erau membri de familie ai cetățenilor români (20863), în scop de studii (12587) și angajare (6951). Situația detaliată a scopurilor este prezentată astfel:

Scopuri	Număr străini legal în România	%
Membru familie cetățean român	20863	42%
Studii	12587	25.5%
Angajare	6951	14%
Reîntregirea familiei	4194	8.5%
Activități comerciale	1727	3.5%
Alte scopuri	1516	
Activități religioase sau umanitare	860	
Membru familie cetățean UE	516	
Cercetare științifică	21	
Independent	18	
Membru familie cetățean elvețian	18	
Activități profesionale	7	
Activități didactice	4	
TOTAL străini cu ședere temporară	49282	

Tabel nr. 2 Situația străinilor cu ședere temporară în România și structura pe scopuri la 30.09.2010

Sursa datelor statistice: Oficiul Român pentru Imigrări

Cifrele, fie că surprind dinamica sau imaginea la un moment dat, ne oferă un profil măcar schematic al imigrantului (rtt) în România. În prezent, cine sunt imigranții României de început 2011?

Mai mult de jumătate dintre imigranți sunt membrii de familie ai unui cetățean român/ cetățean UE și SEE, iar aproape 10% dintre ei au ajuns în România pentru a fi împreună cu familia lor. O treime din imigranții din România o reprezintă categoria celor veniți să învețe, să urmeze

²⁷ Statistici ORI, 2010.

cursurile școlilor românești. Mai există imigranții care au ales România pentru un loc de muncă, cu un procent sub 15% și, cu un procent foarte mic, de sub 5%, imigranții ce au mici afaceri.

Deși cifrele pot să reliefeze anumite aspecte, este nevoie de câteva informații de tip calitativ care să descrie în linii mari, cel puțin povestea 'oficial-instituțională' a imigranților aflați pe teritoriul național, așa cum transpare din rapoartele și datele instituțiilor din domeniu.

Astfel, în primul caz, sunt familii mixte, străinii, în marea lor majoritate bărbați care au migrat pentru a studia, să-și deschidă o afacere etc., și care au ales să rămână în România în urma căsătoriei cu o româncă. Este important să evidențiem faptul că, familia și suportul familial (inclusiv al familiei extinse) constituie factori stimulatori pentru o bună integrare în societatea românească.

Imigranții care au ajuns în România prin reunificare familială sunt pe de o parte partenerii de viață ai cetățenilor străini aflați deja în România, în principal ai celor veniți în primul val de imigrație, cu afaceri, studii sau la muncă. Cei mai mulți imigranți cu reunificare familială sunt femei, din țările din Orientul Mijlociu, Turcia, din China sau cetățeni din Republica Moldova. Un procent foarte mic dintre imigranții aflați în România prin reunificare familială este categoria rudelor de gradul întâi, persoane în vârstă sau copiii minori ai străinilor²⁸.

Evidențele arată că la nivel național există o politică care stimulează venirea străinilor la studii, în mod special a etnicilor români care au locuri speciale în universitățile din România. Datele arată că în jur de 80% dintre rtt care învață în România sunt din Republica Moldova²⁹.

Mulți dintre tinerii basarabeni au ales să studieze în România și să aplice pentru bursele oferite de guvernul român în vederea obținerii unei diplome de studii de la o instituție de învățământ acreditată în România. Aceasta reprezintă pentru mulți moldoveni speranța obținerii unei slujbe mai bune și un viitor mai promițător - indiferent de alegerea făcută - de a rămâne în România sau de a pleca în alte state din UE și a-și recunoaște studiile în acel stat UE³⁰.

Pentru anul 2010-2011, România a oferit inițial 2150 de burse, pentru ca mai apoi, în iulie 2010, să suplimenteze cu 2850 numărul acestora. Deși, din locurile de studii suplimentar oferite, aproximativ un sfert sunt pentru extensiunile deschise de două universități din România la Cahul și Bălți și doar o parte (1010 din 2850) vizează și oferirea propriu-zisă a unei burse, trebuie remarcat că totalul burselor oferite anul acesta (5000) reprezintă cel mai mare număr de burse oferite până acum de România tinerilor din Republica Moldova³¹.

Forța de muncă imigrantă oglindește profilul migranților români plecați la muncă în străinătate, creșterea și descreșterea numărului lucrătorilor migranți fiind direct proporțională cu evoluția economică reflectată de cererea de pe piața muncii națională. Lucrătorii migranți se găsesc în sectoare economice după cum urmează: construcții, infrastructură transporturi și șantiere navale, comerț și servicii de alimentație publică, sectorul domestic și de îngrijire a copiilor, alte servicii, inclusiv hoteluri, restaurante, confecții, și agricultură.

Lucrătorii migranți, au o educație medie, dar o experiență profesională și o calificare consistentă în meseria lor³².

Din punct de vedere al țărilor de origine³³, cei mai mulți străini cu ședere temporară, la data de 30.09.2010, sunt din Moldova (17091), Turcia (7179) și China (4752), cele trei țări acoperind aproape 60% din totalul țărilor de proveniență (fig. nr. 3).

²⁸ Program 2007-2013, Fondul European de Integrare a Resortisanților Țărilor Terțe, Oficiul Român pentru Imigrări.

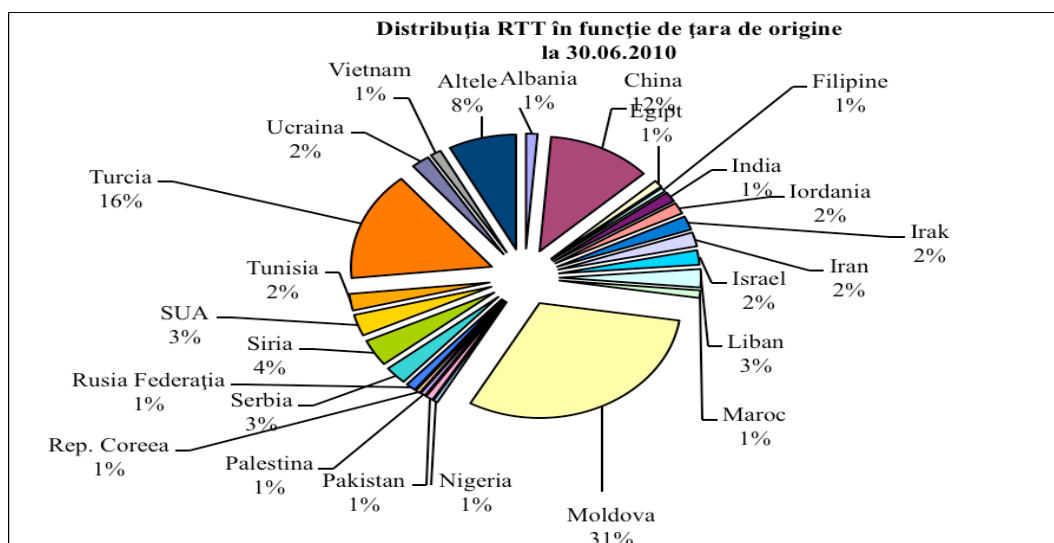
²⁹ Program 2007-2013, Fondul European de Integrare a Resortisanților Țărilor Terțe, Oficiul Român pentru Imigrări

³⁰ Vezi mai multe informații în raportul Imigrant în România. Perspective și Riscuri, (2008), Fundația Soros

³¹ Cum am folosit fereastra de oportunitate: bilanțul unui an de relansare a relațiilor România – Republica Moldova <http://www.crpe.ro/index>

³² Program 2007-2013, Fondul European de Integrare a Resortisanților Țărilor Terțe, Oficiul Român pentru Imigrări

³³ Informații ORI, 2010

Grafic nr. 3 Structura pe țări de origine străini cu ședere temporară în România, la data de 30.06.2010

Sursa datelor statistice: Oficiul Român pentru Imigrări

Analiza structurii pe sexe și grupe de vârstă a imigranților aflați legal în România (tabel nr. 4), atât pentru cei cu ședere temporară, cât și pentru cei cu ședere permanentă evidențiază per ansamblu că balanța înclină în favoarea rtt bărbați care dețin o proporție de 60% în total imigranți. Totuși, așa cum ne așteptam, pe segmentul 35-65 ani, proporția acestora crește și mai mult și ajunge la 70% bărbați și 30% femei.

Analizând distribuția imigranților pe grupe de vârstă se remarcă că populația imigrantă este o populație tânără, și mai mult, o populație activă pe piața muncii, cu potențial productiv și prin urmare ar trebui să beneficieze de toate condițiile pentru o integrare cu succes. De asemenea, structura pe vârste a imigranților în România constituie o premisă și o potențială soluție pentru problema demografică a României, o societate care îmbătrânește, cu o emigrație mare și cu o natalitate scăzută.

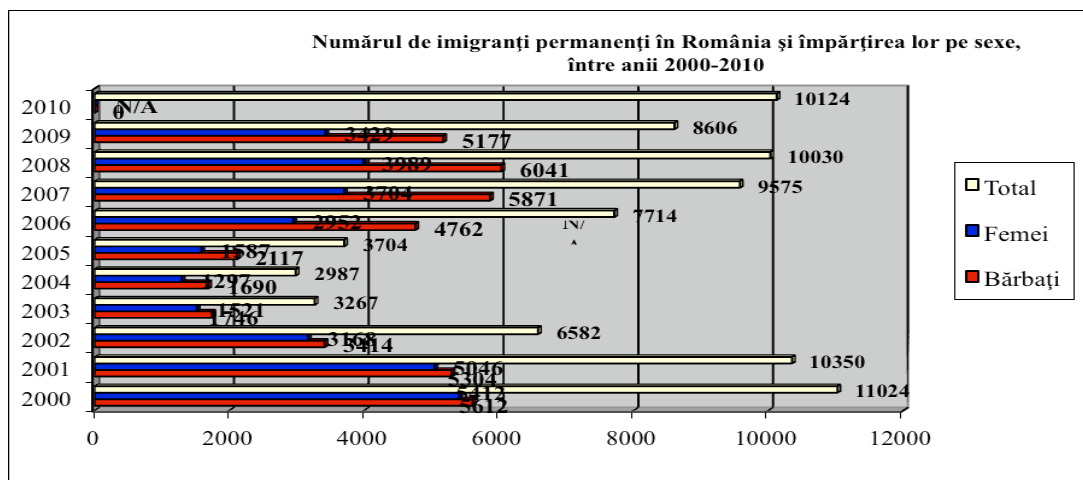
Grupa de vârstă	Femei	Bărbați	Total
0 -13 ani	1647	1800	3447
14 -17 ani	813	780	1593
18 - 34 ani	14769	15867	30636
35 - 64 ani	6790	15588	22378
> 65 ani	580	575	1155
Total	24599	34610	59209

Tabel nr. 4. Distribuția pe sexe și grupe de vârstă a imigranților din România, la data de 30.06.2010

Sursa datelor statistice: Oficiul Român pentru Imigrări

Informația statistică disponibilă pentru evoluția imigrației permanente (fig. nr. 4) ne permite o înțelegere mai aprofundată a dinamicii numărului de imigranți și în consecință a structurii pe sexe ca efect al factorilor push-pull pentru imigrația din România. Structura pe sexe a imigranților (tabel nr. 4) indică o repartitie aproximativ egală pe sexe în anul 2000, dar ponderea femeilor în numărul total de imigranți s-a redus constant, ajungând la un nivel sub 40%, în special în ultimii ani.

În ceea ce privește străinii cu ședere permanentă, cei mai mulți provin din China (2360), Turcia (1864) și Siria (993). Numărul imigranților permanenți se situează ca dinamică, în ultimul deceniu, relativ în aceleași cadre, cu o ușoară scădere în perioada anilor 2004-2006, și apoi cu o revenire și creștere în anul 2010 la un număr similar celui din anul 2000, aproximativ 10000 de imigranți permanenți.

Grafic nr. 4 Dinamica imigrației permanente și structura pe sexe a imigranților cu ședere permanentă în România, perioada 2000-2010

Sursa datelor statistice: Institutul Național pentru Statistică

Referitor la distribuția teritorială a cetățenilor din țări terțe³⁴ (tabel nr. 5) cu ședere legală în România, se poate observa că aceștia sunt concentrați într-o proporție de 41% în capitala țării București, sau mai exact în zona București-Ilfov, iar aproximativ 33% au ales, în procente relativ egale (în jur de 6%) marile aglomerări urbane în județele Iași, Cluj-Napoca, Constanța, Timiș, Prahova, Bihor.

Județ/An	2005	2006	2007	2008	2009	30.06.2010
București	15052	16770	19154	23642	23165	22609
Iași	2419	2759	3070	3930	3989	4163
Cluj	1897	2263	2660	3150	3441	3448
Constanța	1736	1824	1910	2824	3003	2987
Ilfov	1576	1521	1879	3140	3308	3399
Timiș	1688	1896	2196	2715	2965	2800
Prahova	809	868	1035	1240	1318	1341
Galați	870	1236	1299	1601	1488	1512
Cluj	1897	2263	2660	3150	3441	3448
Suceava	720	746	787	971	1169	1213
Bacău	484	627	802	1123	1064	1091
Bihor	673	721	833	955	1002	1043

Tabel nr. 5 Distribuție teritorială număr resortisanți țări terțe, perioada 2005 - 30.06.2010

Sursa datelor statistice: Oficiul Român pentru Imigrări

³⁴ <http://ori.mai.gov.ro/detalii/pagina/ro/Statistici-si-publicatii/147>

Distribuția teritorială a străinilor cu o formă de protecție (tabel nr. 6) este similară cu cea a resortisanților din țări terțe aflate legal în România, cu mici diferențe în concentrări în zonele în care se află centrele de acomodare și cazare ale Oficiului Român pentru Imigrări. Așa cum se vede în tabelul de mai jos, aproape trei sferturi dintre străinii cu o formă de protecție locuiesc în București, iar zona București-Ilfov atrage în jur de 80% dintre aceștia.

Județul	Nr. persoane	Procent din total %
București	830	74.3
Timișoara	62	5.6
Ilfov	46	4.1
Bihor	10	.9
Prahova	14	1.3
Cluj	22	2.0
Iași	8	.7
Galați	20	1.8
Maramureș	22	2.0
Suceava	20	1.8

Tabel nr. 6 Distribuția străinilor cu o formă de protecție în România, principale județe unde locuiesc

Sursa datelor: ORI, Raport de activitate anual, 2009

Printre explicațiile referitoare la gradul mare de atragere pe care îl exercită centrele urbane asupra străinilor se numără următoarele: zonele urbane sunt poli de dezvoltare și creștere economică care necesită forță de muncă, și deci și forță de muncă imigrantă fie calificată sau necalificată; unele sunt centre universitare importante și prin urmare atrag imigranții veniți pentru studii; sau sunt situate în zone de graniță, respectiv rute comerciale și de transport internațional.

Totodată, aglomerările urbane oferă oportunități mai mari de integrare pentru străini prin faptul că aceștia își pot găsi mai repede un loc de muncă, își pot deschide o afacere sau afacerea lor poate avea mai ușor succes, pot avea mai multe posibilități de acces la educație și formare profesională și pot sa-și creeze mai ușor rețele sociale sau comunități proprii.

Integrarea străinilor este mai facilă în marile centre urbane inclusiv pentru că locuitorii sunt mai cosmopoliti decât în orașele mici sau în mediul rural unde persistă o viziune conservatoare.

La sfârșitul anului 2009³⁵, erau înregistrați 1117 de străini care au obținut o formă de protecție și care continuă să locuiască în România. Mai mult de jumătate dintre ei provin din Irak (52,5%), alte țări de proveniență în ordinea proporției de străini cu formă de protecție în România fiind Iranul (8%), Palestina (5%), Congo (4%), Turcia (3%). Celelalte țări/ regiuni de proveniență înregistrează procente mici, sub 5%.

Din numărul total de străini cu o formă de protecție din România, 73,5% au statut de refugiat și 26,5% protecție subsidiară. Cea mai mare parte a străinilor cu o formă de protecție în România este adultă, reprezentând populație activă pe piața forței de muncă, doar 2,5% având peste 65 de ani și 20% fiind minori³⁶ (tabel nr. 7).

Distribuția pe sexe (tabel nr. 7) arată că 75% dintre străinii care au dobândit o formă de protecție în România sunt bărbați.

³⁵ ORI, Raport de activitate anual, (2009)

³⁶ Ibidem

Nr. crt.	Grupa de vârstă	Nr. persoane	Procent din total %
1	- 18 ani	227	20.3
2	19-35 ani	312	27.9
3	36-50 ani	436	39.0
4	51-65 ani	114	10.2
5	+ 65 ani	28	2.5
	Total	1117	100.0

Tabel nr. 7 Distribuția pe grupe de vârstă a străinilor cu o formă de protecție în România

Sursa datelor: Raport de activitate anual 2009, ORI

În România, din 1991 până la 31 decembrie 2009, 18524 de străini au solicitat azil, dintre care 3061 au primit o formă de protecție³⁷. Un procent între 10-15% dintre solicitările de azil depuse ajunge să fie soluționat favorabil prin acordarea unei forme de protecție. În proporție de peste 90% dintre solicitanții de azil sunt bărbați.

IMIGRAȚIE NEREGLEMENTATĂ ȘI MUNCA NEDECLARATĂ A STRĂINILOR

Nu există statistici privind amploarea fenomenului de imigrație economică nereglementată, dar evidențele și cazurile la care putem face referire, acum puțin vizibile, probabil anticipează evoluția fluxurilor de imigrație pe termen mediu și lung.

Analize sectoriale³⁸ și studii de cercetare calitativă³⁹ confirmă însă prezența imigranților în sectorul economiei ascunse și existența în România a imigranților cu statutul nereglementat:

- "Informațiile adunate prin discuții mai mult sau mai puțin formale cu cetățeni chinezi, ne-au sugerat o posibilă creștere a șederilor ilegale⁴⁰." Resortisanții țărilor terțe cărora li s-a acordat drept de ședere pe teritoriul național care, ulterior, a fost anulat sau revocat sau nu a mai fost prelungit și care nu au părăsit teritoriul României în ciuda faptului că șederea acestora a devenit ilegală constituie marea majoritate a migranților cu situație nereglementată.
- "Nimeni nu vrea să facă acte, carte de muncă...Dacă vrei să muncești, muncești la negru⁴¹." Condițiile stricte ale legislației muncii în România asociate cu documentele numeroase care sunt solicitate, demersurile anevoioase și cheltuielile mai mari pentru angajator ce dorește să ofere locul de muncă unui străin creează un context favorabil muncii la negru a străinilor.
- Există cazuri de cetățeni moldoveni, ucrainieni sau asiatici angajați informal în construcții, industria de panificație, cluburi de noapte, comerț și servicii, sectorul domestic sau agricultură. În special, munca nedeclarată pare să fie prevalentă în cazul rtt, studenți sau cu reunificare familială, posibile explicații fiind reglementarea timpului de muncă pentru studenții străini la 4 ore, iar pentru străinii cu reunificare familială sau care sunt membri de familie ai unui cetățean român, un nivel al educației mai scăzut, calificare redusă sau nerecunoașterea studiilor și experienței profesionale.

³⁷ Ibidem

³⁸ Raport privind activitatea Oficiului Român pentru Imigrări în anul 2009 și respectiv 2010 pe linia combaterii muncii nedeclarate a străinilor

³⁹ vezi studiile și rapoartele de țară privind imigrația forței de muncă în România

⁴⁰ Toader Șerban, Ana Smirna, Ovidiu Jurcă, Diana Cernat - Reprezentare sindicală pentru muncitorii imigranți din România. Studiu asupra imigrației în România, (2010)

⁴¹ Nevoile de informare ale imigranților în România, (2009), Fundația Soros

- Fenomenul muncii la negru este destul de răspândit și în rândul străinilor cu o formă de protecție sau cei care se află în procedură de azil și nu au drept la muncă în primul an de la sosirea în țara noastră. Condițiile socio-economice și asistența insuficientă, mai ales în cazul ultimei categorii, îi determină pe aceștia să accepte orice condiții și să presteze muncă nedeclarată. Astfel, evidențele statistice⁴² la nivelul anilor 2007 și 2008 arată că 31% dintre străinii cu o formă de protecție din România lucrau la negru, iar dintre cei angajați mai mult de jumătate desfășurau activități pe cont propriu.

Munca nedeclarată este un fenomen care afectează întreg sistemul socio-economic românesc și munca nedeclarată a străinilor alături de existența imigranților cu statut nereglementat apar doar ca un vârf al deficiențelor de funcționare ale sistemului la nivel general și de acutizare a vulnerabilității imigranților ca obstacole în procesul de integrare.

Indicatorii macroeconomici indică munca nedeclarată ca fiind oficial aproape jumătate din economia subterană, iar ponderea economiei informale în PIB este de 35%.

Rezultatele activităților desfășurate de Oficiul Român pentru Imigrări⁴³ în scopul combaterii muncii nedeclarate a străinilor și respectarea scopului prevăzut de viză, reliefează următoarele:

În anul 2010 au fost organizate și desfășurate 4688 de acțiuni și controale cu forțe proprii sau în cooperare cu instituțiile cu atribuții în domeniu, în baza protocoalelor de cooperare încheiate cu acestea. Comparând cu anul 2009, acest indicator a înregistrat o creștere cu 14%.

De asemenea, au fost efectuate 1943 acțiuni și controale care au vizat combaterea muncii nedeclarate a străinilor în creștere cu 77% față de anul 2009 când au fost executate numai 1092. Astfel, au fost depistați 254 străini ce desfășurau activități lucrative fără forme legale, din care 59 se aflau cu ședere ilegală pe teritoriul național, iar 195 aveau drept de ședere pe teritoriul României, însă nu îndeplineau condițiile legale pentru a desfășura astfel de activități.

Deși a fost intensificată activitatea de control în teren, în cursul anului 2010 au fost depistați cu ședere ilegală 3783 străini, cu 25% mai puțini decât în anul 2009, când au fost depistați 5045 străini cu ședere ilegală⁴⁴.

Întărirea controlului legalității șederii străinilor pe teritoriul României și aplicarea corespunzătoare a măsurilor de îndepărtare și a măsurilor restrictive⁴⁵ reprezintă cel de al doilea obiectiv strategic din Strategia Națională privind Imigrația 2011-2014 (*încă neadoptată).

ORI este responsabil pentru managementul integrat al îndepărtării străinilor cu ședere ilegală de pe teritoriul României, care este implementat prin⁴⁶: emiterea deciziilor de returnare, îndepărtarea străinilor sub escortă, returnarea voluntară, custodia publică.

Emiterea deciziilor de returnare în cazul străinilor a căror ședere a devenit ilegală, sau al căror drept de ședere a fost anulat sau revocat, sau celor cărora li s-a refuzat cererea de prelungire a dreptului de ședere sau de azil. Prin aceste decizii de returnare, un străin este obligat să părăsească teritoriul României neînsoțit, în decursul unei perioade de timp definite.

Îndepărtarea străinilor sub escortă este o măsură administrativă prin care străinul trebuie îndepărtat sub escortă până la granița statală sau până în țara de origine, sau în altă țară unde persoana este acceptată. Se stabilește de către ORI sau de către filialele sale teritoriale, în privința unuia din următoarele cazuri: străini care au trecut ilegal frontiera statală, străini care nu au părăsit teritoriul statului la expirarea termenului deciziei de returnare, străinii declarați indezirabili, străinii împotriva cărora instanța a emis o hotărâre de expulzare, pe baza dreptului penal, sau cei care sunt considerați o amenințare pentru sănătatea publică.

Returnarea voluntară este o cerere adresată ORI de străinii care se află cu ședere ilegală pe teritoriul statului român și nu au mijloace financiare, pentru a se întoarce în țara de origine

⁴² Rapoarte de activitate ORI, 2007 și 2008

⁴³ Comunicat de presă, ORI, 17 ianuarie 2011 și Raport privind activitatea Oficiului Român pentru Imigrări în anul 2009 și respectiv 2010 pe linia combaterii muncii nedeclarate a străinilor

⁴⁴ Comunicat de presă ORI, 17 ianuarie 2011

⁴⁵ Strategia națională privind imigrația 2011-2014, neadoptată la data prezentei cercetări

⁴⁶ Raport 2007-2013, Fondul European de Returnare

printr-un program de repatriere voluntară umanitară asistată, implementat de ORI în cooperare cu Organizația Internațională pentru Migrație (OIM) - Misiunea în România.

Custodie publică ca măsură de restrângere a libertății de mișcare pe teritoriul României, este dispusă de un procuror numit special din cadrul Parchetului de pe lângă Curtea de Apel București (CAB) împotriva unui străin care nu poate fi îndepărtat sub escortă în termen de 24 de ore.

Datele statistice pentru perioada ianuarie-august 2009⁴⁷ evidențiază că au fost depistați în situații ilegale 3494 străini, din care 2663 în acțiuni efectuate în teren și 831 la ghișeele structurilor teritoriale ale ORI. Au fost acordate decizii de returnare în cazul a 3956 străini, din care 3280 au părăsit teritoriul țării în perioada de valabilitate a documentului. Ponderea cea mai mare a străinilor care au primit decizii de returnare este dată de: China (1196), Turcia (1036), Moldova (538), Bangladesh (231). Totodată, în perioada de referință, numărul de străini îndepărtați prin măsuri de returnare forțată de către Oficiul Român pentru Imigrări a fost de 264 de persoane, iar principalele țări de origine ale străinilor returnați au fost Moldova (52), Turcia (67) și China (43).

În perioada ianuarie-august 2009, au fost efectuate demersuri la Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București pentru luarea în custodie publică a 337 străini care nu au putut fi îndepărtați în termen de 24 de ore de la dispunerea măsurii de îndepărtare sub escortă, iar în 11 cazuri demersurile au fost efectuate la Curtea de Apel București, întrucât cei în cauză erau vizați de măsura de siguranță a expulzării. În toate cele 348 de cazuri, custodia publică a fost dispusă prin rezoluție a Parchetului de pe lângă CAB sau prin hotărâre a CAB, conform solicitării.

Repatrierea voluntară umanitară asistată implementată de OIM România în cooperare cu ORI, ca alternativă la returnarea forțată, asigură străinului o reîntoarcere în țara de origine "cu demnitate"⁴⁸ și un pachet de servicii pre-repatriere care să medieze o reinsertie mai facilă în societatea de origine⁴⁹. În anul 2010 au fost 51 de cetățeni străini beneficiari ale repatrierii voluntare, 8 în anul 2007 și 21 în anul 2006.

PREVENIREA IMIGRAȚIEI ILEGALE ȘI COMBATEREA CONTRABANDEI CU IMIGRANȚI

Printre efectele și tendințele previzionate pe această dimensiune a imigrației ilegale în Strategia Națională privind Imigrația 2011-2014⁵⁰ sunt menționate: iminenta Aderare a României la Spațiul Schengen și factorii de dezvoltare economică și socială care pot conduce la creșterea atractivității României ca stat de tranzit și destinație pentru imigrația ilegală și o presiune asupra sistemului național de gestionare a imigrației și azilului.

România este inclusă în rutele estice ale migrației ilegale, care pot afecta toate aspectele importante ale societății, inclusiv siguranța statului și cea a cetățenilor. În acest sens, pot fi menționate câteva rute care pornesc din: (a) Orientul Mijlociu – via Istanbul; (b) India, Pakistan și China – via Moscova și (c) Bangladesh, Sri-Lanka, Statele Africane – via Odessa.

Conform modului de operare a grupurilor migratorii, au fost identificate două situații principale:

1. Cetățenii asiatici și africani: intră în țară cu o viză de scurtă ședere și rămân după expirarea vizei; sau intră ilegal traversând frontiera terestră din nord, est sau sud și ulterior, aplică pentru statutul de refugiat sau pleacă spre Europa de Vest, via Ungaria – Austria - Germania sau Serbia – Bosnia - Croația – Italia, traversând frontiera terestră română.
2. Cetățenii moldoveni: intrarea este de obicei legală, prin punctele de trecere a frontierei de la granița de est. Ulterior, aceștia încearcă să părăsească țara în mod ilegal, prin traversarea

⁴⁷ Situație statistică ORI, Fondul European de Returnare

⁴⁸ Din declarațiile de presă ale reprezentanților OIM București

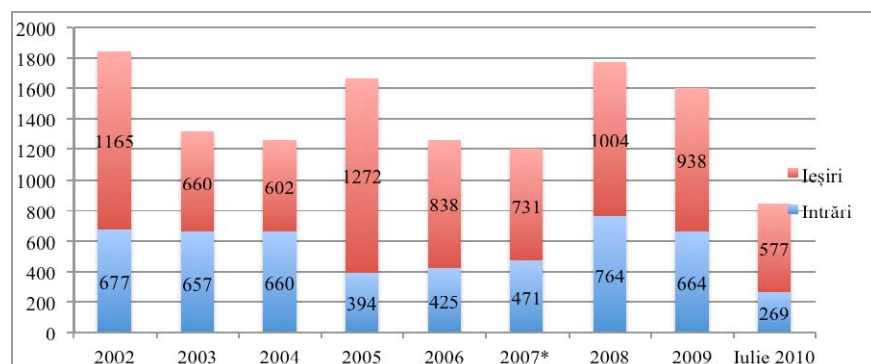
⁴⁹ site-ul ORI, www.ori.mai.gov.ro

⁵⁰ neadnotată încă la data în care se realizează prezenta cercetare

frontierei terestre cu Ungaria sau prin punctele de trecere a frontierei ascunși în vehicule/ folosind documente false sau contrafăcute, către Europa de Vest, via Ungaria – Slovacia – Republica Cehă - Germania sau Ungaria – Austria - Germania⁵¹. La frontiera verde au fost depistate acționând ilegal (atât pe sensul de intrare cât și pe sensul de ieșire) și persoane provenind din: Albania, Iran, Liban, Somalia, India, Maroc, Nepal, Ucraina, Palestina, Nigeria, Georgia, Tunisia, Egipt, Serbia, Siria, Sri Lanka, Rusia, etc.

Întărirea controlului de frontieră în ultimii ani a condus la o scădere a trecerii ilegale a frontierei, dar în același timp, imigranții ilegali și-au diversificat metodele, mulți dintre aceștia preferând să treacă granița ilegal și apoi să călătorească în orice mod către Statele membre.

Datele statistice oferite de Poliția de Frontieră relevă un număr relativ constant al cetățenilor din țările terțe în ceea ce privește tentativele și/ sau trecerile ilegale de frontieră.

* Din 2007, cifrele includ doar cetățenii din țări terțe

Grafic nr. 5 Număr de străini depistați în încercare sau în trecerea ilegală a frontierei de stat a României

Sursa datelor: Inspectoratul General al Poliției de Frontieră Române

Totodată, rapoartele de activitate ale Poliției de Frontieră în ceea ce privește activitatea de combatere a contrabandei / traficului de migranți prezintă următoare situație:

- în anul 2008, au fost depistate 546 grupuri de migranți - cu 232 traficanți identificați și 1628 migranți - din care 39 grupuri (143 traficanți și 252 migranți) erau organizate în vederea săvârșirii infracțiunii de trafic de migranți, conform Legii 39/2003⁵².
- în 2009 au fost depistate 376 grupuri de migranți în care au fost identificați 229 traficanți și 1255 migranți, dintre acestea 14 grupări (46 traficanți și 68 migranți) fiind organizate în vederea săvârșirii infracțiunii de trafic de migranți⁵³;
- în 2010 au fost depistate 271 persoane implicate în activitatea de racolare, călăuzire sau transport de migranți. Față de anul 2009, când au fost depistate 209 călăuze/ transportatori, se constată creșterea cu 30,6% a numărului acestora⁵⁴.

TRAFIC DE PERSOANE, CETĂȚENI STRĂINI ÎN ROMÂNIA

Chiar dacă în prima parte a anului 2010 nu au fost înregistrate cazuri de trafic de persoane, cetățeni străini, în România conform datelor ANITP, în februarie 2011, declarațiile DIICOT

⁵¹ Raportul 2007-2013, Fondul European de Returnare și informații din Rapoartele anuale de activitate ale Poliției de Frontieră, 2006-2010

⁵² Raport de activitate, Poliția de Frontieră, 2008

⁵³ Raport de activitate, Poliția de Frontieră, 2009

⁵⁴ Raport de activitate, Poliția de Frontieră, 2010

arătau că există în lucru dosare referitoare la cetățeni sud-americieni, pakistanezi, indieni exploatați prin muncă în țara noastră.

Și în anii anteriori s-au raportat cazuri de cetățeni străini traficați în România, în special în scop de muncă. Astfel, amintim cele două situații intens mediatizate în anul 2009: cei 12 cetățeni din Honduras veniți să muncească în domeniul hotelier în România și care au fost obligați să lucreze ca încărcători-descărcători ziare la diverse chioșcuri din București⁵⁵ și cei 34 de soferi de taxi congolezi aduși și exploatați prin muncă la o firmă de taxi tot din București.

INTEGRAREA STRĂINILOR ÎN SOCIETATEA ROMÂNEASCĂ

Integrarea străinilor în societățile gazdă reprezintă nucleul politicilor în domeniul imigrației. Cunoașterea, promovarea reală a drepturilor fundamentale, nediscriminării și egalității de șanse pentru toți, devin elemente extrem de importante pentru asigurarea unei bune integrări a cetățenilor țărilor terțe și pentru eforturi comune depuse din partea rtt și a cetățenilor țărilor UE pentru construcția de societăți deschise, responsabile, și diverse. Integrarea este un proces dinamic bidirecțional de interacțiune și adaptare reciprocă ce presupune eforturi din partea fiecăruia implicat: imigranții, rezidenții statelor membre și autoritățile naționale, regionale și locale.

Integrarea este un concept ce dobândește valențe diferite în funcție de perspectiva din care este analizată și potrivit scopului în care se operează definirea procesului de integrare. Prin urmare avem integrarea din perspectiva macro, drept caracteristică a sistemului social și a intensității relațiilor dintre componentele acestuia, fie că sunt indivizi, familii, grupuri sociale, comunități.

În acest context putem analiza gradul de integrare al unui individ sau unui grup social, respectiv comunitate. Integrarea ar reprezenta rezultatul unui raport dinamic între dimensiunea colectivă transpusă în așteptările, normele sociale caracteristice societății în ansamblul său și dimensiunea individuală, adică îndeplinirea criteriilor sau standardelor considerate „normale” în acea societate (de exemplu, respectarea legii, loc de muncă, să vorbești limba respectivă etc.), adică să aderi la valorile, credințele împărtășite în acea colectivitate (să aderi la cultura membrilor ei) – cu alte cuvinte, să devii cât mai asemănător în gândire și comportament cu ceilalți membri ai societății. Din această perspectivă, politica privind integrarea reflectă dimensiunea colectivă, așteptările societății și este diferită față de procesul concret de integrare, proces care este individual⁵⁶.

De-a lungul timpului se remarcă o schimbare de paradigmă în abordarea politicilor de integrare în sensul în care centrul de greutate este mutat dinspre acordarea imigranților un tratament egal către asigurarea de oportunități egale și acces în toate domeniile vieții economice, sociale, culturale și de participare civilă și politică.

Integrarea străinilor are loc concret în sistemul general al societății românești, iar politicile de integrare constituie parte subsumată politicilor generale adresate cetățenilor români. De aceea, valorile aplicabile întregului sistem social sunt importante și trebuie să reprezinte fundamentul pe care se așează politicile de integrare a străinilor. În aceeași manieră, participarea la viața socială apare ca manifestare a drepturilor și obligațiilor înglobate acțiunilor actorilor sociali.

⁵⁵ Iată ce declară una dintre victime: „Am trăit zece oameni într-o garsonieră, dormeam în paturi unii peste alții. Apă caldă la baie nu aveam. Era o bucătărie mică, dar nu aveam ce să mâncăm, căci nu aveam bani. Ne-au împărțit pe toți 12 pe la chioșcurile Rodipet. Ne-au spus că ne asigură transportul de la garsonieră până la chioșc. Însă a doua zi ne-au dus cu autobuzul, ca să știm să venim singuri la lucru. A treia zi ne-am rătăcit toți prin București, că nu am știut unde și când să schimbăm autobuzele și tramvaiele”. La sfârșitul primei luni de vândut ziare, hondurianul a primit 475 de lei în loc de 300 de dolari, cum îi promisese Hassan Awdi. Nu a fost angajat cu contract de muncă. Când a întrebat despre restul banilor, a fost amenințat că o să fie aruncat în stradă.....(sursa, articol Adevărul, 7 octombrie 2009)

⁵⁶ Mircea R.; Necula C., Manual de pregătire în domeniul refugiaților în România, (2009), Editura Ministerului Administrației și Internelor

Analizând prin prisma drepturilor și obligațiilor, obținerea cetățeniei de către migranți ar reprezenta o măsură a unui grad foarte crescut a integrării în societatea gazdă. Pașii pe care migrantul îi va parcurge pentru a deveni cetățean ne permit să operaționalizăm procesul de integrare și să cuantificăm, pe de o parte, cum societatea respectivă stabilește așteptările și obligațiile parcursului de integrare - dimensiunea legală a integrării- și, pe de altă "reușită" sau cât de mult "succes" obține imigrantul în fiecare etapă a acestui parcurs sau pe domeniile analizate: angajare, locuire, educație, sănătate. Aceste domenii în care se măsoară progresul imigrantului în parcursul de integrare devin și sprijin pentru integrare ca proces de ansamblu și pentru cuantificarea unui progres global.

Apoi, avem domeniul conexiunilor sau rețelelor sociale, care subliniază importanța creării și menținerii relațiilor sociale în procesul de integrare. Este dimensiunea socială a integrării⁵⁷, distingându-se trei tipuri de relații sociale, și anume:

- relații/ conexiuni cu propria comunitate (etnică, națională sau religioasă);
- relații/ conexiuni cu membrii celorlalte comunități, cu societatea în general;
- relații/ conexiuni cu instituțiile, centrale și locale.

Ultimele două domenii, văzute și ca facilitatori ai integrării sunt: limba și cunoștințele despre cultura-gazdă, adică dimensiunea culturală a integrării; siguranța și stabilitatea, sentimente care determină un sens al continuității și identității, care privesc dimensiunea identitară a integrării.

Definiția de lucru a integrării⁵⁸, în acest cadru conceptual, menționează că un individ sau un grup sunt integrați într-o societate când:

1. obțin rezultate în domenii ca piața forței de muncă, locuințe, educație, sănătate comparabile cu cele obținute de către membrii comunității gazdă;
2. au contacte/ relații active cu membrii propriului grup etnic sau național, cu membrii comunității gazdă, cu funcționarii publici sau furnizorii de servicii;
3. dețin un nivel suficient de cunoștințe și abilități lingvistice și culturale care să le permită o funcționare normală în societate, și
4. trăiesc sentimente de securitate, stabilitate și încredere.

Pe același fundament și concept al integrării străinilor este realizat și studiul Indicele Politicilor de Integrare a Migranților - MIPEX⁵⁹ - unde România a fost inclusă pentru prima dată în cadrul ediției a treia. MIPEX este un ghid de referință și un instrument pentru evaluarea, compararea și îmbunătățirea politicilor de integrare. Acesta măsoară gradul în care toți rezidenții sunt îndreptățiți prin lege să aibă drepturi și responsabilități egale, precum și orice tip de suport care răspunde nevoilor lor specifice prin care se urmărește ca șansele egale să devină realitate.

Indicele Politicilor de Integrare a Migranților relevă modul în care țările, prin urmare și România, pot avea rezultate mai bune în crearea mediului normativ-legal în care imigranții pot contribui la bunăstarea țării, în care să aibă acces egal la piața muncii și menținerea unui loc de muncă, la educație, în care să trăiască în siguranță împreună cu familiile lor, să devină cetățeni activi și să fie protejați împotriva discriminării.

MIPEX cuprinde 148 de indicatori de politici de integrare a migranților în 7 dimensiuni ale integrării prin raportarea la standardele din Directivele europene și standardele internaționale: mobilitate pe piața muncii, reunificare familială, educație, participare politică, rezidență pe termen lung, acces la cetățenie și anti-discriminare.

Rezultatele date publicității la începutul anului 2011⁶⁰ arată că:

- România ocupă poziția 22 din 31 în clasamentul general al țărilor pentru care a fost calculat Indicele MIPEX, în fața unor țări precum Elveția, Austria, Polonia, Bulgaria, Lituania, Slovacia. Punctajul general al României privind favorabilitatea politicilor de integrare a

⁵⁷ Ibidem

⁵⁸ Ibidem

⁵⁹ www.mipex.eu.

⁶⁰ www.mipex.eu, comunicat de presa pentru România.

imigranților (cetățeni țări terțe cu ședere legală în România) este de 45. Acest punctaj evidențiază că România are politici nici favorabile, nici nefavorabile pentru integrarea migranților (punctajul între 41-59 demonstrează că țara respectivă asigură pentru integrarea rtt tot atâtea oportunități cât și obstacole).

- Imigranții nou-veniți în România⁶¹ nu se bucură de politici de integrare mai favorabile decât media europeană, dar mult mai bune decât cele din majoritatea statelor din Europa Centrală și țările Baltice.
- Pe arii de politici: legile anti-discriminare solide reprezintă cea mai mare contribuție a țării către egalitatea de șanse pentru toți, inclusiv imigranții. România este mai bine pregătită decât majoritatea țărilor din regiune pentru lucrătorii migranți și familiile lor, cu politici asemănătoare noilor țări de imigrație a forței de muncă. Totuși, practicile administrative discreționare pe parcursul obținerii șederii pe termen lung pot submina favorabilitatea politicilor de integrare a imigranților în România.
- În arii precum educația, cetățenia și participarea politică, României îi lipsesc anumite principii fundamentale care încep să devină normă în toată Europa cum ar fi de exemplu: dubla cetățenie, cetățenia pe principiul jus soli, dreptul de vot și accesul egal la educație⁶².

După cum se menționează în Rezoluția Parlamentului European din aprilie 2009 referitoare la o politică comună de imigrație pentru Europa: principii, acțiuni, instrumente, migrația reglementată reprezintă o oportunitate de pe urma căreia pot beneficia atât migranții, cât și țările de destinație/ țările membre și țările de origine. Și România, ca stat UE își propune promovarea migrației legale în beneficiul tuturor părților: societate românească, imigranți și statele lor de origine⁶³. Obiectivul gestionării fenomenului de către autoritățile române îl reprezintă minimizarea efectelor negative sau a costurilor migrației și maximizarea efectelor pozitive pe care migrația le poate avea.

Strategia României privind Imigrația 2011-2014⁶⁴ este documentul care stabilește liniile directoare și obiectivele de atins, la nivel național, în ceea ce privește imigrația reglementată, prevenirea și combaterea imigrației ilegale, azilul, integrarea străinilor în societatea românească. Totodată, Strategia are rolul de a asigura coerență și cadrul de elaborare și punere în practică a măsurilor concrete și de coordonare a acțiunilor în domeniul imigrației ale instituțiilor implicate în gestionarea fenomenului imigrației. Strategia este implementată prin Planuri de acțiune anuale.

Integrarea socială a străinilor cu ședere legală reprezintă obiectivul strategic nr. 5 din Strategia națională privind imigrația 2011-2014 și este operaționalizată în trei obiective specifice după cum urmează:

5.1. Încorporarea aspectelor integrării în toate celelalte politici din domeniile relevante

5.2. Creșterea gradului de participare a străinilor cu ședere legală în România la activitățile specifice de facilitare a integrării lor în societatea românească

5.3. Crearea unui mediu care să faciliteze integrarea străinilor.⁶⁵

Prioritățile legate de integrare sunt reflectate în câteva programe financiare importante cum este de exemplu Fondul Social European iar din 2007, și specific prin Programul General Solidaritatea Fluxurilor Migratorii. Astfel, Fondul european de integrare a resortisanților țărilor terțe finanțează programele anuale ale statelor membre prin care se sprijină eforturile depuse de acestea pentru a le permite rtt să îndeplinească condițiile de rezidență și pentru a le facilita integrarea în societățile europene⁶⁶. Autoritățile române au stabilit obiectivele pentru Programul Multianual 2007-2013, cu respectarea deplină a priorităților prevăzute în Strategia națională

⁶¹ www.mipex.eu/Romania/

⁶² www.mipex.eu/Romania/

⁶³ Acesta reprezintă obiectivul strategic din Strategia națională privind imigrația 2011-2014

⁶⁴ neadoptată încă la data prezentei cercetări

⁶⁵ Strategia națională privind imigrația 2011-2014, neadoptată la data prezentei cercetări

⁶⁶ Mircea R.; Necula C., Manual de pregătire în domeniul refugiaților în România, (2009), Editura Ministerului Administrației și Internelor

privind imigrația și în liniile directoare strategice ale Fondul european de integrare, după cum urmează:

1. Informații diseminate resortisanților țărilor terțe despre drepturile și oportunitățile de integrare din România
2. Sporirea oportunităților de integrare pentru categoriile de persoane vulnerabile
3. Informații diseminate către populație despre necesitatea și avantajele imigrării
4. Îmbunătățirea oportunităților de învățare a limbii române și adaptarea resortisanților
5. O mai bună cunoaștere a resortisanților țărilor terțe cu domiciliul în România din perspectiva integrării acestora în societate
6. Dezvoltarea cooperării interinstituționale
7. Crearea unui mediu intercultural menit să faciliteze integrarea și coeziunea socială.

Cadrul juridic⁶⁷ care reglementează regimul străinilor în România, al cetățenilor statelor membre UE și SEE, precum și normele de drept care reglementează azilul în România este conferit de OUG 194/2002 privind regimul străinilor în România republicată, cu completările ulterioare, OUG 102/2005 privind libera circulație pe teritoriul României a cetățenilor statelor membre ale UE și ale SEE, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 260/2005, cu modificările și completările ulterioare și OUG nr. 56/2007 privind încadrarea în muncă și detașarea străinilor pe teritoriul României, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 134/2008.

Din punct de vedere al legislației, integrarea este definită ca "participarea activă a străinilor care au dobândit o formă de protecție sau un drept de ședere în România și a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene și Spațiului Economic European la viața economică, socială și culturală a societății românești, în vederea prevenirii și combaterii marginalizării sociale, respectiv în vederea adaptării la condițiile societății românești⁶⁸".

OUG 44/2004 a fost modificată prin OUG 41/2006, prin adăugarea unei secțiuni despre programele de integrare pentru rtt cu drept legal de ședere în România. Aceștia, și cetățenii SEE pot beneficia, la cerere și gratuit, de următoarele servicii: cursuri de limbă română, organizat de Ministerul Educației și Cercetării, în colaborare cu specialiștii ORI și sesiuni de informare, consiliere și adaptare culturală la societatea românească, organizate de ORI.

Responsabilitatea pentru coordonarea programelor de integrare revine Oficiului Român pentru Imigrări, în timp ce implementarea practică a programelor de integrare se realizează de către structurile ORI (inclusiv structurile teritoriale ORI) în cooperare cu instituțiile guvernamentale la nivel central și local, alături de organizațiile neguvernamentale, organizații internaționale și autoritățile locale.

Măsurile care vizează integrarea străinilor au în vedere următoarele domenii: acces și participare pe piața muncii, reinserție pe piața muncii, acces la educație și formare profesională, accesul la sistemul medical și de asigurări de sănătate, accesul la sistemul de asigurări și protecție socială, accesul la locuințe, la învățarea limbii române și facilitarea orientării culturale asigurându-se păstrarea identității culturale a străinilor.

Șederea legală în România

Deoarece integrarea a străinilor în societatea gazdă este un proces care se desfășoară în mai multe etape, și politicile care dimensionează viziunea și implementarea practică a integrării este nevoie să urmărească același parcurs. În acest sens, putem spune că procesul de integrare începe înainte de venire și totodată putem aprecia cât de importantă este adoptarea unui politici de integrare ținute pe imigranții nou-veniți.

Rețelele sociale bazate pe rudenie și prietenie furnizează suportul pentru instalarea imigranților la destinație, pentru pătrunderea în noul mediu de imigrare și adaptarea la condițiile din țara de destinație⁶⁹. Treptat, pe măsura ce crește durata de ședere în România, devine importantă

⁶⁷ Vezi și site-ul ORI, www.ori.mai.gov.ro.

⁶⁸ OUG nr. 44/2004, modificată prin OG nr. 41/2006.

⁶⁹ Nevoile de informare ale imigranților în România, (2009), Fundația Soros

acumularea de capital relațional prin stabilirea unor noi relații sociale. În același timp, integrarea și participarea imigranților la viața societății românești este facilitată de asociațiile de străini și / sau de tip etnic și religios, alături de crearea unor mecanisme de consultare permanentă a străinilor⁷⁰ și conectarea acestora la luare deciziilor importante pentru comunitate.

Obținerea dreptului de ședere este dreptul fundamental prin care străinul are acces și din care decurg celelalte drepturi pe parcursul șederii sale legale în România. Lipsa informațiilor clare și complete referitoare la proceduri și coordonarea inefficientă între diferitele instituții în vederea transmiterii informațiilor constituie principale obstacole pe care le întâmpină un străin în demersul său de obținere și pentru a avea șederea legală în România.⁷¹

Alte probleme semnalate care se constituie în factori inhibitori de-a lungul parcursului de integrare sunt după cum urmează: documentele solicitate sunt mereu altele, amânări și tergiversări din partea instituțiilor cu care străinii intră în contact, unele acte expiră până la eliberarea altora, funcționarii din instituțiile publice cu care aceștia interacționează nu cunosc drepturile și legislația care se aplică străinilor în România, lipsa personalului, inclusiv personal calificat special pentru acest domeniu care ar putea asista imigranții în rezolvarea problemelor complexe cu care se confruntă, la care se adaugă și capacitatea instituțiilor de a oferi informații utile și adecvate soluționării situației aduse în atenția lor de imigranți.

Limba română, orientare culturală și asistență în vederea integrării

Cunoașterea limbii române și orientarea culturală reprezintă reperele majore pentru a defini o integrare cât mai bună a străinilor în societatea gazdă. Barierele de limbă și lipsa informațiilor privind cultura și tradițiile societății gazdă constituie dificultățile cele mai frecvente pe care autoritățile este nevoie să le adreseze în primul rând fiind nucleul integrării.

Mai mult, obstacolele lingvistice, informația disponibilă de cele mai multe ori numai în limba română, atitudinea închisă, descurajatoare a personalului care ar trebui să furnizeze informații reprezintă piedica principală în relaționarea străinilor cu instituțiile publice și, prin urmare un parcurs de integrare lin.

Datele statistice (tabel nr. 8) relevă o creștere, de la an la an, a numărului de străini care au beneficiat de cursuri de limbă română, tendința fiind ascendentă și pentru următorii ani. Aceeași situație se înregistrează și pentru străinii care au participat la programe individuale de integrare și au primit informații și consiliere pe diverse aspecte vizând integrarea lor în România.

De asemenea, înființarea rețelei de 15 centre de informare și consiliere pentru străini, în legătură cu drepturile, obligațiile și posibilitățile de integrare în societatea românească sub coordonarea OIM⁷² va contribui la oferirea unei game mai largi de servicii și consiliere la o calitate ridicată și pentru un număr mai mare de străini. În anul 2009 s-a elaborat un ghid de informare pentru străini asupra drepturilor, obligațiilor și posibilităților de integrare în societatea românească⁷³, disponibil în limba română (pentru comunitatea rtt din Republica Moldova), limba engleză, limba turcă, franceză și chineză.

Străini cu drept de ședere asistați în vederea integrării	2008	2009	2010
Străini consiliați	518	2106	2848
Străini cu ședere legală înscriși la cursul de limba română	175	334	463

Tabel 8 - Străini aflați legal în România asistați în vederea reintegrării în perioada 2008-2010

Sursa datelor: Raport de activitate anual al Oficiului Român pentru Imigrări pentru anii 2009 și 2010

⁷⁰ Vezi proiectul Institutului Intercultural din Timișoara, finanțat prin FEI

⁷¹ Nevoile de informare ale imigranților în România, (2009), Fundația Soros,

⁷² Proiect finanțat prin FEI, vezi site-ul ORI.

⁷³ „Bun venit în România! – Îmbunătățirea cunoștințelor resortisanților țărilor terțe cu privire la drepturile, obligațiile precum și posibilitățile lor de integrare în societatea românească” – implementat de ARCA-FRRM - FEI.

Un număr crescător de străini beneficiază de cursuri de orientare culturală, iar prin sprijin financiar FEI sunt elaborate manuale de orientare culturală și reprezentanții instituțiilor active în domeniul integrării străinilor sunt formați profesional pe aspecte privind interculturalitatea.

Rapoartele și cercetările evidențiază ariile problematice referitoare la această dimensiune a integrării, cursurile de limba română și cele de orientare culturală printre care amintim: obstacole privind accesul la cursuri pentru că străinii nu cunosc oferta, nu știu cine oferă cursurile sau care sunt pașii în a se înscrie la cursurile de limba română, dificultăți logistice, de organizare și alocare a resurselor materiale, neadaptarea orarului cursurilor la programul de lucru, la specificul categoriei de migranți și/ sau la specificul cultural al comunităților, necesitatea de a adapta și de a utiliza metode de predare și materiale de curs astfel încât să se faciliteze învățarea rapidă a limbii, oferirea unor certificate la finalizarea cursurilor care să ateste nivelul de cunoaștere a limbii, oferta de cursuri de limba română ar trebui să includă cursuri atât de inițiere cât și cursuri nivel avansat sau de perfecționare a limbii.

Locuire

Referitor la accesul la locuințe, acesta poate să dobândească anumite particularități în funcție de categoria de străini definită în funcție de scopul imigrării în România. Astfel, pentru cei care vin cu contract de muncă, angajatorii le pot asigura locuințe pentru o cotă din salariu, pentru studenții străini există posibilitatea cazării la cămin, o alternativă mai ieftină, mai sigură și care poate sprijini procesul de integrare. Străinii cu drept de ședere permanentă au acces la locuințe sociale.

Totuși, au existat multe situații în care cazarea și masa oferite de firma angajatoare erau prea scumpe comparativ cu calitatea sau cu prețurile de pe piață, iar muncitorii erau nevoiți să accepte aceste servicii contra cost fără opțiunea de a le obține pe cont propriu, fiindu-le adesea îngrădită și libertatea de mișcare.

Închirierea unei locuințe nu constituie o problemă dacă există resursele materiale. S-au semnalat câteva cazuri izolate de discriminare din partea proprietarilor la închirierea unor locuințe pe considerentul că eventualii chiriași sunt migranți.

Asistență medicală

Asistența medicală, în afara celei de urgență este condiționată de plata contribuției la asigurările de sănătate. Printre dificultățile semnalate cu privire la accesul la serviciile medicale se numără faptul că la nivelul străinilor nu sunt cunoscute procedurile pentru a beneficia de asigurarea de sănătate, iar traseul medic de familie, consultație la specialist, spital este pentru majoritatea imigranților o necunoscută.

Și în acest domeniu, este nevoie ca profesioniștii care oferă servicii medicale să cunoască prevederile legislative privind drepturile rtt și să acomodeze diferențele culturale, religioase și de gen în oferirea serviciilor medicale către imigranți.

Asistență și protecție socială se acordă cazurilor vulnerabile dintre imigranți cu îndeplinirea condițiilor legale.

Imigranții cu statut nereglementat alături de categoria migranților cu statut de tolerare (doar permisiunea de ședere pe teritoriul României și nici un fel de drepturi) reprezintă categoriile de imigranți cele mai vulnerabile și cu cele mai mari dificultăți, inclusiv accesul la serviciile minime, cum sunt serviciile medicale de urgență și protecție socială minimală nefiind asigurate.

Educație

Nu există date și cercetări care să ofere evidențe referitoare la această dimensiune a integrării, dar discuțiile informale cu ong-urile și instituțiile din domeniu remarcă următoarele: necesitatea unui învățământ intercultural, necesitatea introducerii în curriculum a problematicei străinilor și a educației religioase conform religiei imigranților, deschiderea unităților de învățământ către acceptarea în corpul profesoral a profesorilor străini, adaptarea cursului și susținerea parcursului educațional pentru copiii imigranți sau din familii mixte care au nevoi specifice prin prisma faptului că sunt străini și altele.

Referindu-se la studenții rtt de pe teritoriul național sau imigranții care efectuează stagii de cercetare sau activități de pregătire profesională, actorii în domeniu apreciază că statul român ar trebui să adopte o politică de imigrație pentru reținerea și integrarea în societatea românească a acestor imigranți înalt calificați. Această politică este necesar să fie corelată cu politica României de susținere (și acordare de burse) a tinerilor (etnici români) din afara granițelor și / sau alte țări (de exemplu unele țări francofone din Africa).

Piața muncii

Munca străinilor în România este reglementată în cadrul extins al legislației muncii care funcționează la nivel național și Codul Muncii și specific prin OUG 194/2002 actualizată privind regimul străinilor în România și OUG 56/2007 privind încadrarea în muncă și detașarea străinilor pe teritoriul României.

Pentru a fi încadrat în muncă, un străin are nevoie de autorizație de muncă care va fi obținută de angajator și eliberată de ORI. Conform prevederilor legale, un străin poate ocupa un loc de muncă în România doar în cazul în care acesta nu a putut fi ocupat de un cetățean român sau UE și SEE. Este greu pentru un străin să se angajeze în România pentru că, pe lângă demonstrarea calificărilor și experienței necesare pentru ocuparea postului respectiv, apare problema cheltuielilor și eforturile, documentele pe care trebuie să le întocmească sau să le obțină angajatorul pentru a oferi locul de muncă unui cetățean dintr-o țară terță.

La nivelul opiniei publice din România este manifestă temerea cetățenilor români că străinii le vor lua locurile de muncă. Cu toate acestea, studiile în domeniu⁷⁴ relevă că forța de muncă migrantă se află într-un raport de complementaritate cu forța de muncă națională, existând o minimă competiție la nivelul muncii necalificate.

Anual, se stabilește numărul și tipurile de autorizații de muncă printr-o negociere tripartită la nivelul Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale (MMFPS), sindicate și patronate și în funcție de evoluția economiei naționale. Astfel, în 2011, prin Hotărâre de Guvern s-a stabilit un număr de 5500 autorizații după cum urmează⁷⁵:

- a) Autorizații de munca pentru lucratori permanenti – 4.000;
- b) Autorizații de munca pentru lucratori detasati – 600;
- c) Autorizații de munca pentru lucratori sezonieri – 200;
- d) Autorizații de munca nominale – 100;
- e) Autorizații de munca pentru lucratori stagiați – 100;
- f) Autorizații de munca pentru sportivi – 300;
- g) Autorizații de munca pentru lucratori transfrontalieri – 200;

Numărul de autorizații poate fi suplimentat ulterior, dacă este necesar.

⁷⁴ Raport de țară-România în Migration, Employment and Labour Market Integration Policies in the European Union (2000-2009), <http://www.labourmigration.eu/research>

⁷⁵ Vezi site-ul MMFPS, www.mmuncii.ro.

Accesul și participarea la piața muncii pentru lucrătorii migranți sunt îngreunate de lipsa unei legislații ferme privind funcționarea firmelor de recrutare și plasare de forță de muncă străină; deseori comisionul perceput de către intermediari depășește salariul pe care acești muncitori îl primesc într-un an de zile în România; costurile pentru obținerea autorizației de muncă și a permisului de ședere - sunt fie plătite de direct de lucrătorul migrant înainte de venirea sa în România, fie sunt deduse din salariu pe perioada cât lucrează pentru respectiva companie; lucrătorul migrant nu cunoaște întregul conținut al contractului de muncă, întocmit în multe cazuri numai în limba română sau unele dintre prevederile acestuia nu sunt respectate de către angajator; salariul negociat nu este de multe ori salariul primit; norma de lucru este supradimensionată, fără plata orelor suplimentare, etc.

Deși legislația românească reprezintă un cadru care articulează respectarea drepturilor lucrătorilor migranți, dubla calitate de muncitor și imigrant conduce la deficiențe punctuale ale sistemului printre care enumerăm:

- muncitorul migrant este exclus din relația instituție (ORI) și angajator în obținerea autorizației de muncă;
- chiar dacă, conform legii, muncitorul migrant este îndreptățit să beneficieze de ajutor de șomaj în situația în care își pierde locul de muncă, odată cu aplicarea normelor privind regimul de imigrație, acest fapt devine imposibil deoarece imigrantul își pierde autorizația de muncă, iar mai apoi permisul de ședere;
- vulnerabilitatea crescută și abuzuri din partea angajatorilor care profită de situația lor de străini, de posibilitățile scăzute a acestora de a semna, de a se organiza, de a negocia și cere compensații sau de a denunța situațiile în care se află. În plus, vulnerabilitatea și abuzurile suferite de lucrătorii migranți devin cu atât mai evidente în condiții de contracție economică.

Imigranții cu statut de tolerare au doar permisiunea de ședere pe teritoriu, nu au drept de muncă. Solicitanții de azil dobândesc drept de muncă după un an de zile de la depunerea cererii de obținere a unei forme de protecție din partea statului român.

O evaluare a participării și a impactului pe care îl au imigranții asupra pieței muncii în România este un demers dificil întrucât se colectează date statistice în principal pentru categoria imigranților în scop de muncă, situația celorlalți imigranți vis-a-vis de piața muncii fiind aproape nedocumentată.

La nivelul anului 2009, datele Eurostat asupra fluxurilor financiare generate de imigrație arată că volumul remitențelor din România totalizează 174 de milioane de Euro, suma de 85 de milioane de Euro remisă către țări UE și suma de 89 de milioane de Euro către țări din spațiul extra-comunitar. Aceași sursă relevă că, în 2009, volumul salariilor și veniturilor plătite lucrătorilor străini în România a fost de 44 de milioane de Euro dintre care 33 de milioane de euro către cetățenii UE care muncesc în România.

Cetățenie română

Conform prevederilor Legii 21/91 actualizată, cetățenia română se dobândește prin: a) naștere⁷⁶; b) adopție; c) acordare la cerere. Potrivit articolului 8, "cetățenia română se poate acorda, la cerere, persoanei fără cetățenie sau cetățeanului străin, dacă îndeplinește următoarele condiții: a) s-a născut și domiciliază, la data cererii, pe teritoriul României sau, deși nu s-a născut pe acest teritoriu, domiciliază în condițiile Legii pe teritoriul statului român de cel puțin 8 ani sau, în cazul în care este căsătorit și conviețuiește cu un cetățean român, de cel puțin 5 ani de la data căsătoriei; b) dovedește, prin comportament, acțiuni și atitudine, loialitate

⁷⁶ A se vedea rezultatele MIPEX III pentru România și posibilele probleme care pot apărea în cazul generației a doua de imigranți născuți pe teritoriul național dar care nu dobândesc automat cetățenia română, factor care va afecta negativ integrarea. Pentru mai multe informații, a se vedea situația Greciei care avea o legislație referitoare la cetățenie, similară.

față de statul român, nu întreprinde sau sprijină acțiuni împotriva Ordinii de drept sau a securității naționale și declară că nici în trecut nu a întreprins asemenea acțiuni; c) a împlinit vârsta de 18 ani; d) are asigurate în România mijloace legale pentru o existență decentă, în condițiile stabilite de legislația privind regimul străinilor; e) este cunoscut cu o bună comportare și nu a fost condamnat în țară sau în străinătate pentru o infracțiune care îl face nedemn de a fi cetățean român; f) cunoaște limba română și posedă noțiuni elementare de cultură și civilizație românească, în măsură suficientă pentru a se integra în viața socială; g) cunoaște prevederile Constituției României și imnul național.

(2) Termenele prevăzute la alin.(1) lit.a) pot fi reduse până la jumătate în următoarele situații: a) solicitantul este o personalitate recunoscută pe plan internațional; b) solicitantul este cetățeanul unui stat membru al UE; c) solicitantul a dobândit statut de refugiat potrivit prevederilor legale în vigoare; d) solicitantul a investit în România sume care depășesc 1000000 de euro.

(3) Dacă cetățeanul străin sau persoana fără cetățenie care a solicitat să i se acorde cetățenia română se află în afara teritoriului statului român o perioadă mai mare de 6 luni în cursul unui an, anul respectiv nu se ia în calcul la stabilirea perioadei prevăzute la alin.(1) lit.a).

Cetățenia română se poate acorda și persoanelor care au pierdut această cetățenie, precum și descendenților acestora până la gradul 2, inclusiv și cei care cer redobândirea ei, cu păstrarea cetățeniei străine și stabilirea domiciliului în țară sau cu menținerea acestuia în străinătate, dacă îndeplinesc în mod corespunzător condițiile prevăzute la art. 8, alin. 1 lit. b), c), d) și e)."

O analiză a acordării cetățeniei române resortisanților țărilor terțe este destul de dificil de realizat întrucât statisticile existente sunt puține și oferă informații limitate. Totuși, sunt câteva aspecte pe care le putem observa inclusiv din tabelele alăturate: majoritatea străinilor care au primit cetățenie română provin din Republica Moldova, numărul de cetățenii acordate rămâne relativ scăzut, dar lipsa datelor nu permite o raportare la numărul și tipul de solicitări de acordare a cetățeniei.

Țară de origine (cetățenie anterioară)	Număr persoane	(%)
Republica Moldova	4 967	88.9
Statele Unite ale Americii	85	1.5
Turcia	54	1.0
Israel	51	0.9
Siria	47	0.8
Altele	381	6.8

Tabel nr. 9 Distribuția acordării de cetățenie română după țara de origine, la nivelul anului 2008

Sursa: Eurostat

An	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Număr persoane	363	242	139	282	767	29	31	5585

Tabel nr. 10 Distribuția acordării de cetățenie română între anii 2001-2008

Sursa: Eurostat

Opinia publică

Forma și conținutul discursului public pot avea un impact pozitiv sau negativ asupra conturării opiniei publice în privința imigranților și a integrării acestora. Dezbaterile politice și mass-media pot prezenta distorsionat sau pot face legături cauzale între imigrație și alte fenomene sociale.

De exemplu, imigranții sunt de multe ori asociați cu sentimente de nesiguranță din cauza preocupărilor publice referitoare la concurența pentru locurile de muncă sau că pun presiuni asupra bugetului asigurărilor sociale și cu o anxietate generală legată de securitatea națională.

Furnizarea de informații corecte pentru a contracara informarea greșită a oamenilor nu conduce întotdeauna la o schimbare a atitudinilor. Faptele pot modifica atitudinile persoanelor care sunt relativ indiferente față de aceste aspecte, însă nu ameliorează, în general, opiniile persoanelor mai ostile: de exemplu publicul este mai informat, dar procentul persoanelor cu opinii rasiste a rămas același.

Cetățenii informați pot avea în continuare un rol pasiv în procesul de integrare dacă nu cunosc posibilitățile de participare la măsurile de integrare și la dialogul intercultural care există în numeroase aspecte ale vieții lor: la locul de muncă, în cartier, prin asociații și comunități religioase etc.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Începutul anului 2011, asemeni perioadei analizate a ultimului deceniu, reflectă aceeași realitate sub aspectul dinamicii fluxurilor migratorii dinspre și către România. Astfel, România își păstrează caracteristica de țară în principal de emigrație și devine, pe lângă țară de tranzit, o țară de destinație din ce mai atractivă pentru imigranți. Potrivit previziunii Eurostat, în perioada 2008-2060, România va înregistra cel puțin o rată a imigrației nete de 18,4 la mia de locuitori (1,84%).

Considerăm că evoluțiile recente ale migrației românești au capacitatea de a produce efecte interesante în privința tendințelor fluxurilor de imigrație în scop de muncă înspre România. În viitor, România ar putea suplini lipsa specialiștilor români din sectoarele cu deficit de forță de muncă printr-o politică de atragere și încurajarea a stabilirii în țara noastră a imigranților înalt calificați din țări terțe. De asemenea, se vor păstra tendințele și corelațiile directe între cele două manifestări ale migrației: migrația românească și imigrația către România, iar imigrația în scop de muncă credem ca va reprezenta și în continuare un răspuns la la îndemână pentru dezechilibrele de pe piața muncii națională.

Prin examinarea conexiunilor dintre abordarea adoptată de către autoritățile române pentru imigrație și integrarea străinilor în societatea românească și cea pentru componenta migrației românești de revenire ies în evidență câteva aspecte. România încearcă să învețe pe termen lung atât din experiența sa de țară de emigrație și din procesul de acomodare a propriilor cetățeni în alte societăți cât și din programele pe care le-a dezvoltat pentru românii migranți care s-au reîntors în țară. Aceste eforturi îi crează premisele spre o cunoaștere mai aprofundată a fenomenului imigrației și îi oferă instrumente și modele pentru integrarea străinilor în societatea românească.

O comparație succintă între modelele politicilor de integrare propuse de Spania și Italia (în ideea experienței emigrației românești) ne evidențiază abordări și rezultate total diferite. Astfel, Spania a dezvoltat și implementat o politică coerentă de admisie pe teritoriul său a imigranților, o politică inteligentă de atragere a lucrătorilor migranți astfel încât să răspundă nevoilor pieței muncii autohtone și a investit în integrarea imigranților și accesul acestora la servicii educaționale și de sănătate ca premisă pentru o resursă umană (inclusiv imigranți) sănătoasă, educată și calificată.

A încheiat acorduri bilaterale, periodic a permis legalizarea statutului celor veniți pe căi informale sau care aveau un statut nereglementat, a sprijinit și stimulat participarea imigranților la sistemul de asigurări și protecție socială, a adoptat măsuri și a lansat intervenții pentru prevenirea și eliminarea discriminării, abuzurilor sau exploatarea migranților. Toate acestea au însemnat o viziune pe termen lung și investiții în sectorul de servicii publice și costuri mai mari ale societății gazde într-o primă etapă, dar care s-au dovedit a avea rezultate neașteptat de benefice pe termen lung, reflectate la nivel de creștere economică dar și în coeziune socială și integrare "cu succes" a imigranților.

Spre deosebire de Spania, Italia a adoptat o altă viziune de construire și implementare a politicilor de integrare și a procesului de integrare în sine, pe termen scurt în care s-au urmărit avantajele (economice) imediate, cu investiții și costuri ale societății gazdă vizând integrarea, cât mai mici. Evoluția situației economice-sociale a demonstrat că acest model deși mai profitabil pe termen scurt poate conduce la adevărate probleme și costuri sociale importante pe termen lung.

Recomandăm ca politicile guvernamentale în domeniu să aibă în vedere modificări ale perspectivei din care se reglementează imigrația în România și integrarea străinilor în societatea românească: de exemplu, exploatarea potențialului de resurse umane înalt calificate reprezentat de imigrația în scop de studii, regândirea normativă a parcursului de integrare pentru unele categorii de străini - cei veniți cu reunificare familială sau membri de familie cetățeni români, în special prin sprijinirea accesului la educație și la piața muncii.

Mergând mai departe, România poate utiliza lecțiile învățate din propria experiență de emigrație și efectele socio-economice resimțite din plin - migrația creierelor, risipa de capital uman calificat ("brain waste"), copiii rămași acasă etc.- alături de modelele de integrare a străinilor promovate de țările europene destinație pentru migranții români care au un potențial ridicat de replicabilitate în contextul românesc.

Spre deosebire de migrația românească estimată la peste 10% din totalul populației, imigrația în cifre nu impresionează fiind aproximată la 0,3%. Cine sunt imigranții în România începutului de an 2011? Mai mult de jumătate dintre imigranți sunt membrii de familie ai unui cetățean român/cetățean UE și SEE, iar aproape 10% dintre ei au ajuns în România pentru a fi împreună cu familia lor. O treime din imigranții din România o reprezintă categoria celor veniți să învețe, să urmeze cursurile școlilor românești. Mai există imigranții care au ales România pentru un loc de muncă, cu un procent sub 15% și, cu un procent foarte mic, de sub 5%, imigranții ce au mici afaceri în țara noastră.

Principalele țări de origine pentru străinii cu ședere temporară în România, cu un procent de aproape 60% sunt: Republica Moldova (31%), Turcia (16%), și China (12%). Cei mai mulți străini cu ședere permanentă provin din Turcia, China și Siria.

Referitor la distribuția teritorială a cetățenilor din țări terțe cu ședere legală în România, se poate observa că aceștia sunt concentrați într-o proporție de 41% în capitala țării, București, sau mai exact în zona București-Ilfov, iar aproximativ 33% au ales, în procente relativ egale (în jur de 6%) marile aglomerări urbane în județele Iași, Cluj-Napoca, Constanța, Timiș, Prahova, Bihor.

Alte categorii de străini sunt cei care solicită azil în România și cei care au primit o formă de protecție din partea statului român: statut de refugiat sau protecție subsidiară.

O estimare a numărului imigranților cu statut nereglementat aflați pe teritoriul românesc nu poate fi realizată.

Asemeni celorlalte state membre, România se aliniază tendințelor europene în ceea ce privește reglementarea fenomenului imigrației și a integrării străinilor în societatea românească, păstrând în același timp, prerogativul unui răspuns specific, contextualizat pe măsura manifestărilor concrete ale acestui fenomen în România și care să aibă în vedere prioritățile și interesul național.

Considerăm necesară monitorizarea atentă a tendințelor fenomenului imigrației și a consecințelor sale asupra societății românești, mai ales în condițiile unui context socio-economic dinamic și greu predictibil - criza economică și financiară globală și recente evenimente din lumea arabă. Astfel, autoritățile române pot adopta o politică pro-activă de gestionare a imigrației în România și mai departe, la nivel de Uniune Europeană, luând în considerare măsuri adecvate de integrare a străinilor în societatea românească. În plus, acest proces de cunoaștere, cercetare și colectare continuă de informații privind fenomenul imigrației este nevoie să fie corelat cu mecanisme și instrumente naționale, intersectoriale, la nivel central și local de evaluare a politicilor de integrare prin raportare la standarde și indicatori relevanți. De

asemenea, este recomandabil să se însușească metode de evaluare periodică a impactului politicilor asupra imigranților ca beneficiari direcți și asupra populației generale, precum și evaluarea coerenței politicilor subsumate unei viziuni naționale integrate.

România va trebui să garanteze bunăstarea pe termen lung a tuturor rezidenților, în condițiile în care imigranții vor continua să sosească și să stabilească în societățile europene care, și ele, la rândul lor, se află în continue transformări socio-economice și demografice. Politicile de integrare au drept scop să producă, în timp o convergență a rezultatelor sociale pentru toți. Acest lucru presupune implicarea activă a tuturor cetățenilor și rezidenților fie că sunt nativi sau imigranți.

Recomandăm ca politicile naționale de integrare a străinilor să meargă dincolo de definiția legală a integrării și să țină cont pe de o parte, de beneficiile pe care diferitele categorii de imigranți le pot aduce bunăstării viitoare a României, și pe de altă parte de modul în care aceștia abordează integrarea ca act participativ la construirea unei noi societăți, împărtășirea unor valori și dezvoltare reciprocă.

Este necesar ca elaborarea și implementarea politicilor naționale să adreseze următoarea întrebare fundamentală: care sunt valorile pe care România și societatea românească dorește să le promoveze? Totodată, specific în domeniul gestionării fenomenului imigrației și integrării imigranților, devine de maximă importanță ca aceste valori să reprezinte pilonii politicilor naționale în materie.

Procesul de integrare ca interacțiune de ambele părți presupune o abordare dinamică, de acomodare reciprocă⁷⁷ care este mijlocită în primul rând de instituții și politici destinate în principal acestui scop. Procesul de integrare are loc într-o societate care se transformă, se adaptează, și răspunde noilor provocări venite din interior și din mediul extern, în fiecare moment. Integrarea semnifică și un transfer de informație în ambele sensuri între „locali/majoritari” și „rtt/ minoritari”. Caracterul de reciprocitate și bilateralitate reprezintă o coordonată fundamentală pentru dezvoltarea relațiilor între cele două grupuri, conducând în ultimă instanță la creșterea gradului de acceptare a migranților de către localnici și implicit la creșterea nivelului de integrare a imigranților.

De aceea, integrarea imigranților trebuie să fie sustenabilă și o soluție durabilă⁷⁸ care să contribuie la construirea un viitor mai bun. Integrarea străinilor devine premisă și rezultat pentru progres economic și social fundamentat pe respectarea și promovarea drepturilor omului, pe coeziune socială și incluziune socială, pentru o societate multiculturală și deschisă.

În acest context, România trebuie să învețe să-i facă pe străinii rezidenți pe teritoriul național co-părtași la gestiunea statului, integrându-i astfel în națiunea civică. Acordarea încrederii, abordarea deschisă și garantarea egalității de șanse poate constitui o precondiție a loialității lor față de statul în cauză și nu invers.

Soluții și traiectorii posibile ar fi multiple: diversitatea locală ca o plus valoare în procesul de dezvoltare locală, îmbunătățiri la nivelul relațiilor prin intermediul dezvoltării comunitare, facilitând dialogul și cooperarea dintre cetățeni, migranți și reprezentanții administrației publice locale, combaterea marginalizării prin încurajarea asumării unui rol activ în rezolvarea propriilor probleme. Integrarea implică pe toată lumea, nu este vorba despre o singură problemă sau de o problemă a cuiva în mod specific, iar acțiunile trebuie întreprinse atât pe orizontală cât și pe verticală, atât central cât și local, operând specific și general.

Iată cum acționând într- sferă a sistemului de integrare se produc efecte în celelalte sfere ale integrării. Sporirea calității și a eficacității educației și formării profesionale, precum și accesibilitatea la educație, învățare pe parcursul vieții și cursuri vocaționale pentru imigranți creează oportunități profesionale mai numeroase, facilitează tranziția către piața muncii ceea ce contribuie la coeziune socială. Recunoșterea diplomelor și calificărilor rtt reprezintă o dimensiune de importanță majoră pentru o cât mai bună integrare a străinilor în societatea românească și creșterea participării acestora pe piața muncii. În același timp, politicile statului

⁷⁷ Principiile de bază comune privind integrarea imigranților, Principiul nr. 1, Consiliul JAI în decembrie 2004

⁷⁸ Mircea R.; Necula C., Manual de pregătire în domeniul refugiaților în România, (2009), Editura Ministerului Administrației și Internelor

român în acest domeniu pot contribui la dezvoltarea statului de origine prin imigranții care se întorc acasă.

Integrarea străinilor în societatea românească are loc în cadrul general asigurat populației generale și specific prin regimul imigrației care definește pe lângă regulile referitoare la legalitatea statutului migrantului și serviciile și măsurile adresate străinilor cu ședere legală pe teritoriul național.

De altfel, la intersecția între ariile de politici care conturează integrarea și prevederile regimului de imigrație național se evidențiază incongruențele și ineficiențele de sistem. În acest sens, putem vorbi, pe de o parte, de nefuncționalități ale sistemului instituțional care pot sau nu să fie în directă legătură cu aspectele problematice apărute ca rezultat al coerenței ineficace și unei viziuni neunitare la nivel național privind gestionarea fenomenului imigrației, și, pe de altă parte, de aspecte problematice care țin de cadrul legislativ, norme de aplicare a legilor și a modului lor de implementare.

Printre exemplele identificate în studiul de documentare, enumerăm:

- ariile de politici construite în paradigma pieței muncii flexibile și mobilitatea lucrătorilor între sectoarele economiei și pe teritoriul național în ideea unei economii deschise și productive care să atragă investiții străine, versus paradigma control și securitate, returnare favorizată prin însuși regimul de imigrație;

- deși există măsuri generale care favorizează integrarea imigranților în România, lipsesc măsurile specifice adresate categoriilor de migranți și politici care să țină cont de parcursul lor diferit de integrare. În același timp, este nevoie să se ia în considerare, pe termen lung în elaborarea politicilor de integrare a străinilor în societatea românească: familiile mixte, generația a doua de migranți, comunitățile mari și compacte de migranți, specificul activităților comunității de migranți.

- prevalarea regimului imigrației în fața tuturor celorlalte arii de politici și, în consecință o neasumare de către autoritățile române, într-un mod destul de explicit, a protejării și respectării drepturilor migranților prin mecanisme flexibile de implementare a măsurilor de sancționare a abuzurilor, pedepsire a celor responsabili și obținere a compensațiilor pentru imigranți. Exemple edificatoare pentru scurta experiență românească de imigrație rămân: protestul muncitorilor chinezi din construcții în fața ambasadei China în București, cazurile repetate de abuzuri asupra muncitorilor migranți care de multe ori s-au rezolvat prin returnarea migranților în țările lor de origine etc.

În condițiile în care imigrația și integrarea străinilor în România reprezintă soluții la probleme demografice, la dezechilibrele de pe piața muncii și pentru a avea o economie dinamică, în creștere pe baza investițiilor străine, recomandăm ca autoritățile române să-și definească atât cadrul general cât și politicile pe fiecare domeniu urmărind aceste considerente pe termen lung, fundamentând acest demers pe respectarea drepturilor omului.

În plus, integrarea ca și concept care conectează și se regăsește în toate dimensiunile politicilor publice, recomandăm să transceadă limitările modului implementare a legii în sensul asigurării standardelor minime pentru eliminarea marginalizării și excluziunii sociale și să urmărească ca prin acțiunile și politicile naționale să deschidă noi orizonturi, să stimuleze migranții să-și gândească integrarea în acești termeni, ca fiind benefică pentru ei și familiile lor, în care fiecare rezident pe teritoriul național are condițiile necesare de atingere a potențialului său maxim.

Misiunea nu este de a face dreptate, ci de a face dreptatea posibilă, nu de a impune o soluție considerată echitabilă, ci de a oferi migranților o perspectivă echitabilă, atât în privința drepturilor lor, cât și cu privire la capacitatea lor de a se integra într-o coexistență pașnică cu majoritatea, nu de a impune o dogmă împotriva realităților unei societăți, ci de a crea contextul necesar depășirii controverselor, deficitelor democratice și problemelor din domeniul drepturilor omului.

Integrarea nu trebuie simplificată la simplul act de toleranță, ci ca o parte constitutivă a propriei identități a statului tot așa cum nici dialogul nu trebuie perceput ca un simplu schimb verbal, ci ca o modalitate de înțelegere și acceptare a semenilor.

ANEXĂ – ORGANIZAȚII RELEVANTE ÎN INTEGRAREA IMIGRANȚILOR ȘI SERVICIILE OFERITE

I. Instituții, autorități publice, inspectorate, agenții, direcții

Organizația	Contact	Descriere / servicii oferite
Agencia pentru Implementarea Proiectelor și Programelor pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii	București, str. Poterași, nr. 11, sector 4 Tel: +40 21 335 28 20 Fax: +40 21 336 18 43 e-mail: publicinfo@mimmc.ro http://www.aippimm.ro	Agencia desfășoară activități de asistență tehnică, legislative și de sprijin financiar pentru întreprinderile mici și mijlocii din România (IMM-uri).
Agencia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (A.N.O.F.M.)	București, Strada Avalanșei, nr.20-22, sector 4, 040305 http://www.anofm.ro ; Datele de contact ale agențiilor județene sunt disponibile la adresa: http://www.anofm.ro/contacteaza-ne	Obiectivul A.N.O.F.M. este creșterea gradului de ocupare a forței de muncă și scăderea ratei șomajului. Serviciile agenției se adresează șomerilor și agenților economici. Printre atribuțiile instituției se numără: servicii de formare profesională pentru persoanele neîncadrate în muncă, servicii de mediere între șomeri și angajatori, administrarea bugetului asigurărilor pentru șomaj, servicii de stabilire, plată și evidență a ajutoarelor, alocațiilor și indemnizațiilor finanțate din bugetul asigurărilor pentru șomaj.
Agencia Națională împotriva Traficului de Persoane	București, bd.Unirii nr.37, bloc A4, sector 3 Tel: +40 21 313 31 00; +40 21 311 89 82 Fax: +40 21 319 01 83 E-mail: anitp@mai.gov.ro http://anitp.mai.gov.ro/	Agencia Națională împotriva Traficului de Persoane, aflată în subordinea Ministerului Administrației și Internelor – Inspectoratul General al Poliției Române, coordonează și evaluează activitățile de prevenire a traficului de persoane și monitorizează asistența acordată victimelor acestuia. Agencia reprezintă liantul între victimele traficului de persoane și organele de aplicare a legii, respective ONG-urile care furnizează servicii în domeniu. Agencia acordă asistență victimelor traficului de persoane și își propune creșterea numărului victimelor care cooperează cu organele de Parchet și Poliție pentru pedepsirea traficantilor. Agencia asigură, totodată, coordonarea victimelor care doresc să participe în fazele procesului penal.
Asociația pentru Protecția Consumatorilor din România (A.P.C.)	București, b-dul Nicolae Balcescu 32-34, etaj 4, ap. 16(4), cod 010055; Tel: +40 21 311 02 43 Fax: +40 21 315 71 49 e-mail: office@apc-romania.ro http://www.apc-romania.ro	Asociația pentru Protecția Consumatorilor din România asigură apărarea, promovarea și reprezentarea drepturilor și intereselor consumatorilor în raporturile cu agenții economici și instituțiile statului. Totodată, Asociația analizează și rezolvă sesizările formulate de consumatori, apelând, dacă este cazul, la organele abilitate ale statului.
Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului (A.N.P.F.D.C.)	București, Bulevardul G-ral Gheorghe Magheru nr. 7, sector 1, cod poștal 010322; Tel: +40 21 315 36 33; +40 21 315 36 30, +40 21 310 07 89, +40 21	Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului, instituție în subordinea Ministerului Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, asigură protecția și promovarea drepturilor copilului și este activă în domeniul prevenirii separării copilului de părinți și al protecției special a copilului separate temporar sau definitiv de părinți. La nivel

	310 07 90 Fax: 021-312.74.74 E-mail: office@anpfdc.ro www.copii.ro	județean, structurile responsabile sunt Direcțiile Județene de Asistență Socială și Protecția Copilului (D.G.A.S.P.C.), aflate în subordinea Consiliilor Județene.
Casa Națională de Asigurări de Sănătate (C.N.A.S.)	București, Calea Călărașilor 248, Bl. S19, Sector 3, 030634; Tel. verde: 0800.800.950; www.cnas.ro	Casa Națională de Asigurări de Sănătate administrează și gestionează fondul național unic de asigurări sociale de sănătate, alături de casele de asigurări de sănătate (instituții subordonate), supraveghează și controlează funcționarea sistemului de asigurări sociale de sănătate, controlează respectarea dreptului asiguraților la servicii medicale, medicamente și materiale sanitare în mod nediscriminatoriu, asigură, monitorizează și controlează modalitate de eliberare a medicamentelor, acordă gratuit consultanță, informații și asistență în domeniul asigurărilor sociale de sănătate persoanelor asigurate, angajatorilor și furnizorilor de servicii medicale.
Centrul Român pentru Promovarea Comerțului și Investițiilor Străine (C.R.P.C.I.S.)	București, str. Apolodor nr. 17, sector 5 Tel: +40 21 318 50 50 Fax: +40 21 311 14 91 E-mail: office@traderom.ro www.arisinvest.ro	Printre serviciile oferite de Centrul Român pentru Promovarea Comerțului și Investițiilor Străine se numără promovarea exportului românesc de mărfuri și servicii, facilitarea comerțului, menținerea și extinderea investițiilor străine directe în România.
Centrul Național de Recunoaștere și Echivalare a Diplomelor	București, str. Spiru Haret, nr. 12, sector 1, 010176; Tel: +40 21 405 63 22 Fax: +40 21 313 10 13 www.cnred.edu.ro	Centrul Național de Recunoaștere și Echivalare a Diplomelor oferă servicii de recunoaștere a studiilor efectuate în străinătate de cetățenii străini, recunoașterea calificărilor profesionale, vizarea actelor de studii, eliberarea de adeverințe referitoare la sistemul de notare din România etc.
Consiliul Național de Formare Profesională a Adulților (C.N.F.P.A.)	București, p-ța. Valter Mărăcineanu nr. 1-3, Intrarea B, etaj 2, cam. 164-166, Sector 1, 010155; Tel. direct: +40 21 315 78 46, Tel. prin centrala +40 31 805 37 13, +40 31 410 05 46, tasta 3 Fax: +40 21 315 78 55 e-mail: cnfpa@cnfpa.ro www.cnfpa.ro	Consiliul Național de Formare Profesională a Adulților coordonează și controlează autorizarea furnizorilor de formare profesională, elaborează standardele ocupaționale, asigură evaluarea și certificarea competențelor profesionale dobândite de adulți prin formare continuă. C.N.F.P.A. îndeplinește rolul de autoritate națională pentru calificări.
Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (C.N.C.D.)	București, Piața Valter Mărăcineanu nr 1-3, sector 1, 010155; Tel: +40 21 312 65 78; +40 21 312 65 79; Fax: +40 21 312 65 85 e-mail: support@cncd.org.ro http://www.cncd.org.ro	Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării este o autoritate de stat autonomă, cu rol de garant al respectării și aplicării principiului nediscriminării, în conformitate cu legislația internă în vigoare și cu documentele internaționale la care România este parte.
Inspectoratul Școlar	Lista inspectoratelor școlare județene poate fi consultată la adresa: http://www.edu.ro/index.php/articles/c255/	Inspectoratul școlar este o instituție în subordinea Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, cu atribuții de organizare și supraveghere a rețelelor de învățământ preuniversitar, începând cu personalul didactic necesar, până la organizarea concursurilor de admitere și a examenelor de absolvire, a concursurilor școlare și controlul serviciilor de învățământ preuniversitar furnizate de terțe părți.
Instituția Avocatul Poporului	București, strada Eugeniu Carada nr. 3, sector 3. Tel: +40 21 312 94 76; +40	Avocatul Poporului contribuie la soluționarea conflictelor dintre persoanele fizice și autoritățile administrației publice, pe cale amiabilă, prin

	21 312 94 62; Fax: +40 21 312 49 21 E-mail: avp@avp.ro http://www.avp.ro	mediere, prin dialog. Avocatul Poporului își exercită atribuțiile din oficiu sau la cererea persoanelor lezate în drepturile și în libertățile lor, în limitele stabilite de lege. Domeniile de specializare: drepturile omului, egalitatea de șanse între femei și bărbați, culte religioase și minorități naționale, drepturile copilului, ale familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu dizabilități; armată, justiție, poliție, penitenciare; proprietate, muncă, protecție socială, impozite și taxe.
Instituția Primăriei	Lista primăriilor locale și datele de contact: http://www.primaria.ro/index2.html	Primăriile asigură respectarea drepturilor cetățenilor, soluționarea problemelor de ordin edilitar și gospodăresc, punerea în aplicare a prevederilor constituționale și legislative, cu scopul respectării cadrului legal al desfășurării activității în comunitate.
Ministerul Administrației și Internelor (M.A.I.)	București, Piața Revoluției nr.1 A, sect. 1, Tel. centrală M.A.I.: +40 21 303 70 80 Audiențe: +40 21 315 86 16 Relații cu publicul: +40 21 314 10 50 e-mail: petitii@mai.gov.ro http://www.mai.gov.ro/contact.html	Ministrul Administrației și Internelor asigură realizarea strategiilor și programelor de reformă și restructurare a administrației publice central și locale, inițiază și avizează proiecte de acte normative, monitorizează acorduri și convenții de cooperare cu autorități ale administrației publice din alte țări, asigură funcționarea unităților de management ale proiectelor cu finanțare eternă
Ministerul Afacerilor Externe (M.A.E.)	București, Aleea Alexandru nr. 31, Sector 1, cod 011822 Tel.: +40 21 319 21 08 sau 319 21 25 Fax: +40 21 319 68 62 e-mail: opinia_ta@mae.ro http://www.mae.ro	Ministerul Afacerilor Externe asigură realizarea politicii externe a statului roman, în concordanță cu interesele naționale și cu statutul României de membru în structurile europene și euroatlantice. Serviciul exterior al Ministerului cuprinde misiunile diplomatice, oficiile consulare și institutele culturale.
Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului	București, Str. Gen. Berthelot 28-30 Sector 1, 010168 Tel. centrală: +40 21 405 62 00; +40 21 405 63 00 public@min.edu.ro http://www.edu.ro	Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului conduce sistemul național de educație, învățământ, tineret și cercetare. Ministerul elaborează, coordonează și implementează politica națională în domeniul educației.
Ministerul Finanțelor Publice	București, strada Apolodor nr. 17, sector 5, cod 050741. Tel. centrală: +40 21 319 97 59; +40 21 226 11 10; +40 21 226 10 00 Fax general: +40 21 312 25 09 e-mail: publicinfo@mfinante.ro http://www.mfinante.ro	Printre atribuțiile Ministerului Finanțelor Publice se numără elaborarea și implementarea politicilor bugetare și fiscale ale Guvernului, administrarea veniturilor statului și a datoriei publice. Una din instituțiile aflate în subordonarea Ministerului este Agenția Națională de Administrare Fiscală.
Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale	București, str. Dem.I.Dobrescu nr.2-4 sectorul 1 Tel. centrală: +40 21 313 62 67; +40 21 315 85 56; e-mail: presa@mmuncii.ro http://www.mmuncii.ro	Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale are rolul de a coordona și aplica strategia și politicile Guvernului în domeniile: muncă, familie, egalitate de șanse și protecție socială.
Ministerul Sănătății	București, Intr. Cristian Popișteanu, nr. 1-3, sector 1, cod 010024 Tel. centrală: +4 021 3072 500	Ministerul Sănătății asigură elaborarea și implementarea strategiei și politicilor de sănătate publică și ale medicamentului.

	+4 021 3072 600 http://www.ms.ro	
Oficiul Român pentru Imigrări (O.R.I.) Direcții: - Azil și Integrare; - Migrație; - Politici de Migrație și Cooperare Internațională; - Resurse.	Lista birourilor teritoriale și datele de contact ale acestora: http://ori.mai.gov.ro/formatiuni_teritoriale/index/ro/ro	Oficiul Român pentru Imigrări este o instituție în subordinea Ministerului Administrației și Internelor care gestionează problematica migrației, azilului și integrării sociale a străinilor în România. Servicii oferite: pentru cetățeni UE – admisia, înregistrarea rezidenței, acordarea rezidenței permanente, limitări și restrângeri; pentru cetățeni non-UE – călătoria și șederea în România, rezidența permanentă, returnarea voluntară, sancțiuni, tolerare; servicii de azil – cererea și procedura de azil, informații din țara de origine, asistență și integrare. Instituția oferă și informații legislative privind migrația.
Patriarhia Română – instituții de asistență socială	Lista centrelor sociale din cadrul Patriarhiei Române poate fi consultată aici: http://www.patriarhia.ro/ro/opera_social_filantropica/centre_sociale.html	Biserica Ortodoxă Română oferă o serie de servicii sociale, în cadrul centrelor sociale, a birourilor de asistență social-filantropică și prin intermediul Federației Filantropia.
Poliția de Frontieră Română	București, strada Răzoare nr. 5, sector 6, cod 050506 Tel.: +40 21 316 25 98; +40 21 318 25 98 Fax: +40 21 312 11 89, telefon de urgență: 021.9590, e-mail: pfr@igpf.ro www.politiadefrontiera.ro	Poliția de Frontieră Română, instituție în subordinea Ministerului Administrației și Internelor, supraveghează și asigură controlul trecerii frontierei de stat, prevenirea și combaterea migrației ilegale și a faptelor specifice criminalității transfrontaliere săvârșite în zona de competență, respectarea regimului juridic al frontierei de stat, pașapoartelor și străinilor, respectarea ordinii și liniștii publice în zona de competență, în condițiile legii.

II. Sindicate

Organizația	Contact	Descriere / servicii oferite
Blocul Național Sindical (B.N.S.)	București, str. Turturelelor, nr. 11 A, etaj 3, sector 2. Tel. +40 21 316 27 99; +40 21 316 28 01 e-mail: presa@bns.ro http://www.bns.ro	B.N.S. este o organizație sindicală confederativă ce reunește, pe baza liberului consimțământ, organizații sindicale de tip federativ. B.N.S. este alcătuită din 39 de federații din cele mai importante ramuri ale economiei.
Confederația Națională a Sindicatelor Libere din România – Frăția (C.N.S.R.L. – Frăția)	București, str. Cristian Popișteanu, sector 1, nr. 1-3, C.P. 010024 Tel: +40 21 315 73 00; +40 21 313 50 94 Fax: +40 21 312 62 06 e-mail: secretariatgeneral@cnsrl-fratia.ro www.cnsrl-fratia.ro	C.N.S.R.L.-Frăția este cea mai mare organizație națională de profil sindical din România, cu peste 800 de mii de sindicaliști și este independentă față de partidele politice, de organele de stat și de patronat. C.N.S.R.L.-Frăția promovează interesele profesionale, sociale, economice și culturale ale membrilor săi, una din principalele atribuții fiind aceea de a participa la negocierea contractului colectiv de muncă.
Confederația Națională Sindicală "Cartel ALFA" (C.N.S. "Cartel ALFA")	București, Splaiul Independenței, nr. 202A, etaj 2, sector 6, cod 060022; Tel: +40 21 317 10 40; +40 21 317 10 41; +40 21 317 10 45 Fax: +40 21 312 34 81 e-mail: alfa@cartel-alfa.ro http://www.cartel-alfa.ro	Confederația este o organizație sindicală independentă, ce grupează 50 de federații profesionale din sectorul public și privat. C.N.S. „Cartel ALFA” coordonează activitatea a 42 de uniuni sindicale teritoriale, interprofesionale. Obiectivul său este consolidarea societății democratice românești, prin apărarea și promovarea intereselor lucrătorilor și a justiției sociale.

Federația Generală a Sindicatelor FAMILIA (F.G.S. FAMILIA)	București, str. Biserica Doamnei, nr. 3 www.fgs.ro	F.G.S. FAMILIA oferă servicii de calificare / recalificare, lobby la nivelul instituțiilor statului, problem sociale, de vacanță sau ale muncitorilor migranți, negocieri ale contractelor și conflictelor de muncă sau asistență juridică.

III. Organizații internaționale cu filiale în România

Organizația	Contact	Descriere / servicii oferite
Banca Mondială / The World Bank Romania	București, str. Armand Călinescu nr. 2-4, sector 2 Tel: +40 21 201 03 65 Fax: +40 21 318 28 10 http://web.worldbank.org	Banca Mondială acordă asistență financiară și tehnică țărilor în curs de dezvoltare. Misiunea Băncii Mondiale este de a lupta împotriva sărăciei, prin sprijinirea populației de a se autosuține prin resursele proprii, împărtășire a experienței, precum și prin intermediul parteneriatelor între sectoarele public și privat.
British Council România	București, Calea Dorobanților nr.14, 010572; Tel: +40 21 307 96 00 Fax: +40 21 307 96 01, +40 21 307 96 02 e-mail: contact@britishcouncil.ro www.britishcouncil.ro	British Council este prezent în România din anul 1938, iar din 1990 a deschis centre regionale la Brașov, Cluj-Napoca, Constanța, Iași, Sibiu și Timișoara. Organizația derulează atât programe de învățare a limbii engleze, cât și proiecte culturale sau care abordează inclusiv tematica migrației.
Fondul ONU pentru Populație România (U.N.F.P.A.)	București, Bd. Primăverii, nr. 48A, sector 1, 011975; Tel.: +40 21 201 78 30 Fax: +40 21 201 78 40 e-mail: office@unfpa.ro www.unfpa.ro	Fondul ONU pentru Populație este o agenție internațională de dezvoltare care promovează dreptul fiecărui om la o viață sănătoasă și cu șanse egale în societate. Organizația sprijină țările în care activează să utilizeze informațiile despre populație în vederea elaborării de politici și programe de reducere a sărăciei.
Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați / United Nations High Commissioner for Refugees (U.N.H.C.R.)	București, Bd. Primăverii nr. 48 A, sector 1 Tel: +40 21 201 78 73 Fax: +40 21 210 15 94 http://www.unhcr-budapest.org/romania	U.N.H.C.R. România este o agenție a Națiunilor Unite ce promovează și asigură accesul refugiaților la teritoriu și la procedurile de azil, promovează standardele internaționale în primirea refugiaților și apatrizilor și susține proceduri de protecție pentru aceștia. Organizația furnizează statistici privind refugiații, solicitanții de azil, persoanele apatride, minorii neînsoțiți și femeile solicitante de azil.
Organizația Internațională pentru Migrație (O.I.M.) / International Organization for Migration (I.O.M.)	București, Bd. Dacia nr. 89, sector 1 Tel: +40 21 211 56 67; +40 21 211 45 65 Fax: +40 21 211 44 54 e-mail: iombucarest@iom.int http://www.iom.int	Organizația Internațională pentru Migrație, prin biroul din România, facilitează asistarea returnării voluntare, asigură reintegrarea migranților în țările de origine, desfășoară programe anti-trafic de ființe umane, asigură integrarea resortisanților țărilor terțe în România. Totodată, organizația desfășoară programe de relocare pentru aproximativ 3000 de migranți și refugiați pe an și oferă asistență directă pentru migranți, inclusive pentru minorii neînsoțiți.
Reprezentanța Comisiei Europene în România	București, str. Vasile Lascăr nr. 31, 020492 Tel.: +40 21 203 54 00 Fax: +40 21 316 88 08	Reprezentanța Comisiei Europene în România este coordonată de Direcția Generală pentru Comunicare și are rolul de

	e-mail: comm-rep-ro@ec.europa.eu http://ec.europa.eu/romania/	a asigura un flux eficient de informații între Comisia Europeană și cetățenii și autoritățile României. Departamentele Reprezentanței din România: Departamentul Presă, Departamentul Politic, Departamentul Comunicare (prin coordonarea rețelelor de informare Europe Direct, Centrele Europene de Documentare și Team Europe), Antena Direcției Generale Traduceri și Departamentul Administrativ.
Serviciul Iezuiților pentru Refugiați din România (J.R.S. România)	București, Str. Mr. Opreș Ilie nr. 54, sector 4, cod poștal 041378 Tel: +40 21 332 24 57; +40 31 102 14 32; +40 37 293 63 46; Fax: +40 21 332 53 61 e-mail: jrsromania@gmail.com ; Romania@jrs.net http://www.jrsromania.org	J.R.S. România oferă servicii pentru integrarea / adaptarea refugiaților, migranților forțați și celor aflați în custodie publică, servicii de relocare și repatriere voluntară.
United Nations Development Programme (U.N.D.P.)	București, Bulevardul Primăverii, nr. 48A, 011975 Tel.: +40 21 201 78 72 76 Fax: +40 21 201 78 28 e-mail: registry.ro@undp.org http://www.undp.ro	United Nations Development Programme, parte a rețelei Națiunilor Unite, este o organizație care promovează identificarea de soluții pentru dezvoltarea națională și globală, prin creșterea capacității locale de dezvoltare. Organizația sprijină guvernarea democratică, reducerea sărăciei, prevenirea crizelor economice și revenirea din recesiune și acționează și în domenii precum mediul și energia și HIV/ SIDA.

IV. Organizații non-guvernamentale

- cu sediul în București

Organizația	Contact	Descriere / servicii oferite
Asociația Cultura Păcii	București, str. Fabricii, nr. 8, bloc 25/IV, sc. A, apt. 57, et. 11, interfon 57, sector 6, Tel.: +40 21 771 67 86; +40 771 118 460; +40 721 496 468; e-mail: office@imigrant.ro www.imigrant.ro	Asociația Cultura Păcii desfășoară activități permanente de primire și consiliere juridică, precum și de informare directă pentru imigranții în România. Printre domeniile de interes ale organizației: drepturile și obligațiile strănilor și ale familiilor acestora, privind șederea, educația, munca, protecția socială, cetățenia, drepturile civice etc. În 2010, organizația a înființat un Centru de informare și sprijin pentru imigranți.
Asociația DiversEtica	București, Aleea Banul Udrea, nr. 10, sector 3, 031279; Tel./ fax: +40 31 424 70 44 e-mail: secretariat@diversetica.ro	Organizația derulează programe de informare și formare pentru nediscriminare, responsabilitate socială, etica și estetica diversității, promovează diversitatea tradițiilor, încurajează dialogul interconfesional și diversitatea religioasă și propune crearea de alternative educaționale.
Asociația Ecumenică a Bisericilor din România (AIDRom)	București, Str. Halmeu, nr. 12, S2, 02118; Tel: +40 21 210 46 87, +40 21 210 07 98, +40 21 212 48 68 Fax: +40 21 210 72 55 e-mail: aidrom@gmail.com www.aidrom.ro	AIDRom este o organizație ecumenică ce grupează cinci biserici, reprezentativă atât la nivel confesional, cât și etnic. Asociația organizează sesiuni de informare asupra migrației forței de muncă și implicațiilor pe piața muncii în România și Republica Moldova, seminarii pe tema muncii forțate, remitențelor și mijloacelor de dezvoltare

		comunitară, asigură asistența în dezvoltarea de centre comunitare și diseminează materiale informative în România și Republica Moldova.
Asociația Națională a Specialiștilor în Resurse Umane (AUR-A.N.S.R.U.)	București, str. Piața Rosetti, nr.4, etaj 3, camerele 307-310, sector 2 Tel./fax: +40 21 314 44 04 Mobil: +40 722 77 84 84; +40 723 32 60 84 e-mail: org.aur@gmail.com www.resurseumane-aur.ro	Asociația Națională a Specialiștilor în Resurse umane promovează conceptul de resurse umane în România prin activități de informare și educare, satisfacerea nevoilor categoriilor profesionale și promovarea unui dialog real între actorii sociali. Organizația implementează proiecte cu finanțare europeană în domeniul resurselor umane și migrației, oferind servicii integrate de asistență și pregătire pentru persoanele cu o formă de protecție în România.
Asociația pentru Apărarea Drepturilor Apatrizilor și Refugiaților - APADAR	București, str. Batiștei, nr. 11, sector 2 Tel: +40 21 310 73 32 Fax: +40 21 310 73 32 e-mail: apadarene@yahoo.com www.apadar.ro	Scopul organizației îl constituie apărarea drepturilor apatrizilor și refugiaților, în contextul legislativ internațional referitor la statutul acestora. Programele asociației se adresează solicitanților de protecție, celor care au obținut statutul de refugiat și apatrizilor de pe teritoriul României. Printre obiectivele organizației se numără informarea grupurilor țintă asupra drepturilor și obligațiilor ce le revin, susținerea grupurilor țintă pe durata desfășurării procedurilor legale și integrarea socială a refugiaților și apatrizilor.
Asociația pentru Apărarea Drepturilor și Integrare Socială (ADIS)	București, str. Banul Nicolae, nr. 47, sector 2; Tel.: +40 727 529 687; +40 742 317 720 Fax: +40 31 436 47 45 e-mail: office@asociatia-adis.ro www.asociatia-adis.ro	Misiunea ADIS este de a susține integrarea în viața socio-economică și culturală a individului – în special a diferitelor categorii de migranți, a tinerilor, dar și a altor persoane aparținând unor grupuri sociale marginalizate, defavorizate sau vulnerabile. Asociația oferă asistență pentru persoanele cu o formă de protecție în România.
Asociația pentru Dezvoltarea Organizației - ADO SAH ROM	București, Calea Mosilor 284, bl. 22A, sc. 2, et. 8, ap. 47, CP 020894. Tel: + 40 21 210 20 44 Tel / Fax: + 40 21 210 71 60 e-mail: adosahrom@starnets.ro www.adosahrom.ro www.reper.ro	Misiunea organizației este de a contribui la dezvoltarea și implementarea de politici sociale, de a promova dialogul și parteneriatul social și dezvoltarea organizațiilor, cu accent pe calitatea resurselor umane și a serviciilor. Domeniile de expertiză: piața muncii, dialogul social, dezvoltarea organizației, managementul proiectului. Printre proiectele adresate migranților se numără realizarea ghidului "Bun venit în România", adresat resortisanților din țări terțe și realizat împreună cu ARCA – Forumul Român pentru Refugiați și Migranți și Fundația Soros.
ARCA – Forumul Român pentru Refugiați și Migranți	București, Str. Austrului nr. 23, sector 2, 024071; Tel: +40 21 252 73 57 Fax: +40 21 252 08 15 e-mail: office@arca.org.ro www.arca.org.ro	Printre obiectivele ARCA se numără: promovarea și apărarea drepturilor refugiaților, repatriaților și migranților; facilitarea schimburilor culturale între migranți și societatea românească, dezvoltarea unei rețele de organizații și instituții care să rezolve adecvat nevoile refugiaților și ale altor migrant și sprijinirea integrării sociale a refugiaților, repatriaților și migranților.
Asociația Oamenilor de Afaceri Turci (TIAD)	București, str. Ritmului nr. 7 Sector 2;	Asociația Oamenilor de Afaceri Turci promovează o imagine pozitivă a mărfurilor

	Tel: +40 21 250 45 93 Fax: +40 21 250 67 46 e-mail: tiad@tiad.ro http://www.tiad.ro	turcești în România. Organizația derulează activități de informare a oamenilor de afaceri și industriașilor, dezvoltă propuneri de facilitare și accelerare a comerțului cu mărfuri turcești și sprijină concurența. Asociația Oamenilor de Afaceri Turci are filială și la Constanța.
Asociația Română pentru Promovarea Sănătății (A.R.P.S.)	Str. Arh. Gheorghe Sterian, nr. 6, sector 2, 021978, București Tel: +40 21 321 50 54 Fax: +40 21 321 08 90 e-mail: office@arps.ro www.arps.ro	Asociația Română pentru Promovarea Sănătății este o organizație non-guvernamentală specializată în derularea de proiecte în domeniul social, al sănătății publice și promovării sănătății. În aceste domenii A.R.P.S. are expertiză tehnică în cercetare, dezvoltare strategie, relații publice, derularea de programe și campanii de comunicare, informare și educare, programe de formare, management de proiect și evaluare de programe.
Confederația Caritas România	București, str. Washington, nr. 38, sector 1, 011976; Tel.: +40 21 230 40 13 Fax: +40 21 231 29 00 www.caritas.org.ro	Confederația Caritas România grupează organizațiile Caritas din 11 Dieceze Romano și Greco Catolice. Confederația derulează programe de asistență socială: ajutoare sociale directe, programe cu și pentru copii, programe pentru îngrijirea vârstnicilor, programe medicale, programe pentru persoane cu dizabilități, sprijin în caz de calamități.
Fundația Consiliul Național Român pentru Refugiați (C.N.R.R.)	București, Str. Mântuleasa 42, etaj 3, apartament 10, sect.2; Tel / fax: +40 21 312 62 10; +40 31 405 02 75 e-mail: office@cnrr.ro www.cnrr.ro	Consiliul Național Român pentru Refugiați promovează și apără, prin toate mijloacele legale, drepturile refugiaților și ale solicitanților de azil. Consiliul Național Român pentru Refugiați oferă, în mod gratuit, servicii de asistență socială, consultanță juridică și medicală în cadrul departamentelor sale specializate. Organizația este principalul partener de implementare a programelor de asistență pentru solicitanți de azil și refugiați al Reprezentanței în România a Înalțului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați (U.N.H.C.R.).
Fundația Soros România	București, str. Căderea Bastiliei, nr. 33, sector 1, cod 010613 Tel: +40 21 212 11 01 Fax: +40 21 212 10 32 e-mail: info@soros.ro www.soros.ro	Fundația Soros promovează modele pentru dezvoltarea unei societăți bazate pe libertate, responsabilitate și respect pentru diversitate. Programul "Migrație și Dezvoltare", inițiat de Fundația Soros în 2006, propune identificarea modelelor de integrare a migrației și a efectelor asociate acestora în politicile publice ale autorităților centrale și locale, și promovarea acelor modele care permit minimizarea efectelor negative și maximizarea efectelor pozitive ale fenomenului migrației. În cadrul programului, se realizează analize și cercetări ale situației existente, studii focalizate, acțiuni de lobby și advocacy pentru ca recomandările și soluțiile identificate să fie integrate în politici publice în domeniul migrației. Fenomenul migrației este abordat prin prisma dezvoltării, migrația având efecte benefice asupra țării de origine și țării de destinație, cât și asupra migrantului, familiei sale și a comunității

		locale.
Fundația Taiba	București, Colentina nr. 373 Constanța, str. Maior Sofran Nr.11 Tel. București: +40 722 246 330 e-mail: office@islamulazi.ro www.islamulazi.ro	Fundația Taiba promovează cultura și civilizația islamică în România, prin intermediul site-ului www.islamulazi.ro , prin proiecte de educație online sau pentru copii și tineri. Organizația are o filială și la Constanța.
Fundația Tineri pentru Tineri	Biroul Tineri pentru Tineri București Str. Icoanei, nr. 29A, sector 2, cod 20452 Tel./ Fax: +40 21 212 03 63 e-mail: office@y4y.ro www.y4y.ro	Fundația Tineri pentru Tineri derulează programe de educație și informare privind sănătatea, militând, totodată, pentru drepturile adolescenților și copiilor la nivel național și internațional. Organizația își desfășoară activitatea la București și în 14 județe din țară.
Liga Islamică și Culturală din România	București, str. Fabrica de Gheață, nr.14, sector 2 Tel: +40 21 241 13 18 Fax: +40 21 241 15 78; +40 21 241 13 32 e-mail: islam@lig.ro www.islam.ro	Ligii Islamică și Culturală își propune o prezentare a fenomenului islamic, a cauzelor care au dus la răspândirea sa, precum și a principiilor care stau la baza credinței. De asemenea, Liga se ocupă cu ajutorarea categoriilor sociale defavorizate.
Organizația Femeilor Refugiate din România (O.F.R.R.)	Str. Povernei 28-30, etaj 1 ap. 3, București, sector 1 Tel: +40 21 344 16 00 e-mail: ofrr2000@yahoo.com www.migrant.ro/ofrr	O.F.R.R. promovează și susține valorile democratice și drepturile fundamentale ale omului, în special pe acelea ale femeilor și copiilor refugiați și migranți pentru integrarea lor în societatea Românească. Printre activitățile desfășurate se numără: forumuri de discuții – “Clubul Refugiatului”, activități culturale, schimburi de experiență, cursuri de instruire, evenimente de sensibilizare a opiniei publice, servicii de informare, grupuri de asistență umanitară.
Salvați Copiii România	București, intr. Ștefan Furtună 3, sector 1, 01089; Tel: +40 21 316 61 76 Fax: +40 21 312 44 86 e-mail: rosc@salvaticopiii.ro www.salvaticopiii.ro	Salvați Copiii România acționează pentru respectarea drepturilor copilului și pentru modificarea politicilor și a legislației în beneficiul copiilor, prin organizarea campaniilor de sensibilizare a opiniei publice și sprijină copiii aflați în dificultate. Organizația are filiale în 14 județe. Printre activitățile destinate migranților se numără cele de integrare ale copiilor refugiați în societatea românească: asistență educativă și recreativă a copiilor solicitanți de azil din centrele de cazare ale Oficiului Român pentru Imigrări.
Serviciul APEL	București, Bd. Regina Elisabeta nr 73, scara 1, etaj 1, ap.2, interfon 02, Sector 5, 050016 Tel.: +40 21 311 61 42; +40 730 457 944 e-mail: office.b@apelngo.ro www.apelngo.ro	Serviciul APEL este un centru de resurse pentru dezvoltarea și susținerea formelor de economie socială. Organizația militează pentru incluziune socială și sprijină îmbunătățirea capacității actorilor instituționali și economici de a acționa în comunitățile din care fac parte.
Societatea Națională de Cruce Roșie	București, str. Biserica Amzei nr. 29, sector 1 Tel.: +40 21 317 60 06 / 317 05 59 e-mail secretariat: iulia.sandu@crucearosie.ro www.crucearosie.ro	Societatea Națională de Cruce Roșie din România este o organizație umanitară, membră a Mișcării Internaționale de Cruce Roșie și Semiluna Roșie, care asigură asistență umanitară în caz de dezastre și sprijină persoanele vulnerabile. În domeniul migrației, organizația a sprijinit relocarea a 40 refugiați birmani din Malaezia în România.

- cu sediul în Constanța

Organizația	Contact	Descriere / servicii oferite
Asociația Musulmanilor din România	Constanța, str. Maior Sofran, nr. 11. Tel/fax: +40 241 657 739; +40 723 170 710; e-mail: kerim_ro@yahoo.com ; office@asociatiamusulmanilor.ro www.asociatiamusulmanilor.ro	Scopul Asociației este conservarea, dezvoltarea și promovarea identității comunității musulmane din România, precum și integrarea acestora în viața social-economic-culturală română. Printre activitățile derulate se numără: organizarea de cursuri, înființarea de biblioteci, editarea de material informative, înființarea de unități școlare, acordarea de burse tinerilor musulmani, servicii de asistență socială.
Centrul pentru Resurse Civice Constanța	Constanța, str. Ștefan cel Mare, nr.63, ap. 1 Tel: +40 341 481 866; +40 746 520 815 Fax: +40 341 818 835 e-mail: migrants@resursecivice.ro	Centrul pentru Resurse Civice Constanța derulează proiectul Centrul de Informare pentru Migranți, în cadrul căruia oferă servicii de consiliere pentru cetățenii din state terțe, în vederea integrării acestora în societatea românească.
Liga Femeilor Musulmane	Constanța, str. B. P. Hasdeu nr.102, bl. H4, sc. B, ap. 2, 900394; Persoana de contact: Osman Serhan. Tel.: +40 241 666 792; Fax: +40 241 615 919; E-mail: lfmc_serhan@xmail.com	Liga Femeilor Musulmane își propune implicarea femeilor musulmane în viața comunității, precum și promovarea acestora pe plan economic, social și politic. Organizația sprijină crearea unui cadru pentru apărarea și promovarea drepturilor și intereselor legitime ale femeilor ca oameni și cetățeni, ale mamei, copilului și familiei.
Organizația Studenților Basarabeni din Constanța (OSB Constanța)	Tel: +40 765 314 891 e-mail: osb@basarabeni-constantar.ro ; osb_ct@yahoo.com www.basarabeni-constantar.ro	Organizația Studenților Basarabeni din Constanța oferă servicii de informare persoanelor care solicită cetățenia română și organizează evenimente pentru studenții basarabeni din România.
Uniunea Democratică a Tătarilor Turco-Musulmani din România	Constanța, str. B. P. Hasdeu, nr. 53, Tel.: +40 241 616 643, +40 241 52 01 86; Fax: +40 241 521 317 e-mail: udttmr@yahoo.com ; aidan_ablez@yahoo.com Persoana de contact: Ablez Aidan Tel. personal: +40 724 228 289	Uniunea Democratică a Tătarilor Turco-Musulmani din România are 32 filiale la nivel național și desfășoară activități cu specific cultural și etnic.

- cu sediul în Cluj-Napoca

Organizația	Contact	Descriere / servicii oferite
Asociația Bridge Language Study House	Cluj-Napoca, Calea Dorobanților nr.67 400609; Tel: +40 364 101 088; +40 364 116 088; +40 746 355 435; +40 771 131 618 e-mail: info@blsh.ro; news@blsh.ro http://www.blsh.ro	Asociația Bridge Language Study House își desfășoară activitatea în domeniul educațional, prin organizarea de cursuri de limbi străine și de limba română pentru străini, examinări, proiecte culturale, elaborarea de materiale didactice, conservarea patrimoniului cultural.
Asociația Culturală Româno-Arabă "Ierusalim"	Cluj-Napoca, str. Primăverii nr. 24, ap. 13 Tel: +40 729 597 421 Persoană contact: Dr. Hammad Ghazi e-mail: asociatiaierusalim@yahoo.com	Asociația Culturală Româno-Arabă "Ierusalim" este o organizație a cetățenilor străini din state ne-membre ale Uniunii Europene, ce activează în domeniul cultural și promovează cultura arabă.
Asociația Culturală Thalia	Cluj-Napoca, str. Vulcan nr. 1 Tel: +40 264 443 122; +40 746 043 241 Fax: +40 264 432 303 e-mail: mathaliaro@yahoo.gr	Asociația Culturală Thalia derulează programe de civilizație românească și de francofonie și sprijină dezvoltarea culturii și spiritualității românești în context european și mondial.
Asociația Islam Cluj	Cluj-Napoca, Strada Păstorului, Nr. 17 Tel: +40 264 594 183 http://www.islamcluj.ro	Organizația promovează cultura islamică și are ca grup țintă musulmanii și românii interesați de islam.
Asociația Femeilor Împotriva Violenței-Artemis	Cluj-Napoca, str. Rene Descartes, nr. 6, Tel/fax: +40 264 598 155 e-mail: afiv-artemis@cluj.astral.ro ; secretar_afiv_titkar@yahoo.com www.artemis.com.ro	Organizația promovează drepturile femeilor și copiilor, precum și diminuarea vulnerabilității acestora față de situațiile de abuz - prin informare, conștientizare și exercitare a drepturilor. Asociația oferă servicii de consiliere psihologică, juridică și psiho-socială pentru copii și femei abuzate, adăpost pentru femeile victime ale violenței, derularea unor programe de educație și prevenție, formare și asistare de grupuri terapeutice, de suport sau de susținere reciprocă, informare, cercetare.
Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală	Cluj-Napoca, str. Țebeii nr. 21, 400305 Tel: +40 264 420 490 Fax: +40 264 420 491 e-mail: info@edrc.ro	Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală implementează proiecte în domeniul relațiilor interetnice și diversității etnoculturale: cercetări privind istoria comună, schimburi culturale, baze de date socio-demografice, relații interetnice la nivel comunitar, buna guvernare a comunităților multietnice, publicații.
Fundația Centrul de Artă și Cultură Japoneză	Cluj-Napoca, str. Jozsef Attila, nr. 5A Tel./fax: +40 264 403 115 e-mail: info@nipon.ro	Fundația Centrul de Artă și Cultură Japoneză derulează activități culturale japoneze și organizează cursuri de învățare sau perfecționare a limbii japoneze. Organizația este focalizată pe relațiile bilaterale româno-nipone.
Fundația Copii Fericiți - Centrul Ibero-America	Cluj-Napoca, str. Băișoara nr. 2A Tel.: +40 264 418 990 Fax: +40 264 418 991 e-mail: centruliberoamerica@scoalainternationala.ro	Centrul Ibero-America este un proiect al Fundației Copii Fericiți, creat cu scopul de a reprezenta și promova limbile și civilizațiile spaniolă și portugheză în Cluj-Napoca.

	office@scoalainternationala.ro http://www.gibcluj.ro	
Grupul de Inițiativă Basarabeană Cluj (GIB Cluj)		Scopul organizației este să sprijine elevii și studenții de etnie română să se integreze în societatea românească. Printre activitățile organizate se numără: traininguri și dezbateri, GIB Cluj organizează în fiecare an training-uri și dezbateri pe diferite teme, proiectul "Adoptă un boboc", organizarea de evenimente culturale – ex: Festivalul Cultural Basarabia.
Institutul Român pentru Pace (PATRIR)	Cluj-Napoca, str. Ion Ghica nr. 30, 400306 Tel./fax: +40 264 420 298 e-mail: info@patrir.ro http://www.patrir.ro	Institutul Român pentru Pace promovează construirea păcii și transformarea constructivă a conflictelor, precum și prevenirea tuturor formelor de violență, în România și la nivel internațional. Organizația derulează proiecte de instruire, educare, cercetare și diseminare în domeniul construirii păcii.
Liga pentru Apărarea Drepturilor Omului (L.A.D.O.)	Cluj-Napoca, Bd. 21 Decembrie 1989, nr. 108, ap. 23-24 Tel: +40 264 434 806 e-mail: ladocj@cluj.astral.ro http://lado.ong.ro	Liga pentru Apărarea Drepturilor Omului este o organizație cu filiale la nivel național, al cărei principal obiectiv este să apere persoanele care au fost lezate de oricine și sub orice formă în drepturile lor civile, politice, economice, sociale și culturale. Organizația derulează proiecte de informare, publicații, participare la alegeri etc. În cadrul L.A.D.O. funcționează un centru de informare pentru migranți.
Organizația Studenților din Universitatea "Babes-Bolyai" (O.S.U.B.B.)	Cluj-Napoca, str. Păstorului nr. 11 Tel.: +40 742 662 872 - Nicoleta Straton - Președinte e-mail: office@osubb.ro www.osubb.ro	Printre obiectivele O.S.U.B.B. se numără: informarea studenților asupra politicilor educaționale, familiarizarea studenților cu sistemul de reprezentare studențească, facilitarea accesului studenților la informații cultural-educative, promovarea voluntariatului, susținerea și relaționarea cu organizațiile studențești de la nivel local, național și internațional.

• cu sediul în Moldova

Organizația	Contact	Descriere / servicii oferite
Asociația Alternative Sociale (A.A.S.)	Iași, str. Cuza-Vodă, nr. 8A, sc B, demisol, 700036 Tel: +40 332 405 476; +40 332 407 178 Fax: +40 332 405 477; +40 332 407 179 E-mail: office@alternativesociale.ro www.alternativesociale.ro	Asociația Alternative Sociale apără și promovează drepturile omului, prin activități de prevenire, asistență, formare, cercetare și advocacy. Organizația derulează proiecte în domenii precum: traficul de persoane, copiii victime ale abuzului, violența domestică, exploatarea prin muncă, efectele negative ale migrației, educare și formare profesională etc. În cadrul organizației funcționează și un Centrul de informare pentru imigranți.
Asociația pentru Rezolvarea Alternativă a Disputelor (ADRA)	Suceava, Str. Universității, nr. 48, 720228 Tel./Fax: +40 230 524 128 Tel. mobil: +40 745 469 459, +40 752 750 985 e-mail: training.consulting.ro@gmail.com www.adramediare.ro	Organizația propune și dezvoltă modele de securitate comunitară, sisteme și protocoale de colaborare multi-instituțională și servicii în vederea soluționării conflictelor.

Asociația Tinerilor Basarabeni Iași	Persoană de contact: Caranfil Dan Tel: +40 748 464 546; +40 332 81 56 26 e-mail: tineribasarabeni@gmail.com www.tineribasarabeni.com	Scopul Asociației Tinerilor Basarabeni este să promoveze valori culturale și civice în rândul tinerilor români din Republica Moldova și România. Organizația sprijină integrarea tinerilor basarabeni aflați la studii în România, voluntariatul, dialogul și relațiile de cooperare între organizații nonguvernamentale, autorități, mass-media.
Centrul Cultural Arab Iași	Persoană de contact: Dr. Earar Kamel Tel.: +40 743 153 159	Organizația derulează activități culturale, având ca grup țintă cetățenii arabi din Iași.
Fundația Alături de Voi	Iași, str. Vovideniei, nr. 10, 700079 Tel./fax: +40 232 275 568; +40 232 313 214 e-mail: office@alaturidevoi.ro www.alaturidevoi.ro Fundația are filiale și la Constanța și Târgu Mureș.	Fundația Alături de Voi furnizează servicii persoanelor infectate și afectate de HIV/SIDA din România. Recent, organizația a devenit partener în proiectul "Rețea de centre de informare și consiliere pentru resortisanți ai unor țări terțe", derulat alături de Organizația Internațională pentru Migrație.
Societatea Filantropică Diana	Rădăuți, Str. Bogdan Vodă, Nr. 12, Cam. 16, Județul Suceava, cod 725400 Tel./fax: +40 230 560 167 Tel. mobil: +40 740 111 702 e-mail: office@filantropicadiana.ro; filantropicadiana@gmail.com www.filantropicadiana.ro	Societatea Filantropică Diana derulează proiecte de educare în spiritul toleranței, prieteniei și integrării europene, proiecte de integrare socială pentru grupuri vulnerabile. În domeniul migrației, organizația a derulat proiectul "Comunicare și interacțiune interculturală pentru integrarea resortisanților țărilor terțe (rtt)".

• cu sediul în Timișoara

Organizația	Contact	Descriere / servicii oferite
Asociația Generație Tânără România (G.T.R.)	Timișoara, str. Molidului, nr. 8 Tel.: +40 256 282 320 Fax: +40 256 215 659 e-mail: lubenmemo@yahoo.com www.generatietanara.ro	Asociația a fost înființată în anul 2001 și are filiale în București, Galați, Călărași, Iași, Bacău, Constanța. Organizația derulează un program de combatere a traficului de ființe și asigură asistență transfrontalieră pentru victimele traficului de ființe. Totodată, organizația dezvoltă programe de asistență socială, sprijin în reunificarea familiei, programe sociale și de sănătate pentru persoanele refugiate pe teritoriul României.
Centrul Cultural Româno-Arab (A.C.C.R.A.)	Timișoara, str. C.Brâncoveanu, nr. 57 Tel: +40-256-225539 Fax: +40-256-490256 e-mail: cculturalra@yahoo.com	Centrului Cultural Româno-Arab, inaugurat în 2008, promovează limbile și culturile române și arabe în sistem educativ organizat, schimburi culturale și de experiență între România și țările arabe, organizează cursuri de inițiere, calificare și perfecționare, oferă consultații juridice și economice, monitorizează traducerile din/în limba arabă, sprijină cetățenii români în procesul de acordare a vizelor etc.
Institutul Intercultural Timișoara (I.I.T.)	Timișoara, Bd. 16 Decembrie 1989, nr. 8 Tel.: +40 256 498 457, +40 256	Institutul Intercultural Timișoara urmărește dezvoltarea dimensiunii interculturale în domeniile educației și culturii..

	203 942 www.intercultural.ro www.migrant.ro	Organizația cooperează cu autoritățile locale, regionale și naționale în domeniile educațional, cultural, de tineret și al minorităților naționale. Institutul Intercultural a fost implicat activ în diverse proiecte ale Consiliului Europei și a implementat peste 20 de proiecte pilot de educație interculturală. Organizația a publicat peste 20 de volume pe teme de interculturalitate.
Liga Studenților Tunisieni din Timișoara	Timișoara Persoană de contact: Drira Ouassim e-mail: Drira-wassim@yahoo.fr	Liga Studenților Tunisieni din Timișoara este o organizație de tineret ce derulează proiecte culturale.

PERCEPȚIA POPULAȚIEI CU PRIVIRE LA RESORTISANȚII DIN ȚĂRI TERȚE ÎN ROMÂNIA.

- RAPORT DE CERCETARE CANTITATIVĂ -

- Listă grafice
- Listă tabele
- Introducere
- Metodologie
- Rezultate
- Aspecte generale
- Opinii despre străinii care trăiesc în România
- Definiții și terminologie
 - o Imaginea străinilor /imigranților din perspectiva cetățenilor români
 - o Nivelul de informare a populației românești despre problematica străinilor/imigranților din România
- Distanța socială, contactul și experiența personală a populației din România cu străinii
- Integrarea socială a cetățenilor străini și rolul instituțiilor statului în acest proces
- Concluzii și recomandări
- Anexa
- Grafice
- Tabele de frecvență
- Eșantion
- Chestionar

LISTĂ GRAFICE

Figura 1: Percepția respondenților cu privire la direcția în care merg lucrurile în țara noastră	94
Figura 2: Satisfacția generală a respondenților cu privire la felul în care trăiesc în prezent	94
Figura 3: Satisfacția generală a respondenților cu privire la felul în care trăiesc în prezent, comparativ cu anul precedent	95
Figura 4: Satisfacția generală preconizată a respondenților pentru un an	95
Figura 5: Opinia respondenților cu privire la problemele actuale ale României legate de prețuri	96
Figura 6: Opinia respondenților cu privire la problemele actuale ale României legate de sănătate	96
Figura 7: Opinia respondenților cu privire la problemele actuale ale României legate de infracționalitate	97
Figura 8: Opinia respondenților cu privire la problemele actuale ale României legate de relațiile cu oamenii din comunitate	97
Figura 9: Frecvența cu care respondenții citesc ziarele	98
Figura 10: Frecvența cu care respondenții ascultă radio	98
Figura 11: Frecvența cu care respondenții privesc la televizor	99
Figura 12: Frecvența cu care respondenții citesc cărți	99
Figura 13: Frecvența cu care respondenții merg la teatru, operă sau filarmonică	100
Figura 14: Frecvența cu care respondenții utilizează internetul	100
Figura 15: Frecvența cu care respondenții merg la film	101
Figura 16: Percepția respondenților cu privire la străinii care trăiesc în România	101
Figura 17: Atributele asociate de către respondenți străinilor care trăiesc în România	102
Figura 18: Percepția respondenților asupra motivului principal pentru care străinii se află în România	102
Figura 19: Numărul estimat de străini care trăiesc în acest moment în România în opinia respondenților	103
Figura 20: Percepția respondenților cu privire la afirmația „Sunt prea mulți străini care trăiesc în România”	103
Figura 21: Percepția respondenților cu privire la afirmația „Șomajul a crescut odată cu creșterea numărului de străini care trăiesc în România”	104
Figura 22: Percepția respondenților cu privire la afirmația „Străinii se integrează cu dificultate în societatea noastră”	104
Figura 23: Percepția respondenților cu privire la afirmația „Străinii care trăiesc în România muncesc mai mult și mai bine decât românii”	105
Figura 24: Percepția respondenților cu privire la afirmația „Românii au multe de învățat de la străinii care trăiesc aici”	105
Figura 25: Percepția respondenților cu privire la afirmația „Străinii care trăiesc în România sunt mai bine primiți decât sunt primiți românii în străinătate de cei de acolo”	106
Figura 26: Percepția respondenților cu privire la afirmația „Dacă va crește numărul de străini din România, ne vom pierde identitatea națională”	106
Figura 27: Percepția respondenților asupra influenței pe care o are prezența străinilor în România asupra dezvoltării țării noastre	107
Figura 28: Cunoașterea noțiunii de „imigrant” sau „resortisant din țările terțe” de către respondenți	107
Figura 29: Semnificația atribuită de respondenți noțiunii de „imigrant”	108
Figura 30: Cunoașterea, de către respondenți, a termenilor ce au același înțeles cu cel de „imigrant”	108
Figura 31: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivesc atributele „harnici, muncitori”	109

Figura 32: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „leneși”	109
Figura 33: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „indisciplinați”	110
Figura 34: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „religioși”	110
Figura 35: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „prietenosi”	111
Figura 36: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „educați”	111
Figura 37: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „înapoiati”	112
Figura 38: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „hoți”	112
Figura 39: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „cinstiți”	113
Figura 40: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „civilizați”	113
Figura 41: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivesc atributele „violenți, agresivi”	114
Figura 42: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „la locul lor”	114
Figura 43: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „întreprinzători”	115
Figura 44: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „responsabili”	115
Figura 45: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „curajoși”	116
Figura 46: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „săraci”	116
Figura 47: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „bogați”	117
Figura 48: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „modești”	117
Figura 49: Percepția respondenților asupra țărilor de proveniență ale imigranților	118
Figura 50: Aprecierea respondenților cu privire la existența de diferențe sau asemănări între imigranți și alte categorii de străini care locuiesc în România	118
Figura 51: Percepția respondenților asupra principalei diferențe dintre imigranți și alte categorii de străini care locuiesc în România	119
Figura 52: Percepția respondenților asupra principalei asemănări dintre imigranți și alte categorii de străini care locuiesc în România	119
Figura 53: Frecvența cu care respondenții au intrat în contact cu termenul „imigrant” în ultimele 12 luni	120
Figura 54: Principalele surse de informare ale respondenților cu privire la imigranți	120
Figura 55: Numărul estimat de străini care sunt stabiliți legal în acest moment în România, în opinia respondenților	121
Figura 56: Percepția respondenților asupra permiterii unui număr mai mare de străini să se stabilească în România	121
Figura 57: Numărul estimat de străini care locuiesc în localitatea respondenților	122

Figura 58: Percepția respondenților asupra stabilirii străinilor în localitate	122
Figura 59: Ponderea respondenților care au stat de vorbă, până în prezent, cu un cetățean străin care locuiește în România	123
Figura 60: Timpul scurs de la data când respondenții au vorbit ultima dată cu un cetățean străin care locuiește în România	123
Figura 61: Cunoașterea, de către respondenți, a unui cetățean străin cu domiciliul în România	124
Figura 62: Percepția respondenților asupra relației pe care o au cu persoana străină cu domiciliul în România	124
Figura 63: Modul în care respondenții au cunoscut persoana străină cu domiciliul în România	125
Figura 64: Cunoașterea, de către respondenți, a unei persoane publice - cetățean străin cu domiciliul în România	125
Figura 65: Ponderea respondenților care știu dacă România acordă sau nu sprijin persoanelor străine care se tem de persecuție în țara lor de origine, pe motive de rasă, religie sau opinie publică	126
Figura 66: Percepția respondenților asupra acordării de sprijin persoanelor străine care se tem de persecuție în țara lor de origine, pe motive de rasă, religie sau opinie publică.....	126
Figura 67: Motivele pentru care respondenții consideră că acordarea de sprijin persoanelor străine care se tem de persecuție în țara lor de origine, pe motive de rasă, religie sau opinie publică, reprezintă un lucru bun sau foarte bun	127
Figura 68: Motivele pentru care respondenții consideră că acordarea de sprijin persoanelor străine care se tem de persecuție în țara lor de origine, pe motive de rasă, religie sau opinie publică, reprezintă un lucru rău sau foarte rău.....	127
Figura 69: Cunoașterea, de către respondenți, a drepturilor și serviciilor pe care statul român le acordă cetățenilor străini care locuiesc legal în România	128
Figura 70: Percepția respondenților asupra acordării mai multor drepturi și servicii cetățenilor străini care locuiesc legal în România de către autoritățile române	128
Figura 71: Ponderea respondenților care știu dacă li se oferă sau nu sprijin material sau bani persoanelor străine care locuiesc în România	129
Figura 72: Ponderea respondenților care știu dacă li se asigură sau nu o locuință și hrană persoanelor străine care locuiesc în România	129
Figura 73: Ponderea respondenților care știu dacă li se oferă sau nu sprijin pentru a învăța limba română persoanelor străine care locuiesc în România	130
Figura 74: Ponderea respondenților care știu dacă li se oferă sau nu sprijin pentru a cunoaște cultura și obiceiurile din România persoanelor străine care locuiesc la noi în țară	130
Figura 75: Ponderea respondenților care știu dacă li se oferă sau nu sprijin pentru găsirea unui loc de muncă persoanelor străine care locuiesc în România.....	131
Figura 76: Ponderea respondenților care știu dacă li se oferă sau nu sprijin pentru a-și putea aduce familia în România persoanelor străine care locuiesc la noi în țară	131
Figura 77: Ponderea respondenților care știu dacă li se oferă sau nu asistență medicală și socială persoanelor străine care locuiesc în România	132
Figura 78: Percepția respondenților asupra perioadei de timp care ar trebui să le fie permisă cetățenilor din afara Uniunii Europene să stea în România.....	132
Figura 79: Percepția respondenților asupra necesității unui cetățean străin de a învăța limba română pentru a se integra în comunitatea din care provin respondenții	133
Figura 80: Percepția respondenților asupra necesității unui cetățean străin de a învăța cultura și obiceiurile românilor pentru a se integra în comunitatea din care provin respondenții	133
Figura 81: Percepția respondenților asupra necesității unui cetățean străin de a avea un loc de muncă pentru a se integra în comunitatea din care provin respondenții	134
Figura 82: Percepția respondenților asupra necesității unui cetățean străin de a intra în contact cu românii pentru a se integra în comunitatea din care provin respondenții	134

Figura 83: Percepția respondenților asupra necesității unui cetățean străin de a adopta religia majoritară pentru a se integra în comunitatea din care provin respondenții	135
Figura 84: Percepția respondenților asupra necesității unui cetățean străin de a adopta comportamentul românilor pentru a se integra în comunitatea din care provin respondenții	135
Figura 85: Percepția respondenților asupra necesității unui cetățean străin de a se îmbrăca precum românii pentru a se integra în comunitatea din care provin respondenții	136
Figura 86: Percepția respondenților asupra principalului lucru pe care ar trebui să îl facă un cetățean străin pentru a se integra într-o comunitate.....	136
Figura 87: Percepția respondenților asupra instituției sau persoanei/lor responsabile pentru integrarea persoanelor străine	137
Figura 88: Percepția respondenților cu privire la propria contribuție pentru integrarea cetățenilor străini din propria localitate	137
Figura 89: Modul în care respondenții consideră că pot contribui la integrarea cetățenilor străini din afara UE	138
Figura 90: Percepția respondenților cu privire la dorința de contribuire la integrarea cetățenilor străini din afara UE în comunitate	138
Figura 91: Percepția respondenților asupra atitudinii probabile pe care ar avea-o vis-a-vis de un coleg de muncă – cetățean dintr-un stat din afara UE	139
Figura 92: Percepția respondenților asupra atitudinii probabile pe care ar avea-o vis-a-vis de un cetățean dintr-un stat din afara UE care ar avea o relație cu o persoană din familia respondentului	139
Figura 93: Opinia pe care respondenții o au, în general, despre asiatici.....	140
Figura 94: Opinia pe care respondenții o au, în general, despre arabi.....	140
Figura 95: Opinia pe care respondenții o au, în general, despre sud-americiani	141
Figura 96: Opinia pe care respondenții o au, în general, despre africani	141
Figura 97: Opinia pe care respondenții o au, în general, despre străinii din țările ex-sovietice	142

LISTĂ TABELE

Tabelul 1: Distribuția percepției respondenților cu privire la direcția în care merg lucrurile în țara noastră, după caracteristicile studiate.....	Error! Bookmark not defined.
Tabelul 2: Distribuția satisfacției generale cu viața a respondenților în prezent, după caracteristicile studiate	144
Tabelul 3: Distribuția satisfacției generale cu viața a respondenților în prezent comparativ cu acum un an, după caracteristicile studiate.....	145
Tabelul 4: Distribuția satisfacției generale preconizate a respondenților pentru un an, după caracteristicile studiate	146
Tabelul 5: Distribuția opiniei respondenților cu privire la problemele actuale ale României legate de prețuri, după caracteristicile studiate.....	147
Tabelul 6: Distribuția opiniei respondenților cu privire la problemele actuale ale României legate de sănătate, după caracteristicile studiate	148
Tabelul 7: Distribuția opiniei respondenților cu privire la problemele actuale ale României legate de infracționalitate, după caracteristicile studiate	149
Tabelul 8: Distribuția opiniei respondenților cu privire la problemele actuale ale României legate de relațiile cu oamenii din comunitate, după caracteristicile studiate	150
Tabelul 9: Distribuția frecvenței cu care respondenții citesc ziarele, după caracteristicile studiate.....	151
Tabelul 10: Distribuția frecvenței cu care respondenții ascultă radioul, după caracteristicile studiate	152
Tabelul 11: Distribuția frecvenței cu care respondenții privesc la televizor, după caracteristicile studiate	153
Tabelul 12: Distribuția frecvenței cu care respondenții citesc cărți, după caracteristicile studiate	154
Tabelul 13: Distribuția frecvenței cu care respondenții merg la teatru, operă sau filarmonică, după caracteristicile studiate	155
Tabelul 14: Distribuția frecvenței cu care respondenții utilizează internetul, după caracteristicile studiate	156
Tabelul 15: Distribuția frecvenței cu care respondenții merg la film, după caracteristicile studiate.....	157
Tabelul 16: Distribuția percepției respondenților cu privire la străinii care trăiesc în România, după caracteristicile studiate	158
Tabelul 17: Distribuția atributelor asociate de către respondenți străinilor care trăiesc în România, după caracteristicile studiate	160
Tabelul 18: Distribuția percepției respondenților asupra motivului principal pentru care străinii se află în România, după caracteristicile studiate	162
Tabelul 19: Distribuția numărului estimat de străini care trăiesc în acest moment în România în opinia respondenților, după caracteristicile studiate	163
Tabelul 20: Distribuția percepției respondenților cu privire la afirmația „Sunt prea mulți străini care trăiesc în România”, după caracteristicile studiate	164
Tabelul 21: Distribuția percepției respondenților cu privire la afirmația „Șomajul a crescut odată cu creșterea numărului de străini care trăiesc în România”, după caracteristicile studiate	165
Tabelul 22: Distribuția percepției respondenților cu privire la afirmația „Străinii se integrează cu dificultate în societatea noastră”, după caracteristicile studiate.....	166
Tabelul 23: Distribuția percepției respondenților cu privire la afirmația „Străinii care trăiesc în România muncesc mai mult și mai bine decât românii”, după caracteristicile studiate.....	167
Tabelul 24: Distribuția percepției respondenților cu privire la afirmația „Românii au multe de învățat de la străinii care trăiesc aici”, după caracteristicile studiate.....	168

Tabelul 25: Distribuția percepției respondenților cu privire la afirmația „Străinii care trăiesc în România sunt mai bine primiți decât sunt primiți românii în străinătate de cei de acolo”, după caracteristicile studiate	169
Tabelul 26: Distribuția percepției respondenților cu privire la afirmația „Dacă va crește numărul de străini din România, ne vom pierde identitatea națională”, după caracteristicile studiate	170
Tabelul 27: Distribuția percepției respondenților asupra influenței pe care o are prezența străinilor în România asupra dezvoltării țării noastre, după caracteristicile studiate	171
Tabelul 28: Distribuția gradului de cunoaștere a noțiunii de „imigrant” sau „resortisant din țările terțe” de către respondenți, după caracteristicile studiate	172
Tabelul 29: Distribuția semnificației atribuite de respondenți noțiunii de „imigrant”, după caracteristicile studiate	173
Tabelul 30: Distribuția gradului de cunoaștere, de către respondenți, a termenilor ce au același înțeles cu cel de „imigrant”, după caracteristicile studiate	174
Tabelul 31: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivesc atributele „harnici, muncitori”, după caracteristicile studiate	175
Tabelul 32: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „leneși”, după caracteristicile studiate	176
Tabelul 33: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „indisciplinați”, după caracteristicile studiate.....	177
Tabelul 34: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „religioși”, după caracteristicile studiate.....	178
Tabelul 35: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „prietenoși”, după caracteristicile studiate	179
Tabelul 36: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „educați”, după caracteristicile studiate	180
Tabelul 37: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „înapoiați”, după caracteristicile studiate	181
Tabelul 38: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „hoți”, după caracteristicile studiate	182
Tabelul 39: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „cinstiți”, după caracteristicile studiate	183
Tabelul 40: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „civilizați”, după caracteristicile studiate	184
Tabelul 41: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivesc atributele „violente, agresive”, după caracteristicile studiate	185
Tabelul 42: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „la locul lor”, după caracteristicile studiate.....	186
Tabelul 43: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „întreprinzători”, după caracteristicile studiate	187
Tabelul 44: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „responsabili”, după caracteristicile studiate.....	188
Tabelul 45: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „curajoși”, după caracteristicile studiate	189
Tabelul 46: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „săraci”, după caracteristicile studiate	190
Tabelul 47: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „bogați”, după caracteristicile studiate	191
Tabelul 48: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „modești”, după caracteristicile studiate	192

Tabelul 49: Distribuția percepției respondenților asupra țărilor de proveniență ale imigranților, după caracteristicile studiate	193
Tabelul 50: Distribuția aprecierii respondenților cu privire la existența de diferențe sau asemănări între imigranți și alte categorii de străini care locuiesc în România, după caracteristicile studiate	194
Tabelul 51: Distribuția percepției respondenților asupra principalei diferențe dintre imigranți și alte categorii de străini care locuiesc în România, după caracteristicile studiate	195
Tabelul 52: Distribuția percepției respondenților asupra principalei asemănări dintre imigranți și alte categorii de străini care locuiesc în România, după caracteristicile studiate	196
Tabelul 53: Distribuția frecvenței cu care respondenții au intrat în contact cu termenul „imigrant” în ultimele 12 luni, după caracteristicile studiate	197
Tabelul 54: Distribuția principalelor surse de informare ale respondenților cu privire la imigranți, după caracteristicile studiate	198
Tabelul 55: Distribuția numărului estimat de străini care sunt stabiliți legal în acest moment în România, în opinia respondenților, după caracteristicile studiate.....	199
Tabelul 56: Distribuția percepției respondenților asupra permiterii unui număr mai mare de străini să se stabilească în România, după caracteristicile studiate.....	200
Tabelul 57: Distribuția numărului estimat de străini care locuiesc în localitatea respondenților, după caracteristicile studiate	201
Tabelul 58: Distribuția percepției respondenților asupra stabilirii străinilor în localitate, după caracteristicile studiate.....	202
Tabelul 59: Distribuția respondenților care au stat de vorbă, până în prezent, cu un cetățean străin care locuiește în România, după caracteristicile studiate.....	203
Tabelul 60: Distribuția timpului scurs de la data când respondenții au vorbit ultima dată cu un cetățean străin care locuiește în România, după caracteristicile studiate.....	204
Tabelul 61: Distribuția gradului de cunoaștere, de către respondenți, a unui cetățean străin cu domiciliul în România, după caracteristicile studiate.....	205
Tabelul 62: Distribuția percepției respondenților asupra relației pe care o au cu persoana străină cu domiciliul în România, după caracteristicile studiate	206
Tabelul 63: Distribuția modului în care respondenții au cunoscut persoana străină cu domiciliul în România, după caracteristicile studiate	207
Tabelul 64: Distribuția gradului de cunoaștere, de către respondenți, a unei persoane publice - cetățean străin cu domiciliul în România, după caracteristicile studiate.....	208
Tabelul 65: Distribuția respondenților care știu dacă România acordă sau nu sprijin persoanelor străine care se tem de persecuție în țara lor de origine, pe motive de rasă, religie sau opinie publică, după caracteristicile studiate	209
Tabelul 66: Distribuția percepției respondenților asupra acordării de sprijin persoanelor străine care se tem de persecuție în țara lor de origine, pe motive de rasă, religie sau opinie publică, după caracteristicile studiate.....	210
Tabelul 67: Distribuția motivelor pentru care respondenții consideră că acordarea de sprijin persoanelor străine care se tem de persecuție în țara lor de origine, pe motive de rasă, religie sau opinie publică, reprezintă un lucru bun sau foarte bun, după caracteristicile studiate.....	211
Tabelul 68: Distribuția motivelor pentru care respondenții consideră că acordarea de sprijin persoanelor străine care se tem de persecuție în țara lor de origine, pe motive de rasă, religie sau opinie publică, reprezintă un lucru rău sau foarte rău, după caracteristicile studiate	212
Tabelul 69: Distribuția gradului de cunoaștere, de către respondenți, a drepturilor și serviciilor pe care statul român le acordă cetățenilor străini care locuiesc legal în România, după caracteristicile studiate	213
Tabelul 70: Distribuția percepției respondenților asupra acordării mai multor drepturi și servicii cetățenilor străini care locuiesc legal în România de către autoritățile române, după caracteristicile studiate.....	214
Tabelul 71: Distribuția respondenților care știu dacă li se oferă sau nu sprijin material sau bani persoanelor străine care locuiesc în România, după caracteristicile studiate	215

Tabelul 72: Distribuția respondenților care știu dacă li se asigură sau nu o locuință și hrană persoanelor străine care locuiesc în România, după caracteristicile studiate	216
Tabelul 73: Distribuția respondenților care știu dacă li se oferă sau nu sprijin pentru a învăța limba română persoanelor străine care locuiesc în România, după caracteristicile studiate	217
Tabelul 74: Distribuția respondenților care știu dacă li se oferă sau nu sprijin pentru a cunoaște cultura și obiceiurile din România persoanelor străine care locuiesc la noi în țară, după caracteristicile studiate .	218
Tabelul 75: Distribuția respondenților care știu dacă li se oferă sau nu sprijin pentru găsirea unui loc de muncă persoanelor străine care locuiesc în România, după caracteristicile studiate	219
Tabelul 76: Distribuția respondenților care știu dacă li se oferă sau nu sprijin pentru a-și putea aduce familia în România persoanelor străine care locuiesc la noi în țară, după caracteristicile studiate.....	220
Tabelul 77: Distribuția respondenților care știu dacă li se oferă sau nu asistență medicală și socială persoanelor străine care locuiesc în România, după caracteristicile studiate	221
Tabelul 78: Distribuția percepției respondenților asupra perioadei de timp care ar trebui să le fie permisă cetățenilor din afara Uniunii Europene să stea în România, după caracteristicile studiate.....	222
Tabelul 79: Distribuția percepției respondenților asupra necesității unui cetățean străin de a învăța limba română pentru a se integra în comunitatea din care provin respondenții, după caracteristicile studiate	223
Tabelul 80: Distribuția percepției respondenților asupra necesității unui cetățean străin de a învăța cultura și obiceiurile românilor pentru a se integra în comunitatea din care provin respondenții, după caracteristicile studiate	224
Tabelul 81: Distribuția percepției respondenților asupra necesității unui cetățean străin de a avea un loc de muncă pentru a se integra în comunitatea din care provin respondenții, după caracteristicile studiate	225
Tabelul 82: Distribuția percepției respondenților asupra necesității unui cetățean străin de a intra în contact cu românii pentru a se integra în comunitatea din care provin respondenții, după caracteristicile studiate	226
Tabelul 83: Distribuția percepției respondenților asupra necesității unui cetățean străin de a adopta religia majoritară pentru a se integra în comunitatea din care provin respondenții, după caracteristicile studiate	227
Tabelul 84: Distribuția percepției respondenților asupra necesității unui cetățean străin de a adopta comportamentul românilor pentru a se integra în comunitatea din care provin respondenții, după caracteristicile studiate	228
Tabelul 85: Distribuția percepției respondenților asupra necesității unui cetățean străin de a se îmbrăca precum românii pentru a se integra în comunitatea din care provin respondenții, după caracteristicile studiate	229
Tabelul 86: Distribuția percepției respondenților asupra principalului lucru pe care ar trebui să îl facă un cetățean străin pentru a se integra într-o comunitate, după caracteristicile studiate	230
Tabelul 87: Distribuția percepției respondenților asupra instituției sau persoanei/or responsabile pentru integrarea persoanelor străine, după caracteristicile studiate	232
Tabelul 88: Distribuția percepției respondenților cu privire la propria contribuție pentru integrarea cetățenilor străini din propria localitate, după caracteristicile studiate	233
Tabelul 89: Distribuția modului în care respondenții consideră că pot contribui la integrarea cetățenilor străini din afara UE, după caracteristicile studiate	234
Tabelul 90: Distribuția percepției respondenților cu privire la dorința de contribuire la integrarea cetățenilor străini din afara UE în comunitate, după caracteristicile studiate	235
Tabelul 91: Distribuția percepției respondenților asupra atitudinii probabile pe care ar avea-o vis-a-vis de un coleg de muncă – cetățean dintr-un stat din afara UE, după caracteristicile studiate.....	236
Tabelul 92: Distribuția percepției respondenților asupra atitudinii probabile pe care ar avea-o vis-a-vis de un cetățean dintr-un stat din afara UE care ar avea o relație cu o persoană din familia respondentului, după caracteristicile studiate.....	237
Tabelul 93: Distribuția opiniei pe care respondenții o au, în general, despre asiatici, după caracteristicile studiate	238

Tabelul 94: Distribuția opiniei pe care respondenții o au, în general, despre arabi, după caracteristicile studiate	239
Tabelul 95: Distribuția opiniei pe care respondenții o au, în general, despre sud-americiani, după caracteristicile studiate	240
Tabelul 96: Distribuția opiniei pe care respondenții o au, în general, despre africani, după caracteristicile studiate	241
Tabelul 97: Distribuția opiniei pe care respondenții o au, în general, despre străinii din țările ex-sovietice, după caracteristicile studiate.....	242

INTRODUCERE

Componenta cantitativă a cercetării inițiate de Fundația Soros Romania împreună cu ARPS, realizată în luna noiembrie 2010 de către IRES, surprinde percepțiile privind străinii cu ședere legală în România, cunoștințele, atitudinile și practicile referitoare la imigrație și promovarea integrării sociale a resortisanților din țări terțe, precum și reprezentările și stereotipurile legate de străini. Trebuie menționat că și în cazul acestei componente a proiectului a funcționat una dintre limitările generate de contextul socio-economic mai puțin propice desfășurării unui demers de cercetare – criza economică care a afectat toate segmentele societății românești - și care a făcut ca unele dintre întrebările referitoare la teme foarte actuale și resimțite dureros de majoritatea populației (scăderea nivelului de trai, amenințarea cu pierderea locului de muncă și altele) să genereze răspunsuri cu puternică încărcătură afectivă și resentimentară.

Rezultatele au fost obținute în urma unui sondaj de opinie realizat pe un eșantion reprezentativ la nivel național format din 1538 de subiecți, adulți cu vârstă peste 18 ani (populație de bază) și unui eșantion de 497 de subiecți constituit din resortisanți ai țărilor terțe (rtt), tocmai pentru a asigura o comparație cu răspunsurile oferite de către populația de bază. Studiul a folosit un model de eșantionare probabilistă, tristadial, cu stratificare în primul stadiu (regiune, mediu de rezidență, tip de localitate).

Culegerea datelor s-a realizat pe baza unui chestionar multitematic cu o durată de aplicare de aproximativ 30 de minute, aplicat în cadrul unui interviu față în față de către operatori de interviu. Chestionarul a conținut următoarele secțiuni:

- aspecte generale, în care au fost incluse întrebări privind starea de spirit a respondenților, evaluarea situației actuale și a celei viitoare, principalele probleme cu care aceștia se confruntă și consumul de media;
- opinia despre străini, în care au fost cerute părerile despre străinii care trăiesc în România, motivele pentru care aceștia se află aici, numărul estimat al acestora și influența acestora asupra dezvoltării țării;
- dimensionarea noțiunii de imigrant/cetățean străin din țări din afara Uniunii Europene (resortisanți din țări terțe) prin care s-a testat nivelul de cunoaștere a diferențelor dintre categoriile de străini din România (refugiat, imigrant, expatriat);
- imaginea străinilor/imigranților din perspectiva cetățenilor români (atributele care îi definesc);
- gradul de informare al populației românești despre problematica străinilor/imigranților în România (țările de proveniență, percepția diferenței sau asemănării între români și străini);
- distanța socială, contactul și experiența personală cu cetățenii străini (din Uniunea Europeană și din afara acesteia);
- integrarea cetățenilor străini care locuiesc în România;

Instrumentul de lucru a avut ca element-cheie termenul generic de străin⁷⁹ și a fost astfel construit încât să surprindă percepția populației asupra cetățenilor străini aflați în mod legal pe teritoriul României și nu doar cetățenilor țărilor terțe. Acest demers metodologic a fost generat de ipoteza, confirmată de către componenta calitativă a cercetării, că termenul de resortisant din țări terțe este aproape necunoscut mării majorități a populației românești, fiind un termen foarte specializat și accesibil doar profesioniștilor în domeniul migrației. Asocierea acestui termen cu alții mai cunoscuți care acoperă o arie semantică și conceptuală înrudită (imigrant, refugiat), s-a dovedit foarte utilă și a răspuns nevoilor de cercetare.

⁷⁹ Conform OG nr. 194 din 12.12.2002 (republicată și actualizată) privind regimul străinilor în România străinul este persoana care nu are cetățenia română sau cetățenia unui alt stat membru al Uniunii Europene ori al Spațiului Economic European.

Obiectivele componenteii cantitative au urmărit:

- Cunoașterea nivelului de informare asupra fenomenului imigrației în România
- Identificarea percepției cetățenilor românilor asupra străinilor din România
- Identificarea atitudinilor, practicilor, reprezentărilor și stereotipurilor privind străinii
- Evaluarea informațiilor asupra demersurilor de integrare socială a resortisanților din țările terțe și a rolului instituțiilor românești în această privință.

Datele colectate în cadrul acestui sondaj au dublă finalitate, pe de o parte vor fi utilizate pentru mai bună înțelegere a atitudinilor, stereotipurilor, prejudecăților și reprezentărilor populației majoritare cu privire la străini, iar pe de altă parte vor sta la baza unor politici publice dezvoltate de autoritățile române în domeniul imigrării și al promovării integrării sociale a străinilor.

Raportul cuprinde o analiză completă a factorilor sociologici evaluați. Redactarea raportului este realizată conform tematicii chestionarului. În realizarea raportului final de cercetare datele rezultate au fost grupate pe capitole în funcție de obiectivele generale ale cercetării. Pe fiecare capitol sunt prezentate principalele rezultate obținute, iar apoi concluziile sintetice și recomandările.

METODOLOGIE

Metoda de cercetare: ancheta sociologică de tip sondaj de opinie – intervievare față în față pe bază de chestionar administrat de operatorul de interviu.

Populația țintă a fost reprezentată de:

- populația adultă (persoane peste 18 ani) din mediul urban și rural din România, cetățeni români;
- populația adultă (persoane peste 18 ani) din mediul urban din România, resortisanți ai țărilor terțe, stabiliți legal în România.

Instrumentul de cercetare: chestionarul sociologic individual.

Eșantionul pentru cetățenii români: 1538 de subiecți, reprezentativ pentru populația țintă.

Eșantionul pentru resortisanți ai țărilor terțe, stabiliți legal în România: 497 de subiecți, reprezentativ pentru populația țintă.

Eroarea maximă tolerată pentru ambele eșantioane: +/- 2,2% la un nivel de încredere de 95%.

Eșantionare: studiul a folosit atât pentru populația de cetățeni români și pentru resortisanți ai țărilor terțe stabiliți legal în România un model de eșantionare probabilistă, cu stratificare în primul stadiu (regiune, mediu de rezidență, tip de localitate

În primul stadiu au fost alese localitățile în care s-a realizat cercetarea. Localitățile au fost selectate aleator, proporțional cu mărimea acestora, ținându-se cont de următoarele criterii de stratificare: regiunea de dezvoltare (8 regiuni – București, Centru, Nord-Est, Nord-Vest, Sud, Sud-Est, Sud-Vest, Vest); mediul de rezidență (rural, urban) și mărimea localității (urban)/tipul administrativ (rural) (5 categorii - oraș mare, peste 200.000 locuitori; oraș mijlociu, între 50.000 și 190.000 locuitori; oraș mic, sub 49.000 locuitori; sat centru de comună, sat component). În Municipiul București au fost realizate chestionare în toate sectoarele, iar numărul de chestionare pentru fiecare sector selectat a fost stabilit în funcție de dimensiunea populației țintă. Numărul de chestionare pentru fiecare localitate a fost stabilit proporțional cu dimensiunea populației țintă pe fiecare regiune de dezvoltare, mediu de rezidență și tip de localitate. (vezi Anexa 1).

În cel de-al doilea stadiu au fost alese gospodăriile din fiecare localitate. Gospodăriile au fost selectate succesiv de la punctul de început (selectat aleator), respectând regula părții drepte a străzii. În fiecare gospodărie selectată a fost aleasă o persoană cu vârsta peste 18 ani. În cazul în care în gospodăria selectată au fost prezente mai multe persoane eligibile, dintre acestea a fost aleasă una singură, folosindu-se un tabel de numere aleatorii aflat în corelație cu codul de chestionar. Operatorul de interviu a realizat trei vizite pentru interviuarea persoanei selectate (regula celor trei vizite), în zile și la intervale orare diferite.

Selecția persoanelor din eșantionul resortisanți din țările terțe s-a făcut prin metoda bulgărelui de zăpadă.

Pretestarea chestionarului: chestionarul a fost pretestat în 6 localități din mediul urban și 3 localități din mediul rural unde au avut loc 26 de interviuri.

Culegerea datelor: culegerea datelor s-a realizat în perioada 15-22 noiembrie 2010.

Introducerea și analiza datelor: Înainte de a fi introduse chestionarele au fost corectate. Datele au fost introduse într-o bază de date independent de către 2 echipe, iar rezultatele obținute au fost suprapuse, pentru a se evidenția eventualele erori de introducere.

Înregistrările neconcordante au fost corectate prin verificarea chestionarelor. Tot pentru evitarea erorilor au fost folosite texte și reguli de validare ale înregistrărilor pentru fiecare control din formularul utilizat la introducerea datelor. Activitatea de introducere a datelor a fost coordonată

și supervizată de către un coordonator. Analiza datelor a fost realizată utilizându-se un soft specializat de prelucrare statistică (SPSS 17.0).

Controlul introducerii datelor a fost realizat pe un eșantion de minim 20% din totalul chestionarelor aplicate. IRES a decis să introducă pentru siguranță mai mult de 20% și mai precis 598 de chestionare. Softul de introducere a datelor este o aplicație construită în Acces cu finalul un fișier în format dbf. Construcția aplicației de introducere are la baza condiționarea fiecărui câmp de introducere în funcție de cerințele întrebării. La introducerea datelor au participat 14 persoane operatori interni ai IRES.

În urma introducerii bazei de control nu s-au identificat probleme majore. Diferențele de aplicare sunt +/- 0,2% cazuri de eroare și aceasta la doar o parte din variabile mai precis 12 variabile, restul fiind identice cu baza brută obținută inițial.

REZULTATE

ASPECTE GENERALE

Percepția populației privind situația generală a societății românești în prezent este surprinsă, în mare măsură, prin intermediul rezultatelor obținute în cadrul componente cantitative a studiului, conform cărora aproximativ 9 din 10 cetățenii români (86%) consideră că direcția în care merg lucrurile în țara noastră este greșită (Figura 1).

În susținerea acestei percepții generale, gradul redus de optimism al populației privind probabilitatea ca situația să se îmbunătățească în viitor este relevat de procentele ridicate înregistrate la categoria persoanelor care consideră că în prezent viața lor este mai proastă și mult mai proastă decât cea de anul trecut (58%) și a celor care consideră că anul viitor vor trăi și mai prost sau mult mai prost (51%) decât în prezent. Numai aproximativ o treime din populație declară că viața lor este aproximativ la fel ca anul trecut (33%) și că va fi la fel și anul viitor (28%). Observăm procentul minoritar al persoanelor care își manifestă optimismul cu privire la posibilitatea ca viața lor să se afle pe o direcție ascendentă a calității (Figurile 2, 3 și 4): numai aproximativ o persoană din 10 declară că viața proprie este mai bună și mult mai bună decât cea din anul precedent (8%) și că anul viitor vor trăi mai bine și mult mai bine decât în acest an (13%).

Interpretarea în termeni de optimism/pesimism a direcției în care se îndreaptă țara indică discrepanța dintre așteptările populației și percepții, atât în ceea ce privește realitatea actuală, cât și în ceea ce privește proiecțiile acestei realități în viitor. Acest tip de evaluare poate fi interpretat în termeni de disponibilitate a populației de a oferi suport actualului proces de reformă, legitimitatea acestuia depinzând în mare măsură de gradul de corespondență dintre așteptări și realitatea percepută.

Analiza datelor culese pe aceiași itemi în cadrul eșantionului reprezentând resortisanții din țările terțe (rtt) a condus la rezultate care subliniază un grad de optimism mai ridicat al resortisanților, comparativ cu populația generală, privind situația actuală și evoluția în viitor a situației proprii. Astfel, aproximativ 7 din 10 resortisanți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți de felul în care trăiesc în prezent, comparativ cu numai 3 din 10 persoane din eșantionul populației generale. De asemenea, se înregistrează un grad de optimism mai ridicat al resortisanților, comparativ cu cel înregistrat în rândul cetățenilor români, cu privire la evoluția propriei vieți în viitor: în timp ce majoritatea românilor (51%) declară că în anul viitor vor trăi mai prost și mult mai prost, cei mai mulți dintre resortisanți (43%) afirmă în cadrul interviurilor că vor trăi mai bine și mult mai bine în anul următor.

Nemulțumirile resortisanților referitoare la felul în care trăiesc în prezent sunt legate, în percepția majorității acestora, de următoarele aspecte (Figurile 5-8): prețuri (80%), la mare distanță fiind poziționată sănătatea (38%), apoi infracționalitatea (33%) și pe ultimul loc relațiile cu membrii comunității (30%). În cazul românilor, ierarhia răspunsurilor se păstrează, doar că problemele de sănătate sunt văzute ca fiind mult mai importante de către un număr mai mare de respondenți (64% dintre români, comparativ cu 38% dintre resortisanți).

Așa cum era de așteptat, gradul redus de mulțumire și pesimismul populației, semnalate prin evaluarea negativă a situației în care se află țara și lipsa de speranță pentru un viitor mai bun sunt susținute de dificultățile generate de criza economico-financiară actuală, concretizate în nesiguranța locurilor de muncă și scăderile salariale care au avut loc cu puțin înainte de aplicarea chestionarului. De asemenea, observăm că populația studiată a perceput o deteriorare a relațiilor sociale, marcată de creșterea temerilor față de infracționalitate, deteriorarea relațiilor la nivelul comunităților și diminuarea disponibilității indivizilor de a-i înțelege și de a le oferi ajutor celor din jur.

OPINII DESPRE STRĂINII CARE TRĂIESC ÎN ROMÂNIA

Potrivit rezultatelor obținute în cadrul componentei cantitative a studiului, 4 din 10 români susțin că au o părere bună și foarte bună despre străinii care trăiesc în România, încă 4 din 10 declară că părerea lor este nici bună dar nici proastă și doar 1 din 10 români afirmă că au o părere proastă și chiar foarte proastă despre cetățenii străini din țara noastră (Figura 16). În proporție de 81%, persoanele intervievate afirmă că au o părere foarte bună (3%), bună (36%) sau neutră (42%) despre cetățenii străini aflați în România, răspunsurile lor situându-se în partea superioară a scalei.

Conform răspunsurilor oferite de către respondenți la întrebarea „Care este primul cuvânt care vă vine în minte atunci când vă gândiți la străinii care trăiesc în România?” (Figura 17), observăm că pe primele locuri, în clasamentul sintagmelor pe care românii le aleg atunci când fac asocierea cu noțiunea de „străin”, se situează următoarele: „oameni ca toți oamenii” (15%); „aflați în căutarea unei vieți mai bune”(14%) și „care vin în România pentru că vor să muncească” (12%). Răspunsurile cele mai frecvente încadrate la secțiunea „alt răspuns” se referă la faptul că străinii sunt sau „oameni de afaceri” (25%) sau „delicvenți” (12%), imagini diametral opuse. Pe ansamblu, însă, predomină numărul celor care asociază noțiunea de „străin” cu imagini pozitive. Observăm, în analiza răspunsurilor obținute la acest item, așa cum se va putea observa și în cazul altor întrebări din cadrul chestionarului, procentul relativ ridicat al non-răspunsurilor, de 14% în acest caz (Tabelul 1). Răspunsurile exprimate de subiecți pentru acest item se corelează cu cele ale participanților la focus grupuri, conform cărora principalele motive pentru care cetățenii străini aleg să vină în România sunt, în percepția populației, găsirea unui loc de muncă și dorința de a trăi mai bine.

În cazul resortisanților, răspunsurile lor la aceeași întrebare au indicat faptul că au venit în România: în căutarea unei vieți mai bune (23%); să muncească (15%) și sunt „oameni ca toți oamenii” (13%). De asemenea, 8% dintre respondenții rtt consideră că ei sunt un „lucru bun, necesar pentru România”. (vezi Tabelul 2)

Comparând răspunsurile furnizate de cele două eșantionare se poate remarca faptul că ierarhia imaginilor utilizate cel mai adesea de către respondenți în asociere cu termenul de „străin” se păstrează, diferența apărând doar în ceea ce privește mai marea concentrare a răspunsurilor în zona determinată de imaginea unor indivizi aflați în căutarea unei vieți mai bune. Aceste răspunsuri se corelează cu percepția majorității resortisanților potrivit căreia în România lucrurile merg într-o direcție bună.

În ceea ce privește părerea populației cu privire la motivele pentru care străinii aleg să locuiască în țara noastră, în Figura 18 sunt reprezentate grafic atât alegerile făcute cel mai frecvent de cetățenii români, cât și de către resortisanți. După cum se poate observa, cei mai mulți dintre români (aproape jumătate din totalul respondenților - 48%) au indicat afacerile ca fiind principalul motiv pentru care străinii se află în România, iar aproape o pătrime declară că străinii au venit aici pentru a munci (23%). Restul răspunsurilor se distribuie între turism (7%), studii și pentru că au fost nevoiți să plece din țara lor (5%). Există și persoane care consideră că străinii au venit în România chiar ca să fure, dar procentul acestora este foarte mic (3%).

Resortisanții din țările terțe, în schimb, declară că motivele pentru care au emigrat în România sunt, în ordine crescătoare a procentajelor obținute: studiile (39%), ca să muncească (27%) și să facă afaceri (21%). Același procent de 5%, ca și în cazul românilor, declară că motivul pentru care străinii se află în România este acela că au fost nevoiți să își părăsească țara de origine. (Figura 18)

Rezultatele obținute în cadrul prezentei componente de tip cantitativ a studiului, referitoare la motivele pentru care resortisanții din țara noastră au ales să locuiască în România, sunt similare cu rezultatele obținute în cadrul componentei calitative a studiului, conform cărora principalele motive de ședere în România ale străinilor, indiferent de țara de origine, sunt: studiile, găsirea unui loc de muncă și deschiderea unei afaceri, în vreme ce în percepția respondenților români studiile ocupă un loc mai puțin important între motivele pentru care cetățenii străinii vin în țara noastră. O posibilă explicație a acestei situații rezidă în faptul că

focus grupurile din cadrul componentei calitative s-au desfășurat în centre universitare, cu un număr mare de studenți străini.

Pentru a verifica amploarea pe care o are, în percepția populației, fenomenul imigrației în România, respondenților li s-a solicitat să estimeze numărul de străini care sunt stabiliți legal în țara noastră. Analiza răspunsurilor obținute (Figura 55) ne relevă procentul ridicat (aproape jumătate dintre cetățenii români) care au declarat că nu știu sau nu pot să estimeze acest număr. Această reticență poate fi interpretată ca având la bază lipsa informațiilor subiecților în acest domeniu. Restul respondenților au estimat numărul ca fiind peste 100.000 (19%), iar 12% dintre cetățenii români au estimat numărul între 50.000 și 10.000. Cifrele vehiculate de cei care s-au încumetat să ofere un răspuns la această întrebare sunt foarte mari (raportat la numărul real al resortisanților) chiar exagerate și pot constitui indicii, pe lângă necunoașterea realității, cu privire la posibilitatea existenței unei anumite stări de anxietate a populației generale cu privire la o posibilă "invazie" a străinilor.

În analiza rezultatelor, observăm că rezultatele obținute pe acest item în cadrul eșantionului reprezentând resortisanții sunt similare, numărul străinilor din țara noastră fiind estimat de către 31% dintre resortisanți la peste 100.000, 23% estimând numărul străinilor ca fiind cuprins între 50.000 și 10.000 de persoane. Se păstrează, așadar, aceeași ierarhie a răspunsurilor, diferențele provenind de la procentul mult mai mic de non-răspunsuri (sau mai degrabă lipsă de cunoștințe despre subiect) - 26%, acesta fiind cu 21% de procente mai mic decât cel de la eșantionul românilor. (Figura 19)

Conform datelor furnizate de către Oficiul Român pentru Imigrări, la sfârșitul lunii iunie 2010 numărul străinilor stabiliți legal în România era de 59.209. Cetățenii din mediul urban (23%), în special din urbanul mare (21%) sunt cei care supra-estimează numărul străinilor, considerând dimensiunea acestui grup ca depășind 1.000.000 de persoane. Această tendință de supra-estimare ar putea fi explicată prin faptul ca resortisanții sunt întâlniți cu precădere în mediul urban, cetățenii români din acest mediu având tendința să extrapoleze la nivelul întregii țări densitatea de cetățeni străini existentă în mediul urban.

Deși numărul cetățenilor străini din țara noastră este supra-estimat de către cetățenii români, aceștia nu consideră că sunt prea mulți străini care trăiesc în România (56%) – Figura 20 - și nici că rata crescută a șomajului are legătură sau poate fi cauzată de prezența acestora (66%) – Figura 21.

De asemenea, majoritatea cetățenilor români (61%) s-au declarat în dezacord cu afirmația că străinii se integrează cu dificultate în societatea noastră, fapt ce poate fi considerat ca o dovadă a unui nivel destul de înalt de toleranță și acceptare a străinilor de către populația generală (Figura 22). Rezultatele componentei calitative a cercetării obținute la acest capitol pot fi luate în considerare în încercarea de a contura opinia reală a populației cu privire la prezența străinilor în țara noastră. Astfel, observăm că în cadrul componentei calitative s-a evidențiat faptul că, deși străinii nu sunt considerați în nici un fel răspunzători pentru situația economică precară a țării noastre, aceștia sunt totuși priviți, de multe ori, ca fiind în concurență cu românii, mai ales în ceea ce privește locurile de muncă. În sprijinul acestei ipoteze vin rezultatele obținute în cadrul componentei cantitative, conform cărora 55% dintre românii intervievați nu sunt de acord cu afirmația că străinii care trăiesc în România muncesc mai mult și mai bine decât românii. Acest rezultat nu se află, însă, în concordanță cu realitatea (surprinsă în cadrul componentei calitative) conform căreia străinii în general și cetățenii chinezi în special sunt considerați, de către angajatori și de către reprezentanții organizațiilor care vin în contact direct cu resortisanții, mult mai devotați muncii pe care o depun și reprezintă chiar modele de disciplină și etică a muncii pentru cei mai mulți dintre români. De asemenea, majoritatea resortisanților (56%) consideră că străinii din România muncesc mai mult și mai bine decât românii (Figura 23).

Cei mai mulți dintre cetățenii români (51%) se declară de acord, însă, cu afirmația conform căreia românii au multe de învățat de la străinii care trăiesc în țara noastră și 39% nu sunt de acord cu această afirmație (Figura 24). Observăm că și resortisanții consideră, în majoritate (65%), că românii au multe de învățat de la cetățenii străini.

Gradul de toleranță al românilor în ceea ce privește resortisanții din țara noastră este estimat, atât de către cetățenii români, cât și de către cetățenii străini care au răspuns în cadrul studiului, ca fiind superior celui atribuit altor popoare, societatea românească fiind considerată mai primitoare. Astfel, 7 din 10 români și 6 din 10 resortisanți au declarat că străinii care trăiesc în România sunt mai bine primiți decât sunt primiți românii în străinătate de către cei de acolo (Figura 25).

Referitor la afirmația conform căreia creșterea numărului de străini în România ar putea conduce la pierderea identității naționale, majoritatea respondenților (atât dintre români, cât și dintre resortisanți) declară că nu sunt de acord cu această afirmație: 63% dintre români și 83% dintre resortisanți (Figura 26).

Totodată, 41% dintre români consideră că influența străinilor care trăiesc în România asupra dezvoltării țării este foarte bună și bună și încă 41% sunt de părere că influența străinilor nu este nici bună nici rea. Doar unul din 10 români consideră că străinii au o influență rea și foarte rea asupra dezvoltării țării noastre (Figura 27).

Analizând rezultatele centralizate în Tabelul 27, se constată diferențe la acest capitol între categoriile populației stabilite în funcție de nivelul studiilor. Astfel, între aceste categorii, procentul cel mai mare al persoanelor care declară că influența străinilor este rea și chiar foarte rea în dezvoltarea societății românești se înregistrează la categoria persoanelor cu studii primare (16%), comparativ cu procentul de 4% înregistrat la categoria persoanelor cu studii superioare și cu cel de 10% la categoria celor cu studii medii. De asemenea, observăm creșteri ale procentelor persoanelor care consideră că străinii influențează negativ dezvoltarea societății noastre la categoriile de populație cu vârstă mai mare de 55 de ani, comparativ cu cele sub această vârstă: 16% la categoria peste 65 ani, 13% la categoria 55 – 64 ani, 7% la populația cu vârste între 45 – 54 ani și 35- 44 ani, 8 % la categoria 25 – 34 ani și doar 4% la categoria 18 – 24 ani (Tabelul 27).

DEFINIȚII ȘI TERMINOLOGIE

La întrebarea adresată eșantionului de cetățeni români dacă au auzit până în momentul de față termenul de „*imigrant*” sau „*resortisant din țările terțe*”, 74% au răspuns afirmativ (Figura 4), 23% negativ, iar un procent mic în comparație cu procente de non-răspunsuri anterioare, au spus că nu știu sau nu au dorit să răspundă (3%).

Pentru 26% dintre românii din eșantion imigrantul reprezintă „*o persoană care trăiește în străinătate*”, „*o persoană de altă naționalitate decât română*” (24%), în vreme ce 13% îl consideră ca fiind „*o persoană de altă cetățenie decât română*” (Figura 29). Concentrându-se exclusiv asupra aspectului ilegal al imigrației, 11% dintre subiecți consideră imigrantul „*o persoană care trăiește ilegal în altă țară*”, 9% declară că imigranții sunt refugiați și 8% îi definește ca persoane care sunt nevoite să își părăsească țara din motive politice, război, calamități etc.

Trebuie subliniat faptul că procentul mare de cetățeni români care au răspuns afirmativ la întrebarea „*Ați auzit vreodată până acum expresia „imigrant” sau „resortisant din țările terțe”?*” se datorează în foarte mare măsură asocierii voluntare a celor doi termeni, termenul cunoscut de respondenți fiind cel de „*imigrant*” și nu cel de „*resortisant*”. Asocierea a fost deliberată, din motivele menționate – în primul rând caracterul extrem de tehnic și de specific al conceptului de „*resortisant*”, accesibil doar specialiștilor în domeniu; acest fapt este confirmat de rezultatele obținute în urma interviurilor de grup, în care participanții au declarat că termenul „*imigrant*” s-a dovedit a fi mai cunoscut populației, în timp ce cuvântul „*resortisant*” s-a dovedit a fi cvasi-necunoscut.

Imaginea străinilor / imigranților din perspectiva cetățenilor români

Modul în care populația percepe imaginea cetățenilor străini din România generează atitudinile și comportamentele pe care aceasta le adoptă în raport cu respectiva categorie de cetățeni.

Una din întrebările chestionarului a urmărit identificarea principalelor atribute cu care sunt investiți de populația din țara noastră cetățenii străini, cu potențial generator de stereotipuri, și surprinderea eventualelor diferențe dintre stereotipurile invocate de români și auto-stereotipurile resortisanților din țările terțe.

Astfel, la întrebarea *"În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul ...?"*, majoritatea cetățenilor români i-au investit pe cetățenii străini din țara noastră cu atribute pozitive: 57% dintre români îi consideră pe imigranți ca fiind harnici și muncitori (Figura 31), 61% îi consideră educați (Figura 36), 57% îi consideră prietenoși (Figura 35), 57% - cinstiți (Figura 39), 69% - civilizați (Figura 40), 59% cred că imigranții sunt "la locul lor" (Figura 42), 66% - întreprinzători (Figura 43), 59% - responsabili (Figura 44), 51% - curajoși (Figura 45) și 48% - bogați (Figura 47).

Conform rezultatelor centralizate în cadrul studiului, s-au înregistrat procente relativ mai scăzute reprezentând cetățenii români care i-au investit pe cetățenii străini cu atribute negative: 16% dintre români îi consideră pe cetățenii străini din țara noastră ca fiind leneși (Figura 32), 17% declară că aceștia sunt indisciplinați (Figura 33), 9% îi consideră înapoiați (Figura 37), 17% afirmă că aceștia sunt hoți (Figura 38), 13% îi consideră violenți, agresivi (Figura 41) și 25% cred că aceștia sunt săraci (Figura 46).

Sărăcia și bogăția, atribute cu care au fost investiți cetățenii străini de către populația românească, se pot explica, în cazul celui dintâi - prin contactul mai frecvent al majorității populației în special cu acea categorie de imigranți mici comercianți sau muncitori, cu un statut economic relativ modest și comparabil cu al celor mai mulți dintre români, care nu ies în evidență printr-un statut înalt, iar în cazul celui de-al doilea atribut - o astfel de evaluare s-ar putea datora informațiilor din mass media care, în general, prezintă poveștile de succes ale unor cetățeni străini aflați în România, în majoritate provenind fie din Europa Occidentală sau din țările arabe, care dezvoltă afaceri de succes în țara noastră. Această perspectivă este susținută și de punctele de vedere ale unora dintre participanții la focus grupuri, care afirmă că străinii cu care interacționează românii nu sunt dintre cei considerați bogați. Menționăm faptul că, în cazul listei de atribute, procentul de non-răspunsuri a fost unul acceptabil din punct de vedere statistic pentru un eșantion de asemenea dimensiuni.

La rândul lor, resortisanții din țările terțe incluși în eșantion se percep, înainte de toate, ca fiind: civilizați (80%), întreprinzători (79%), curajoși (66%), responsabili (65%), educați (65%), prietenoși (64%), la locul lor (64%), harnici și muncitori (62%) – procente foarte apropiate valoric de cele ale respondenților români pentru unele atribute. (Figurile 31 – 48).

Nivelul de informare a populației românești despre problematica străinilor / imigranților din România

Întrebați despre țările de proveniență a imigranților din România, pe lângă procentul mare de non-răspunsuri (19%) care a fost mai degrabă *"nu știu"* decât *"nu răspund"*, 31% dintre cetățenii români au declarat că aceștia provin din țări asiatice, 18% din țări arabe, 18% din alte țări europene (Figura 49). Pe lângă aceștia, alții 9% cred că imigranții sunt originari din fostele țări sovietice, 3% din țări africane și doar 1% amintesc de țări din America de Sud.

În ce privește rtt ierarhia răspunsurilor acestora diferă, țările arabe fiind cel mai frecvent menționate (37%), urmate de țările asiatice (21%) și pe locul trei se situează foste țări sovietice, cu 17% (Figura 49). Variantele de răspuns la această întrebare, care nu și-a propus decât o

grupare pe zone geografice delimitate general și nu o discriminare foarte precisă a țărilor de origine, au fost construite pe baza informațiilor și statisticilor furnizate de către Oficiul Român pentru Imigrări⁸⁰.

Un alt subiect abordat în cadrul acestei secțiuni s-a centrat pe identificarea diferențelor și asemănărilor dintre rtt și alte categorii de străini, respondenții fiind rugați să facă estimări în acest sens. Ca și în cazul întrebărilor precedente privind estimarea numărului de străini care trăiesc în acest moment în România și țările de origine, și la această întrebare a fost înregistrat un procent mare de non-răspunsuri (16%), ceea ce subliniază lipsa de informații a populației asupra subiectului cercetării. Aceste rezultate sunt susținute și de opiniile participanților la focus grupuri, care consideră că problema străinilor nu se află pe agenda de priorități a populației, aceasta nemanifestând interes față de subiect. Cu toate acestea, 51% dintre cetățeni români au afirmat că există mai degrabă asemănări între imigranți și alte categorii de străini care locuiesc în România, 33% considerând că există mai degrabă diferențe între aceste categorii (Figura 50).

Asemănările dintre imigranți și alte categorii de străini din țara noastră, care sunt considerate de cetățenii români ca fiind cele mai importante, se referă la faptul că aceștia "au venit în căutarea unei vieți mai bune decât acasă" (24% din eșantionul celor care consideră că între cele două categorii sunt mai degrabă asemănări decât diferențe) și la faptul că "sunt departe de rude și de prieteni" (24%) – Figura 52. Nu trebuie trecută cu vederea rata mare de non-răspunsuri la această întrebare (36%), care atestă faptul că românii nu fac diferențe între statutul diferitelor categorii cetățeni străini.

Cea mai importantă diferență între imigranți și alte categorii de străini care locuiesc în România constă, în opinia celor care consideră că între cele două categorii sunt mai degrabă diferențe decât asemănări (33% din totalul eșantionului), în faptul că imigranții sunt considerați mai săraci (19% din această categorie), că nu au familia aproape (10%) și că au avut parte de o soartă mai grea decât ceilalți (10%). Subliniem că cel mai mare procent este reprezentat de non-răspunsuri, la acest capitol (Figura 51).

În ce privește eșantionul de cetățeni ai țărilor terțe, aceștia declară, în proporții destul de asemănătoare (45% și 47%) că între imigranți și alte categorii de străini care locuiesc în România există mai degrabă diferențe, respectiv mai degrabă asemănări. În cazul acestei populații, percepția diferențelor este mult mai accentuată decât în cazul românilor, cea mai importantă diferență identificată de această categorie constând tocmai în aceea că imigranții (așa cum este cazul lor) nu au familia aproape (30%) (autopercepție foarte încărcată emoțional). Din perspectiva rtt, principalele asemănări dintre imigranții din afara Uniunii Europene și alte categorii de străini se bazează pe faptul că toți imigranții, indiferent de țara de origine, se află departe de rude și de familie (33%) și că au venit în România în căutarea unei vieți mai bune (24%).

În ceea ce privește frecvența cu care respondenții din eșantionul de bază, format din cetățeni români, au auzit cuvântul imigrant, aceștia declară că cel mai des l-au auzit o dată sau de două ori în ultimele 12 luni (22%) și de câteva ori în ultimele luni (21%). Peste un sfert dintre respondenți (27%) afirmă însă că nu cunosc termenul, refuzând sau neștiind să răspundă (11%) sau chiar declarând că nu l-au auzit niciodată (16%). Există și respondenți pentru care tema „migrație și imigranți” este mai cunoscută, 15% declarând că au auzit termenul de „imigrant” de câteva ori pe lună, iar 14% de câteva ori pe săptămână (Figura 53). Sursa de informare menționată cel mai des de către cetățenii români (de la care au aflat cele mai multe lucruri despre imigranți) este "TV, radio, presă, internet" (80%), urmată la foarte mare distanță de cunoștințe, prieteni și familie (6%) – (Figura 54).

În cazul eșantionului de resortisanți, ca și în cel al cetățenilor români, răspunsurile cele mai frecvente la această întrebare sunt "de câteva ori în ultimele luni" (24%) și "o dată sau de două ori în ultimele 12 luni" (22%). Ceea ce este surprinzător pentru acest eșantion este răspunsul celor 17% care declară că nu au auzit acest cuvânt niciodată. Sursele de informare despre subiect invocate de către respondenții rtt sunt tot "TV, radio, presă, internet" (57%), dar cunoștințele, prieteni și familia sunt surse mult mai des menționate (19%) decât în cazul

⁸⁰ Pentru mai multe informații a se vedea capitolul ce include studiul de documentare.

respondenților români. De asemenea, procentul celor care indică drept sursă de informare un alt imigrant pe care îl cunoaște (7%) este sensibil mai mare decât în cazul românilor (1%). Numai 3% dintre resortisanți au indicat ca sursă de informare o persoană care lucrează cu imigranții și numai 2% dintre aceștia un centru pentru refugiați din localitatea lor (Figura 54).

Deși procentul consumatorilor de media din ambele eșantioane este majoritar (80% dintre români și 57% dintre străini) – diferența dintre cele două procente este firească, în condițiile în care majoritatea emisiunilor de radio și televiziune și a presei scrise utilizează limba română (mai greu accesibile ca înțelegere a mesajului de către cetățenii străini).

Solicitați să estimeze numărul străinilor care sunt stabiliți legal în prezent în România, cei mai mulți dintre români (47%) au ales să nu răspundă sau să declare că nu pot să estimeze acest număr (Figura 55 și un procent de 19% au estimat acest număr ca fiind mai mare de 100.000 de persoane. Resortisanții au indicat, de asemenea, în cea mai mare parte a lor (31%) peste 100.000 de persoane care ar fi, după opinia lor, în această situație în România. De asemenea, și în această categorie s-a înregistrat un procent ridicat de non-răspunsuri (27%). Și la solicitarea de a estima numărul cetățenilor străini care locuiesc în localitatea lor, respondenții s-au încadrat în procente majoritare în categoria "nu știu/nu răspund": 34% dintre respondenții români și 25% dintre resortisanți (Figura 57).

DISTANȚA SOCIALĂ, CONTACTUL ȘI EXPERIENȚA PERSONALĂ A POPULAȚIEI DIN ROMÂNIA CU CETĂȚENII STRĂINI

Pentru a măsura distanța socială percepută și evaluată dintre cetățenii români din cadrul eșantionului de bază și resortisanții din țări terțe a fost adresată întrebarea dacă respondenții ar dori ca în localitatea lor să se stabilească cetățeni străini.

Opinia reală a populației cu privire la cetățenii străini stabiliți în țara noastră este surprinsă și prin răspunsurile oferite de către respondenți la întrebarea *"Ați dori ca în localitatea dvs. să se stabilească cetățeni străini?"*, la care majoritatea românilor (43%) și majoritatea resortisanților (61%) au declarat ca ar dori acest lucru. Putem observa, însă, că cetățenii români au fost reticenți, astfel că răspunsurile lor, în peste jumătate din cazuri, au tins mai degrabă către unele negative dacă însumăm procentul celor care au spus direct nu (30%) cu cel al celor care au refuzat să răspundă la întrebare sau au motivat că nu știu ce să răspundă (27%). Diferențele cele mai mari se înregistrează între procentele reprezentând categoriile de populație stabilite în funcție de nivelul studiilor (Tabelul 58): 37% dintre persoanele cu studii primare (cele mai multe din această categorie) declară că nu doresc cetățeni străini în localitatea lor, în vreme ce 29% dintre persoanele cu studii medii și numai 25% dintre persoanele cu studii superioare declară acest lucru.

Observăm că și în cazul resortisanților procentul de respingere a altor cetățeni străini este destul de mare (10% afirmă că nu doresc alți cetățeni străini în localitatea lor și 28% declară că nu răspund).

Opinia cetățenilor români și a resortisanților cu privire la oportunitatea primirii în România a unui număr mai mare de cetățeni străini care să se stabilească aici este sensibil diferită, cei mai mulți dintre românii intervievați (44%) declarând că țara noastră ar trebui să nu primească mai mulți străini, în timp ce majoritatea resortisanților (66%) au afirmat contrariul, că România ar trebui să primească mai mulți străini (figura 56).

Între românii care consideră că țara noastră nu ar trebui să primească mai mulți străini se înregistrează procente mai mari la categoriile persoanelor cu vârsta mai înaintată, comparativ cu persoanele mai tinere (diferențele înregistrate între categorii situându-se, însă, sub 10%) și între categoriile de populație stabilite în funcție de nivelul studiilor, observându-se o creștere a gradului de toleranță odată cu creșterea nivelului studiilor persoanelor intervievate (Tabelul 56): 47% dintre persoanele cu studii primare consideră că țara noastră nu ar trebui să primească un

număr mai mare de cetățeni străini, 46% dintre cei cu studii medii și numai 34% dintre cei cu studii superioare clasându-se în această categorie. Observăm, astfel, că în timp ce majoritatea persoanelor cu studii medii și primare nu sunt de părere țara noastră ar trebui să primească mai mulți străini, majoritatea persoanelor cu studii superioare (46%) se încadrează în categoria celor care cred contrariul. Se înregistrează diferențe și între categoriile persoanelor ocupate și neocupate, la acest item, în timp ce majoritatea persoanelor ocupate au declarat că țara noastră ar trebui să primească mai mulți străini (43%), majoritatea românilor neocupați au afirmat că nu ar trebui ca țara noastră să primească mai mulți străini (49%).

Deși atât în mediul rural, cât și cel urban, majoritatea populației declară că nu consideră că țara noastră ar trebui să primească mai mulți străini (41% din populația din mediul urban și 46% din cea cu domiciliul în mediul rural), din analiza rezultatelor observăm că motivele pot fi diferite în mediul rural, față de cele ale populației din mediul urban. Astfel, dacă populația din mediul rural ar putea adopta această atitudine ca urmare a lipsei de contact cu străinii, atitudinea celor din mediul urban poate fi explicată prin teama acestora de a-și pierde locurile de muncă. Această presuposiție este confirmată și de faptul că atitudinea de respingere a cetățenilor străini (refuzul creșterii numărului acestora în România) este mai puternică în rândul celor cu studii medii (27%), școală profesională (21%) și școală generală (18%), deci cei mai susceptibili de a-și pierde locurile de muncă ca urmare a imigrației pentru muncă a străinilor.

Procentele mari care indică o atitudine ostilă față de creșterea numărului de imigranți sunt în contradicție cu auto-percepțiile populației românești care, potrivit răspunsurilor obținute în urma interviurilor de grup, se declară primitoare, ospitalieră, deschisă și tolerantă. – stereotipuri înverdate ale imaginarului românesc. Acest lucru este confirmat și de lipsa dorinței de implicare a cetățenilor români în procesul de integrare în comunitatea lor a cetățenilor străini din afara Uniunii Europene – 36% declară că nu ar dori și nu i-a interesa un astfel de demers, iar 27% nici măcar nu s-au gândit la o astfel de posibilitate. De altfel, cetățenii români din mediul urban în proporție de 55% "nu cred că ar putea contribui la integrarea cetățenilor străini din localitatea lor", față de doar 38% care spun "da". Așa cum era de așteptat, jumătate dintre respondenții din eșantionul de resortisanți din țări terțe declară că ar dori să ajute la integrarea altor străini în comunitățile în care ei înșiși trăiesc.

Totuși, în cazul ipotetic în care cetățeanul român ar ajunge să fie coleg de muncă cu un cetățean extracomunitar, atitudinea lui ar fi similară cu cea avută față de orice alt coleg român nou (74%) – Figura 91. Atitudinea de acceptare se păstrează și în situația în care cineva din familia respondentului ar avea o relație personală cu un cetățean din afara UE – 74% declarând că atitudinea lor ar fi una similară cu cea avută față de orice alt român și doar 7% vor afișa o atitudine mai rea. (Figura 92)

Realizând o ierarhie a preferințelor românilor pentru persoane provenite din diferite părți ale lumii, pe primul loc se situează asiaticii, 63% dintre români declarând că au o părere bună și foarte bună despre ei (Tabelul 93), urmați de sud-americani (58%) – Tabelul 95.

În ansamblu, peste 50% dintre românii declară că au o părere bună și foarte bună despre străini, un răspuns aflat din nou în contradicție cu numărul mare al respondenților care se declară împotriva stabilirii străinilor în România. Dacă cetățenii asiatici (denumire care se referă cu precădere la cetățenii chinezi, cei mai numeroși și vizibili dintre orientali) sunt bine văzuți de locuitori români, arabii în schimb sunt prost și foarte prost văzuți de 31% dintre români, urmați de cetățeni din fostele republici sovietice (25%) și africani (23%). Este legitim să afirmăm că principalii vizați dintre cetățenii ex-sovietici sunt ucrainenii, care au fost foarte adesea implicați în activități ilegale în România, asociate cu crima organizată și ale căror fapte au fost intens mediatizate de televiziune și de presa scrisă. Surprinde încă o dată numărul foarte mare al românilor care nu și-au exprimat părerea față de nici unul dintre aceste grupuri etnice de străini (aproximativ 23%).

Contactul și experiența personală a românilor cu străinii a fost măsurată prin următorul șir de întrebări: "Dumneavoastră ați stat până acum de vorbă cu un cetățean străin care locuiește în România?", "Când ați stat ultima dată de vorbă cu un cetățean străin care locuiește în România?", "Apreciați că relația dumneavoastră cu această persoană a fost sau este...?", "Cum

ați cunoscut această persoană?", "Cunoașteți vreo persoană publică, cetățean străin care locuiește în România?".

Din analiza răspunsurilor se poate observa că, deși 63% dintre români declară că au avut ocazia de a sta de vorbă cu un cetățean străin care locuiește în România (procentul fiind reprezentativ pentru persoanele care au cunoscut un cetățean străin din România – Figura 62), ultima dată când s-a întâmplat acest lucru a fost fie în ultimul an (32% din cazuri), fie în ultimele 30 de zile (28%). Pentru 35% dintre respondenți evenimentul a avut loc cu mai mult de un an, doi în urmă. (Figura 60). Aceste procente reprezintă un indicator al frecvenței relativ scăzute a interacțiunilor cu cetățenii străini, fapt ce se poate datora fie unei reticente a majorității românilor de a intra în contact cu aceștia, fie numărului relativ mic al cetățenilor străini care locuiesc în țara noastră și a localizării lor preponderent în mediul urban.

Cu toate că 32% dintre români declară că au stat de vorbă cu un cetățean străin care locuiește în România în ultimul an (Figura 60), totuși peste jumătate din eșantion (55%) afirmă că relația cu acea persoană este apropiată și chiar foarte apropiată. (Figura 62).

Conform declarațiilor, românii au cunoscut un cetățean străin la locul de muncă sau la școală (36%) sau prin intermediul unui prieten (27%). Un procent de 18% dintre cetățenii români l-au cunoscut întâmplător (Figura 63). În cazul eșantionului de cetățeni din țări terțe, un alt cetățean străin este cunoscut fie la locul de muncă sau la școală (acestea fiind principalele motive declarate pentru care străinii au venit în România) – 55%, fie printr-un prieten comun (26%).

La întrebarea adresată românilor, dacă cunosc vreo persoană publică, cetățean străin care locuiește în România, doar 13% răspund afirmativ, numele cel mai frecvent pe care îl pot aminti fiind cel al lui Raed Arafat (25%), urmat de cel al lui Nati Meir (9%). Procentul răspunsurilor afirmative în cazul eșantionului de rtt este, în mod surprinzător, destul de mic (25%).

INTEGRAREA SOCIALĂ A CETĂȚENILOR STRĂINI ȘI ROLUL INSTITUȚIILOR STATULUI ÎN ACEST PROCES

Testând nivelul de cunoștințe referitoare la facilitățile oferite de statul român străinilor, 46% dintre români declară că știu că România acordă sprijin cetățenilor străini care și-au părăsit țările de origine de teama unor persecuții pe motive de rasă, religie, opinie sau datorită unor conflicte politice sau militare (Figura 65). Aproximativ o pătrime dintre subiecți (24%) susțin că țara noastră nu acordă acest sprijin, iar 30% nu răspund la această întrebare. De asemenea, 68% consideră sprijinul pentru aceste persoane ca fiind bine și foarte bine venit (Figura 66) pentru că se acordă unor persoane care au probleme (35%) și pentru că este creștinește să dai ajutor celui care cere (22%). Totuși, pentru 18% ajutorul dat de statul român este privit ca fiind un lucru rău (Figura 66) pentru că se acordă unor persoane care pot crea probleme (18%) și care, mai mult, ar putea periclita accesul românilor la locurile de muncă (14%) – Figura 68. În ciuda acestor afirmații, marea majoritate a respondenților (68%) consideră implicarea statului român în ajutorarea persoanelor străine prin acordarea de azil ca fiind un lucru bun și foarte bun. Resortisanții din țări terțe consideră în proporție mult mai mare (88%) că acest sprijin acordat de statul român este unul bun și foarte bun pentru că cei mai mulți dintre beneficiarii acestui tip de asistență "sunt persoane care au probleme" (51%) – Figura 66.

În ciuda faptului că numai 10% dintre români declară că sunt la curent cu drepturile și serviciile pe care statul român le acordă cetățenilor străini care locuiesc legal în România, 38% dintre respondenți consideră că autoritățile române ar trebui să le acorde acestora mai multe drepturi și să ofere mai multe servicii – o situație paradoxală în contextul celor două puncte de vedere. Surprinde faptul că doar 44% dintre respondenții din cadrul eșantionului reprezentativ pentru populația de resortisanți din România declară că își cunosc drepturile care le sunt acordate de către statul român, majoritatea acestei categorii (51%) nefiind la curent cu drepturile lor în țara noastră (Figura 69). Este important de menționat și faptul că rtt în proporție de 77% consideră că autoritățile române ar trebui să le acorde mai multe drepturi și servicii (Figura 70).

Detaliind tipurile de servicii și drepturi de care pot beneficia cetățenii străini care locuiesc legal în România, cetățenii români declară că aceștia se bucură de sprijin pentru învățarea limbii române (69%), asistență medicală și socială (64%), sprijin pentru a cunoaște cultura și obiceiurile din România (54%), li se asigură o locuință și hrană pentru o anumită perioadă de timp (51%) și sunt ajutați să găsească un loc de muncă (50%). Spre deosebire de aceștia, în ordinea frecvenței răspunsurilor, rtt declară că statul român le acordă asistență medicală și socială (72%), sprijin pentru a învăța limba română (68%), sprijin pentru a cunoaște cultura și obiceiurile din România (54%). (Graficele 71 - 77). Din analiza acestor rezultate, se observă că sprijinul pentru învățarea limbii române este cel mai cunoscut serviciu oferit străinilor în vederea integrării în societatea românească, în timp ce capitolul legat de ajutorul dat pentru găsirea unui loc de muncă este perceput ca fiind deficitar de către jumătate dintre respondenții străini (51%). De asemenea, un procent aproximativ egal consideră insuficiente acțiunile statului român în vederea reunificării familiei în România. Și la această întrebare peste un sfert dintre respondenții români nu au știut sau nu au dorit să ofere răspunsuri la nici una dintre variantele existente, cel mai puțin cunoscut fiind faptul că statul poate acorda sprijin imigranților pentru a-și aduce familia în România (34%).

În rândul resortisanților se înregistrează procente ridicate reprezentând eșantionul celor care nu își cunosc drepturile pe care legea românească le prevede pentru categoria persoanelor din care ei înșiși fac parte: 44% dintre resortisanți au declarat că resortisanților din România nu li se asigură locuință și hrană pentru o anumită perioadă de timp (Figura 72), 48% dintre aceștia au afirmat că în țara noastră nu li se oferă cetățenilor străini sprijin material sau în bani (Figura 71), aproape o treime – 27%- dintre resortisanți cred că în România nu li se oferă cetățenilor străini sprijin pentru a învăța limba română (Figura 73), 40% cred că nu li se oferă sprijin pentru a cunoaște obiceiurile și cultura din România (Figura 74), 52% consideră că nu li se oferă sprijin pentru găsirea unui loc de muncă (Figura 75), 50% cred că în România nu li se oferă sprijin pentru a-și putea aduce familia în țară (Figura 76) și aproape un sfert dintre aceștia – 24% declară că în prezent cetățenilor străini care locuiesc în România nu li se oferă asistență socială și medicală (Figura 77).

Referitor la perioada de ședere în România, potrivit răspunsurilor eșantionului de români, cetățenilor din afara Uniunii Europene ar trebui să li se permită să stea pe teritoriul țării noastre pentru o perioadă nedeterminată (33%) sau până la rezolarea problemelor din țara lor de origine (28%); totuși 14% ar restrânge șederea acestora la o perioadă de numai câteva luni.(Figura 78).

În momentul în care a fost ridicată problema integrării cetățenilor străini într-o comunitate, 67% din eșantionul de români consideră că primul lucru pe care aceștia ar trebui să îl facă în acest scop este să învețe limba română, la foarte mare distanță aflându-se necesitatea ca străinul să aibă un loc de muncă (12%). Cunoașterea limbii este considerată ca fiind elementul necesar pentru integrarea într-o comunitate și de către resortisanți (69%), aceasta fiind principala lor alegere. Astfel, pentru respondenții români, rețeta celor mai importante lucruri în vederea integrării presupune în primul rând învățarea limbii române de către străini (96%) – Figura 79, intrarea în contact cu românii (89%) – Figura 82, găsirea unui loc de muncă (87%) – Figura 81 și învățarea despre cultura și obiceiurile românilor (77%) – Figura 80. Aceeași ierarhie a răspunsurilor se păstrează și în cazul celor date de către rtt (Figura 86).

Instituțiile responsabile pentru integrarea cetățenilor străini sunt considerate de către români ca fiind, în primul rând, guvernul (47%), urmat de Oficiul Român pentru Imigrări (16%) - la mare distanță datorită poate și faptului că activitatea acestei instituții este mai puțin cunoscută de către cetățenii români care nu intră în mod curent în contact cu imigranții și cu problemele acestora. Resortisanții consideră, că pe lângă guvern (36%) și ORI (23%), fiecare persoană este responsabilă pentru propria sa integrare (22%).

Doar 36% dintre români declară că ar putea contribui la integrarea cetățenilor străini din localitatea lor de reședință, în primul rând având o atitudine prietenoasă, nerespingând aceste persoane (61%) și doar pentru 24% acest efort presupunând includerea persoanei respective în cercul de cunoscuți cu care își petrece timpul liber (Figura 89).

Resortisanții, prin răspunsurile pozitive obținute din partea unui procent majoritar (64%) la această întrebare, oferă perspectiva lor asupra modului în care ei, în calitate de străini, ar putea contribui la integrarea altor străini. Tot o atitudine prietenoasă și includerea în cercul de cunoscuți fac parte din rețeta de succes, conform percepției acestora (Figura 89).

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Rezultatele obținute în cadrul componentei cantitative a cercetării privind percepția populației din România asupra străinilor cu ședere legală susțin rezultatele studiului calitativ și potențează multe dintre acestea, în primul rând pe cele legate de autopercepții ale românilor și heteropercepțiile asupra imigranților în general și a resortisanților din țări terțe în special, dar și pe cele privind deficitul de informații și cunoștințe despre cetățenii străini din România.

Analiza datelor culese în cadrul prezentei cercetări, prezentată în capitolul anterior, conduce la următoarele concluzii principale, structurate în funcție de obiectivele studiului.

ASPECTE GENERALE

1. Majoritatea cetățenilor români participanți la studiu se declară nemulțumiți de viața lor în general și consideră că este greșită direcția în care merg lucrurile în țara noastră (86%). Numai unul din 10 respondenți își manifestă optimismul cu privire la posibilitatea ca viața lui să se afle pe o direcție ascendentă, considerând că în prezent trăiește mai bine decât în anul precedent și că în anul următor viața lui se va îmbunătăți.
2. Constatăm un grad de optimism mai ridicat în rândul resortisanților, comparativ cu populația românească, în ceea ce privește situația actuală și evoluția în viitor a propriei vieți. Majoritatea resortisanților (7 din 10) participanți la studiu se declară mulțumiți de felul în care trăiesc în prezent și cred că anul viitor vor trăi mai bine.
3. Nemulțumirile populației studiate, identificate atât în cadrul eșantionului de cetățeni români, cât și în cel al resortisanților, sunt legate, conform declarațiilor respondenților, de următoarele aspecte sociale: prețuri, sănătate, infracționalitate și relațiile cu membrii comunității.
 - *Luând în considerare gradul redus de mulțumire a populației privind modul de viață și gradul relativ redus de optimism al acesteia cu privire la posibilitatea îmbunătățirii în viitor a calității vieții în societatea românească, precum și faptul că problematica resortisanților nu se află pe agenda de priorități a populației generale, recomandăm ca, în informarea populației generale asupra fenomenului imigrației din țara noastră, să se pună accent pe comunicarea beneficiilor pe care această categorie le poate aduce dezvoltării societății românești, precum și pe importanța susținerii de către populație a procesului de integrare a resortisanților.*

GRADUL DE INFORMARE A POPULAȚIEI CU PRIVIRE LA PROBLEMATICA IMIGRANȚILOR DIN ROMÂNIA

Constatăm, din analiza rezultatelor studiului cantitativ, un nivel redus al cunoștințelor populației studiate cu privire la problematica imigranților din România, atât în rândul cetățenilor români, cât și la nivelul rtt participanți la studiu.

1. Aproape trei sferturi dintre respondenții români au declarat că au auzit de termenul "imigrant"/"resortisant din țări terțe", pentru cei mai mulți dintre aceștia termenul fiind asociat cu "o persoană care trăiește în străinătate" (26%), "o persoană de altă naționalitate decât română" (24%) sau "o persoană de altă cetățenie decât română" (13%). Rezultatele arată că doar termenul de "imigrant" este cunoscut populației românești, cel de "resortisant" fiind

accesibil doar specialiștilor din domeniul imigrației, ceea ce a fost confirmat și de rezultatele obținute în cadrul componenteii calitative a cercetării.

Remarcăm procentul relativ ridicat al respondenților rtt (17%) care declară că nu au auzit niciodată termenul de *"imigrant"*.

2. Referitor la cunoștințele populației privind motivele principale pentru care cetățenii străini vin în România, rezultatele obținute în cadrul studiului cantitativ sunt similare cu cele obținute în cadrul cercetării calitative, conform cărora cele mai importante motive de ședere în România ale străinilor sunt studiile, găsirea unui loc de muncă și deschiderea unei afaceri. În percepția respondenților români studiile ocupă un loc mai puțin important între motivele pentru care străinii vin în țara noastră.
3. Jumătate dintre respondenți declară că nu pot estima numărul rtt aflați în România, iar cei care o fac manifestă tendința de a supra-estima numărul cetățenilor străini care locuiesc în țara noastră. Factorii care pot să conducă la această tendință de supraevaluare a amplitudinii fenomenului imigrației în țara noastră identificați sunt: interesul scăzut al populației generale privind domeniul imigrației, deficitul de cunoștințe și informații al populației referitoare la imigranții din țara noastră, precum și manifestarea unor stări de anxietate cu privire la posibile efecte negative ale prezenței străinilor în societatea românească, cum ar fi, de exemplu, concurența pentru locurile de muncă disponibile, afectarea identității naționale.
4. Țările de proveniență a rtt din România nu sunt cunoscute de către 20% dintre respondenții români, o treime cred că aceștia provin din țările asiatice, 18% din țări arabe, 18% din alte țări europene, 9% cred că sunt originari din fostele țări sovietice, 3% din țări africane și doar 1% amintesc de țări din America de Sud.

Ierarhia oferită de respondenții rtt diferă de cea a românilor, țările arabe fiind cel mai frecvent menționate (37%), urmate de țările asiatice (21%) și pe locul trei se situează fostele țări sovietice cu 17%.

5. Majoritatea populației studiate (atât cetățeni români, cât și străini) nu poate face distincția dintre rtt și alte categorii de imigranți, principala cauză fiind faptul că termenul de resortisant nu este cunoscut populației generale din țara noastră. Mai mult de jumătate din populația studiată, însă, și-a exprimat convingerea că între imigranți și alte categorii de străini care locuiesc în România există mai degrabă asemănări decât diferențe, acestea constând, conform percepției majorității, în faptul că aceste persoane se alină *"în căutarea unei vieți mai bune decât acasă"* și la faptul că *"sunt departe de rude și de prieteni"*.
6. Referitor la sursele de informare ale românilor cu privire la problematica imigranților/străinilor, majoritatea populației studiate (80%) a indicat: *"TV, radio, presă, internet"*, urmate la mare distanță de *"cunoștințe, prieteni și familie"* (6%).

Sursele de informare cu privire la domeniul imigrației, indicate cel mai des de străini ca fiind cele mai importante pentru ei, sunt: *"TV, radio, presă, internet"* (57%), urmate la mare distanță de *"un alt imigrant pe care îl cunoaște"* (7%), *"cunoștințe, prieteni și familie"* (6%). Numai 3% dintre străinii participanți la studiul cantitativ au indicat ca sursă de informare o persoană care lucrează cu imigranții și numai 2% au menționat un centru destinat imigranților din localitatea lor.

7. Referitor la facilitățile oferite de statul român cetățenilor străini, mai puțin de jumătate dintre români (46%) declară că știu că România acordă sprijin cetățenilor străini care și-au părăsit țara de origine de teama unor persecuții pe motive rasă, religie, opinie sau datorită unor conflicte politice și militare și numai 10% dintre români declară că sunt la curent cu drepturile și serviciile pe care statul român le acordă cetățenilor străini care locuiesc legal în România.
8. Mai puțin de jumătate dintre resortisanți (44%) declară că își cunosc drepturile care le sunt acordate de către statul român. Majoritatea acestora, însă, în proporție de 77% consideră că autoritățile române ar trebui să le acorde mai multe drepturi și să le ofere mai multe servicii.

9. Dintre drepturile acordate de statul român cetățenilor străini, cele mai cunoscute străinilor participanți la studiul cantitativ sunt: asistența medicală și socială (72%), sprijinul pentru a învăța limba română (68%), sprijinul pentru a cunoaște cultura și obiceiurile din România, cursuri de orientare culturală (54%).
10. Constatăm că o mare parte a resortisanților din țara noastră nu au cunoștință despre facilitățile puse la dispoziție prin legislația românească : 44% dintre respondenți au declarat că resortisanților din România nu li se asigură locuință și hrană pentru o anumită perioadă de timp, 48% dintre aceștia au afirmat că în țara noastră nu se oferă cetățenilor străini sprijin material sau în bani, aproape o treime - 27% - dintre resortisanți cred că în România nu se oferă cetățenilor străini sprijin pentru a învăța limba română, 40% cred că nu se oferă sprijin pentru a cunoaște obiceiurile și cultura din România, 52% consideră că nu se oferă sprijin pentru găsirea unui loc de muncă, 50% cred că în România nu li se oferă sprijin pentru a-și putea aduce familia în țară și aproape un sfert dintre aceștia – 24% - declară că în prezent cetățenilor străini care locuiesc în România nu li se oferă asistență socială și medicală.
- *Recomandăm desfășurarea de campanii de informare a populației, concentrate pe următoarele aspecte: definirea și explicarea termenilor : "imigrant", "resortisant din țări terțe", "cetățean străin", refugiat, solicitant de azil; prezentarea de date oficiale cu privire la numărul imigranților/resortisanților care locuiesc în țara noastră și țările de origine din care provin cetățenii străini care trăiesc în România; scopul pentru care cetățenii străini vin să locuiască în țara noastră și se stabilesc în România; drepturile și obligațiile principale, prevăzute de legislația românească în legătură cu integrarea diferitelor categorii de cetățeni străini.*
 - *Pentru diseminarea informațiilor către populația generală, recomandăm ca principale canale de transmitere a informațiilor, în următoarea ordine : televiziunea, radioul, presa scrisă, internetul.*
 - *Recomandăm, de asemenea, popularizarea canalelor oficiale de informare de care dispun instituțiile guvernamentale și nonguvernamentale implicate în integrarea resortisanților ca, de exemplu, site-uri ale organizațiilor, birouri de informare destinate cetățenilor străini etc. Totodată, recomandăm elaborarea și distribuirea de materiale informative special destinate rtt, tipărite în limbile vorbite de către aceștia și utilizând inclusiv canale informale de comunicare cu aceștia: lideri ai comunităților de străini, angajatori, reprezentanți ai așezămintelor și asociațiilor etnice și religioase pe care aceștia le frecventează, voluntari și altele etc.*

OPINII ȘI ATITUDINI ALE POPULAȚIEI REFERITOARE LA STRĂINII DIN ROMÂNIA

Opiniile și atitudinile populației românești referitoare la cetățenii străini din țara noastră, reprezentările pe care le au rtt în percepția populației, generează manifestări comportamentale aferente și implicit decizia societății-gazdă privind gradul de susținere a procesului de integrare a străinilor în România.

1. Majoritatea cetățenilor români participanți la studiu declară că au o părere bună și foarte bună (39%) despre rtt din România sau cel puțin neutră (42%). Numai doi din 10 români declară, în cadrul studiului cantitativ, că au o părere proastă despre cetățenii străini din țara noastră.
2. Majoritatea populației românești crede despre străini că sunt "oameni ca toți oamenii", "aflați în căutarea unei vieți mai bune" și "care vin în România pentru că vor să muncească". Potrivit declarațiilor oferite de respondenții români, străinii sunt considerați onești, muncitori, prietenoși, civilizați, "la locul lor", curajoși, întreprinzători responsabili și religioși, opinii care conduc la formarea unei reprezentări pozitive a cetățenilor străini în mentalul colectiv și la

conturarea imaginii societății românești ca fiind mai primitoare cu cetățenii străini, față de alte societăți.

3. Deși românii se declară foarte toleranți, primitori și deschiși față de străinii care locuiesc în țara noastră, rezultatele obținute în cadrul studiului cantitativ nu susțin întru totul această reprezentare. Astfel, românii declară că nu doresc străini în localitatea lor și nu sunt interesați să se implice în facilitarea procesului de integrare a acestora la nivelul comunităților în care trăiesc. Răspunsurile la întrebările circumscrise problematicei integrării străinilor evidențiază temeri profunde legate de siguranța zilei de mâine și, mai ales, de pierderea locurilor de muncă din cauza străinilor.
4. 4 din 10 români consideră că resortisanții influențează pozitiv dezvoltarea societății românești, alți 4 din 10 consideră că aceștia nu au o influență pozitivă dar nici negativă, iar 1 din 10 cetățeni români declară ca cetățenii străini au o influență rea și foarte rea. Analizând rezultatele obținute pe categorii demografice ale populației, constatăm creșterea direct proporțională a gradului de toleranță al populației față de resortisanți odată cu creșterea nivelului de educație al respondenților și scăderea gradului de toleranță odată cu creșterea vârstei respondenților.
5. Din perspectiva majorității populației românești studiate, resortisanții din țara noastră au o imagine preponderent pozitivă, majoritatea respondenților din acest eșantion investindu-i pe aceștia cu diverse calități : civilizați (69%), întreprinzători (66%), educați (61%), responsabili (59%), “la locul lor ” (59%), harnici și muncitori (57%), prietenoși (57%), cinstiți (57%), curajoși (51%) și bogați (48%).

Există și o parte a populației care îi investește pe resortisanții din țara noastră cu atribute negative: 17% din eșantionul respondenților români cred că cetățenii străini din țara noastră sunt leneși, indisciplinați și hoți și un sfert dintre ei cred că resortisanții din țările terțe sunt săraci.

6. Deși numărul cetățenilor străini este supraestimat de către populația românească, aceasta nu consideră că sunt prea mulți resortisanți în România (56%) și nici că rata crescută a șomajului are legătură sau poate fi cauzată de prezența acestora (66%). Există totuși și subiecți care îi percep pe străini ca pe o posibilă amenințare sau, mai degrabă, ca pe un competitor serios care ar putea lua locurile de muncă ale românilor și le-ar putea afecta identitatea națională.
- *Opiniile populației generale sunt bazate, în principal, pe cunoștințele pe care aceasta le deține cu privire la fenomenul imigrației în țara noastră. Informațiile insuficiente, lipsa de interes a populației privind problematica resortisanților dau posibilitatea ca stereotipurile și ideile preconcepute să primeze în formarea opiniilor și atitudinii populației referitoare la cetățenii străini. Recomandăm desfășurarea de campanii de informare privind caracteristicile și dimensiunile fenomenului imigrației în țara noastră, adresate populației generale, cu țintă în principal pe categoriile de populație cu nivel de studii medii și sub-medii și pe populația cu vârsta peste 40 de ani.*

DISTANȚA SOCIALĂ, CONTACTUL ȘI EXPERIENȚA PERSONALĂ A POPULAȚIEI DIN ROMÂNIA CU CETĂȚENII STRĂINI

1. Deși la nivel declarativ o mare parte a populației din țara noastră (43%) își dorește ca în localitatea lor să se stabilească cetățeni străini, din analiza rezultatelor obținute putem concluziona că românii sunt mai degrabă reticenți la ideea integrării cetățenilor străini în comunitatea din care ei fac parte. Astfel, răspunsurile a peste jumătate din acest eșantion sunt reprezentate de către cei care au spus direct “ NU ” (30%) și al celor care au refuzat să răspundă la această întrebare (27%), motivând că nu știu ce să spună.

2. Constatăm că românii sunt cu atât mai reticenți la ideea integrării în comunitatea lor a unor cetățeni străini, cu cât este mai scăzut nivelul studiilor absolvite de către aceștia: majoritatea persoanelor cu studii primare declară că nu doresc cetățeni străini în localitatea lor (37%), în timp ce numai un sfert dintre cei cu studii superioare declară acest lucru și o treime dintre cei cu studii medii.
3. Constatăm un grad de toleranță relativ scăzut și în rândul resortisanților, referitor la ideea integrării altor cetățeni străini în comunitatea din care fac parte: 10% dintre ei afirmă că nu doresc alți cetățeni străini în localitatea lor și încă 28% preferă să nu se pronunțe.
4. Majoritatea românilor respondenți în cadrul studiului (66%) au fost de părere că România ar trebui să primească mai mulți cetățeni străini care să se stabilească aici. Un procent ridicat, însă, de 44% consideră contrariul.

Și din analiza datelor obținute la acest capitol constatăm un grad de toleranță mai mare față de străini în rândul populației din grupele de vârstă mai tinere și cu nivel de educație mai înalt. (Aproape jumătate dintre persoanele cu studii primare și medii consideră că țara noastră NU ar trebui să primească mai mulți străini, în timp ce numai o treime dintre cei cu studii superioare consideră acest lucru.)

5. Atitudinea ostilă manifestată de un procent relativ ridicat al populației generale (aproape de jumătate dintre respondenții români) în raport cu străinii, se află în contradicție cu percepțiile acestor respondenți referitoare la societatea în care trăiesc. Astfel, imaginea de societate primitoare, ospitalieră, deschisă și tolerantă nu este susținută întotdeauna prin atitudini și comportamente corespunzătoare din partea populației.
 6. Gradul redus de interes și o slabă dorință de implicare a populației românești referitoare la problematica integrării resortisanților este susținută prin procentul majoritar al populației constituit din cei declară că nu și-ar dori și nu i-ar interesa să se implice în acest proces (36%) și din cei care afirmă că nici măcar nu s-au gândit la o astfel de posibilitate (27%). De asemenea, mai mult de jumătate dintre cetățenii români declară că nu cred că ei ar putea să contribuie la integrarea cetățenilor străini din localitatea lor.
 7. Totuși, puși în fața unor situații ipotetice (de exemplu, situații în care ar avea un coleg de muncă resortisant sau în care cineva din familie ar avea o relație personală cu un străin), majoritatea românilor declară că atitudinea lor ar fi aceeași cu cea pe care ar adopta-o și în situația care ar fi vorba despre un cetățean român.
 8. Se constată un grad relativ redus al frecvenței interacțiunilor cetățenilor români cu resortisanții, situație care poate fi explicată atât prin numărul relativ mic al resortisanților și a localizării acestora preponderent în mediul urban, dar și a unei reticențe a majorității românilor de a intra în contact cu aceștia. Numai 32% dintre respondenții români au declarat că au stat de vorbă cu un cetățean român din România în ultimul an.
 9. Potrivit rezultatelor studiului cantitativ, contactul populației cu cetățenii străini din România are loc cel mai des la locul de muncă sau la școală (36%) sau prin intermediul unui prieten (27%).
- *Recomandăm desfășurarea de campanii de conștientizare a populației generale cu privire la rolul și importanța susținerii de către cetățenii români a procesului de integrare a resortisanților.*
 - *Recomandăm organizarea și desfășurarea de activități prin care să fie facilitată interacțiunea cetățenilor români cu resortisanții din țara noastră, utilizând mai ales mediul în care aceștia muncesc sau studiază.*

PERCEPȚIA POPULAȚIEI CU PRIVIRE LA INTEGRAREA SOCIALĂ A CETĂȚENILOR STRĂINI ȘI ROLUL INSTITUȚIILOR STATULUI ÎN ACEST PROCES

1. Instituțiile responsabile pentru integrarea cetățenilor străini sunt considerate de români ca fiind, în primul rând, Guvernul (47%), urmat de Oficiul Român pentru Imigrări (16%) - la mare distanță, posibil și din cauza faptului că activitatea acestei instituții este mai puțin cunoscută de către cetățenii români care nu intră în mod curent în contact cu imigranții și cu problemele acestora.
2. Cei mai mulți dintre resortisanți consideră că, pe lângă Guvern (36%) și ORI (23%), fiecare persoană este responsabilă pentru propria sa integrare (22%).
3. Doar 36% dintre români declară că ei înșiși ar putea contribui la integrarea cetățenilor străini din localitatea lor de reședință, în primul rând printr-o atitudine prietenoasă, nerespingând aceste persoane (61%) și doar pentru 24% acest efort presupunând includerea persoanei respective în cerul de cunoscuți cu care își petrece timpul liber.
4. Majoritatea rtt din țara noastră (64%) consideră că pot contribui la integrarea altor străini, mai ales printr-o atitudine prietenoasă și prin includerea noilor veniți în cerul lor de cunoscuți.
5. 4 din 10 respondenți români și 8 din 10 respondenți resortisanți au declarat că autoritățile române ar trebui să le acorde mai multe drepturi cetățenilor străini care vin să se stabilească în țara noastră (deși nivelul de cunoștințe asupra drepturilor acordate prin legislația românească s-au dovedit insuficient cunoscute și de către cetățenii români și de către resortisanți).
6. Sprijinul pe care statul român îl acordă resortisanților este perceput de către majoritatea românilor (68% dintre respondenții români) ca fiind un lucru bun, în principal pentru că aceștia consideră că se acordă unor persoane care au probleme și pentru că „este creștinește să dai ajutor celui care cere”.
7. Resortisanții cred în proporție de 9 indivizi din 10 că sprijinul acordat de statul român resortisanților este bun și foarte bun, în principal deoarece cei mai mulți dintre beneficiarii acestui tip de asistență „sunt persoane care au probleme”.
 - *Recomandăm implementarea de campanii de comunicare (atât campanii de informare dar și campanii de imagine) de către instituțiile și organizațiile care își desfășoară activitatea în domeniul imigrației, în vederea creșterii gradului de vizibilitate a acestora în rândul populației generale. Imaginea organizației stă la baza încrederii cu care este investită de către public în general și de către beneficiari în special. O imagine pozitivă crește gradul de eficiență al activităților desfășurate în cadrul acesteia.*
 - *Recomandăm eficientizarea canalelor și mijloacelor de comunicare utilizate de către instituții și organizații în comunicarea cu resortisanții și popularizarea acestora în rândul populației generale.*

ANEXE

A. GRAFICE

A. Introducere. Aspecte generale

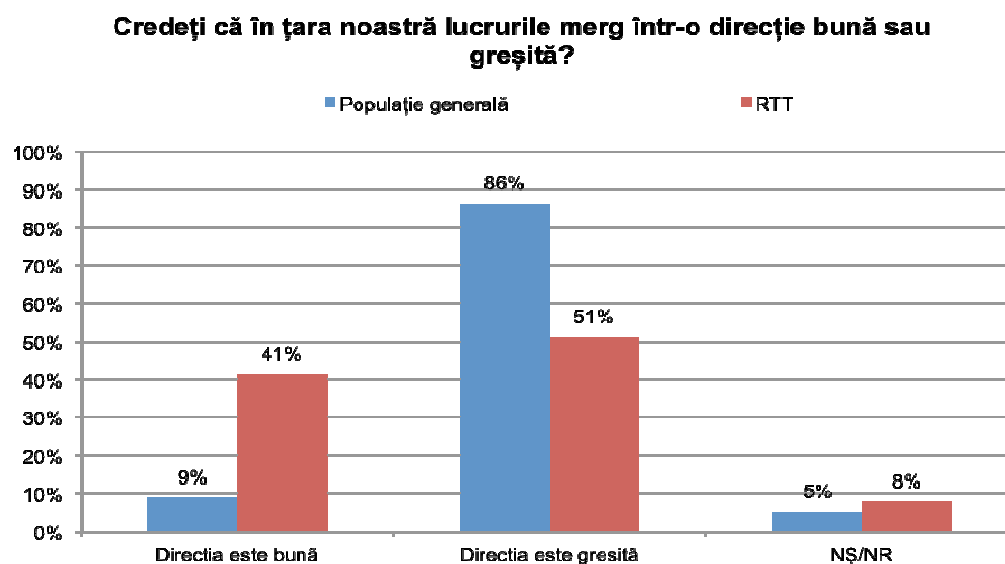

Figura 1: Percepția respondenților cu privire la direcția în care merg lucrurile în țara noastră

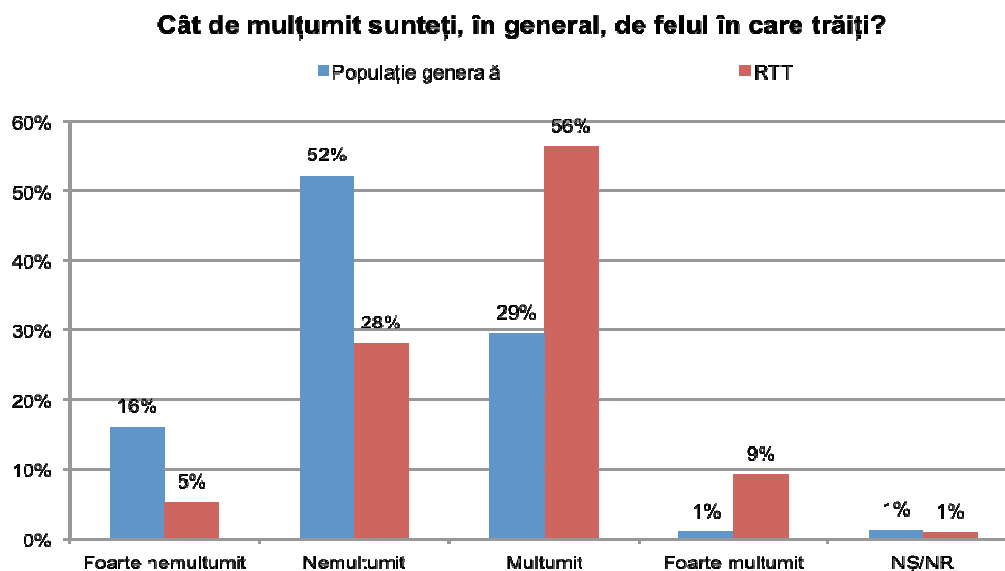

Figura 2: Satisfacția generală a respondenților cu privire la felul în care trăiesc în prezent

Cum este viața dumneavoastră în prezent, comparativ cu cea de acum un an?

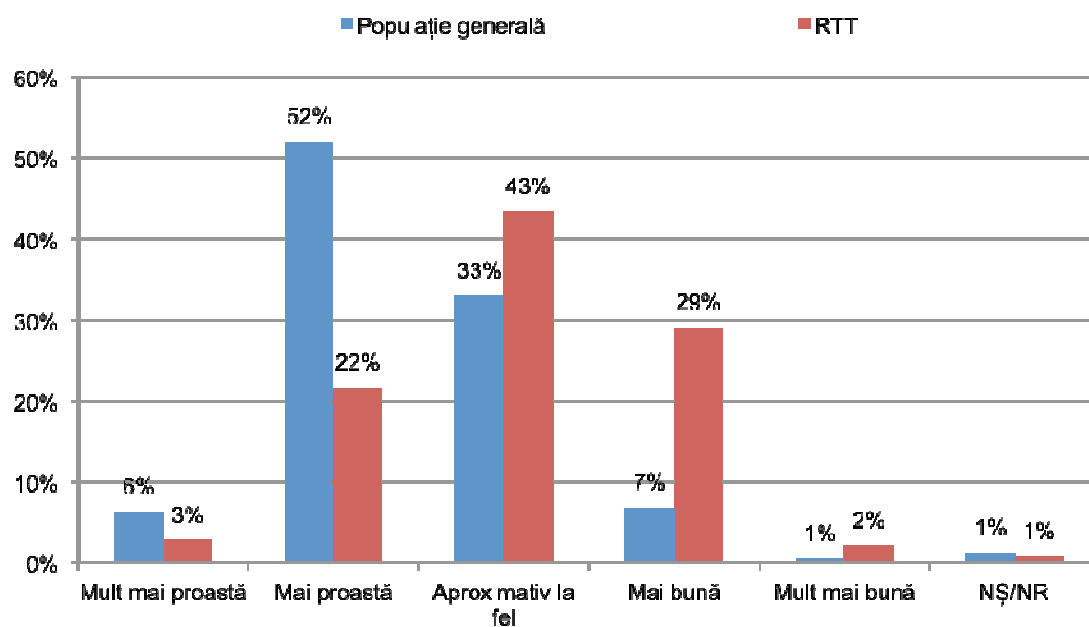

Figura 3: Satisfacția generală a respondenților cu privire la felul în care trăiesc în prezent, comparativ cu anul precedent

Cum credeți că veți trăi peste un an?

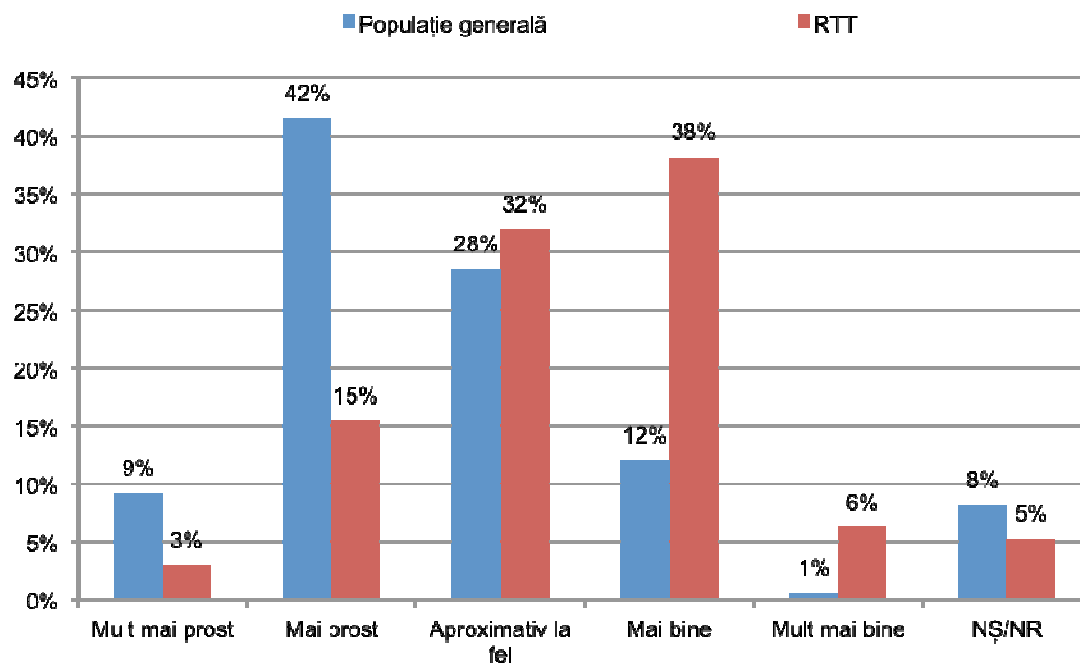

Figura 4: Satisfacția generală preconizată a respondenților pentru un an

În ce măsură credeți că problemele dumneavoastră sunt legate de prețuri?

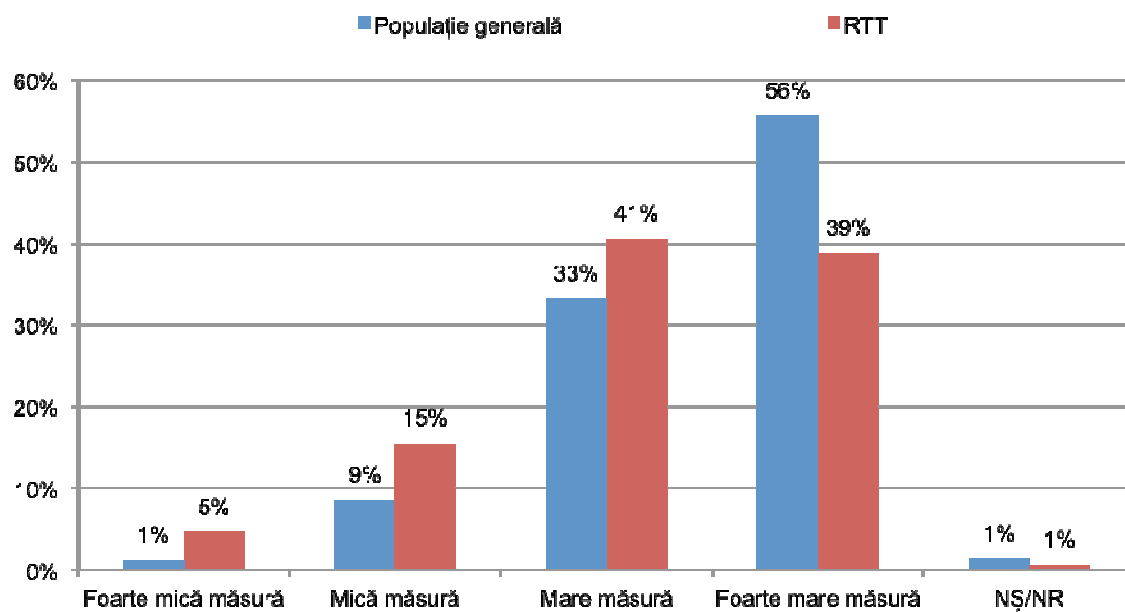

Figura 5: Opinia respondenților cu privire la problemele actuale ale României legate de prețuri

În ce măsură credeți că problemele dumneavoastră sunt legate de sănătate?

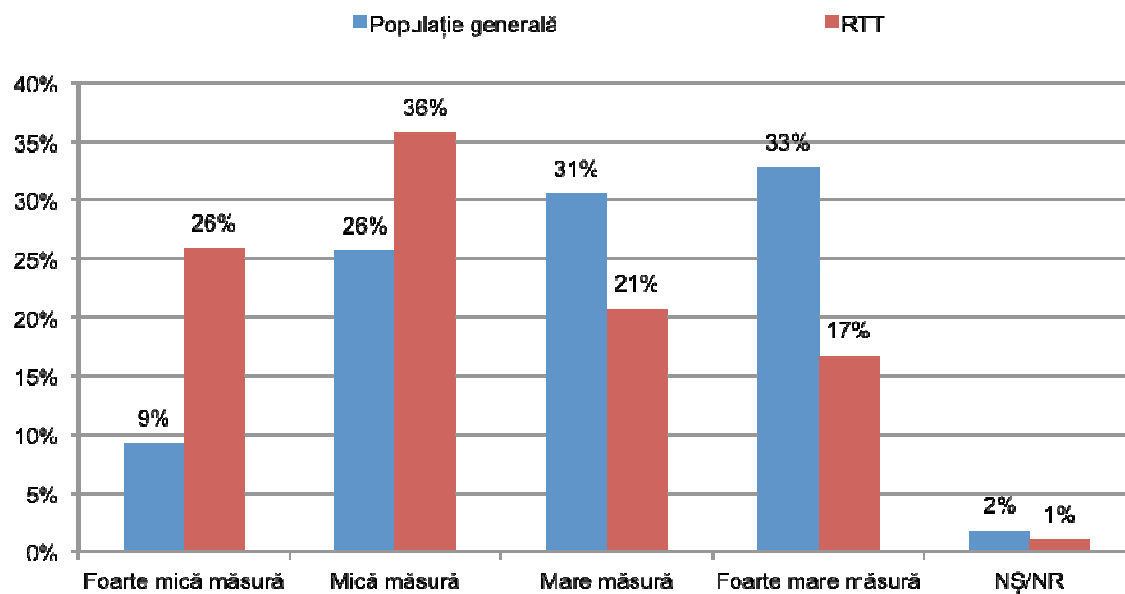

Figura 6: Opinia respondenților cu privire la problemele actuale ale României legate de sănătate

În ce măsură credeți că problemele dumneavoastră sunt legate de infracționalitate?

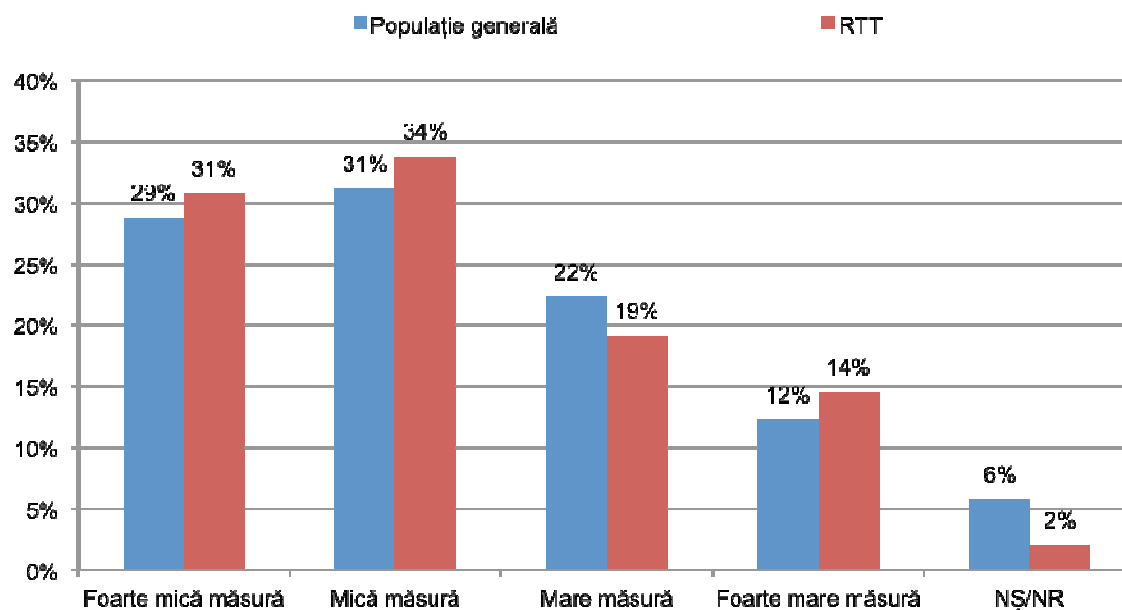

Figura 7: Opinia respondenților cu privire la problemele actuale ale României legate de infracționalitate

În ce măsură credeți că problemele dumneavoastră sunt legate de relațiile cu oamenii din comunitate?

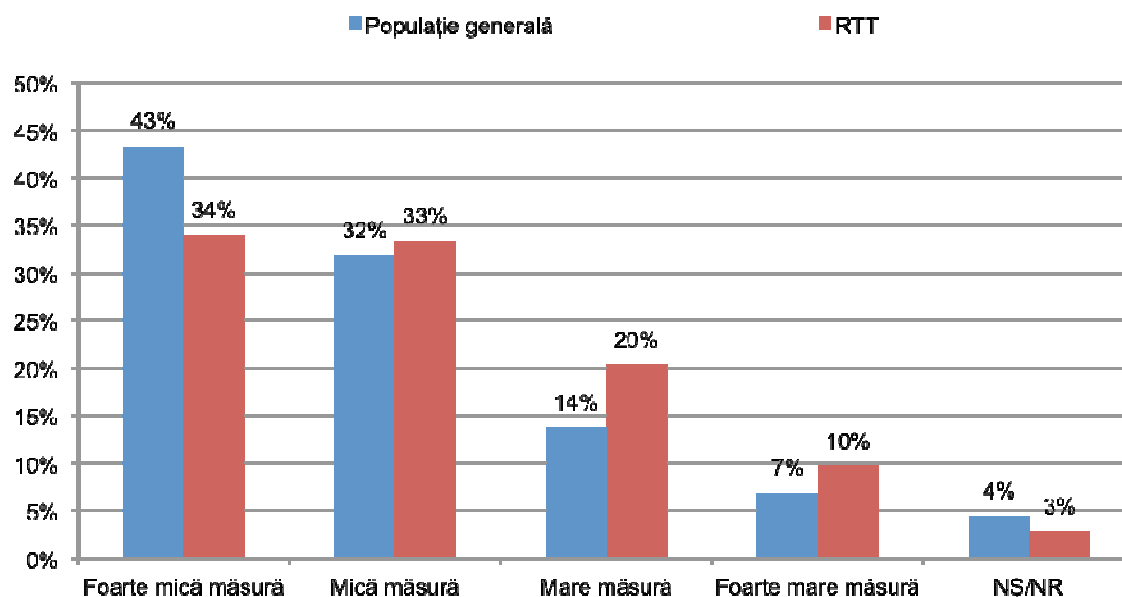

Figura 8: Opinia respondenților cu privire la problemele actuale ale României legate de relațiile cu oamenii din comunitate

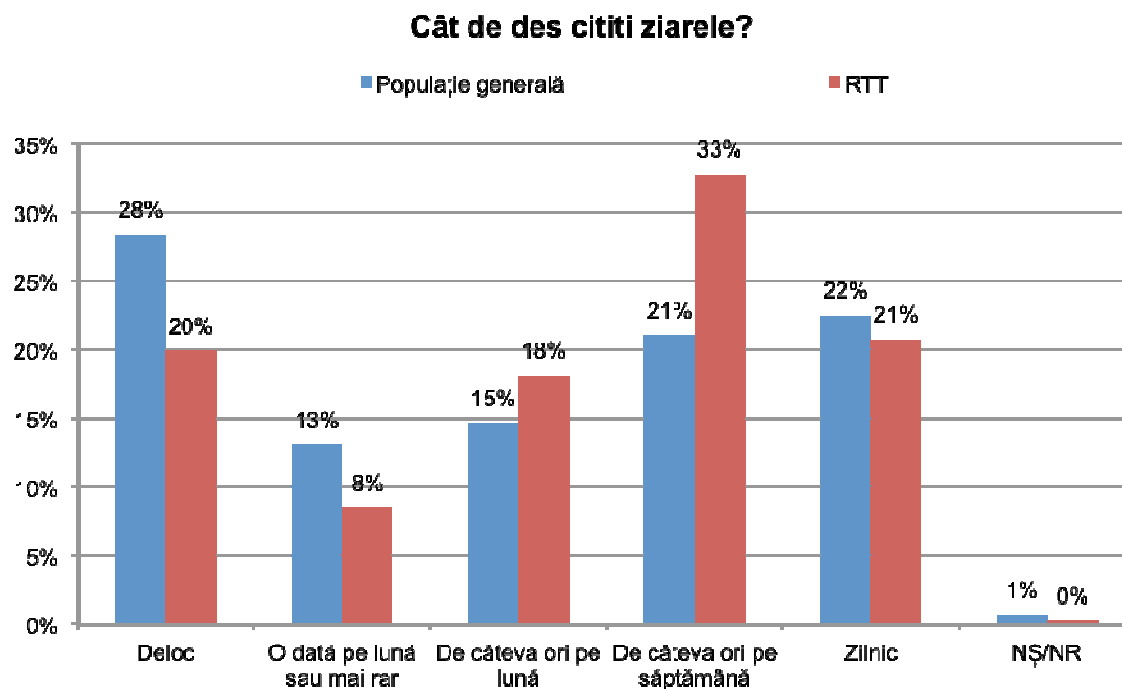

Figura 9: Frecvența cu care respondenții citesc ziarele

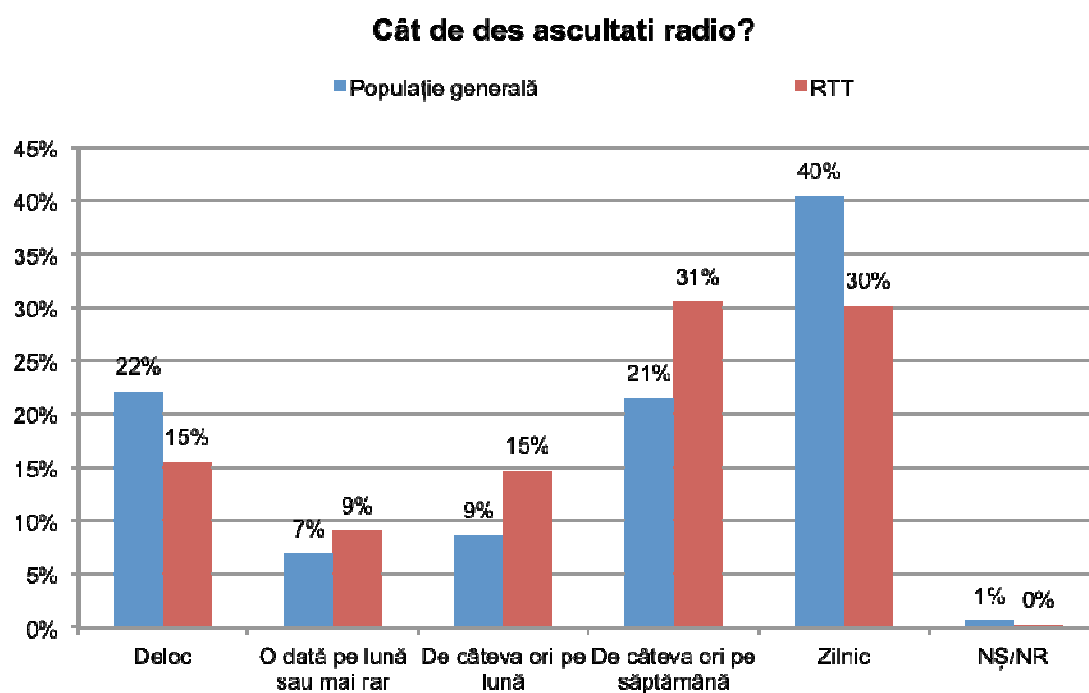

Figura 10: Frecvența cu care respondenții ascultă radio

Cât de des vă uitați la televizor?

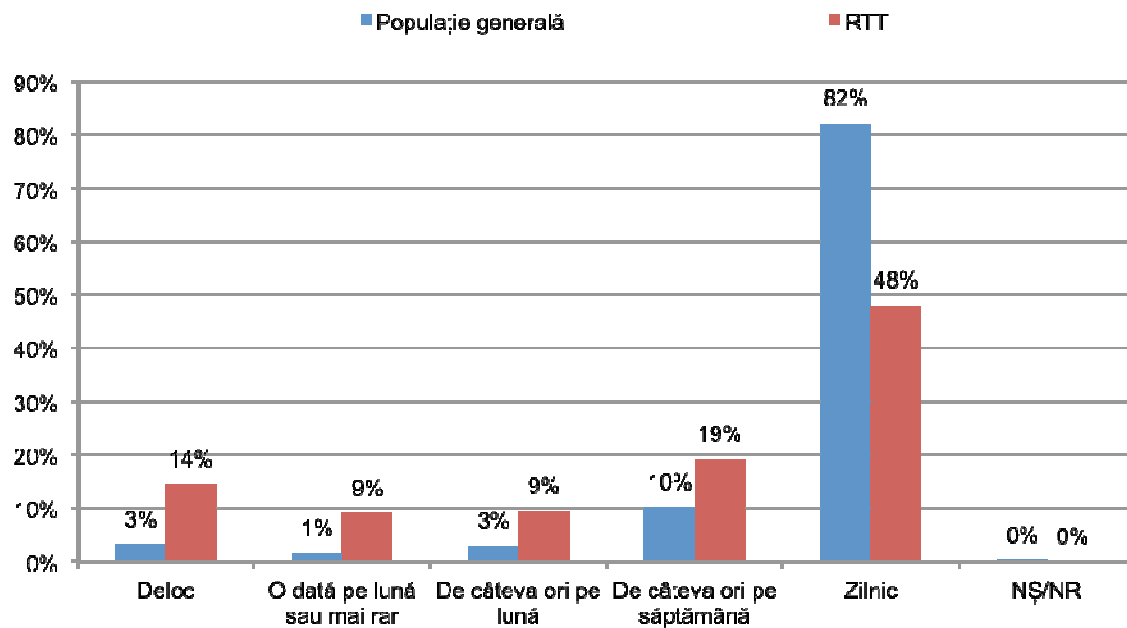

Figura 11: Frecvența cu care respondenții privesc la televizor

Cât de des citiți cărți?

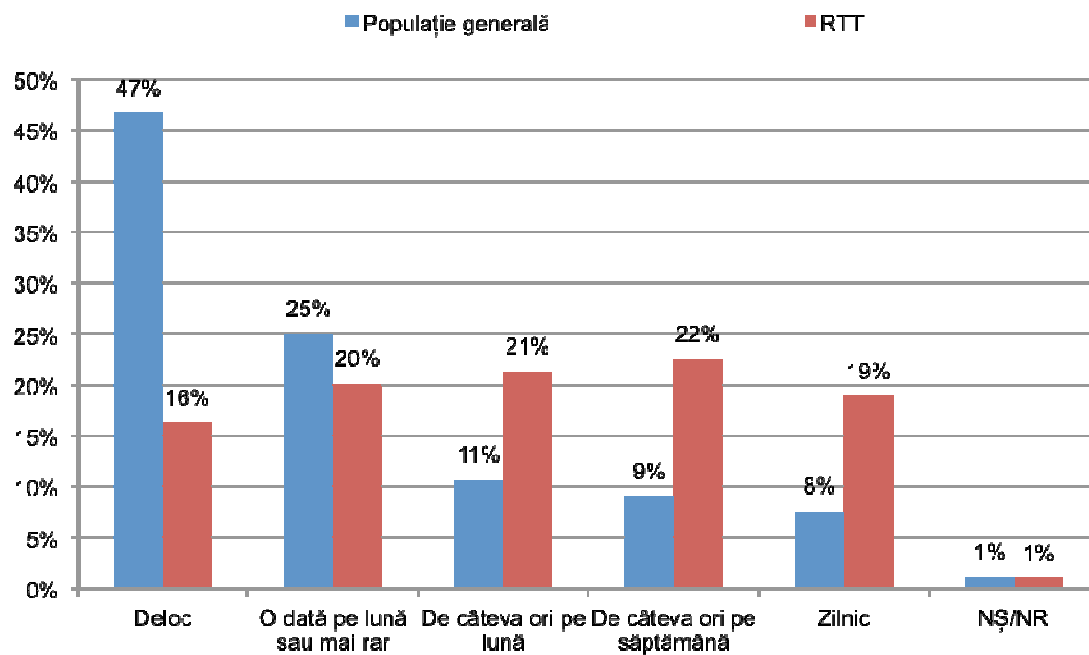

Figura 12: Frecvența cu care respondenții citesc cărți

Cât de des mergeti la teatru, operă sau filarmonică?

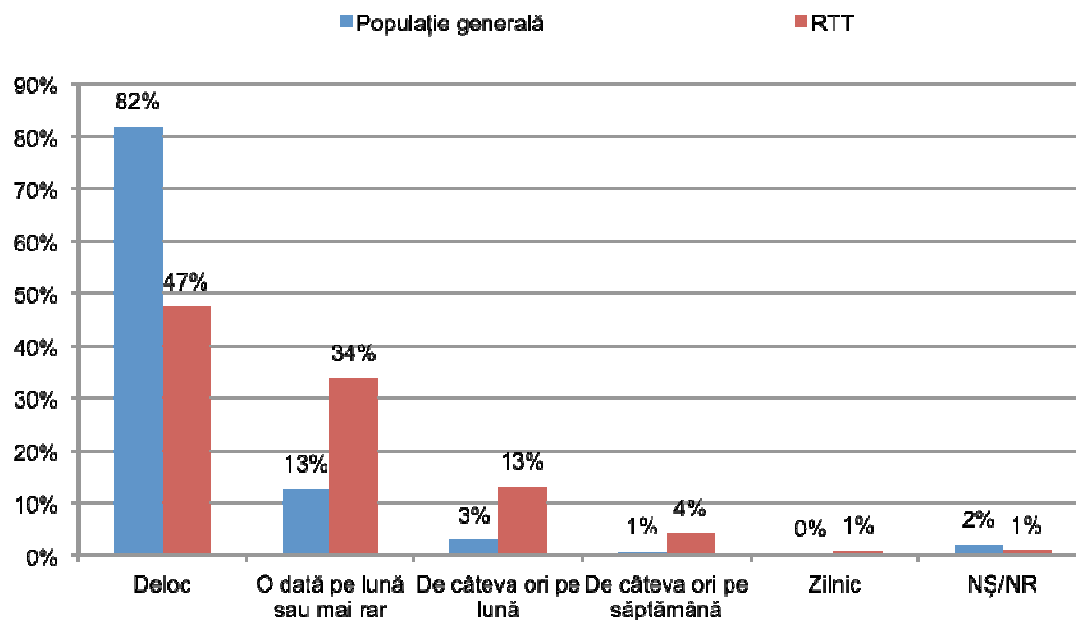

Figura 13: Frecvența cu care respondenții merg la teatru, operă sau filarmonică

Cât de des navigati pe internet sau îl utilizați?

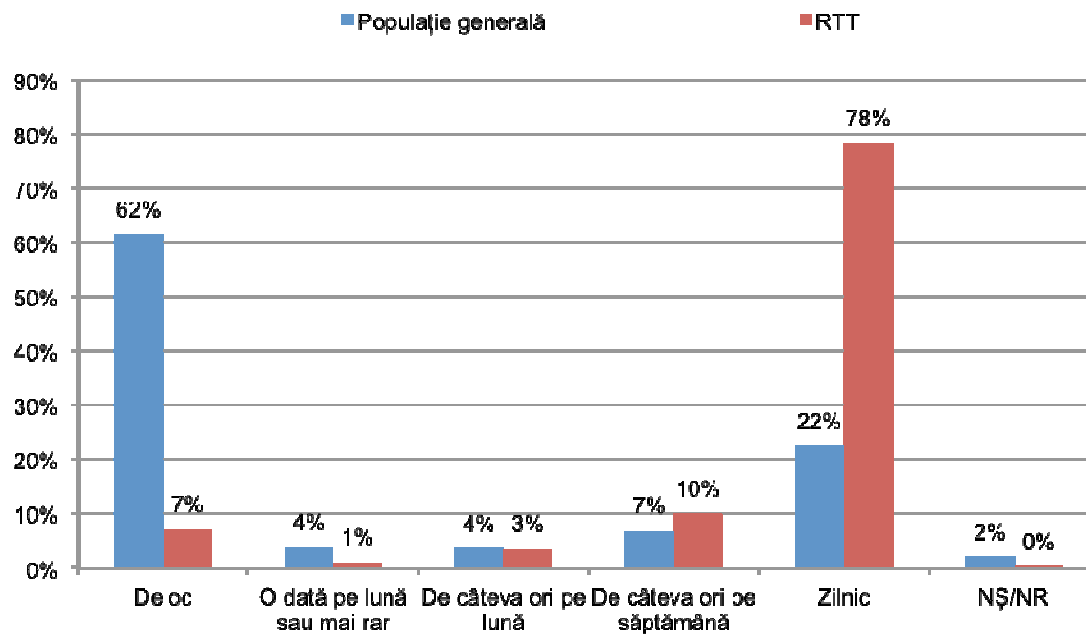

Figura 14: Frecvența cu care respondenții utilizează internetul

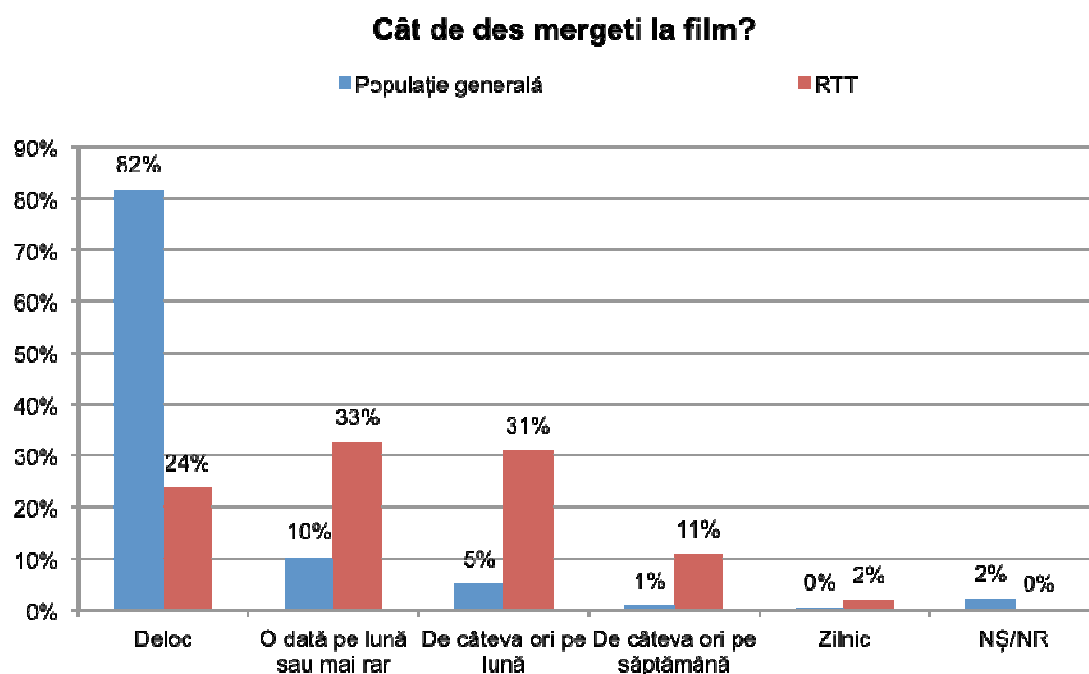

Figura 15: Frecvența cu care respondenții merg la film

B. Opinia despre străinii care trăiesc în România

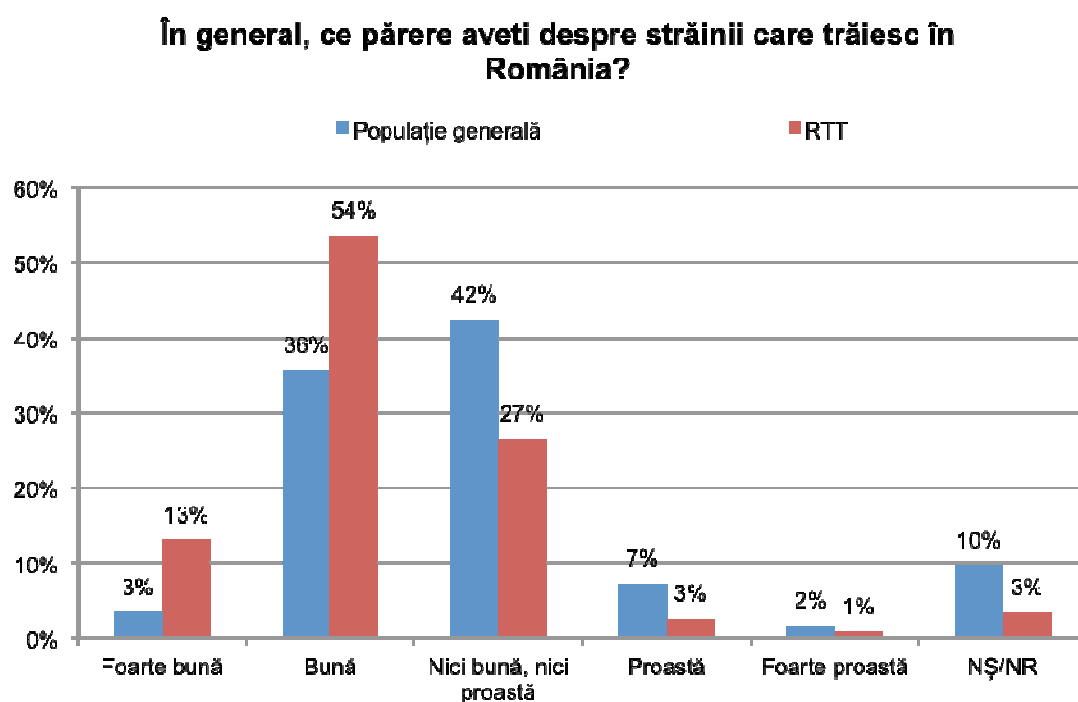

Figura 16: Percepția respondenților cu privire la străinii care trăiesc în România

Care este primul cuvânt care vă vine în minte atunci când vă gândiți la străinii care trăiesc în România?

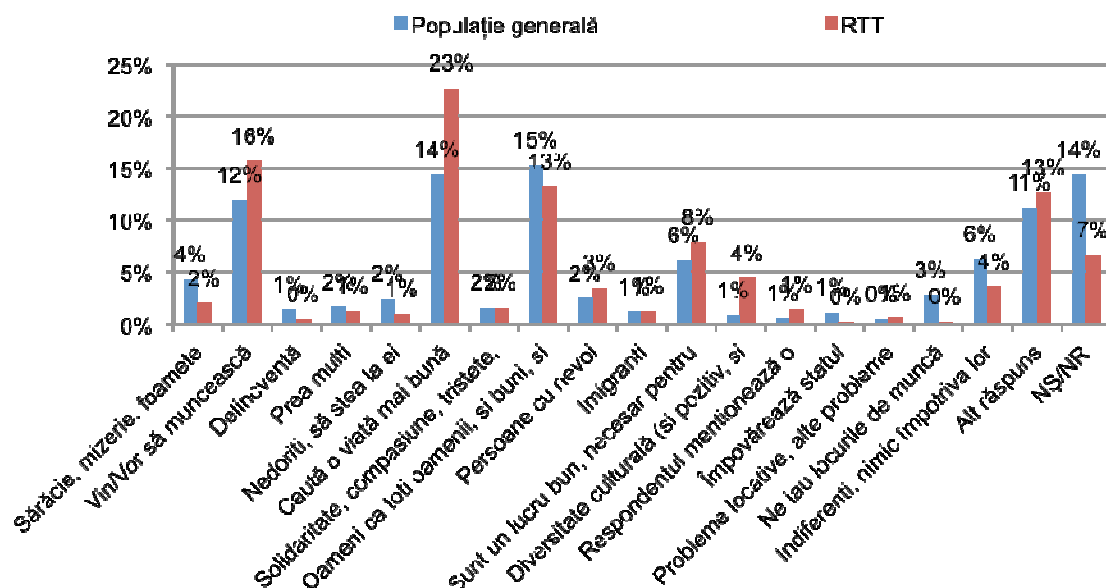

Figura 17: Atributele asociate de către respondenți străinilor care trăiesc în România

După părerea dumneavoastră, care este motivul principal pentru care se află în România străinii care locuiesc în prezent aici?

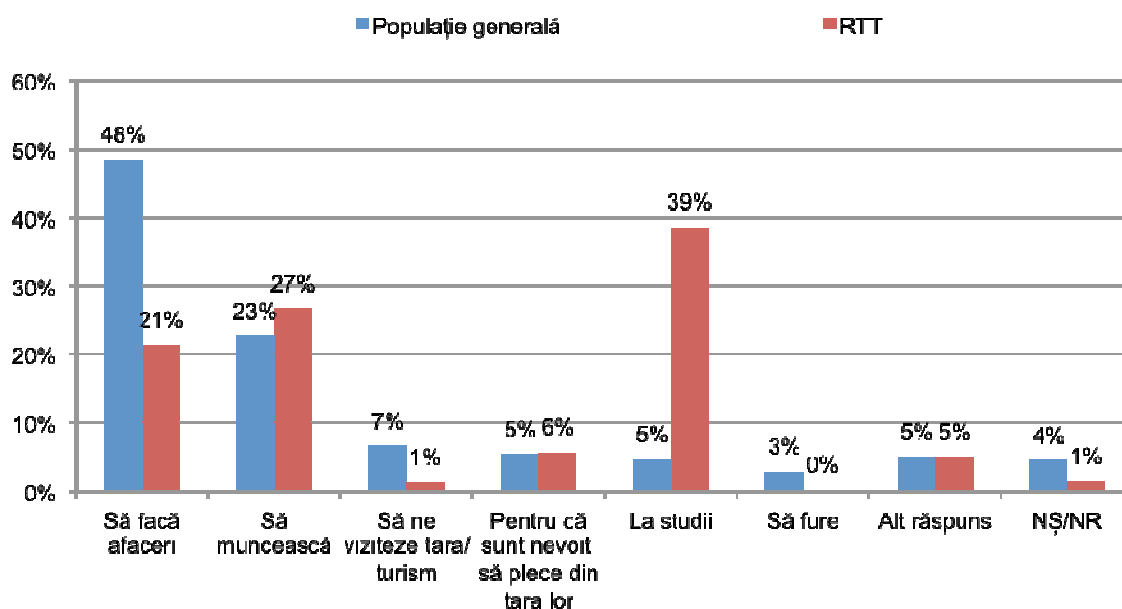

Figura 18: Percepția respondenților asupra motivului principal pentru care străinii se află în România

Care estimați că este numărul de străini care trăiesc în acest moment în România?

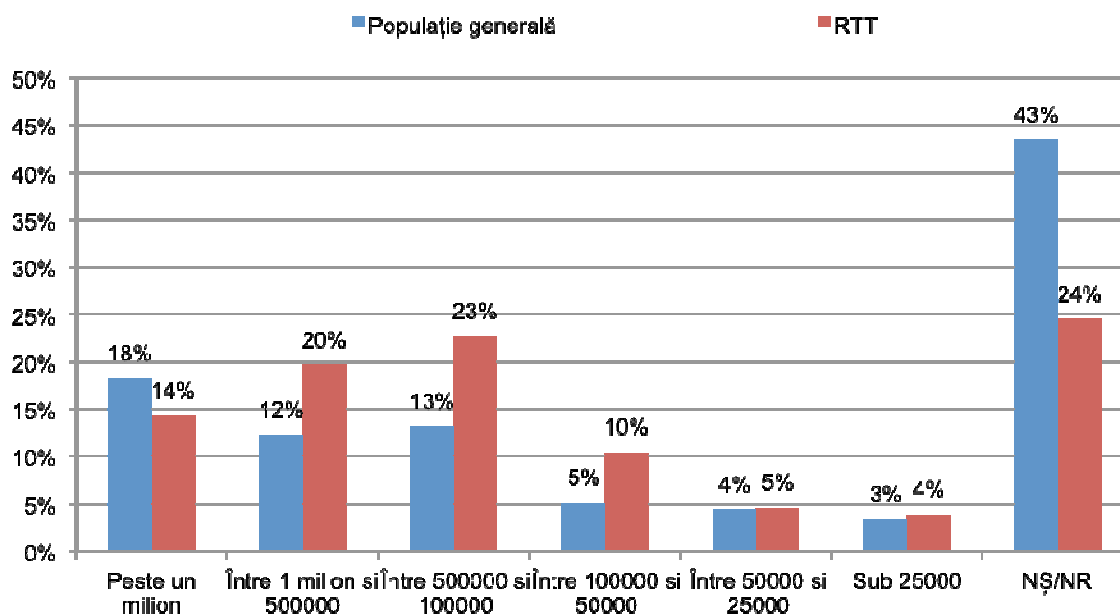

Figura 19: Numărul estimat de străini care trăiesc în acest moment în România în opinia respondenților

În ce măsură sunteți de acord cu afirmația: „Sunt prea mulți străini care trăiesc în România”?

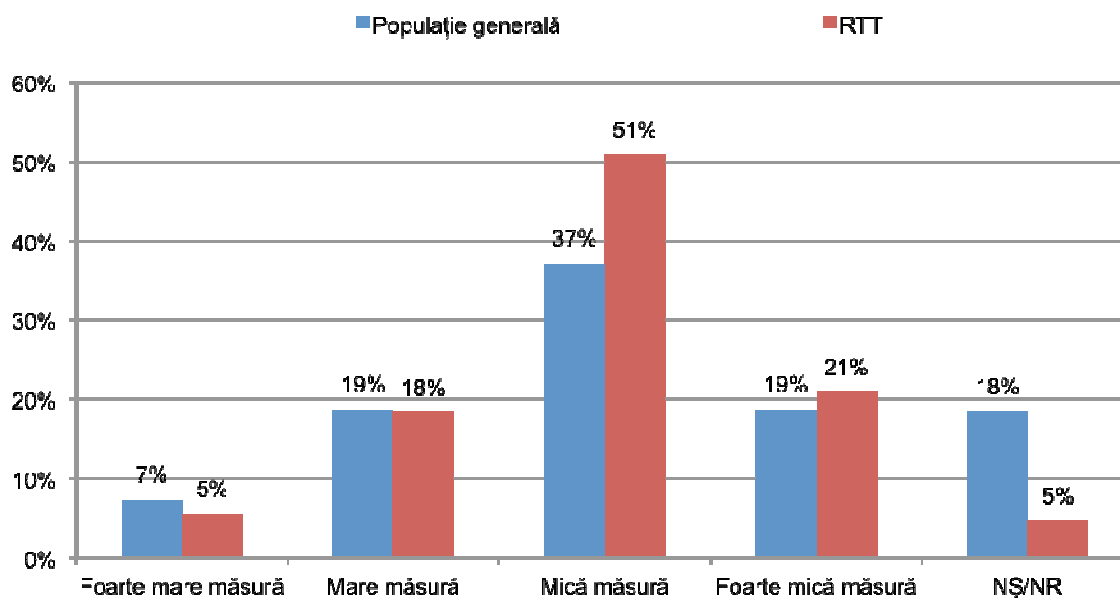

Figura 20: Percepția respondenților cu privire la afirmația „Sunt prea mulți străini care trăiesc în România”

În ce măsură sunteți de acord cu afirmația: „Somajul a crescut odată cu creșterea numărului de străini care trăiesc în România”?

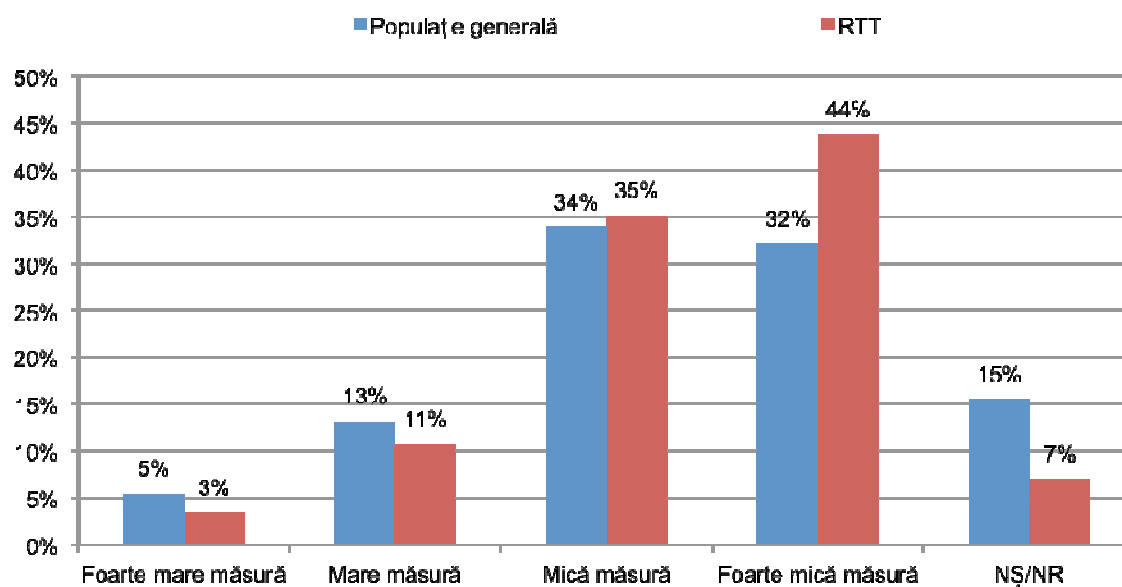

Figura 21: Percepția respondenților cu privire la afirmația „Somajul a crescut odată cu creșterea numărului de străini care trăiesc în România”

În ce măsură sunteți de acord cu afirmația: „Străinii se integrează cu dificultate în societatea noastră”?

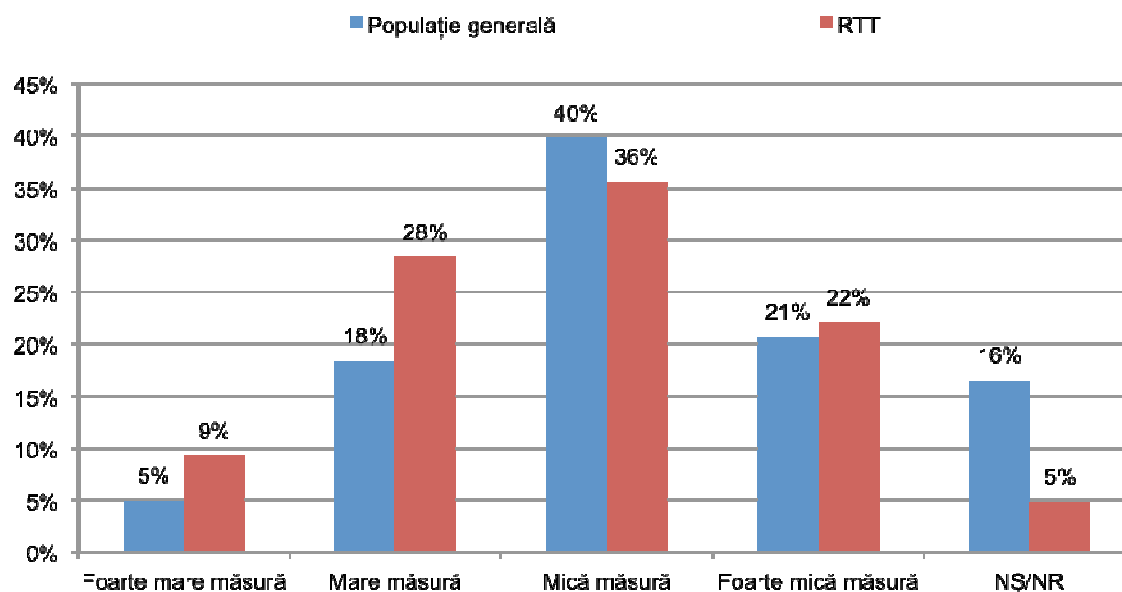

Figura 22: Percepția respondenților cu privire la afirmația „Străinii se integrează cu dificultate în societatea noastră”

În ce măsură sunteți de acord cu afirmația: „Străinii care trăiesc în România muncesc mai mult și mai bine decât românii”?

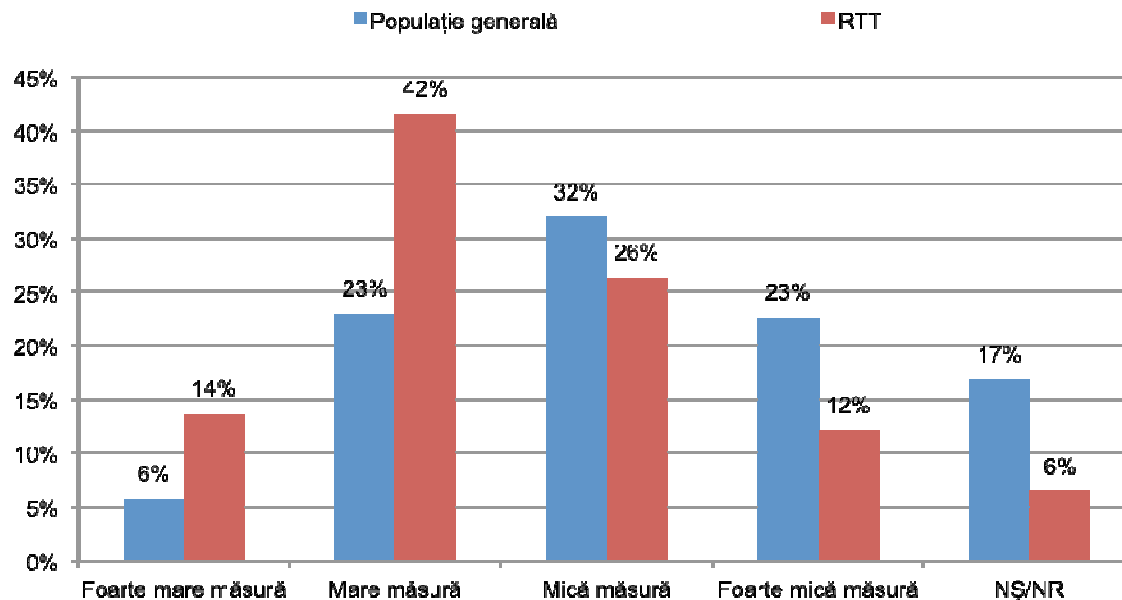

Figura 23: Percepția respondenților cu privire la afirmația „Străinii care trăiesc în România muncesc mai mult și mai bine decât românii”

În ce măsură sunteți de acord cu afirmația: „Românii au multe de învățat de la străinii care trăiesc aici”?

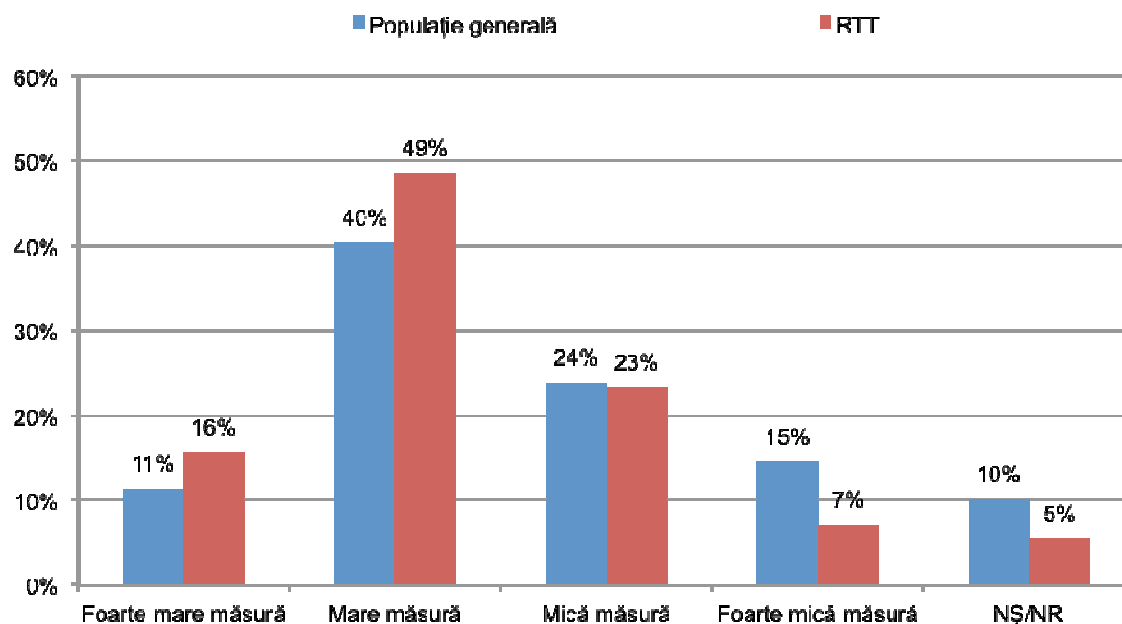

Figura 24: Percepția respondenților cu privire la afirmația „Românii au multe de învățat de la străinii care trăiesc aici”

În ce măsură sunteți de acord cu afirmația: „Străinii care trăiesc în România sunt mai bine primiți decât sunt primiți românii în străinătate de cei de acolo”?

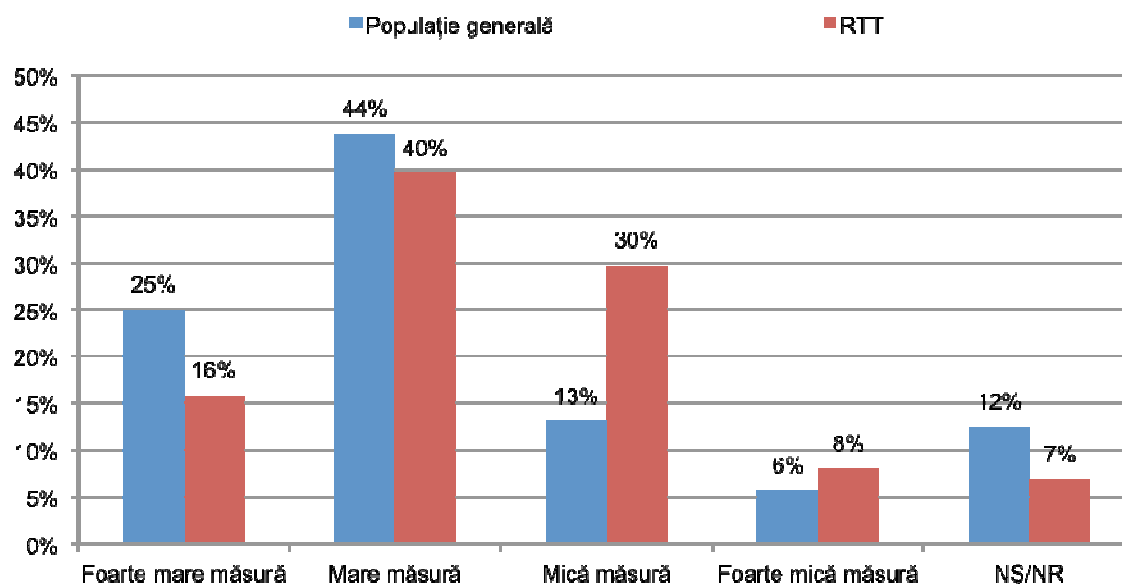

Figura 25: Percepția respondenților cu privire la afirmația „Străinii care trăiesc în România sunt mai bine primiți decât sunt primiți românii în străinătate de cei de acolo”

În ce măsură sunteți de acord cu afirmația: „Dacă va crește numărul de străini din România, ne vom pierde identitatea națională”?

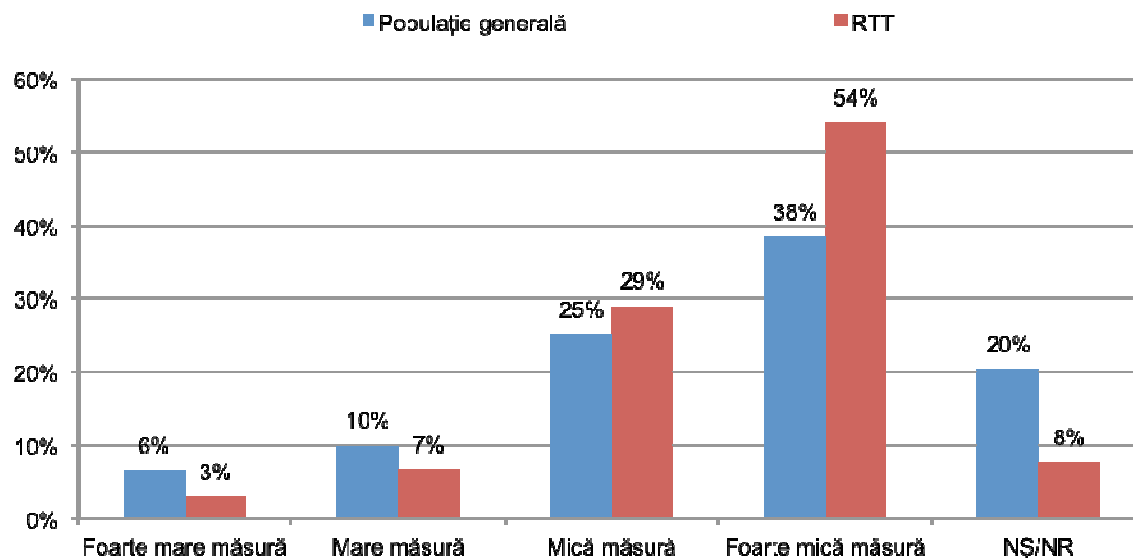

Figura 26: Percepția respondenților cu privire la afirmația „Dacă va crește numărul de străini din România, ne vom pierde identitatea națională”

Ce fel de influență credeți că are prezența străinilor care locuiesc în România asupra dezvoltării țării noastre?

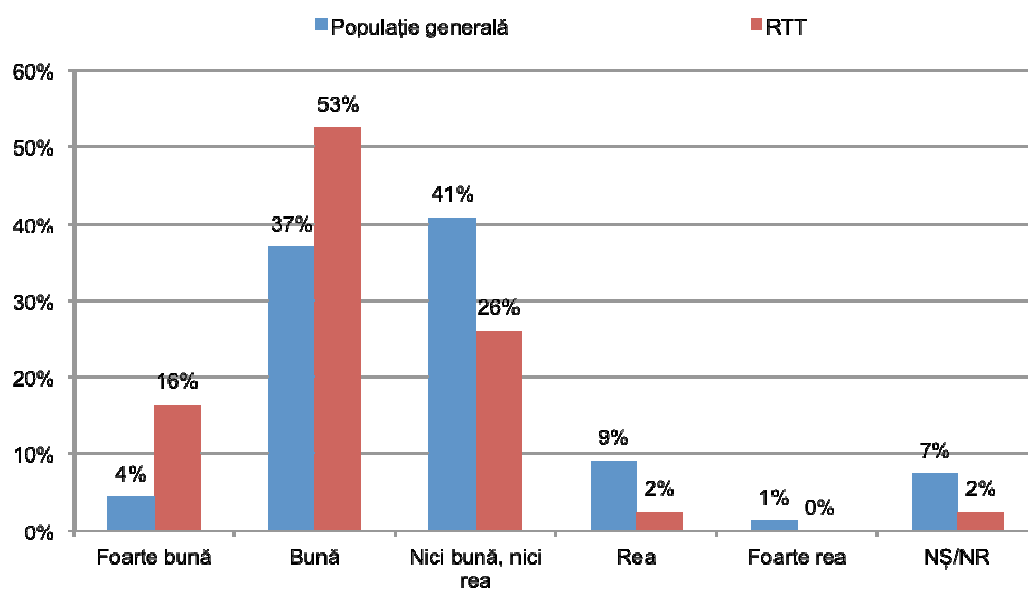

Figura 27: Percepția respondenților asupra influenței pe care o are prezența străinilor în România asupra dezvoltării țării noastre

C. Dimensionarea noțiunii de imigrant/cetățean străin din țări din afara UE (resortisant din țările terțe)

Ati auzit vreodată până acum expresia „imigrant” sau „resortisant din țările terțe”?

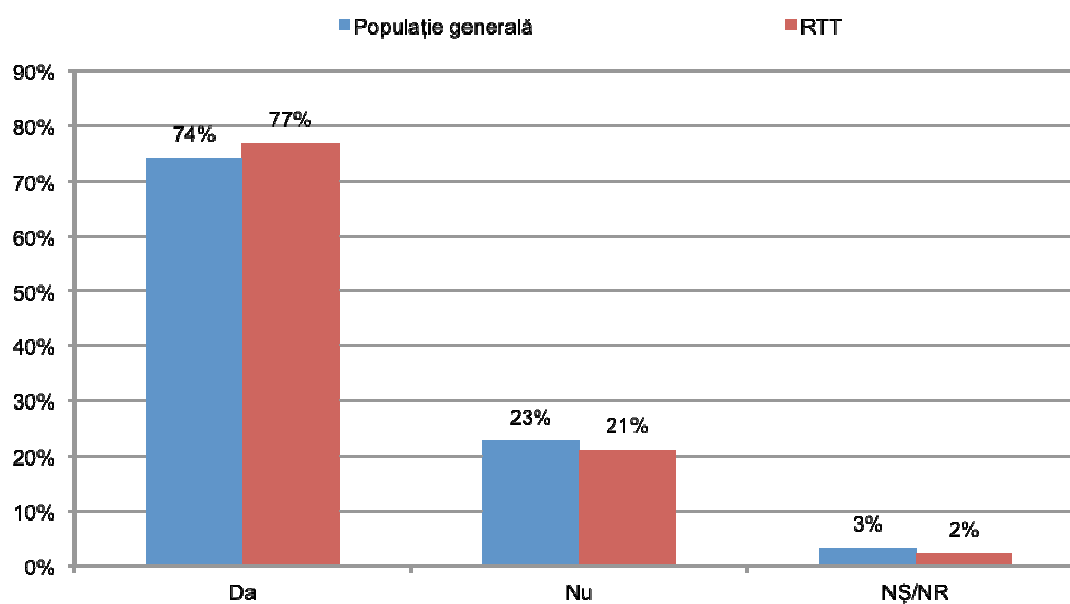

Figura 28: Cunoașterea noțiunii de „imigrant” sau „resortisant din țările terțe” de către respondenți

După părerea dvs., ce înseamnă „imigrant”?

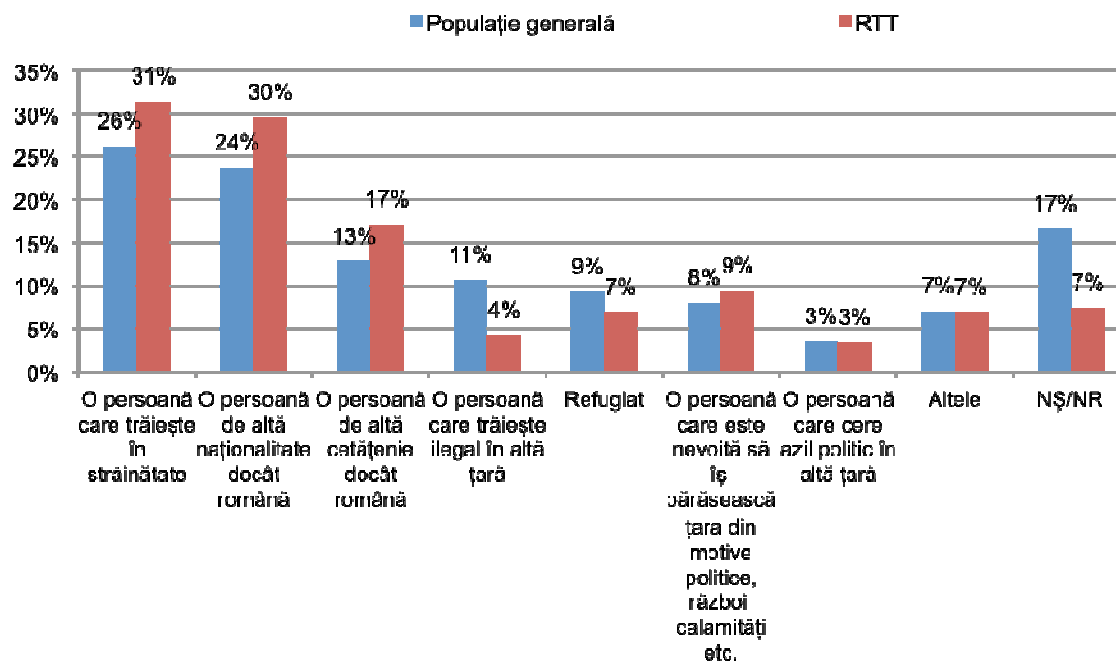

Figura 29: Semnificația atribuită de respondenți noțiunii de „imigrant”

Care din următoarele cuvinte au același înțeles cu „imigrant”?

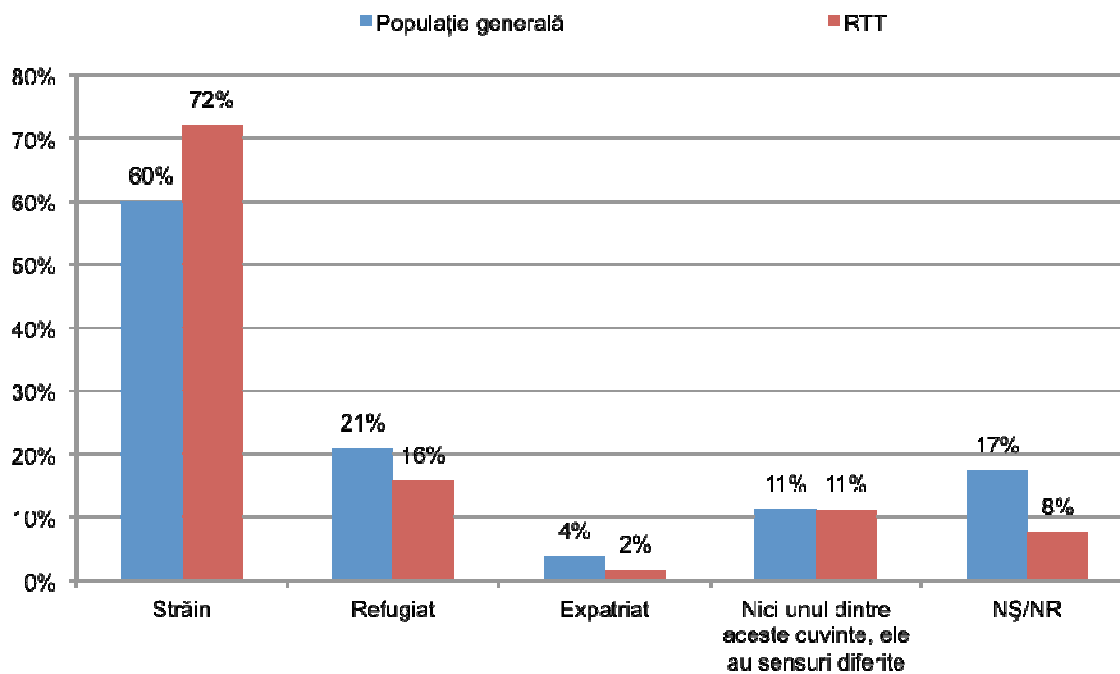

Figura 30: Cunoașterea, de către respondenți, a termenilor ce au același înțeles cu cel de „imigrant”

În ce măsură li se potrivesc imigranților din România atributele „harnici, muncitori”?

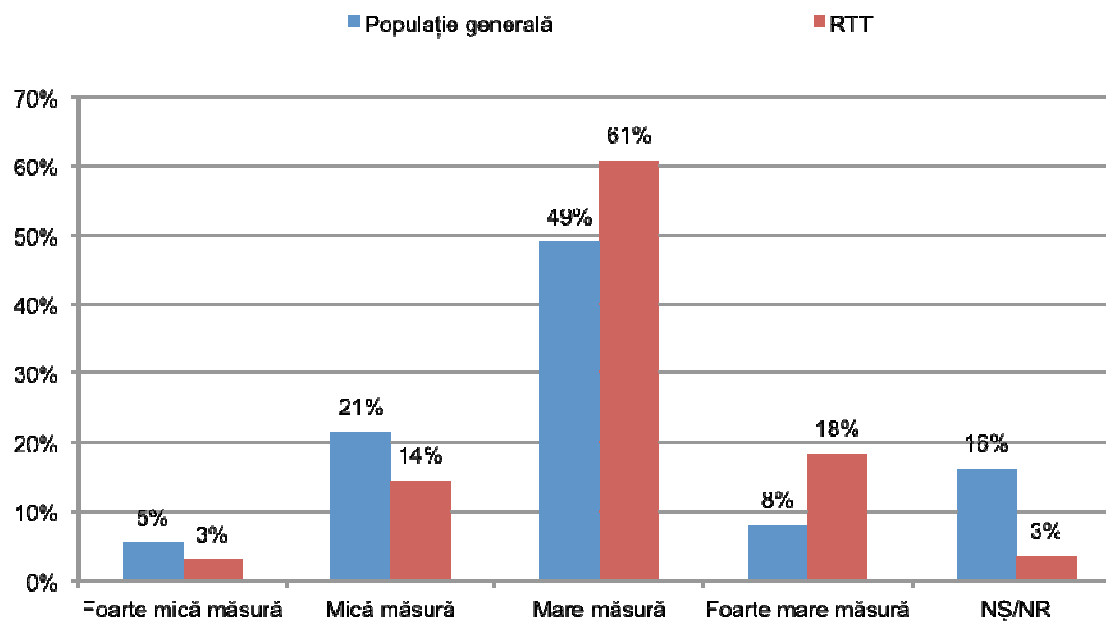

Figura 31: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivesc atributele „harnici, muncitori”

În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „leneși”?

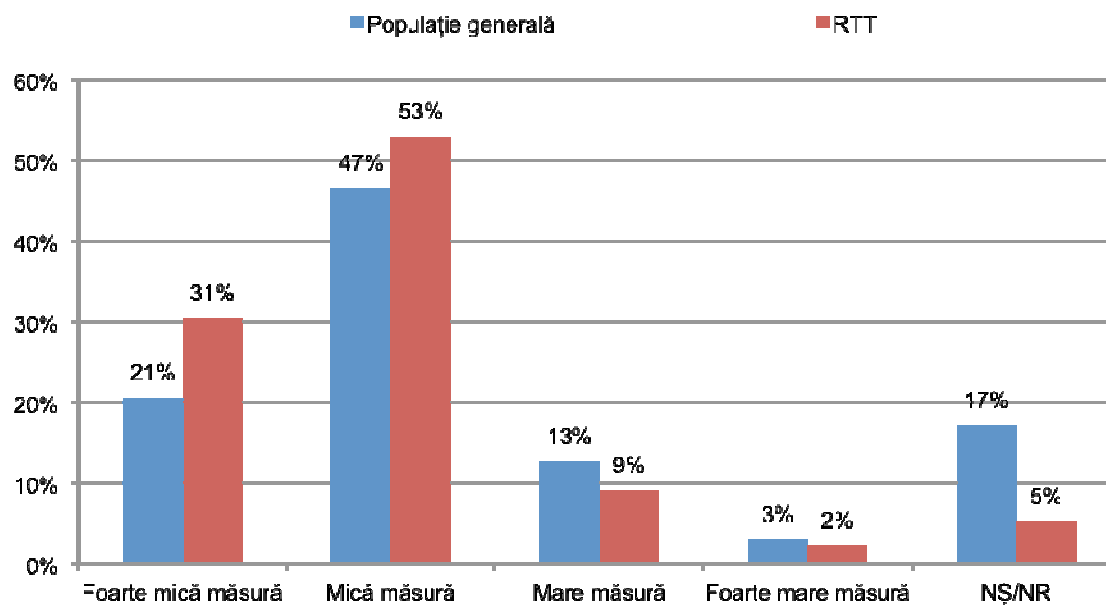

Figura 32: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „leneși”

În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „indisciplinați”?

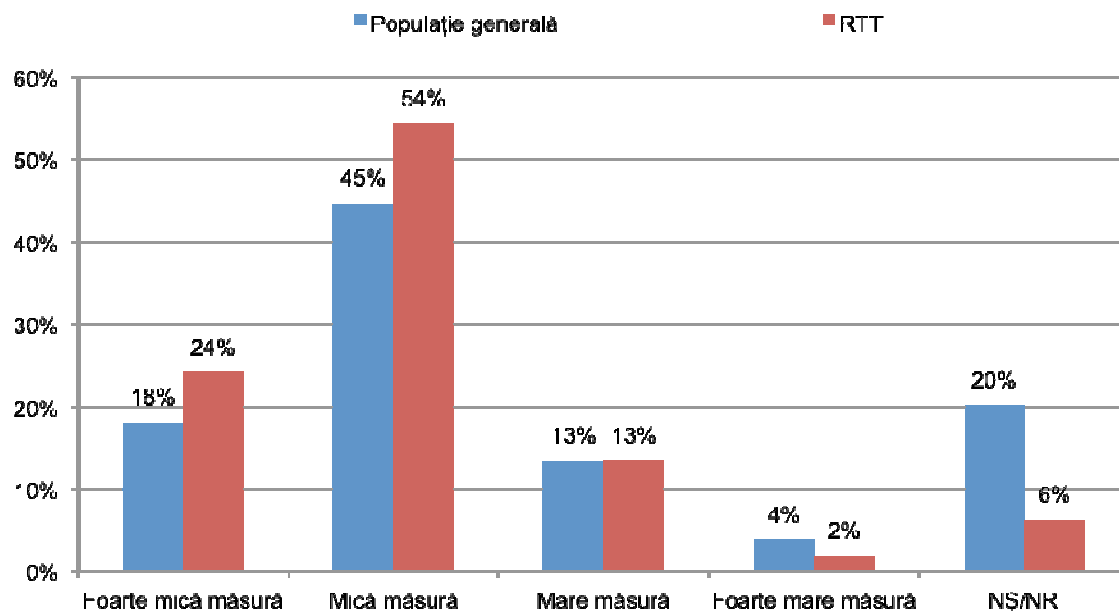

Figura 33: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „indisciplinați”

În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „religioși”?

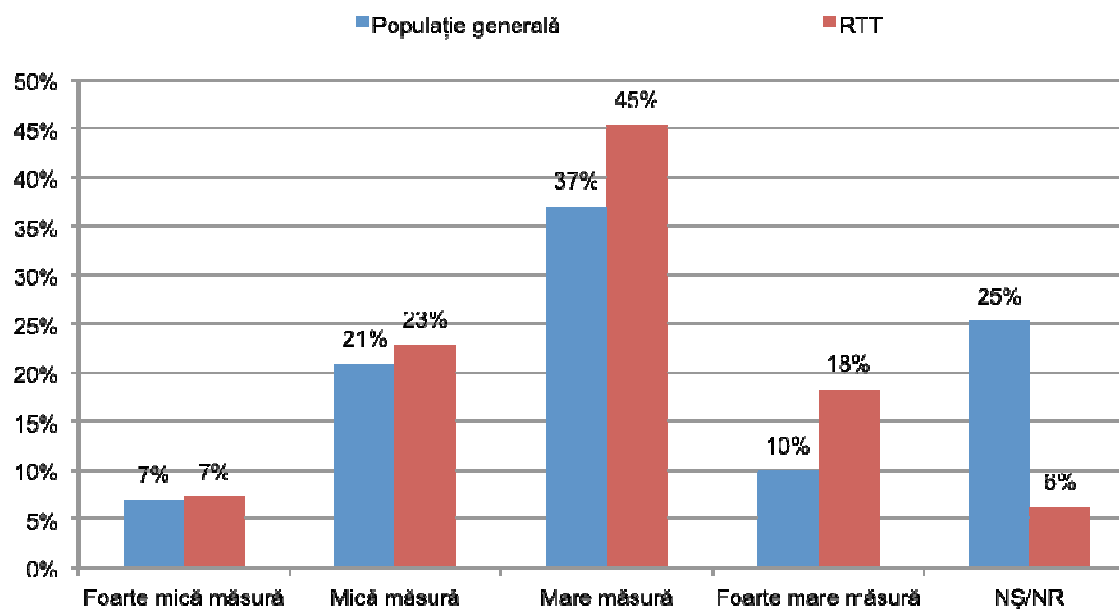

Figura 34: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „religioși”

În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „prietenosi”?

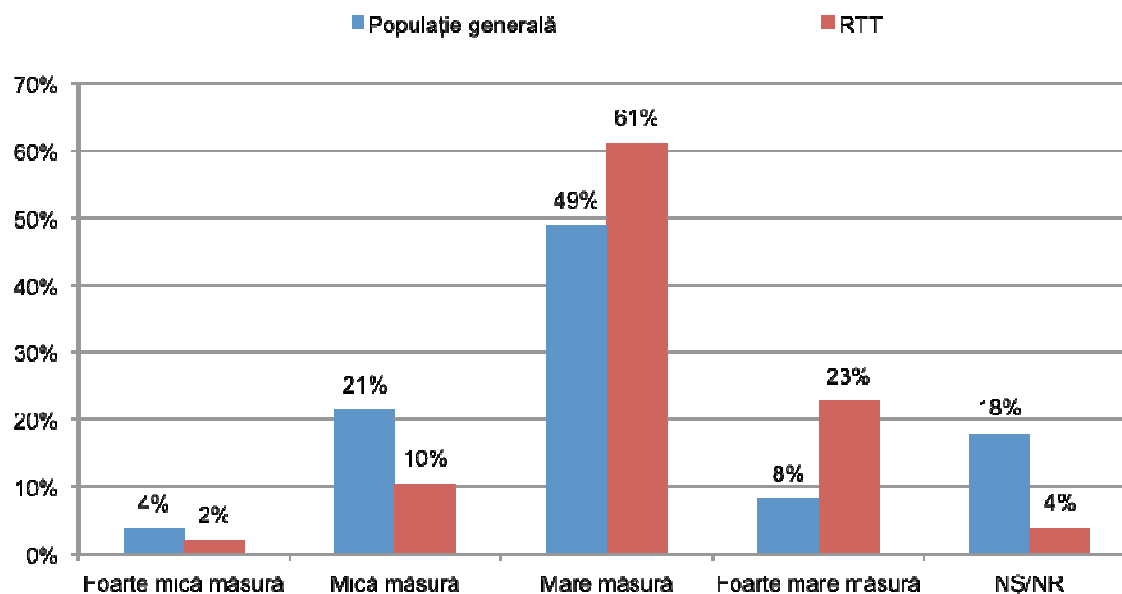

Figura 35: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „prietenosi”

În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „educați”?

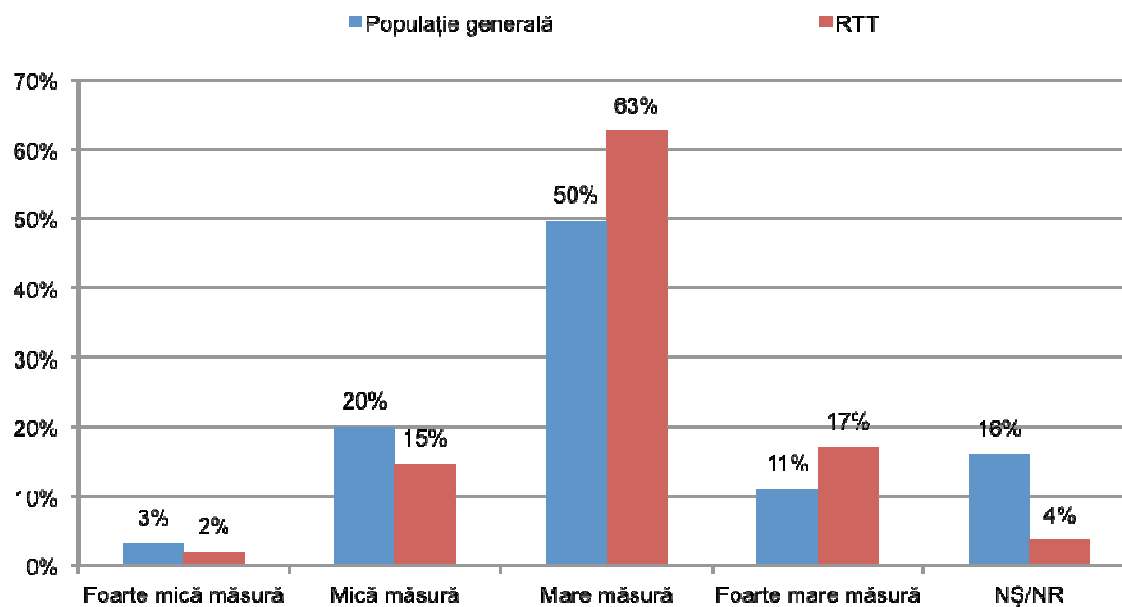

Figura 36: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „educați”

În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „înapoiati”?

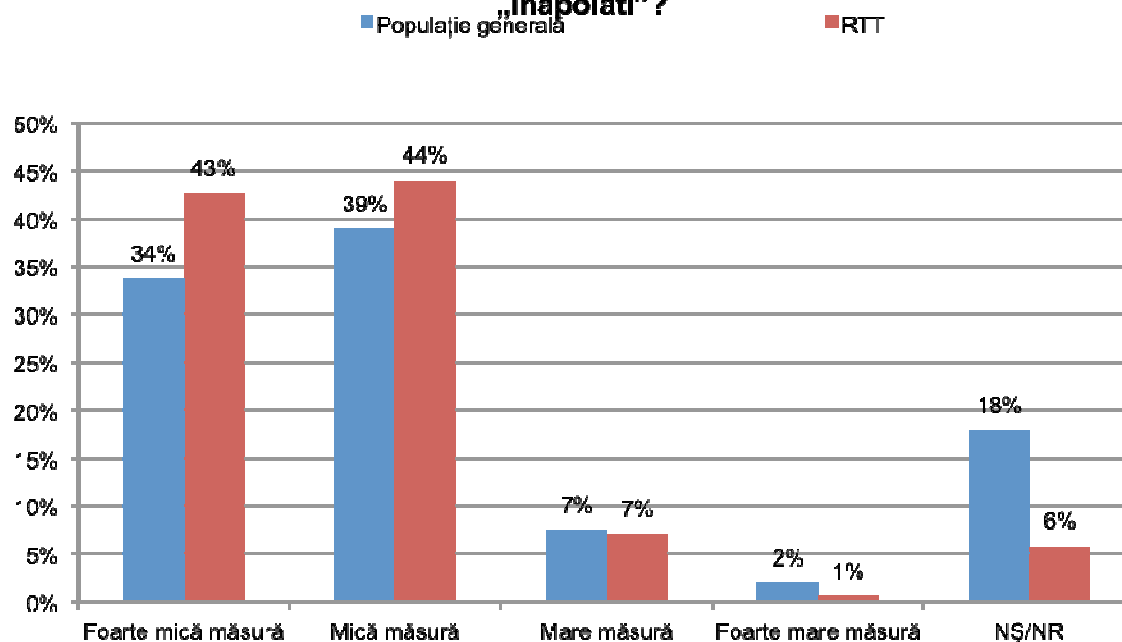

Figura 37: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „înapoiati”

În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „hoți”?

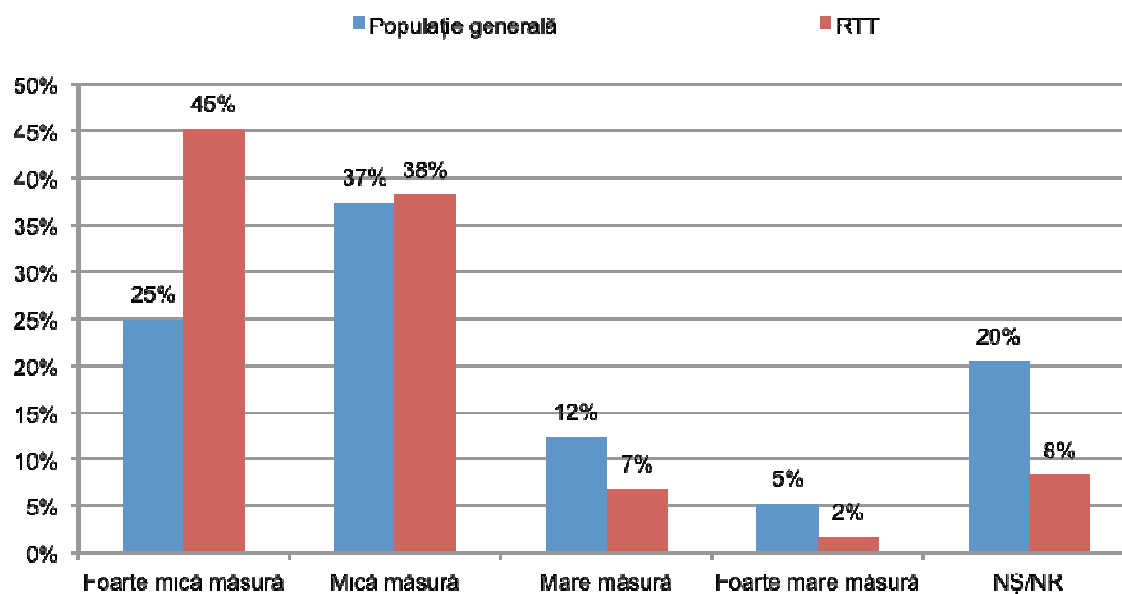

Figura 38: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „hoți”

În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „cinstiți”?

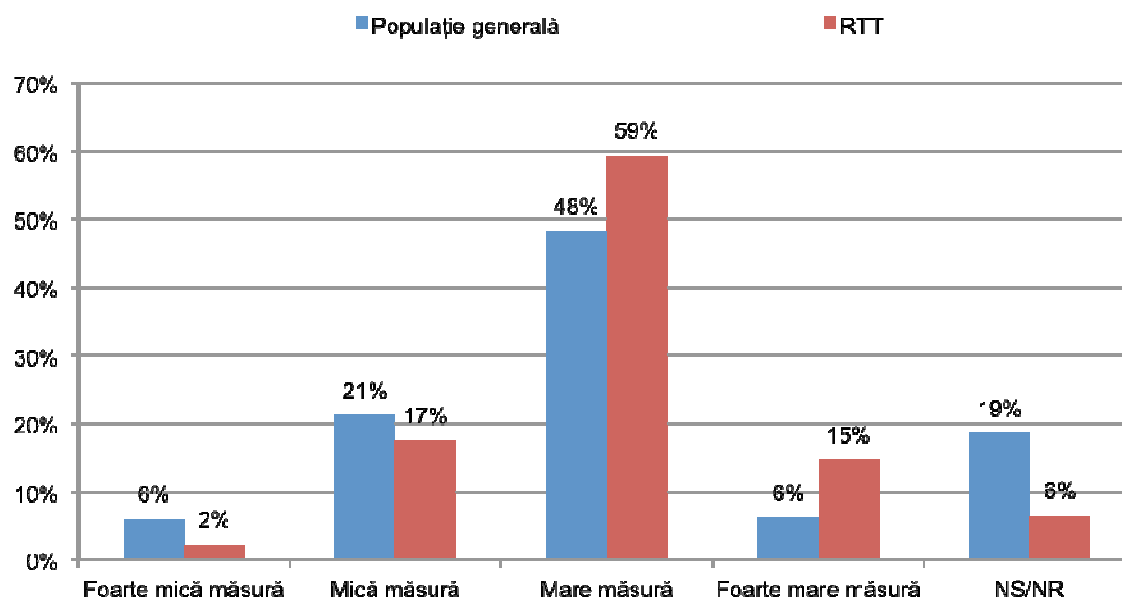

Figura 39: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „cinstiți”

În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „civilizați”?

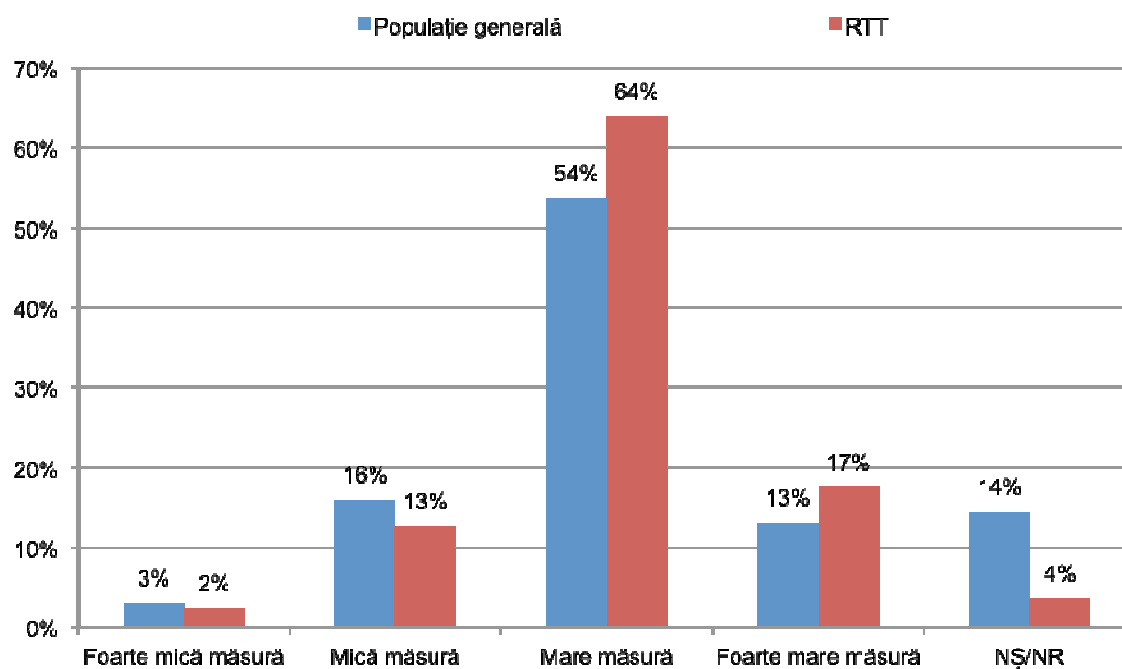

Figura 40: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „civilizați”

În ce măsură li se potrivesc imigranților din România atributele „violenti, agresivi”?

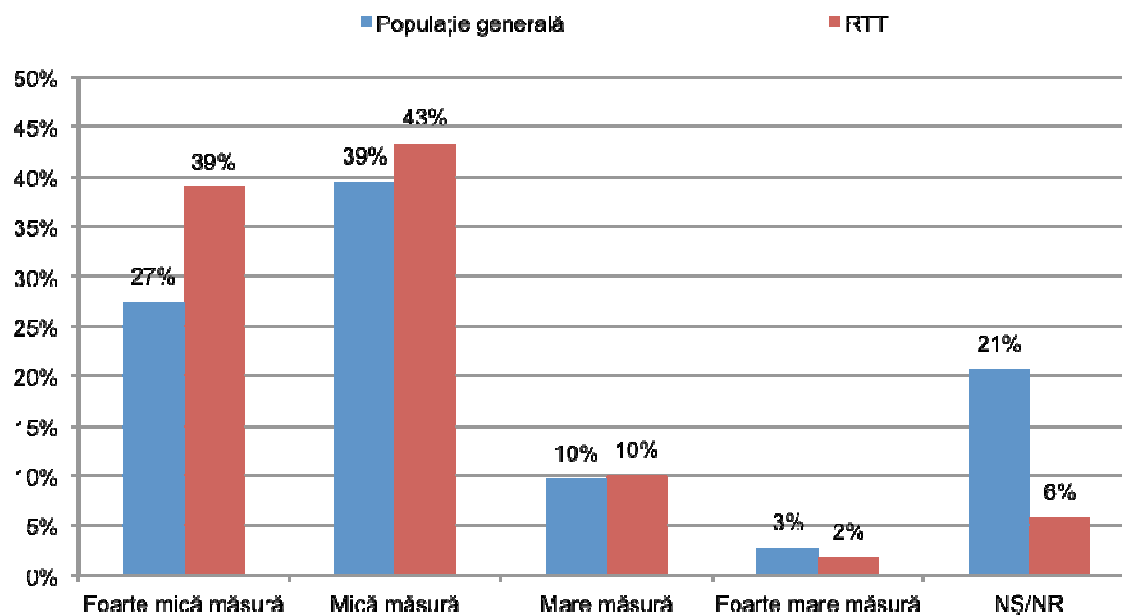

Figura 41: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivesc atributele „violenti, agresivi”

În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „la locul lor”?

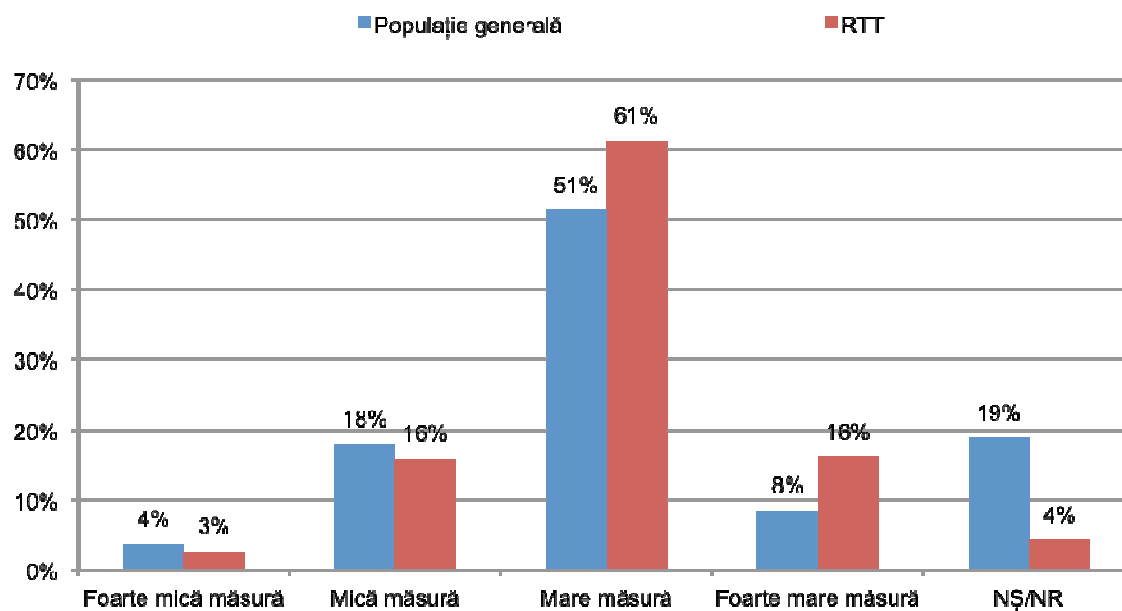

Figura 42: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „la locul lor”

În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „întreprinzători”?

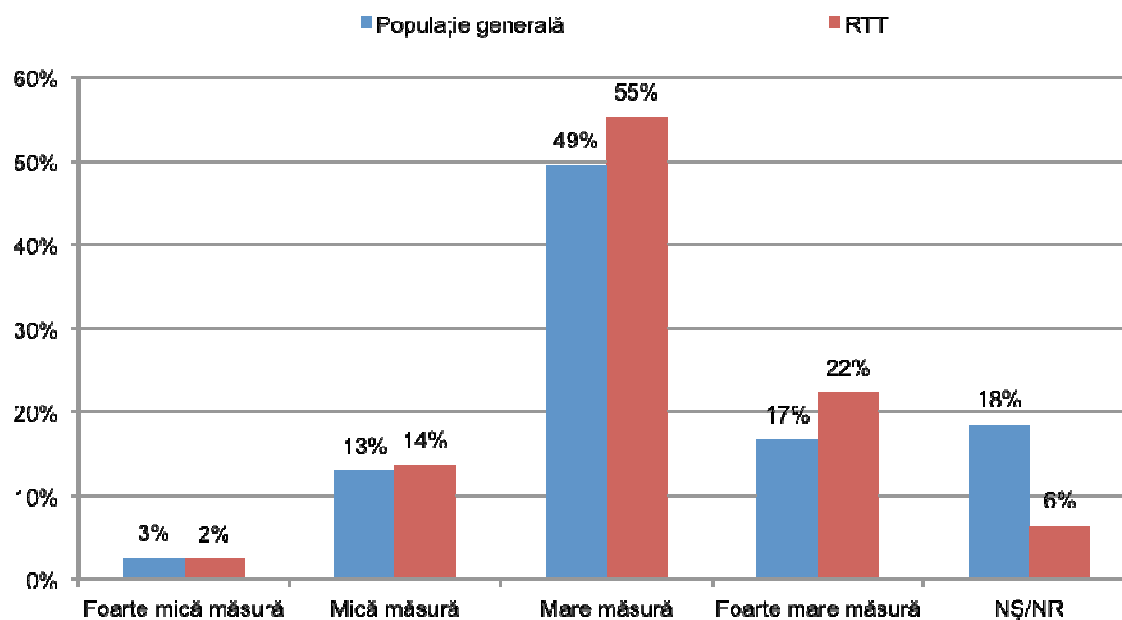

Figura 43: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „întreprinzători”

În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „responsabili”?

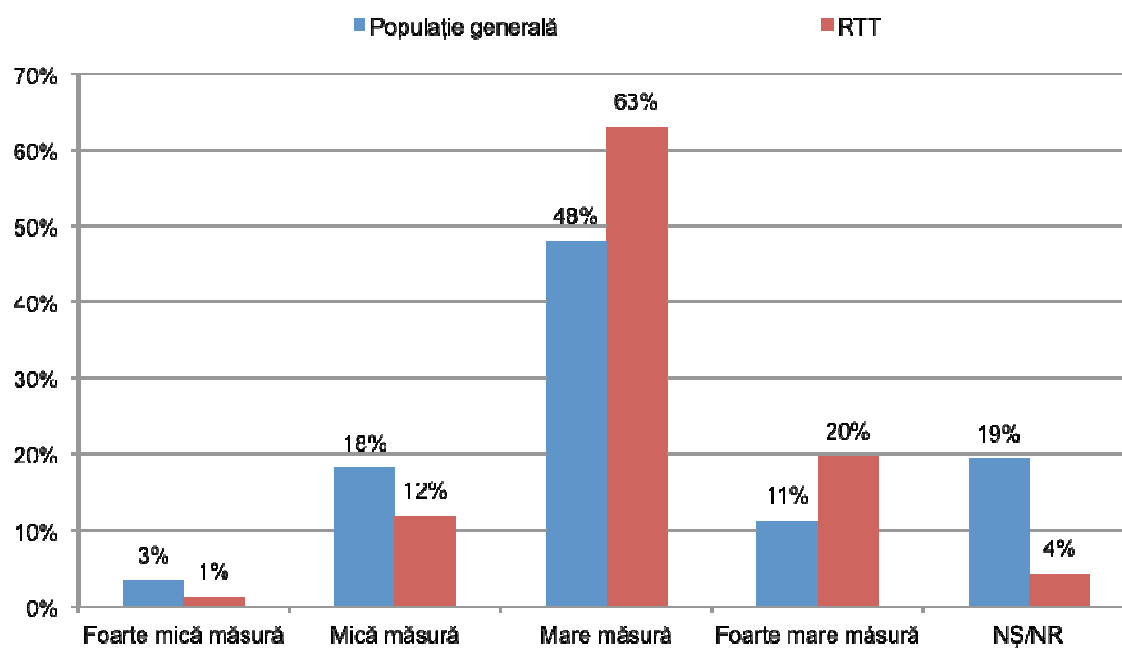

Figura 44: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „responsabili”

În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „curajoși”?

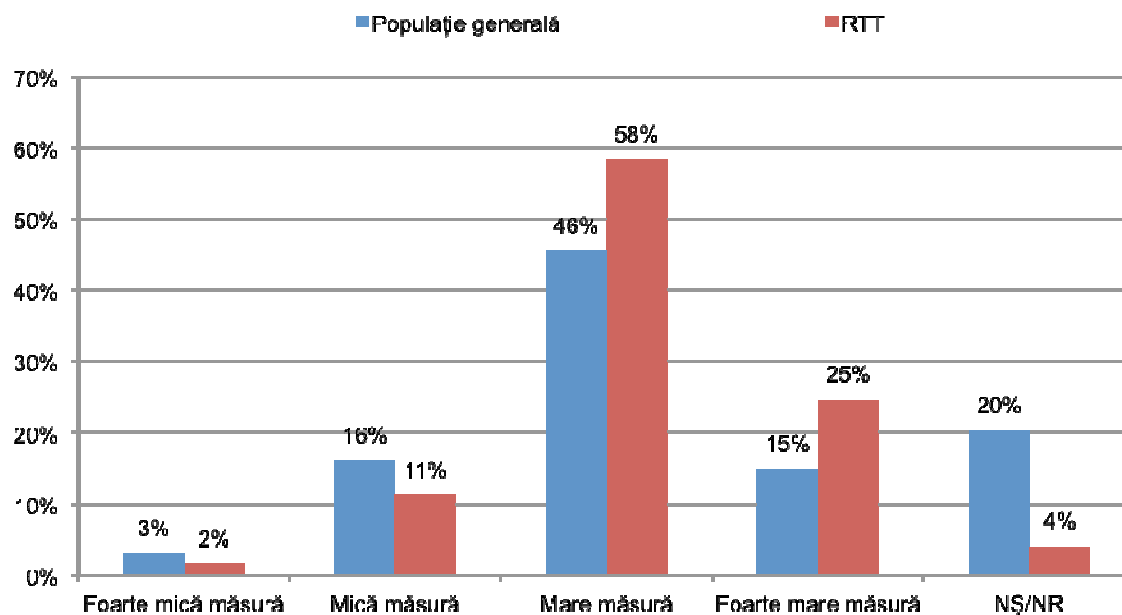

Figura 45: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „curajoși”

În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „săraci”?

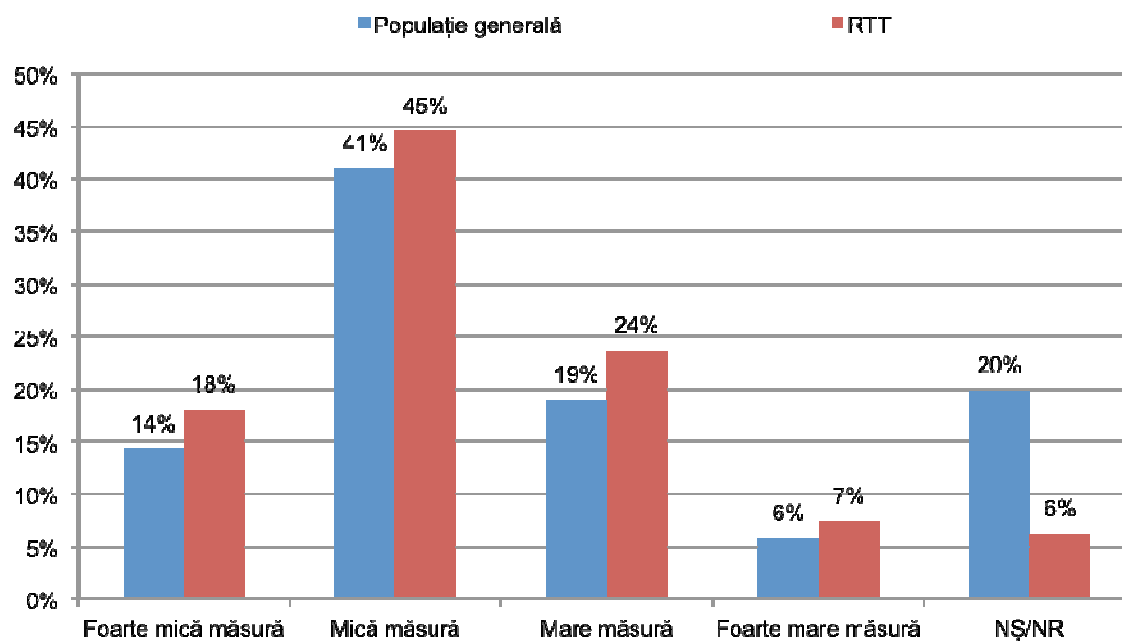

Figura 46: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „săraci”

În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „bogați”?

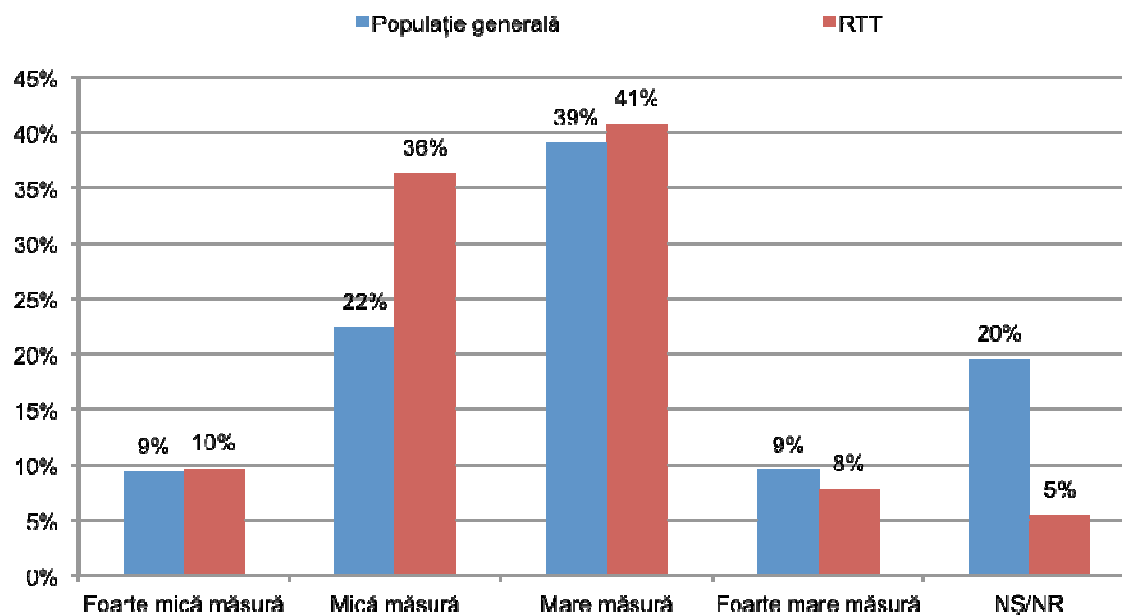

Figura 47: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „bogați”

În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „modesți”?

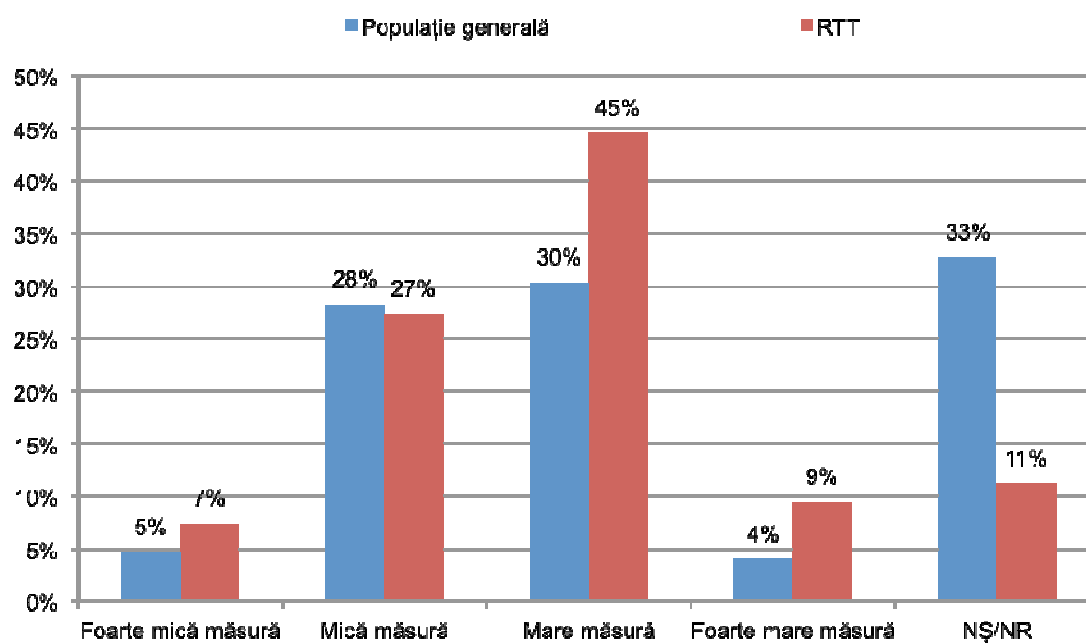

Figura 48: Gradul în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „modesți”

Credeti că cei mai multi imigranti din România provin din...?

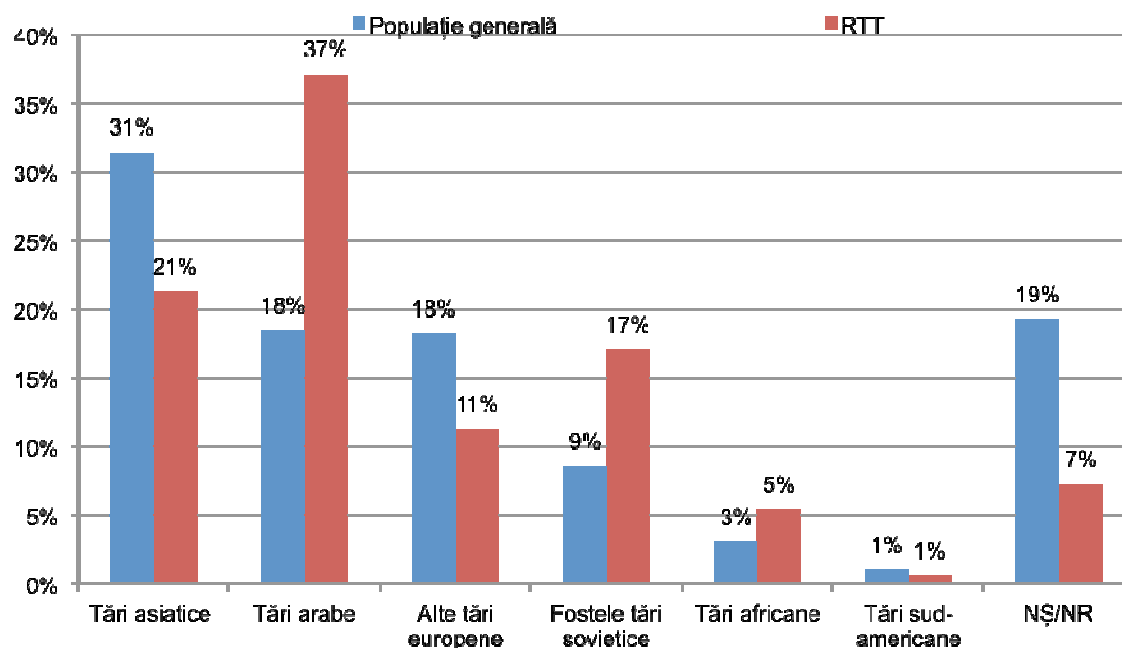

Figura 49: Percepția respondenților asupra țărilor de proveniență ale imigranților

Credeti că între imigranti si alte categorii de străini care locuiesc în România există mai degrabă diferențe sau mai degrabă asemănări?

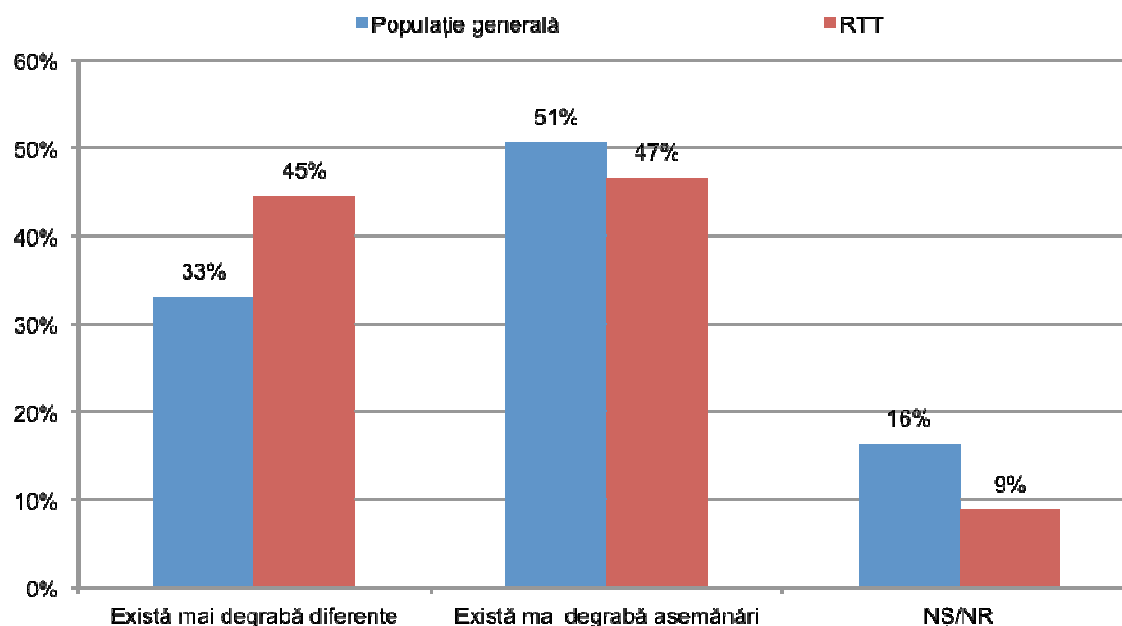

Figura 50: Aprecieră respondenților cu privire la existența de diferențe sau asemănări între imigranți și alte categorii de străini care locuiesc în România

Care credeti că este cea mai importantă diferență dintre imigranți și alți străini care locuiesc în România?

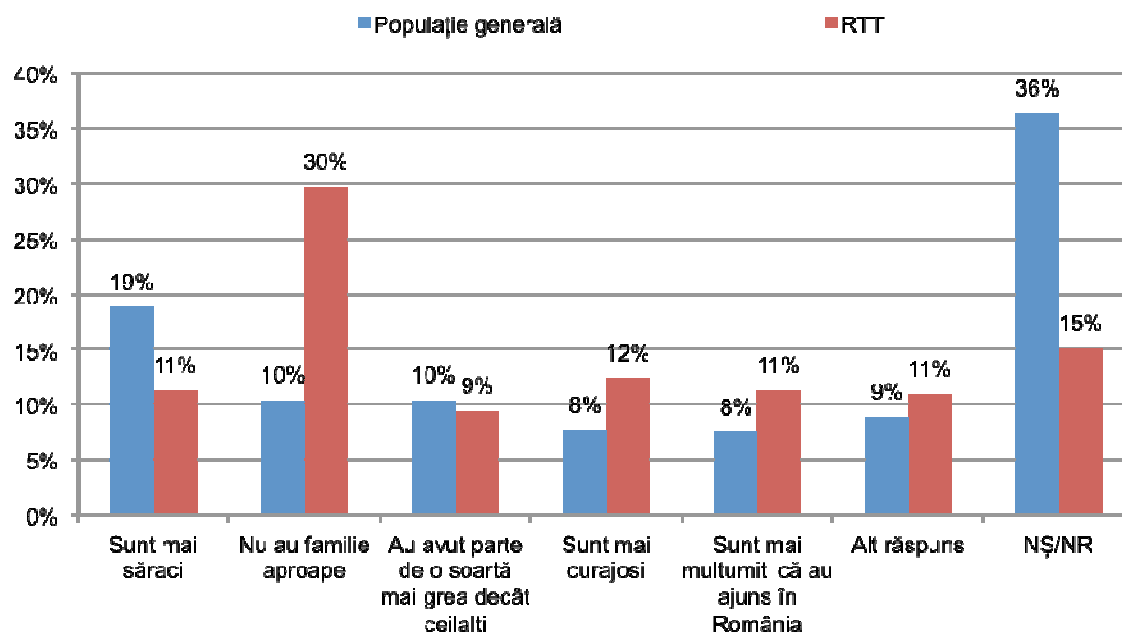

Figura 51: Percepția respondenților asupra principalei diferențe dintre imigranți și alte categorii de străini care locuiesc în România

Care credeti că este cea mai importantă asemănare dintre imigranți și alți străini care locuiesc în România?

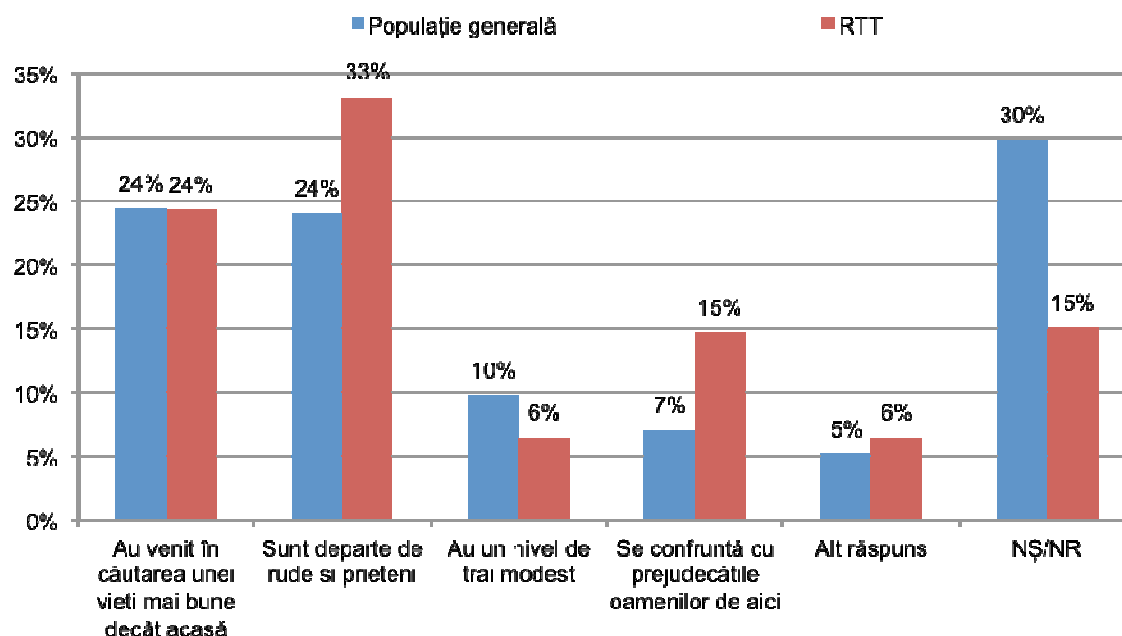

Figura 52: Percepția respondenților asupra principalei asemănări dintre imigranți și alte categorii de străini care locuiesc în România

Cât de des ati auzit cuvântul „imigrant” în ultimele 12 luni?

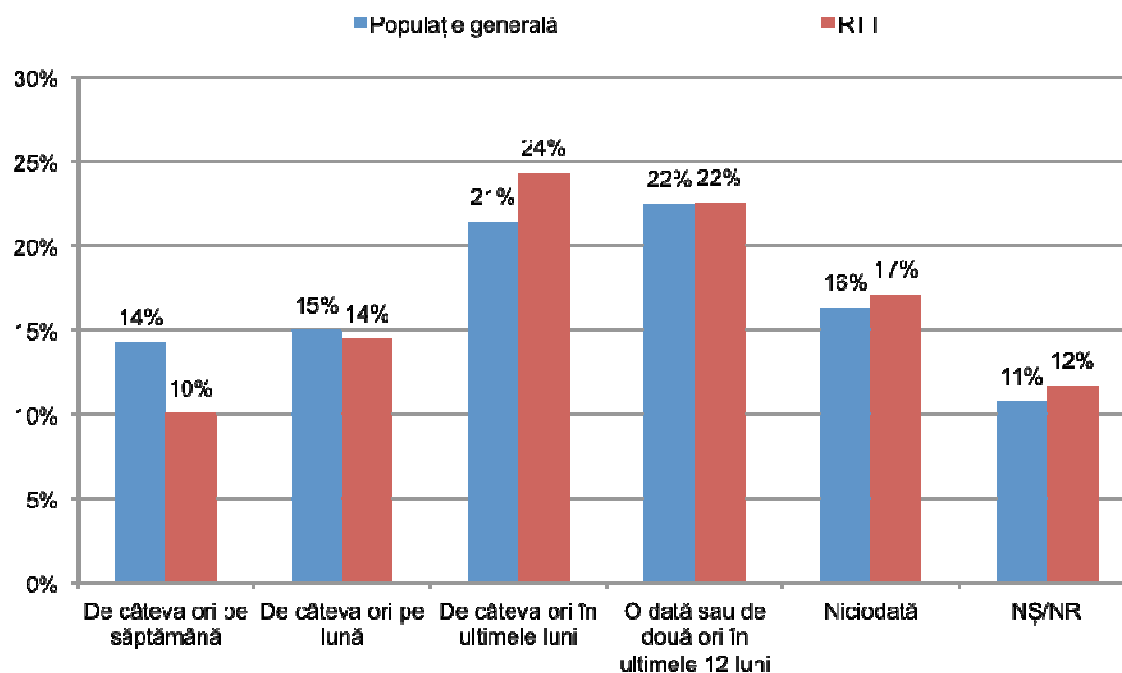

Figura 53: Frecvența cu care respondenții au intrat în contact cu termenul „imigrant” în ultimele 12 luni

De unde ati aflat cele mai multe lucruri despre imigranți?

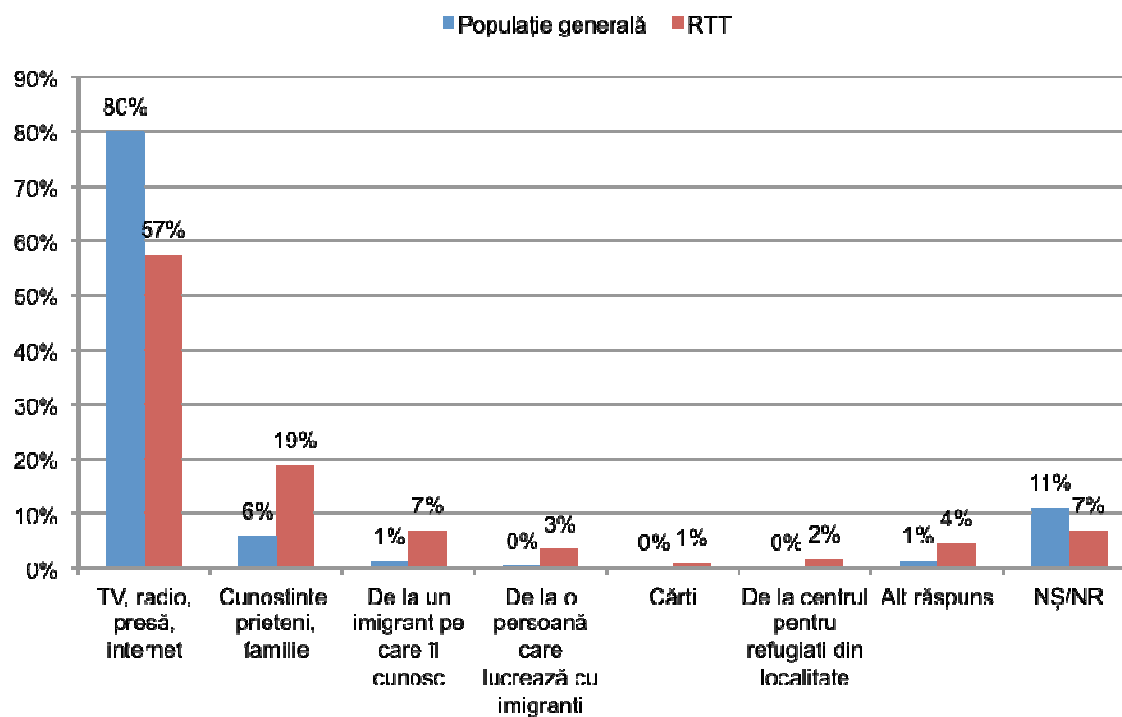

Figura 54: Principalele surse de informare ale respondenților cu privire la imigranți

Care credeti că este numărul străinilor care sunt stabiliți legal în acest moment în România?

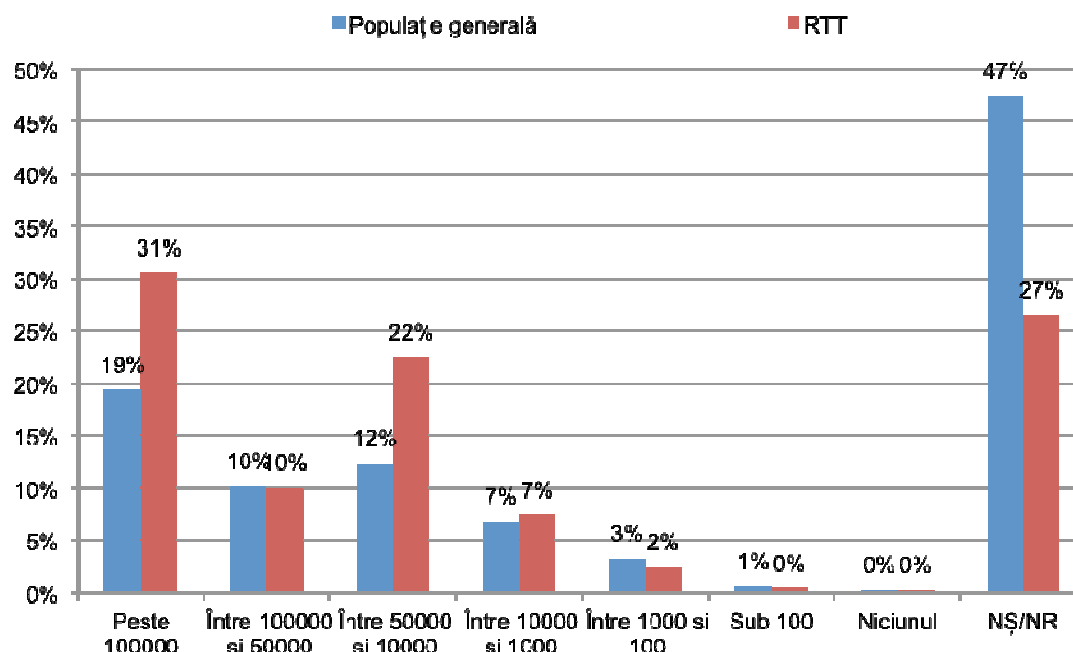

Figura 55: Numărul estimat de străini care sunt stabiliți legal în acest moment în România, în opinia respondenților

Credeti că România ar trebui să primească mai mulți străini care să se stabilească aici?

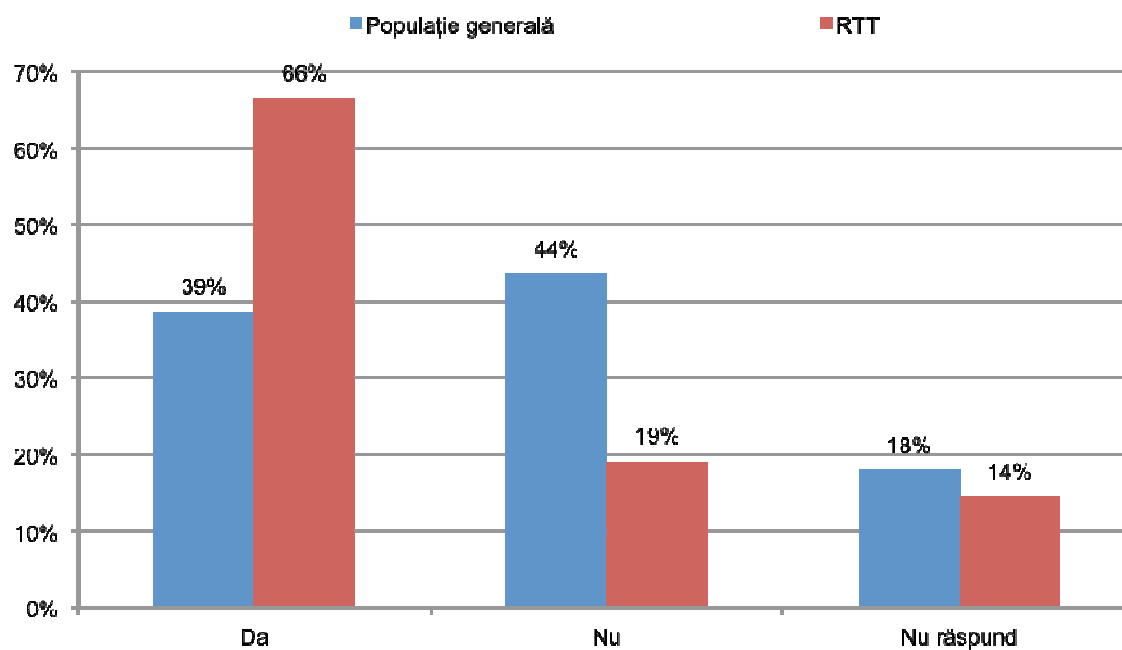

Figura 56: Percepția respondenților asupra permiterii unui număr mai mare de străini să se stabilească în România

Care estimați că este numărul de străini care locuiesc în acest moment în localitatea dumneavoastră?

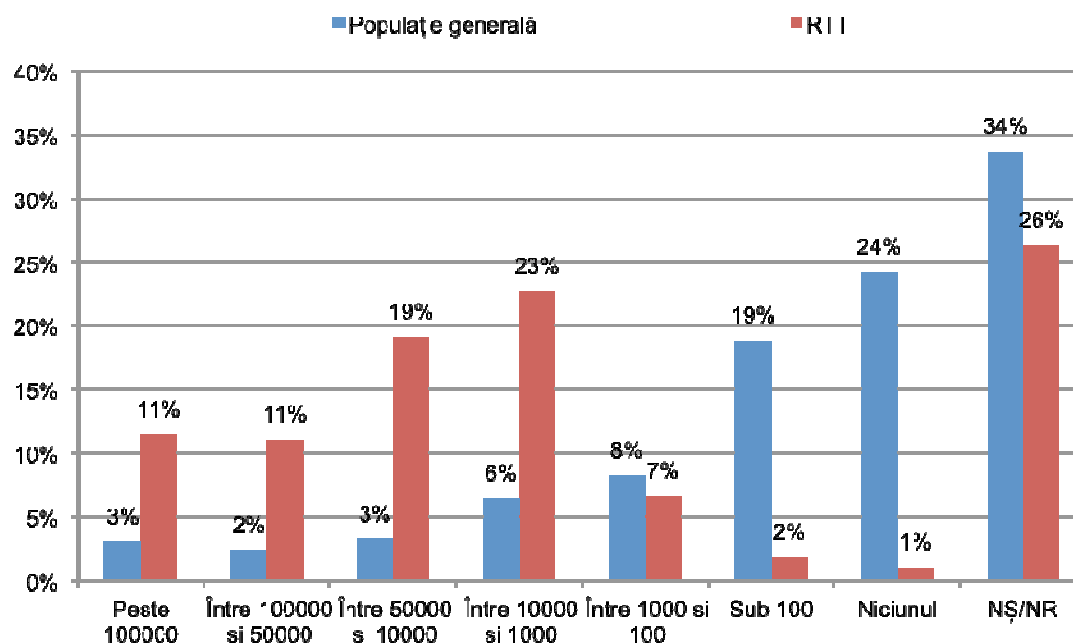

Figura 57: Numărul estimat de străini care locuiesc în localitatea respondenților

Ați dori ca în localitatea dumneavoastră să se stabilească cetățeni străini?

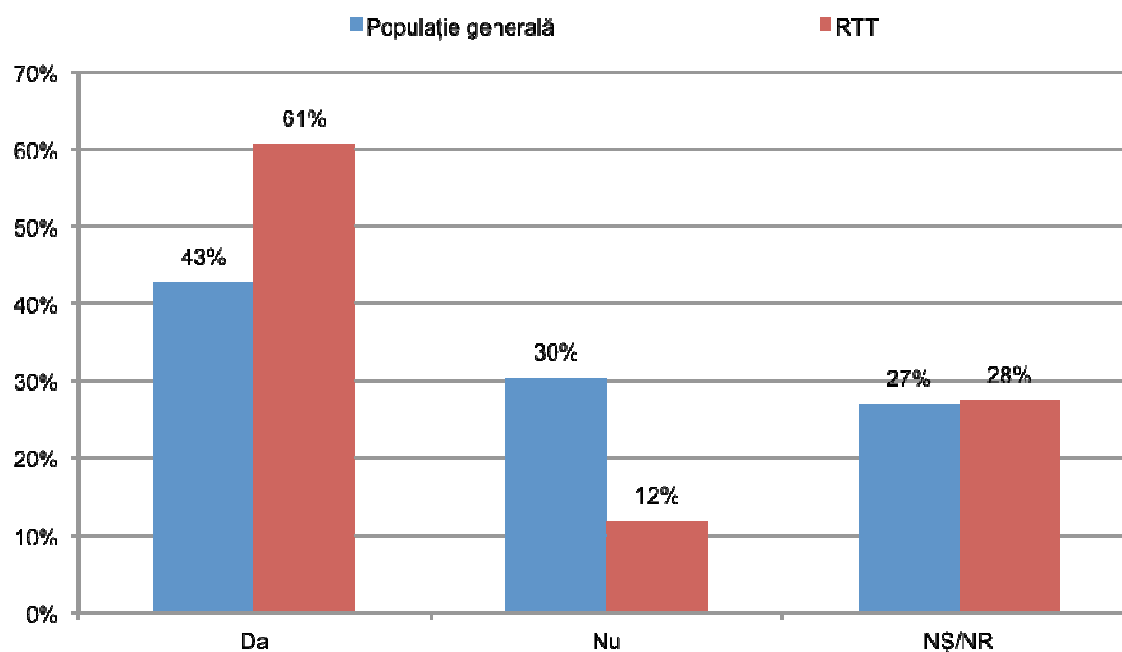

Figura 58: Percepția respondenților asupra stabilirii străinilor în localitate

D. Contactul și experiența personală cu cetățeni străini (UE și nonUE)

Dumneavoastră ati stat până acum de vorbă cu un cetățean străin care locuiește în România?

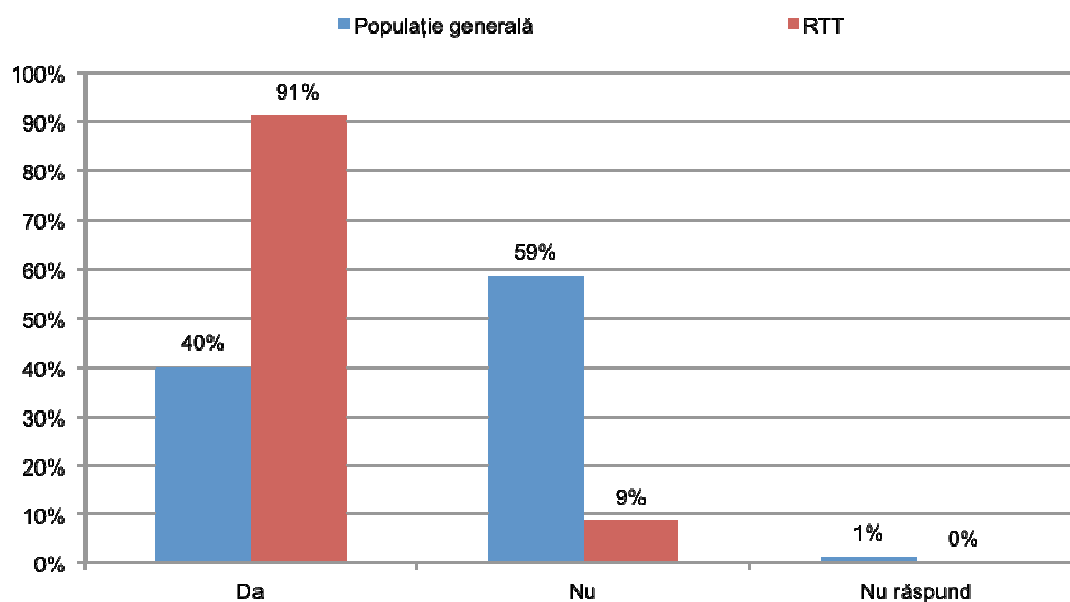

Figura 59: Ponderea respondenților care au stat de vorbă, până în prezent, cu un cetățean străin care locuiește în România

Când ati stat ultima dată de vorbă cu un cetățean străin care locuiește în România?

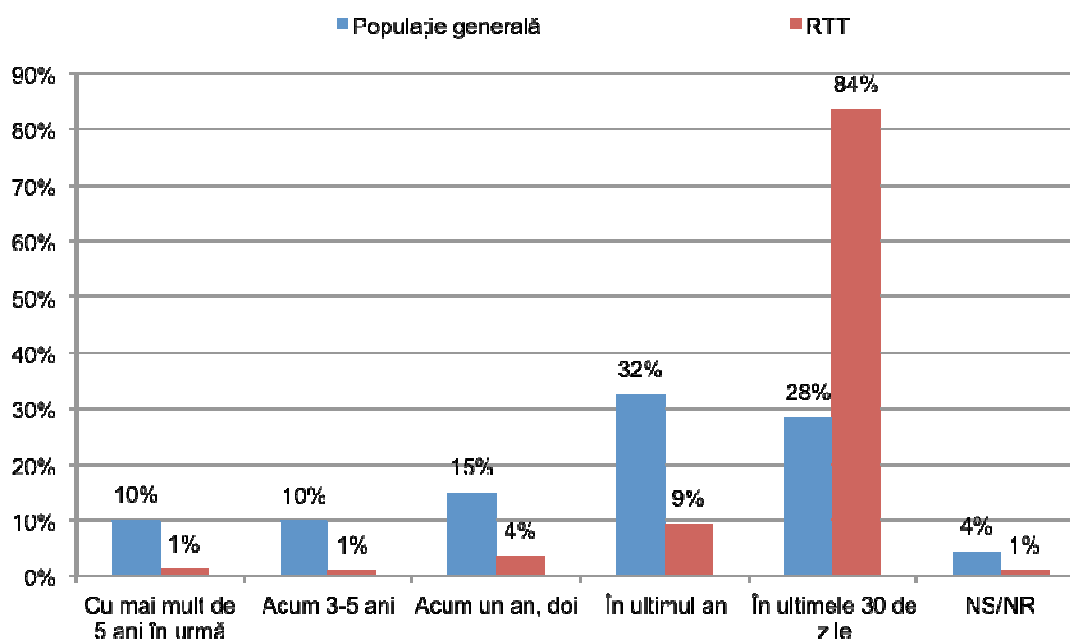

Figura 60: Timpul scurs de la data când respondenții au vorbit ultima dată cu un cetățean străin care locuiește în România

Ați cunoscut vreodată un cetățean străin cu domiciliul în România - în sensul de a veni de mai multe ori în contact cu el?

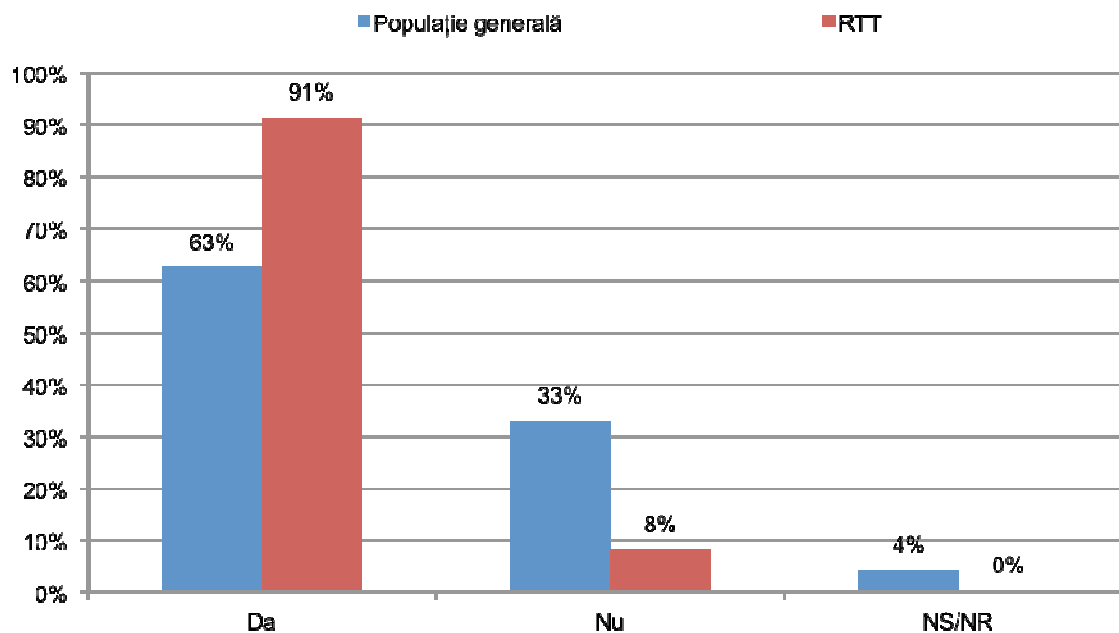

Figura 61: Cunoașterea, de către respondenți, a unui cetățean străin cu domiciliul în România

Apreciați că relația dumneavoastră cu această persoană a fost sau este...?

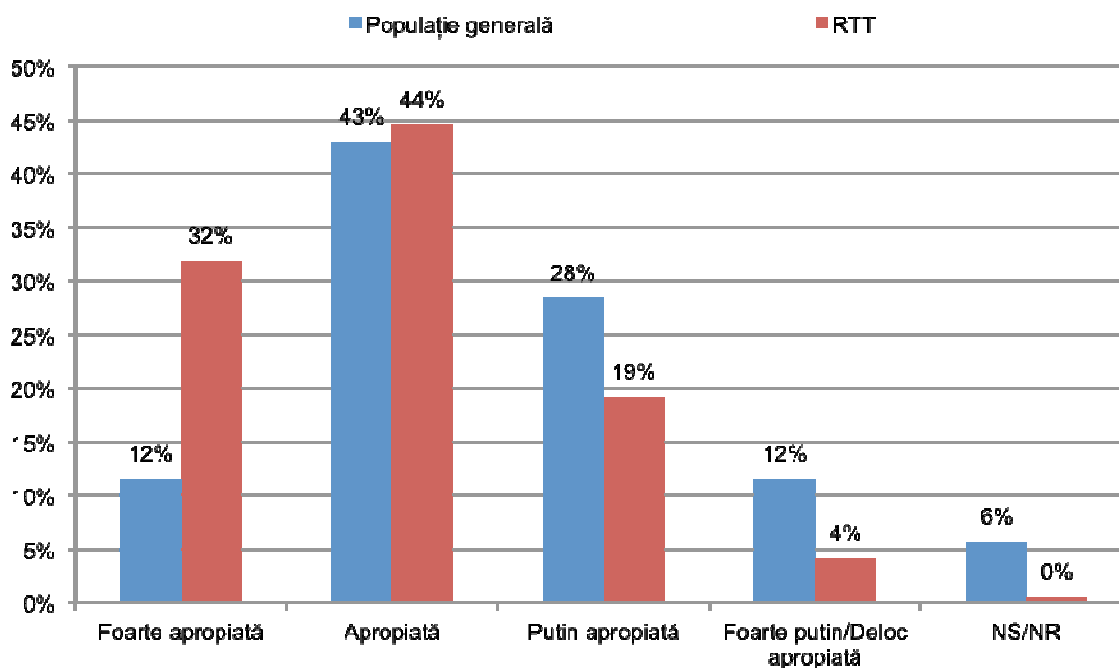

Figura 62: Percepția respondenților asupra relației pe care o au cu persoana străină cu domiciliul în România

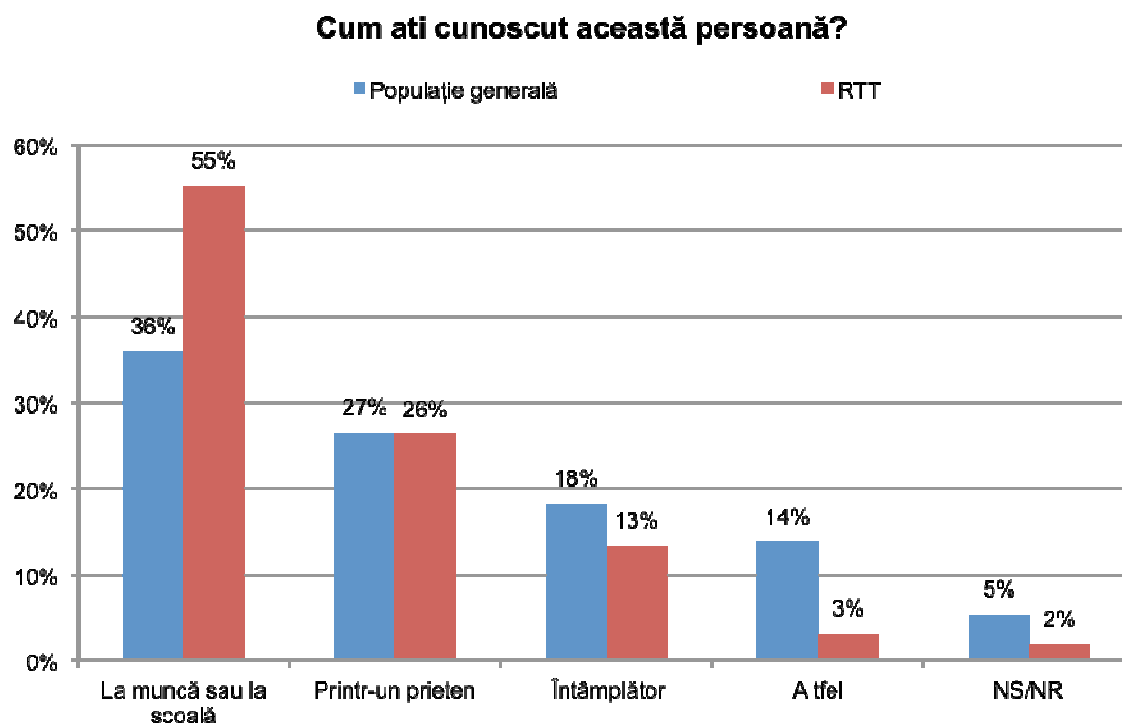

Figura 63: Modul în care respondenții au cunoscut persoana străină cu domiciliul în România

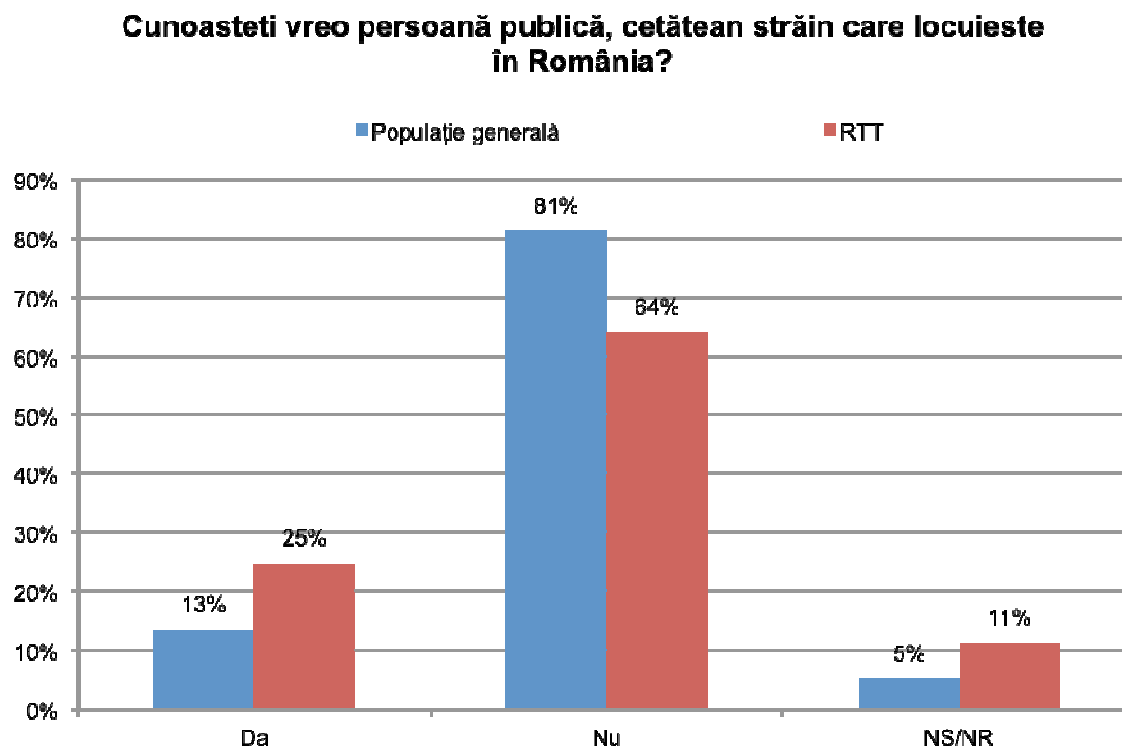

Figura 64: Cunoașterea, de către respondenți, a unei persoane publice - cetățean străin cu domiciliul în România

E. Integrarea cetățenilor străini care locuiesc în România

Din câte știți dumneavoastră, în prezent România acordă sprijin persoanelor străine care se tem de persecuție în țara lor de origine pe motive de rasă, religie, opinie publică?

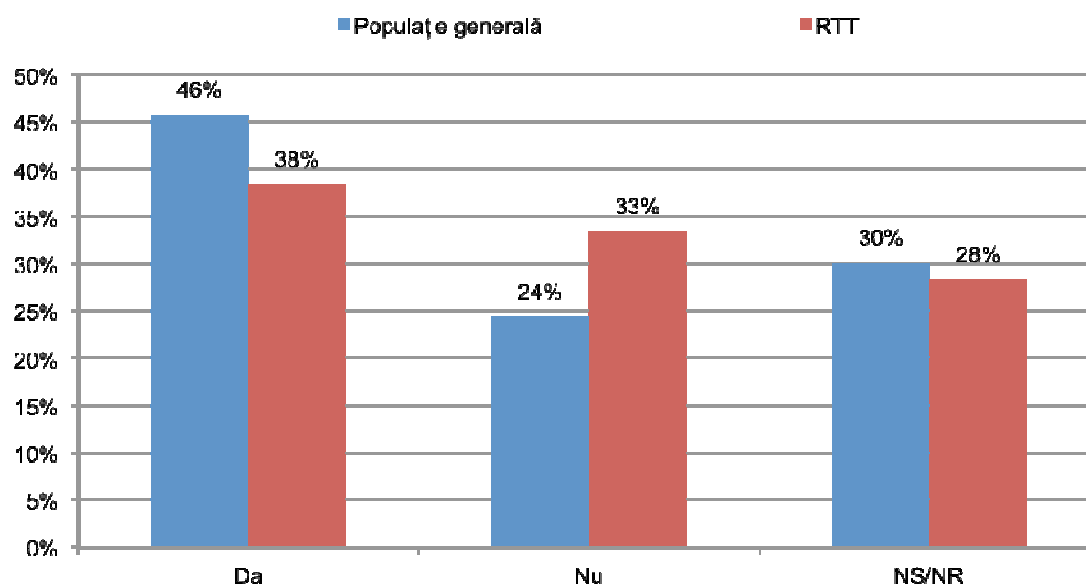

Figura 65: Ponderea respondenților care știu dacă România acordă sau nu sprijin persoanelor străine care se tem de persecuție în țara lor de origine, pe motive de rasă, religie sau opinie publică

Credeti că este (ar fi) un lucru foarte bun, bun, rău sau foarte rău ca România să acorde sprijin acestei categorii de persoane?

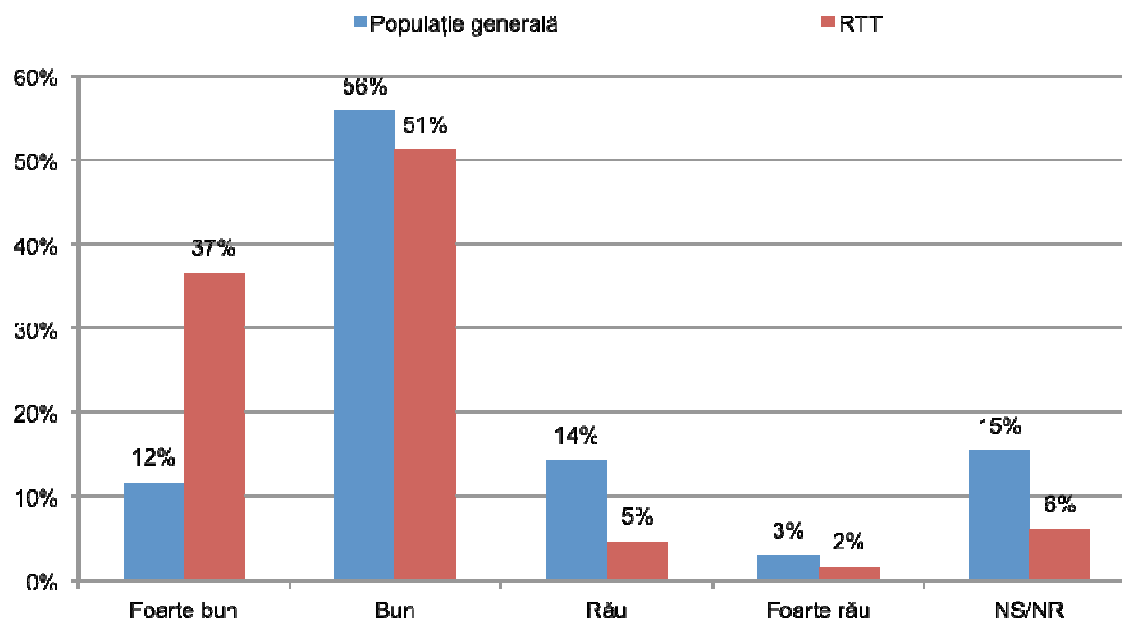

Figura 66: Percepția respondenților asupra acordării de sprijin persoanelor străine care se tem de persecuție în țara lor de origine, pe motive de rasă, religie sau opinie publică

De ce credeti că ar fi un lucru bun sau foarte bun?

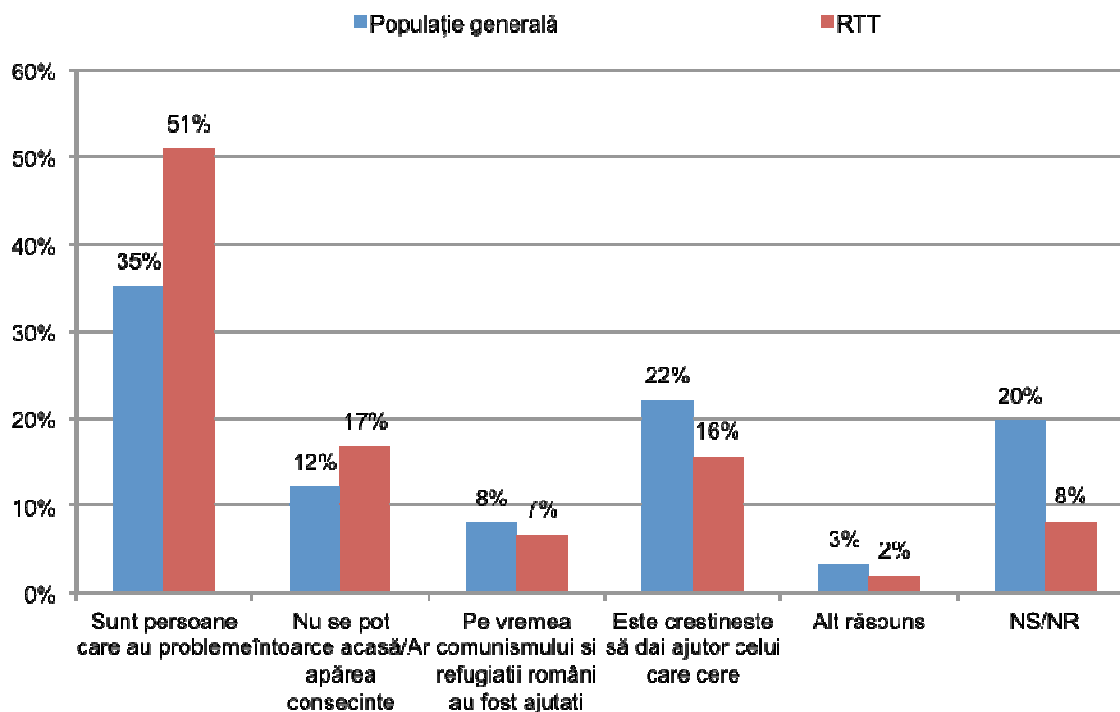

Figura 67: Motivele pentru care respondenții consideră că acordarea de sprijin persoanelor străine care se tem de persecuție în țara lor de origine, pe motive de rasă, religie sau opinie publică, reprezintă un lucru bun sau foarte bun

De ce credeti că ar fi un lucru rău sau foarte rău?

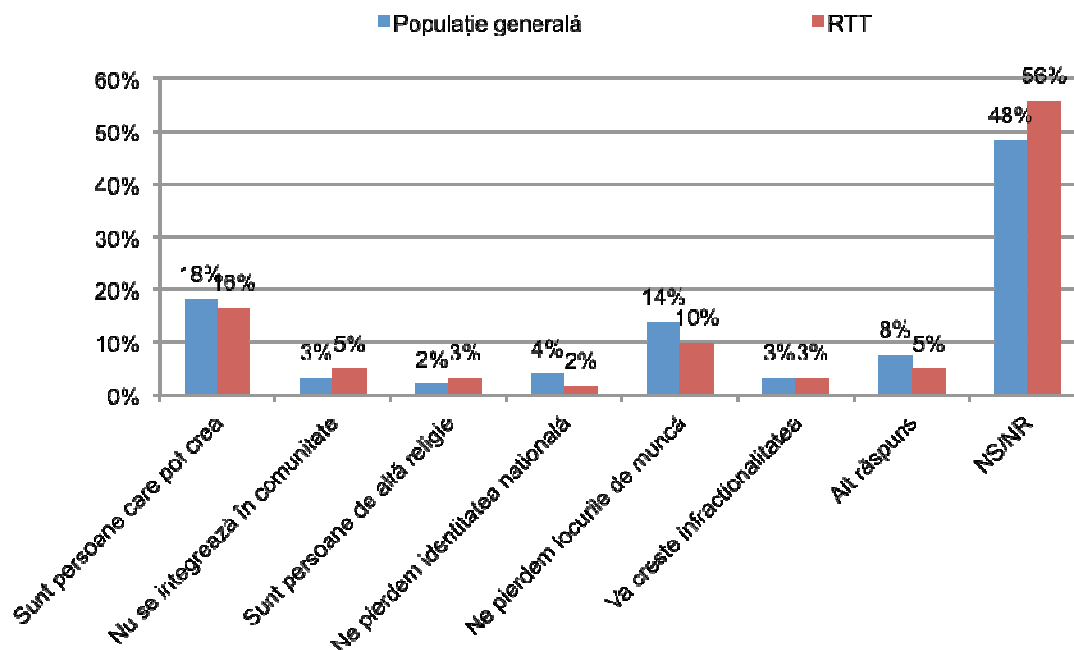

Figura 68: Motivele pentru care respondenții consideră că acordarea de sprijin persoanelor străine care se tem de persecuție în țara lor de origine, pe motive de rasă, religie sau opinie publică, reprezintă un lucru rău sau foarte rău

Cunoașteți drepturile și serviciile pe care statul român le acordă cetățenilor străini care locuiesc legal în România?

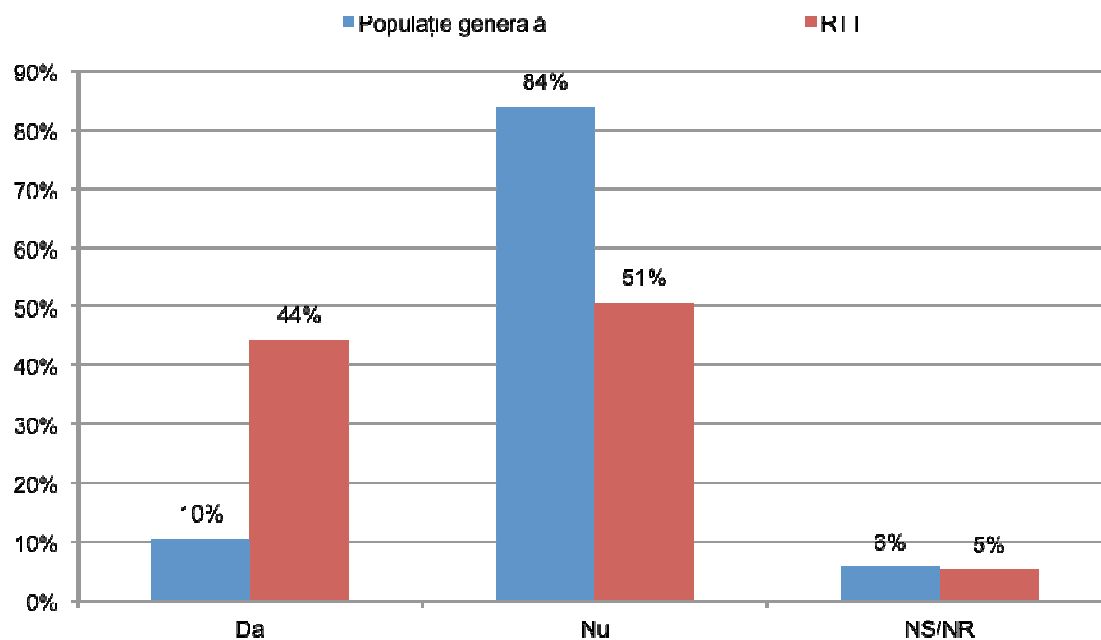

Figura 69: Cunoașterea, de către respondenți, a drepturilor și serviciilor pe care statul român le acordă cetățenilor străini care locuiesc legal în România

Credeti că autoritățile române ar trebui să le acorde mai multe drepturi și servicii acestor persoane?

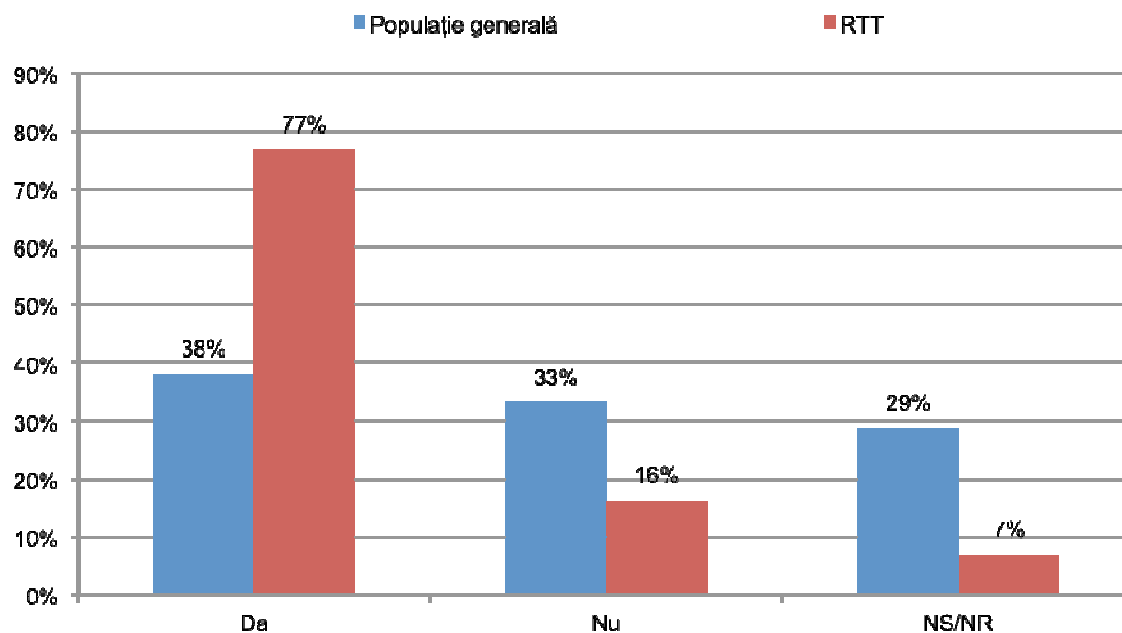

Figura 70: Percepția respondenților asupra acordării mai multor drepturi și servicii cetățenilor străini care locuiesc legal în România de către autoritățile române

Credeti că în prezent cetătenilor străini care locuiesc în România li se oferă sprijin material sau bani?

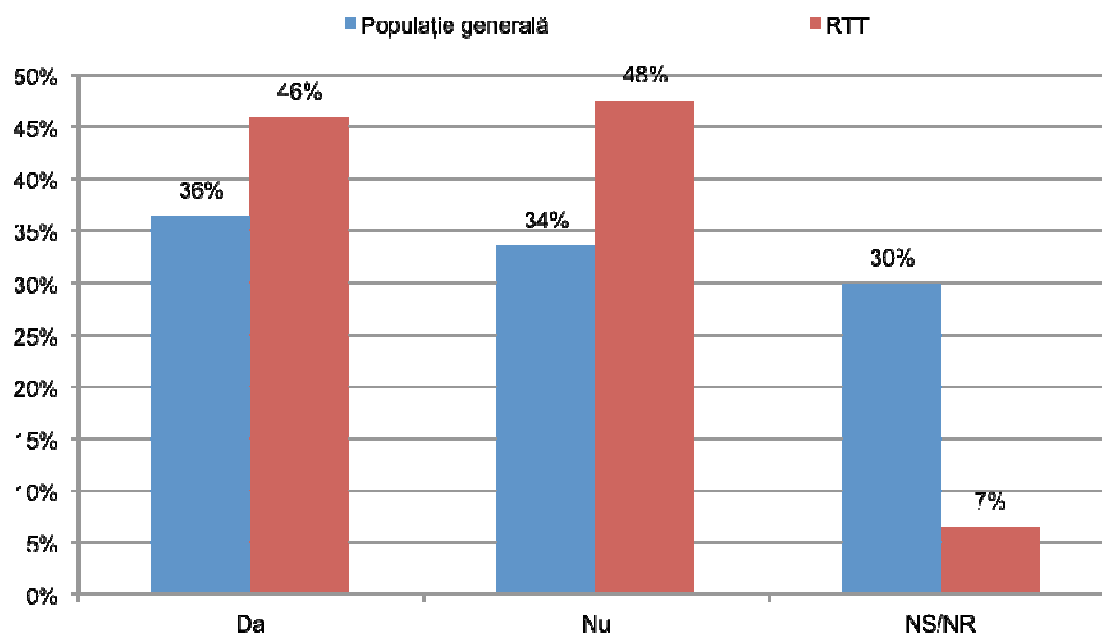

Figura 71: Ponderea respondenților care știu dacă li se oferă sau nu sprijin material sau bani persoanelor străine care locuiesc în România

Credeti că în prezent cetătenilor străini care locuiesc în România li se asigură o locuință și hrană pentru o anumită perioadă de timp?

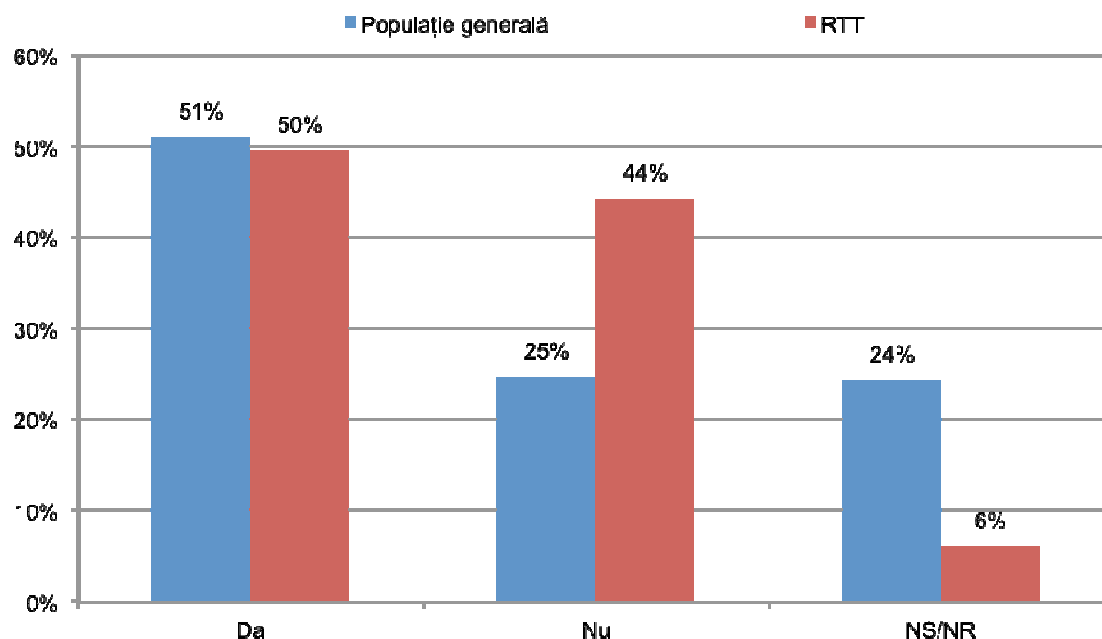

Figura 72: Ponderea respondenților care știu dacă li se asigură sau nu o locuință și hrană persoanelor străine care locuiesc în România

Credeti că în prezent cetățenilor străini care locuiesc în România li se oferă sprijin pentru a învăța limba română?

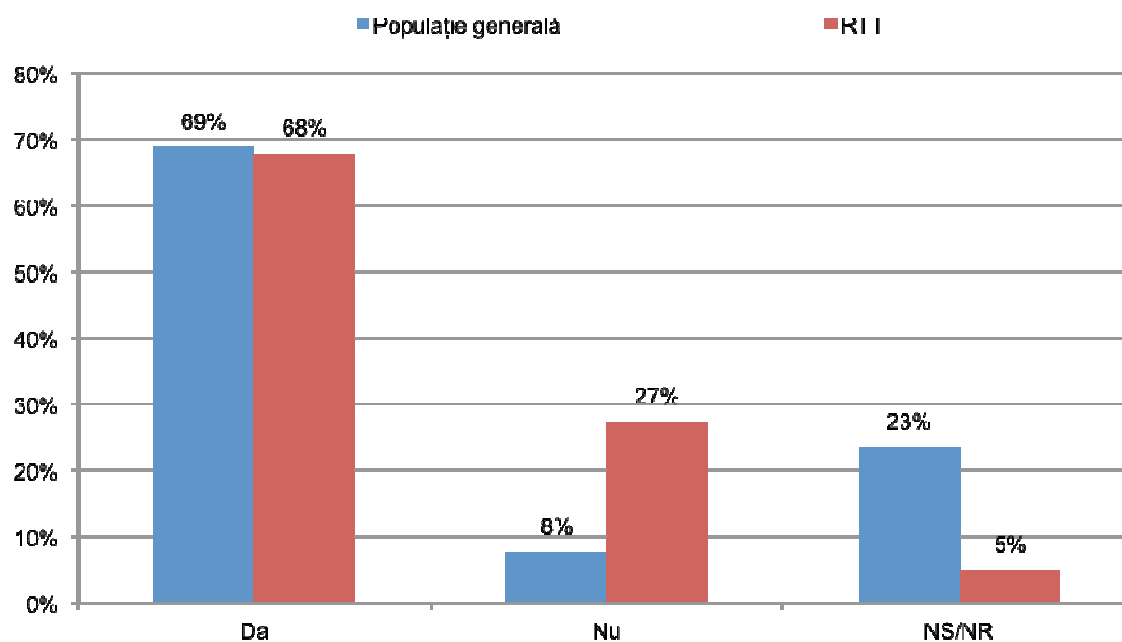

Figura 73: Ponderea respondenților care știu dacă li se oferă sau nu sprijin pentru a învăța limba română persoanelor străine care locuiesc în România

Credeti că în prezent cetățenilor străini care locuiesc în România li se oferă sprijin pentru a cunoaște cultura și obiceiurile din România?

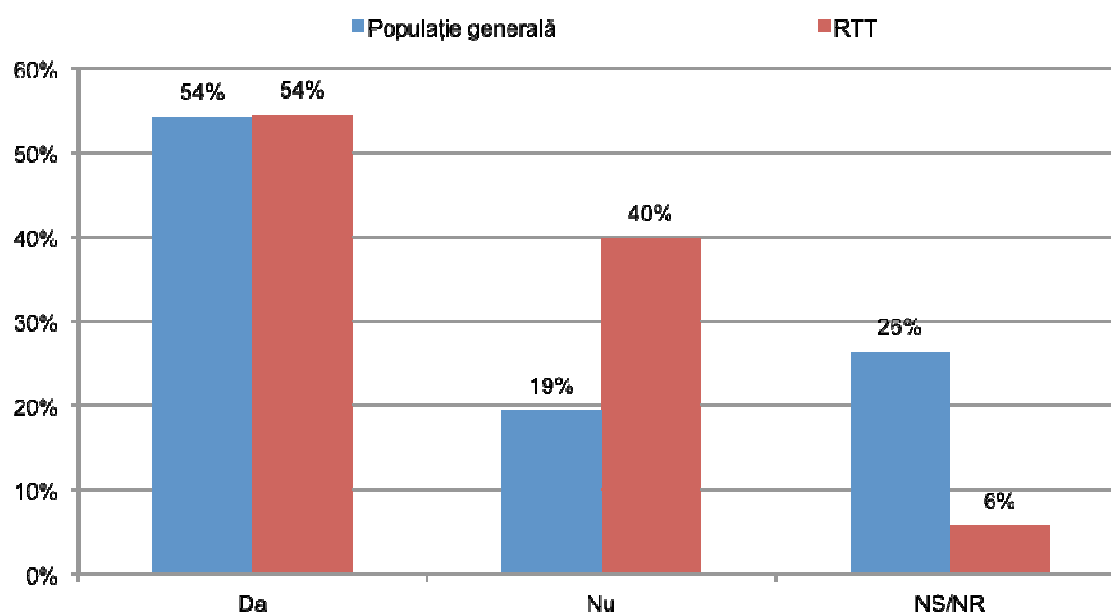

Figura 74: Ponderea respondenților care știu dacă li se oferă sau nu sprijin pentru a cunoaște cultura și obiceiurile din România persoanelor străine care locuiesc la noi în țară

Credeti că în prezent cetățenilor străini care locuiesc în România li se oferă sprijin pentru găsirea unui loc de muncă?

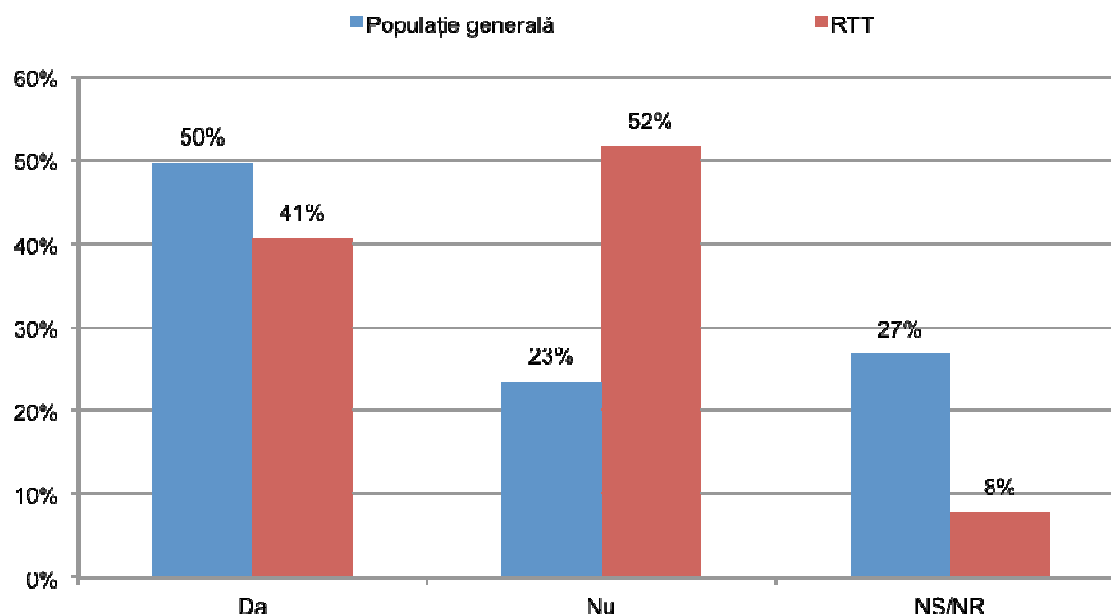

Figura 75: Ponderea respondenților care știu dacă li se oferă sau nu sprijin pentru găsirea unui loc de muncă persoanelor străine care locuiesc în România

Credeti că în prezent cetățenilor străini care locuiesc în România li se oferă sprijin pentru a-si putea aduce familia în România?

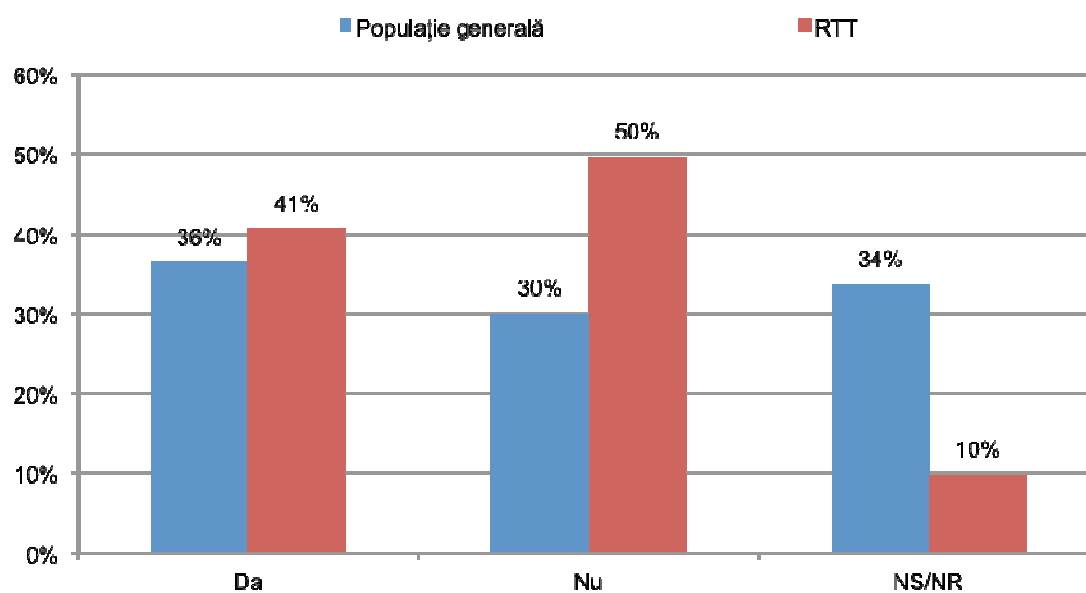

Figura 76: Ponderea respondenților care știu dacă li se oferă sau nu sprijin pentru a-și putea aduce familia în România persoanelor străine care locuiesc la noi în țară

Credeti că în prezent cetățenilor străini care locuiesc în România li se oferă asistență medicală și socială?

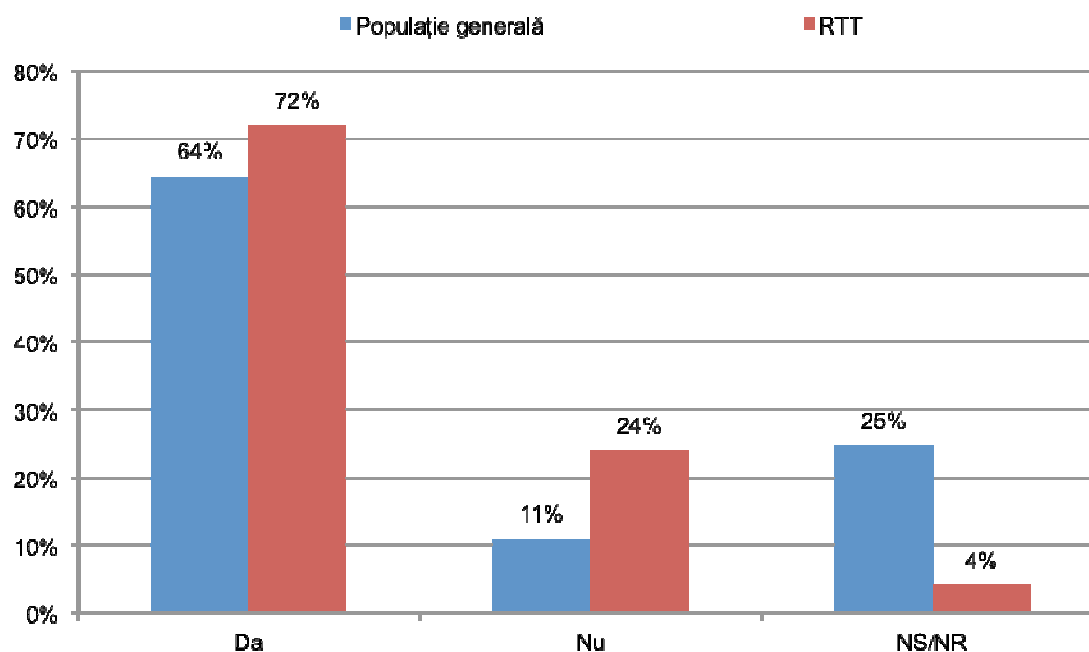

Figura 77: Ponderea respondenților care știu dacă li se oferă sau nu asistență medicală și socială persoanelor străine care locuiesc în România

Cât ar trebui să se permită cetățenilor din afara Uniunii Europene să stea în România?

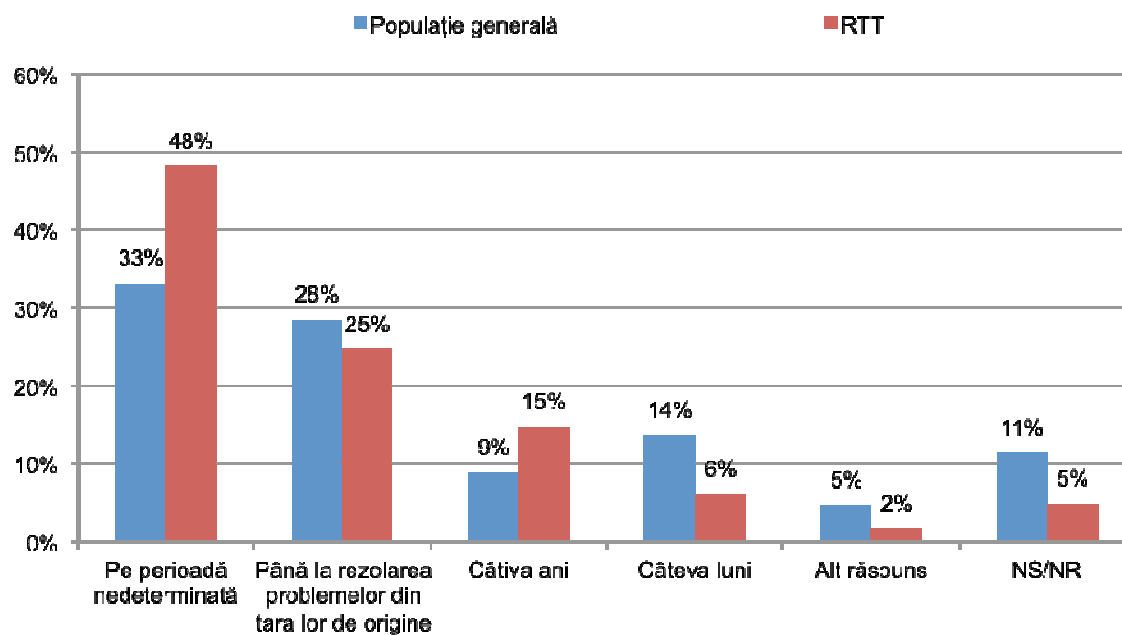

Figura 78: Percepția respondenților asupra perioadei de timp care ar trebui să le fie permisă cetățenilor din afara Uniunii Europene să stea în România

**Credeti că pentru a se integra în comunitatea dumneavoastră,
un cetățean străin trebuie să învețe limba română?**

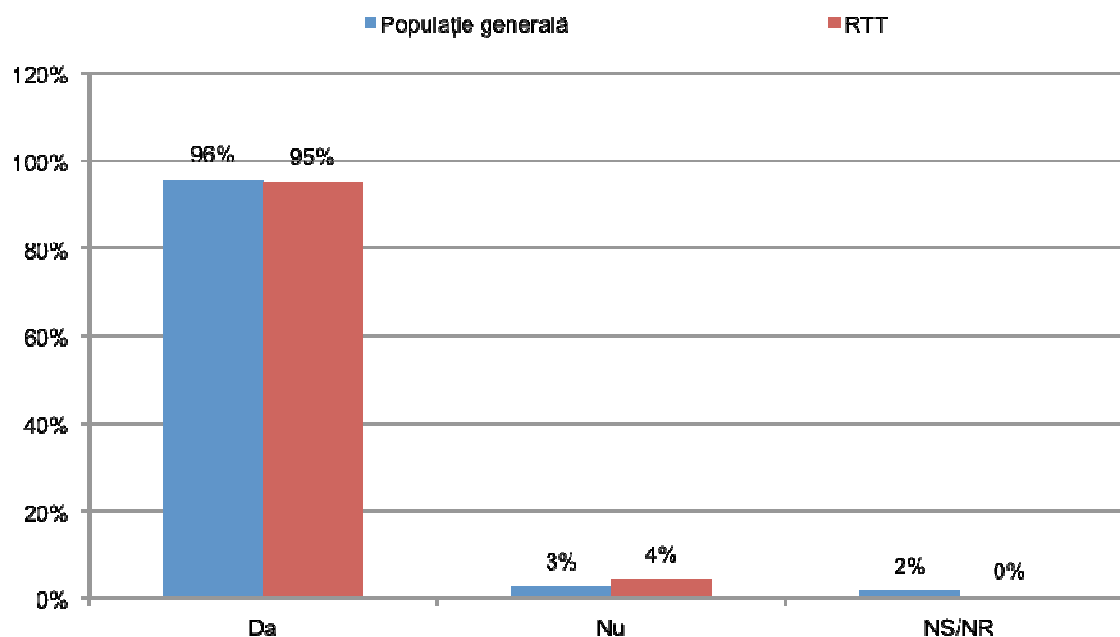

Figura 79: Percepția respondenților asupra necesității unui cetățean străin de a învăța limba română pentru a se integra în comunitatea din care provin respondenții

**Credeti că pentru a se integra în comunitatea dumneavoastră,
un cetățean străin trebuie să învețe despre cultura și obiceiurile
românilor?**

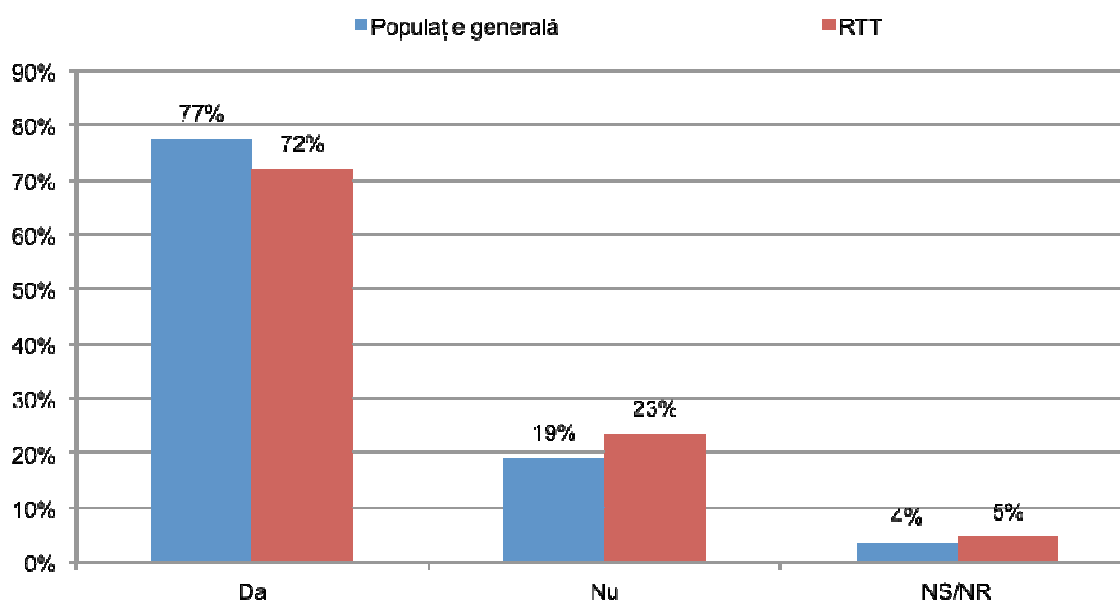

Figura 80: Percepția respondenților asupra necesității unui cetățean străin de a învăța cultura și obiceiurile românilor pentru a se integra în comunitatea din care provin respondenții

**Credeti că pentru a se integra în comunitatea dumneavoastră,
un cetățean străin trebuie să aibă un loc de muncă?**

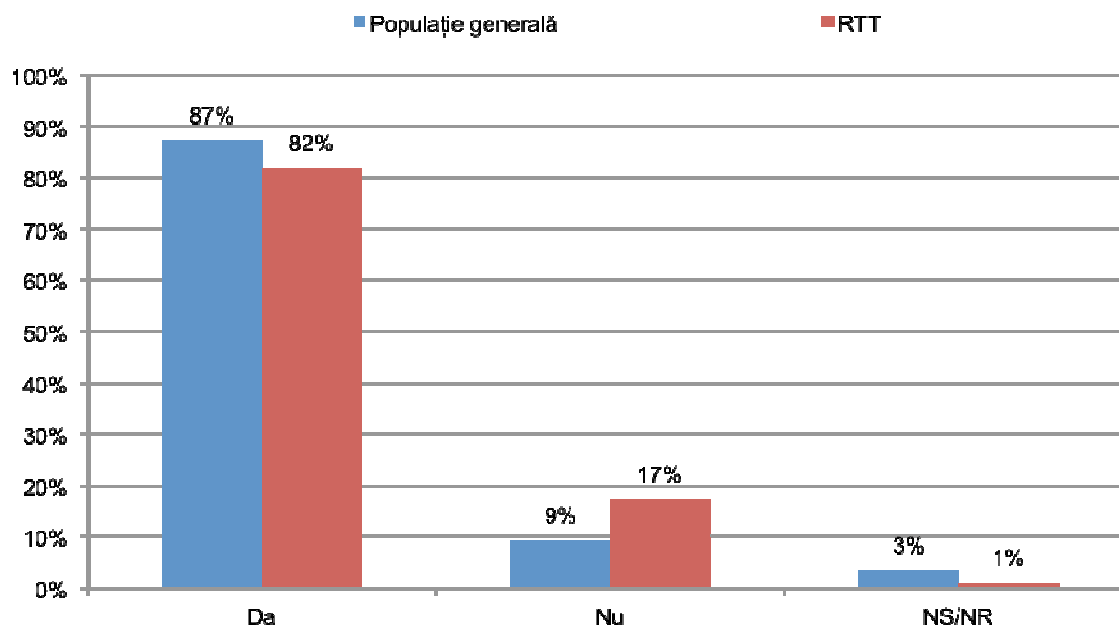

Figura 81: Percepția respondenților asupra necesității unui cetățean străin de a avea un loc de muncă pentru a se integra în comunitatea din care provin respondenții

**Credeti că pentru a se integra în comunitatea dumneavoastră,
un cetățean străin trebuie să intre în contact cu românii?**

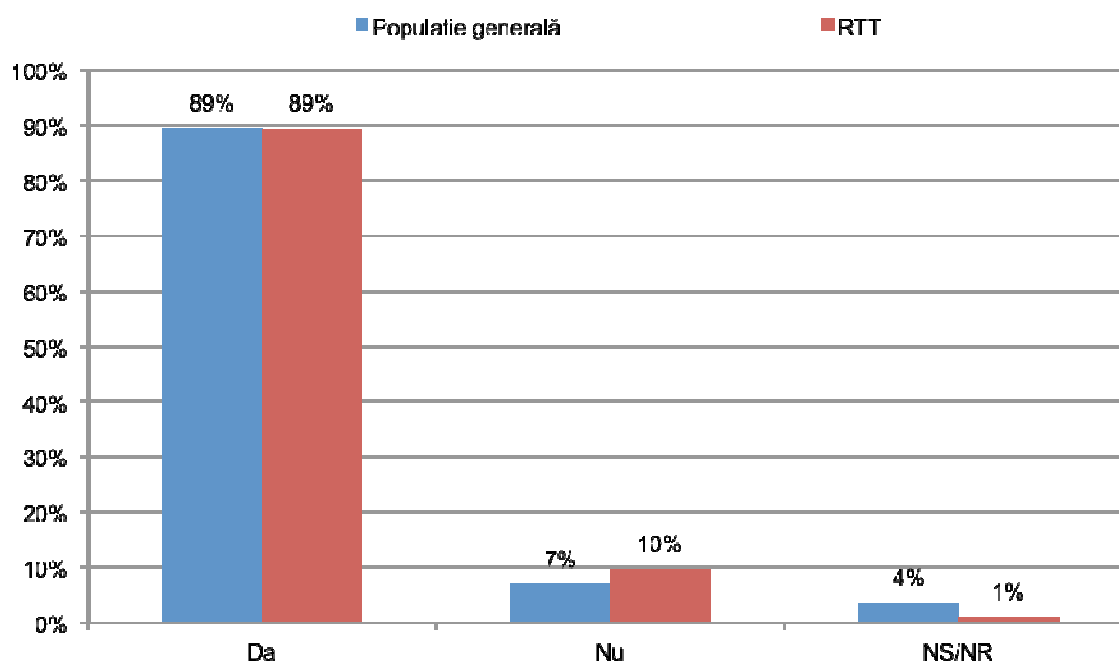

Figura 82: Percepția respondenților asupra necesității unui cetățean străin de a intra în contact cu românii pentru a se integra în comunitatea din care provin respondenții

**Credeti că pentru a se integra în comunitatea dumneavoastră,
un cetățean străin trebuie să adopte religia majoritară?**

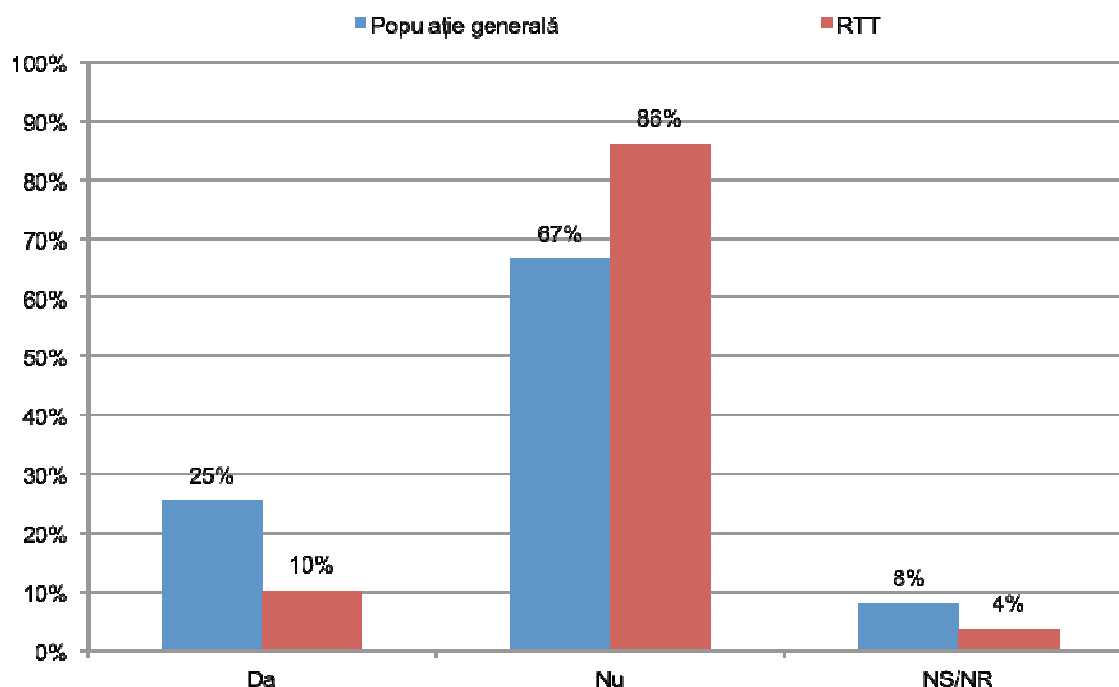

Figura 83: Percepția respondenților asupra necesității unui cetățean străin de a adopta religia majoritară pentru a se integra în comunitatea din care provin respondenții

**Credeti că pentru a se integra în comunitatea dumneavoastră,
un cetățean străin trebuie să adopte comportamentul
românilor?**

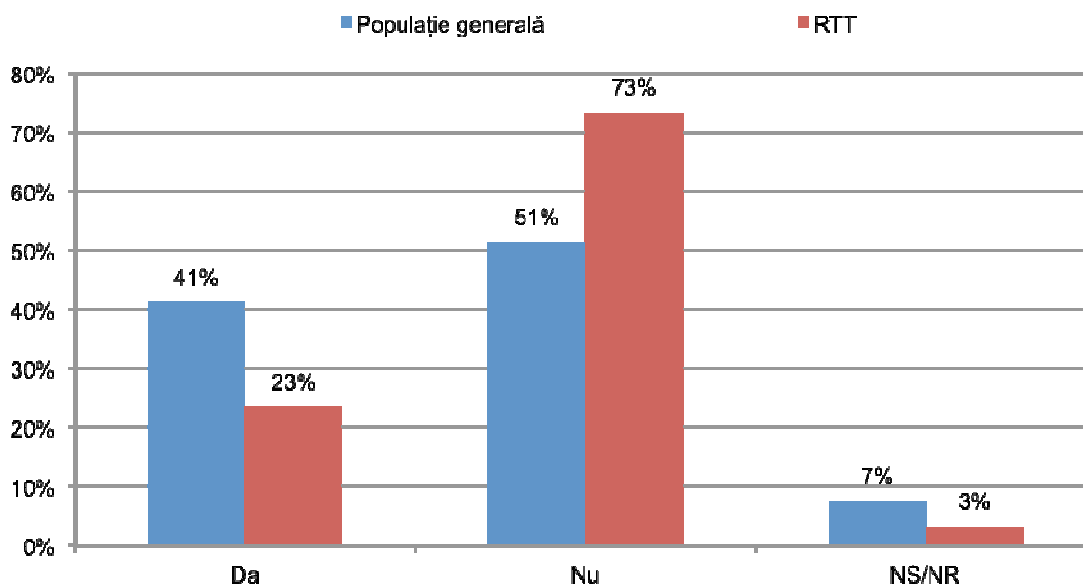

Figura 84: Percepția respondenților asupra necesității unui cetățean străin de a adopta comportamentul românilor pentru a se integra în comunitatea din care provin respondenții

**Credeti că pentru a se integra în comunitatea dumneavoastră,
un cetățean străin trebuie să se îmbrace precum românii?**

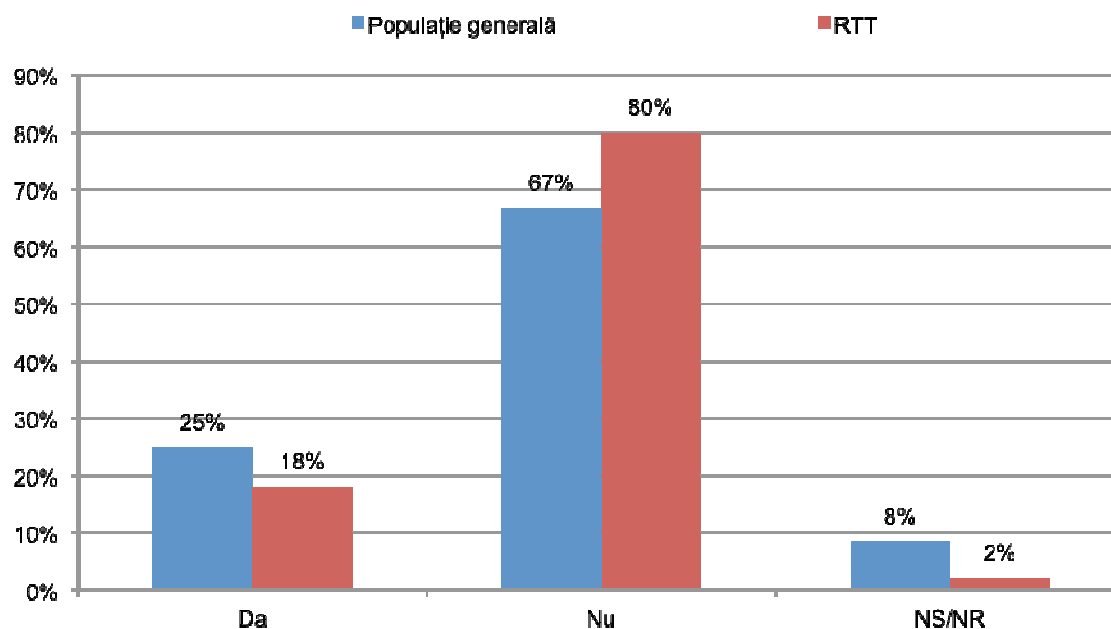

Figura 85: Percepția respondenților asupra necesității unui cetățean străin de a se îmbrăca precum românii pentru a se integra în comunitatea din care provin respondenții

**Care credeti că este cel mai important lucru pe care ar trebui
să îl facă un cetățean străin pentru a se integra într-o
comunitate?**

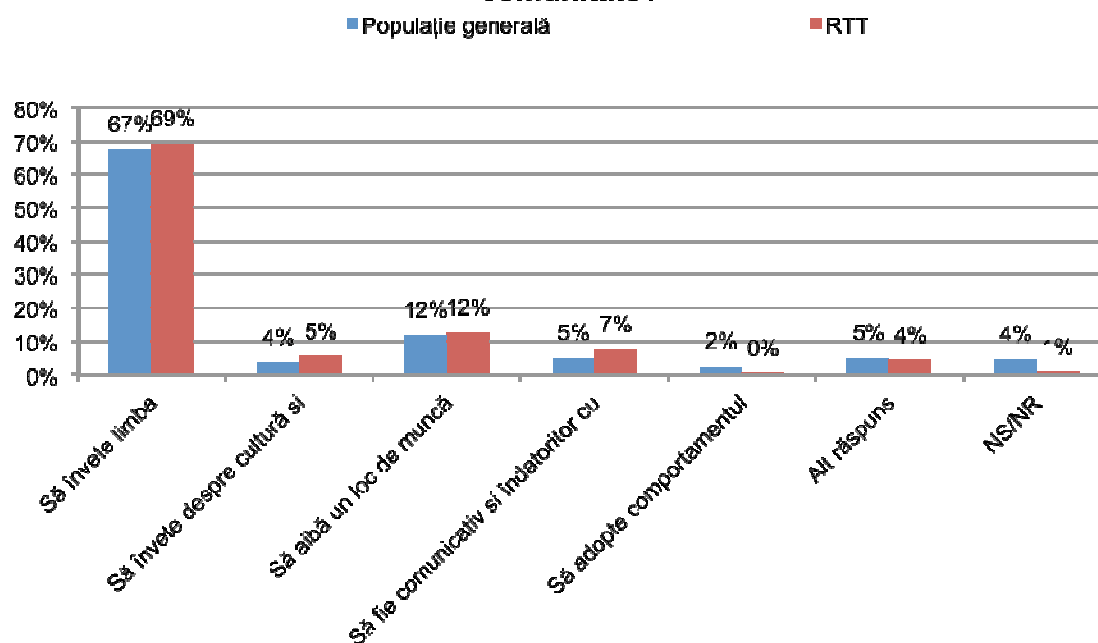

Figura 86: Percepția respondenților asupra principalului lucru pe care ar trebui să îl facă un cetățean străin pentru a se integra într-o comunitate

Cine credeți că este responsabil pentru integrarea persoanelor străine?

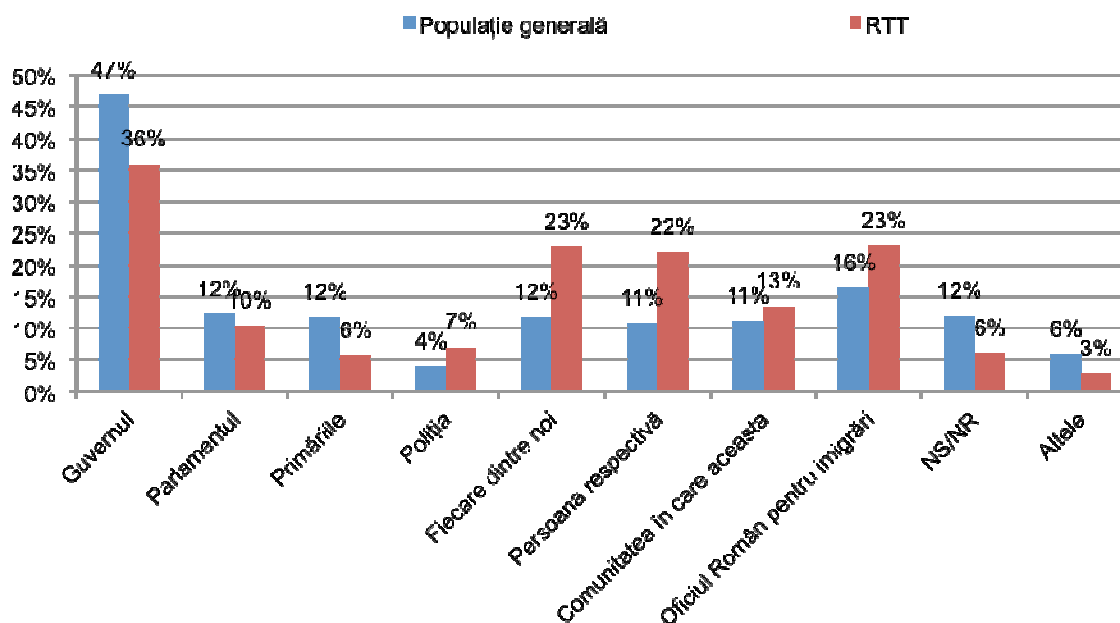

Figura 87: Percepția respondenților asupra instituției sau persoanei/lor responsabile pentru integrarea persoanelor străine

Credeti că dumneavoastră ati putea contribui la integrarea acestor cetățeni străini (din localitatea dumneavoastră)?

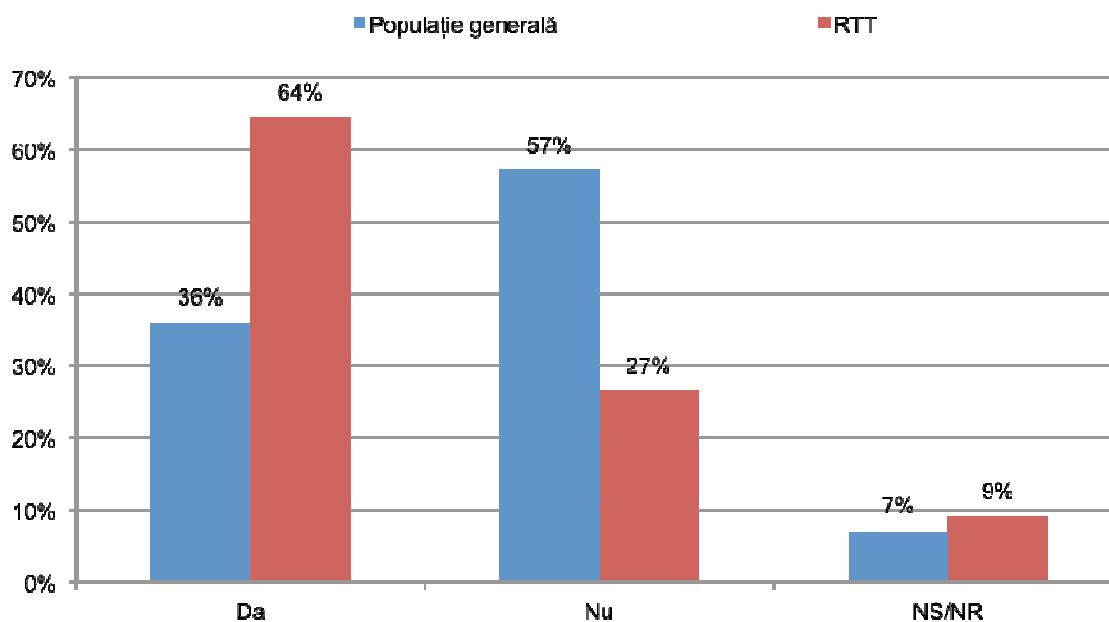

Figura 88: Percepția respondenților cu privire la propria contribuție pentru integrarea cetățenilor străini din propria localitate

În ce fel credeți că ați putea contribui la integrarea cetățenilor străini din afara UE?

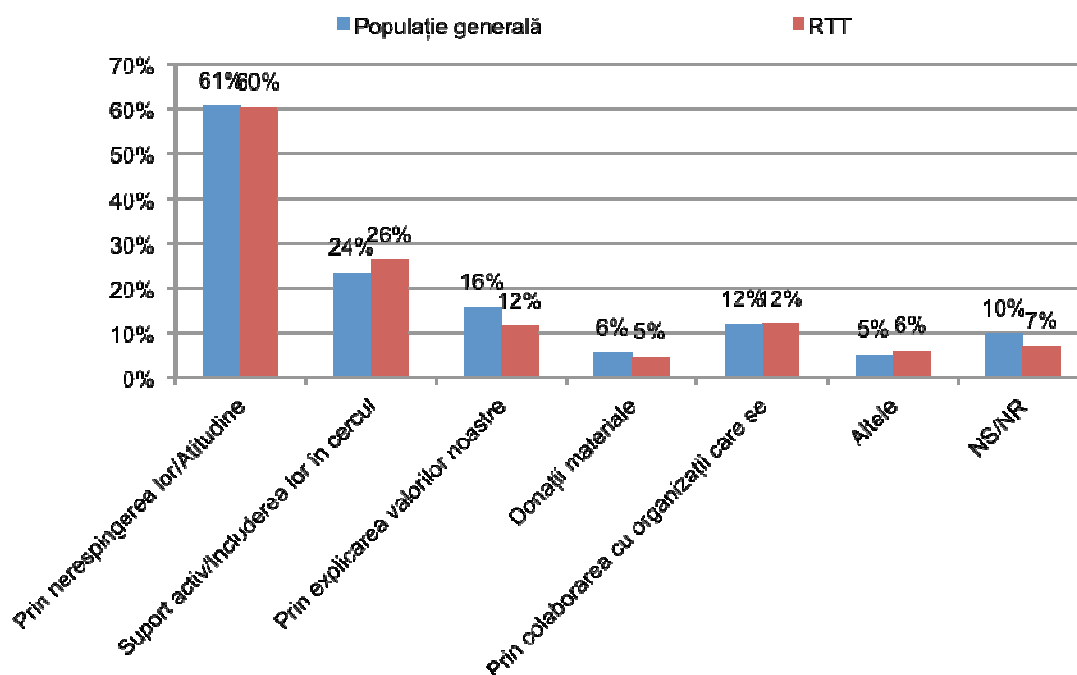

Figura 89: Modul în care respondenții consideră că pot contribui la integrarea cetățenilor străini din afara UE

Dumneavoastră ați dori să contribuiți la integrarea cetățenilor străini din afara UE în comunitatea dumneavoastră?

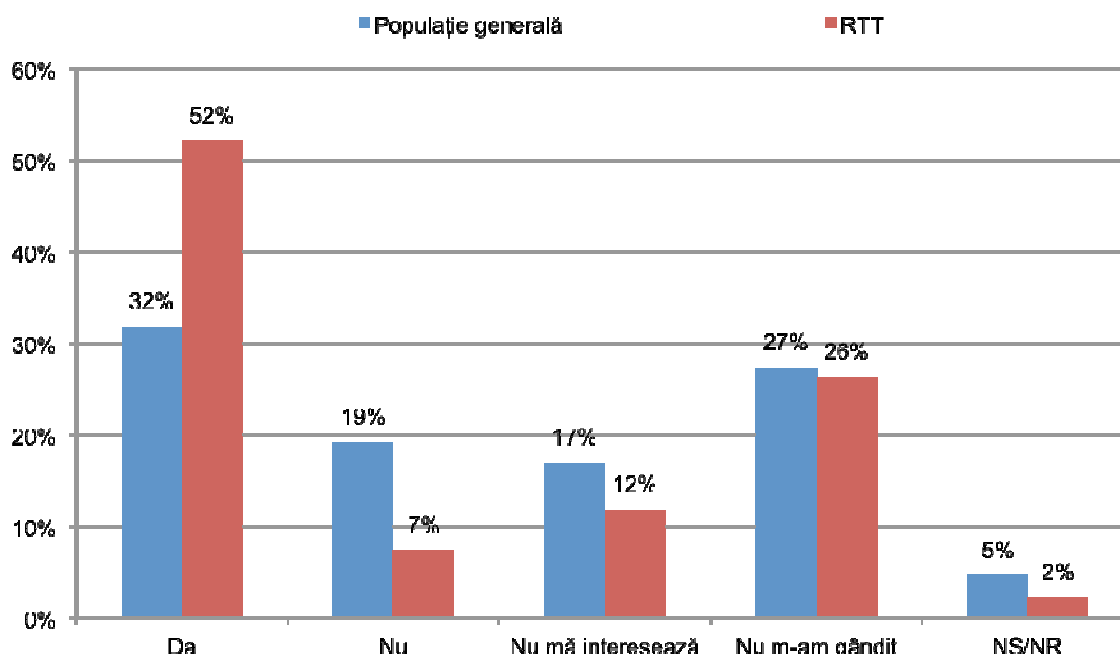

Figura 90: Percepția respondenților cu privire la dorința de contribuire la integrarea cetățenilor străini din afara UE în comunitate

Dacă ati avea un coleg de muncă care este cetățean dintr-un stat din afara UE, credeti că atitudinea dumneavoastră față de el ar fi...?

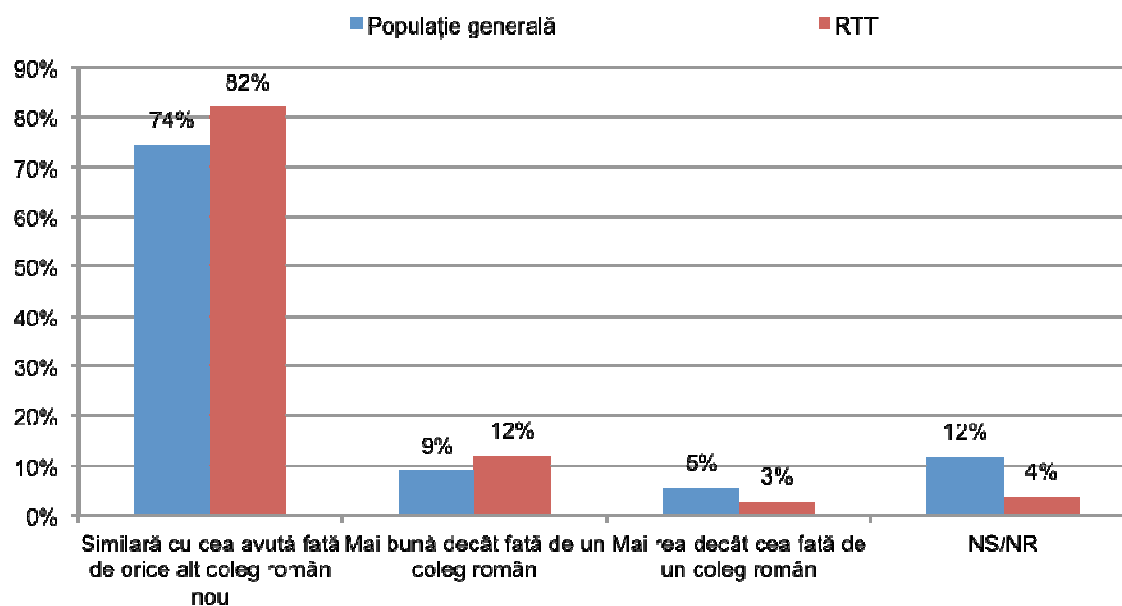

Figura 91: Percepția respondenților asupra atitudinii probabile pe care ar avea-o vis-a-vis de un coleg de muncă – cetățean dintr-un stat din afara UE

Dacă o persoană din familia dumneavoastră ar avea o relație personală cu un cetățean dintr-o țară din afara UE, credeti că atitudinea dvs. față de el ar fi...?

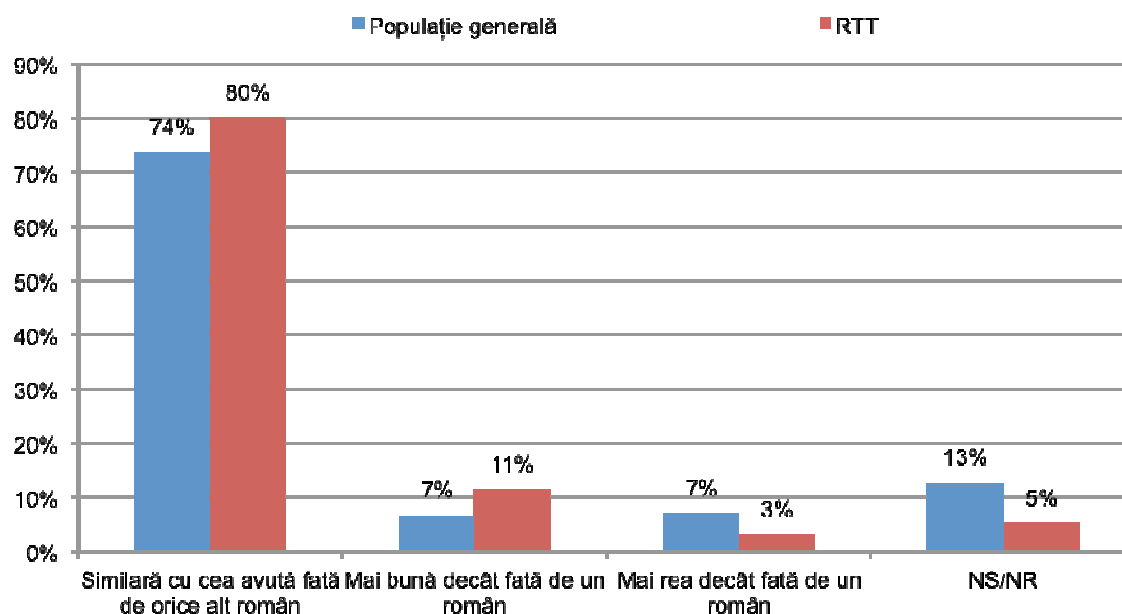

Figura 92: Percepția respondenților asupra atitudinii probabile pe care ar avea-o vis-a-vis de un cetățean dintr-un stat din afara UE care ar avea o relație cu o persoană din familia respondentului

În general, care este părerea dumneavoastră despre asiatici?

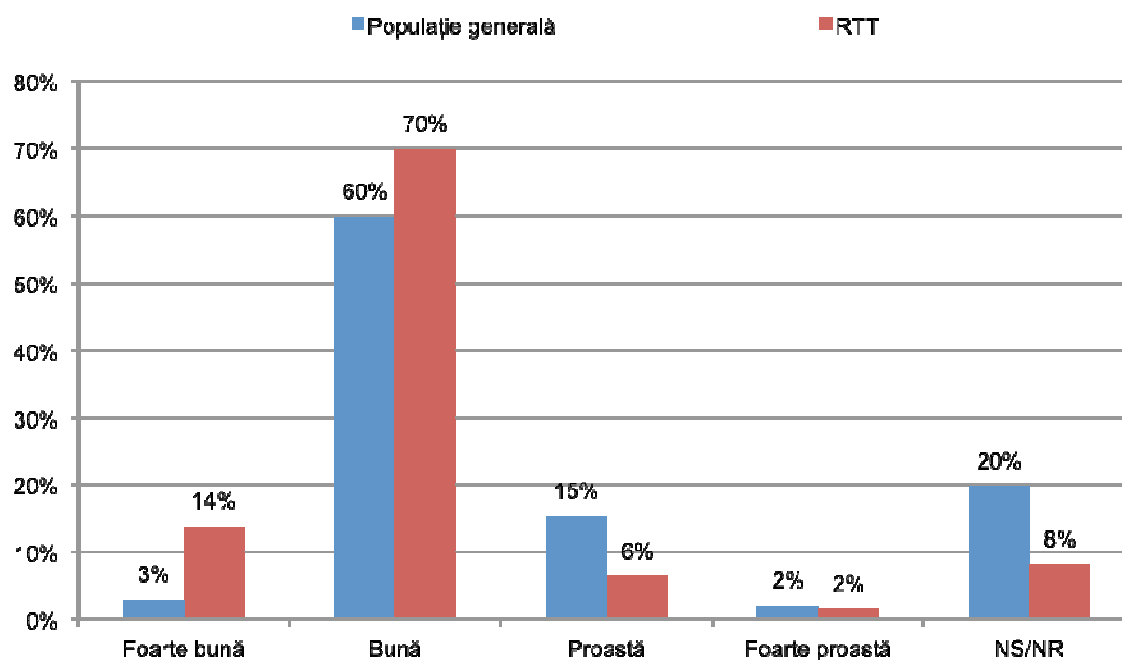

Figura 93: Opinia pe care respondenții o au, în general, despre asiatici

În general, care este părerea dumneavoastră despre arabi?

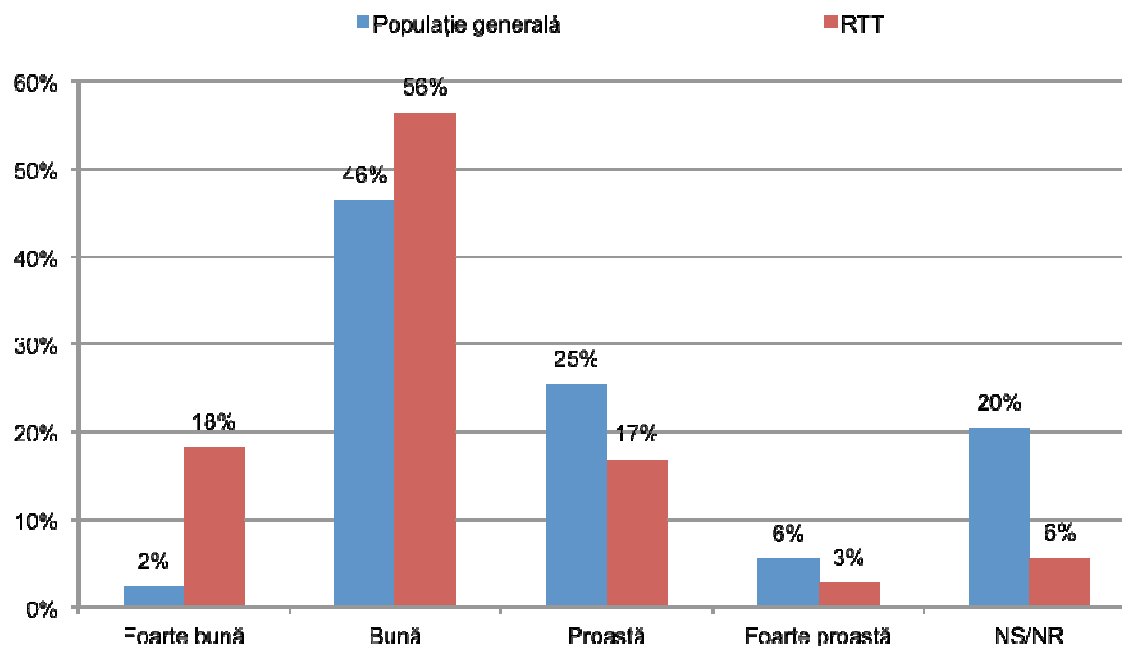

Figura 94: Opinia pe care respondenții o au, în general, despre arabi

În general, care este părerea dumneavoastră despre sud-americiani?

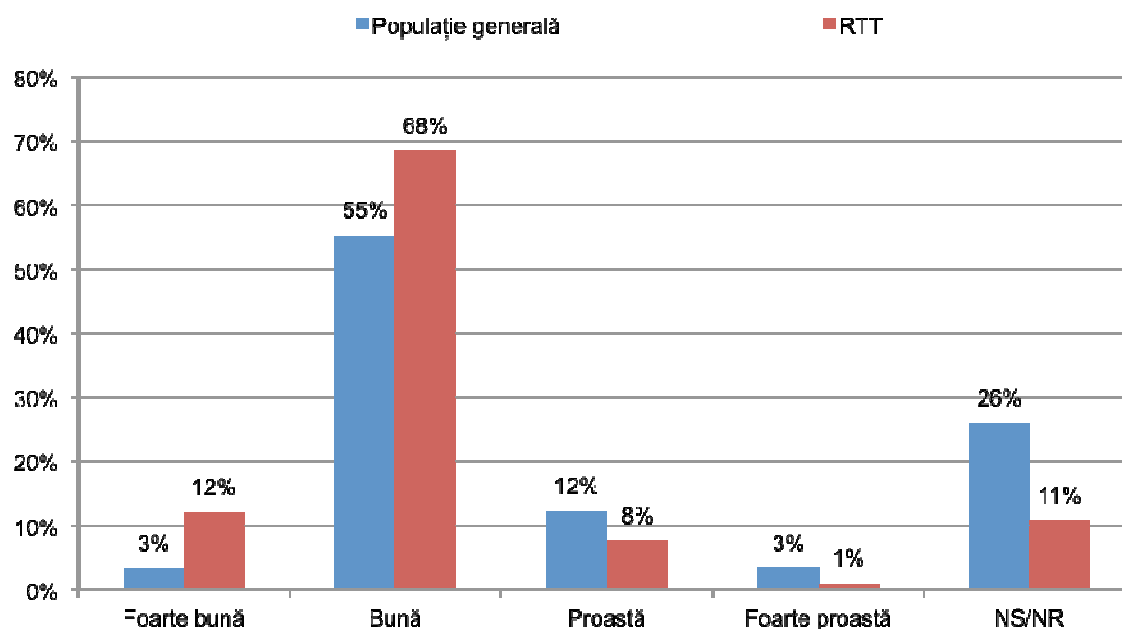

Figura 95: Opinia pe care respondenții o au, în general, despre sud-americiani

În general, care este părerea dumneavoastră despre africani?

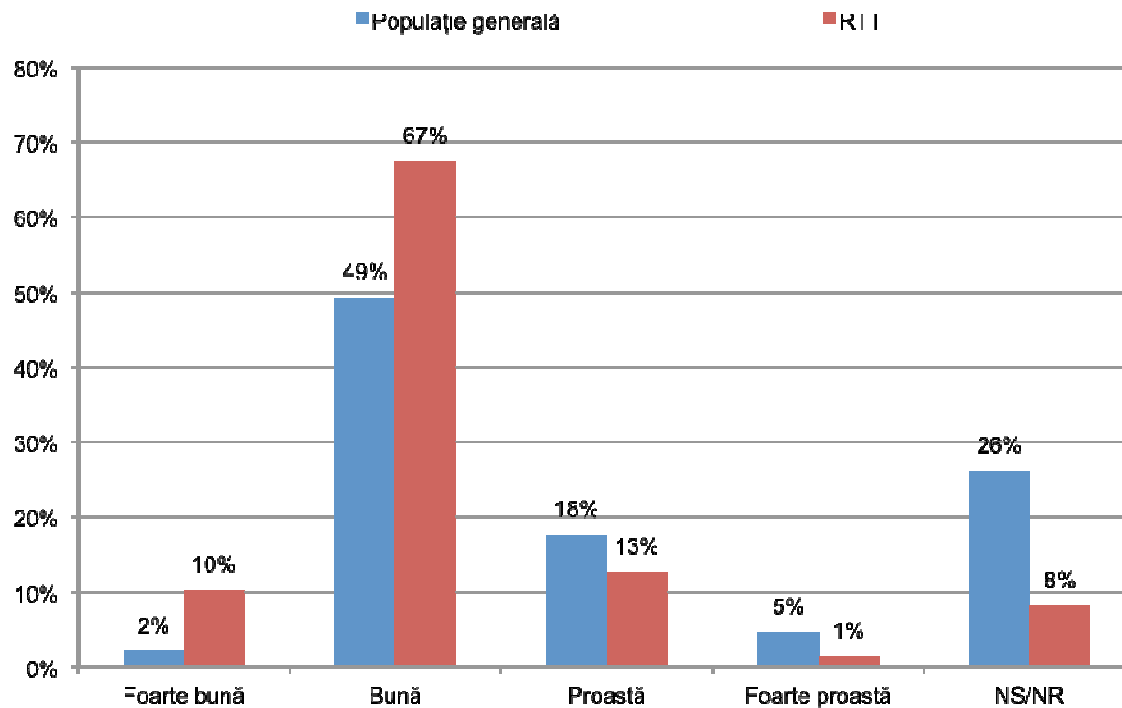

Figura 96: Opinia pe care respondenții o au, în general, despre africani

În general, care este părerea dumneavoastră despre străinii din țările ex-sovietice?

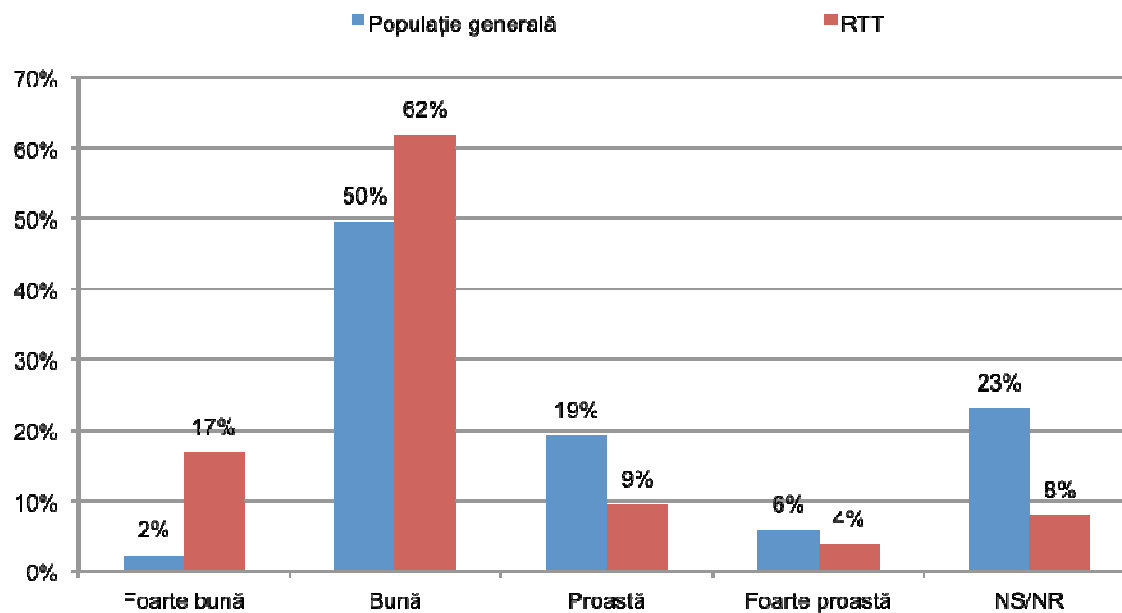

Figura 97: Opinia pe care respondenții o au, în general, despre străinii din țările ex-sovietice

B. TABELE DE FRECVENȚĂ

A. Introducere. Aspecte generale

		Credeți că în țara noastră lucrurile merg într-o direcție bună sau greșită?				Nr. neponderat de cazuri
		Direcția este bună	Direcția este greșită	NS/NR	Total	
		%	%	%	%	
Sexul respondentului	Masculin	8	86	6	100	693
	Feminin	9	86	5	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	12	84	4	100	134
	25-34 ani	9	87	4	100	204
	35-44 ani	8	87	5	100	260
	45-54 ani	11	86	3	100	241
	55-64 ani	6	90	4	100	306
Nivelul de educație	Peste 64 ani	8	84	8	100	385
	Studii primare	7	86	7	100	441
	Studii medii	8	88	4	100	786
	Studii superioare	14	81	5	100	285
Ocupația	Persoane ocupate	11	85	4	100	565
	Persoane neocupate	0	92	8	100	61
	Persoane inactive	8	86	6	100	888
	Ocupație nedeclarată	4	96	0	100	23
Mediul de rezidență	Urban	9	86	5	100	859
	Rural	8	86	5	100	678
	Nord-Est	9	87	4	100	255
	Sud-Est	10	87	3	100	193
	Sud - Muntenia	6	89	6	100	235
Regiunea de dezvoltare	Sud-Vest - Oltenia	7	82	11	100	163
	Vest	12	85	3	100	146
	Nord-Vest	7	89	4	100	192
	Centru	9	87	3	100	179
	București - Ilfov	10	82	7	100	174
	Total populație generală	9	86	5	100	1537
	Total rtt	41	51	8	100	498

Tabelul 1: Distribuția percepției respondenților cu privire la direcția în care merg lucrurile în țara noastră, după caracteristicile studiate

		Cât de mulțumit sunteți, în general, de felul în care trăiți?						Nr. neponderat de cazuri
		Foarte nemulțumit	Nemulțumit	Mulțumit	Foarte mulțumit	NS/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	
Sexul respondentului	Masculin	14	52	32	1	1	100	693
	Feminin	18	52	28	1	1	100	844
	18-24 ani	10	47	41	2	0	100	134
	25-34 ani	10	50	36	1	1	100	204
Vârsta respondenților	35-44 ani	19	48	32	1	1	100	260
	45-54 ani	16	56	27	0	1	100	241
	55-64 ani	18	57	24	0	1	100	306
	Peste 64 ani	18	52	27	1	2	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	18	59	21	1	1	100	441
	Studii medii	18	51	29	1	1	100	786
	Studii superioare	9	45	43	1	2	100	285
	Persoane ocupate	16	49	34	1	1	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	21	59	20	0	0	100	61
	Persoane inactive	16	53	28	1	2	100	888
	Ocupație nedeclarată	4	70	22	4	0	100	23
Mediul de rezidență	Urban	15	51	31	1	2	100	859
	Rural	18	54	27	1	1	100	678
	Nord-Est	18	45	34	2	1	100	255
	Sud-Est	19	50	29	2	1	100	193
	Sud - Muntenia	16	61	22	0	0	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	15	53	29	0	2	100	163
Regiunea de dezvoltare	Vest	15	54	27	1	3	100	146
	Nord-Vest	17	51	31	1	0	100	192
	Centru	15	49	36	0	1	100	179
	București - Ilfov	12	55	28	3	2	100	174
	Total populație generală	16	52	29	1	1	100	1537
	Total rt	5	28	56	9	1	100	498

Tabelul 2: Distribuția satisfacției generale cu viața a respondenților în prezent, după caracteristicile studiate

		Cum este viața dumneavoastră în prezent, comparativ cu cea de acum un an?							Nr. neponderat de cazuri
		Mult mai proastă	Mai proastă	Aproximativ la fel	Mai bună	Mult mai bună	NS/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	%	
Sexul respondentului	Masculin	6	51	36	6	0	1	100	693
	Feminin	7	53	30	8	1	1	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	3	46	33	14	4	1	100	134
	25-34 ani	7	40	38	13	1	1	100	204
	35-44 ani	7	52	34	7	0	0	100	260
	45-54 ani	7	55	31	6	0	1	100	241
	55-64 ani	8	56	31	4	0	1	100	306
	Peste 64 ani	6	55	32	4	0	3	100	385
	Studii primare	5	61	26	6	0	2	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	7	52	34	6	1	1	100	786
	Studii superioare	7	39	41	11	0	1	100	285
	Persoane ocupate	7	46	37	8	1	1	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	3	64	30	3	0	0	100	61
	Persoane inactive	6	55	31	6	0	2	100	888
	Ocupație nedeclarată	4	39	43	13	0	0	100	23
Mediul de rezidență	Urban	6	51	34	7	1	2	100	859
	Rural	7	53	32	7	0	1	100	678
	Nord-Est	6	50	32	10	1	1	100	255
	Sud-Est	7	59	28	4	0	2	100	193
	Sud - Muntenia	6	59	27	8	0	1	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	4	60	32	2	0	2	100	163
Regiunea de dezvoltare	Vest	3	46	42	8	1	1	100	146
	Nord-Vest	10	49	34	5	1	1	100	192
	Centru	8	42	40	8	1	1	100	179
	București - Ilfov	6	49	34	7	1	3	100	174
	Total populație generală	6	52	33	7	1	1	100	1537
	Total rt	3	22	43	29	2	1	100	498

Tabelul 3: Distribuția satisfacției generale cu viața a respondenților în prezent comparativ cu acum un an, după caracteristicile studiate

		Cum credeți că veți trăi peste un an?							
		Mult mai prost	Mai prost	Aproximativ la fel	Mai bine	Mult mai bine	NS/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	9	40	31	11	1	8	100	693
	Feminin	10	42	27	13	0	8	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	6	37	31	18	1	7	100	134
	25-34 ani	7	37	30	19	1	5	100	204
	35-44 ani	9	42	30	12	0	6	100	260
	45-54 ani	10	39	31	11	1	8	100	241
	55-64 ani	10	45	28	8	0	8	100	306
	Peste 64 ani	10	45	24	9	0	12	100	385
	Studii primare	10	44	26	10	0	11	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	10	43	28	11	0	8	100	786
	Studii superioare	6	34	34	18	2	7	100	285
Ocupația	Persoane ocupate	8	39	32	12	2	7	100	565
	Persoane neocupate	10	52	20	10	0	8	100	61
	Persoane inactive	10	43	26	12	0	9	100	888
	Ocupație nedeclarată	9	35	43	9	0	4	100	23
Mediul de rezidență	Urban	9	41	28	12	1	9	100	859
	Rural	10	42	29	12	0	7	100	678
	Nord-Est	11	40	20	17	2	9	100	255
	Sud-Est	6	46	21	12	0	15	100	193
	Sud - Muntenia	10	42	33	10	0	6	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	4	46	34	11	0	5	100	163
Regiunea de dezvoltare	Vest	15	36	28	14	0	7	100	146
	Nord-Vest	15	36	31	12	0	6	100	192
	Centru	6	45	34	8	1	6	100	179
	București - Ilfov	6	41	30	11	1	11	100	174
	Total populație generală	9	42	28	12	1	8	100	1537
	Total rtt	3	15	32	38	6	5	100	498

Tabelul 4: Distribuția satisfacției generale preconizate a respondenților pentru un an, după caracteristicile studiate

		În ce măsură credeți că problemele dumneavoastră sunt legate de prețuri?						
		Foarte mică măsură	Mică măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	NS/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	1	9	33	55	1	100	693
	Feminin	1	8	33	56	1	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	2	11	40	46	1	100	134
	25-34 ani	1	10	36	50	1	100	204
	35-44 ani	1	7	33	57	1	100	260
	45-54 ani	0	9	34	56	0	100	241
	55-64 ani	2	8	32	57	2	100	306
	Peste 64 ani	1	8	30	59	2	100	385
	Studii primare	1	5	30	61	2	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	2	8	32	58	1	100	786
	Studii superioare	1	15	42	42	1	100	285
Ocupația	Persoane ocupate	1	9	35	54	1	100	565
	Persoane neocupate	3	5	38	52	2	100	61
	Persoane inactive	1	8	31	58	2	100	888
	Ocupație nedeclarată	0	13	48	39	0	100	23
Mediul de rezidență	Urban	1	10	34	53	1	100	859
	Rural	1	6	32	59	2	100	678
	Nord-Est	2	8	26	62	2	100	255
	Sud-Est	3	7	34	54	2	100	193
	Sud - Muntenia	0	6	43	49	1	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	1	7	40	52	1	100	163
Regiunea de dezvoltare	Vest	1	7	32	61	0	100	146
	Nord-Vest	1	14	27	58	2	100	192
	Centru	2	11	37	50	1	100	179
	București - Ilfov	1	10	28	59	2	100	174
	Total populație generală	1	9	33	56	1	100	1537
	Total rtt	5	15	41	39	1	100	498

Tabelul 5: Distribuția opiniei respondenților cu privire la problemele actuale ale României legate de prețuri, după caracteristicile studiate

		În ce măsură credeți că problemele dumneavoastră sunt legate de sănătate?						
		Foarte mică măsură	Mică măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	NS/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	10	27	32	30	1	100	693
	Feminin	8	25	30	35	2	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	17	40	18	22	3	100	134
	25-34 ani	18	29	28	24	0	100	204
	35-44 ani	12	33	29	24	2	100	260
	45-54 ani	9	23	34	32	2	100	241
	55-64 ani	5	22	33	39	2	100	306
	Peste 64 ani	3	19	33	43	2	100	385
		5	19	31	41	3	100	441
Nivelul de educație	Studii primare	5	19	31	41	3	100	441
	Studii medii	11	26	30	32	1	100	786
	Studii superioare	10	35	31	23	1	100	285
Ocupația	Persoane ocupate	14	31	30	25	1	100	565
	Persoane neocupate	10	28	28	28	7	100	61
	Persoane inactive	6	22	32	39	2	100	888
	Ocupație nedeclarată	17	35	22	22	4	100	23
Mediul de rezidență	Urban	10	28	30	30	2	100	859
	Rural	8	23	31	36	2	100	678
	Nord-Est	11	17	29	40	3	100	255
	Sud-Est	18	30	30	20	3	100	193
	Sud - Muntenia	3	27	34	34	2	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	2	25	30	41	1	100	163
Regiunea de dezvoltare	Vest	7	29	25	38	0	100	146
	Nord-Vest	12	35	28	24	1	100	192
	Centru	10	30	31	29	1	100	179
	București - Ilfov	9	16	36	35	4	100	174
	Total populație generală	9	26	31	33	2	100	1537
	Total rtt	26	36	21	17	1	100	498

Tabelul 6: Distribuția opiniei respondenților cu privire la problemele actuale ale României legate de sănătate, după caracteristicile studiate

		În ce măsură credeți că problemele dumneavoastră sunt legate de infracționalitate?						
		Foarte mică măsură	Mică măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	NS/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	31	32	22	11	4	100	693
	Feminin	27	30	22	13	7	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	25	34	25	10	6	100	134
	25-34 ani	27	31	25	12	4	100	204
	35-44 ani	33	36	15	12	4	100	260
	45-54 ani	29	32	24	10	5	100	241
	55-64 ani	32	30	20	13	4	100	306
	Peste 64 ani	25	27	25	14	9	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	32	30	20	10	8	100	441
	Studii medii	30	30	21	13	5	100	786
	Studii superioare	21	36	28	12	3	100	285
Ocupația	Persoane ocupate	31	31	21	13	4	100	565
	Persoane neocupate	20	34	21	13	11	100	61
	Persoane inactive	28	31	23	12	6	100	888
	Ocupație nedeclarată	13	39	30	4	13	100	23
Mediul de rezidență	Urban	28	31	25	10	6	100	859
	Rural	30	31	19	15	5	100	678
	Nord-Est	26	24	17	25	8	100	255
	Sud-Est	56	20	11	7	7	100	193
	Sud - Muntenia	20	35	32	9	4	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	20	51	18	7	4	100	163
Regiunea de dezvoltare	Vest	25	32	27	6	10	100	146
	Nord-Vest	35	30	19	13	4	100	192
	Centru	35	34	16	13	2	100	179
	București - Ilfov	13	28	39	11	9	100	174
	Total populație generală	29	31	22	12	6	100	1537
	Total rtt	31	34	19	14	2	100	498

Tabelul 7: Distribuția opiniei respondenților cu privire la problemele actuale ale României legate de infracționalitate, după caracteristicile studiate

		În ce măsură credeți că problemele dumneavoastră sunt legate de relațiile cu oamenii din comunitate?						
		Foarte mică măsură	Mică măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	NS/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	45	31	14	6	3	100	693
	Feminin	42	32	14	7	5	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	34	32	19	9	6	100	134
	25-34 ani	36	38	16	7	4	100	204
	35-44 ani	48	33	12	5	2	100	260
	45-54 ani	45	32	13	6	3	100	241
	55-64 ani	47	29	13	8	4	100	306
	Peste 64 ani	44	29	14	6	7	100	385
	Studii primare	47	29	11	7	6	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	46	31	13	7	4	100	786
	Studii superioare	32	39	20	7	2	100	285
	Persoane ocupate	45	32	14	7	3	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	33	36	18	5	8	100	61
	Persoane inactive	44	31	13	7	5	100	888
	Ocupație nedeclarată	26	52	13	4	4	100	23
Mediul de rezidență	Urban	40	33	17	5	5	100	859
	Rural	48	30	9	9	4	100	678
	Nord-Est	42	23	15	15	5	100	255
	Sud-Est	62	23	7	4	5	100	193
	Sud - Muntenia	42	35	14	3	5	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	34	43	15	6	2	100	163
Regiunea de dezvoltare	Vest	43	35	13	4	5	100	146
	Nord-Vest	59	24	10	4	3	100	192
	Centru	43	33	15	8	1	100	179
	București - Ilfov	17	44	22	7	9	100	174
	Total populație generală	43	32	14	7	4	100	1537
	Total rtt	34	33	20	10	3	100	498

Tabelul 8: Distribuția opiniei respondenților cu privire la problemele actuale ale României legate de relațiile cu oamenii din comunitate, după caracteristicile studiate

		Cât de des citiți ziarele?							
		Deloc	O dată pe lună sau mai rar	De câteva ori pe lună	De câteva ori pe săptămână	Zilnic	NS/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	22	13	14	21	30	1	100	693
	Feminin	33	13	15	21	17	0	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	25	22	19	19	13	1	100	134
	25-34 ani	24	14	18	28	16	0	100	204
	35-44 ani	21	15	15	25	24	0	100	260
	45-54 ani	20	13	15	26	25	1	100	241
	55-64 ani	30	13	12	18	25	1	100	306
	Peste 64 ani	41	8	12	15	24	1	100	385
	Studii primare	50	12	14	11	12	1	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	22	14	15	24	24	1	100	786
	Studii superioare	12	11	15	27	35	0	100	285
	Persoane ocupate	20	12	15	26	26	1	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	33	18	20	16	13	0	100	61
	Persoane inactive	34	13	14	18	21	1	100	888
	Ocupație nedeclarată	9	17	13	35	22	4	100	23
Mediul de rezidență	Urban	22	11	14	24	29	0	100	859
	Rural	37	16	16	17	14	1	100	678
	Nord-Est	36	17	11	16	20	0	100	255
	Sud-Est	39	13	12	17	18	0	100	193
	Sud - Muntenia	28	15	19	21	16	1	100	235
Regiunea de dezvoltare	Sud-Vest - Oltenia	36	8	12	17	25	2	100	163
	Vest	23	9	13	25	29	1	100	146
	Nord-Vest	28	14	18	21	19	0	100	192
	Centru	20	15	16	25	24	0	100	179
	București - Ilfov	12	10	14	30	33	1	100	174
	Total populație generală	28	13	15	21	22	1	100	1537
	Total rt	20	8	18	33	21	0	100	498

Tabelul 9: Distribuția frecvenței cu care respondenții citesc ziarele, după caracteristicile studiate

		Cât de des ascultați radioul?							
		Deloc	O dată pe lună sau mai rar	De câteva ori pe lună	De câteva ori pe săptămână	Zilnic	NS/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	18	6	10	19	45	1	100	693
	Feminin	25	7	8	23	36	0	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	23	8	15	23	30	1	100	134
	25-34 ani	20	7	12	25	35	0	100	204
	35-44 ani	18	7	6	28	41	0	100	260
	45-54 ani	18	8	8	20	45	0	100	241
	55-64 ani	21	7	7	21	43	2	100	306
	Peste 64 ani	29	5	8	16	41	1	100	385
	Studii primare	33	6	7	20	34	1	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	19	8	9	21	42	1	100	786
	Studii superioare	13	6	9	24	47	0	100	285
	Persoane ocupate	15	8	10	22	45	1	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	28	7	7	20	39	0	100	61
	Persoane inactive	27	6	8	21	38	1	100	888
	Ocupație nedeclarată	13	9	4	30	39	4	100	23
Mediul de rezidență	Urban	21	7	9	23	41	0	100	859
	Rural	24	7	8	20	40	1	100	678
	Nord-Est	27	7	9	17	40	0	100	255
	Sud-Est	24	3	8	17	48	1	100	193
	Sud - Muntenia	22	6	4	20	47	1	100	235
Regiunea de dezvoltare	Sud-Vest - Oltenia	21	7	9	28	33	2	100	163
	Vest	21	5	11	25	38	0	100	146
	Nord-Vest	24	9	8	27	31	1	100	192
	Centru	17	8	9	19	46	0	100	179
	București - Ilfov	18	9	13	23	37	0	100	174
	Total populație generală	22	7	9	21	40	1	100	1537
	Total rt	15	9	15	31	30	0	100	498

Tabelul 10: Distribuția frecvenței cu care respondenții ascultă radioul, după caracteristicile studiate

		Cât de des vă uitați la televizor?							
		Deloc	O dată pe lună sau mai rar	De câteva ori pe lună	De câteva ori pe săptămână	Zilnic	NS/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	3	1	3	9	83	0	100	693
	Feminin	3	2	2	11	81	0	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	7	4	7	10	71	0	100	134
	25-34 ani	4	2	4	12	77	0	100	204
	35-44 ani	3	1	2	8	87	0	100	260
	45-54 ani	2	1	3	7	87	0	100	241
	55-64 ani	1	1	1	12	85	0	100	306
	Peste 64 ani	5	1	3	11	81	0	100	385
	Studii primare	5	1	2	12	80	0	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	2	1	2	9	86	0	100	786
	Studii superioare	3	4	7	10	76	0	100	285
	Persoane ocupate	3	2	4	9	82	0	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	2	2	0	7	90	0	100	61
	Persoane inactive	4	1	2	11	82	0	100	888
	Ocupație nedeclarată	0	0	4	4	91	0	100	23
Mediul de rezidență	Urban	3	1	3	10	82	0	100	859
	Rural	4	1	2	10	82	0	100	678
	Nord-Est	7	3	4	12	74	0	100	255
Regiunea de dezvoltare	Sud-Est	3	2	3	7	85	1	100	193
	Sud - Muntenia	2	0	3	14	80	0	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	4	0	1	5	91	0	100	163
	Vest	4	0	3	8	85	0	100	146
	Nord-Vest	3	3	2	10	81	0	100	192
	Centru	1	1	2	8	88	0	100	179
	București - Ilfov	2	2	6	14	77	0	100	174
	Total populație generală	3	1	3	10	82	0	100	1537
	Total rt	14	9	9	19	48	0	100	498

Tabelul 11: Distribuția frecvenței cu care respondenții privesc la televizor, după caracteristicile studiate

		Cât de des citiți cărți?							
		Deloc	O dată pe lună sau mai rar	De câteva ori pe lună	De câteva ori pe săptămână	Zilnic	NS/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	47	24	11	9	7	1	100	693
	Feminin	46	26	10	9	8	1	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	36	22	13	13	16	1	100	134
	25-34 ani	39	27	16	11	5	1	100	204
	35-44 ani	38	32	12	9	8	1	100	260
	45-54 ani	45	28	11	7	7	1	100	241
	55-64 ani	49	25	8	9	6	2	100	306
	Peste 64 ani	60	17	8	7	7	1	100	385
	Studii primare	72	16	5	4	2	1	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	44	29	11	7	8	1	100	786
	Studii superioare	16	26	20	22	15	0	100	285
	Persoane ocupate	37	29	13	12	8	1	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	56	26	5	5	8	0	100	61
	Persoane inactive	53	22	9	7	7	1	100	888
	Ocupație nedeclarată	26	35	26	0	9	4	100	23
Mediul de rezidență	Urban	37	26	14	12	10	1	100	859
	Rural	58	24	6	5	4	2	100	678
	Nord-Est	45	25	10	9	11	1	100	255
	Sud-Est	59	18	6	7	9	2	100	193
	Sud - Muntenia	56	26	6	4	6	1	100	235
Regiunea de dezvoltare	Sud-Vest - Oltenia	61	21	7	6	2	2	100	163
	Vest	39	32	14	10	4	2	100	146
	Nord-Vest	38	31	11	12	8	0	100	192
	Centru	40	26	16	8	9	1	100	179
	București - Ilfov	32	22	18	17	10	1	100	174
	Total populație generală	47	25	11	9	8	1	100	1537
	Total rt	16	20	21	22	19	1	100	498

Tabelul 12: Distribuția frecvenței cu care respondenții citesc cărți, după caracteristicile studiate

		Cât de des mergeți la teatru, operă sau filarmonică?							
		Deloc	O dată pe lună sau mai rar	De câteva ori pe lună	De câteva ori pe săptămână	Zilnic	NS/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	81	13	3	1	0	2	100	693
	Feminin	82	12	2	0	0	2	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	67	25	5	1	0	1	100	134
	25-34 ani	70	20	7	1	0	2	100	204
	35-44 ani	80	15	3	0	0	2	100	260
	45-54 ani	84	10	1	1	1	2	100	241
	55-64 ani	86	10	1	1	0	2	100	306
	Peste 64 ani	90	5	2	1	0	3	100	385
	Studii primare	96	1	0	0	0	2	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	85	11	2	1	0	2	100	786
	Studii superioare	53	33	9	2	2	2	100	285
Ocupația	Persoane ocupate	74	18	5	1	1	2	100	565
	Persoane neocupate	90	8	0	2	0	0	100	61
	Persoane inactive	87	9	2	0	0	2	100	888
	Ocupație nedeclarată	65	30	0	0	0	4	100	23
Mediul de rezidență	Urban	74	19	5	1	1	2	100	859
	Rural	92	5	0	0	0	2	100	678
	Nord-Est	85	9	2	1	0	3	100	255
Regiunea de dezvoltare	Sud-Est	90	5	1	1	0	3	100	193
	Sud - Muntenia	91	6	1	0	0	2	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	88	6	2	1	1	2	100	163
	Vest	71	21	3	1	1	3	100	146
	Nord-Vest	79	17	4	1	0	1	100	192
	Centru	84	15	2	0	0	0	100	179
	București - Ilfov	60	28	8	1	1	2	100	174
	Total populație generală	82	13	3	1	0	2	100	1537
Total rt		47	34	13	4	1	1	100	498

Tabelul 13: Distribuția frecvenței cu care respondenții merg la teatru, operă sau filarmonică, după caracteristicile studiate

		Cât de des navigați pe internet sau îl utilizați?							
		Deloc	O dată pe lună sau mai rar	De câteva ori pe lună	De câteva ori pe săptămână	Zilnic	NS/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	57	5	4	8	25	2	100	693
	Feminin	65	3	4	6	20	2	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	22	1	2	10	61	3	100	134
	25-34 ani	31	5	4	11	49	0	100	204
	35-44 ani	45	6	5	12	31	1	100	260
	45-54 ani	61	5	7	9	17	2	100	241
	55-64 ani	77	4	3	4	9	2	100	306
	Peste 64 ani	91	1	1	1	3	3	100	385
	Studii primare	89	2	1	2	4	3	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	62	5	4	8	19	2	100	786
	Studii superioare	20	5	5	11	58	2	100	285
	Persoane ocupate	37	6	6	13	36	1	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	52	7	3	5	33	0	100	61
	Persoane inactive	78	2	2	3	12	3	100	888
	Ocupație nedeclarată	35	4	13	0	43	4	100	23
Mediul de rezidență	Urban	49	4	4	9	32	2	100	859
	Rural	78	3	3	3	10	2	100	678
	Nord-Est	64	4	2	6	22	3	100	255
	Sud-Est	61	1	6	7	22	4	100	193
	Sud - Muntenia	73	4	2	5	13	3	100	235
Regiunea de dezvoltare	Sud-Vest – Oltenia	71	4	4	4	15	2	100	163
	Vest	55	5	5	8	23	3	100	146
	Nord-Vest	58	4	5	9	24	0	100	192
	Centru	68	3	3	9	18	0	100	179
	București – Ilfov	37	3	4	7	47	2	100	174
	Total populație generală	62	4	4	7	22	2	100	1537
	Total rt	7	1	3	10	78	0	100	498

Tabelul 14: Distribuția frecvenței cu care respondenții utilizează internetul, după caracteristicile studiate

		Cât de des mergeți la film?							
		Deloc	O dată pe lună sau mai rar	De câteva ori pe lună	De câteva ori pe săptămână	Zilnic	NS/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	80	12	6	1	0	2	100	693
	Feminin	83	9	4	1	0	2	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	51	26	18	3	1	1	100	134
	25-34 ani	63	24	11	2	0	0	100	204
	35-44 ani	81	12	6	1	0	1	100	260
	45-54 ani	87	8	2	0	0	3	100	241
	55-64 ani	91	5	1	0	0	3	100	306
	Peste 64 ani	93	2	2	0	1	3	100	385
	Studii primare	95	2	0	0	0	3	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	84	10	4	0	0	2	100	786
	Studii superioare	56	25	14	2	1	2	100	285
	Persoane ocupate	73	16	8	1	1	1	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	84	13	0	2	0	2	100	61
	Persoane inactive	88	5	3	1	0	2	100	888
	Ocupație nedeclarată	52	35	9	0	0	4	100	23
Mediul de rezidență	Urban	75	14	7	1	1	2	100	859
	Rural	90	5	2	0	0	3	100	678
	Nord-Est	86	7	3	1	0	2	100	255
	Sud-Est	86	5	5	0	1	4	100	193
	Sud - Muntenia	88	9	0	0	0	3	100	235
Regiunea de dezvoltare	Sud-Vest – Oltenia	92	4	1	0	1	2	100	163
	Vest	68	21	8	0	0	3	100	146
	Nord-Vest	81	10	7	1	0	1	100	192
	Centru	91	6	1	1	1	1	100	179
	București – Ilfov	53	23	18	3	1	1	100	174
	Total populație general	82	10	5	1	0	2	100	1537
	Total rt	24	33	31	11	2	0	100	498

Tabelul 15: Distribuția frecvenței cu care respondenții merg la film, după caracteristicile studiate

B. Opinia despre străinii care trăiesc în România

		În general, ce părere aveți despre străinii care trăiesc în România?							Nr. neponderat de cazuri
		Foarte bună	Bună	Nici bună, nici proastă	Proastă	Foarte proastă	NS/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	%	
Sexul respondentului	Masculin	5	37	40	9	2	7	100	693
	Feminin	2	34	44	6	1	12	100	844
	18-24 ani	7	43	40	1	3	5	100	134
	25-34 ani	1	42	48	4	0	4	100	204
Vârsta respondenților	35-44 ani	5	37	44	4	0	9	100	260
	45-54 ani	4	39	41	8	1	6	100	241
	55-64 ani	3	34	42	10	2	9	100	306
	Peste 64 ani	2	27	40	10	3	17	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	2	29	39	11	3	16	100	441
	Studii medii	4	38	43	6	1	8	100	786
	Studii superioare	4	39	45	5	1	6	100	285
	Persoane ocupate	5	38	45	5	0	6	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	3	38	41	10	2	7	100	61
	Persoane inactive	3	34	40	9	2	12	100	888
	Ocupație nedeclarată	0	26	61	9	0	4	100	23
Mediul de rezidență	Urban	4	35	44	7	1	10	100	859
	Rural	3	36	41	8	2	10	100	678
	Nord-Est	5	32	40	8	4	12	100	255
	Sud-Est	2	41	38	9	3	6	100	193
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	4	36	38	11	1	10	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	3	44	32	6	1	14	100	163
	Vest	2	38	43	4	1	11	100	146
	Nord-Vest	4	32	46	7	1	10	100	192
	Centru	2	32	54	3	1	8	100	179
	București – Ilfov	5	31	49	7	1	7	100	174
	Total populație generală	3	36	42	7	2	10	100	1537
	Total rtt	13	54	27	3	1	3	100	498

Tabelul 16: Distribuția percepției respondenților cu privire la străinii care trăiesc în România, după caracteristicile studiate

		Care este primul cuvânt care vă vine în minte atunci când vă gândiți la străinii care trăiesc în România?																				
		Sărăcie, mizerie, foame	Vin/Vor să muncească	Delincvență	Prea mulți	Nedorțiți, să stea la ei	Caută o viață mai bună	Solidaritate, compasiune, tristețe, inspiră milă	Oameni ca toți oamenii, și buni, și răi	Persoane cu nevoi	Imigranți	Sunt un lucru bun, necesar pentru România	Diversitate culturală (și pozitiv, și negativ)	Respondentul menționează o rasă, o naționalitate	Împovărează statul	Probleme locative, alte probleme	Ne iau locurile de muncă	Indiferenți, nimic împotriva lor	Alt răspuns	NS/NR		Total
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	3	14	2	1	2	13	2	15	2	1	7	1	1	1	1	3	6	13	13	100	693
	Feminin	5	11	1	2	2	16	1	15	2	1	5	1	0	1	0	3	7	10	15	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	3	16	1	1	0	12	1	17	1	5	5	4	0	0	0	5	7	10	10	100	134
	25-34 ani	1	13	0	1	1	15	2	16	1	1	6	1	1	0	0	3	8	13	13	100	204
	35-44 ani	4	10	2	1	2	17	1	14	3	1	8	0	0	1	0	2	9	12	12	100	260
	45-54 ani	7	16	1	2	4	17	2	13	2	0	8	0	0	0	0	2	2	10	13	100	241
	55-64 ani	5	10	2	1	1	17	2	15	4	2	6	1	1	1	0	4	6	11	12	100	306
Nivelul de educație	Peste 64 ani	4	9	1	3	4	10	1	16	3	0	4	0	1	2	1	2	7	11	21	100	385
	Studii primare	6	9	1	2	3	12	1	15	3	1	6	1	0	2	0	4	7	8	21	100	441
	Studii medii	4	14	2	2	2	14	2	15	3	1	6	1	1	1	0	3	5	12	12	100	786
	Studii superioare	2	11	2	1	1	18	1	18	1	1	6	1	1	1	0	2	8	15	11	100	285
Ocupația	Persoane ocupate	4	14	2	1	2	17	1	14	1	1	7	1	1	1	0	2	7	12	11	100	565
	Persoane neocupate	7	5	0	3	7	11	3	10	3	2	7	0	0	0	0	5	7	13	18	100	61
	Persoane inactive	4	11	1	2	3	13	2	16	3	1	5	1	0	1	0	3	6	10	16	100	888
	Ocupație nedeclarată	4	30	0	0	0	0	0	17	4	0	4	0	0	0	0	4	9	13	13	100	23

		Care este primul cuvânt care vă vine în minte atunci când vă gândiți la străinii care trăiesc în România?																					
		Saracie, mizerie, foamete	Vin/Vor să muncească	Delincvență	Prea mulți	Nedorți, să stea la ei	Caută o viață mai bună	Solidaritate, compasiune, tristețe, inspiră milă	Oameni ca toți oamenii, și buni, și răi	Persoane cu nevoi	Imigranți	Sunt un lucru bun, necesar pentru România	Diversitate culturală (și pozitiv, și negativ)	Respondentul menționează o rasă, o naționalitate împovărează statul	Probleme locale, alte probleme	Ne iau locurile de muncă	Indiferenți, nimic împotriva lor	Alt răspuns	NS/NR			Total	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri		
Mediul de rezidență	Urban	4	11	1	1	2	15	2	17	2	2	6	1	1	1	1	3	5	13	14	100	859	
	Rural	5	13	1	2	3	13	1	14	4	0	7	1	0	1	0	3	8	9	15	100	678	
	Nord-Est	9	11	3	2	2	10	2	9	0	1	7	2	0	0	0	5	6	15	16	100	255	
	Sud-Est	2	12	2	2	5	16	2	18	1	2	7	0	0	2	0	5	3	5	18	100	193	
	Sud - Muntenia	3	14	0	2	5	11	1	11	3	0	7	0	0	1	1	2	8	17	13	100	235	
	Sud-Vest - Oltenia	1	10	1	2	2	15	0	12	10	0	3	0	0	0	0	1	4	10	29	100	163	
Regiunea de dezvoltare	Vest	3	10	1	3	2	12	1	25	3	3	5	0	0	3	1	1	8	10	11	100	146	
	Nord-Vest	5	8	3	1	3	17	1	14	4	3	7	3	1	2	1	2	7	14	7	100	192	
	Centru	4	15	1	0	0	20	5	14	1	1	11	0	1	0	0	2	11	9	7	100	179	
	București - Ilfov	6	14	1	3	0	18	1	24	0	1	2	1	1	1	1	3	5	6	14	100	174	
	Total populație generală	4	12	1	2	2	14	2	15	2	1	6	1	1	1	0	3	6	11	14	100	1537	
	Total rtt	2	16	0	1	1	23	2	13	3	1	8	4	1	0	1	0	4	13	7	100	498	

Tabelul 17: Distribuția atributelor asociate de către respondenți străinilor care trăiesc în România, după caracteristicile studiate

		După părerea dumneavoastră, care este motivul principal pentru care se află în România străinii care locuiesc în prezent aici?									
		Să facă afaceri	Să muncească	Să ne viziteze țara/turism	Pentru că sunt nevoiți să plece din țara lor	La studii	Să fure	Alt răspuns	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	51	21	6	5	5	4	5	2	100	693
	Feminin	46	24	7	5	4	2	5	7	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	42	22	15	4	10	1	3	1	100	134
	25-34 ani	45	25	9	3	9	2	5	1	100	204
	35-44 ani	56	17	6	6	5	2	4	4	100	260
	45-54 ani	46	27	7	5	3	2	6	2	100	241
	55-64 ani	56	22	6	5	3	2	3	4	100	306
	Peste 64 ani	44	22	3	7	2	5	7	10	100	385
	Studii primare	44	24	7	5	1	5	5	9	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	51	22	6	5	5	2	5	3	100	786
	Studii superioare	48	21	8	6	9	1	5	2	100	285
	Persoane ocupate	48	24	9	5	6	2	4	2	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	61	13	5	5	3	3	8	2	100	61
	Persoane inactive	48	22	6	6	4	3	6	6	100	888
	Ocupație nedeclarată	43	30	0	0	9	4	9	4	100	23
Mediul de rezidență	Urban	49	22	6	5	7	2	6	4	100	859
	Rural	48	24	8	5	2	4	4	5	100	678

		După părerea dumneavoastră, care este motivul principal pentru care se află în România străinii care locuiesc în prezent aici?									
		Să facă afaceri	Să muncească	Să ne viziteze țara/turism	Pentru că sunt nevoiți să plece din țara lor	La studii	Să fure	Alt răspuns	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Regiunea de dezvoltare	Nord-Est	47	18	6	6	8	5	4	5	100	255
	Sud-Est	45	25	5	4	5	5	4	7	100	193
	Sud - Muntenia	47	25	3	8	2	4	8	3	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	67	13	2	4	1	1	6	4	100	163
	Vest	49	27	4	3	3	0	8	7	100	146
	Nord-Vest	46	19	6	7	10	4	4	5	100	192
	Centru	38	26	25	5	2	1	3	1	100	179
	București - Ilfov	52	30	2	4	6	0	2	3	100	174
	Total populație generală	48	23	7	5	5	3	5	4	100	1537
	Total rtt	21	27	1	6	39	0	5	1	100	498

Tabelul 18: Distribuția percepției respondenților asupra motivului principal pentru care străinii se află în România, după caracteristicile studiate

		Care estimați că este numărul de străini care trăiesc în acest moment în România?								
		Peste un milion	Între 1 milion și 500000	Între 500000 și 100000	Între 100000 și 50000	Între 50000 și 25000	Sub 25000	NȘ/ NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	19	14	15	5	6	4	36	100	693
	Feminin	17	11	12	5	3	3	49	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	17	16	16	6	5	8	32	100	134
	25-34 ani	19	16	15	4	6	3	36	100	204
	35-44 ani	18	13	17	5	3	3	41	100	260
	45-54 ani	22	11	16	6	4	3	39	100	241
	55-64 ani	18	13	13	4	6	3	42	100	306
	Peste 64 ani	16	9	7	5	3	2	58	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	17	5	9	4	3	4	57	100	441
	Studii medii	20	13	14	5	5	4	41	100	786
	Studii superioare	16	20	18	6	6	2	32	100	285
Ocupația	Persoane ocupate	18	14	18	6	5	3	36	100	565
	Persoane neocupate	20	11	15	0	8	11	34	100	61
	Persoane inactive	18	11	10	5	4	3	49	100	888
	Ocupație nedeclarată	22	9	17	9	0	4	39	100	23
Mediul de rezidență	Urban	18	14	14	6	4	3	41	100	859
	Rural	18	10	12	4	5	4	47	100	678
	Nord-Est	11	9	14	5	7	7	47	100	255
	Sud-Est	27	13	10	2	1	2	45	100	193
	Sud - Muntenia	18	12	7	4	6	3	49	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	29	10	6	2	2	2	48	100	163
	Vest	16	19	8	5	5	3	45	100	146
Regiunea de dezvoltare	Nord-Vest	21	15	18	4	3	2	36	100	192
	Centru	8	8	27	11	6	3	36	100	179
	București - Ilfov	18	14	14	8	5	3	39	100	174
	Total populație generală	18	12	13	5	4	3	43	100	1537
	Total rtt	14	20	23	10	5	4	24	100	498

Tabelul 19: Distribuția numărului estimat de străini care trăiesc în acest moment în România în opinia respondenților, după caracteristicile studiate

		În ce măsură sunteți de acord cu afirmația: „Sunt prea mulți străini care trăiesc în România”?						
		Foarte mare măsură	Mare măsură	Mică măsură	Foarte mică măsură	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	8	17	40	21	15	100	693
	Feminin	7	20	34	17	21	100	844
	18-24 ani	5	22	36	25	12	100	134
	25-34 ani	7	14	39	23	18	100	204
Vârsta respondenților	35-44 ani	4	18	44	18	15	100	260
	45-54 ani	7	19	36	23	15	100	241
	55-64 ani	8	21	38	16	16	100	306
	Peste 64 ani	9	19	31	14	27	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	10	22	31	14	24	100	441
	Studii medii	8	19	37	20	16	100	786
	Studii superioare	3	13	45	23	16	100	285
	Persoane ocupate	6	15	39	25	15	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	15	18	30	13	25	100	61
	Persoane inactive	8	21	36	15	20	100	888
	Ocupație nedeclarată	0	30	39	13	17	100	23
Mediul de rezidență	Urban	7	17	38	19	19	100	859
	Rural	7	21	36	19	17	100	678
	Nord-Est	11	17	40	16	16	100	255
	Sud-Est	10	24	20	26	20	100	193
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	10	24	34	10	23	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	5	12	60	12	10	100	163
	Vest	9	23	27	18	23	100	146
	Nord-Vest	3	19	40	26	13	100	192
	Centru	5	11	35	34	15	100	179
	București - Ilfov	5	18	41	9	27	100	174
	Total populație generală	7	19	37	19	18	100	1537
	Total rtt	5	18	51	21	5	100	498

Tabelul 20: Distribuția percepției respondenților cu privire la afirmația „Sunt prea mulți străini care trăiesc în România”, după caracteristicile studiate

		În ce măsură sunteți de acord cu afirmația: „Șomajul a crescut odată cu creșterea numărului de străini care trăiesc în România”?						
		Foarte mare măsură	Mare măsură	Mică măsură	Foarte mică măsură	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	6	13	35	35	12	100	693
	Feminin	5	14	33	29	19	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	4	15	34	33	13	100	134
	25-34 ani	6	11	33	34	16	100	204
	35-44 ani	3	13	38	36	9	100	260
	45-54 ani	5	12	37	35	10	100	241
	55-64 ani	8	14	33	32	13	100	306
	Peste 64 ani	5	13	30	26	25	100	385
	Studii primare	7	14	30	24	24	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	5	14	33	33	14	100	786
	Studii superioare	2	8	40	40	9	100	285
	Persoane ocupate	4	12	35	38	10	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	10	13	36	23	18	100	61
	Persoane inactive	6	14	33	29	19	100	888
	Ocupație nedeclarată	0	26	35	26	13	100	23
Mediul de rezidență	Urban	5	13	34	32	15	100	859
	Rural	6	13	34	32	16	100	678
	Nord-Est	11	15	33	29	11	100	255
	Sud-Est	8	14	25	36	16	100	193
	Sud - Muntenia	3	17	37	20	22	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	4	10	57	18	11	100	163
	Vest	1	22	29	34	14	100	146
Regiunea de dezvoltare	Nord-Vest	2	8	25	49	16	100	192
	Centru	6	6	26	51	12	100	179
	București - Ilfov	5	14	40	21	21	100	174
	Total populație generală	5	13	34	32	15	100	1537
	Total rtt	3	11	35	44	7	100	498

Tabelul 21: Distribuția percepției respondenților cu privire la afirmația „Șomajul a crescut odată cu creșterea numărului de străini care trăiesc în România”, după caracteristicile studiate

		În ce măsură sunteți de acord cu afirmația: „Străinii se integrează cu dificultate în societatea noastră”?						
		Foarte mare măsură	Mare măsură	Mică măsură	Foarte mică măsură	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	5	18	41	22	14	100	693
	Feminin	4	19	39	19	18	100	844
	18-24 ani	6	23	40	18	13	100	134
	25-34 ani	4	21	41	20	15	100	204
Vârsta respondenților	35-44 ani	4	15	46	22	12	100	260
	45-54 ani	4	21	38	20	17	100	241
	55-64 ani	7	18	40	23	12	100	306
	Peste 64 ani	4	15	36	20	25	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	4	16	41	15	23	100	441
	Studii medii	6	19	38	23	15	100	786
	Studii superioare	4	20	43	22	11	100	285
	Persoane ocupate	4	17	42	24	12	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	11	16	39	15	18	100	61
	Persoane inactive	5	19	38	19	19	100	888
	Ocupație nedeclarată	0	22	35	17	26	100	23
Mediul de rezidență	Urban	5	19	39	20	16	100	859
	Rural	4	18	40	21	17	100	678
	Nord-Est	6	24	34	20	16	100	255
	Sud-Est	4	14	36	28	17	100	193
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	8	25	40	8	19	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	2	8	59	15	16	100	163
	Vest	4	26	29	24	17	100	146
	Nord-Vest	3	14	44	27	13	100	192
	Centru	4	15	37	33	11	100	179
	București - Ilfov	6	17	41	13	22	100	174
	Total populație generală	5	18	40	21	16	100	1537
	Total rt	9	28	36	22	5	100	498

Tabelul 22: Distribuția percepției respondenților cu privire la afirmația „Străinii se integrează cu dificultate în societatea noastră”, după caracteristicile studiate

		În ce măsură sunteți de acord cu afirmația: „Străinii care trăiesc în România muncesc mai mult și mai bine decât românii”?						
		Foarte mare măsură	Mare măsură	Mică măsură	Foarte mică măsură	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	7	23	31	26	13	100	693
	Feminin	5	23	33	20	20	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	10	25	28	25	12	100	134
	25-34 ani	5	28	30	21	16	100	204
	35-44 ani	6	25	38	17	14	100	260
	45-54 ani	4	24	34	23	15	100	241
	55-64 ani	7	20	31	27	15	100	306
	Peste 64 ani	4	19	31	22	24	100	385
	Studii primare	3	18	33	22	23	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	7	23	31	25	13	100	786
	Studii superioare	6	29	34	15	16	100	285
Ocupația	Persoane ocupate	6	25	32	22	15	100	565
	Persoane neocupate	11	15	34	23	16	100	61
	Persoane inactive	5	23	32	23	18	100	888
	Ocupație nedeclarată	9	13	39	26	13	100	23
Mediul de rezidență	Urban	7	24	31	20	18	100	859
	Rural	4	21	33	26	15	100	678
	Nord-Est	8	17	34	26	14	100	255
	Sud-Est	4	18	30	28	21	100	193
	Sud - Muntenia	5	28	36	19	13	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	4	23	47	13	13	100	163
	Vest	9	37	18	17	18	100	146
Regiunea de dezvoltare	Nord-Vest	6	19	32	29	15	100	192
	Centru	8	22	27	32	11	100	179
	București - Ilfov	2	25	28	13	31	100	174
	Total populație generală	6	23	32	23	17	100	1537
	Total rt	14	42	26	12	6	100	498

Tabelul 23: Distribuția percepției respondenților cu privire la afirmația „Străinii care trăiesc în România muncesc mai mult și mai bine decât românii”, după caracteristicile studiate

		În ce măsură sunteți de acord cu afirmația: „Românii au multe de învățat de la străinii care trăiesc aici”?						
		Foarte mare măsură	Mare măsură	Mică măsură	Foarte mică măsură	NS/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. Neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	12	39	25	17	8	100	693
	Feminin	11	41	23	12	12	100	844
	18-24 ani	18	40	25	9	7	100	134
	25-34 ani	13	47	21	12	8	100	204
Vârsta respondenților	35-44 ani	12	45	27	9	7	100	260
	45-54 ani	10	44	21	16	9	100	241
	55-64 ani	10	38	27	18	7	100	306
	Peste 64 ani	10	34	22	17	17	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	8	39	21	15	17	100	441
	Studii medii	12	41	25	14	8	100	786
	Studii superioare	13	42	25	13	7	100	285
	Persoane ocupate	14	39	26	15	6	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	10	43	23	15	10	100	61
	Persoane inactive	10	41	23	14	13	100	888
	Ocupație nedeclarată	17	48	22	9	4	100	23
Mediul de rezidență	Urban	13	40	24	13	9	100	859
	Rural	10	40	23	16	11	100	678
	Nord-Est	14	33	24	17	13	100	255
	Sud-Est	11	39	26	18	5	100	193
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	7	43	29	10	11	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	4	68	14	9	6	100	163
	Vest	14	38	22	14	13	100	146
	Nord-Vest	12	35	27	17	9	100	192
	Centru	15	41	23	13	8	100	179
	București - Ilfov	14	32	22	17	15	100	174
	Total populație generală	11	40	24	15	10	100	1537
	Total rtt	16	49	23	7	5	100	498

Tabelul 24: Distribuția percepției respondenților cu privire la afirmația „Românii au multe de învățat de la străinii care trăiesc aici”, după caracteristicile studiate

		În ce măsură sunteți de acord cu afirmația: „Străinii care trăiesc în România sunt mai bine primiți decât sunt primiți românii în străinătate de cei de acolo”?						
		Foarte mare măsură	Mare măsură	Mică măsură	Foarte mică măsură	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	27	44	13	6	10	100	693
	Feminin	23	43	14	6	14	100	844
	18-24 ani	31	41	15	5	8	100	134
	25-34 ani	25	43	16	5	11	100	204
Vârsta respondenților	35-44 ani	25	51	11	5	7	100	260
	45-54 ani	22	45	15	6	12	100	241
	55-64 ani	27	46	13	5	9	100	306
	Peste 64 ani	23	37	11	7	22	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	20	44	11	5	18	100	441
	Studii medii	27	43	13	6	11	100	786
	Studii superioare	25	46	16	5	8	100	285
	Persoane ocupate	28	44	12	6	10	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	23	48	18	5	7	100	61
	Persoane inactive	23	43	13	6	15	100	888
	Ocupație nedeclarată	26	43	26	0	4	100	23
Mediul de rezidență	Urban	27	42	13	5	13	100	859
	Rural	23	46	13	7	12	100	678
	Nord-Est	32	36	13	7	13	100	255
	Sud-Est	27	45	13	7	8	100	193
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	15	50	18	6	11	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	19	56	13	4	7	100	163
	Vest	25	48	8	6	13	100	146
	Nord-Vest	26	39	14	5	17	100	192
	Centru	36	37	9	6	11	100	179
	București - Ilfov	18	43	13	5	21	100	174
	Total populație generală	25	44	13	6	12	100	1537
	Total rtt	16	40	30	8	7	100	498

Tabelul 25: Distribuția percepției respondenților cu privire la afirmația „Străinii care trăiesc în România sunt mai bine primiți decât sunt primiți românii în străinătate de cei de acolo”, după caracteristicile studiate

		În ce măsură sunteți de acord cu afirmația: „Dacă va crește numărul de străini din România, ne vom pierde identitatea națională”?						
		Foarte mare măsură	Mare măsură	Mică măsură	Foarte mică măsură	NȘ0/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	6	9	25	43	16	100	693
	Feminin	6	11	25	34	24	100	844
	18-24 ani	6	10	29	37	18	100	134
	25-34 ani	8	9	22	42	20	100	204
Vârsta respondenților	35-44 ani	5	11	27	38	19	100	260
	45-54 ani	4	9	29	40	18	100	241
	55-64 ani	8	9	25	41	18	100	306
	Peste 64 ani	8	10	22	34	26	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	7	10	21	35	27	100	441
	Studii medii	7	10	24	41	18	100	786
	Studii superioare	4	9	33	37	16	100	285
	Persoane ocupate	5	9	27	42	17	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	7	3	26	39	25	100	61
	Persoane inactive	8	11	24	36	22	100	888
	Ocupație nedeclarată	4	9	39	35	13	100	23
Mediul de rezidență	Urban	7	9	27	36	21	100	859
	Rural	6	11	22	41	19	100	678
	Nord-Est	11	10	23	39	18	100	255
	Sud-Est	8	12	17	52	10	100	193
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	9	14	26	21	31	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	0	2	31	50	16	100	163
	Vest	2	6	24	42	26	100	146
	Nord-Vest	7	11	24	38	19	100	192
	Centru	5	8	23	53	10	100	179
	București - Ilfov	6	11	34	17	32	100	174
	Total populație generală	6	10	25	38	20	100	1537
	Total rtt	3	7	29	54	8	100	498

Tabelul 26: Distribuția percepției respondenților cu privire la afirmația „Dacă va crește numărul de străini din România, ne vom pierde identitatea națională”, după caracteristicile studiate

		Ce fel de influență credeți că are prezența străinilor care locuiesc în România asupra dezvoltării țării noastre?							
		Foarte bună	Bună	Nici bună, nici rea	Rea	Foarte rea	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	4	38	41	10	1	5	100	693
	Feminin	4	36	40	8	2	9	100	844
	18-24 ani	4	41	43	3	1	7	100	134
	25-34 ani	6	41	39	7	1	6	100	204
Vârsta respondenților	35-44 ani	8	39	42	6	1	4	100	260
	45-54 ani	3	40	42	7	0	7	100	241
	55-64 ani	2	36	44	11	2	6	100	306
	Peste 64 ani	3	31	37	14	2	12	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	4	32	37	13	3	12	100	441
	Studii medii	4	38	42	9	1	6	100	786
	Studii superioare	6	44	42	3	1	4	100	285
	Persoane ocupate	5	42	42	6	1	5	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	7	30	46	8	2	8	100	61
	Persoane inactive	4	35	40	11	2	9	100	888
	Ocupație nedeclarată	9	22	48	9	0	13	100	23
Mediul de rezidență	Urban	5	37	41	8	1	8	100	859
	Rural	4	37	40	10	2	7	100	678
	Nord-Est	3	34	40	9	4	9	100	255
	Sud-Est	3	38	38	9	3	9	100	193
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	5	37	38	11	1	7	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	5	53	32	8	0	2	100	163
	Vest	8	34	39	8	0	11	100	146
	Nord-Vest	3	39	44	6	1	7	100	192
	Centru	5	36	50	7	0	2	100	179
	București - Ilfov	4	26	45	14	0	11	100	174
	Total populație generală	4	37	41	9	1	7	100	1537
	Total rtt	16	53	26	2	0	2	100	498

Tabelul 27: Distribuția percepției respondenților asupra influenței pe care o are prezența străinilor în România asupra dezvoltării țării noastre, după caracteristicile studiate

C. Dimensionarea noțiunii de imigrant/cetățean străin din țări din afara UE (resortisant din țările terțe)

		Ați auzit vreodată până acum expresia „imigrant” sau „resortisant din țările terțe”?				Nr. neponderat de cazuri
		Da	Nu	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	
Sexul respondentului	Masculin	76	20	4	100	693
	Feminin	72	25	3	100	844
	18-24 ani	73	21	6	100	134
	25-34 ani	80	19	1	100	204
Vârsta respondenților	35-44 ani	84	13	3	100	260
	45-54 ani	76	22	2	100	241
	55-64 ani	76	20	3	100	306
	Peste 64 ani	61	35	4	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	53	42	5	100	441
	Studii medii	82	15	3	100	786
	Studii superioare	86	14	1	100	285
	Persoane ocupate	82	15	3	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	82	18	0	100	61
	Persoane inactive	69	28	4	100	888
	Ocupație nedeclarată	74	17	9	100	23
Mediul de rezidență	Urban	77	20	3	100	859
	Rural	70	26	4	100	678
	Nord-Est	69	26	5	100	255
	Sud-Est	64	34	3	100	193
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	74	24	2	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	71	23	6	100	163
	Vest	80	17	3	100	146
	Nord-Vest	78	19	4	100	192
	Centru	85	12	2	100	179
	București - Ilfov	76	22	2	100	174
	Total populație generală	74	23	3	100	1537
	Total rtt	77	21	2	100	498

Tabelul 28: Distribuția gradului de cunoaștere a noțiunii de „imigrant” sau „resortisant din țările terțe” de către respondenți, după caracteristicile studiate

		După părerea dvs., ce înseamnă „imigrant”?										Nr. nepon- derat de cazuri
		O persoană de altă naționalitate decât română	O persoană de altă cetățenie decât română	Refugiat	O persoană care cere azil politic în altă țară	O persoană care trăiește în străinătate	O persoană care trăiește ilegal în altă țară	O persoană care este nevoită să își părăsească țara din motive politice, război, persecuții etc.	Altele	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Sexul respondentului	Masculin	23	14	10	4	27	12	8	8	12	100	693
	Feminin	24	12	9	3	25	9	8	7	20	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	30	17	8	1	23	13	10	8	14	100	134
	25-34 ani	26	16	8	4	23	16	7	4	16	100	204
	35-44 ani	25	15	9	5	32	13	8	6	9	100	260
	45-54 ani	27	16	12	2	26	9	8	1 0	12	100	241
	55-64 ani	25	13	11	5	27	11	8	7	13	100	306
	Peste 64 ani	16	6	8	2	25	6	7	7	29	100	385
	Studii primare	17	8	7	2	21	7	7	5	37	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	26	15	11	3	29	12	8	8	9	100	786
	Studii superioare	28	14	8	5	28	13	8	8	7	100	285
	Persoane ocupate	27	16	11	4	27	13	8	7	9	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	26	16	7	0	21	20	8	7	11	100	61
	Persoane inactive	21	10	9	3	26	8	8	7	22	100	888
	Ocupație nedeclarată	30	9	4	0	26	4	0	9	26	100	23
Mediul de rezidență	Urban	27	14	10	3	27	9	8	8	12	100	859
	Rural	19	12	9	4	25	13	8	5	22	100	678
	Nord-Est	22	11	5	2	33	17	5	7	18	100	255
	Sud-Est	31	12	9	5	21	5	6	1 2	18	100	193
	Sud - Muntenia	17	10	6	2	20	17	3	8	17	100	235
Regiunea de dezvoltare	Sud-Vest - Oltenia	20	7	5	4	25	5	4	8	27	100	163
	Vest	16	16	10	4	21	10	12	6	15	100	146
	Nord-Vest	17	18	12	7	42	12	17	6	12	100	192
	Centru	26	16	20	3	23	9	16	1	12	100	179
	București - Ilfov	43	14	8	2	22	6	3	7	14	100	174
	Total populație generală	24	13	9	3	26	11	8	7	17	100	1537
	Total rtt	30	17	7	3	31	4	9	7	7	100	498

Tabelul 29: Distribuția semnificației atribuite de respondenți noțiunii de „imigrant”, după caracteristicile studiate

		Care din următoarele cuvinte au același înțeles cu „imigrant”?						
		Expatriat	Refugiat	Străin	Nici unul dintre aceste cuvinte, ele au sensuri diferite	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	4	20	62	14	13	100	670
	Feminin	3	21	58	9	21	100	796
Vârsta respondenților	18-24 ani	3	17	70	11	15	100	131
	25-34 ani	3	17	57	19	17	100	192
	35-44 ani	6	24	63	10	9	100	252
	45-54 ani	5	27	59	13	12	100	232
	55-64 ani	4	22	61	10	14	100	289
	Peste 64 ani	2	17	55	8	31	100	364
	Studii primare	3	17	52	5	39	100	418
Nivelul de educație	Studii medii	4	25	63	12	10	100	746
	Studii superioare	5	18	63	18	7	100	278
	Persoane ocupate	5	23	62	15	9	100	542
Ocupația	Persoane neocupate	4	16	60	19	12	100	57
	Persoane inactive	3	20	59	8	23	100	845
	Ocupație nedeclarată	0	14	64	18	27	100	22
Mediul de rezidență	Urban	4	22	61	12	13	100	820
	Rural	3	19	58	10	23	100	646
	Nord-Est	7	23	60	9	19	100	239
	Sud-Est	4	21	69	7	18	100	187
	Sud - Muntenia	1	16	53	18	17	100	231
Regiunea de dezvoltare	Sud-Vest - Oltenia	3	14	55	8	29	100	154
	Vest	4	15	58	16	15	100	142
	Nord-Vest	2	24	66	9	13	100	177
	Centru	5	34	51	11	13	100	171
	București - Ilfov	5	19	68	11	15	100	165
	Total populație generală	4	21	60	11	17	100	1466
	Total rt	2	16	72	11	8	100	489

Tabelul 30: Distribuția gradului de cunoaștere, de către respondenți, a termenilor ce au același înțeles cu cel de „imigrant”, după caracteristicile studiate

		În ce măsură li se potrivesc imigranților din România atributele „harnici, muncitori”?						
		Foarte mică măsură	Mică măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	6	24	49	8	13	100	693
	Feminin	5	19	49	8	19	100	844
	18-24 ani	6	20	47	9	18	100	134
	25-34 ani	4	22	48	8	18	100	204
Vârsta respondenților	35-44 ani	3	27	51	8	12	100	260
	45-54 ani	4	21	58	7	11	100	241
	55-64 ani	8	19	51	9	13	100	306
	Peste 64 ani	7	21	42	7	24	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	7	19	46	7	20	100	441
	Studii medii	5	23	49	8	15	100	786
	Studii superioare	3	21	53	8	14	100	285
	Persoane ocupate	5	22	51	8	13	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	5	36	36	11	11	100	61
	Persoane inactive	6	20	49	8	18	100	888
	Ocupație nedeclarată	4	26	43	4	22	100	23
Mediul de rezidență	Urban	5	21	48	8	17	100	859
	Rural	5	22	50	7	15	100	678
	Nord-Est	5	25	40	12	17	100	255
	Sud-Est	10	20	45	9	16	100	193
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	3	18	53	6	20	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	4	18	64	4	10	100	163
	Vest	4	21	49	9	16	100	146
	Nord-Vest	6	30	48	5	11	100	192
	Centru	7	15	54	10	13	100	179
	București - Ilfov	5	23	43	7	23	100	174
	Total populație generală	5	21	49	8	16	100	1537
	Total rtt	3	14	61	18	3	100	498

Tabelul 31: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivesc atributele „harnici, muncitori”, după caracteristicile studiate

		În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „leneși”?						
		Foarte mică măsură	Mică măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	22	46	15	3	14	100	693
	Feminin	20	47	11	3	19	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	14	53	10	4	19	100	134
	25-34 ani	22	43	14	2	19	100	204
	35-44 ani	27	45	14	2	12	100	260
	45-54 ani	20	54	12	2	12	100	241
	55-64 ani	24	45	12	4	14	100	306
	Peste 64 ani	15	44	14	3	24	100	385
	Studii primare	19	44	13	2	21	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	21	46	14	4	16	100	786
	Studii superioare	22	53	9	2	14	100	285
	Persoane ocupate	25	46	12	2	14	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	11	52	16	3	16	100	61
	Persoane inactive	18	47	13	3	19	100	888
	Ocupație nedeclarată	17	35	13	4	30	100	23
Mediul de rezidență	Urban	19	48	12	3	18	100	859
	Rural	23	44	13	3	16	100	678
	Nord-Est	25	40	14	4	16	100	255
	Sud-Est	20	44	9	6	21	100	193
	Sud - Muntenia	16	46	15	3	20	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	17	57	14	2	10	100	163
	Vest	21	44	14	1	19	100	146
Regiunea de dezvoltare	Nord-Vest	23	51	12	2	13	100	192
	Centru	29	45	11	3	12	100	179
	București - Ilfov	13	49	11	2	26	100	174
	Total populație generală	21	47	13	3	17	100	1537
	Total rtt	31	53	9	2	5	100	498

Tabelul 32: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „leneși”, după caracteristicile studiate

		În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „indisciplinați”?						
		Foarte mică măsură	Mică măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	21	43	14	4	17	100	693
	Feminin	15	46	13	4	23	100	844
	18-24 ani	16	50	12	6	16	100	134
	25-34 ani	19	39	19	3	20	100	204
Vârsta respondenților	35-44 ani	22	48	12	2	16	100	260
	45-54 ani	19	48	12	4	17	100	241
	55-64 ani	19	45	15	5	16	100	306
	Peste 64 ani	15	41	12	3	30	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	16	42	13	2	26	100	441
	Studii medii	19	44	15	5	17	100	786
	Studii superioare	18	52	11	2	18	100	285
	Persoane ocupate	23	45	12	4	17	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	15	52	10	7	16	100	61
	Persoane inactive	15	44	14	4	22	100	888
	Ocupație nedeclarată	9	26	30	0	35	100	23
Mediul de rezidență	Urban	17	45	14	4	21	100	859
	Rural	20	45	12	4	20	100	678
	Nord-Est	18	37	16	9	20	100	255
	Sud-Est	21	38	10	5	25	100	193
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	11	48	14	2	25	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	17	56	11	1	14	100	163
	Vest	14	45	18	2	21	100	146
	Nord-Vest	27	47	12	3	11	100	192
	Centru	26	45	11	3	15	100	179
	București - Ilfov	10	45	16	1	29	100	174
	Total populație generală	18	45	13	4	20	100	1537
	Total rtt	24	54	13	2	6	100	498

Tabelul 33: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „indisciplinați”, după caracteristicile studiate

		În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „religioși”?						
		Foarte mică măsură	Mică măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	7	23	36	11	24	100	693
	Feminin	7	20	38	9	27	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	8	24	34	12	22	100	134
	25-34 ani	5	19	43	5	28	100	204
	35-44 ani	7	26	35	12	20	100	260
	45-54 ani	8	19	38	11	24	100	241
	55-64 ani	8	21	40	10	21	100	306
	Peste 64 ani	5	19	34	9	32	100	385
	Studii primare	7	19	34	8	32	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	7	22	37	11	23	100	786
	Studii superioare	6	21	42	8	22	100	285
	Persoane ocupate	8	21	38	10	23	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	5	25	31	11	28	100	61
	Persoane inactive	6	20	37	10	26	100	888
	Ocupație nedeclarată	0	26	26	17	30	100	23
Mediul de rezidență	Urban	6	19	38	11	25	100	859
	Rural	8	23	36	8	25	100	678
	Nord-Est	9	18	33	13	28	100	255
	Sud-Est	11	16	28	9	35	100	193
	Sud - Muntenia	5	23	38	7	27	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	2	37	39	7	16	100	163
	Vest	8	15	36	14	27	100	146
Regiunea de dezvoltare	Nord-Vest	6	16	48	11	18	100	192
	Centru	7	28	37	6	22	100	179
	București - Ilfov	7	17	38	13	25	100	174
	Total populație generală	7	21	37	10	25	100	1537
	Total rtt	7	23	45	18	6	100	498

Tabelul 34: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „religioși”, după caracteristicile studiate

		În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „prietenos”?						
		Foarte mică măsură	Mică măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	3	22	53	8	14	100	693
	Feminin	4	21	45	9	21	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	3	20	51	11	14	100	134
	25-34 ani	3	21	49	9	18	100	204
	35-44 ani	4	23	51	10	13	100	260
	45-54 ani	3	20	54	8	15	100	241
	55-64 ani	3	25	53	7	13	100	306
	Peste 64 ani	5	19	40	7	28	100	385
	Studii primare	6	17	47	6	25	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	3	22	50	9	16	100	786
	Studii superioare	2	25	51	9	13	100	285
	Persoane ocupate	3	22	52	9	14	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	2	25	49	13	11	100	61
	Persoane inactive	4	21	47	8	20	100	888
	Ocupație nedeclarată	0	26	43	4	26	100	23
Mediul de rezidență	Urban	3	24	46	9	18	100	859
	Rural	5	19	52	7	17	100	678
	Nord-Est	6	23	38	14	18	100	255
	Sud-Est	6	27	39	5	22	100	193
	Sud - Muntenia	2	16	49	8	24	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	3	16	67	2	12	100	163
	Vest	5	18	51	11	15	100	146
Regiunea de dezvoltare	Nord-Vest	4	22	55	8	11	100	192
	Centru	1	20	56	9	13	100	179
	București - Ilfov	2	28	41	6	23	100	174
	Total populație generală	4	21	49	8	18	100	1537
	Total rtt	2	10	61	23	4	100	498

Tabelul 35: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „prietenos”, după caracteristicile studiate

		În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „educați”?						
		Foarte mică măsură	Mică măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	NS/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. Neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	3	23	52	10	12	100	693
	Feminin	3	18	48	12	19	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	2	23	43	17	14	100	134
	25-34 ani	3	20	53	9	15	100	204
	35-44 ani	2	18	54	13	13	100	260
	45-54 ani	4	21	50	12	13	100	241
	55-64 ani	3	22	54	10	11	100	306
	Peste 64 ani	4	17	45	9	25	100	385
	Studii primare	4	15	49	11	22	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	3	20	51	11	14	100	786
	Studii superioare	2	25	51	11	12	100	285
	Persoane ocupate	3	20	52	12	13	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	2	18	51	15	15	100	61
	Persoane inactive	3	20	49	10	18	100	888
	Ocupație nedeclarată	0	35	39	4	22	100	23
Mediul de rezidență	Urban	3	22	47	11	17	100	859
	Rural	4	17	53	11	15	100	678
	Nord-Est	5	19	43	19	13	100	255
	Sud-Est	5	19	44	11	21	100	193
	Sud - Muntenia	1	12	56	11	19	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	1	13	72	4	10	100	163
	Vest	3	33	40	8	16	100	146
Regiunea de dezvoltare	Nord-Vest	4	22	55	10	10	100	192
	Centru	4	17	54	13	12	100	179
	București - Ilfov	0	30	36	6	28	100	174
	Total populație generală	3	20	50	11	16	100	1537
	Total rtt	2	15	63	17	4	100	498

Tabelul 36: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „educați”, după caracteristicile studiate

		În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „înapoiți”?						
		Foarte mică măsură	Mică măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	36	41	7	2	14	100	693
	Feminin	32	37	8	2	21	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	34	40	11	2	13	100	134
	25-34 ani	32	42	7	1	18	100	204
	35-44 ani	40	40	5	1	14	100	260
	45-54 ani	36	40	7	2	15	100	241
	55-64 ani	34	40	8	5	14	100	306
	Peste 64 ani	29	35	8	1	26	100	385
	Studii primare	30	37	5	2	25	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	35	39	8	2	16	100	786
	Studii superioare	35	42	9	1	12	100	285
	Persoane ocupate	39	38	7	1	15	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	33	48	7	2	11	100	61
	Persoane inactive	31	38	8	3	20	100	888
	Ocupație nedeclarată	9	48	13	0	30	100	23
Mediul de rezidență	Urban	32	39	10	1	17	100	859
	Rural	35	38	5	3	19	100	678
	Nord-Est	37	32	8	3	20	100	255
	Sud-Est	45	27	5	4	20	100	193
	Sud - Muntenia	21	46	11	3	20	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	23	63	4	2	8	100	163
	Vest	34	37	11	1	18	100	146
Regiunea de dezvoltare	Nord-Vest	40	36	8	0	16	100	192
	Centru	41	37	4	2	15	100	179
	București - Ilfov	29	37	7	1	25	100	174
	Total populație generală	34	39	7	2	18	100	1537
	Total rtt	43	44	7	1	6	100	498

Tabelul 37: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „înapoiți”, după caracteristicile studiate

		În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „hoți”?						
		Foarte mică măsură	Mică măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	NS/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	25	39	13	7	16	100	693
	Feminin	25	36	12	4	24	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	25	42	11	5	16	100	134
	25-34 ani	27	37	14	3	19	100	204
	35-44 ani	27	40	9	5	18	100	260
	45-54 ani	30	38	12	5	16	100	241
	55-64 ani	25	38	13	6	18	100	306
	Peste 64 ani	18	33	14	6	29	100	385
	Studii primare	21	33	13	6	27	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	26	36	14	5	18	100	786
	Studii superioare	27	47	7	3	16	100	285
	Persoane ocupate	30	38	12	4	16	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	13	49	8	8	21	100	61
	Persoane inactive	23	36	12	6	23	100	888
	Ocupație nedeclarată	17	30	22	9	22	100	23
Mediul de rezidență	Urban	23	38	13	5	21	100	859
	Rural	27	36	11	6	20	100	678
	Nord-Est	27	29	16	9	18	100	255
	Sud-Est	25	27	11	10	27	100	193
	Sud - Muntenia	17	38	18	4	22	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	25	54	9	4	9	100	163
	Vest	21	41	10	3	25	100	146
Regiunea de dezvoltare	Nord-Vest	30	39	11	4	17	100	192
	Centru	36	37	7	4	16	100	179
	București - Ilfov	17	39	11	2	30	100	174
	Total populație generală	25	37	12	5	20	100	1537
	Total rtt	45	38	7	2	8	100	498

Tabelul 38: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „hoți”, după caracteristicile studiate

		În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „cinstiți”?						
		Foarte mică măsură	Mică măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	6	22	50	7	15	100	693
	Feminin	5	20	47	6	22	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	4	25	43	10	17	100	134
	25-34 ani	6	21	49	5	19	100	204
	35-44 ani	4	15	55	8	18	100	260
	45-54 ani	5	27	47	7	14	100	241
	55-64 ani	7	22	51	5	16	100	306
	Peste 64 ani	8	20	43	4	24	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	8	20	44	5	22	100	441
	Studii medii	6	22	47	7	18	100	786
	Studii superioare	2	22	57	5	14	100	285
Ocupația	Persoane ocupate	5	20	54	6	15	100	565
	Persoane neocupate	7	23	43	10	18	100	61
	Persoane inactive	6	22	45	6	20	100	888
	Ocupație nedeclarată	9	17	39	9	26	100	23
Mediul de rezidență	Urban	5	22	48	5	20	100	859
	Rural	6	20	49	8	17	100	678
	Nord-Est	13	22	39	9	18	100	255
	Sud-Est	7	21	44	7	22	100	193
	Sud - Muntenia	5	23	44	7	21	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	1	18	71	3	7	100	163
	Vest	5	23	51	4	17	100	146
Regiunea de dezvoltare	Nord-Vest	6	23	49	5	16	100	192
	Centru	5	15	56	10	13	100	179
	București - Ilfov	2	24	40	2	32	100	174
	Total populație generală	6	21	48	6	19	100	1537
	Total rtt	2	17	59	15	6	100	498

Tabelul 39: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „cinstiți”, după caracteristicile studiate

		În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „civilizați”?						
		Foarte mică măsură	Mică măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	3	16	56	14	11	100	693
	Feminin	3	16	52	12	17	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	2	16	48	22	12	100	134
	25-34 ani	2	16	51	13	17	100	204
	35-44 ani	3	13	60	15	9	100	260
	45-54 ani	4	17	54	15	10	100	241
	55-64 ani	4	16	56	13	10	100	306
	Peste 64 ani	2	16	51	8	23	100	385
	Studii primare	3	14	52	10	20	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	4	15	55	15	12	100	786
	Studii superioare	1	19	54	13	13	100	285
	Persoane ocupate	4	14	56	15	11	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	2	13	46	21	18	100	61
	Persoane inactive	3	16	54	11	16	100	888
	Ocupație nedeclarată	0	43	22	13	22	100	23
Mediul de rezidență	Urban	3	17	52	13	15	100	859
	Rural	3	15	56	13	14	100	678
	Nord-Est	5	14	49	16	15	100	255
	Sud-Est	4	18	47	16	16	100	193
	Sud - Muntenia	2	10	54	14	19	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	1	10	77	8	4	100	163
	Vest	3	27	49	7	14	100	146
Regiunea de dezvoltare	Nord-Vest	5	19	54	13	9	100	192
	Centru	2	15	56	16	11	100	179
	București - Ilfov	1	17	47	10	25	100	174
	Total populație generală	3	16	54	13	14	100	1537
	Total rtt	2	13	64	17	4	100	498

Tabelul 40: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „civilizați”, după caracteristicile studiate

		În ce măsură li se potrivesc imigranților din România atributele „violenți, agresivi”?						
		Foarte mică măsură	Mică măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	30	39	11	3	18	100	693
	Feminin	26	40	9	3	23	100	844
	18-24 ani	23	41	14	4	17	100	134
	25-34 ani	28	39	8	2	22	100	204
Vârsta respondenților	35-44 ani	32	42	7	3	17	100	260
	45-54 ani	29	41	10	2	18	100	241
	55-64 ani	29	39	11	4	17	100	306
	Peste 64 ani	23	37	9	2	29	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	24	37	9	2	27	100	441
	Studii medii	28	39	11	3	19	100	786
	Studii superioare	29	45	7	2	16	100	285
	Persoane ocupate	31	42	9	2	16	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	18	48	5	2	28	100	61
	Persoane inactive	26	38	10	3	23	100	888
	Ocupație nedeclarată	17	39	22	0	22	100	23
Mediul de rezidență	Urban	24	41	11	3	21	100	859
	Rural	31	37	9	3	20	100	678
	Nord-Est	22	41	13	5	20	100	255
	Sud-Est	27	30	10	7	25	100	193
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	24	37	12	2	24	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	26	56	4	1	13	100	163
	Vest	29	38	10	0	23	100	146
	Nord-Vest	40	35	7	2	16	100	192
	Centru	37	37	10	2	15	100	179
	București - Ilfov	16	45	9	2	29	100	174
	Total populație generală	27	39	10	3	21	100	1537
	Total rtt	39	43	10	2	6	100	498

Tabelul 41: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivesc atributele „violenți, agresivi”, după caracteristicile studiate

		În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „la locul lor”?						
		Foarte mică măsură	Mică măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	4	19	54	8	15	100	693
	Feminin	3	17	49	9	22	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	1	20	50	10	18	100	134
	25-34 ani	5	15	50	9	20	100	204
	35-44 ani	1	17	55	12	15	100	260
	45-54 ani	4	14	61	7	14	100	241
	55-64 ani	5	22	49	9	15	100	306
	Peste 64 ani	4	17	45	5	28	100	385
	Studii primare	5	18	44	7	25	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	3	17	54	9	17	100	786
	Studii superioare	2	20	55	8	15	100	285
	Persoane ocupate	3	18	54	10	14	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	2	13	57	10	18	100	61
	Persoane inactive	4	18	49	8	21	100	888
	Ocupație nedeclarată	0	26	39	4	30	100	23
Mediul de rezidență	Urban	3	19	50	8	20	100	859
	Rural	5	16	53	8	18	100	678
	Nord-Est	5	16	49	11	20	100	255
	Sud-Est	8	18	44	9	21	100	193
	Sud - Muntenia	3	12	50	9	26	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	2	31	55	1	11	100	163
	Vest	4	16	52	11	16	100	146
Regiunea de dezvoltare	Nord-Vest	2	18	56	9	15	100	192
	Centru	2	16	60	10	12	100	179
	București - Ilfov	2	19	48	5	25	100	174
	Total populație generală	4	18	51	8	19	100	1537
	Total rtt	3	16	61	16	4	100	498

Tabelul 42: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „la locul lor”, după caracteristicile studiate

		În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „întreprinzători”?						
		Foarte mică măsură	Mică măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	2	14	53	17	14	100	693
	Feminin	3	12	47	16	22	100	844
	18-24 ani	1	16	53	14	16	100	134
	25-34 ani	1	15	47	16	21	100	204
Vârsta respondenților	35-44 ani	3	11	56	17	13	100	260
	45-54 ani	2	14	54	15	15	100	241
	55-64 ani	4	13	50	20	13	100	306
	Peste 64 ani	3	12	41	16	29	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	4	11	40	18	27	100	441
	Studii medii	2	14	52	16	16	100	786
	Studii superioare	2	13	55	16	13	100	285
	Persoane ocupate	3	13	53	17	14	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	2	16	49	13	20	100	61
	Persoane inactive	2	13	47	16	21	100	888
	Ocupație nedeclarată	0	9	43	22	26	100	23
Mediul de rezidență	Urban	2	13	50	16	18	100	859
	Rural	3	13	49	17	19	100	678
	Nord-Est	4	14	48	17	18	100	255
	Sud-Est	5	8	46	19	21	100	193
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	0	8	43	20	29	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	3	13	60	12	12	100	163
	Vest	4	17	52	9	18	100	146
	Nord-Vest	2	9	51	28	11	100	192
	Centru	3	20	53	12	13	100	179
	București - Ilfov	0	17	48	13	22	100	174
	Total populație generală	3	13	49	17	18	100	1537
	Total rt	2	14	55	22	6	100	498

Tabelul 43: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „întreprinzători”, după caracteristicile studiate

		În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „responsabili”?						
		Foarte mică măsură	Mică măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	4	21	49	10	16	100	693
	Feminin	3	16	47	12	22	100	844
	18-24 ani	1	16	50	13	19	100	134
	25-34 ani	3	20	50	9	18	100	204
Vârsta respondenților	35-44 ani	2	18	50	13	16	100	260
	45-54 ani	2	19	52	10	17	100	241
	55-64 ani	5	19	48	13	15	100	306
	Peste 64 ani	5	16	41	10	28	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	4	16	42	11	27	100	441
	Studii medii	3	20	47	12	17	100	786
	Studii superioare	3	18	58	8	14	100	285
	Persoane ocupate	3	19	52	10	15	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	0	16	48	15	21	100	61
	Persoane inactive	4	17	46	11	22	100	888
	Ocupație nedeclarată	0	30	26	17	26	100	23
Mediul de rezidență	Urban	3	18	48	11	20	100	859
	Rural	4	19	47	11	19	100	678
	Nord-Est	4	16	46	16	17	100	255
	Sud-Est	7	10	43	15	25	100	193
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	3	15	42	13	28	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	2	30	52	4	12	100	163
	Vest	2	26	48	8	16	100	146
	Nord-Vest	3	20	52	8	18	100	192
	Centru	2	13	57	16	12	100	179
	București - Ilfov	3	20	47	6	25	100	174
	Total populație generală	3	18	48	11	19	100	1537
	Total rtt	1	12	63	20	4	100	498

Tabelul 44: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „responsabili”, după caracteristicile studiate

		În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „curajoși”?						
		Foarte mică măsură	Mică măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	3	18	46	14	18	100	693
	Feminin	3	14	45	16	22	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	1	22	43	14	19	100	134
	25-34 ani	2	20	46	11	22	100	204
	35-44 ani	3	17	48	17	15	100	260
	45-54 ani	3	12	53	13	18	100	241
	55-64 ani	3	17	45	19	16	100	306
	Peste 64 ani	4	13	41	14	28	100	385
	Studii primare	3	13	42	15	27	100	441
	Studii medii	3	17	47	16	17	100	786
Nivelul de educație	Studii superioare	2	19	46	14	19	100	285
	Persoane ocupate	4	16	47	15	18	100	565
	Persoane neocupate	3	16	43	15	23	100	61
	Persoane inactive	3	16	45	15	21	100	888
Ocupația	Ocupație nedeclarată	0	17	35	17	30	100	23
	Urban	3	16	45	15	21	100	859
	Rural	3	17	46	15	19	100	678
	Nord-Est	6	11	43	18	22	100	255
Mediul de rezidență	Sud-Est	7	8	44	15	27	100	193
	Sud - Muntenia	2	14	42	20	22	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	1	34	48	7	10	100	163
	Vest	2	21	48	12	18	100	146
	Nord-Vest	3	17	51	15	15	100	192
	Centru	1	10	56	20	13	100	179
	București - Ilfov	2	20	36	10	33	100	174
	Total populație generală	3	16	46	15	20	100	1537
Regiunea de dezvoltare	Total rtt	2	11	58	25	4	100	498

Tabelul 45: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „curajoși”, după caracteristicile studiate

		În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „săraci”?						
		Foarte mică măsură	Mică măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	14	43	22	5	16	100	693
	Feminin	14	39	17	6	23	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	17	39	20	7	17	100	134
	25-34 ani	11	42	22	2	23	100	204
	35-44 ani	13	42	22	6	17	100	260
	45-54 ani	13	46	19	7	15	100	241
	55-64 ani	18	41	15	8	17	100	306
	Peste 64 ani	13	37	18	5	26	100	385
	Studii primare	15	41	15	5	25	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	15	40	21	7	17	100	786
	Studii superioare	10	46	21	5	19	100	285
	Persoane ocupate	12	45	19	6	19	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	13	44	20	3	20	100	61
	Persoane inactive	16	39	19	6	20	100	888
	Ocupație nedeclarată	13	30	26	0	30	100	23
Mediul de rezidență	Urban	11	42	20	6	21	100	859
	Rural	18	40	18	5	18	100	678
	Nord-Est	20	32	20	8	21	100	255
	Sud-Est	11	37	22	10	20	100	193
	Sud - Muntenia	13	39	25	3	20	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	20	65	7	2	6	100	163
	Vest	12	30	23	10	25	100	146
Regiunea de dezvoltare	Nord-Vest	15	42	21	3	19	100	192
	Centru	13	47	16	6	18	100	179
	București - Ilfov	9	42	14	6	29	100	174
	Total populație generală	14	41	19	6	20	100	1537
	Total rtt	18	45	24	7	6	100	498

Tabelul 46: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „săraci”, după caracteristicile studiate

		În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „bogați”?						
		Foarte mică măsură	Mică măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	9	23	43	9	16	100	693
	Feminin	9	22	36	10	23	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	5	26	40	10	18	100	134
	25-34 ani	12	25	37	5	22	100	204
	35-44 ani	12	20	44	8	16	100	260
	45-54 ani	10	23	43	9	15	100	241
	55-64 ani	8	23	37	14	18	100	306
	Peste 64 ani	8	21	36	9	25	100	385
	Studii primare	8	17	38	13	25	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	11	22	41	9	17	100	786
	Studii superioare	6	34	38	4	18	100	285
	Persoane ocupate	11	23	40	8	18	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	3	23	38	16	20	100	61
	Persoane inactive	9	22	39	10	20	100	888
	Ocupație nedeclarată	13	26	22	4	35	100	23
Mediul de rezidență	Urban	8	26	38	7	21	100	859
	Rural	11	18	40	13	18	100	678
	Nord-Est	7	25	31	15	22	100	255
	Sud-Est	11	18	37	14	20	100	193
	Sud - Muntenia	9	18	43	10	20	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	4	10	71	11	4	100	163
	Vest	12	29	32	2	25	100	146
Regiunea de dezvoltare	Nord-Vest	7	30	38	5	20	100	192
	Centru	17	24	33	8	17	100	179
	București - Ilfov	9	25	32	7	28	100	174
	Total populație generală	9	22	39	9	20	100	1537
	Total rtt	10	36	41	8	5	100	498

Tabelul 47: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „bogați”, după caracteristicile studiate

		În ce măsură li se potrivește imigranților din România atributul „modești”?						
		Foarte mică măsură	Mică măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	5	30	31	4	30	100	693
	Feminin	4	27	30	4	35	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	4	22	42	3	30	100	134
	25-34 ani	6	28	30	4	31	100	204
	35-44 ani	3	33	28	6	29	100	260
	45-54 ani	4	31	32	3	29	100	241
	55-64 ani	5	31	31	3	29	100	306
	Peste 64 ani	5	23	26	4	42	100	385
	Studii primare	4	26	25	5	40	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	5	29	32	4	30	100	786
	Studii superioare	4	31	34	3	28	100	285
	Persoane ocupate	5	30	32	3	30	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	3	33	23	2	39	100	61
	Persoane inactive	5	26	30	5	34	100	888
	Ocupație nedeclarată	4	30	30	0	35	100	23
Mediul de rezidență	Urban	4	28	30	4	34	100	859
	Rural	5	28	30	4	32	100	678
	Nord-Est	6	28	32	9	25	100	255
	Sud-Est	4	20	21	3	53	100	193
	Sud - Muntenia	1	27	28	5	40	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	6	40	30	2	21	100	163
	Vest	7	27	25	6	35	100	146
Regiunea de dezvoltare	Nord-Vest	8	31	25	3	33	100	192
	Centru	3	29	47	2	19	100	179
	București - Ilfov	2	25	36	1	35	100	174
	Total populație generală	5	28	30	4	33	100	1537
	Total rtt	7	27	45	9	11	100	498

Tabelul 48: Distribuția gradului în care respondenții consideră că imigranților din România li se potrivește atributul „modești”, după caracteristicile studiate

		Credeți că cei mai mulți imigranți din România provin din...?								
		Fostele țări sovietice	Alte țări europene	Țări arabe	Țări asiatice	Țări africane	Țări sud-americe	NȘ/NR		Total
		%	%	%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	12	18	18	32	4	1	15	100	693
	Feminin	6	19	18	31	2	1	23	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	11	21	19	29	4	0	16	100	134
	25-34 ani	8	15	20	33	3	1	19	100	204
	35-44 ani	4	20	21	37	2	0	15	100	260
	45-54 ani	9	21	20	32	3	1	15	100	241
	55-64 ani	10	18	18	33	2	1	18	100	306
	Peste 64 ani	10	17	16	25	4	2	28	100	385
	Studii primare	9	20	11	23	3	2	34	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	8	19	19	35	4	1	14	100	786
	Studii superioare	9	14	29	34	1	0	12	100	285
	Persoane ocupate	8	21	21	32	2	0	15	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	10	16	23	30	7	0	15	100	61
	Persoane inactive	9	16	17	31	3	2	22	100	888
	Ocupație nedeclarată	0	17	9	43	4	0	26	100	23
Mediul de rezidență	Urban	9	16	22	34	3	1	15	100	859
	Rural	8	21	14	28	3	2	24	100	678
	Nord-Est	10	19	15	31	7	1	17	100	255
	Sud-Est	9	16	11	34	3	2	26	100	193
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	8	18	19	23	2	3	28	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	4	20	25	21	3	1	25	100	163
	Vest	6	21	23	31	2	1	17	100	146
	Nord-Vest	14	16	20	33	4	1	14	100	192
	Centru	9	21	15	41	2	1	12	100	179
	București - Ilfov	7	16	24	40	1	0	13	100	174
	Total populație generală	9	18	18	31	3	1	19	100	1537
	Total rtt	17	11	37	21	5	1	7	100	498

Tabelul 49: Distribuția percepției respondenților asupra țărilor de proveniență ale imigranților, după caracteristicile studiate

		Credeți că între imigranți și alte categorii de străini care locuiesc în România există mai degrabă diferențe sau mai degrabă asemănări?				
		Există mai degrabă diferențe	Există mai degrabă asemănări	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	32	54	14	100	693
	Feminin	34	48	18	100	844
	18-24 ani	40	50	10	100	134
	25-34 ani	34	50	16	100	204
Vârsta respondenților	35-44 ani	31	58	11	100	260
	45-54 ani	37	51	12	100	241
	55-64 ani	31	51	18	100	306
	Peste 64 ani	30	46	25	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	22	51	27	100	441
	Studii medii	36	52	13	100	786
	Studii superioare	43	47	11	100	285
	Persoane ocupate	35	52	13	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	33	57	10	100	61
	Persoane inactive	32	49	19	100	888
	Ocupație nedeclarată	35	57	9	100	23
	Urban	36	48	16	100	859
Mediul de rezidență	Rural	29	54	17	100	678
	Nord-Est	37	47	16	100	255
	Sud-Est	30	52	18	100	193
	Sud - Muntenia	36	49	15	100	235
Regiunea de dezvoltare	Sud-Vest - Oltenia	26	61	13	100	163
	Vest	32	51	18	100	146
	Nord-Vest	28	51	21	100	192
	Centru	35	46	19	100	179
București - Ilfov		39	51	11	100	174
Total populație generală		33	51	16	100	1537
Total rtt		45	47	9	100	498

Tabelul 50: Distribuția aprecierii respondenților cu privire la existența de diferențe sau asemănări între imigranți și alte categorii de străini care locuiesc în România, după caracteristicile studiate

		Care credeți că este cea mai importantă diferență dintre imigranți și alți străini care locuiesc în România?									
		Sunt mai săraci	Nu au familie aproape	Au avut parte de o soartă mai grea decât ceilalți	Sunt mai curajoși	Sunt mai mulțumiți că au ajuns în România	Alt răspuns	NȘ/NR		Total	
		%	%	%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri	
Sexul respondentului	Masculin	21	11	11	6	10	10	32	100	319	
	Feminin	18	10	10	9	6	8	40	100	440	
Vârsta respondenților	18-24 ani	16	15	10	12	15	7	24	100	67	
	25-34 ani	17	8	13	10	8	11	34	100	102	
	35-44 ani	19	14	11	6	10	11	29	100	109	
	45-54 ani	25	8	8	8	4	14	32	100	118	
	55-64 ani	15	15	11	9	7	6	37	100	150	
	Peste 64 ani	20	5	9	5	6	7	47	100	209	
Nivelul de educație	Studii primare	12	7	7	4	9	3	58	100	214	
	Studii medii	22	10	10	9	9	11	29	100	380	
	Studii superioare	22	14	16	9	3	13	24	100	152	
	Persoane ocupate	20	12	14	8	6	12	29	100	271	
Ocupația	Persoane neocupate	15	12	12	0	23	8	31	100	26	
	Persoane inactive	19	9	8	8	8	7	42	100	452	
	Ocupație nedeclarată	20	30	20	10	0	0	20	100	10	
Mediul de rezidență	Urban	18	10	12	8	7	9	36	100	450	
	Rural	19	12	8	6	9	9	37	100	309	
	Nord-Est	14	12	12	6	11	8	37	100	135	
	Sud-Est	15	13	8	2	11	10	42	100	93	
	Sud - Muntenia	23	8	15	5	5	12	32	100	119	
Regiunea de dezvoltare	Sud-Vest - Oltenia	19	11	13	10	10	3	35	100	63	
	Vest	19	7	15	7	10	8	33	100	72	
	Nord-Vest	22	4	5	3	5	17	43	100	94	
	Centru	24	6	5	16	4	6	38	100	97	
	București - Ilfov	15	22	10	14	5	3	30	100	86	
	Total populație generală	19	10	10	8	8	9	36	100	759	
	Total rt	11	30	9	12	11	11	15	100	266	

Tabelul 51: Distribuția percepției respondenților asupra principalei diferențe dintre imigranți și alte categorii de străini care locuiesc în România, după caracteristicile studiate

		Care credeți că este cea mai importantă asemănare dintre imigranți și alți străini care locuiesc în România?							
		Sunt departe de rude și prieteni	Se confruntă cu prejudecățile oamenilor de aici	Au un nivel de trai modest	Au venit în căutarea unei vieți mai bune decât acasă	Alt răspuns	NȘ/NR		Total
		%	%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	23	7	10	25	5	30	100	693
	Feminin	25	7	10	24	5	30	100	844
	18-24 ani	28	13	9	25	4	22	100	134
	25-34 ani	25	7	10	27	5	26	100	204
Vârsta respondenților	35-44 ani	25	8	12	25	5	25	100	260
	45-54 ani	20	9	11	24	7	29	100	241
	55-64 ani	25	6	8	29	5	27	100	306
	Peste 64 ani	24	4	8	19	5	40	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	24	5	8	20	5	37	100	441
	Studii medii	24	8	11	26	4	27	100	786
	Studii superioare	23	8	9	26	8	25	100	285
	Persoane ocupate	22	8	11	25	6	27	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	31	3	10	21	7	28	100	61
	Persoane inactive	25	6	9	24	5	32	100	888
	Ocupație nedeclarată	26	13	13	17	0	30	100	23
Mediul de rezidență	Urban	24	7	10	24	5	31	100	859
	Rural	24	7	10	25	5	29	100	678
	Nord-Est	23	5	13	20	2	36	100	255
	Sud-Est	21	6	10	18	5	41	100	193
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	32	10	6	15	11	25	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	39	9	5	29	2	16	100	163
	Vest	23	2	18	29	7	21	100	146
	Nord-Vest	16	5	11	36	7	26	100	192
	Centru	15	10	6	28	4	37	100	179
	București - Ilfov	24	9	9	26	2	31	100	174
	Total populație generală	24	7	10	24	5	30	100	1537
	Total rt	33	15	6	24	6	15	100	498

Tabelul 52: Distribuția percepției respondenților asupra principalei asemănări dintre imigranți și alte categorii de străini care locuiesc în România, după caracteristicile studiate

		Cât de des ați auzit cuvântul „imigrant” în ultimele 12 luni?							
		De câteva ori pe săptămână	De câteva ori pe lună	De câteva ori în ultimele luni	O dată sau de două ori în ultimele 12 luni	Niciodată	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sex	Masculin	14	16	21	23	15	11	100	693
	Feminin	15	14	22	22	17	11	100	844
Grupe de vârstă	18-24 ani	13	16	22	21	16	11	100	134
	25-34 ani	11	16	22	28	14	8	100	204
	35-44 ani	15	17	25	20	11	13	100	260
	45-54 ani	17	13	20	27	15	8	100	241
	55-64 ani	15	18	23	19	14	10	100	306
	Peste 64 ani	14	11	17	21	24	13	100	385
	Studii primare	11	10	17	18	29	15	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	16	17	21	24	13	9	100	786
	Studii superioare	15	16	28	25	8	7	100	285
Ocupație	Persoane ocupate	13	17	23	27	12	9	100	565
	Persoane neocupate	26	10	21	23	13	7	100	61
	Persoane inactive	15	15	20	20	19	12	100	888
	Ocupație nedeclarată	4	4	30	22	22	17	100	23
Mediul de rezidență	Urban	17	16	22	23	13	9	100	859
	Rural	11	14	21	22	20	12	100	678
	Nord-Est	18	21	20	14	19	9	100	255
	Sud-Est	14	6	22	17	27	13	100	193
	Sud - Muntenia	22	17	13	20	13	16	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	16	14	18	12	17	24	100	163
	Vest	8	12	16	39	21	5	100	146
Regiuni de dezvoltare	Nord-Vest	11	21	33	17	13	4	100	192
	Centru	15	13	25	34	8	4	100	179
	București - Ilfov	5	13	25	35	13	10	100	174
	Total	14	15	21	22	16	11	100	1537
	Total rt	10	14	24	22	17	12	100	498

Tabelul 53: Distribuția frecvenței cu care respondenții au intrat în contact cu termenul „imigrant” în ultimele 12 luni, după caracteristicile studiate

		De unde ați aflat cele mai multe lucruri despre imigranți?										Nr. neponderat de cazuri
		TV, radio, presă, internet	Cunoștințe, prietenii, familie	De la un imigrant pe care îl cunosc	De la o persoană care lucrează cu imigranți	De la centrul pentru refugiați din localitate	Cărți	Alt răspuns	NȘ/NR			
		%	%	%	%	%	%	%	%	%		
Sexul respondentului	Masculin	81	7	1	0	0	0	2	9	100	693	
	Feminin	79	5	1	0	0	0	1	13	100	844	
	18-24 ani	72	8	3	1	0	0	2	13	100	134	
	25-34 ani	83	5	1	0	0	0	1	8	100	204	
Vârsta respondenților	35-44 ani	81	7	1	0	0	1	2	8	100	260	
	45-54 ani	82	8	2	0	0	0	2	6	100	241	
	55-64 ani	85	6	1	0	0	0	0	8	100	306	
	Peste 64 ani	76	3	1	0	0	0	1	19	100	385	
Nivelul de educație	Studii primare	67	5	1	0	0	0	2	24	100	441	
	Studii medii	85	6	1	0	0	0	1	6	100	786	
	Studii superioare	86	6	2	1	0	0	1	4	100	285	
	Persoane ocupate	84	6	1	1	0	0	2	7	100	565	
Ocupația	Persoane neocupate	79	10	2	0	0	0	3	7	100	61	
	Persoane inactive	78	6	1	0	0	0	1	14	100	888	
	Ocupație nedeclarată	74	4	0	0	0	0	0	22	100	23	
Mediul de rezidență	Urban	81	5	2	0	0	0	2	9	100	859	
	Rural	78	6	0	0	0	0	1	14	100	678	
	Nord-Est	80	7	1	0	0	0	1	10	100	255	
	Sud-Est	74	6	1	0	0	0	1	18	100	193	
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	80	6	0	0	0	0	3	9	100	235	
	Sud-Vest - Oltenia	82	1	1	1	0	0	0	16	100	163	
	Vest	73	10	3	2	0	0	0	13	100	146	
	Nord-Vest	81	7	2	0	1	0	3	6	100	192	
	Centru	87	6	0	0	0	0	1	7	100	179	
	București - Ilfov	82	4	2	1	0	0	1	11	100	174	
	Total populație generală	80	6	1	0	0	0	1	11	100	1537	
	Total rtt	57	19	7	3	2	1	4	7	100	498	

Tabelul 54: Distribuția principalelor surse de informare ale respondenților cu privire la imigranți, după caracteristicile studiate

		Care credeți că este numărul străinilor care sunt stabiliți legal în acest moment în România?									
		Peste 100000	Între 100000 și 50000	Între 50000 și 10000	Între 10000 și 1000	Între 1000 și 100	Sub 100	Nici unul	NȘ/NR		Total
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	23	11	12	7	4	1	0	42	100	693
	Feminin	16	9	12	7	3	1	0	52	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	19	13	17	9	4	4	0	35	100	134
	25-34 ani	25	11	10	6	3	0	0	45	100	204
	35-44 ani	23	11	10	7	3	1	0	44	100	260
	45-54 ani	23	12	12	6	4	0	0	43	100	241
	55-64 ani	20	9	14	6	4	1	0	45	100	306
	Peste 64 ani	11	8	11	7	2	0	0	60	100	385
	Studii primare	11	6	10	8	3	1	0	61	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	21	12	12	7	3	0	0	43	100	786
	Studii superioare	27	12	15	4	3	0	0	39	100	285
	Persoane ocupate	23	12	13	6	5	0	0	42	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	23	11	10	11	2	2	2	39	100	61
	Persoane inactive	17	9	12	7	2	1	0	52	100	888
	Ocupație nedeclarată	30	4	26	9	9	0	0	22	100	23
Mediul de rezidență	Urban	23	11	14	5	2	1	0	44	100	859
	Rural	15	9	10	9	4	1	0	52	100	678
	Nord-Est	12	8	9	6	7	1	0	56	100	255
	Sud-Est	30	14	8	1	2	1	1	45	100	193
	Sud - Muntenia	17	6	11	10	5	1	0	50	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	27	9	6	4	4	0	1	50	100	163
Regiunea de dezvoltare	Vest	21	10	11	6	1	0	0	51	100	146
	Nord-Vest	22	16	10	9	0	1	1	41	100	192
	Centru	9	7	27	11	2	1	0	44	100	179
	București - Ilfov	22	12	16	7	3	1	0	39	100	174
	Total populație generală	19	10	12	7	3	1	0	47	100	1537
	Total rtt	31	10	22	7	2	0	0	27	100	498

Tabelul 55: Distribuția numărului estimat de străini care sunt stabiliți legal în acest moment în România, în opinia respondenților, după caracteristicile studiate

		Credeți că România ar trebui să primească mai mulți străini care să se stabilească aici?				
		Da	Nu	Nu răspund	Total	
		%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	42	44	14	100	693
	Feminin	36	43	21	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	48	40	12	100	134
	25-34 ani	40	40	20	100	204
	35-44 ani	42	37	20	100	260
	45-54 ani	44	45	12	100	241
	55-64 ani	34	46	20	100	306
	Peste 64 ani	32	49	19	100	385
	Studii primare	32	47	21	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	39	46	16	100	786
	Studii superioare	46	34	20	100	285
	Persoane ocupate	43	39	18	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	36	49	15	100	61
	Persoane inactive	36	46	18	100	888
	Ocupație nedeclarată	43	39	17	100	23
Mediul de rezidență	Urban	39	41	20	100	859
	Rural	38	46	16	100	678
	Nord-Est	35	49	17	100	255
	Sud-Est	41	43	16	100	193
	Sud - Muntenia	40	46	14	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	58	31	10	100	163
	Vest	41	40	19	100	146
Regiunea de dezvoltare	Nord-Vest	28	49	22	100	192
	Centru	41	42	17	100	179
	București - Ilfov	28	44	28	100	174
	Total populație generală	39	44	18	100	1537
	Total rtt	66	19	14	100	498

Tabelul 56: Distribuția percepției respondenților asupra perimiterii unui număr mai mare de străini să se stabilească în România, după caracteristicile studiate

		Care estimați că este numărul de străini care locuiesc în acest moment în localitatea dumneavoastră?									
		Peste 100000	Între 100000 și 50000	Între 50000 și 10000	Între 10000 și 1000	Între 1000 și 100	Sub 100	Nici unul	NȘ/NR		Total
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	2	3	3	6	11	21	24	30	100	693
	Feminin	4	2	3	7	6	17	25	37	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	2	4	7	9	10	22	13	32	100	134
	25-34 ani	6	1	4	6	12	19	21	31	100	204
	35-44 ani	3	2	2	7	12	21	25	30	100	260
	45-54 ani	3	1	5	8	7	20	24	32	100	241
	55-64 ani	2	4	3	5	6	20	28	33	100	306
Nivelul de educație	Peste 64 ani	3	2	2	5	6	15	27	41	100	385
	Studii primare	1	1	1	1	5	15	37	40	100	441
	Studii medii	4	2	3	7	8	22	23	31	100	786
	Studii superioare	4	4	7	13	14	15	8	34	100	285
Ocupația	Persoane ocupate	3	2	4	10	13	20	19	30	100	565
	Persoane neocupate	7	3	2	3	16	18	21	30	100	61
	Persoane inactive	3	2	3	4	5	18	28	37	100	888
Mediul de rezidență	Ocupație nedeclarată	9	4	13	9	9	13	17	26	100	23
	Urban	5	4	6	11	14	20	2	38	100	859
	Rural	1	0	0	0	1	17	52	28	100	678
	Nord-Est	0	1	4	4	14	24	31	22	100	255
	Sud-Est	2	1	1	6	9	24	19	38	100	193
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	1	0	0	3	1	22	27	45	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	3	2	3	4	4	12	28	44	100	163
	Vest	2	2	8	8	9	17	12	42	100	146
	Nord-Vest	3	1	4	10	14	15	34	20	100	192
	Centru	1	1	1	9	8	24	35	22	100	179
	București - Ilfov	16	13	7	9	6	8	1	40	100	174
	Total populație generală	3	2	3	6	8	19	24	34	100	1537
Total rtt		11	11	19	23	7	2	1	26	100	498

Tabelul 57: Distribuția numărului estimat de străini care locuiesc în localitatea respondenților, după caracteristicile studiate

		Ați dori ca în localitatea dumneavoastră să se stabilească cetățeni străini?				
		Da	Nu	Nu răspund	Total	
		%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	46	28	26	100	693
	Feminin	40	32	28	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	46	27	27	100	134
	25-34 ani	44	28	28	100	204
	35-44 ani	50	21	28	100	260
	45-54 ani	45	30	25	100	241
	55-64 ani	40	35	25	100	306
	Peste 64 ani	37	36	27	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	34	37	30	100	441
	Studii medii	47	29	24	100	786
	Studii superioare	46	25	29	100	285
Ocupația	Persoane ocupate	46	26	28	100	565
	Persoane neocupate	41	26	33	100	61
	Persoane inactive	41	34	25	100	888
	Ocupație nedeclarată	52	17	30	100	23
Mediul de rezidență	Urban	43	30	27	100	859
	Rural	43	31	27	100	678
	Nord-Est	40	36	24	100	255
	Sud-Est	44	35	21	100	193
	Sud - Muntenia	46	36	17	100	235
Regiunea de dezvoltare	Sud-Vest - Oltenia	55	29	16	100	163
	Vest	33	29	38	100	146
	Nord-Vest	39	21	40	100	192
	Centru	52	20	28	100	179
	București - Ilfov	31	33	36	100	174
	Total populație generală	43	30	27	100	1537
	Total rtt	61	12	28	100	498

Tabelul 58: Distribuția percepției respondenților asupra stabilirii străinilor în localitate, după caracteristicile studiate

D. Contactul și experiența personală cu cetățeni străini (UE și non-UE)

		Dumneavoastră ați stat până acum de vorbă cu un cetățean străin care locuiește în România?				Nr. neponderat de cazuri
		Da	Nu	Nu răspund	Total	
		%	%	%	%	
Sexul respondentului	Masculin	46	53	1	100	693
	Feminin	35	63	2	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	51	49	1	100	134
	25-34 ani	51	47	1	100	204
	35-44 ani	50	49	1	100	260
	45-54 ani	42	56	2	100	241
	55-64 ani	37	62	1	100	306
	Peste 64 ani	24	74	2	100	385
	Studii primare	16	82	2	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	43	56	1	100	786
	Studii superioare	67	32	1	100	285
	Persoane ocupate	52	46	2	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	52	46	2	100	61
	Persoane inactive	31	68	1	100	888
	Ocupație nedeclarată	52	48	0	100	23
Mediul de rezidență	Urban	47	52	1	100	859
	Rural	32	67	1	100	678
	Nord-Est	37	60	3	100	255
	Sud-Est	34	64	2	100	193
	Sud - Muntenia	29	70	1	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	37	63	0	100	163
	Vest	40	58	2	100	146
Regiunea de dezvoltare	Nord-Vest	44	56	0	100	192
	Centru	46	53	1	100	179
	București - Ilfov	59	40	1	100	174
	Total populație generală	40	59	1	100	1537
	Total rtt	91	9	0	100	498

Tabelul 59: Distribuția respondenților care au stat de vorbă, până în prezent, cu un cetățean străin care locuiește în România, după caracteristicile studiate

		Când ați stat ultima dată de vorbă cu un cetățean străin care locuiește în România?							
		Cu mai mult de 5 ani în urmă	Acum 3-5 ani	Acum un an, doi	În ultimul an	În ultimele 30 de zile	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	10	9	14	33	30	4	100	326
	Feminin	11	11	15	31	27	5	100	310
Vârsta respondenților	18-24 ani	3	4	13	43	36	0	100	69
	25-34 ani	5	8	16	41	27	4	100	108
	35-44 ani	8	8	14	37	31	2	100	133
	45-54 ani	8	10	17	22	39	5	100	105
	55-64 ani	15	10	16	30	23	6	100	116
	Peste 64 ani	21	17	14	23	16	9	100	100
Nivelul de educație	Studii primare	11	13	16	30	15	15	100	80
	Studii medii	12	12	13	33	28	3	100	349
	Studii superioare	5	6	20	32	34	4	100	194
Ocupația	Persoane ocupate	7	10	14	32	33	4	100	304
	Persoane neocupate	3	0	21	55	18	3	100	33
	Persoane inactive	15	12	16	30	23	5	100	287
	Ocupație nedeclarată	8	0	0	42	50	0	100	12
Mediul de rezidență	Urban	8	9	16	32	31	4	100	412
	Rural	13	12	14	34	23	4	100	224
	Nord-Est	9	8	14	31	29	9	100	102
	Sud-Est	7	6	12	42	28	6	100	69
	Sud - Muntenia	11	18	14	20	31	6	100	71
Regiunea de dezvoltare	Sud-Vest - Oltenia	17	10	22	18	33	0	100	60
	Vest	5	8	10	44	28	5	100	61
	Nord-Vest	12	12	16	35	24	1	100	85
	Centru	11	8	21	37	20	2	100	84
	București - Ilfov	10	10	12	31	34	5	100	104
	Total populație generală	10	10	15	32	28	4	100	636
	Total rt	1	1	4	9	84	1	100	455

Tabelul 60: Distribuția timpului scurs de la data când respondenții au vorbit ultima dată cu un cetățean străin care locuiește în România, după caracteristicile studiate

		Ați cunoscut vreodată un cetățean străin cu domiciliul în România - în sensul de a veni de mai multe ori în contact cu el?				
		Da	Nu	NȘ/NR	Total	Nr. neponderat de cazuri
		%	%	%	%	
Sexul respondentului	Masculin	65	32	3	100	326
	Feminin	60	34	5	100	310
	18-24 ani	68	29	3	100	69
	25-34 ani	62	33	5	100	108
Vârsta respondenților	35-44 ani	65	32	3	100	133
	45-54 ani	69	28	4	100	105
	55-64 ani	57	38	5	100	116
	Peste 64 ani	55	38	7	100	100
Nivelul de educație	Studii primare	55	30	15	100	80
	Studii medii	61	36	3	100	349
	Studii superioare	69	28	3	100	194
	Persoane ocupate	67	30	4	100	304
Ocupația	Persoane neocupate	45	42	12	100	33
	Persoane inactive	60	35	5	100	287
	Ocupație nedeclarată	58	42	0	100	12
Mediul de rezidență	Urban	65	31	4	100	412
	Rural	58	38	4	100	224
	Nord-Est	62	31	7	100	102
	Sud-Est	59	36	4	100	69
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	52	44	4	100	71
	Sud-Vest - Oltenia	58	37	5	100	60
	Vest	70	26	3	100	61
	Nord-Vest	64	35	1	100	85
	Centru	54	44	2	100	84
	București - Ilfov	77	16	7	100	104
	Total populație generală	63	33	4	100	636
	Total rtt	91	8	0	100	455

Tabelul 61: Distribuția gradului de cunoaștere, de către respondenți, a unui cetățean străin cu domiciliul în România, după caracteristicile studiate

		Apreciați că relația dumneavoastră cu această persoană a fost sau este...?						
		Foarte apropiată	Apropiată	Puțin apropiată	Foarte puțin/Deloc apropiată	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	11	44	32	10	4	100	222
	Feminin	12	42	25	13	7	100	204
	18-24 ani	12	55	27	6	0	100	49
	25-34 ani	10	50	25	8	7	100	72
Vârsta respondenților	35-44 ani	11	38	27	19	4	100	91
	45-54 ani	13	43	29	11	4	100	76
	55-64 ani	8	38	39	8	7	100	72
	Peste 64 ani	15	37	23	15	11	100	62
Nivelul de educație	Studii primare	11	39	18	14	18	100	56
	Studii medii	10	43	34	9	4	100	223
	Studii superioare	14	43	26	14	4	100	140
	Persoane ocupate	11	42	31	11	6	100	214
Ocupația	Persoane neocupate	0	42	37	11	11	100	19
	Persoane inactive	13	44	25	12	5	100	186
	Ocupație nedeclarată	14	57	14	14	0	100	7
Mediul de rezidență	Urban	14	43	28	10	5	100	286
	Rural	6	44	30	14	6	100	140
	Nord-Est	9	50	21	10	10	100	70
	Sud-Est	7	43	25	18	7	100	44
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	15	28	30	20	8	100	40
	Sud-Vest - Oltenia	16	55	29	0	0	100	38
	Vest	11	40	27	13	9	100	45
	Nord-Vest	4	45	44	5	2	100	55
	Centru	6	43	32	15	4	100	47
	București - Ilfov	21	39	24	11	5	100	87
	Total populație generală	12	43	28	12	6	100	426
	Total rtt	32	44	19	4	0	100	418

Tabelul 62: Distribuția percepției respondenților asupra relației pe care o au cu persoana străină cu domiciliul în România, după caracteristicile studiate

		Cum ați cunoscut această persoană?						
		La muncă sau la școală	Printr-un prieten	Întâmplător	Altfel	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	36	29	17	14	4	100	222
	Feminin	35	24	20	14	7	100	204
Vârsta respondenților	18-24 ani	47	33	18	2	0	100	49
	25-34 ani	39	31	18	8	4	100	72
	35-44 ani	36	29	24	9	2	100	91
	45-54 ani	41	26	13	14	5	100	76
	55-64 ani	25	28	14	25	8	100	72
	Peste 64 ani	29	13	21	24	13	100	62
	Studii primare	27	23	16	16	18	100	56
Nivelul de educație	Studii medii	38	26	19	14	4	100	223
	Studii superioare	36	29	19	13	3	100	140
	Persoane ocupate	38	30	17	9	5	100	214
Ocupația	Persoane neocupate	32	16	26	16	11	100	19
	Persoane inactive	33	23	19	19	5	100	186
	Ocupație nedeclarată	57	43	0	0	0	100	7
Mediul de rezidență	Urban	36	26	17	16	5	100	286
	Rural	36	27	21	9	6	100	140
	Nord-Est	33	21	24	11	10	100	70
	Sud-Est	39	20	11	23	7	100	44
	Sud - Muntenia	48	25	5	15	8	100	40
	Sud-Vest - Oltenia	26	24	32	18	0	100	38
	Vest	31	31	29	4	4	100	45
Regiunea de dezvoltare	Nord-Vest	49	31	15	5	0	100	55
	Centru	26	43	13	13	6	100	47
	București - Ilfov	36	22	17	20	6	100	87
	Total populație generală	36	27	18	14	5	100	426
	Total rt	55	26	13	3	2	100	418

Tabelul 63: Distribuția modului în care respondenții au cunoscut persoana străină cu domiciliul în România, după caracteristicile studiate

		Cunoașteți vreo persoană publică, cetățean străin care locuiește în România?				
		Da	Nu	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	15	79	6	100	693
	Feminin	12	83	5	100	844
	18-24 ani	17	74	9	100	134
	25-34 ani	11	84	5	100	204
Vârsta respondenților	35-44 ani	19	77	3	100	260
	45-54 ani	15	80	5	100	241
	55-64 ani	10	86	4	100	306
	Peste 64 ani	11	83	5	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	7	88	5	100	441
	Studii medii	14	81	5	100	786
	Studii superioare	22	73	6	100	285
	Persoane ocupate	15	78	7	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	15	77	8	100	61
	Persoane inactive	13	84	4	100	888
	Ocupație nedeclarată	9	83	9	100	23
Mediul de rezidență	Urban	15	79	6	100	859
	Rural	12	84	5	100	678
	Nord-Est	14	80	7	100	255
	Sud-Est	11	81	8	100	193
	Sud - Muntenia	18	77	5	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	12	85	3	100	163
	Vest	11	84	5	100	146
	Nord-Vest	13	85	3	100	192
Regiunea de dezvoltare	Centru	12	87	1	100	179
	București - Ilfov	15	76	9	100	174
	Total populație generală	13	81	5	100	1537
	Total rtt	25	64	11	100	498

Tabelul 64: Distribuția gradului de cunoaștere, de către respondenți, a unei persoane publice - cetățean străin cu domiciliul în România, după caracteristicile studiate

E. Integrarea cetățenilor străini care locuiesc în România

		Din câte știți dumneavoastră, în prezent România acordă sprijin persoanelor străine care se tem de persecuție în țara lor de origine pe motive de rasă, religie, opinie publică?				
		Da	Nu	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	48	25	27	100	693
	Feminin	44	24	32	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	46	29	25	100	134
	25-34 ani	38	29	33	100	204
	35-44 ani	50	23	27	100	260
	45-54 ani	47	24	29	100	241
	55-64 ani	48	22	30	100	306
	Peste 64 ani	44	23	33	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	34	29	37	100	441
	Studii medii	48	24	27	100	786
	Studii superioare	55	18	27	100	285
Ocupația	Persoane ocupate	47	22	31	100	565
	Persoane neocupate	43	23	34	100	61
	Persoane inactive	45	26	29	100	888
	Ocupație nedeclarată	39	35	26	100	23
Mediul de rezidență	Urban	49	22	29	100	859
	Rural	42	27	31	100	678
	Nord-Est	51	25	24	100	255
	Sud-Est	36	26	38	100	193
	Sud - Muntenia	39	31	30	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	45	33	21	100	163
Regiunea de dezvoltare	Vest	51	18	31	100	146
	Nord-Vest	60	12	28	100	192
	Centru	50	17	32	100	179
	București - Ilfov	34	29	37	100	174
	Total populație generală	46	24	30	100	1537
	Total rtt	38	33	28	100	498

Tabelul 65: Distribuția respondenților care știu dacă România acordă sau nu sprijin persoanelor străine care se tem de persecuție în țara lor de origine, pe motive de rasă, religie sau opinie publică, după caracteristicile studiate

		Credeți că este (ar fi) un lucru foarte bun, bun, rău sau foarte rău ca România să acorde sprijin acestei categorii de persoane?						
		Foarte bun	Bun	Rău	Foarte rău	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	13	57	15	2	13	100	693
	Feminin	10	55	14	3	18	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	19	54	11	4	10	100	134
	25-34 ani	9	57	12	5	16	100	204
	35-44 ani	16	57	12	1	15	100	260
	45-54 ani	10	62	12	2	14	100	241
	55-64 ani	9	58	16	3	14	100	306
	Peste 64 ani	10	49	18	3	19	100	385
	Studii primare	9	47	20	5	19	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	12	57	14	2	15	100	786
	Studii superioare	14	65	7	3	11	100	285
Ocupația	Persoane ocupate	14	59	10	2	15	100	565
	Persoane neocupate	11	56	23	3	7	100	61
	Persoane inactive	10	54	17	3	16	100	888
	Ocupație nedeclarată	13	65	13	0	9	100	23
Mediul de rezidență	Urban	13	58	12	3	14	100	859
	Rural	10	53	17	3	17	100	678
	Nord-Est	12	51	16	3	17	100	255
Regiunea de dezvoltare	Sud-Est	10	58	15	3	14	100	193
	Sud - Muntenia	12	50	19	5	14	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	9	59	17	3	12	100	163
	Vest	12	57	10	4	18	100	146
	Nord-Vest	20	61	10	1	9	100	192
	Centru	4	63	9	1	22	100	179
	București - Ilfov	13	51	15	3	18	100	174
	Total populație generală	12	56	14	3	15	100	1537
	Total rt	37	51	5	2	6	100	498

Tabelul 66: Distribuția percepției respondenților asupra acordării de sprijin persoanelor străine care se tem de persecuție în țara lor de origine, pe motive de rasă, religie sau opinie publică, după caracteristicile studiate

		De ce credeți că ar fi un lucru bun sau foarte bun?							
		Sunt persoane care au probleme	Nu se pot întoarce acasă/Ar apărea consecințe	Pe vremea comunismului și refugiații români au fost ajutați	Este creștinește să dai ajutor celui care cere	Alt răspuns	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	36	13	9	21	4	17	100	575
	Feminin	34	11	7	23	2	22	100	698
	18-24 ani	35	23	4	19	2	18	100	113
	25-34 ani	35	15	7	20	4	19	100	169
Vârsta respondenților	35-44 ani	40	11	11	18	3	17	100	228
	45-54 ani	33	13	11	21	5	18	100	207
	55-64 ani	32	12	8	28	2	18	100	249
	Peste 64 ani	35	7	6	24	3	26	100	301
Nivelul de educație	Studii primare	33	7	8	23	2	26	100	332
	Studii medii	36	11	8	23	2	19	100	661
	Studii superioare	34	18	8	19	6	15	100	258
	Persoane ocupate	35	14	8	22	4	17	100	497
Ocupația	Persoane neocupate	29	13	9	22	7	20	100	45
	Persoane inactive	35	11	8	23	3	22	100	711
	Ocupație nedeclarată	55	10	10	15	0	10	100	20
Mediul de rezidență	Urban	36	14	7	22	3	18	100	730
	Rural	34	10	9	22	3	22	100	543
	Nord-Est	30	16	9	20	3	22	100	206
	Sud-Est	35	12	6	23	3	20	100	158
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	34	8	10	25	4	19	100	178
	Sud-Vest - Oltenia	49	12	4	17	3	15	100	130
	Vest	27	13	10	26	2	22	100	126
	Nord-Vest	38	7	9	32	3	12	100	172
	Centru	33	9	11	20	3	26	100	160
	București - Ilfov	38	21	4	10	3	23	100	143
	Total populație generală	35	12	8	22	3	20	100	1273
	Total rtt	51	17	7	16	2	8	100	467

Tabelul 67: Distribuția motivelor pentru care respondenții consideră că acordarea de sprijin persoanelor străine care se tem de persecuție în țara lor de origine, pe motive de rasă, religie sau opinie publică, reprezintă un lucru bun sau foarte bun, după caracteristicile studiate

		De ce credeți că ar fi un lucru rău sau foarte rău?										Nr. neponderat de cazuri
		Sunt persoane care pot crea probleme	Nu se integrează în comunitate	Sunt persoane de altă religie	Ne pierdem identitatea națională	Ne pierdem locurile de muncă	Va crește infracționalita tea	Alt răspuns	NȘ/NR			
		%	%	%	%	%	%	%	%	%		
Sexul respondentului	Masculin	20	3	1	3	15	3	10	45	100		205
	Feminin	16	3	3	5	13	3	6	50	100		297
Vârsta respondenților	18-24 ani	17	6	3	6	14	6	11	37	100		35
	25-34 ani	18	1	3	3	16	1	7	50	100		68
	35-44 ani	13	0	4	0	14	4	7	58	100		72
	45-54 ani	21	0	1	4	10	4	9	50	100		68
	55-64 ani	24	5	1	5	15	4	5	41	100		100
Nivelul de educație	Peste 64 ani	16	4	1	5	13	2	8	49	100		158
	Studii primare	16	3	1	5	18	4	7	45	100		194
	Studii medii	20	3	3	1	13	3	7	49	100		245
Ocupația	Studii superioare	15	3	2	10	2	0	10	58	100		59
	Persoane ocupate	16	1	3	5	10	4	7	56	100		153
	Persoane neocupate	10	0	5	0	35	5	10	35	100		20
	Persoane inactive	19	5	2	4	14	3	8	46	100		324
Mediul de rezidență	Ocupație nedeclarată	40	0	0	0	0	0	20	40	100		5
	Urban	20	3	2	4	10	2	9	50	100		253
	Rural	16	4	2	4	17	4	6	47	100		249
	Nord-Est	16	3	2	4	15	4	7	48	100		94
	Sud-Est	13	2	0	6	11	8	11	48	100		62
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	15	4	1	4	13	7	15	40	100		89
	Sud-Vest - Oltenia	19	4	6	4	21	0	4	43	100		53
	Vest	22	4	0	9	9	0	0	57	100		46
	Nord-Vest	22	3	0	5	19	0	8	43	100		37
	Centru	22	0	0	0	7	0	8	63	100		59
	București - Ilfov	23	5	6	0	16	2	2	47	100		62
	Total populație generală	18	3	2	4	14	3	8	48	100		502
Total rt		16	5	3	2	10	3	5	56	100		61

Tabelul 68: Distribuția motivelor pentru care respondenții consideră că acordarea de sprijin persoanelor străine care se tem de persecuție în țara lor de origine, pe motive de rasă, religie sau opinie publică, reprezintă un lucru rău sau foarte rău, după caracteristicile studiate

		Cunoașteți drepturile și serviciile pe care statul român le acordă cetățenilor străini care locuiesc legal în România?				
		Da	Nu	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	13	83	4	100	693
	Feminin	8	85	7	100	844
	18-24 ani	10	84	6	100	134
	25-34 ani	7	87	5	100	204
Vârsta respondenților	35-44 ani	9	88	3	100	260
	45-54 ani	14	80	5	100	241
	55-64 ani	12	82	7	100	306
	Peste 64 ani	9	84	7	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	6	87	7	100	441
	Studii medii	10	86	5	100	786
	Studii superioare	19	76	6	100	285
	Persoane ocupate	11	83	6	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	7	87	7	100	61
	Persoane inactive	10	85	5	100	888
	Ocupație nedeclarată	17	78	4	100	23
Mediul de rezidență	Urban	12	83	5	100	859
	Rural	8	85	7	100	678
	Nord-Est	11	80	8	100	255
	Sud-Est	4	91	5	100	193
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	9	88	3	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	9	90	1	100	163
	Vest	15	77	8	100	146
	Nord-Vest	15	80	6	100	192
	Centru	8	85	7	100	179
	București - Ilfov	13	80	7	100	174
	Total populație generală	10	84	6	100	1537
	Total rtt	44	51	5	100	498

Tabelul 69: Distribuția gradului de cunoaștere, de către respondenți, a drepturilor și serviciilor pe care statul român le acordă cetățenilor străini care locuiesc legal în România, după caracteristicile studiate

		Credeți că autoritățile române ar trebui să le acorde mai multe drepturi și servicii acestor persoane?				
		Da	Nu	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	39	35	26	100	119
	Feminin	38	31	31	100	128
	18-24 ani	48	38	14	100	21
	25-34 ani	54	23	23	100	26
Vârsta respondenților	35-44 ani	34	28	38	100	32
	45-54 ani	49	26	26	100	47
	55-64 ani	34	43	23	100	56
	Peste 64 ani	25	37	38	100	63
Nivelul de educație	Studii primare	34	21	45	100	56
	Studii medii	36	40	24	100	113
	Studii superioare	45	33	22	100	69
	Persoane ocupate	40	34	27	100	98
Ocupația	Persoane neocupate	25	38	38	100	8
	Persoane inactive	38	33	29	100	136
	Ocupație nedeclarată	40	20	40	100	5
Mediul de rezidență	Urban	40	36	24	100	146
	Rural	35	30	36	100	101
	Nord-Est	38	28	34	100	50
	Sud-Est	28	22	50	100	18
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	45	41	14	100	29
	Sud-Vest - Oltenia	38	38	25	100	16
	Vest	44	24	32	100	34
	Nord-Vest	36	46	18	100	39
	Centru	30	37	33	100	27
	București - Ilfov	41	29	29	100	34
	Total populație generală	38	33	29	100	247
	Total rtt	77	16	7	100	246

Tabelul 70: Distribuția percepției respondenților asupra acordării mai multor drepturi și servicii cetățenilor străini care locuiesc legal în România de către autoritățile române, după caracteristicile studiate

		Credeți că în prezent cetățenilor străini care locuiesc în România li se oferă sprijin material sau bani?				
		Da	Nu	NȘ/NR	Total	Nr. neponderat de cazuri
		%	%	%	%	
Sexul respondentului	Masculin	35	40	24	100	119
	Feminin	38	27	35	100	128
	18-24 ani	33	43	24	100	21
	25-34 ani	27	42	31	100	26
Vârsta respondenților	35-44 ani	31	31	38	100	32
	45-54 ani	45	30	26	100	47
	55-64 ani	45	30	25	100	56
	Peste 64 ani	32	32	37	100	63
Nivelul de educație	Studii primare	34	27	39	100	56
	Studii medii	40	29	31	100	113
	Studii superioare	35	46	19	100	69
	Persoane ocupate	35	36	30	100	98
Ocupația	Persoane neocupate	38	38	25	100	8
	Persoane inactive	38	32	30	100	136
	Ocupație nedeclarată	20	40	40	100	5
Mediul de rezidență	Urban	39	36	25	100	146
	Rural	33	31	37	100	101
	Nord-Est	38	34	28	100	50
	Sud-Est	33	11	56	100	18
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	52	28	21	100	29
	Sud-Vest - Oltenia	44	50	6	100	16
	Vest	24	38	38	100	34
	Nord-Vest	28	38	33	100	39
	Centru	37	22	41	100	27
	București - Ilfov	41	41	18	100	34
	Total populație generală	36	34	30	100	247
	Total rtt	46	48	7	100	246

Tabelul 71: Distribuția respondenților care știu dacă li se oferă sau nu sprijin material sau bani persoanelor străine care locuiesc în România, după caracteristicile studiate

		Credeți că în prezent cetățenilor străini care locuiesc în România li se asigură o locuință și hrană pentru o anumită perioadă de timp?				
		Da	Nu	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	55	27	18	100	119
	Feminin	48	23	30	100	128
	18-24 ani	33	33	33	100	21
	25-34 ani	46	19	35	100	26
Vârsta respondenților	35-44 ani	66	16	19	100	32
	45-54 ani	55	23	21	100	47
	55-64 ani	54	29	18	100	56
	Peste 64 ani	46	25	29	100	63
Nivelul de educație	Studii primare	41	21	38	100	56
	Studii medii	50	26	25	100	113
	Studii superioare	59	28	13	100	69
	Persoane ocupate	49	28	23	100	98
Ocupația	Persoane neocupate	50	25	25	100	8
	Persoane inactive	52	23	25	100	136
	Ocupație nedeclarată	60	20	20	100	5
Mediul de rezidență	Urban	55	26	19	100	146
	Rural	46	23	32	100	101
	Nord-Est	46	22	32	100	50
	Sud-Est	39	11	50	100	18
	Sud - Muntenia	34	45	21	100	29
	Sud-Vest - Oltenia	56	38	6	100	16
	Vest	62	12	26	100	34
	Nord-Vest	72	18	10	100	39
Regiunea de dezvoltare	Centru	44	26	30	100	27
	București - Ilfov	47	32	21	100	34
	Total populație generală	51	25	24	100	247
	Total rtt	50	44	6	100	246

Tabelul 72: Distribuția respondenților care știu dacă li se asigură sau nu o locuință și hrană persoanelor străine care locuiesc în România, după caracteristicile studiate

		Credeți că în prezent cetățenilor străini care locuiesc în România li se oferă sprijin pentru a învăța limba română?				
		Da	Nu	NȘ/NR	Total	Nr. neponderat de cazuri
		%	%	%	%	
Sexul respondentului	Masculin	72	8	19	100	119
	Feminin	66	7	27	100	128
	18-24 ani	62	14	24	100	21
	25-34 ani	62	8	31	100	26
Vârsta respondenților	35-44 ani	72	3	25	100	32
	45-54 ani	72	11	17	100	47
	55-64 ani	73	2	25	100	56
	Peste 64 ani	65	11	24	100	63
Nivelul de educație	Studii primare	57	11	32	100	56
	Studii medii	69	8	23	100	113
	Studii superioare	80	4	16	100	69
	Persoane ocupate	73	5	21	100	98
Ocupația	Persoane neocupate	63	0	38	100	8
	Persoane inactive	65	10	25	100	136
	Ocupație nedeclarată	80	20	0	100	5
Mediul de rezidență	Urban	72	7	21	100	146
	Rural	64	9	27	100	101
	Nord-Est	64	14	22	100	50
	Sud-Est	33	11	56	100	18
	Sud - Muntenia	76	0	24	100	29
	Sud-Vest - Oltenia	75	13	13	100	16
	Vest	71	6	24	100	34
	Nord-Vest	74	8	18	100	39
Regiunea de dezvoltare	Centru	67	7	26	100	27
	București - Ilfov	79	3	18	100	34
	Total populație generală	69	8	23	100	247
	Total rtt	68	27	5	100	246

Tabelul 73: Distribuția respondenților care știu dacă li se oferă sau nu sprijin pentru a învăța limba română persoanelor străine care locuiesc în România, după caracteristicile studiate

		Credeți că în prezent cetățenilor străini care locuiesc în România li se oferă sprijin pentru a cunoaște cultura și obiceiurile din România?				
		Da	Nu	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	56	23	21	100	119
	Feminin	52	16	31	100	128
Vârsta respondenților	18-24 ani	52	19	29	100	21
	25-34 ani	50	15	35	100	26
	35-44 ani	53	22	25	100	32
	45-54 ani	60	17	23	100	47
	55-64 ani	66	11	23	100	56
Nivelul de educație	Peste 64 ani	44	27	29	100	63
	Studii primare	52	5	43	100	56
	Studii medii	56	20	24	100	113
	Studii superioare	57	28	16	100	69
Ocupația	Persoane ocupate	52	21	27	100	98
	Persoane neocupate	50	25	25	100	8
	Persoane inactive	57	16	27	100	136
	Ocupație nedeclarată	40	60	0	100	5
Mediul de rezidență	Urban	58	21	21	100	146
	Rural	49	17	35	100	101
	Nord-Est	42	28	30	100	50
	Sud-Est	28	17	56	100	18
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	55	14	31	100	29
	Sud-Vest - Oltenia	75	19	6	100	16
	Vest	56	21	24	100	34
	Nord-Vest	64	18	18	100	39
	Centru	59	15	26	100	27
	București - Ilfov	59	18	24	100	34
	Total populație generală	54	19	26	100	247
Total rtt		54	40	6	100	246

Tabelul 74: Distribuția respondenților care știu dacă li se oferă sau nu sprijin pentru a cunoaște cultura și obiceiurile din România persoanelor străine care locuiesc la noi în țară, după caracteristicile studiate

		Credeți că în prezent cetățenilor străini care locuiesc în România li se oferă sprijin pentru găsirea unui loc de muncă?				
		Da	Nu	NȘ/NR	Total	Nr. neponderat de cazuri
		%	%	%	%	
Sexul respondentului	Masculin	51	27	22	100	119
	Feminin	48	20	31	100	128
	18-24 ani	48	33	19	100	21
	25-34 ani	35	23	42	100	26
Vârsta respondenților	35-44 ani	50	25	25	100	32
	45-54 ani	60	17	23	100	47
	55-64 ani	55	20	25	100	56
	Peste 64 ani	43	29	29	100	63
Nivelul de educație	Studii primare	55	14	30	100	56
	Studii medii	49	21	30	100	113
	Studii superioare	46	36	17	100	69
	Persoane ocupate	47	26	28	100	98
Ocupația	Persoane neocupate	50	25	25	100	8
	Persoane inactive	51	22	27	100	136
	Ocupație nedeclarată	80	20	0	100	5
Mediul de rezidență	Urban	54	22	24	100	146
	Rural	44	26	31	100	101
	Nord-Est	48	28	24	100	50
	Sud-Est	33	17	50	100	18
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	45	34	21	100	29
	Sud-Vest - Oltenia	56	31	13	100	16
	Vest	53	12	35	100	34
	Nord-Vest	51	26	23	100	39
	Centru	56	15	30	100	27
	București - Ilfov	53	24	24	100	34
	Total populație generală	50	23	27	100	247
	Total rtt	41	52	8	100	246

Tabelul 75: Distribuția respondenților care știu dacă li se oferă sau nu sprijin pentru găsirea unui loc de muncă persoanelor străine care locuiesc în România, după caracteristicile studiate

		Credeți că în prezent cetățenilor străini care locuiesc în România li se oferă sprijin pentru a-și putea aduce familia în România?				
		Da	Nu	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	35	32	33	100	119
	Feminin	38	28	34	100	128
	18-24 ani	43	38	19	100	21
	25-34 ani	35	27	38	100	26
Vârsta respondenților	35-44 ani	31	28	41	100	32
	45-54 ani	38	30	32	100	47
	55-64 ani	43	25	32	100	56
	Peste 64 ani	32	32	37	100	63
Nivelul de educație	Studii primare	32	29	39	100	56
	Studii medii	38	27	35	100	113
	Studii superioare	38	36	26	100	69
	Persoane ocupate	36	30	35	100	98
Ocupația	Persoane neocupate	38	25	38	100	8
	Persoane inactive	37	30	33	100	136
	Ocupație nedeclarată	40	40	20	100	5
Mediul de rezidență	Urban	40	28	32	100	146
	Rural	32	33	36	100	101
	Nord-Est	32	32	36	100	50
	Sud-Est	17	17	67	100	18
	Sud - Muntenia	24	48	28	100	29
	Sud-Vest - Oltenia	31	38	31	100	16
	Vest	32	32	35	100	34
	Nord-Vest	49	23	28	100	39
Regiunea de dezvoltare	Centru	59	11	30	100	27
	București - Ilfov	38	35	26	100	34
	Total populație generală	36	30	34	100	247
	Total rtt	41	50	10	100	246

Tabelul 76: Distribuția respondenților care știu dacă li se oferă sau nu sprijin pentru a-și putea aduce familia în România persoanelor străine care locuiesc la noi în țară, după caracteristicile studiate

		Credeți că în prezent cetățenilor străini care locuiesc în România li se oferă asistență medicală și socială?				
		Da	Nu	NȘ/NR	Total	Nr. neponderat de cazuri
		%	%	%	%	
Sexul respondentului	Masculin	69	11	20	100	119
	Feminin	60	11	29	100	128
	18-24 ani	71	0	29	100	21
	25-34 ani	62	12	27	100	26
Vârsta respondenților	35-44 ani	69	13	19	100	32
	45-54 ani	70	9	21	100	47
	55-64 ani	77	7	16	100	56
	Peste 64 ani	46	17	37	100	63
Nivelul de educație	Studii primare	50	13	38	100	56
	Studii medii	60	12	27	100	113
	Studii superioare	83	7	10	100	69
	Persoane ocupate	70	9	20	100	98
Ocupația	Persoane neocupate	63	0	38	100	8
	Persoane inactive	60	13	27	100	136
	Ocupație nedeclarată	80	0	20	100	5
Mediul de rezidență	Urban	71	9	20	100	146
	Rural	54	14	32	100	101
	Nord-Est	54	12	34	100	50
	Sud-Est	50	0	50	100	18
	Sud - Muntenia	41	28	31	100	29
	Sud-Vest - Oltenia	63	25	13	100	16
	Vest	56	12	32	100	34
	Nord-Vest	85	8	8	100	39
Regiunea de dezvoltare	Centru	70	7	22	100	27
	București - Ilfov	88	0	12	100	34
	Total populație generală	64	11	25	100	247
	Total rtt	72	24	4	100	246

Tabelul 77: Distribuția respondenților care știu dacă li se oferă sau nu asistență medicală și socială persoanelor străine care locuiesc în România, după caracteristicile studiate

		Cât ar trebui să li se permită cetățenilor din afara Uniunii Europene să stea în România?							
		Pe perioadă nedeterminată	Până la rezolvarea problemelor din țara lor de origine	Câțiva ani	Câteva luni	Alt răspuns	NȘ/NR		Total
		%	%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	34	29	9	15	5	9	100	693
	Feminin	33	28	9	13	4	13	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	43	28	11	10	2	5	100	134
	25-34 ani	35	26	10	16	3	9	100	204
	35-44 ani	33	31	8	14	5	9	100	260
	45-54 ani	37	29	5	14	3	13	100	241
	55-64 ani	30	31	10	14	4	10	100	306
	Peste 64 ani	29	26	9	13	8	16	100	385
	Studii primare	30	26	8	14	5	17	100	441
	Studii medii	33	29	9	15	4	10	100	786
Nivelul de educație	Studii superioare	38	31	10	11	5	6	100	285
	Persoane ocupate	37	28	8	13	4	10	100	565
	Persoane neocupate	36	18	11	21	3	10	100	61
	Persoane inactive	30	30	9	13	5	12	100	888
Ocupația	Ocupație nedeclarată	30	17	9	26	0	17	100	23
	Urban	34	25	8	16	4	12	100	859
	Rural	32	33	9	10	5	10	100	678
Mediul de rezidență	Nord-Est	35	26	8	16	7	9	100	255
	Sud-Est	31	39	10	5	4	11	100	193
	Sud - Muntenia	18	36	10	22	4	10	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	48	28	3	9	5	6	100	163
	Vest	37	22	13	8	1	18	100	146
	Nord-Vest	27	40	5	10	6	12	100	192
Regiunea de dezvoltare	Centru	41	25	9	12	3	9	100	179
	București - Ilfov	34	7	12	24	5	17	100	174
	Total populație generală	33	28	9	14	5	11	100	1537
	Total rtt	48	25	15	6	2	5	100	498

Tabelul 78: Distribuția percepției respondenților asupra perioadei de timp care ar trebui să le fie permisă cetățenilor din afara Uniunii Europene să stea în România, după caracteristicile studiate

		Credeți că pentru a se integra în comunitatea dumneavoastră, un cetățean străin trebuie să învețe limba română?				
		Da	Nu	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	96	3	1	100	693
	Feminin	95	3	2	100	844
	18-24 ani	93	6	1	100	134
	25-34 ani	95	3	1	100	204
Vârsta respondenților	35-44 ani	95	4	1	100	260
	45-54 ani	98	2	1	100	241
	55-64 ani	96	2	2	100	306
	Peste 64 ani	96	2	3	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	96	2	2	100	441
	Studii medii	95	3	2	100	786
	Studii superioare	96	3	1	100	285
	Persoane ocupate	96	2	1	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	93	3	3	100	61
	Persoane inactive	95	3	2	100	888
	Ocupație nedeclarată	91	4	4	100	23
Mediul de rezidență	Urban	95	3	2	100	859
	Rural	96	2	2	100	678
	Nord-Est	96	3	2	100	255
	Sud-Est	97	3	1	100	193
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	96	3	2	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	98	1	1	100	163
	Vest	95	2	3	100	146
	Nord-Vest	94	6	1	100	192
	Centru	97	1	2	100	179
	București - Ilfov	94	4	2	100	174
	Total populație generală	96	3	2	100	1537
	Total rtt	95	4	0	100	498

Tabelul 79: Distribuția percepției respondenților asupra necesității unui cetățean străin de a învăța limba română pentru a se integra în comunitatea din care provin respondenții, după caracteristicile studiate

		Credeți că pentru a se integra în comunitatea dumneavoastră, un cetățean străin trebuie să învețe despre cultura și obiceiurile românilor?				
		Da	Nu	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	76	20	3	100	693
	Feminin	78	18	4	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	72	26	1	100	134
	25-34 ani	73	24	3	100	204
	35-44 ani	75	23	3	100	260
	45-54 ani	78	20	2	100	241
	55-64 ani	80	17	3	100	306
	Peste 64 ani	82	12	6	100	385
	Studii primare	77	17	6	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	79	18	3	100	786
	Studii superioare	75	22	3	100	285
	Persoane ocupate	75	22	3	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	75	21	3	100	61
	Persoane inactive	79	17	4	100	888
	Ocupație nedeclarată	70	17	13	100	23
Mediul de rezidență	Urban	75	21	4	100	859
	Rural	80	17	3	100	678
	Nord-Est	75	23	2	100	255
	Sud-Est	70	27	3	100	193
	Sud - Muntenia	89	8	3	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	89	8	3	100	163
	Vest	72	24	4	100	146
Regiunea de dezvoltare	Nord-Vest	84	14	3	100	192
	Centru	71	25	4	100	179
	București - Ilfov	66	26	8	100	174
	Total populație generală	77	19	4	100	1537
	Total rtt	72	23	5	100	498

Tabelul 80: Distribuția percepției respondenților asupra necesității unui cetățean străin de a învăța cultura și obiceiurile românilor pentru a se integra în comunitatea din care provin respondenții, după caracteristicile studiate

		Credeți că pentru a se integra în comunitatea dumneavoastră, un cetățean străin trebuie să aibă un loc de muncă?				
		Da	Nu	NȘ/NR	Total	Nr. neponderat de cazuri
		%	%	%	%	
Sexul respondentului	Masculin	87	10	3	100	693
	Feminin	88	9	4	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	78	20	2	100	134
	25-34 ani	85	10	5	100	204
	35-44 ani	88	10	2	100	260
	45-54 ani	89	9	2	100	241
	55-64 ani	90	6	4	100	306
	Peste 64 ani	87	8	5	100	385
	Studii primare	85	10	5	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	88	9	3	100	786
	Studii superioare	88	9	3	100	285
	Persoane ocupate	88	9	3	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	82	15	3	100	61
	Persoane inactive	87	9	4	100	888
	Ocupație nedeclarată	78	13	9	100	23
Mediul de rezidență	Urban	87	10	3	100	859
	Rural	87	9	4	100	678
	Nord-Est	88	7	5	100	255
	Sud-Est	83	14	3	100	193
	Sud - Muntenia	90	6	4	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	83	14	2	100	163
	Vest	88	7	5	100	146
Regiunea de dezvoltare	Nord-Vest	91	7	2	100	192
	Centru	91	7	2	100	179
	București - Ilfov	83	13	4	100	174
	Total populație generală	87	9	3	100	1537
	Total rtt	82	17	1	100	498

Tabelul 81: Distribuția percepției respondenților asupra necesității unui cetățean străin de a avea un loc de muncă pentru a se integra în comunitatea din care provin respondenții, după caracteristicile studiate

		Credeți că pentru a se integra în comunitatea dumneavoastră, un cetățean străin trebuie să intre în contact cu românii?				
		Da	Nu	NȘ/NR	Total	Nr. neponderat de cazuri
		%	%	%	%	
Sexul respondentului	Masculin	91	6	3	100	693
	Feminin	88	8	4	100	844
	18-24 ani	87	9	4	100	134
	25-34 ani	91	5	4	100	204
Vârsta respondenților	35-44 ani	91	7	2	100	260
	45-54 ani	90	8	2	100	241
	55-64 ani	91	7	2	100	306
	Peste 64 ani	87	6	6	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	88	7	5	100	441
	Studii medii	90	7	3	100	786
	Studii superioare	89	7	4	100	285
	Persoane ocupate	90	8	3	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	85	10	5	100	61
	Persoane inactive	90	6	4	100	888
	Ocupație nedeclarată	91	4	4	100	23
Mediul de rezidență	Urban	89	7	4	100	859
	Rural	90	7	3	100	678
	Nord-Est	86	11	3	100	255
	Sud-Est	94	4	3	100	193
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	92	3	4	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	91	7	2	100	163
	Vest	86	7	7	100	146
	Nord-Vest	95	4	1	100	192
	Centru	85	11	4	100	179
	București - Ilfov	84	10	6	100	174
	Total populație generală	89	7	4	100	1537
	Total rtt	89	10	1	100	498

Tabelul 82: Distribuția percepției respondenților asupra necesității unui cetățean străin de a intra în contact cu românii pentru a se integra în comunitatea din care provin respondenții, după caracteristicile studiate

		Credeți că pentru a se integra în comunitatea dumneavoastră, un cetățean străin trebuie să adopte religia majoritară?				
		Da	Nu	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	24	69	8	100	693
	Feminin	27	65	8	100	844
	18-24 ani	19	75	7	100	134
	25-34 ani	12	79	9	100	204
Vârsta respondenților	35-44 ani	23	73	4	100	260
	45-54 ani	22	73	5	100	241
	55-64 ani	30	61	8	100	306
	Peste 64 ani	35	52	12	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	35	55	10	100	441
	Studii medii	24	69	6	100	786
	Studii superioare	14	77	8	100	285
	Persoane ocupate	19	75	6	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	20	72	8	100	61
	Persoane inactive	30	61	9	100	888
	Ocupație nedeclarată	17	74	9	100	23
Mediul de rezidență	Urban	20	71	9	100	859
	Rural	32	61	7	100	678
	Nord-Est	30	63	7	100	255
	Sud-Est	22	72	7	100	193
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	37	58	5	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	41	55	4	100	163
	Vest	19	65	16	100	146
	Nord-Vest	24	66	10	100	192
	Centru	19	75	6	100	179
	București - Ilfov	7	82	11	100	174
	Total populație generală	25	67	8	100	1537
	Total rtt	10	86	4	100	498

Tabelul 83: Distribuția percepției respondenților asupra necesității unui cetățean străin de a adopta religia majoritară pentru a se integra în comunitatea din care provin respondenții, după caracteristicile studiate

		Credeți că pentru a se integra în comunitatea dumneavoastră, un cetățean străin trebuie să adopte comportamentul românilor?				
		Da	Nu	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	42	52	6	100	693
	Feminin	41	51	9	100	844
	18-24 ani	38	56	6	100	134
	25-34 ani	28	64	7	100	204
Vârsta respondenților	35-44 ani	35	59	5	100	260
	45-54 ani	46	48	6	100	241
	55-64 ani	46	47	7	100	306
	Peste 64 ani	46	43	11	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	51	39	10	100	441
	Studii medii	41	53	6	100	786
	Studii superioare	27	67	6	100	285
	Persoane ocupate	35	59	6	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	39	54	7	100	61
	Persoane inactive	46	46	8	100	888
	Ocupație nedeclarată	26	65	9	100	23
Mediul de rezidență	Urban	34	58	8	100	859
	Rural	50	43	7	100	678
	Nord-Est	40	53	7	100	255
	Sud-Est	44	51	5	100	193
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	51	44	5	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	55	40	5	100	163
	Vest	36	48	16	100	146
	Nord-Vest	46	47	7	100	192
	Centru	30	64	6	100	179
	București - Ilfov	24	63	13	100	174
	Total populație generală	41	51	7	100	1537
	Total rtt	23	73	3	100	498

Tabelul 84: Distribuția percepției respondenților asupra necesității unui cetățean străin de a adopta comportamentul românilor pentru a se integra în comunitatea din care provin respondenții, după caracteristicile studiate

		Credeți că pentru a se integra în comunitatea dumneavoastră, un cetățean străin trebuie să se îmbrace precum românii?				
		Da	Nu	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	25	68	7	100	693
	Feminin	24	66	10	100	844
	18-24 ani	27	69	4	100	134
	25-34 ani	21	72	7	100	204
Vârsta respondenților	35-44 ani	19	75	6	100	260
	45-54 ani	24	70	5	100	241
	55-64 ani	25	66	9	100	306
	Peste 64 ani	31	55	14	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	36	52	12	100	441
	Studii medii	23	70	7	100	786
	Studii superioare	14	78	8	100	285
	Persoane ocupate	22	72	6	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	18	74	8	100	61
	Persoane inactive	27	63	10	100	888
	Ocupație nedeclarată	30	61	9	100	23
Mediul de rezidență	Urban	21	70	9	100	859
	Rural	30	62	8	100	678
	Nord-Est	21	71	7	100	255
	Sud-Est	29	63	8	100	193
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	31	62	7	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	38	57	5	100	163
	Vest	27	60	13	100	146
	Nord-Vest	23	67	9	100	192
	Centru	17	78	5	100	179
	București - Ilfov	13	73	14	100	174
	Total populație generală	25	67	8	100	1537
	Total rtt	18	80	2	100	498

Tabelul 85: Distribuția percepției respondenților asupra necesității unui cetățean străin de a se îmbrăca precum românii pentru a se integra în comunitatea din care provin respondenții, după caracteristicile studiate

		Care credeți că este cel mai important lucru pe care ar trebui să îl facă un cetățean străin pentru a se integra într-o comunitate?								
		Să învețe limba	Să învețe despre cultură și obiceiuri	Să aibă un loc de muncă	Să fie comunicativ și îndatoritor cu românii	Să adopte comportamentul românilor	Alt răspuns	NȘ/NR		Total
		%	%	%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	67	5	11	5	3	6	4	100	693
	Feminin	68	3	13	5	2	4	5	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	62	5	10	11	2	7	3	100	134
	25-34 ani	71	2	11	5	1	3	5	100	204
	35-44 ani	70	3	12	5	3	3	4	100	260
	45-54 ani	69	5	12	3	2	5	4	100	241
	55-64 ani	68	5	12	5	3	5	4	100	306
	Peste 64 ani	64	3	12	4	3	8	6	100	385
	Studii primare	69	4	15	3	2	3	5	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	67	4	11	6	4	5	4	100	786
	Studii superioare	68	3	10	6	1	7	5	100	285
	Persoane ocupate	68	4	12	5	2	4	4	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	61	3	10	10	2	8	7	100	61
	Persoane inactive	67	3	12	5	3	5	5	100	888
	Ocupație nedeclarată	83	4	0	0	0	9	4	100	23
Mediul de rezidență	Urban	69	2	11	5	2	5	6	100	859
	Rural	65	5	13	5	3	5	3	100	678
	Nord-Est	57	7	18	5	2	9	2	100	255
	Sud-Est	66	7	10	9	1	2	5	100	193
	Sud - Muntenia	66	1	8	7	6	6	6	100	235
Regiunea de dezvoltare	Sud-Vest - Oltenia	84	4	2	2	1	2	5	100	163
	Vest	62	2	20	3	3	5	4	100	146
	Nord-Vest	65	4	14	5	3	7	2	100	192
	Centru	75	2	11	4	2	3	2	100	179
	București - Ilfov	71	1	11	3	1	4	9	100	174
	Total populație generală	67	4	12	5	2	5	4	100	1537
	Total rt	69	5	12	7	0	4	1	100	498

Tabelul 86: Distribuția percepției respondenților asupra principalului lucru pe care ar trebui să îl facă un cetățean străin pentru a se integra într-o comunitate, după caracteristicile studiate

		Cine credeți că este responsabil pentru integrarea persoanelor străine?											
		Guvernul	Parlamentul	Primăriile	Poliția	Fiecare dintre noi	Persoana respectivă	Comunitatea în care aceasta locuiește	Oficiul Român pentru Imigrări	Altele	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	49	14	12	5	11	11	12	18	6	10	100	693
	Feminin	45	11	11	3	12	11	10	15	5	13	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	35	10	7	3	23	16	11	22	2	13	100	134
	25-34 ani	44	11	13	2	16	16	12	22	6	11	100	204
	35-44 ani	45	11	11	5	12	12	14	22	4	11	100	260
	45-54 ani	52	13	10	4	11	10	14	16	6	10	100	241
	55-64 ani	48	13	11	4	11	9	11	18	3	10	100	306
	Peste 64 ani	50	12	14	5	6	8	7	8	10	16	100	385
	Studii primare	50	10	14	4	6	8	7	8	7	18	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	47	13	11	4	11	11	12	19	5	11	100	786
	Studii superioare	43	13	9	5	23	15	16	22	6	6	100	285
Ocupația	Persoane ocupate	45	11	12	5	16	15	16	22	5	8	100	565
	Persoane neocupate	36	8	5	2	7	10	5	23	7	16	100	61
	Persoane inactive	49	13	12	4	8	8	8	12	6	15	100	888
	Ocupație nedeclarată	48	26	13	0	39	22	17	22	0	9	100	23
Mediul de rezidență	Urban	45	14	10	5	13	12	13	19	6	11	100	859
	Rural	50	10	13	3	10	10	9	13	5	13	100	678

		Cine credeți că este responsabil pentru integrarea persoanelor străine?											
		Guvernul	Parlamentul	Primăriile	Poliția	Fiecare dintre noi	Persoana respectivă	Comunitatea în care aceasta locuiește	Oficiul Român pentru Imigrări	Altele	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Regiunea de dezvoltare	Nord-Est	50	17	10	3	11	7	11	18	4	8	100	255
	Sud-Est	51	12	10	3	9	10	10	16	6	13	100	193
	Sud - Muntenia	46	9	6	1	13	11	5	14	10	16	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	49	5	7	0	4	0	2	15	8	18	100	163
	Vest	40	17	18	4	10	3	10	14	8	20	100	146
	Nord-Vest	44	8	20	7	12	16	21	22	5	10	100	192
	Centru	45	19	16	6	19	17	17	14	4	2	100	179
	București - Ilfov	48	9	10	10	16	22	13	18	2	11	100	174
	Total populație generală	47	12	12	4	12	11	11	16	6	12	100	1537
	Total rtt	36	10	6	7	23	22	13	23	3	6	100	498

Tabelul 87: Distribuția percepției respondenților asupra instituției sau persoanei/lor responsabile pentru integrarea persoanelor străine, după caracteristicile studiate

		Credeți că dumneavoastră ați putea contribui la integrarea acestor cetățeni străini (din localitatea dumneavoastră)?				
		Da	Nu	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	40	53	6	100	693
	Feminin	32	60	7	100	844
	18-24 ani	52	44	4	100	134
	25-34 ani	46	46	8	100	204
Vârsta respondenților	35-44 ani	45	47	7	100	260
	45-54 ani	34	60	5	100	241
	55-64 ani	33	59	8	100	306
	Peste 64 ani	22	70	8	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	24	69	7	100	441
	Studii medii	37	56	7	100	786
	Studii superioare	50	42	8	100	285
	Persoane ocupate	47	45	8	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	31	61	8	100	61
	Persoane inactive	29	65	6	100	888
	Ocupație nedeclarată	48	39	13	100	23
Mediul de rezidență	Urban	37	56	7	100	859
	Rural	34	59	7	100	678
	Nord-Est	32	62	6	100	255
	Sud-Est	41	52	7	100	193
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	37	60	4	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	24	73	3	100	163
	Vest	31	59	10	100	146
	Nord-Vest	42	49	9	100	192
	Centru	49	44	7	100	179
	București - Ilfov	30	58	12	100	174
	Total populație generală	36	57	7	100	1537
	Total rt	64	27	9	100	498

Tabelul 88: Distribuția percepției respondenților cu privire la propria contribuție pentru integrarea cetățenilor străini din propria localitate, după caracteristicile studiate

		În ce fel credeți că ați putea contribui la integrarea cetățenilor străini din afara UE?								
		Prin nerespingerea lor/ Atitudine prietenoasă	Support activ/ Includerea lor în cercul meu de cunoșcuți cu care îmi petrec timpul liber	Prin explicarea valorilor noastre culturale și a obiceiurilor	Donații materiale	Prin colaborarea cu organizații care se ocupă de aceste persoane	Altele	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	61	24	16	7	13	6	8	100	320
	Feminin	61	23	16	5	11	4	12	100	333
Vârsta respondenților	18-24 ani	58	30	14	0	11	5	7	100	73
	25-34 ani	65	28	20	5	10	5	10	100	110
	35-44 ani	62	24	17	8	15	4	9	100	136
	45-54 ani	62	29	14	7	9	7	8	100	95
	55-64 ani	60	19	14	6	10	4	7	100	124
Nivelul de educație	Peste 64 ani	58	14	15	6	14	6	18	100	112
	Studii primare	60	18	11	4	8	5	16	100	134
	Studii medii	63	23	15	6	11	4	10	100	342
	Studii superioare	57	31	21	6	15	8	5	100	163
	Persoane ocupate	59	27	17	6	13	6	10	100	307
Ocupația	Persoane neocupate	86	9	9	0	5	5	9	100	22
	Persoane inactive	61	22	15	6	12	5	10	100	311
	Ocupație nedeclarată	62	15	8	0	8	0	8	100	13
Mediul de rezidență	Urban	61	22	18	6	13	5	11	100	376
	Rural	60	26	13	6	11	5	9	100	277
	Nord-Est	42	34	17	4	20	7	15	100	95
	Sud-Est	74	12	8	2	13	2	8	100	92
	Sud - Muntenia	66	20	23	3	9	4	11	100	95
Regiunea de dezvoltare	Sud-Vest - Oltenia	70	27	7	7	7	2	0	100	44
	Vest	45	17	35	10	8	18	100	60	
	Nord-Vest	65	37	13	15	7	4	100	98	
	Centru	64	24	12	4	8	2	10	100	101
	București - Ilfov	57	15	13	4	9	9	13	100	68
	Total populație generală	61	24	16	6	12	5	10	100	653
	Total rt	60	26	12	5	12	6	7	100	364

Tabelul 89: Distribuția modului în care respondenții consideră că pot contribui la integrarea cetățenilor străini din afara UE, după caracteristicile studiate

		Dumneavoastră ați dori să contribuiți la integrarea cetățenilor străini din afara UE în comunitatea dumneavoastră?						
		Da	Nu	Nu mă interesează	Nu m-am gândit	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	36	17	17	27	4	100	693
	Feminin	29	21	17	28	5	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	45	13	13	28	1	100	134
	25-34 ani	33	13	16	34	4	100	204
	35-44 ani	40	15	13	28	3	100	260
	45-54 ani	36	21	18	22	3	100	241
	55-64 ani	28	21	14	34	3	100	306
	Peste 64 ani	22	25	23	21	9	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	25	22	22	24	7	100	441
	Studii medii	33	20	16	27	4	100	786
Ocupația	Studii superioare	40	12	11	35	2	100	285
	Persoane ocupate	39	13	14	31	4	100	565
	Persoane neocupate	30	23	18	26	3	100	61
	Persoane inactive	28	23	18	26	5	100	888
	Ocupație nedeclarată	35	13	39	4	9	100	23
Mediul de rezidență	Urban	32	19	17	28	4	100	859
	Rural	32	19	17	26	5	100	678
Regiunea de dezvoltare	Nord-Est	35	23	14	21	7	100	255
	Sud-Est	36	23	12	23	5	100	193
	Sud - Muntenia	37	24	14	20	6	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	29	18	18	29	5	100	163
	Vest	25	16	23	33	3	100	146
	Nord-Vest	28	17	16	36	4	100	192
	Centru	42	19	16	20	3	100	179
	București - Ilfov	17	10	27	43	3	100	174
	Total populație generală	32	19	17	27	5	100	1537
	Total rt	52	7	12	26	2	100	498

Tabelul 90: Distribuția percepției respondenților cu privire la dorința de contribuire la integrarea cetățenilor străini din afara UE în comunitate, după caracteristicile studiate

		Dacă ați avea un coleg de muncă care este cetățean dintr-un stat din afara UE, credeți că atitudinea dumneavoastră față de el ar fi...?					
		Similară cu cea avută față de orice alt coleg român nou	Mai bună decât față de un coleg român	Mai rea decât față de un coleg român	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	76	10	5	9	100	693
	Feminin	73	8	5	14	100	844
	18-24 ani	78	10	4	7	100	134
	25-34 ani	78	10	6	6	100	204
Vârsta respondenților	35-44 ani	84	6	2	8	100	260
	45-54 ani	76	10	6	9	100	241
	55-64 ani	74	10	5	12	100	306
	Peste 64 ani	64	9	6	21	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	64	8	8	20	100	441
	Studii medii	77	10	5	9	100	786
	Studii superioare	82	9	2	6	100	285
	Persoane ocupate	79	9	4	8	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	77	5	7	11	100	61
	Persoane inactive	71	9	6	14	100	888
	Ocupație nedeclarată	83	4	13	0	100	23
Mediul de rezidență	Urban	75	7	5	12	100	859
	Rural	73	11	5	11	100	678
	Nord-Est	77	12	4	7	100	255
	Sud-Est	80	7	4	9	100	193
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	73	10	7	10	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	87	4	3	7	100	163
	Vest	61	8	5	27	100	146
	Nord-Vest	66	10	6	18	100	192
	Centru	77	12	6	6	100	179
	București - Ilfov	72	5	7	16	100	174
	Total populație generală	74	9	5	12	100	1537
	Total rtt	82	12	3	4	100	498

Tabelul 91: Distribuția percepției respondenților asupra atitudinii probabile pe care ar avea-o vis-a-vis de un coleg de muncă – cetățean dintr-un stat din afara UE, după caracteristicile studiate

		Dacă o persoană din familia dumneavoastră ar avea o relație personală cu un cetățean dintr-o țară din afara UE, credeți că atitudinea dvs. față de el ar fi...?					
		Similară cu cea avută față de orice alt român	Mai bună decât față de un român	Mai rea decât față de un român	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	74	7	7	12	100	693
	Feminin	73	6	7	14	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	75	8	10	6	100	134
	25-34 ani	79	6	5	10	100	204
	35-44 ani	82	3	5	10	100	260
	45-54 ani	75	7	7	10	100	241
	55-64 ani	73	8	8	12	100	306
	Peste 64 ani	64	7	7	21	100	385
	Studii primare	64	8	9	18	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	75	7	7	11	100	786
	Studii superioare	84	3	4	10	100	285
	Persoane ocupate	78	5	6	11	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	79	3	8	10	100	61
	Persoane inactive	71	8	7	14	100	888
	Ocupație nedeclarată	74	4	13	9	100	23
Mediul de rezidență	Urban	75	5	8	13	100	859
	Rural	73	9	6	13	100	678
	Nord-Est	76	10	5	9	100	255
	Sud-Est	81	5	5	9	100	193
	Sud - Muntenia	71	9	10	10	100	235
Regiunea de dezvoltare	Sud-Vest - Oltenia	87	5	2	7	100	163
	Vest	58	4	10	27	100	146
	Nord-Vest	63	5	12	20	100	192
	Centru	81	8	3	8	100	179
	București - Ilfov	71	4	9	16	100	174
	Total populație generală	74	7	7	13	100	1537
	Total rtt	80	11	3	5	100	498

Tabelul 92: Distribuția percepției respondenților asupra atitudinii probabile pe care ar avea-o vis-a-vis de un cetățean dintr-un stat din afara UE care ar avea o relație cu o persoană din familia respondentului, după caracteristicile studiate

		În general, care este părerea dumneavoastră despre asiatici?						
		Foarte bună	Bună	Proastă	Foarte proastă	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	4	61	18	2	16	100	693
	Feminin	2	59	13	2	23	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	6	68	13	2	11	100	134
	25-34 ani	2	60	17	2	19	100	204
	35-44 ani	5	63	12	2	18	100	260
	45-54 ani	1	62	16	2	19	100	241
	55-64 ani	2	60	17	1	19	100	306
	Peste 64 ani	3	53	15	3	26	100	385
	Studii primare	2	53	15	2	27	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	3	61	15	2	19	100	786
	Studii superioare	3	67	18	1	11	100	285
	Persoane ocupate	3	63	15	3	16	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	3	57	21	0	18	100	61
	Persoane inactive	3	58	15	2	22	100	888
	Ocupație nedeclarată	4	39	30	4	22	100	23
Mediul de rezidență	Urban	4	60	17	2	17	100	859
	Rural	2	60	13	2	23	100	678
	Nord-Est	2	62	12	3	21	100	255
	Sud-Est	1	60	12	2	25	100	193
	Sud - Muntenia	3	63	12	2	20	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	2	75	10	1	11	100	163
Regiunea de dezvoltare	Vest	2	58	14	1	24	100	146
	Nord-Vest	8	60	13	2	18	100	192
	Centru	1	50	27	3	19	100	179
	București - Ilfov	4	49	24	4	19	100	174
	Total populație generală	3	60	15	2	20	100	1537
	Total rt	14	70	6	2	8	100	498

Tabelul 93: Distribuția opiniei pe care respondenții o au, în general, despre asiatici, după caracteristicile studiate

		În general, care este părerea dumneavoastră despre arabi?						
		Foarte bună	Bună	Proastă	Foarte proastă	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	3	46	30	6	15	100	693
	Feminin	2	47	22	5	25	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	4	49	31	5	10	100	134
	25-34 ani	1	51	24	5	19	100	204
	35-44 ani	4	53	21	5	16	100	260
	45-54 ani	2	45	27	5	21	100	241
	55-64 ani	2	44	28	6	20	100	306
	Peste 64 ani	2	41	23	6	28	100	385
	Studii primare	2	43	20	7	28	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	2	48	26	5	19	100	786
	Studii superioare	3	50	32	4	11	100	285
	Persoane ocupate	2	49	26	6	17	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	2	46	26	5	21	100	61
	Persoane inactive	2	45	25	6	23	100	888
	Ocupație nedeclarată	0	39	35	4	22	100	23
Mediul de rezidență	Urban	2	47	28	5	18	100	859
	Rural	2	46	22	6	24	100	678
	Nord-Est	2	47	23	7	20	100	255
	Sud-Est	1	48	26	1	24	100	193
	Sud - Muntenia	4	46	20	7	24	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	1	71	18	1	9	100	163
Regiunea de dezvoltare	Vest	1	51	16	5	27	100	146
	Nord-Vest	5	39	28	7	21	100	192
	Centru	1	38	35	8	18	100	179
	București - Ilfov	2	35	37	6	19	100	174
	Total populație generală	2	46	25	6	20	100	1537
	Total rt	18	56	17	3	6	100	498

Tabelul 94: Distribuția opiniei pe care respondenții o au, în general, despre arabi, după caracteristicile studiate

		În general, care este părerea dumneavoastră despre sud-americani?						
		Foarte bună	Bună	Proastă	Foarte proastă	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	4	57	14	3	22	100	693
	Feminin	3	54	11	3	29	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	5	60	13	4	18	100	134
	25-34 ani	5	60	9	1	24	100	204
	35-44 ani	4	61	10	3	22	100	260
	45-54 ani	2	56	13	2	27	100	241
	55-64 ani	2	53	15	4	26	100	306
	Peste 64 ani	3	48	12	4	32	100	385
	Studii primare	3	48	13	4	32	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	2	59	12	3	24	100	786
	Studii superioare	6	57	12	2	22	100	285
	Persoane ocupate	4	58	11	2	24	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	2	59	11	5	23	100	61
	Persoane inactive	3	53	13	4	28	100	888
	Ocupație nedeclarată	0	65	13	0	22	100	23
Mediul de rezidență	Urban	4	56	13	2	25	100	859
	Rural	3	55	11	4	27	100	678
	Nord-Est	3	56	11	4	25	100	255
	Sud-Est	1	55	12	1	31	100	193
	Sud - Muntenia	5	55	12	3	25	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	1	75	9	2	13	100	163
Regiunea de dezvoltare	Vest	3	49	13	4	31	100	146
	Nord-Vest	4	47	12	6	31	100	192
	Centru	3	61	10	3	22	100	179
	București - Ilfov	6	44	17	2	30	100	174
	Total populație generală	3	55	12	3	26	100	1537
	Total rt	12	68	8	1	11	100	498

Tabelul 95: Distribuția opiniei pe care respondenții o au, în general, despre sud-americani, după caracteristicile studiate

		În general, care este părerea dumneavoastră despre africani?						
		Foarte bună	Bună	Proastă	Foarte proastă	NȘ/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	3	52	19	6	21	100	693
	Feminin	2	47	17	4	30	100	844
Vârsta respondenților	18-24 ani	3	54	16	8	19	100	134
	25-34 ani	2	51	19	3	25	100	204
	35-44 ani	4	54	17	5	21	100	260
	45-54 ani	1	51	19	2	27	100	241
	55-64 ani	1	46	21	5	27	100	306
	Peste 64 ani	2	45	15	6	32	100	385
	Studii primare	2	44	16	5	32	100	441
Nivelul de educație	Studii medii	1	51	18	5	25	100	786
	Studii superioare	5	54	19	4	18	100	285
	Persoane ocupate	3	52	18	4	23	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	3	52	13	5	26	100	61
	Persoane inactive	2	48	18	5	28	100	888
	Ocupație nedeclarată	0	57	13	9	22	100	23
Mediul de rezidență	Urban	2	50	18	4	25	100	859
	Rural	2	49	17	5	28	100	678
	Nord-Est	2	51	16	7	24	100	255
	Sud-Est	2	51	16	3	28	100	193
	Sud - Muntenia	3	44	21	3	29	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	1	72	10	2	15	100	163
Regiunea de dezvoltare	Vest	1	47	16	4	32	100	146
	Nord-Vest	5	44	16	6	29	100	192
	Centru	1	47	23	5	24	100	179
	București - Ilfov	2	41	22	5	29	100	174
	Total populație generală	2	49	18	5	26	100	1537
	Total rt	10	67	13	1	8	100	498

Tabelul 96: Distribuția opiniei pe care respondenții o au, în general, despre africani, după caracteristicile studiate

		În general, care este părerea dumneavoastră despre străinii din țările ex-sovietice?						
		Foarte bună	Bună	Proastă	Foarte proastă	NS/NR	Total	
		%	%	%	%	%	%	Nr. Neponderat de cazuri
Sexul respondentului	Masculin	3	52	22	6	18	100	693
	Feminin	2	48	17	6	27	100	844
	18-24 ani	7	50	16	8	19	100	134
	25-34 ani	0	51	24	3	21	100	204
Vârsta respondenților	35-44 ani	4	56	15	7	19	100	260
	45-54 ani	1	47	22	8	22	100	241
	55-64 ani	1	49	19	7	24	100	306
	Peste 64 ani	2	46	18	4	29	100	385
Nivelul de educație	Studii primare	2	47	17	6	28	100	441
	Studii medii	1	50	19	7	23	100	786
	Studii superioare	5	53	23	5	15	100	285
	Persoane ocupate	3	52	20	7	19	100	565
Ocupația	Persoane neocupate	2	49	10	13	26	100	61
	Persoane inactive	2	48	19	5	25	100	888
	Ocupație nedeclarată	0	52	22	4	22	100	23
Mediul de rezidență	Urban	3	50	20	6	21	100	859
	Rural	1	49	18	6	26	100	678
	Nord-Est	3	50	15	9	22	100	255
	Sud-Est	2	54	17	5	22	100	193
Regiunea de dezvoltare	Sud - Muntenia	3	51	20	2	24	100	235
	Sud-Vest - Oltenia	0	67	12	7	13	100	163
	Vest	3	45	14	5	33	100	146
	Nord-Vest	4	46	23	4	23	100	192
	Centru	1	38	27	8	27	100	179
	București - Ilfov	2	44	25	6	22	100	174
	Total populație generală	2	50	19	6	23	100	1537
	Total rtt	17	62	9	4	8	100	498

Tabelul 97: Distribuția opiniei pe care respondenții o au, în general, despre străinii din țările ex-sovietice, după caracteristicile studiate

C. EȘANTION

EȘANTION PROIECTAT	Tip localitate					Total
	Oraș mare (peste 200.000 locuitori)	Oraș mijlociu (între 50.000 și 190.000 locuitori)	Oraș mic (sub 49.000 locuitori)	Sat centru de comună	Sat component	
	Număr chestionare	Număr chestionare	Număr chestionare	Număr chestionare	Număr chestionare	
București	136	0	8	12	0	156
Centru	21	35	54	38	30	178
Nord-Est	36	43	37	61	70	247
Nord-Vest	36	32	34	44	44	190
Sud	17	35	46	72	64	234
Sud-Est	60	23	29	46	37	195
Sud-Vest	20	26	30	40	46	162
Vest	22	32	35	26	24	139
Total	348	226	273	339	315	1.501

NUMĂR PUNCTE DE EȘANTIONARE	Tip localitate					Total
	Oraș mare (peste 200.000 locuitori)	Oraș mijlociu (între 50.000 și 190.000 locuitori)	Oraș mic (sub 49.000 locuitori)	Sat centru de comună	Sat component	
	Număr puncte	Număr puncte	Număr puncte	Număr puncte	Număr puncte	
București	17	0	1	2	0	20
Centru	3	4	7	5	4	23
Nord-Est	5	5	5	8	9	32
Nord-Vest	5	4	4	6	6	25
Sud	2	4	6	9	8	29
Sud-Est	8	3	4	6	5	26
Sud-Vest	3	3	4	5	6	21
Vest	3	4	4	3	3	17
Total	46	27	35	44	41	193

Localitate	Eșantion proiectat	Număr puncte de eșantionare
București	302	38
Iași	50	6
Cluj	48	6
Timișoara	49	6
Constanța	51	6
Total	500	62

Eșantion principal

Chestionare necesare	136
Puncte de eșantionare	17

	Sector	% populație	Nr. chestionare	Nr. puncte
București	Sector 1	10,5	14	2
	Sector 2	21,9	30	3
	Sector 3	18,2	25	3
	Sector 4	15,7	21	3
	Sector 5	15,5	21	3
	Sector 6	18,2	25	3
TOTAL		100	136	

Supraeșantion

Chestionare necesare	302
Puncte de eșantionare	38

	Sector	% populație	Nr. chestionare	Nr. puncte
București	Sector 1	10,5	32	4
	Sector 2	21,9	66	8
	Sector 3	18,2	55	7
	Sector 4	15,7	47	6
	Sector 5	15,5	47	6
	Sector 6	18,2	55	7
TOTAL		100	302	

TOTAL

Chestionare necesare	438
Puncte de eșantionare	55

	Sector	% populație	Nr. Chestionare	Nr. Puncte
București	Sector 1	10,5	46	6
	Sector 2	21,9	96	11
	Sector 3	18,2	80	10
	Sector 4	15,7	68	9
	Sector 5	15,5	68	9
	Sector 6	18,2	80	10
TOTAL		100	438	

Regiunea de dezvoltare	Județ	Tip localitate	Localitate
București	Ilfov	Sat centru de comună	Brănești
București	Ilfov	Oraș mic	Buftea
București	Ilfov	Sat centru de comună	Dascălu
București	Sector 1	Oraș mare	București
București	Sector 2	Oraș mare	București
București	Sector 3	Oraș mare	București
București	Sector 4	Oraș mare	București
București	Sector 5	Oraș mare	București
București	Sector 6	Oraș mare	București
Centru	Brașov	Oraș mare	Brașov
Centru	Brașov	Oraș mic	Făgăras
Centru	Brașov	Oraș mic	Râșnov
Centru	Covasna	Sat component	Herculian
Centru	Covasna	Sat component	Lutoasa
Centru	Covasna	Oraș mijlociu	Sfântu Gheorghe
Centru	Harghita	Sat centru de comună	Lueta
Centru	Harghita	Oraș mic	Miercurea Ciuc
Centru	Harghita	Sat centru de comună	Satu Mare
Centru	Harghita	Sat component	Sub Cetate
Centru	Harghita	Sat centru de comună	Suseni
Centru	Mureș	Oraș mic	Luduș
Centru	Mureș	Sat centru de comună	Lunca Bradului
Centru	Mureș	Sat centru de comună	Rastolita
Centru	Mureș	Oraș mijlociu	Târgu Mureș
Centru	Mureș	Sat component	Ulieș
Centru	Sibiu	Oraș mic	Cisnădioara
Centru	Sibiu	Oraș mijlociu	Sibiu
Nord-Est	Bacău	Oraș mare	Bacău
Nord-Est	Bacău	Sat component	Bratila
Nord-Est	Bacău	Oraș mic	Comănești
Nord-Est	Bacău	Sat component	Gherdana
Nord-Est	Bacău	Sat centru de comună	Măgurești
Nord-Est	Bacău	Oraș mijlociu	Onești
Nord-Est	Bacău	Sat component	Prăjești
Nord-Est	Botoșani	Sat component	Hiliseu-Crișan
Nord-Est	Botoșani	Sat component	Mlenauți
Nord-Est	Botoșani	Sat component	Scutari
Nord-Est	Iași	Oraș mare	Iași
Nord-Est	Iași	Sat centru de comună	Lungani
Nord-Est	Iași	Sat component	Munteni
Nord-Est	Iași	Oraș mic	Pașcani
Nord-Est	Iași	Sat centru de comună	Todirești
Nord-Est	Neamț	Oraș mic	Bicaz

Nord-Est	Neamț	Sat centru de comună	Ghindăoani
Nord-Est	Neamț	Sat component	Oglinzi
Nord-Est	Neamț	Sat centru de comună	Piatra Șoimului
Nord-Est	Neamț	Oraș mijlociu	Piatra-Neamț
Nord-Est	Suceava	Sat centru de comună	Moldovița
Nord-Est	Suceava	Sat centru de comună	Pătrăuți
Nord-Est	Suceava	Oraș mijlociu	Suceava
Nord-Est	Suceava	Oraș mic	Vicovu De Sus
Nord-Est	Vaslui	Sat centru de comună	Băcești
Nord-Est	Vaslui	Oraș mijlociu	Bârlad
Nord-Est	Vaslui	Oraș mic	Cârja
Nord-Vest	Bihor	Oraș mic	Aleșd
Nord-Vest	Bihor	Sat component	Botean
Nord-Vest	Bihor	Sat component	Calacea
Nord-Vest	Bihor	Oraș mic	Marghita
Nord-Vest	Bihor	Oraș mare	Oradea
Nord-Vest	Bihor	Sat component	Țigănești De Criș
Nord-Vest	Bistrița-Năsăud	Sat component	Ocnita
Nord-Vest	Cluj	Sat centru de comună	Baciu
Nord-Vest	Cluj	Oraș mare	Cluj-Napoca
Nord-Vest	Cluj	Oraș mic	Dej
Nord-Vest	Cluj	Oraș mic	Gherla
Nord-Vest	Cluj	Oraș mijlociu	Turda
Nord-Vest	Maramureș	Sat centru de comună	Bogdan Vodă
Nord-Vest	Maramureș	Sat centru de comună	Coas
Nord-Vest	Sălaj	Sat component	Pausa
Nord-Vest	Sălaj	Sat centru de comună	Surduc
Nord-Vest	Sălaj	Oraș mijlociu	Zalău
Nord-Vest	Satu Mare	Sat centru de comună	Hâlmeu
Nord-Vest	Satu Mare	Sat component	Sai
Nord-Vest	Satu Mare	Oraș mijlociu	Satu Mare
Nord-Vest	Satu Mare	Sat centru de comună	Turt
Sud	Argeș	Sat centru de comună	Bascov
Sud	Argeș	Sat component	Costești-Vaslan
Sud	Argeș	Oraș mic	Curtea De Argeș
Sud	Argeș	Oraș mijlociu	Pitești
Sud	Argeș	Sat centru de comună	Raca
Sud	Călărași	Oraș mijlociu	Călărași
Sud	Dâmbovița	Sat component	Ciocănari
Sud	Dâmbovița	Sat component	Cocani
Sud	Dâmbovița	Sat component	Scheiu De Sus
Sud	Dâmbovița	Sat centru de comună	Valea Mare
Sud	Giurgiu	Sat centru de comună	Adunații-Copăcenii
Sud	Giurgiu	Sat component	Crevedia Mică
Sud	Giurgiu	Oraș mic	Mihăilești

Sud	Ialomița	Sat centru de comună	Munteni-Buzau
Sud	Ialomița	Sat centru de comună	Valea Măcrișului
Sud	Prahova	Sat centru de comună	Ceptura De Jos
Sud	Prahova	Sat centru de comună	Cioranii De Jos
Sud	Prahova	Sat component	Miresu Mare
Sud	Prahova	Oraș mare	Ploiești
Sud	Prahova	Oraș mic	Plopeni
Sud	Prahova	Oraș mic	Urlați
Sud	Prahova	Sat centru de comună	Vâlcănești
Sud	Teleorman	Sat component	Pleasov
Sud	Teleorman	Oraș mic	Turnu Măgurele
Sud	Teleorman	Sat component	Valea Părului
Sud	Teleorman	Oraș mic	Zimnicea
Sud-Est	Brăila	Oraș mare	Brăila
Sud-Est	Buzău	Oraș mijlociu	Buzău
Sud-Est	Buzău	Sat centru de comună	Cochirleanca
Sud-Est	Buzău	Sat component	Lipănescu
Sud-Est	Buzău	Sat centru de comună	Râmnicelu
Sud-Est	Buzău	Oraș mic	Râmnicu Sarat
Sud-Est	Buzău	Sat component	Rubla
Sud-Est	Buzău	Oraș mic	Sibiciu De Sus
Sud-Est	Constanța	Oraș mare	Constanța
Sud-Est	Constanța	Sat centru de comună	Corbu
Sud-Est	Constanța	Oraș mic	Ovidiu
Sud-Est	Constanța	Sat component	Pietreni
Sud-Est	Galați	Sat component	Crăiești
Sud-Est	Galați	Oraș mare	Galați
Sud-Est	Galați	Sat centru de comună	Tudor Vladimirescu
Sud-Est	Tulcea	Sat centru de comună	Chilia Veche
Sud-Est	Vrancea	Oraș mic	Adjud
Sud-Est	Vrancea	Oraș mijlociu	Focșani
Sud-Est	Vrancea	Sat centru de comună	Homocea
Sud-Est	Vrancea	Sat component	Luncile
Sud-Vest	Dolj	Sat centru de comună	Bucovăț
Sud-Vest	Dolj	Oraș mare	Craiova
Sud-Vest	Dolj	Oraș mic	Fratostita
Sud-Vest	Dolj	Sat centru de comună	Podari
Sud-Vest	Dolj	Sat component	Sărata
Sud-Vest	Gorj	Sat component	Capu Dealului
Sud-Vest	Gorj	Sat centru de comună	Săulești
Sud-Vest	Gorj	Oraș mijlociu	Târgu Jiu
Sud-Vest	Mehedinți	Sat component	Ercea
Sud-Vest	Mehedinți	Sat component	Izimsa
Sud-Vest	Mehedinți	Sat component	Valea Anilor
Sud-Vest	Olt	Sat centru de comună	Bucinișu

Sud-Vest	Olt	Oraș mic	Caracal
Sud-Vest	Olt	Oraș mic	Drăgănești-Olt
Sud-Vest	Olt	Sat component	Gropșani
Sud-Vest	Vâlcea	Oraș mic	Drăgășani
Sud-Vest	Vâlcea	Oraș mijlociu	Râmnicu Vâlcea
Sud-Vest	Vâlcea	Sat centru de comună	Tomșani
Vest	Arad	Oraș mijlociu	Arad
Vest	Arad	Sat component	Cil
Vest	Arad	Oraș mic	Curtici
Vest	Caraș-Severin	Sat component	Poiana
Vest	Caraș-Severin	Oraș mijlociu	Reșita
Vest	Hunedoara	Oraș mijlociu	Deva
Vest	Hunedoara	Sat centru de comună	Rîbița
Vest	Timiș	Oraș mic	Buziaș
Vest	Timiș	Sat centru de comună	Dumbrăvița
Vest	Timiș	Sat component	Ilecea Mica
Vest	Timiș	Oraș mic	Lugoj
Vest	Timiș	Sat centru de comună	Periam
Vest	Timiș	Oraș mic	Recaș
Vest	Timiș	Oraș mare	Timișoara

Regiunea de dezvoltare	Județ	Tip localitate	Localitate	Eșantion	Număr punct în cadrul localității/sectorului	Număr punct în cadrul eșantionului
București	Ilfov	Sat centru de comună	Branesti	Eșantion principal	1	1
București	Ilfov	Oraș mic	Buftea	Eșantion principal	1	2
București	Ilfov	Sat centru de comună	Dascalu	Eșantion principal	1	3
București	Sector 1	Oraș mare	București	Eșantion principal	1	4
București	Sector 1	Oraș mare	București	Eșantion principal	2	5
București	Sector 2	Oraș mare	București	Eșantion principal	1	6
București	Sector 2	Oraș mare	București	Eșantion principal	2	7
București	Sector 2	Oraș mare	București	Eșantion principal	3	8
București	Sector 3	Oraș mare	București	Eșantion principal	1	9
București	Sector 3	Oraș mare	București	Eșantion principal	2	10
București	Sector 3	Oraș mare	București	Eșantion principal	3	11
București	Sector 4	Oraș mare	București	Eșantion	1	12

				principal		
București	Sector 4	Oraș mare	București	Eșantion principal	2	13
București	Sector 4	Oraș mare	București	Eșantion principal	3	14
București	Sector 5	Oraș mare	București	Eșantion principal	1	15
București	Sector 5	Oraș mare	București	Eșantion principal	2	16
București	Sector 5	Oraș mare	București	Eșantion principal	3	17
București	Sector 6	Oraș mare	București	Eșantion principal	1	18
București	Sector 6	Oraș mare	București	Eșantion principal	2	19
București	Sector 6	Oraș mare	București	Eșantion principal	3	20
Centru	Brașov	Oraș mare	Brașov	Eșantion principal	1	21
Centru	Brașov	Oraș mare	Brașov	Eșantion principal	2	22
Centru	Brașov	Oraș mare	Brașov	Eșantion principal	3	23
Centru	Brașov	Oraș mic	Făgăraș	Eșantion principal	1	24
Centru	Brașov	Oraș mic	Făgăraș	Eșantion principal	2	25
Centru	Brașov	Oraș mic	Râșnov	Eșantion principal	1	26
Centru	Covasna	Sat component	Herculian	Eșantion principal	1	27
Centru	Covasna	Sat component	Lutoasa	Eșantion principal	1	28
Centru	Covasna	Oraș mijlociu	Sfântu Gheorghe	Eșantion principal	1	29
Centru	Harghita	Sat centru de comună	Lueta	Eșantion principal	1	30
Centru	Harghita	Oraș mic	Miercurea Ciuc	Eșantion principal	1	31
Centru	Harghita	Oraș mic	Miercurea Ciuc	Eșantion principal	2	32
Centru	Harghita	Sat centru de comună	Satu Mare	Eșantion principal	1	33
Centru	Harghita	Sat component	Sub Cetate	Eșantion principal	1	34
Centru	Harghita	Sat centru de comună	Suseni	Eșantion principal	1	35
Centru	Mureș	Oraș mic	Luduș	Eșantion principal	1	36
Centru	Mureș	Sat centru de comună	Lunca Bradului	Eșantion principal	1	37
Centru	Mureș	Sat centru de comună	Rastolita	Eșantion principal	1	38
Centru	Mureș	Oraș mijlociu	Târgu Mureș	Eșantion principal	1	39

Centru	Mureș	Oraș mijlociu	Târgu Mureș	Eșantion principal	2	40
Centru	Mureș	Sat component	Ulieș	Eșantion principal	1	41
Centru	Sibiu	Oraș mic	Cisnădioara	Eșantion principal	1	42
Centru	Sibiu	Oraș mijlociu	Sibiu	Eșantion principal	1	43
Nord-Est	Bacău	Oraș mare	Bacău	Eșantion principal	1	44
Nord-Est	Bacău	Sat component	si	Eșantion principal	1	45
Nord-Est	Bacău	Oraș mic	Comănești	Eșantion principal	1	46
Nord-Est	Bacău	Sat component	Gherdana	Eșantion principal	1	47
Nord-Est	Bacău	Sat centru de comună	Măgurești	Eșantion principal	1	48
Nord-Est	Bacău	Oraș mijlociu	Onești	Eșantion principal	1	49
Nord-Est	Bacău	Sat component	Prăjești	Eșantion principal	1	50
Nord-Est	Botoșani	Sat component	Hiliseu-Crișan	Eșantion principal	1	51
Nord-Est	Botoșani	Sat component	Mlenauti	Eșantion principal	1	52
Nord-Est	Botoșani	Sat component	Mlenauti	Eșantion principal	2	53
Nord-Est	Botoșani	Sat component	Scutari	Eșantion principal	1	54
Nord-Est	Iași	Oraș mare	Iași	Eșantion principal	1	55
Nord-Est	Iași	Oraș mare	Iași	Eșantion principal	2	56
Nord-Est	Iași	Oraș mare	Iași	Eșantion principal	3	57
Nord-Est	Iași	Oraș mare	Iași	Eșantion principal	4	58
Nord-Est	Iași	Sat centru de comună	Lungani	Eșantion principal	1	59
Nord-Est	Iași	Sat component	Munteni	Eșantion principal	1	60
Nord-Est	Iași	Oraș mic	Pașcani	Eșantion principal	1	61
Nord-Est	Iași	Sat centru de comună	Todirești	Eșantion principal	1	62
Nord-Est	Neamț	Oraș mic	Bicaz	Eșantion principal	1	63
Nord-Est	Neamț	Sat centru de comună	Ghindăoani	Eșantion principal	1	64
Nord-Est	Neamț	Sat component	Oglinzi	Eșantion principal	1	65
Nord-Est	Neamț	Sat centru de comună	Piatra Șoimului	Eșantion principal	1	66
Nord-Est	Neamț	Oraș mijlociu	Piatra-Neamț	Eșantion principal	1	67

Nord-Est	Suceava	Sat centru de comună	Moldovița	Eșantion principal	1	68
Nord-Est	Suceava	Sat centru de comună	Pătrăuți	Eșantion principal	1	69
Nord-Est	Suceava	Oraș mijlociu	Suceava	Eșantion principal	1	70
Nord-Est	Suceava	Oraș mijlociu	Suceava	Eșantion principal	2	71
Nord-Est	Suceava	Oraș mic	Vicovu De Sus	Eșantion principal	1	72
Nord-Est	Vaslui	Sat centru de comună	Băcești	Eșantion principal	1	73
Nord-Est	Vaslui	Oraș mijlociu	Bârlad	Eșantion principal	1	74
Nord-Est	Vaslui	Oraș mic	Cârja	Eșantion principal	1	75
Nord-Vest	Bihor	Oraș mic	Aleșd	Eșantion principal	1	76
Nord-Vest	Bihor	Sat component	Botean	Eșantion principal	1	77
Nord-Vest	Bihor	Sat component	Calacea	Eșantion principal	1	78
Nord-Vest	Bihor	Oraș mic	Marghita	Eșantion principal	1	79
Nord-Vest	Bihor	Oraș mare	Oradea	Eșantion principal	1	80
Nord-Vest	Bihor	Oraș mare	Oradea	Eșantion principal	2	81
Nord-Vest	Bihor	Sat component	Țigănești De Criș	Eșantion principal	1	82
Nord-Vest	Bistrița-Năsăud	Sat component	Ocnita	Eșantion principal	1	83
Nord-Vest	Cluj	Sat centru de comună	Baciu	Eșantion principal	1	84
Nord-Vest	Cluj	Oraș mare	Cluj-Napoca	Eșantion principal	1	85
Nord-Vest	Cluj	Oraș mare	Cluj-Napoca	Eșantion principal	2	86
Nord-Vest	Cluj	Oraș mare	Cluj-Napoca	Eșantion principal	3	87
Nord-Vest	Cluj	Oraș mic	Dej	Eșantion principal	1	88
Nord-Vest	Cluj	Oraș mic	Gherla	Eșantion principal	1	89
Nord-Vest	Cluj	Oraș mijlociu	Turda	Eșantion principal	1	90
Nord-Vest	Maramureș	Sat centru de comună	Bogdan Vodă	Eșantion principal	1	91
Nord-Vest	Maramureș	Sat centru de comună	Coas	Eșantion principal	1	92
Nord-Vest	Sălaj	Sat component	Pausa	Eșantion principal	1	93
Nord-Vest	Sălaj	Sat centru de comună	Surduc	Eșantion principal	1	94

Nord-Vest	Sălaj	Oraș mijlociu	Zalău	Eșantion principal	1	95
Nord-Vest	Satu Mare	Sat centru de comună	Hâlmeu	Eșantion principal	1	96
Nord-Vest	Satu Mare	Sat component	Sai	Eșantion principal	1	97
Nord-Vest	Satu Mare	Oraș mijlociu	Satu Mare	Eșantion principal	1	98
Nord-Vest	Satu Mare	Oraș mijlociu	Satu Mare	Eșantion principal	2	99
Nord-Vest	Satu Mare	Sat centru de comună	Turt	Eșantion principal	1	100
Sud	Argeș	Sat centru de comună	Bascov	Eșantion principal	1	101
Sud	Argeș	Sat component	Costești-Vaslan	Eșantion principal	1	102
Sud	Argeș	Oraș mic	Curtea De Argeș	Eșantion principal	1	103
Sud	Argeș	Oraș mijlociu	Pitești	Eșantion principal	1	104
Sud	Argeș	Oraș mijlociu	Pitești	Eșantion principal	2	105
Sud	Argeș	Oraș mijlociu	Pitești	Eșantion principal	3	106
Sud	Argeș	Sat centru de comună	Raca	Eșantion principal	1	107
Sud	Călărași	Oraș mijlociu	Călărași	Eșantion principal	1	108
Sud	Dâmbovița	Sat component	Ciocănari	Eșantion principal	1	109
Sud	Dâmbovița	Sat component	Cocani	Eșantion principal	1	110
Sud	Dâmbovița	Sat component	Scheiu De Sus	Eșantion principal	1	111
Sud	Dâmbovița	Sat centru de comună	Valea Mare	Eșantion principal	1	112
Sud	Giurgiu	Sat centru de comună	Adunații-Copăceni	Eșantion principal	1	113
Sud	Giurgiu	Sat component	Crevedia Mică	Eșantion principal	1	114
Sud	Giurgiu	Oraș mic	Mihăilești	Eșantion principal	1	115
Sud	Ialomița	Sat centru de comună	Munteni-Buzău	Eșantion principal	1	116
Sud	Ialomița	Sat centru de comună	Valea Măcrișului	Eșantion principal	1	117
Sud	Prahova	Sat centru de comună	Ceptura De Jos	Eșantion principal	1	118
Sud	Prahova	Sat centru de comună	Cioranii De Jos	Eșantion principal	1	119
Sud	Prahova	Sat component	Miresu Mare	Eșantion principal	1	120

Sud	Prahova	Oraș mare	Ploiești	Eșantion principal	1	121
Sud	Prahova	Oraș mare	Ploiești	Eșantion principal	2	122
Sud	Prahova	Oraș mic	Plopeni	Eșantion principal	1	123
Sud	Prahova	Oraș mic	Urlați	Eșantion principal	1	124
Sud	Prahova	Sat centru de comună	Vâlcănești	Eșantion principal	1	125
Sud	Teleorman	Sat component	Pleasov	Eșantion principal	1	126
Sud	Teleorman	Oraș mic	Turnu Magurele	Eșantion principal	1	127
Sud	Teleorman	Sat component	Valea Părului	Eșantion principal	1	128
Sud	Teleorman	Oraș mic	Zimnicea	Eșantion principal	1	129
Sud-Est	Brăila	Oraș mare	Brăila	Eșantion principal	1	130
Sud-Est	Brăila	Oraș mare	Brăila	Eșantion principal	2	131
Sud-Est	Brăila	Oraș mare	Brăila	Eșantion principal	3	132
Sud-Est	Buzău	Oraș mijlociu	Buzău	Eșantion principal	1	133
Sud-Est	Buzău	Sat centru de comună	Cochirleanca	Eșantion principal	1	134
Sud-Est	Buzău	Sat component	Lipănescu	Eșantion principal	1	135
Sud-Est	Buzău	Sat centru de comună	Râmnicelu	Eșantion principal	1	136
Sud-Est	Buzău	Oraș mic	Râmnicu Sărat	Eșantion principal	1	137
Sud-Est	Buzău	Sat component	Rubla	Eșantion principal	1	138
Sud-Est	Buzău	Oraș mic	Sibiciu De Sus	Eșantion principal	1	139
Sud-Est	Constanța	Oraș mare	Constanța	Eșantion principal	1	140
Sud-Est	Constanța	Oraș mare	Constanța	Eșantion principal	2	141
Sud-Est	Constanța	Oraș mare	Constanța	Eșantion principal	3	142
Sud-Est	Constanța	Sat centru de comună	Corbu	Eșantion principal	1	143
Sud-Est	Constanța	Oraș mic	Ovidiu	Eșantion principal	1	144
Sud-Est	Constanța	Sat component	Pietreni	Eșantion principal	1	145
Sud-Est	Galați	Sat component	Crăiesti	Eșantion principal	1	146
Sud-Est	Galați	Oraș mare	Galați	Eșantion principal	1	147
Sud-Est	Galați	Oraș mare	Galați	Eșantion principal	2	148

Sud-Est	Galați	Sat centru de comună	Tudor Vladimirescu	Eșantion principal	1	149
Sud-Est	Tulcea	Sat centru de comună	Chilia Veche	Eșantion principal	1	150
Sud-Est	Vrancea	Oraș mic	Adjud	Eșantion principal	1	151
Sud-Est	Vrancea	Oraș mijlociu	Focșani	Eșantion principal	1	152
Sud-Est	Vrancea	Oraș mijlociu	Focșani	Eșantion principal	2	153
Sud-Est	Vrancea	Sat centru de comună	Homocea	Eșantion principal	1	154
Sud-Est	Vrancea	Sat component	Luncile	Eșantion principal	1	155
Sud-Vest	Dolj	Sat centru de comună	Bucovăț	Eșantion principal	1	156
Sud-Vest	Dolj	Oraș mare	Craiova	Eșantion principal	1	157
Sud-Vest	Dolj	Oraș mare	Craiova	Eșantion principal	2	158
Sud-Vest	Dolj	Oraș mare	Craiova	Eșantion principal	3	159
Sud-Vest	Dolj	Oraș mic	Fratostita	Eșantion principal	1	160
Sud-Vest	Dolj	Sat centru de comună	Podari	Eșantion principal	1	161
Sud-Vest	Dolj	Sat component	Sărata	Eșantion principal	1	162
Sud-Vest	Gorj	Sat component	Capu Dealului	Eșantion principal	1	163
Sud-Vest	Gorj	Sat centru de comună	Săulești	Eșantion principal	1	164
Sud-Vest	Gorj	Oraș mijlociu	Târgu Jiu	Eșantion principal	1	165
Sud-Vest	Gorj	Oraș mijlociu	Târgu Jiu	Eșantion principal	2	166
Sud-Vest	Mehedinți	Sat component	Ercea	Eșantion principal	1	167
Sud-Vest	Mehedinți	Sat component	Izimsa	Eșantion principal	1	168
Sud-Vest	Mehedinți	Sat component	Valea Anilor	Eșantion principal	1	169
Sud-Vest	Olt	Sat centru de comună	Bucinișu	Eșantion principal	1	170
Sud-Vest	Olt	Oraș mic	Caracal	Eșantion principal	1	171
Sud-Vest	Olt	Oraș mic	Drăgănești-Olt	Eșantion principal	1	172
Sud-Vest	Olt	Sat component	Gropșani	Eșantion principal	1	173
Sud-Vest	Vâlcea	Oraș mic	Drăgășani	Eșantion principal	1	174
Sud-Vest	Vâlcea	Oraș mijlociu	Râmnicu Vâlcea	Eșantion principal	1	175

Sud-Vest	Vâlcea	Sat centru de comună	Tomșani	Eșantion principal	1	176
Vest	Arad	Oraș mijlociu	Arad	Eșantion principal	1	177
Vest	Arad	Oraș mijlociu	Arad	Eșantion principal	2	178
Vest	Arad	Sat component	Cil	Eșantion principal	1	179
Vest	Arad	Oraș mic	Curtici	Eșantion principal	1	180
Vest	Caraș-Severin	Sat component	Poiana	Eșantion principal	1	181
Vest	Caraș-Severin	Oraș mijlociu	Reșita	Eșantion principal	1	182
Vest	Hunedoara	Oraș mijlociu	Deva	Eșantion principal	1	183
Vest	Hunedoara	Sat centru de comună	Rîbița	Eșantion principal	1	184
Vest	Timiș	Oraș mic	Buziaș	Eșantion principal	1	185
Vest	Timiș	Sat centru de comună	Dumbrăvița	Eșantion principal	1	186
Vest	Timiș	Sat component	Ilecea Mica	Eșantion principal	1	187
Vest	Timiș	Oraș mic	Lugoj	Eșantion principal	1	188
Vest	Timiș	Sat centru de comună	Periam	Eșantion principal	1	189
Vest	Timiș	Oraș mic	Recaș	Eșantion principal	1	190
Vest	Timiș	Oraș mare	Timișoara	Eșantion principal	1	191
Vest	Timiș	Oraș mare	Timișoara	Eșantion principal	2	192
Vest	Timiș	Oraș mare	Timișoara	Eșantion principal	3	193
București	Sector 1	Oraș mare	București	Supraeșantion	1	194
București	Sector 1	Oraș mare	București	Supraeșantion	2	195
București	Sector 1	Oraș mare	București	Supraeșantion	3	196
București	Sector 1	Oraș mare	București	Supraeșantion	4	197
București	Sector 2	Oraș mare	București	Supraeșantion	1	198
București	Sector 2	Oraș mare	București	Supraeșantion	2	199
București	Sector 2	Oraș mare	București	Supraeșantion	3	200
București	Sector 2	Oraș mare	București	Supraeșantion	4	201
București	Sector 2	Oraș mare	București	Supraeșantion	5	202
București	Sector 2	Oraș mare	București	Supraeșantion	6	203

				ntion		
București	Sector 2	Oraș mare	București	Supraeșan ntion	7	204
București	Sector 2	Oraș mare	București	Supraeșan ntion	8	205
București	Sector 3	Oraș mare	București	Supraeșan ntion	1	206
București	Sector 3	Oraș mare	București	Supraeșan ntion	2	207
București	Sector 3	Oraș mare	București	Supraeșan ntion	3	208
București	Sector 3	Oraș mare	București	Supraeșan ntion	4	209
București	Sector 3	Oraș mare	București	Supraeșan ntion	5	210
București	Sector 3	Oraș mare	București	Supraeșan ntion	6	211
București	Sector 3	Oraș mare	București	Supraeșan ntion	7	212
București	Sector 4	Oraș mare	București	Supraeșan ntion	1	213
București	Sector 4	Oraș mare	București	Supraeșan ntion	2	214
București	Sector 4	Oraș mare	București	Supraeșan ntion	3	215
București	Sector 4	Oraș mare	București	Supraeșan ntion	4	216
București	Sector 4	Oraș mare	București	Supraeșan ntion	5	217
București	Sector 4	Oraș mare	București	Supraeșan ntion	6	218
București	Sector 5	Oraș mare	București	Supraeșan ntion	1	219
București	Sector 5	Oraș mare	București	Supraeșan ntion	2	220
București	Sector 5	Oraș mare	București	Supraeșan ntion	3	221
București	Sector 5	Oraș mare	București	Supraeșan ntion	4	222
București	Sector 5	Oraș mare	București	Supraeșan ntion	5	223
București	Sector 5	Oraș mare	București	Supraeșan ntion	6	224
București	Sector 6	Oraș mare	București	Supraeșan ntion	1	225
București	Sector 6	Oraș mare	București	Supraeșan ntion	2	226
București	Sector 6	Oraș mare	București	Supraeșan ntion	3	227
București	Sector 6	Oraș mare	București	Supraeșan ntion	4	228
București	Sector 6	Oraș mare	București	Supraeșan ntion	5	229
București	Sector 6	Oraș mare	București	Supraeșan ntion	6	230
București	Sector 6	Oraș mare	București	Supraeșan ntion	7	231
Nord-Est	Iasi	Oraș mare	Iași	Supraeșan ntion	1	232

Nord-Est	Iasi	Oraş mare	Iaşi	Supraeşa ntion	2	233
Nord-Est	Iasi	Oraş mare	Iaşi	Supraeşa ntion	3	234
Nord-Est	Iasi	Oraş mare	Iaşi	Supraeşa ntion	4	235
Nord-Est	Iasi	Oraş mare	Iaşi	Supraeşa ntion	5	236
Nord-Est	Iasi	Oraş mare	Iaşi	Supraeşa ntion	6	237
Nord-Vest	Cluj	Oraş mare	Cluj-Napoca	Supraeşa ntion	1	238
Nord-Vest	Cluj	Oraş mare	Cluj-Napoca	Supraeşa ntion	2	239
Nord-Vest	Cluj	Oraş mare	Cluj-Napoca	Supraeşa ntion	3	240
Nord-Vest	Cluj	Oraş mare	Cluj-Napoca	Supraeşa ntion	4	241
Nord-Vest	Cluj	Oraş mare	Cluj-Napoca	Supraeşa ntion	5	242
Nord-Vest	Cluj	Oraş mare	Cluj-Napoca	Supraeşa ntion	6	243
Sud-Est	Constanţa	Oraş mare	Constanţa	Supraeşa ntion	1	244
Sud-Est	Constanţa	Oraş mare	Constanţa	Supraeşa ntion	2	245
Sud-Est	Constanţa	Oraş mare	Constanţa	Supraeşa ntion	3	246
Sud-Est	Constanţa	Oraş mare	Constanţa	Supraeşa ntion	4	247
Sud-Est	Constanţa	Oraş mare	Constanţa	Supraeşa ntion	5	248
Sud-Est	Constanţa	Oraş mare	Constanţa	Supraeşa ntion	6	249
Vest	Timiş	Oraş mare	Timişoara	Supraeşa ntion	1	250
Vest	Timiş	Oraş mare	Timişoara	Supraeşa ntion	2	251
Vest	Timiş	Oraş mare	Timişoara	Supraeşa ntion	3	252
Vest	Timiş	Oraş mare	Timişoara	Supraeşa ntion	4	253
Vest	Timiş	Oraş mare	Timişoara	Supraeşa ntion	5	254
Vest	Timiş	Oraş mare	Timişoara	Supraeşa ntion	6	255

D. CHESTIONAR

COD OPERATOR|_|_|_|_|_|_|_|

NR CHESTIONAR _____

Chestionar

Percepția populației cu privire la resortisanții din țări terțe în România

Bună ziua, mă numesc și sunt operator de interviu al institutului/firmei În prezent realizăm un sondaj referitor la percepția populației asupra străinilor și a integrării resortisanților din țări terțe (cetățeni ai altor țări decât cele din Uniunea Europeană) în România. Pentru a discuta aceste aspecte dumneavoastră ați fost ales la întâmplare, ca într-o loterie. Dacă sunteți de acord să ne răspundeți la întrebări, sperăm să nu vă răpim mai mult de 30 de minute. Răspunsurile pe care le vom obține nu le vom comunica nimănui sub această formă. Ne interesează doar numărarea persoanelor care au o părere sau alta. Vă mulțumim!

A. Introducere. Aspecte generale

A1. Credeți că în țara noastră lucrurile merg într-o direcție bună sau într-o direcție greșită?

1. Direcția este bună 2. Direcția este greșită 88. NS/NR

A2. Cât de mulțumit(ă) sunteți, în general, de felul în care trăiți?

4. Foarte mulțumit 3. Mulțumit 2. Nemulțumit 1. Foarte nemulțumit 88. NS/NR

A3. Cum este viața dvs. în prezent, comparativ cu cea de acum un an?

5. Mult mai bună 4. Mai bună 3. Aproximativ la fel 2. Mai proastă 1. Mult mai proastă 88. NS/NR

A4. Cum credeți că veți trăi peste un an?

5. Mult mai bine 4. Mai bine 3. Aproximativ la fel 2. Mai prost 1. Mult mai prost 88. NS/NR

A5. În ce măsură credeți că problemele actuale ale dvs. sunt legate de... (CITIȚI VARIANTELE DE RĂSPUNS!)		Foarte mare măsură	Mare măsură	Mică măsură	Foarte mică măsură	NS/NR
1	Prețuri	4	3	2	1	88
2	Sănătate	4	3	2	1	88
3	Infracționalitate	4	3	2	1	88
4	Relațiile cu oamenii din comunitate	4	3	2	1	88

A6. Cât de des (CITIȚI VARIANTELE DE RĂSPUNS!)		Zilnic	De câteva ori pe săptămână	De câteva ori pe lună	O dată pe lună sau mai rar	De loc	NS/NR
1	g. Mergeți la film	5	4	3	2	1	88
	a. Citiți ziarele.	5	4	3	2	1	88
	b. Ascultați radio	5	4	3	2	1	88
	c. Vă uitați la televizor	5	4	3	2	1	88
	d. Citiți cărți	5	4	3	2	1	88
	e. Mergeți la teatru/ operă/ filarmonică	5	4	3	2	1	88

B. Opinia despre străinii care trăiesc în România

B1. În general, ce părere aveți despre străinii care trăiesc în România? Aveți o părere... (RĂSPUNS UNIC! CITEȘTE VARIANTELE DE RĂSPUNS!)

1. Foarte bună	3. Nici bună, nici proastă	5. Foarte proastă
2. Bună	4. Proastă	88. NȘ/NR

B2. Care e primul cuvânt care vă vine în minte când vă gândiți la străinii care trăiesc în România? (RĂSPUNS UNIC! NU CITI VARIANTELE DE RĂSPUNS!)

1. Sărăcie, mizerie, foamete	11. Sunt un lucru bun, necesar pentru România
2. Vin/Vor să muncească	12. Diversitate culturală (pozitiv și negativ)
3. Delincvență	13. Respondentul menționează o rasă, o naționalitate
4. Prea mulți	14. Împovărează statul
5. Nedoriți, să stea la ei	15. Probleme locative, alte probleme
6. Caută o viață mai bună	16. Ne iau locurile de muncă
7. Solidaritate, compasiune, tristețe, inspiră milă	17. Indiferenți, nimic împotriva lor
8. Oameni ca toți oamenii, și buni, și răi	18. Alte mențiuni:.....
9. Persoane cu nevoi	88. NȘ/NR
10. Imigranți	

B3. După părerea dvs., care este motivul principal pentru care se află în România străinii care locuiesc în prezent aici? (RĂSPUNS UNIC! NU SE CITESC VARIANTELE DE RĂSPUNS!)

1. Să facă afaceri
2. Să muncească
3. Să ne viziteze țara/Turism
4. Pentru că sunt nevoiți să plece din țara lor
5. La studii
6. Să fure
7. Altele:.....
88. NȘ/NR

B4. Care estimați că este numărul de străini care trăiesc în acest moment în România?

1. Peste 1 milion	3. Între 500.000 și 100.000	5. Între 50.000 și 25.000	88. NȘ/NR
2. Între 1 milion și 500.000	4. Între 100.000 și 50.000	6. Sub 25.000	

B5. Vă voi citi acum câteva afirmații despre străinii care trăiesc acum în România. Vă rog să îmi spuneți, pentru fiecare, dacă sunteți de acord cu ele într-o măsură foarte mare, mare, mică sau foarte mică:

	Foarte mare măsură	Mare măsură	Mică măsură	Foarte mică măsură	NȘ/NR
A. Sunt prea mulți străini care trăiesc în România	1	2	3	4	88
B. Șomajul a crescut odată cu creșterea numărului de străini care trăiesc în România	1	2	3	4	88
C. Străinii se integrează cu dificultate în societatea noastră	1	2	3	4	88
D. Străinii care trăiesc în România muncesc mai mult și mai bine decât românii	1	2	3	4	88
E. Românii au multe de învățat de la străinii care trăiesc aici	1	2	3	4	88
F. Străinii care trăiesc în România sunt mai bine primiți decât românii care trăiesc în străinătate, de cei de acolo	1	2	3	4	88
G. Dacă va crește numărul de străini din	1	2	3	4	88

România, ne vom pierde identitatea națională					

B6. Ce fel de influență credeți că are prezența străinilor care locuiesc în România asupra dezvoltării țării noastre? Are o influență:

1. Foarte bună	3. Nici bună, nici rea	5. Foarte rea
2. Bună	4. Rea	6. NȘ/NR

C. Dimensionarea noțiunii de imigrant/cetățean străin din țări din afara UE (resortisant din țările terțe)

C1. Ați auzit vreodată până acum cuvântul sau expresia „imigrant”/”resortisant din țările terțe”?

1. Da	2. Nu	88. NȘ/NR

C2. După părerea dvs., ce înseamnă „imigrant”? (RĂSPUNS MULTIPLU! NU SE CITESC VARIANTELE DE RĂSPUNS!)

1. O persoană de altă naționalitate decât română
2. O persoană de altă cetățenie decât română
3. Refugiat
4. O persoană care cere azil politic în altă țară
5. O persoană care trăiește în străinătate
6. O persoană care trăiește ilegal în altă țară
7. O persoană care este nevoită să își părăsească țara din motive politice, război, calamități etc.
8. Altele:.....
88. NȘ/NR

C3. Care din următoarele cuvinte au același înțeles cu „imigrant”? (RĂSPUNS MULTIPLU! SE CITESC VARIANTELE DE RĂSPUNS!)

1. Expatriat
2. Refugiat
3. Străin
4. Nici unul dintre aceste cuvinte, ele au sensuri diferite
88. NȘ/NR

C4. Am să vă citesc o serie de atribute și am să vă rog să îmi spuneți pentru fiecare în ce măsură se potrivesc unui imigrant din România?

	Foarte mare măsură	Mare măsură	Mică măsură	Foarte mică măsură	NȘ/NR
1. Harnici, muncitori	4	3	2	1	88
2. Leneși	4	3	2	1	88
3. Indisciplinați	4	3	2	1	88
4. Religioși	4	3	2	1	88
5. Prietenoși	4	3	2	1	88
6. Educați	4	3	2	1	88
7. Înapoiați	4	3	2	1	88
8. Hoți	4	3	2	1	88
9. Cinstiți	4	3	2	1	88
10. Civilizați	4	3	2	1	88
11. Violenți, agresivi	4	3	2	1	88
12. La locul lor	4	3	2	1	88
13. Întreprinzători	4	3	2	1	88
14. Responsabili	4	3	2	1	88
15. Curajoși	4	3	2	1	88
16. Săraci	4	3	2	1	88

17. Bogați	4	3	2	1	88
18. Modești	4	3	2	1	88

C5. Credeți că cei mai mulți imigranți din România provin din.....: (RĂSPUNS UNIC! CITEȘTE VARIANTELE!)

1. Fostele țări sovietice	3. Țări arabe	5. Țări africane, sau	88.NȘ/NR
2. Alte țări europene	4. Țări asiatice (China etc.)	6. Țări sud-americane?	

C6. Credeți că între imigranți și alte categorii de străini care locuiesc în România există mai degrabă diferențe sau mai degrabă asemănări?

1. Există mai degrabă diferențe	88. NȘ/NR
2. Există mai degrabă asemănări – SALT LA C8	

C7. Care credeți că este cea mai importantă diferență dintre imigranți și alți străini care locuiesc în România? (RĂSPUNS UNIC! NU SE CITESC VARIANTELE DE RĂSPUNS!)

1. Sunt mai săraci
 2. Nu au familie aproape
 3. Au avut parte de o soartă mai grea decât ceilalți
 4. Sunt mai curajoși
 5. Sunt mai mulțumiți că au ajuns în România
 6. Altele:
88. NȘ/NR

C8. Care credeți că este cea mai importantă asemănare dintre imigranți și alți străini care locuiesc în România? (RĂSPUNS UNIC! NU SE CITESC VARIANTELE DE RĂSPUNS!)

1. Sunt departe de rude și prieteni
 2. Se confruntă cu prejudecățile oamenilor de aici
 3. Au un nivel de trai modest
 4. Au venit în căutarea unei vieți mai bune decât acasă
 5. Altele:.....
88. NȘ/NR

C9. Cât de des ați auzit cuvântul imigrant în ultimele 12 luni? (RĂSPUNS UNIC! SE CITESC VARIANTELE DE RĂSPUNS!)

1. De câteva ori pe săptămână	3. De câteva ori în ultimele luni	5. Niciodată
2. De câteva ori pe lună	4. De 1-2 ori în ultimele 12 luni	88. NȘ/NR

C10. De unde ați aflat cele mai multe lucruri despre imigranți? (RĂSPUNS UNIC! NU SE CITESC VARIANTELE DE RĂSPUNS!)

1. Tv, radio, presă, internet
2. Cunoștințe, prieteni, familie
3. De la un imigrant pe care îl cunosc
4. De la o persoană care lucrează cu imigranți
5. De la centrul pentru refugiați din localitate
6. Cărți
7. Altele:.....

88. NȘ/NR

C11. Care estimați că este numărul străinilor care sunt stabiliți legal în acest moment în România?

1. Peste 100.000	3. Între 50.000 și 10.000	5. Între 1.000 și 100	7. Niciunul
2. Între 100.00 și 50.000	4. Între 10.000 și 1.000	6. Sub 100	88. NS/NR

C12. Credeți că România ar trebui să primească mai mulți străini care să se stabilească aici?

1. DA	2. NU	88.NS/NR

C.13. Care estimați că este numărul de străini care locuiesc în acest moment în localitatea dvs?

1. Peste 100.000	3. Între 50.000 și 10.000	5. Între 1.000 și 100	7. Niciunul
2. Între 100.00 și 50.000	4. Între 10.000 și 1.000	6. Sub 100	88. NS/NR

C.14. Ați dori ca în localitatea dvs. să se stabilească cetățeni străini?

1. Da	2. Nu
88.NS/NR	

D. Contactul și experiența personală cu cetățeni străini (UE și non-UE)

D1. Dvs. ați stat vreodată de vorbă până acum cu un străin care locuiește în România?

1. Da	2. Nu ->SALT la D6
88.NS/NR	

D2. Când ați stat vorbă ultima dată cu un străin care locuiește în România?

1. Cu mai mult de 5 ani în urmă	3. Acum 1-2 ani	5. În ultimele 30 de zile
2. Acum 3-5 ani	4. În ultimul an	88. NS/NR

D3. Ați cunoscut vreodată un cetățean străin cu domiciliul în România – în sensul de a veni de mai multe ori în contact cu el? (Dacă au existat mai multe persoane în această situație, se va face referire la persoana cu care a avut relația cea mai apropiată)

1. DA	2. NU ->SALT la D6
88.NS/NR	

D4. Apreciați că relația dvs. cu această persoană a fost/este:

1. Foarte apropiată	3. Puțin apropiată	88.NS/NR
2. Apropiată	4. Foarte puțin/deloc apropiată	

D5. Cum ați cunoscut această persoană?

1.	La muncă/La școală
2.	Printr-un prieten
3.	Întâmplător
4.	Altfel. Cum?.....
88. NS/NR	

D6. Cunoașteți vreo persoană publică, cetățean străin care locuiește în România?

1. Da. Care?.....	2. Nu	88. NS/NR

E. Integrarea cetățenilor străini care locuiesc în România

E1. Din câte știți dvs, în prezent România acordă sprijin persoanelor străine care se tem de persecuție în țara lor de origine pe motive de rasă, religie, opinie politică etc.?

1. Da	2. Nu	88.NS/NR

E2. Credeți că ar fi/este un lucru foarte bun, bun, rău sau foarte rău ca România să acorde sprijin acestei categorii de persoane?

1. Foarte bun	3. Rău->Salt la E4	88. NS/NR
2. Bun	4. Foarte rău ->Salt la E4	

E3. De ce credeți că ar fi un lucru bun/foarte bun?

1. Sunt persoane care au probleme ->**SALT LA E5**
2. Sunt persoane care nu se pot întoarce acasă/Ar apărea consecințe ->**SALT LA E5**
3. Pe vremea comunismului și refugiații români au primit sprijin din partea altor țări ->**SALT LA E5**
4. Este creștinește să dai ajutor celui care cere ->**SALT LA E5**
5. Altele:.....->**SALT LA E5**

E4. De ce credeti că ar fi un lucru rău/foarte rău?

1. Sunt persoane care pot crea probleme
2. Nu se integrează în comunitate
3. Sunt persoane de altă religie
4. Ne pierdem identitatea națională
5. Ne pierdem locurile de muncă
6. Va crește infracționalitatea
7. Altele:.....
88. NS/NR

E5. Cunoașteți drepturile și serviciile pe care statul român le acordă cetățenilor străini care locuiesc legal în România?

1. Da 2. Nu ->SALT Ia E8 88.NS/NR

E6. Credeți că autoritățile române ar trebui să le acorde mai multe drepturi și servicii acestor persoane?

1. Da	2. Nu	88.NS/NR

E7. Ce fel de sprijin (credeți că) se acordă în prezent cetățenilor străini care locuiesc legal în România? (RĂSPUNS UNIC PE LINIE! CITEȘTELE VARIANTELE DE RĂSPUNS!)

	Da	Nu	NS/NR
1.Sprijin material – bani	1	2	3
2. Asigurarea unei locuințe și a hranei pentru o anumită perioadă de timp	1	2	3
3. Sprijin pentru a învăța limba română	1	2	3
4. Sprijin pentru a cunoaște cultura și obiceiurile din România	1	2	3
5. Sprijin pentru găsirea unui loc de muncă	1	2	3
6. Sprijin pentru a-și putea aduce familia în România	1	2	3
7. Asistență medicală și socială	1	2	3

E8. Cât ar trebui să se permită cetățenilor străini din afara Uniunii Europene să stea în România?

1. Pe perioadă nedeterminată
2. Până la rezolvarea problemelor din țara lor de origine
3. Câțiva ani
4. Câteva luni
5. Altele:.....

E9. Ce credeți că ar trebui să facă un cetățean străin pentru a se integra în comunitatea din orașul dvs.?

	Da	Nu	NS/NR
1. Să învețe limba română	1	2	3

2. Să învețe despre cultura și obiceiurile românilor	1	2	3
3. Să aibă un loc de muncă	1	2	3
4. Să intre în contact cu românii	1	2	3
5. Să adopte religia majoritară	1	2	3
6. Să adopte comportamentul românilor	1	2	3
7. Să se îmbrace precum românii	1	2	3
8. Altele:.....	1	2	3

E10. Care credeți că este cel mai important lucru pe care ar trebui să îl facă un cetățean străin pentru a se integra într-o comunitate? (RĂSPUNS UNIC! NU CITI VARIANTELE!)

1. Să învețe limba
2. Să învețe despre cultură și obiceiuri
3. Să aibă un loc de muncă
4. Să fie comunicativ și îndatoritor cu românii
5. Să adopte comportamentul românilor
6. Altele:.....
88. NS/NR

E11. Cine credeți că este responsabil pentru integrarea persoanelor străine? (RĂSPUNS MULTIPLU! NU CITI VARIANTELE DE RĂSPUNS!)

1. Guvernul
2. Parlamentul
3. Primăriile
4. Poliția
5. Fiecare dintre noi
6. Persoana respectivă
7. Comunitatea în care aceasta locuiește
8. Oficiul Român pentru imigrări
9. Altele:.....
88. NS/NR

E12. Credeți că dvs. ați putea contribui la integrarea acestor cetățeni străini (din localitatea dvs.)?

1. Da
2. Nu – Salt la E14
88. NS/NR

E13. În ce fel credeți că ați putea contribui la integrarea cetățenilor străini din afara UE? (RĂSPUNS MULTIPLU! NU CITI VARIANTELE DE RĂSPUNS!)

1. Prin nerespingerea lor/Atitudine prietenoasă
2. Suport activ?Includerea lor în cercul meu de cunoscuți cu care îmi petrec timpul liber
3. Prin explicarea valorilor noastre culturale și a obiceiurilor
4. Donații materiale
5. Prin colaborarea cu organizații care se ocupă de aceste persoane
6. Altele:.....
88. NS/NR

E14. Dvs. ați dori să contribuiți la integrarea cetățenilor străini din afara UE în comunitatea dvs.?

1. Da
2. Nu
3. Nu mă interesează
4. Nu m-am gândit
88. NS/NR

E15. Dacă ați avea un coleg de muncă care este cetățean dintr-un stat din afara Uniunii Europene, credeți că atitudinea dvs. față de el ar fi...:

1. Similară cu cea avută față de orice alt coleg român nou
2. Mai pozitivă decât față de un coleg român
3. Mai negativă față de un coleg român
88. NS/NR

E16. Dacă o persoană din familia dvs. ar avea o relație personală cu un cetățean dintr-o țară din afara UE, credeți că atitudinea față de el ar fi.....: (RĂSPUNS UNIC! CITEȘTE VARIANTELE DERĂSPUNSI)

- 1. Similară cu cea avută față de orice alt român român
- 3. Mai negativă față de un român

- 2. Mai pozitivă decât față de un
- 88.NȘ/NR

E17. În general, care este părerea dvs. față de cetățenii străini din țări din afara Uniunii Europene? (RĂSPUNS UNIC PE LINIE! CITEȘTE VARIANTELE!)

	Foarte bună	Bună	Proastă	Foarte proastă	NȘ/NR
1. Asiatici	1	2	3	4	88
2. Arabi	1	2	3	4	88
3. Sud-americani	1	2	3	4	88
4. Africani	1	2	3	4	88
5. Din țările ex-sovietice	1	2	3	4	88

F. Date demografice

F1. Vârsta: |_|_| ani împliniți

F2. Sex :

1. Masculin

2. Feminin

F3. Care este naționalitatea dvs.?

1. Român

2. Maghiar

3. German

4. Rom

5. Alta: _____

88. NR

F4. Stareacivilă:

1. Căsătorit(ă)

4. Văduv(ă)

2. Necăsătorit(ă)

5. Divorțat(ă)

3. Despărțit(ă)/Separat(ă)

6. Concubinaj

F5. Care este ocupația dvs. principală? (FOLOSEȘTE URMĂTOARELE CODURI!)

1. Conducători de unități, directori, manageri de vârf

12. Cadrumilitar

2. Ocupații liberale, specialiști cu studii superioare

13. Patron cu angajați

3. Tehnicieni, maiștri

14. Întreprinzător pe cont propriu/liber profesionist (fără angajați)

4. Funcționari publici

15. Elev/student

5. Lucrători în servicii și comerț

16. Casnic(ă)

6. Agricultori

17. Șomer înregistrat

7. Meșteșugari și mecanici reparatori

18. Șomer neînregistrat

8. Muncitori calificați

19. Pensionar

9. Muncitori necalificați în sectoarele ne-agricole

20. Persoană în incapacitate de muncă

10. Zilieri în agricultură

21. Altele: _____

11. Zilieri în domeniile agricole

88. NȘ/NR

F6. Care este ultima școală absolvită?

1. Fără studii

2. Studii primare (patru clase absolvite)

3. Școală generală/gimnaziu (7,8 clase absolvite)

4. Școală profesională / Școală de meserii

5. Studii medii generale (liceu)

6. Școală postliceală

7. Studii superioare (colegiu, facultate)

8. Studii post-universitare (master, doctorat, studii aprofundate)

F6. Județ/Sector: _____ **F7. Localitate:** _____

F8. Mediu de rezidență:

1. Urban

2. Rural

F9. Tipde localitate:

1. Oraș mare (peste 100.000 de locuitori)
2. Oraș mijlociu (între 30.000 – 99.000 de locuitori)
3. Oraș mic (sub 29.000 de locuitori)
4. Sat centru de comună
5. Sat component

F10. Adresa respondentului: _____

F11. Telefon respondent: _____ **F12. Nume și prenume respondent:**

PERCEPȚII PRIVIND STRĂINII CU ȘEDERE LEGALĂ ÎN ROMÂNIA - RAPORT DE CERCETARE CALITATIVĂ -

- **Introducere**
- **Metodologie**
- **Aspecte generale privind fenomenul imigrației în România**
- **Percepții ale participanților la cercetare asupra fenomenului imigrației**
- **Impactul fenomenului imigrației asupra României**
- **Percepții ale populației majoritare asupra rtt**
- **Tipurile și calitatea interacțiunilor populației generale cu străinii**
- **Integrarea străinilor în societatea românească**
- **Nevoia de informare cu privire la străinii din România**
- **Concluzii și recomandări**
- **Anexă. Ghid de focus grup**

INTRODUCERE

Prezenta cercetare vine să susțină eforturile de integrare socială a resortisanților țărilor terțe (rtt) cu drept de ședere legală în România prin creșterea nivelului de cunoaștere asupra fenomenului imigraționist și a străinilor aflați legal pe teritoriul țării noastre, în conformitate cu obiectivele naționale cuprinse în Strategia României în domeniul imigrației 2007-2010.

Alături de informațiile obținute în cadrul celorlalte componente ale „Studiului asupra fenomenului imigrației în România. Integrarea străinilor în societatea românească”, rezultatele acestei cercetări vor sta la baza elaborării de către autoritățile române a unor politici publice în domeniul imigrării și integrării străinilor cu ședere legală în România.

Această componentă de cercetare calitativă, realizată la nivelul populației generale privind percepțiile, stereotipurile și reprezentările despre străinii din România a avut drept scop să identifice percepțiile asupra străinilor din România, cunoștințele, atitudinile și practicile în ceea ce privește imigrația și promovarea integrării sociale a rtt, precum și de a investiga reprezentările și stereotipurile privind străinii. Astfel, obiectivele specifice ale cercetării calitative au fost: identificarea reprezentărilor despre străini; analiza nivelului de informare la nivelul populației generale asupra integrării rtt; investigarea factorilor care generează stereotipuri și prejudecăți.

Pentru colectarea datelor și în vederea atingerii obiectivelor specifice ale cercetării s-a utilizat un ghid de interviu (Anexa), structurat pe cinci secțiuni: discuție generală despre fenomenul imigrației în România; percepții ale populației majoritare asupra resortisanților din țări terțe; tipurile și calitatea interacțiunilor cu străinii; integrarea rtt și nevoia de informare cu privire la străinii cu ședere legală în România.

METODOLOGIE

Cercetarea de tip calitativ prin culegerea datelor prin metoda interviurilor moderate de grup (focus grupuri) a reprezentat una dintre cele două etape ale cercetării la nivelul populației din România asupra resortisanților din țări terțe, aflați legal pe teritoriul național.

Metoda de cercetare a constituit-o interviul de grup (focus grupul). Pentru construcția grupurilor au fost utilizați indicatorii: vârsta, nivelul de educație, apartenența la un grup etnic, zona de rezidență în oraș, pentru că aceștia pot influența semnificativ percepția, atitudinile și comportamentul cetățenilor români față de străini.

Populația țintă: populația generală, bărbați și femei, atât nativi, cât și persoane aparținând altor etnii și naționalități, cu vârste de peste 16 ani.

Instrumente: ghid de selecție, ghid de interviu. Instrumentele au fost astfel construite încât să corespundă criteriilor și obiectivelor stabilite.

Colectarea datelor: Interviurile de grup pe baza unui ghid de discuție semi-structurat au fost moderate de către o persoană cu experiență în conducerea unor astfel de discuții. Un reprezentat al Fundației Soros România a participat, ca observator, la câte o întâlnire în fiecare locație. La focus grupuri au participat un număr de 177 de respondenți. Fiecare focus grup a fost înregistrat audio.

S-au realizat 20 de focus grupuri, pentru fiecare grup au fost 8-12 persoane participante, în 5 orașe ale României: București, Cluj-Napoca, Timișoara, Iași și Constanța, cunoscute ca având cea mai mare concentrare a numărului de străini, atât cetățeni ai Uniunii Europene, cât și resortisanți din țările terțe.

Au existat șase tipuri de grupuri, în funcție de criteriile menționate după cum urmează:

- tip 1: participanți de naționalitate română, cu vârsta cuprinsă între 16 și 35 de ani;
- tip 2: Participanți de etnie română, cu vârsta cuprinsă între 36 și 65 de ani;
- tip 3: Participanți de etnie română, cu vârsta cuprinsă între 16 și 65 de ani;
- tip 4: Participanți de etnii diverse, cu vârsta cuprinsă între 16 și 65 de ani;
- tip 5: mixt, participanți de diferite etnii, cu vârsta cuprinsă între 16 și 35 de ani;
- tip 6: mixt, participanți de diferite etnii, cu vârsta cuprinsă între 36 și 65 de ani.

Menționăm că în cele 5 localități selectate cercetarea a cuprins:

- în Cluj-Napoca au fost realizate: focus grupuri tip 1, tip 2, tip 5 și tip 6;
- în București au fost realizate: focus grupuri tip 1, tip 2, tip 3 și tip 4;
- în Iași au fost realizate: focus grupuri tip 1, tip 2, tip 3 și tip 4;
- în Constanța au fost realizate: focus-grupuri tip 1, tip 2, tip 3 și tip 4;
- în Timișoara au fost realizate: focus grupuri tip 1, tip 2, tip 5 și tip 6.

Au fost selectați participanții cu caracteristicile prestabilite (cel puțin 14 persoane pentru a asigura participarea a minimum 8). S-a utilizat, în anumite cazuri, metoda bulgărelui de zăpădă - cu precădere în cazul participanților de alte etnii, care s-au dovedit mai dificil de recrutat.

Ipoteza care a stat la baza organizării unor focus grupuri mixte din punct de vedere etnic a fost aceea locuitorii din orașele în care există grupuri etnice diferite de majoritar românesc sunt mai deschiși față de prezența străinilor și au o atitudine mai permisivă față de aceștia decât cei din localitățile unde prezența străinilor este sporadică iar contactele și cunoștințele despre aceștia sunt adesea foarte limitate.

ASPECTE GENERALE PRIVIND FENOMENUL IMIGRAȚIEI ÎN ROMÂNIA

Societatea românească se află într-un permanent proces de adaptare și transformare, îndeosebi socială și economică. În acest context, fenomenul imigrației în România se impune atenției și necesită dezvoltare continuă, deși în prezent impactul său demografic nu este semnificativ, iar străinii înregistrați cu ședere legală pe teritoriul național situându-se sub 1% din totalul populației în România.

Dar imigranții, inițial subiecte “exotice” pentru mass media românească, sunt acum o prezență constantă în special în mediul urban și problemele lor intră treptat în discursul public.

Unul dintre impedimentele majore recunoscute și asumate ca atare încă din stadiul de proiectare a instrumentelor de cercetare l-a reprezentat presupunerea unei cunoașteri insuficiente a semnificațiilor precise ale cuvintelor folosite cu privire la grupurile țintă vizate de cercetare și subsumate conceptului general de străin: imigrant, refugiat și, mai ales, respectiv resortisant din țările terțe. Această limitare conceptuală cu implicații asupra oricărui demers de cercetare al acestui subiect a fost, de altfel, subliniată și în cadrul unor studii anterioare. Astfel, Marian Chiriac și Monica Ropotin (2006), afirmă că “și în România, nu doar în țările vest-europene, este foarte greu de găsit un singur termen atotcuprinzător care să poată descrie cât mai fidel realitatea complexă a prezenței diferitelor persoane ajunse aici în urma migrării recente.”⁸¹

Riscurile de obținere a unor non-răspunsuri în condițiile unei ipotetice necunoașterii a termenului au fost considerate mult prea mari și de aceea am procedat la testarea informațiilor față de acest grup în contextul mult mai larg al unor termeni apropiați din punct de vedere conceptual (imigrant⁸², refugiat⁸³, expatriat). Ipotezele noastre au fost confirmate, acești termeni ce descriu condiția și statutul străinului în România⁸⁴ generând răspunsuri mai mult sau mai puțin apropiate de definițiile lor acceptate. În acest sens, am selectat citate mai relevante, pentru a nu altera sensul intenționat de respondenți.

Termenul de **imigrant** le inspiră participanților interpretări diferite în funcție de criteriile folosite:

„O persoană care trece dintr-un teritoriu în altul, fie cu intenția de a locui sau de a studia, sau de a face afaceri...” sau „O persoană nemulțumită de locul în care se află și care vrea să plece în altă țară” sau „O persoană străină care tranzitează teritoriul unei țări pentru o perioadă mai lungă de timp” sau „O

⁸¹ Marian Chiriac, Monica Robotin, *Necunoscuții de lângă noi. Rezidenți, refugiați, solicitanți de azil, migranți ilegali în România*, Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală, 2006, p. 11, http://www.edrc.ro/docs/docs/necunoscutii_2006_final.pdf

⁸² Dintre numeroasele definiții date imigrantului am preferat-o pe următoarea: “imigranți - persoane sosite din altă țară într-un interval de timp care și-au stabilit domiciliul într-o localitate din România (element al mișcării migratorii externe)” <https://statistici.insse.ro/shop/index.jsp?page=tempo3&lang=ro&ind=POP310A>

⁸³ Convenția de la Geneva din 1951 privind statutul refugiaților, art. A (2) definește refugiatul ca fiind o persoană care „în urma unor temeri justificate de a fi persecutată datorită rasei, religiei, naționalității, apartenenței la un anumit grup social sau opiniilor sale politice, se află în afara țării a cărei cetățenie o are și care nu poate sau, datorită acestei temeri, nu dorește protecția acestei țări; sau care, neavând nici o cetățenie și găsindu-se în afara țării în care avea reședința obișnuită ca urmare a unor astfel de evenimente, nu poate sau, datorită respective temeri, nu dorește să se reîntoarcă.”

<http://www.unhcr->

[budapest.org/romania/images/stories/news/docs/07_Legal%20material/7_1_1951%20convention%20and%20protocol_ROM/1951Convention_Romanian.pdf](http://www.unhcr.org/romania/images/stories/news/docs/07_Legal%20material/7_1_1951%20convention%20and%20protocol_ROM/1951Convention_Romanian.pdf)

⁸⁴ Așa cum se precizează în studiul citat, „din punct de vedere juridic, străinul este persoana care nu este originară din statul în care locuiește, acest lucru însemnând fie că are sau nu cetățenia statului respectiv, fie că locuiește temporar sau permanent acolo. Numai că realitatea este adesea mult mai complexă și nu se limitează la simple definiții juridice, înglobând situații variate, uneori complicate sau greu de definit.” Chiriac, Robotin, *idem*, p. 5.

persoană care caută ceva mai bun decât în țara în care se află, o persoană nemulțumită de condițiile care sunt în țara respectivă și care caută ceva mai bun” sau „Un om care-și ia lumea în cap, sperând să trăiască mai bine într-un alt loc” sau „Un cetățean care se dezrădăcinează” sau „Cineva care pleacă din țara lui pentru anumite facilități” sau „Persoană dispusă la o schimbare... O schimbare majoră” sau „Când îți iei toate bagajele dintr-o țară și te muți în alta fără să ai niciun regret” sau „Înseamnă să fii cetățean al altei țări, deci să renunți să fii cetățean al țării de origine” sau „Deci, devii cetățean cu drepturi depline al altei țări. Dorești să devii...” sau „Vine în România să o ducă mai bine, dar nu pentru că acolo a fost absolut rău și a plecat de acolo pentru simplul motiv că nu s-a descurcat” sau „Imigrantul capătă statutul de imigrant în momentul în care se stabilește aici”.

La rândul său, termenul de **refugiat** este definit de către participanții la discuții după cum urmează:

„O persoană răătăcită, care cere ajutor” sau

„O persoană care cere azil în altă țară” sau

„O situație critică din care persoana în cauză încearcă să scape folosind transbordarea unor frontiere și așezarea pe un teren care să-i asigure prosperitate, siguranță” sau

„Când părăsești locul natal din frică” sau „Când te simți persecutat la tine acasă... Amenințat” sau

„Aceștia care pleacă... de război și de conflicte, au fugit oriunde numai să scape..” sau

„Mi se pare o soluție... o expresie mai disperată... E forțat de împrejurări” sau

„A fugi de o anumită situație, a lăsa totul în urmă” sau

„E război în țara lui, e ceva conflict armat, lovitură de stat și sunt nevoiți să plece pentru că nu ar mai fi în siguranță în țara lor” sau

„Este exclus dintr-o anumită comunitate și el se refugiază” sau

„Din anumite motive, etnice sau religioase, este refugiat” sau

„Persecutat de un anumit regim politic” sau

„Oarecum pentru un refugiat nu este atât de important unde să plece, ci să plece de acolo de unde este!” sau

„Persoană care se ascunde” sau

„Refugiat este cel care intră ilegal” sau

„Deci acolo unde statul respectiv nu le respectă anumite drepturi, și ei fiind frustrați de acele drepturi, emigrează într-un stat în care consideră că-și găsește niște.. Dar până li se recunosc toate aceste drepturi, este un refugiat fără nici un drept, este un om al nimănu.”

Termenul de **resortisant al unei țări terțe** nu este cunoscut de către majoritatea participanților la cercetare – „un fel de turist”. Aceștia l-au auzit pentru prima dată în momentul în care au fost implicați în studiu și

„Recunosc că m-am uitat în DEX pentru că... toată lumea cred că a auzit cuvântul și nu știe să-l pună într-un context și, era acolo, o persoană fizică sau persoană juridică aflată sub autoritatea unui stat, dar care locuiește în alt stat. Și m-am gândit că o companie gen Enka este un resortisant.” (focus grup, Cluj, români, 36-65 ani)

„Trebuie să-l băgăm în DEX, cuvântul ăsta. Păi e recent. Neologism. Și-l folosim, și-l folosim zilnic în vocabular și de-aia. Adică chiar când mă întâlnesc cu un chinez, mă, tu ești retorsisant?” (focus grup, București, români, 36-65 ani).

Termenul de **expatriat**, cu varianta expat, este întrucâtva mai cunoscut decât cel de resortisant și generează următoarele definiții:

„Expatul sunt acele persoane, cel puțin în cazul României, de care vorbea doamna că au venit din vest în România, ăștia vin pentru perioadă foarte scurtă de timp și lucrează aici, iar ei au regimul de expați, adică au plecat de la firmele în care lucrau, la ei, în vest, sunt detașați aici, în România pentru șase luni, un an, doi ani și ei au regimul de expați. Deci au locație determinată, cu scop precis, până la urmă.” (focus grup, București, români, mixt 16-65 ani)

“Expat de la expatriat.” (focus grup, București, români, mixt 16-65)

Se poate remarca faptul că, cel mai adesea, persoanele intervievate folosesc termenul generic de străin, utilizând foarte rar apelativele cele mai potrivite pentru a descrie statutul acestora în România. O excepție o face utilizarea destul de frecventă și corectă a cuvintelor investitor, oameni de afaceri. De asemenea, participanții preferă să folosească termeni generici, determinați geografic, pentru a desemna un grup de străini sau altul, de exemplu: “arabii”, “chinezii”, “occidentalii”.

PERCEPȚII ALE PARTICIPANȚILOR LA CERCETARE ASUPRA EVOLUȚIEI IMIGRAȚIEI

Pe durata focus-grupurilor participanții au fost încurajați permanent să își exprime părerile despre fenomenul imigrației, permițându-se astfel surprinderea modului în care, la nivel general, este considerată imigrația de către cetățenii români.

În ceea ce privește evoluția fenomenului imigrației în România, aceasta este percepută în mod diferit de către participanții la focus grupuri. În opinia celor mai mulți imigrația a crescut ca volum după 1989, în special în ultimii 10 ani, în contextul unor schimbări politice fundamentale. Unii dintre respondenți observă, însă, că în ultimii 2-3 ani, odată cu începutul crizei economice, străinii au început să vină în număr mai mic în România.

„Probabil după aderarea la Uniunea Europeană a fost un pic, cum să zic, un fel de migrație mai mare pentru alții, care probabil au considerat aici ...începutul Europei și își încearcă fiecare norocul.” (focus grup, Timișoara, mixt etnic, 36-65 ani)

„Cred că în ultimii doi ani, nu mai e atractivă deloc țara... au fost patru ani înainte în care a fost un boom economic și practic erau atrași și oamenii de afaceri.” (focus grup, Cluj, români, 16-35 ani)

Au fost și participanți care au considerat că nu se poate vorbi despre o evoluție a imigrației în țara noastră, deoarece nu este un fenomen de amploare sau este redus ca amploare în comparație cu emigrația cu care se confruntă România în ultimul deceniu.

Nu știu în ce măsură putem să vorbim despre o evoluție dar în condițiile în care fenomenul de imigrațiune nu este atât de cunoscut în România cum este cunoscută emigrația, toată lumea vorbește, toate posturile de televiziune despre emigranți, despre românii care pleacă afară, dar mai puțin despre cei care vin la noi, așa că nu știu cât de cunoscut și în ce măsură putem să vorbim despre o evoluție. (focus grup, Iași, români, 16-35 ani)

„A crescut numărul de imigranți, dar... nu aș putea să fac un... raport între numărul de imigranți și numărul de cei care au plecat.. și... știu că am exportat și noi destui.” (focus grup, Cluj, români, 16-35 ani)

Au existat și respondenți care au declarat că se așteaptă ca în viitor fenomenul imigrației să crească, chiar dacă atractivitatea României pentru imigrație nu va fi așa de mare ca în cazul altor state europene.

„Sigur lucrul ăsta nu se va putea opri, dimpotrivă se va amplifica! Sigur că nu o să vină foarte mulți la noi, pentru că nu-i nivelul de trai la care să tindă mulți din afară să vină, dar asta va fi în continuare.” (focus grup, Cluj, mixt etnic, 36-65 ani)

După părerea respondenților, principalele țări din care provind imigranții din România sunt: China, Republica Moldova, Turcia, statele arabe (Iordania, Pakistan, Tunisia, Maroc, Liban, Siria, Irak) urmate de Iran, “zona Kurdistan”, cărora li se alătură India, state din fosta Iugoslavie (Serbia, Bosnia și Herțegovina), Albania precum și țări membre ale Uniunii Europene (Italia, Ungaria, Franța, Austria, Grecia, Germania și altele)⁸⁵. Foarte rar sunt menționate numele unor țări din Africa, acești imigranți fiind denumiți generic africanii.

Motivele pentru care imigranții aleg să plece din țara lor de origine sunt, în opinia celor, intervievați destul de numeroase și diferite. Printre acestea au fost menționate: efectuarea studiilor în străinătate, găsirea unui loc de muncă mai bine plătit decât în țara de origine și corelată, implicit, cu dorința de a ajunge la un nivel de trai mai înalt, teama de persecuții politice sau religioase, existența unor conflicte sociale, politice sau etnice, curiozitatea precum

⁸⁵ Această apreciere este aproape identică cu lista principalelor țări de origine a străinilor din România oferită de Oficiul Român pentru Imigrări la data de 30. 06. 2010 (Moldova, Turcia, China, Siria, SUA, Liban).

și dorința de a începe o afacere în străinătate. Principalele motive cele mai des indicate de către respondenți au fost **studiile, perspectiva unei vieți mai bune, deschiderea unei afaceri și condițiile social-politice nefavorabile.**

Întrebați despre **motivele care îi determină pe străini să aleagă ca țară de destinație România**, respondenții au evidențiat o serie dintre acestea, inclusiv faptul că „*suntem în drumul lor, cam atât*” sau „*misionariatul*”, cele mai frecvente răspunsuri fiind următoarele:

- **Ospitalitatea** românilor, marea majoritate a participanților considerând că străinii sunt bine primiți în România, motiv pentru care imigranții decid să se stabilească aici. Cei mai mulți dintre respondenți afirmă că românii sunt mai calzi, mai primitivi și mai toleranți decât alte popoare din Europa.

- În opinia unora dintre respondenți **poziția geografică a României și statutul ei de țară membră a Uniunii Europene** sunt factori care îi stimulează pe investitorii din țări ale Uniunii Europene să vină în România, deoarece integrarea a îmbunătățit sau schimbat imaginea țării; alții sunt de părere că accesul în România este mai facil și străinii care provin din țări terțe (în special din Est) o văd, cu precădere, doar ca pe o țară de tranzit spre alte state membre ale UE. Au existat și opinii potrivit cărora alte țări ale Uniunii Europene sunt deja saturate de imigranți, acesta fiind un motiv pentru care încep să se îndrepte spre România, neavând „o variantă mai bună”.

„Fac o escală la noi. Deci suntem o țară de tranzit pentru Europa de vest. Fac o escală cât li se permite. Cât pot să stea aici. Diferența este că imigranțul poate să fie legal, venit în țară sau poate să fie ilegal. Am impresia că sunt mai mult ilegal.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

„Noi nu suntem decât țara tranzit, suntem la poarta Europei, deci noi nu suntem țară de obiectiv, doar țară de trambulină de a pleca mai departe.” (focus grup, Iași, români, 16-35 ani)

„Situația economică a țării de origine mai scăzută decât la noi. Și ne folosesc așa, având în vedere situația noastră, faptul că s-a intrat în Uniune. Ne folosesc să treacă prin noi. Ca o rampă de lansare, probabil, în diverse.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

- **Învățământul universitar de calitate la costuri mai reduse**, mai ales în domeniul medicinei generale sau al stomatologiei, este menționat de majoritatea respondenților ca fiind unul dintre factorii principali care îi determină pe străini să aleagă România: Foarte mulți dintre subiecți consideră că acesta este un lucru bun, deși există și cei care cred că se profită de pe urma facilităților oferite de statul român, că studiile se pot absolvi mai ușor în România și, în plus, că unele examene pot fi trecute mai simplu.

„Deci asta este una la mână, iar pentru studenți, ă, părerea mea este că vin în primul rând pentru taxele care sunt mult mai mici în România față de taxele pe care le plătesc ei acolo.” (focus grup, Cluj, români, 36-65 ani)

„Studenții vin pentru că-s ieftine, e mai ieftină facultatea și nu pot să mă pronunț dacă se învață sau nu, mai mult sau.” (focus grup, Timișoara, mixt etnic, 16-35 ani)

„Pentru arabi, în Iordania, nu intră decât cei care au note foarte mari. Deci unul care are, care a terminat bac-ul cu 6-7 nu poate să intre la facultate în Iordania. Aici poate să intre. Și examenele toate se iau cu bani.” (focus grup, Iași, români, 36-65 ani)

- **Oferta de locuri de muncă și obținerea unor salarii mai mari** decât în țara de proveniență - aspect menționat mai ales în cazul imigranților chinezi sau din țări considerate mai sărace -, coroborată cu atingerea unui **standard de viață mai înalt** decât în țările de origine ale imigranților, reprezintă un alt factor ce îi face pe străini să dorească să se stabilească în România.

„Cred, părerea mea, cred că și datorită deficitului de forță de muncă. Eu cel puțin îmi aduc aminte că, în general, în textile statul român a făcut eforturi ca să aducă aici pe teritoriul nostru, foarte mulți oameni, pentru că forța noastră de muncă nu era suficientă. Consider că și datorită acestui fapt au venit la noi. Și poate dacă le-a plăcut, au rămas sau au plecat înapoi.” (focus grup, București, mixt etnic 16-65 ani)

„Spun că aici în țara noastră, probabil, se trăiește mai bine decât la ei.” (focus grup, Constanța, români, 16-35 ani)

„Și alții, numai un pic, un chinez, la ei în țara lor ei câștigă foarte puțin la ei în țară pe munca lor, aicea munca lor e apreciată mai mult, exact făcând ca o paralelă cu românul care lucrează în Spania și câștigă 900 de euro, 1000 de euro acolo, așa și ăla, salariul lor în țara lor probabil e 10 euro, vine la noi aicea și îi dă 150 de euro și-i convine.” (focus grup, București, români, mixt 16-65 ani)

- **Deschiderea unei afaceri** reprezintă unul dintre cele mai des amintite motive ale imigrației în România, atât pentru cetățeni ai statelor membre ale Uniunii Europene, cât și pentru resortisanții din țările terțe. Această dimensiune economică a fost foarte intens amintită și a suscitat numeroase dezbateri și reacții ale participanților la toate focus grupurile, indiferent de structura de vârstă, etnică sau de nivelul de educație al acestora. Există și participanți care consideră că principalul scop al venirii străinilor în țară este acela de a exploata oportunitățile existente în România.

„Ce-i determină să vină, cred eu este faptul că pot deschide o afacere cu mai puțini bani decât în țara lor de origine.” (focus grup, Timișoara, mixt etnic, 16-35 ani)

„Cred că au ales România, doar pentru investiții, dar momentan cred că nu mai sunt. Din cauza crizei, au venit să investească pentru forță de muncă pe bani puțini, investiție mică.” (focus grup, București, români, 16-35 ani)

Deschiderea unei afaceri în România, ca decizie de imigrație în țara noastră, este privită de respondenți în strânsă legătură cu alți doi factori ce sprijină această inițiativă: **forța de muncă mai ieftină** decât în alte țări, ceea ce atrage investitorii și faptul că există **o piață de desfacere** pentru anumite produse sau servicii pe care le furnizează imigranții.

„Și nu numai, mai vin și investitori străini, și când spun investitori poate că putem încadra și arabii. Sunt o groază care vin și-și deschid aici afaceri, pentru că e un pământ fertil, și după cum bine știm, munca este foarte ieftină, una dintre condiții.” (focus grup, București, români, 16-35 ani)

„E și o piață de desfacere unde să-și aducă marfa. E o piață de consum.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

- Un alt motiv îl reprezintă **respectarea drepturilor familiei**, în acest sens unii dintre respondenți dând exemple ale unor cetățeni din China care doreau să aibă mai mulți copii, lucru imposibil în țara de origine.

„Pentru că aicea sunt condiții mai favorabile decât în alte țări. Aici e legislația foarte favorabilă lor, așa de confuză, și ei prind momentul oportun și profită. Cum ar fi chinezii, la ei este legea copilului unic, n-au voie să facă mai mult de un copil, trăind la noi în țară nu li se aplică această lege și pot să aibă câți copii vor.” (focus grup, București, mixt etnic, 16-65 ani)

„Știu o familie de chinezi care au venit aici pentru că pot avea mai mulți copii!” (focus grup, Cluj, etnic mixt, 16-35 ani)

- Un alt motiv destul de des menționat în timpul interviurilor îl reprezintă dorința de **întemeiere a unei familii** în România. Participanții consideră că imigrează în România mai ales bărbați, unii dintre ei căsătorindu-se cu românce, acest lucru constituind un motiv pentru care se stabilesc în această țară.

- Pe lângă acesta, în opinia celor prezenți la discuții, motive ale imigrației sunt legate de **respectarea în România a drepturilor fundamentale ale omului** în condițiile existenței unor norme sociale foarte stricte, constrângătoare, menționate, în special, în cazul persoanelor provenite din țările arabe. La aceasta se adaugă și **libertatea religioasă** de care imigranții se bucură în România

„Pot să spun și pentru arabi, motive de ce vin. La ei sunt obiceiurile foarte restrictive. Trebuie să știe părinții fiecare pas pe care îl fac. Trebuie fata neapărat să se mărite cu un musulman, dacă e fată. Trebuie să asculte de tată. Trebuie, trebuie. Prea mulți de trebuie a început să-i deranjeze. Și au venit aici pentru că e libertate.” (focus grup, București, mixt etnic, 16-65 ani)

„Drepturile femeii, de la cei din țările arabe... foarte rar vezi femei... mult mai puține, nu au libertatea să vină ele așa...” (focus grup, Iași, etnic mixt, 16-35 ani)

„În primul rând, în lumea arabă (...) femeia nu are dreptul să se emancipeze, câte legi restricționează dreptul unei femei egale cu bărbatul, ca să nu spun mai mult. O femeie în lumea arabă nu are aceleași drepturi pe care le are celelalte femei. Și automat îmi doresc să plece undeva.” (focus grup, București, români, mixt, 16-65 ani)

- Unii imigranți aleg **România** pentru că **este o țară sigură**, cu o infraționalitate mai redusă decât în alte țări, unde „oamenii se simt în siguranță să meargă noaptea pe stradă”

„Într-adevăr siguranță este, poți să te duci să te plimbi oriunde, la orice oră, nu este la fel în altă, cum îi în America.” (focus grup, Cluj, români, 36-65 ani)

„Eu consider că este o țară foarte sigură. Pentru că la noi încă nu se vorbește de atentate foarte mari, periculoase, precum Istanbul.” (focus grup, București, mixt etnic, 16-65 ani)

„În anumite state pakistaneze, de exemplu, partea asiatică, popoarele, arabii în special, unde sunt conflicte interne și îi forțează pe oameni să caute un loc mai sigur. Din punctul ăsta de vedere România, țara noastră, ne putem lăuda că avem o stabilitate a securității persoanelor asigurată.” (focus grup, Constanța, români, 36-65)

- Unii respondenți menționează că România este atrăgătoare pentru străini, în special pentru cei occidentali, și **datorită unui cadru natural mai puțin alterat și menținerii unui stil de viață** mai puțin întâlnit în țările de origine și, de aceea, mai atrăgător.

„Deci găsesc ceea ce nu au la ei... În general, afară totul... totul este tras așa, plantația este la sfoară... crengile tăiate la același nivel. Copacii de pădure puși la un metru unul de altul fix.” (focus grup, București, mixt etnic, 16-35 ani)

„O găsit ceva ce-i tentează în sensul că poate și liniște, poate și ...Unii vor să trăiască mai autentic.” (focus grup, Cluj, români, 36-65 ani)

Chestionați asupra **categoriilor de străini care imigrează în România**, persoanele participante la focus grupuri le-au identificat folosind principiul scopului pentru care aceștia se află pe teritoriul țării. Așa cum spunea un participant, „*cuvântul-cheie e scopul*” (Cluj, români, 16-35). Acest fapt este subliniat și în alte cercetări asupra imigranților din România: „Șederea în România a străinilor se supune ‘principiului scopului’. Există un număr mare de scopuri pentru care un străin se poate afla în România, de la turism la afaceri sau reîntregire familială. Fiecare scop este reglementat separat.”⁸⁶ Așadar, în funcție de scopul șederii în România, principalele categorii de străini care imigrează în România, identificate de respondenți, sunt următoarele: studenți, oameni de afaceri, migranți în scop de muncă, refugiați.

1. Studenți: sunt menționați atât persoane venite la studii atât din țări terțe cât și din state ale UE.

„Din ce am observat e că vin foarte mulți studenți din alte țări gen India, Pakistan...asta am văzut...Tunisia, asta am observat, știu că mai demult era...o fluentă mare de nemți, de exemplu acum nu mai vin nemți...veneau francezi...francezi vin.” (focus grup, Cluj, mixt etnic, 36-65 ani)

„Nivelul de studii, probabil. Și resortisanții vin la noi să-și facă o facultate bună. Și cei din UE mulți vin la noi pentru studii.” (Timișoara, mixt etnic, 16-35 ani)

„Arabii veneau aici pentru specializări. Specializările erau multiple... din Africa, scuzați, au venit din țările din Africa erau primele aici la noi la studii. La ... astea franceze. (focus grup, Cluj, români, 36-65 ani)

⁸⁶ Chiriac, Robotin, op. cit., p. 14.

2. Oameni de afaceri: în special cetățeni din țări ale Uniunii Europene, în cazul investițiilor mari, dar și resortisanți din țările terțe (mai ales persoane din Est), pentru afaceri mai mici.

3.1. Forța de muncă imigrantă provine preponderent din țări cu un nivel de trai mai scăzut și care caută o viață mai bună și un loc de muncă mai bine plătit decât cel din țara de origine.

„Vin și să muncească cei mai săraci. Din zonele mai sărace. Cei din Filipine, din China, Cuba.” (focus grup, Constanța, români, 16-35 ani)

„Vin cei săraci, vin turcii, vin arabii, vin moldovenii...” (focus grup, Iași, mixt etnic, 16-35 ani)

„Cine-i mai fără prea mulți bani, vine să-și găsească ceva de lucru aici, cum au venit chinezii să lucreze la noi.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

„Cei care vin să muncească, vin din nevoie de bani. Ăla care vine dintr-o altă țară străină, mai săracă, mult mai săracă decât România, vine cu un scop de a face bani. Câștigă și el 200 de euro. Puțini sunt care vin francezi să muncească sau italieni, sau englezi.” (focus grup, Constanța, români, 16-35 ani)

3.2. Lucrătorii imigranți detașați sunt o categorie aparte, reprezentată de cetățenii străini pentru care alternativa muncii în România a fost condiționată de angajatori, locul lor de muncă presupunând să se mute acolo unde le indică aceștia – lucru valabil atât pentru resortisanți din țările terțe cât și pentru cetățeni din Europa Occidentală.

„Da. Am vrut să spun că unii sunt angajați de alte companii multinaționale și atuncea datorită jobului nou, datorită faptului că nu aleg ei, na, sunt obligați să vină aici.” (focus grup, Timișoara, mixt etnic, 16-35 ani)

4. Categoria solicitanților de azil și a celor care au obținut o formă de protecție din partea statului român este adesea menționată, în special cei refugiați din motive politice sau provenind din zone de conflict. Respondenții mai în vârstă vorbesc și despre migrații datorate unor situații politice sau militare care au avut loc cu destul de multă vreme în urmă și despre străini care au primit statut de refugiat în România.

„Sau erau cel puțin, cetățenii ăia ai diferitelor țări care veneau la noi în căutarea de azil politic... sau din teritorii aflate în conflict politic, gen Sarajevo.” (focus grup, Cluj, români, 16-35 ani);

„Au fost perioade când s-au produs migrație puternică în România în urma unor conflicte. Și-mi aduc aminte că am avut foarte mulți pakistanezi, după câte știu eu, care sunt foarte buni în IT, dar care efectiv au plecat pentru că erau conflictele acelea în Pakistan și știu că foarte mulți au emigrat atunci ... mai mult de 10 ani...în urmă.” (focus grup, Timișoara, români, 36-65 ani)

„Au fost și mulți greci, a fost o perioadă când au venit mulți greci. Aveau probleme cu comunismul, cu ceva. Au fost migrații forțate ... Țin minte, prin anii 70 eram în București, migrația chilenilor după căderea guvernului Salvador... deci, migrații forțate, nu numai...” (focus grup, Timișoara, români, 36-65 ani)

5. De asemenea, sunt menționați și acei străini cărora le place în mod deosebit țara sau o zonă a acesteia și decid să se stabilească aici, aceștia fiind incluși la categoria **alte scopuri**.

„Mai sunt o categorie, dar foarte restrânsă, pe care îi atrag, cum să zic eu, n-aș putea în urmă, dar din țara noastră în general atrag obiceiurile, atrag, de exemplu am văzut un japonez parcă s-a stabilit prin Maramureș pe undeva, prin Țara Oașului, alții prin zonele săsești, îi atrag vechile clădiri și cetăți și așa mai departe.” (focus grup, Cluj, români, 36-65 ani)

„Sunt de pildă în Apuseni, au cumpărat teren, în mijlocul naturii, n-au vecini, n-au pe nime, dar ei stau acolo.” (focus grup, Cluj, români, 36-65 ani)

6. O altă categorie de străini la care se referă cei intervievați este cea reprezentată de persoane pentru care scopul venirii în România este comiterea unor infracțiuni și care sunt implicate în activități ilegale (trafic de droguri, trafic de persoane, bunuri) precum și „speculanți” și „oportuniști” – categorii menționate în puține cazuri, de regulă de către respondenții mai în vârstă.

„Să vorbim cinstit așa: până mai acum, era vorba de droguri în România? Nu! Dar vin străinii și cum am zis înainte: cine a venit?! Cei care au avut bani așa mai puțini, zice că mă duc în România, este să zicem forța de muncă plătită foarte ieftin și mie bani ăștia îmi ajung! Strâng capital nu știu ce chestii pe

acolo și atunci ce fac?! Unii, vedeți dumneavoastră pe lângă așa ceva, se ocupă cu droguri sau altceva, chiar câteodată, din păcate, și se întâmplă foarte des mai nou transferul ăsta de carne vie și vedeți dumneavoastră cum este aicea la noi ne având loc de muncă nu știu ce... asta cred!" (focus grup, Cluj, etnic mixt, 36-55 ani)

În cadrul discuțiilor, un loc special a fost dedicat **situației cetățenilor din Republica Moldova** care, deși au aceeași origine etnică și culturală cu majoritatea românească, din punct de vedere al statutului legal sunt considerați resortisanți dintr-o țară terță. Cu toate că nu au probleme speciale de integrare, basarabenii reprezintă totuși un grup etnic cu un profil specific și o experiență proprie. Cei mai mulți dintre respondenți au considerat că aceștia beneficiază de un tratament deosebit din partea statului român - studii gratuite, burse, foarte mulți dintre ei venind în România și cu scopul de a obține cetățenia română.

„Dacă ne referim la moldovenii de peste Prut, ei pot să primească cetățenie din punct de vedere politic.” (focus grup, Cluj, români, 36-65 ani)

„Cei din Republica Moldova care vin la studii, în mare parte din ei încearcă să-și găsească un job aici, pentru că salariile sunt un picuț mai bune decât la ei. Caută să obțină și cetățenia.” (focus grup, Cluj, români, 16-35 ani)

„Moldova are un statut special cu noi. Pe ei nu putem să-i numim imigranți. Imigranți nu sunt moldovenii. E o greșală și cu acordarea cetățeniei. E română. Dar moldoveanul e român. De ce să-i dai cetățenie? E aiurea. Eu pe moldovean nu-l consider imigrant.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

Deoarece punctele centrale ale dezbaterilor referitoare la motivele imigrației în România le-au reprezentat subiectele referitoare la imigrația pentru afaceri, rolul investitorilor străini și identificarea elementelor pentru care aceștia vin în țara noastră, vom analiza factorii principali ce influențează atât pozitiv, cât și negativ, alegerea României ca țară de imigrație în scop de afaceri:

A. Factorii pozitivi cel mai des menționați de către participanți se pot grupa în următoarele categorii:

- **Legislație și fiscalitate permisivă și un mediu de afaceri propice**

Se consideră că mulți oameni de afaceri din alte țări aleg România datorită legislației permissive și nu foarte strict reglementate în ceea ce privește mediul de afaceri și fiscalitatea, beneficiind de anumite facilități pentru o perioadă determinată de timp. De asemenea, cei intervievați consideră că există numeroși străini care vin în țară văzând oportunități ne-exploatate de către români.

„Poate pentru că legile nu sunt atât de aspre la noi. La noi legea FISC-ului nu e pusă cum trebuie. Se mai pot face tot felul de chestii.” (focus grup, București, mixt etnic, 16-65 ani)

„Foarte mulți pentru că România mai nou este considerată un fel de paradis fiscal, sunt resurse forțe de muncă ieftină, disponibilă în primul rând, ieftină, iar condițiile de a-ți deschide o firmă, o afacere, tu ca investitor străin ai niște facilități de către stat și în momentul în care ți se termină acea perioadă de timp în care ai parte acele facilități, ai închis afacerea și ai plecat, dar pentru acea perioadă de timp în care te bucuri de toate facilitățile îți fac o afacere, îți fac profitul și pleacă.” (focus grup, Iași, români, 16-35 ani)

„Am avut o perioadă când fiscalitatea încuraja foarte mult. Reducerea de impozite 5 ani de zile din momentul când și-a deschis firma, și chiar și chestia cu TVA deductibil. Sunt plusuri la care totul se rezumă în bani.” (focus grup, Timișoara, mixt etnic, 16-35 ani)

- **Forța de muncă ieftină**

„Forța de muncă ieftină. Cred că ăsta este principalul motiv pentru care vin investitorii aici.” (focus grup, Timișoara, mixt etnic, 36-65 ani)

„Aici într-adevăr eu spun că a fost și greșeala guvernanților noștri, când tot timpul au bătut monedă: „Veniți la noi că-i mâna de lucru ieftin!” și mai ales au venit în domeniile astea așa zise de industrie ușoară unde lucrează în general femeii și au exploatat la maxim.” (focus grup, Cluj, mixt etnic, 36-65 ani)

Totuși, opiniile sunt împărțite în ceea ce privește impactul imigrației în scop de afaceri asupra țării noastre: unii participanți sunt de părere că străinii exploatează forța de muncă din țară, alții sunt de părere că este un lucru bun faptul că se creează locuri de muncă:

„Tot profitul pleacă din țară... am ajuns o țară de exploatare.” (focus grup, Cluj, români, 16-35 ani)

„Practic e vorba de finanțe, vine cineva să facă o afacere la noi în țară, și tot profitul nu mai este...precum și supermarket-urile, toate sunt de dincolo...” (focus grup, Timișoara, români, mixt, 16-65 ani)

„Eu zic că are o importanță foarte, foarte bună pentru țara noastră. Sunt și negative într-adevăr, dar au foarte bune, au deschis, cum îs chinezii, magazinele; îi o dezvoltare pentru întreaga țară zic eu, pentru orașul Cluj, ei au magazine foarte multe în care lucrează muncitorii noștri, au ... îs chiar extinși, au și italienii, au magazine.” (focus grup, Cluj, români, 36-65 ani)

„A crea locuri de muncă, exact, pentru ai noștri și asta-i destul de bine că la noi în țară au cam scăzut locurile de muncă.” (focus grup, Iași, români, 36-65 ani)

B. Factorii principali care, în opinia participanților, influențează negativ imigrația în scop de afaceri sunt următorii:

- **Instabilitatea legislației și a mediului de afaceri și taxele ridicate**

Creșterea TVA-ului, precum și numeroasele taxe pe care trebuie să le plătească întreprinzătorii, constituie un motiv pentru care România nu este atractivă. Acest lucru descurajează investitorii sau îi determină să plece, deoarece nu își pot concepe strategii pe termen lung.

„Eu cred că și legislația și taxele care se tot schimbă, nu e nimic stabil. Aici o dată se dă o lege, TVA-ul, toate se schimbă dintr-o dată, vine omu', oricum îi ia cițiva ani ca să pornească afacerea și el își face niște calcule și dintr-o dată totul se schimbă. Dă totul peste cap.” (focus grup, Timișoara, mixt etnic, 16-35 ani)

„Da, în ultimii zece ani Codul Fiscal s-a schimbat de peste 36 de ori și, într-adevăr, vin investitori străini, dar nici unul nu are o afacere 100% legală.” (focus grup, București, români, 16-35 ani)

„De când a schimbat fiscalitatea și au scos unele bonificații pe care le acordau investitorilor au început din ce în ce mai puțin să Să se retragă, toți care erau, cel puțin, sau cei care erau înainte.” (focus grup, Timișoara, mixt etnic, 16-35 ani)

„Cine mai stă cu 25% TVA? Cine vine? Cine vine? E vorba de ultimii ani. Nu de anu' ăsta. Nu mai vine nimeni. Gata.” (focus grup, Constanța, români, 16-35 ani)

- **Criza economică.** În ultimii ani, numărul imigranților a scăzut din cauza crizei economice mondiale care a afectat puternic și România, fapt accentuat la nivelul oamenilor de afaceri străini și de dificultatea demarării și susținerii unei afaceri.

„Noi vorbim de anul 2000, între anul 2000 și 2010 eu văd o stagnare pur și simplu. Asta datorită politicii care există în țară, nesiguranței, situația economică a țării s-a deteriorat așa de tare încât curajul de a mai imigra în țara noastră este prea mic.” (focus grup, București, români, mixt, 16-65 ani)

„Diferite, tot așa așa zice, că totul a depins de bani, au venit pentru bani până în 2007-2008 – au venit mulți, pentru că au avut motivele financiare, bine plătiți. Odată cu criza, au mai plecat.” (focus grup, București, români, mixt, 16-65 ani)

- **Corupția și infraționalitatea.** Acest factor este menționat mai puțin, însă este văzut drept un aspect care poate descuraja investitorii străini sau imigranții care intenționează să își deschidă o afacere în România, aceștia putând proveni din țări unde lucrurile funcționează altfel și nu se pot adapta condițiilor și mentalității românești. Respondenții menționează exemple de situații în care investitorii străini s-au confruntat cu furturi, care i-au determinat să plece din țara noastră.

„Aici merge șmecheria. Acolo la arabi, dacă îl prinde i-a tăiat mâna sau i-a făcut nu știu ce. Aici nu știu ce; «uite-l pe Haissam, uite că a plecat...» La noi se poate orice.” (focus grup, București, români, 16-35 ani)

IMPACTUL FENOMENULUI IMIGRAȚIEI ASUPRA ROMÂNIEI

Unul dintre subiectele principale ale acestei secțiuni a vizat cunoașterea modului în care românii apreciază **influența străinilor asupra României**. Această evaluare a fost, inițial, făcută la nivel general, și ulterior ea s-a structurat pe două paliere, impact economic și influență culturală. Au existat participanți care au fost de părere că influența străinilor este pozitivă, alții apreciind că această influență este exclusiv negativă.

I. Impact pozitiv

„Eu zic că are o importanță foarte, foarte bună pentru țara noastră. Sunt și negative într-adevăr, dar au foarte bune, au deschis, cum îs chinezii, magazinele; îi o dezvoltare pentru întreaga țară zic eu, pentru orașul Cluj, ei au magazine foarte multe în care lucrează muncitorii noștri, au ... îs chiar extinși, au și italienii, au magazine.” (focus grup, Cluj, români, 36-65 ani)

„Depinde de străini. Aș spune că e pozitivă. Dacă ar fi să vină mai mulți din aceștia care-i considerăm noi mai civilizați, din partea de vest, Uniunea Europeană, partea vestică a Uniunii Europene, din Statele Unite, dacă ar veni aici să pună cumva țara asta în mișcare, mai mult decât este în momentul de față, asta ar fi un lucru pozitiv. Dacă ar veni un milion de chinezi care să muncească, să facă ceva, asta ar avea poate efecte pozitive imediate, negative pe termen lung, pentru că odată veniți, nu mai pleacă, n-ar mai avea de ce să plece, deci depinde acum cine anume vine.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

II. Influență negativă

Există voci care declară că imigranții sunt persoane care nu aduc nici un beneficiu țării, dimpotrivă, împiedică accesul românilor la locuri de muncă, cel mai des folosită fiind sintagma *„vin să ne ocupe locurile de muncă”*. Această părere este mai răspândită în cazul persoanelor mai în vârstă, dar se regăsește și în grupa de vârstă 16-35 de ani. Sunt și participanți care declară că în țară imigrează persoane cu o calificare inferioară românilor care emigrează, lucru considerat de aceștia ca profund negativ.

„Adică, dacă privești dintr-o parte, bună, dacă privești din altă parte, nu chiar așa bună. Țștia care vin, de exemplu să lucreze în fabricile de pantofi, ce-am spus, chinezii. Pentru ei e o chestie foarte bună. Pentru noi, pentru noi, nu, pentru că, cu cât vin ei, cu cât sunt ei mai mulți, cu atât noi nu avem locuri de muncă.” (focus grup, Timișoara, români, 36-65 ani)

„Că dacă vine arabu, face medicina aici și ajunge medic aici ia locul unui român.” (focus grup, Constanța, români, 16-35 ani)

„Cred că în ultimii 10 ani au venit tot mai mulți imigranți, probabil mai puțin în ultimii 2 ani de când este criză! Din păcate cred că nu categoria care...pe care.. categoria de persoane care are calitățile...categorie pe care din păcate noi o pierdem, prin emigrare!” (focus grup, Cluj, mixt etnic, 36-65 ani)

III. Între cele două poziții extreme se află persoanele, mult mai numeroase, care declară că străinii exercită **atât influențe pozitive, cât și influențe negative** asupra dezvoltării țării de destinație.

„Nu știu, să zic 50-50%, pentru că cei care au venit la noi în țară ca să facă afaceri de anvergură, ca să plătească impozite și la noi, ca să meargă mai departe economia, îi numeri pe degete. Au venit arabi, au venit turcii, pakistanezii, care au acolo coșmeliile lor – ce fac acolo, vând și fac atâta evaziune fiscală.” (focus grup, București, români, mixt 16-65 ani)

„Pot să vină și cu lucruri bune, nu numai cu lucruri rele... poți să iei obiceiri de la ei, deci poți să iei ce-i bun de la ei.” (focus grup, Cluj, români, 16-35 ani)

„Eu sunt între...pe o parte este pozitiv, pe de altă parte e negativ...relativ...atât timp cât respectă legile țării în care migrează, atunci... este ok.” (focus grup, Timișoara, români, 16-35 ani)

IV. Impact neglijabil al imigrației

Unii respondenți sunt de părere că **influența străinilor nu are nici un impact sau este minimă** ori că nu se poate vorbi despre o influență a străinilor asupra dezvoltării țării deoarece, pentru a se adapta, aceștia sunt nevoiți să se supună regulilor și normelor din România.

„Cred că prea puțin ne influențează la nivel economic. Dacă vin să facă afaceri, oricum le fac pentru ei și cred că mai degrabă ne influențează românii plecați economia decât străinii care vin și investesc la noi. Nu cred că au un impact atât de mare spre economie încât să fie calculat. (focus grup, Iași, români, 16-35 ani)

„Deci, cred că străinul care vine aici ori se adaptează după legile românului, ori pleacă acasă, deci, influență n-are. Deci, n-are cum.” (focus grup, Constanța, români, 16-35 ani)

Mai mult, s-a menționat faptul că **aportul adus de imigranți nu se resimte** deoarece aceștia nu sunt încă organizați în comunități solide, ca în alte țări, unde fenomenul imigrației are o mai mare amploare, iar influența imigranților se face mai mult simțită.

„Dacă e vorba de venit, de oameni care au venit și au făcut afaceri, au venit în țară cu alte scopuri, gen, vorbea colegul de arabi, au venit pentru studii, în special la Facultatea de Medicină, au venit, forța de muncă, asiaticii, și încet încet au făcut creându-se comunități de etniile respective și au făcut și afaceri, dar încă nu e atât de dezvoltat, încă sunt în fază de a veni, de imigrant nu au pus bazele, sunt câteva cazuri gen, București, China Town, cartierele chinezești au străzile, anumite străzi, de cartiere care sunt ocupate de anumite etnii.” (focus grup, Iași, români, 16-35 ani)

„Deci, nu s-a ajuns deja la niște comunități, cum e în Italia sau Spania. [Acolo – n.n.] au făcut biserici, deja s-au făcut comunități puternice care au și reprezentanți în consiliile administrative, pe când la noi, sincer să fiu, față de alte țări, nici nu simți...” (focus grup, Timișoara, români, 36-65 ani)

Așa cum am prezentat, impactul imigrației în România se resimte la nivelul economiei și în costuri sau beneficii ale integrării străinilor în societatea românească. Astfel, din punct de vedere economic, străinii exercită atât influențe pozitive, cât și influențe negative.

1. Una dintre principalele influențe pozitive asupra economiei semnalate de către participanți îl reprezintă faptul că străinii aduc capital în România, stimulând mediul de afaceri și plătind contribuții la bugetul de stat. De asemenea, studenții străini din România plătesc taxe la stat, iar, majoritatea, studiind de pildă medicina, în perioada de rezidențiat nu sunt retribuiți pentru munca prestată, fapt considerat tot ca o contribuție financiară și socială importantă.

„În primul rând, investitorii care vin la noi în țară și investesc ajută să crească economia țării. Și ei plătesc la stat, TVA, niște taxe, niște impozite.” (focus grup, Timișoara, mixt etnic, 16-35 ani)

„Aduce fonduri, cum este de exemplu în telefoane, o investiție foarte bună. De la Cluj, de acolo. De la Nokia.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

„Deci, cei care investesc, plătesc puțin oamenii, se duc foarte puțin oamenii, deci se duc foarte puțini bani pe forța de muncă, dar în schimb ei plătesc impozit la stat. Deci se poate vorbi de o contribuție importantă.” (focus grup, București, mixt etnic 16-65 ani)

„Există indieni care sunt doctori și au terminat medicina-n Timișoara. Sunt rezidenți, ei dau statului 4800 de euro, da? Dar ei nu primesc nimic. Și lucrează-n spitale alături de ceilalți doctori. Da, deci ei practic, contribuie cu ceva la, la ...hai să zicem economia țării.” (focus grup, Timișoara, români, 36-65 ani)

2. Investițiile străine pot să ducă la crearea unor noi locuri de muncă pentru cetățenii români, o contribuție foarte apreciată de către respondenți, mai ales pe fondul crizei economice. Acest fapt este deseori însoțit de aducerea în România a unor **idei și practici noi în afaceri**, precum și de **noi tehnologii**, acestea din urmă fiind menționate cel mai mult de către cei care au lucrat direct cu străinii (au avut patroni sau colegi de muncă străini).

“Economic. Ei probabil că vin cu niște fonduri, investesc, muncesc, creează locuri de muncă.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

„Cred că o importanță mare o au în calitate de investitori, pentru că cele mai mari companii au capital străin, ei creează locuri de muncă.” (focus grup, București, români, 16-35 ani)

„Păi, pot să, asta înseamnă o infuzie de, pe lângă capital, resursă umană, oportunitatea creării locurilor de muncă, pot să aducă modele de bune practici și civilizatoare. Asta e cel mai evident.” (focus grup, Cluj, români, 36-65 ani)

„Ăia din afară vin cu unelte mai evoluate. Alte echipamente mai dezvoltate ca noi.” (focus grup, Constanța, români, 16-35 ani)

3. Unii participanți la focus grupuri socotesc că **munca prestată de către imigranți poate fi de bună calitate și mai ieftină**. Totodată, muncitorii străini umplu golul de forță de muncă lăsat de migrarea pentru muncă a cetățenilor români.

„Ok, părerea mea este că imigranții legali, într-adevăr, contribuie la dezvoltarea țării noastre, prin forța de muncă ieftină. Ei reprezintă o forță de muncă ieftină pentru angajatorul român, și totodată mult mai supusă decât cetățeanul român.” (focus grup, București, români, 16-35 ani)

„În sens pozitiv, pentru că indiferent de etnie sunt multe locuri abandonate de români care au plecat în exterior, ele trebuie cumva acoperite.” (focus grup, București, români, mixt 16-65 ani)

A fost menționat și faptul că străinii, cunoscând mai bine realitățile din țara noastră, pot influența dezvoltarea turismului, împărtășind experiențele lor altor persoane din țara natală și convingându-le să viziteze România.

Se poate spune că **influențele negative** din punct de vedere **economic** ale străinilor așa cum sunt ele percepute de către români sunt foarte legate și direct influențate de contextul economic general. Pe fondul crizei economice actuale, prezența străinilor și faptul că aceștia pot fie **să ocupe locurile de muncă ale românilor, fie să concureze cu aceștia pentru un loc de muncă vacant**, reprezintă **îngrijorarea cea mai mare și des exprimată de către participanți**. Mai mult, în opinia respondenților, angajatorii străini pot aduce forță de muncă din altă țară, profitând de legislația din România și de facilitățile oferite de statul român pentru a obține câștiguri financiare.

„Sunt și care vin din afară, mai ales din partea asiatică și care lucrează în România de exemplu, anumite persoane care lucrează la proiectul Pallace, nu mi se pare corect, având în vedere o rată a șomajului destul de ridicată, și mi s-ar părea mult mai corect să angajeze români, decât asiatici, ei au fost aduși de anumite firme contractuale ca forță de muncă ieftină.” (focus grup, Iași, români, 16-35 ani)

„Poate să nu accepte românii și să-i dea afară pe români și să aducă de la ei. Cum a fost la Daewoo la Mangalia. Au avut prima dată angajați români și apoi încet, încet i-au dat afară și au venit coreenii. Pentru că lor le dădea și mai puțin salariu, mai mic.” (focus grup, Constanța, români, 16-35 ani)

„Cu afacerea, pentru că deschide omul o fabrică și-și aduce ei muncitori de prin țări, cum în Moldova, fabrica aia de are o grămadă de chinezi. Deci îi, deja nu mai depinde exact de unica populație, poate să-și aducă de acolo costă mai puțin.” (focus grup, Cluj, români, 36-65 ani)

În acest context ideea de afacere este puternic tarată emoțional, termenul este foarte încărcat cu conotații negative și dimensiunea de beneficiu reciproc al demersului economic dispare. Se consideră că **străinii care au afaceri în România profită de legislație**, „vin să ia bani din țară, nu să îi introducă”.

„Nu cred că se poate face nimic pentru dezvoltare. Vin aici să facă afaceri, nu să crească România.” (focus grup, București, mixt etnic, 16-65 ani)

„Asta nu înseamnă că ne-a crescut nouă posibilitatea economică a țării. Nu. Ne-a slăbit.” (focus grup, București, români, 36-65 ani).

„Aduc și pagubă, pentru că unele le fac la negru. Multe chestii nerespectând legea, totul face ascuns. Bani care se produc aici sunt scoși afară. Că vezi, Doamne, ar investi, dar de fapt au făcut niște mici afaceri sau mari afaceri.” (focus grup, Timișoara, români, 16-35 ani)

S-a manifestat în rândul persoanelor participante la interviuri și o atitudine de auto-victimizare și de exacerbare a rolului negativ al străinului. Se poate identifica la nivelul discursului dihotomia clară între autohtonii buni, naivi, deschiși, toleranți și generoși și străinul rău,

profitor și indiferent. La aceasta se adaugă și o accentuată tendință nostalgică/paseistă potrivit căreia produsele românești de calitate și de tradiție au dispărut lăsând locul altora de calitate îndoielnică: „*de exemplu, toată lumea e supărată pe chinezi că au marfa proastă*”. O astfel de atitudine este împărtășită, mai ales, de persoanele aparținând grupului de vîrstă 36-65 ani, dar nu se limitează doar la aceste grupe de vîrstă.

„*De asta au venit firmele și au profitat de naivitatea noastră. Și vă spun sincer. Firmele mari care au venit în țară la noi, chiar și telefonia, chiar și grecul ăla care a venit de a luat nu știu ce, chiar și cu Dacia și Galați-ul, asta de la Slatina. Toți au venit ca să ne fure, nu ca să ne creeze nouă locuri de muncă, sau să ne crească nivelul de trai. Nu. Nu sunt comunist, n-am fost comunist.*” (focus grup, București, români, 36-65 ani).

« *Spălare de bani, logic, da. Și se poate și face. Adică suntem o țară nu controlăm chiar la sânge poate ca în alte țări. Deci, dacă ai face în altă țară ce se face la noi, acolo sigur ai fi undeva.*” (focus grup, București, români, 36-65 ani).

„*Și produsele care au intrat pe piață sunt de proastă calitate. Mai face românul o cămașă? Noi am trăit cu lână, cu piele, mătase, naturală. Noi n-am știut ce-i aia plastic, ce-i aia înlocuitor, nailon, elasthan.*” (focus grup, București, români, 36-65 ani).

În ceea ce privește influențele pozitive, din punct de vedere cultural, unele dintre persoanele interviewate afirmă că prezența străinilor poate contribui la schimbarea mentalităților, la creșterea nivelului de informare a populației României cu privire la alte culturi, la deschidere și toleranță socială și la introducerea unor noi obiceiuri. Aceste opinii sunt, cel mai adesea, întâlnite în cazul tinerilor (grupa de vîrstă 16-35 de ani).

„*Eu mă gândeam că există și din punct de vedere social: practic noi, dacă intrăm în contact cu oameni de diferite naționalități, cred că ne transformăm în mod pozitiv. Suntem mai deschiși față de alți oameni, cunoscând cât mai mulți evoluăm din punct de vedere al acceptării celorlalți.*” (focus grup, București, români, 16-35 ani)

„*Imigranții pot ajuta o populație cum au fost ai noștri, cu capul în pungă atâtea zeci de ani. De exemplu, dacă mă duc cu un negru la țară la bunică-mea, bunică-mea ar zice: "Piei Satană!". Crește toleranța socială față de alte rase, nu știu, și pe sexe, că mai sunt și demenți de ăștia care nu suportă femeile sau mai știu eu ce; sau cu homosexualii.*” (focus grup, București, români, 16-35 ani)

„*Aspectul pozitiv este că în felul ăsta cunoaștem și noi altă experiență a lor. Experiență culturală, mă refer.*” (focus grup, București, români, 16-35 ani)

Gastronomia specifică a imigranților este considerată ca având o influență culturală pozitivă asupra românilor, la fel și muzica sau alte aspecte ce țin de cultura străinilor care se stabilesc în România.

Una dintre cele mai importante observații legate de prezența străinilor în România și de impactul pozitiv al acestora în societatea românească vizează **atitudinea** primilor **față de muncă**. Diferența dintre autohtoni și străini în această privință a reprezentat un lait motiv al întregii componente calitative a cercetării, ideea comportamentului proactiv și responsabil al străinilor față de muncă fiind regăsită pe toată durata discuțiilor.

„*Chinezii ne arată cum tre' să muncești, nu ca noi, o oră da și șapte ba.*” (focus grup, Timișoara, etnic mixt, 36-65 ani),

În acest context, mulți participanți vorbesc de această dimensiune nouă, cu impact nu doar cultural, ci și asupra culturii muncii.

„*Aici se poate considera migrația forței de muncă, dar noi vorbim – ne-au influențat cu ceva acești imigranți? Ne-a învățat ceva, i-am perceput noi la adevărata lor valoare, că sunt conștiincioși și muncesc și pe puțin, și pe mult?*” (focus grup, București, români, mixt 16-65 ani)

„*Au o altă educație, au altă cultură a muncii; ăia se simt bine muncind. Eu n-am văzut român să muncească ca și chinezii.*” (focus grup, București, români, 16-35 ani)

Există și voci care apreciază că **beneficiile contactului cu străinii nu sunt întotdeauna înțelese sau gestionate adecvat**, din cauza unor antecedente culturale și sociale. În acest sens, invocarea experienței comuniste și promovarea de către ideologia comunistă a

demonizării străinului este recurentă, fapt care conduce la expectativă, neîncredere și, adesea, chiar la lipsa de recunoaștere a acestor beneficii reciproce, în rândul străinilor, dar mai ales în ceea ce îi privește pe români.

„Aș zice că mai puțin. Da, ar exista, dacă noi am fi deschiși să-i primim, cu proiectele, cu ideile, cu tot ce-și doresc ei. Dar nu prea suntem deschiși.” (focus grup, București, români, mixt 16-65 ani)

„Părerea mea e că afectează perioada aia comunistă, adică când eram noi aicea, nu aveam voie să ne uităm la străin și ceilalți străini nu puteau să vină la noi în țară chiar așa ușor.” (focus grup, Iași, români, 16-35 ani)

„La ce să ne mai învățăm să facem afaceri, când fac ei? Cei din Uniune, hai să dăm exemplu, să ne învățăm să ne facem business-ul nostru, să mergem noi peste ei, dar n-am putut niciodată să mă adaptez la modul de viață al unui imigrant care a venit în țară, să pot face ce face el. Sunt deja, cred că, formată conservatoare. Normal, noi am avut atâția ani de zile de comunism, n-avem curaj, n-avem bani.” (focus grup, București, români, mixt 16-65 ani)

Pe de altă parte, există participanți care apreciază că, din punct de vedere **cultural**, impactul este unul **negativ**, datorită tendinței oamenilor de a prelua necritic foarte multe lucruri, cele mai adesea pe cele considerate negative înaintea celor pozitive. Cea mai frecventă referire făcută de respondenți este legată de adoptarea de către români a sărbătorilor de Halloween sau Valentine's Day.

„Influențe, că toate obiceiurile noastre vechi se pierd din cauza influențelor celor noi pentru că există fonduri și tot felul de programe care le susține, gen Halloween care tocmai s-a terminat, care nu este al nostru.” (focus grup, Timișoara, mixt etnic, 36-65 ani)

„Păi dacă tot vorbim de influențe culturale, haide să vorbim de 14 februarie, Valentine's day! Ce, era a noastră? Noi aveam Dragobetele, de sfârșit de martie.” (focus grup, Iași, români, 16-35 ani)

Este important de remarcat că, în ceea ce privește influența mai specifică a resortisanților din țări terțe, există o diferențiere clară cu care operează majoritatea participanților: străinii din țări membre UE vin în România pentru a investi, iar cei din afara UE vin pentru a studia și pentru a găsi locuri de muncă mai bine plătite decât în țările de proveniență, dar mai prost plătite față de standardele românești. **Așadar, tentația este aceea de a spune că resortisanții din țări terțe fie nu au o influență asupra dezvoltării țării, fie că aceasta este una negativă, în timp ce imigranții din țări ale Uniunii Europene ar avea mai degrabă o influență pozitivă** - cu excepția, deseori menționată, a celor care profită pentru a scoate bani din țară.

În contextul crizei economice generatorare de insecuritate socială, al reducerii locurilor de muncă și al posibilității ca cele existente sau nou create să fie ocupate de străini sau ca românii să intre în competiție cu muncitorii străini, al insistenței pe prezumția de ilegalitate sau pe caracterul ocult, de zonă gri, al afacerilor pe care le desfășoară în România străinii, nu trebuie să ne mire faptul că au existat respondenți care consideră că străinii vor ocupa România, vor acapara posturile de conducere, ceea ce în final poate duce la pierderea identității culturale și naționale românești.

„Mulți cred că străinii au să ajungă să ne conducă țara. Sunt mulți, au funcții de conducere și cei care au întreprinderi și asta, străini peste tot și la conducere și...” (focus grup, Timișoara, români, 16-35 ani)

„Până la urmă o să se ajungă să nu se mai vorbească limba română, mai degrabă limbi străine...” (focus grup, Cluj, români, 16-35 ani)

PERCEPȚII ALE POPULAȚIEI MAJORITARE ASUPRA RTT

Părerile participanților privind **atitudinile populației majoritare despre imigranți** sau cetățeni străini din țări din afara UE sunt împărțite. Astfel, există un număr semnificativ de participanți care consideră că principala atitudine pe care o adoptă românii în această privință este cea de **indiferență**, un argument în acest sens fiind faptul că fenomenul de imigrație nu are proporții mari în România, iar oamenii nu se confruntă în mod direct cu această problemă.

„Nu sunt foarte mulți și nu ne lovim zilnic de ei” (focus grup, Cluj, români, 16-35 ani)

„Dar pe mine nu mă interesează de viața lui. El presupun că oricum nu-l interesează de a mea, deci ne comportăm ca 2 persoane care pur și simplu trec una pe lângă alta pe stradă.” (focus grup, Iași, români, 16-35 ani)

„Eu cred că sunt foarte puțini români la ora asta care îi interesează, orice despre toți care vin în România să-și facă afaceri. Nu-i mai interesează, pe nici un român cred că nu îl interesează ce fac ăia care vin la noi în țară.” (focus grup, Constanța, români, 36-65 ani)

De asemenea, majoritatea respondenților consideră că **românii au o părere bună despre imigranți**:

„Eu cred că au o părere bună totuși, în general, despre majoritatea străinilor care sunt intrați la noi în țară. Că nu suntem nici răi.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

„Unii își văd de muncă, mai ales care au făcut studii și au rămas aicea, s-au căsătorit și-au făcut familii, știu că rămân aicea, nu știu, eu am o părere bună despre medicii străini.” (focus grup, Cluj, români, 36-65 ani)

„Cu destulă toleranță până la urmă. Mai multă reticență față de moldoveni noștri decât față de arabi, de exemplu.” (focus grup, Cluj, români, 16-35 ani)

Există și numeroase aprecieri contrare celor de mai sus, unii dintre cei intervievați afirmând că **românii îi percep negativ pe străini**, uneori într-o manieră foarte categorică. Alții respondenți, deși împărtășesc aceeași opinie, consideră că o astfel de atitudine nu este tipică doar pentru români.

„Nu prea bună. În general nu e bună.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

„Că ne jefuiesc, asta-i părerea. Au furat tot ce-am avut în România. Cred că foarte proastă în ziua de azi. Cum e și a lor, că și cei din afară au impresii foarte proaste despre noi.” (focus grup, Constanța, români, 35-65 ani)

„Avem tendința de a-i respinge, de a-i cerceta, de a-i subestima și tot timpul. Ceva subversiv.” (focus grup, București, români, mixt. 16-65 ani)

„Și ceilalți pe care eu îi văd doar așa chinezi, indieni, arabi, nu mi se par de calitate. Pentru că spală foarte mulți bani la noi.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

Totodată, unii participanți consideră că prima reacție a românilor vizavi de străini este neîncrederea sau reticența, deși acest lucru se poate schimba în urma unor contacte repetate cu persoane de altă naționalitate. Unul dintre factorii decisivi în conturarea unor atitudini și comportamente atât la nivel individual, cât și în plan instituțional, legislativ, îl reprezintă istoria relativ scurtă a fenomenului imigrației în România. Pe măsură ce străinii vor deveni mai numeroși și interacțiunile cu ei vor deveni un fapt cotidian, cu atât mai bine se vor sedimenta experiențele și se vor fixa cadrele de analiză.

„E vorba de timp, încă nu ne-am obișnuit cu ei, că dacă noi ne-am fi confruntat cu același fenomen, ce-au făcut românii cu Spania, cu Italia și ne-am fi confruntat cu basarabenii, sau cu asiaticii sau țările

arabe în același procentaj, același nivel, garantat am fi pus și noi barieră, vize, expulzări.” (focus grup, Iași, români, 16-35 ani)

„Impresia despre tot ce e străin nu e valabilă doar în România, adică nu suntem noi altfel decât restul popoarelor, adică toate țările care s-au confruntat cu un fenomen de masă al imigrării, clar au avut reticențe persoanele respective, chiar dacă a fost deschidere din partea statului respectiv.” (focus grup, București, români, mixt. 16-65 ani)

În același timp, sunt și participanți care apreciază că eforturile făcute de **populația românească** în ceea ce privește **dorința de cunoaștere și de înțelegere a străinilor este relativ limitată**, prevalând adoptarea unor atitudini și comportamente dictate doar de primele impresii, ce pot fi uneori negative, având tendința de generalizare, stereotipizare sau chiar să pornească de la prejudecăți.

„Atitudinea pe care o avem față de străini e în funcție de experiența personală. Ai avut un incident cu o persoană străină...” (focus grup, Cluj, români, 16-35 ani)

„Și noi ar trebui să fim un pic mai toleranți și să-i învățăm pe cei care vin cum să se comporte și cum să facă. Pentru că noi în momentul când îi primim cu reticență, ei ne tratează tot la fel.” (focus grup, Iași, români 36-65 ani)

„Nu toți sunt mizerabili. Noi avem o părere foarte proastă despre străini în general, dar să știți că nu toți sunt mizerabili. Dar românii îs mai parșivi.” (focus grup, Iași, români, 36-65 ani)

Pe de altă parte, atitudinea populației native față de străini depinde de anumiți factori, în opinia participanților la cercetare. Respondenții, în special din categoria de vârstă 16-35 de ani, consideră că opinia pe care românii o au despre străini depinde de vârstă, de educație, de mediul de rezidență și de țara de proveniență a străinilor. În acest sens, unii participanți apreciază ca persoanele mai în vârstă, mai puțin educate sau cele care locuiesc în mediul rural ar tinde să aibă o părere mai proastă decât cele mai tinere, mai educate sau decât cele care locuiesc în mediul urban. De asemenea, respondenții consideră că tind să aibă o părere proastă despre imigranți persoanele mai în vârstă, care, deoarece și-au petrecut o parte din viață trăind în regimul comunist, tind să gândească astfel.

„Cred că depinde și de categoriile de vârstă, că...unii au altfel de preconcepții.. nu e neapărat de vârstă, haideți să ne uităm un pic la populația de tineri și populația de bătrâni.” (focus grup, Cluj, români, 16-35 ani)

„Da, tinerii sau cei de la oraș îs mai deschiși, adică nu fac o diferență. Uau, e cool, el e prietenul meu străin.” (focus grup, Iași, etnic mixt, 16-35 ani)

„Românii sunt mai conservatori așa. Nu vorbesc de mine sau de generația mai tânără, dar în general, eu zic că nu-s prea priviți cu ochi buni.” (focus grup, Constanța, români, 16-35 ani)

Apare și ideea conform căreia străinii sunt priviți mai bine în orașele mari, în timp ce locuitorii din orașe mai mici ar tinde să le accepte mai greu prezența sau să-i privească ca pe ceva mai puțin obișnuit, dacă nu chiar exotic. De altfel, acest aspect este confirmat de evidențele aduse în studiul de documentare.

„Dar în rest, zic că oricum, io am impresia de, aici în Iași, care-i, zic că e un oraș ceva mai mare și totuși nu, nu dăm atenție unui om dacă este sau nu român, dacă-i italian, spaniol... la Vaslui...trece pe lângă tine unu' care vorbește altă limbă, ai să observi tot timpul...toată lumea se uită la el. Când trece pe lângă el să uită ...” (focus grup, Iași, români, mixt, 16-35 ani)

„Păi depinde, cum este Clujul, un centru universitar mare și cu oportunități și de muncă... atunci da, se deschid mai ușor, dar dacă ar emigra într-un orașel... micuț, unde..cam fiecare cunoaște pe fiecare, atunci e mai greu...” (focus grup, Cluj, români, 16-35 ani)

„Uite chinezii. În 1994-1995 dacă vedeai un chinez pe stradă strigai numai ”Bruce Lee”. Atât. În ziua de astăzi vezi un chinez, ok, e un altul.” (focus grup, București, români, 16-35 ani)

De asemenea, respondenții consideră că românii tind să îi privească diferit pe străinii din țări occidentale, membre ale Uniunii Europene, în comparație cu felul în care îi privesc pe cetățenii din țări terțe. Aceștia apreciază prezența unei atitudini clar diferite pentru fiecare categorie de imigranți.

„Cred că îi privim mai bine pe cei din Vest pentru că avem impresia că ei vin cu bani și o să ne fie mai bine dacă îi avem prieteni...” (focus grup, Iași, români, mixt, 16-65 ani)

„În primul rând țara de proveniență. Dacă e Uniunea Europeană, e mai curat, e mai îngrijit, e mai educat. Mai interesat de ce face aici, deci el vine cu un scop anume și nu pierde timpul cu prostii, deși el nu intră în hora noastră.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

„Părerea mea e că românul consideră că omul din Vest, este superior românului, iar din Est, crede că el este superior celor din Est.” (focus grup, Iași, români, 16-35 ani)

Alți respondenți consideră, însă, că românii nu îi privesc altfel pe străinii din afara Uniunii Europene, pentru că România nu s-a integrat de multă vreme în această structură. Românii nu s-au obișnuit cu noul statut al țării noastre, așa că distincția dintre țările membre și cele non-membre nu le este la îndemână.

„Nu știu, nu pot să mă pronunț cu privire la ce părere are populația cu privire la cei care nu fac parte din UE, pentru că și noi până nu demult am așteptat să intrăm în UE, și nu aș putea să-mi formez o părere. Eu personal nu cred că aș avea o oarecare rețineră față de cei care nu fac parte din Uniune; eu personal, dar nu știu să vorbesc în numele poporului.” (focus grup, București, români, 16-35 ani)

„Eu revin la ideea, eu cred că noi încă nu știm că suntem în UE, ca să putem să-i privim altfel pe unii sau pe alții. Că noi de fapt nu știm care-s consecințele și care-s avantajele sau dezavantajele să fii cetățean UE. Că nu știm deocamdată.” (focus grup, Constanța, români, 36-65 ani)

Un punct de vedere foarte interesant este acela potrivit căruia trăsăturile anatomice și habitusurile culturale asemănătoare sau presupus similare dictează un anumit tip de atitudine și comportament față de străin.

„Cui îi dai primului cafeaua, ceașca de ceai? Îți spun eu, europeanului, că seamănă puțin ca comportament și ești în aceeași oală culturală cu el.” (focus grup, Constanța, etnic mixt, 16-35 ani)

„Nu cred că putem vorbi în general, în multe medii rurale, din păcate încă există ideea preconcepută vis-a-vis de oameni de culoare... au contact mai rar cu lumea nouă....” (focus grup, Cluj, români, 16-35 ani)

S-a conturat destul de bine ideea că părerea proastă pe care românii o au despre imigranți este legată de tendința românilor de a proiecta asupra imigranților de la noi sentimentele negative provocate de felul în care au fost tratați unii imigranți români în diferite țări europene.

„Cred că vă gândiți la felul în care încearcă să răsplătească tot o xenofobie cu care au fost tratați de când au fost deschise granițele, deci toată ura cu care au fost tratați în Spania, Italia, în toate țările vestice, deci vor să transfere acum asupra potențialilor imigranți care au venit la noi în țară și să le aplice un tratament cel puțin la fel de usturător cum l-am primit noi acolo.” (focus grup, Iași, români, 16-35 ani)

În ceea ce privește **modul în care participanții la discuții îi percep pe străinii** care locuiesc și muncesc în România, apar următoarele opinii:

Străinii sunt mulțumiți, altfel nu ar fi rămas în țară; cu corolarul „De voie, de nevoie ne acceptă că sunt în țara noastră” (focus grup, Iași, români, 16-35 ani). Sunt adaptați „cât de cât la mediul nostru, la tradițiile noastre, la obiceiuri... poate și la stilul de viață” (focus grup, Cluj, mixt etnic, 16-35 ani) versus „Încearcă să-și limiteze nivelul de asimilare la comunitatea în care ei vin în România, adică să-și păstreze cât de cât obiceiurile intacte, cât de cât limba, dacă ar putea să nu învețe românește” (focus grup, Iași, români, 16-35 ani).

Sunt văzuți ca fiind curajoși, deoarece pleacă din țările în care au trăit și în care erau familiarizați cu un alt mod de funcționare a lucrurilor, riscând mult venind într-o altă țară.

„În primul rând curajul de a se deschide către ceva nou, noi încă nu avem acest curaj. Eu nu am văzut oameni de afaceri români să se deschidă, chiar dacă au sau nu capital.” (focus grup, București, români, mixt 16-65 ani)

„Ei nu sunt conservatoriști precum românii, ei nu sunt atât de materialişti cum sunt românii, noi punem foarte mult accent pe simțul proprietății, până la urmă să știți că am văzut străini care apreciază

proprietatea, dar la rândul lui își riscă proprietatea pentru ceva mai bun, românii nu procedează așa.” (focus grup, București, români, mixt 16-65 ani)

În contextul riscurilor, unele dintre persoanele intervievate au subliniat condițiile foarte grele de muncă la care sunt sau pot fi supuși străinii, în special resortisanții țărilor terțe, victime ale exploatării prin muncă sau ale traficului de persoane.

„Tot așa la șantierele navale și aici ați văzut la televizor fabricile de textile sau încălțăminte sau ce, s-au îmbolnăvit muncitorii care muncesc aici în condiții mizere, le exploatează, se îmbolnăvesc că lucrează cu substanțe interzise așa cum știm, care fac foarte mult rău, deci aceasta e partea negativă sau așa cum ai noștri merg, induși în eroare, în Spania, și nu știu cum să-i numesc de gangsterii aștia care, mafioți care le iau banii ...” (focus grup, Cluj, români, 36-65 ani)

Deși relația de concurență între români și străini în special cea legată ocuparea locurilor de muncă și de studiu în universități reprezintă firul roșu al tuturor subiectelor discutate în cadrul componentei calitative, sunt respondenți care consideră că unii străini aduc o nouă viziune asupra muncii, cu o influență bună asupra românilor.

„Într-un fel de concurență! Dacă mă refer la locurile de muncă! Pentru că...ca și cu studiile, într-un fel românii, tinerii sunt amenințați de cei care vin din afara țării la facultăți! Pentru că li se ocupă locurile de la facultate! Și asta ei o privesc ca și o amenințare, nu fac o deosebire! Așa și cu locurile de muncă! Vin străinii, ocupă locul meu de muncă! Mai bine dau vina pe altcineva, pe cineva străin decât să se întrebe că de ce nu există locuri de muncă.” (focus grup, Cluj, mixt etnic, 16-35 ani)

„Au și plusuri, și minusuri. Sunt mai punctuali, mai muncitori, mai serioși, au și minusuri: beții, depinde. Un pic mai muncitori, mai serioși.” (focus grup, București, români, mixt 16-65 ani)

„Chinezii aceia munceau erau ca niște furnicuțe, față de românii noștri care stăteau cu burta la soare.” (focus grup, București, mixt etnic, 16-35 ani)

Interesant este faptul că, în opinia respondenților, românii recunosc și își asumă în mod conștient atitudinea de indiferență și lipsa de responsabilitate pentru munca pe care trebuie să o presteze. Calitatea și profesionalismul nu trec, în ochii celor intervievați, drept coordonate importante ale dimensiunii etice a muncii. Putem conchide că este una dintre tarele deceniilor anterioare de comunism, puternic resimțită, recunoscută ca atare, dar și interiorizată ca aparținând unui compus imaginar foarte bine asociat imaginii de sine a românului. În acest sens, străinul și atitudinea sa față de muncă nu are neapărat rol de exemplu – românii știu ce și cum au de făcut – ci de “oglină”.

„Eu spun că e vorba de concepții și despre casa lor. Nu am văzut niciodată un chinez foarte gras. E vorba de educația lor și de felul lor de a fi. Ei așa au fost. Mă duc să-mi fac treaba. Nu mă duc la servicii să-mi beau cafeaua, nu mă duc la servicii să stau, să vorbesc cu colegul că oricum salariul ne merge. Chestie care s-a învățat pe toată perioada comunistă. Și ne-a rămas pentru generații.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

„În România este o concepție. Unul se face că muncește și ălălalt se face că-l plătește. La ei nu-i așa.” (focus grup, Constanța, etnic mixt, 36-65 ani)

De asemenea, străinii sunt mai motivați să lucreze bine, pentru că beneficiază de o șansă pe care românii nu știu să o aprecieze; venind într-un mediu nou cetățenii străini sunt mai stimulați să își demonstreze competențele și fac eforturi pentru a se descurca cât mai bine. O altă motivație pe seama căreia este pus acest fapt este cea financiară, valabilă în cazul celor care caută un loc de muncă mai bine plătit decât în țara natală.

„Cred că mai conștiincioși pentru că nu sunt la ei acasă. Sunt mai îngrijorați așa, neobișnuiți ei, știindu-se suferind, într-o țară străină, mai conștiincioși, mai atenți.” (București, români, mixt, 16-65 ani)

„Sunt mai harnici decât românii. Eu așa consider, că sunt mai harnici decât românii și fac o comparație, când mergi la un alt loc de muncă, la început ești stingher, ești străin acolo, printre ceilalți care deja sunt. Și nu observai? Că parcă muncești mai cu spor. Vrei să-ți faci treburile și așa mai departe. Așa și ei, vin aici într-o țară străină, nu râdeți.” (focus grup, București, români, 16-35 ani)

„Aștia au interesul în muncă mai mult, într-adevăr. Și eu am observat asta, pentru că ei au plecat de acasă să realizeze ceva și au plecat de la distanță și vor să audă mama și tata de bine de ei. Sunt mai

departe de casă și se străduiesc mai mult, într-adevăr. Și practic le e teamă să nu deranjeze pe români. Au grijă să respecte legile.” (focus grup, Iași, etnic mixt, 16-35 ani)

„Cred că plecând din țara lor sunt mai motivați aici financiar, așa cum și românii noștri în țara... în alte țări unde merg, mai motivați financiar fiind devin și ei conștiincioși, responsabili, stând la locul de muncă! Cred că sunt mai motivați financiar aici decât la locul de muncă acasă.” (focus grup, Cluj, mixt etnic, 36-65 ani)

Unele persoane intervievate declară că străinii tind să fie mai politicoși, mai respectuoși, mai civilizați.

Un alt aspect menționat este acela că străinii din România sunt „naționaliști” și „foarte uniți”, rămânând „legați unii de alții” chiar dacă se integrează în comunitatea românească și „leagă prietenii de durată”. Unii dintre participanții la cercetare sunt de părere că este de dorit ca străinii să își păstreze tradițiile și trăsăturile culturale și să le perpetueze.

„Străinii, pentru că știu că sunt străini și trebuie să fie corecți, pentru că dovedind corectitudinea lor vor fi și ei respectați. Mi se pare că sunt, de cele mai multe ori, mai sinceri decât românii și, de ce nu, uneori, poate mai binevoitori. Un străin aici în România te va ajuta mai mult decât un român.” (Cluj, români, 36-65 ani)

„Sunt prietenoși, sunt politicoși, se fereșc să creeze probleme, vor să învețe cât mai mult de la omul de altă cultură, îi chiar interesează.” (focus grup, Timișoara, mixt etnic, 16-35 ani)

Sunt participanți consideră chiar că străinii sunt mai calzi și mai deschiși decât românii uneori, fiind dispuși să socializeze și să afle mai mult despre români. Mai mult, aceștia sunt văzuți ca fiind mai organizați decât românii și dând dovadă de un simț civic deosebit. Din punctul de vedere al simțului civic, respondenții consideră că este mai probabil ca un străin să încerce să aibă o atitudine mai conștiincioasă în acest context, tocmai datorită statutului său de imigrant și dorinței de a se face acceptat, spre deosebire de români care nu fac eforturi în propria țară. Dezinteresul pentru problemele comunității este privit de unii participanți atât ca o expresie a prelungirii unei mentalități imprimate de sistemul comunist, cât și ca un deficit comportamental structural.

„Românii nu au cultură civică pentru că nu au fost niciodată învățați... trăit în dictatură, unde nu aveau nici un drept, aveau partidul... apoi nu a fost educație în sensul ăsta.” (focus grup, Cluj, români, 36-65 ani)

„Și nu o s-o importăm niciodată pentru că ne temem de penibil, suntem egoiști, suntem flămânzi, suntem educați ca fiind oameni care trebuie să lupte tot timpul pentru ceva care este nu al lui și în exteriorul ușii tale nu te mai interesează absolut nimic.” (focus grup, Cluj, români, 36-65 ani)

Unii participanți consideră că nu se poate judeca global acest aspect, existând persoane cu caracteristici diferite în interiorul fiecărui grup. Alți participanți nu văd mari diferențe între români și străini, considerând că, dincolo de obiceiurile specifice fiecărei națiuni, există asemănări fundamentale în plan existențial:

„Are alte obiceiuri, dar și el vrea să trăiască, cum vreau eu și eu să trăiesc și muncește și își câștigă pâinea.” (focus grup, Constanța, mixt etnic, 36-65 ani)

„Nu se face nici o diferență, eu îi consider egali.” (focus grup, Cluj, români, 36-65 ani)

Aceste opinii privind diferențele culturale dintre români și cetățenii străini sunt foarte puternic contrabalansate de observațiile următoare:

„Da, categoric există diferențe culturale. În special cultura română e dominată de religie: încă suntem tradiționaliști, conservatori, comparativ cu țările, să zicem nordice ale UE, care deja au baza financiară și caută spiritualitatea. Ei, la noi e invers, noi suntem încărcăți de spiritualitate și căutăm financiarul.” (focus grup, București, români, 16-35 ani)

„Felul în care percep populația.. cetățenii români, din punctul de vedere al mentalității... și aici vedem mari diferențe și între noi și chinezi, mă gândesc că ei fiind obișnuiți cu anumite... știu eu... nu neapărat tradițiile, cât micile obiceiuri de zi cu zi... salutul, știu eu...își strică limba, pentru ei e o foarte mare schimbare și atunci... ăăă... felul în care trebuie să se adapteze, îi diferențiază, mai ușor se adaptează un cetățean să spun din Moldova, bine și ei sunt din țară terță dar din spațiul aproximativ

„european, decât o persoană care vine din Orientul îndepărtat, din Africa.” (focus grup, Cluj, români, 16-35 ani)

În ceea ce îi privește pe expatriați/expați – identificați, cel mai adesea, ca fiind cetățenii occidentali (inclusiv cei din Statele Unite ale Americii), având posturi de conducere în diverse companii multinaționale și implicit salarii foarte mari - românii consideră că o duc foarte bine, permițându-și lucrurile cele mai scumpe, „femeile cele mai superbe” și au o „viață bună, frumoasă”.

Relațiile dintre români și străinii care se stabilesc în România sunt văzute fie ca **neutre**, fie ca **bune**. Evaluarea acestor relații se face, în mod necesar, din perspectiva contactului direct cu cetățenii străini, aceștia fiind, de cele mai multe ori, mici comerciați, în majoritate resortisanți din țările terțe.

„Cei din Europa sunt foarte puțin cunoscuți de noi, cei care vin în țară, pentru că ei vin la nivel înalt, nu intră în contact cu majoritatea, cu oamenii care cunosc cât de cât realitatea, societatea noastră, viața. În schimb intrăm mai degrabă în contact cu ăștia alții din Asia, de pe unde or fi, pentru că te implică viața de așa ceva.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

Există un consens între participanții la cele 20 de focus grupuri referitor la faptul că populația din România, în mare ei majoritate, nu face diferența între statuturile diferitele străinilor cu care intră în contact, mai ales datorită lipsei de interes – „La el străinu-i străin. Că vine în țara asta și învață, sau vine și face business, e același lucru” - sau de informații față de subiect. Aceștia consideră că românii sunt prea preocupați de propriile probleme pentru a face această distincție sau pentru a o considera relevantă.

„Pentru că nu îi interesează. Nu, dar ideea este de ce ar face această distincție? Întrebare, întrebare... Nu au nici un motiv să aprofundeze atât de mult subiectul acesta încât să vadă diferența, că...” (focus grup, Timișoara, mixt etnic, 36-65 ani)

„La prima vedere nu poți să-ți dai seama că e refugiat sau... imigrant...” (focus grup, Cluj, români, 16-35 ani)

„De obicei lumea face nu diferența între imigranți și refugiați. Dacă aude de unul că e imigrant și de altul că e refugiat zice „ăsta a fugit de acolo, numai rău a făcut”; stai mai așa, mai în gardă un pic. Dar nu știu dacă îi interesează.” (focus grup, București, români, 16-35 ani)

„Nu, procentul este 1%, cei care se ocupă efectiv de imigranți, de asta, din structură, dar masele nu pot face diferența.” (focus grup, București, români, mixt 16-65 ani)

„Nu cred că fac diferențe, cel puțin oamenii de rând. Spunem din punct de vedere al statului, este o diferență.” (focus grup, Iași, mixt etnic, 16-35 ani)

Unii participanți consideră că totuși românii tind să folosească alte criterii atunci când percep diferențele dintre străinii cu care intră în contact:

„Adică unele persoane fac diferențe și după culoare: uite, ăsta-i negru, ăsta-i alb. La fel: ăsta-i evreu, ăsta-i creștin. Depinde de mentalitatea omului.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

„E religia, domnule. Religia e singura care delimitează. Ne delimitează între noi și ei. Portul. Musulmanii îi recunoști după port. Ei după aia stând la noi și trăind cu noi, deci ei se adaptează.” (focus grup, Iași, români, 36-65 ani)

Participanții consideră că este nevoie să se formeze o relație foarte apropiată cu un străin pentru ca pe români să îi intereseze să afle care este statutul acestuia în țară. Alții sunt de părere că este de prost gust să întrebi sau să te arăți interesat de statutul unui străin în țară.

„Dar să intru așa, cu bocancii în sufletul omului: Auzi, mă, tu ești refugiat sau...?” (focus grup, Timișoara, români, 16-35 ani)

Părerile respondenților sunt împărțite și în ceea ce privește **asemănările sau diferențele care există între resortisanții din țările terțe și alte categorii de străini** care trăiesc pe teritoriul României: unii participanți consideră că există mai degrabă asemănări, alții, mai numeroși, că există mai degrabă diferențe.

În urma analizei răspunsurilor respondenților, se poate spune că **principalele diferențe** dintre **resortisanții din țările terțe și cetățenii statelor membre ale Uniunii Europene**, așa cum sunt ele percepute de participanți, se pot grupa în următoarele categorii:

- Diferențe legate de scopul pentru care se află în România (studii, afaceri etc.) și în ceea ce privește legislația aplicabilă pentru fiecare grup;
- Resursele financiare de care dispun și, din această perspectivă, influență mai mare asupra României pe care o au străinii din țări membre UE, din Uniune Europeană venind cu precădere investitori, iar din țările terțe vin muncitori sau studenți;
- Religia;
- Comportamentul și modul de gândire/mentalitatea.

„Păi, neamțul, americanul serios, punctuali, cultură, sinceri, pe când turcul, pakistanezul, chiar și chinezul nu prea.” (focus grup, București, români, mixt 16-65 ani)

- Cetățenii din UE cunosc mai bine și respectă mai mult legile țării, spre deosebire de resortisanții din țări terțe care, în plus, se adaptează mai greu la contextul românesc

„Se comportă altfel în primul rând, în al doilea rând cunoaște legile Uniunii Europene sau cel puțin așa ar trebui să le cunoască, dacă e cetățean UE, și atunci s-ar integra, s-ar integra mult mai ușor la noi cunoscând legile, dacă noi facem parte din UE.” (focus grup, Constanța, români, 36-65 ani)

- Nivelul de civilizație
- Nivelul de instruire

„Vesticii sunt mai bine pregătiți, pe joburile lor.” (focus grup, București, români, mixt 16-65 ani)

„Mai degrabă de pregătire profesională. Cei care sunt din EU sunt mai pregătiți.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

„Și deosebirea dintre ei este că cei extracomunitari – stau să mă gândesc că – sunt mai bine pregătiți decât comunitarii. Vorbesc de cultură generală. Din punctul meu de vedere comunitarii nu au pregătire, cultură generală mai bună.” (focus grup, București, români, mixt 16-65 ani)

- Felul în care îi percep pe români, prin prisma diferențelor culturale
- Din lumea arabă vin mai mulți bărbați decât femei
- Dorința de integrare în societatea românească este mai mare în rândul cetățenilor din UE.

„Ei încearcă să se integreze. Eu cunosc în Apahida două persoane care, deci încearcă să iasă cu lumea din sat, că acuma un sat îi Cluj, să cunoști, lumea se cunoaște mult mai bine ca în oraș, că în oraș nu cunoști pe nimeni. Sunt, cunosc doi, unu care are fabrica aia, un olandez, care are fabrica aia de căsuțe, și unul care, un italian, care lucrează la, el numai perioadă scurtă de șase luni până la fabrica aia. Deci, ei îs...” (focus grup, Cluj, români, 36-65 ani)

Scopul cu care vin în România cele două tipuri de imigranți, privit mai sus ca un punct de diferență, reprezintă și **una dintre principalele asemănări rtt și cetățenii din Uniunea Europeană**. Unii respondenți amintesc, de asemenea, și faptul că imigranți din ambele categorii *“caută femeile din România”*. Pe de altă parte, indiferent de spațiul geografic din care provin imigranții, se consideră că ei sunt reprezentanții unor alte culturi care *aduc ceva nou în România*, participanții indicând ca o asemănare între rtt și cetățenii comunitari faptul că *sunt altfel decât românii*. Alte două asemănări dintre cele două grupuri sunt reprezentate de dorința acestora de a învăța limba română și dorința de specializare, afirmații valabile, mai ales, în cazul studenților și al oamenilor de afaceri.

O caracteristică comună imigranților în România, este potrivit afirmației, cu caracter concludiv dar și resentimentar, faptul că *„toți își urmăresc interesul”* (focus grup, Iași, români, 36-65ani). Termenul *„interes”* este des folosit de către cei intervievați, având conotații diferite în funcție de contextele folosite, adesea încărcate negativ sau peiorativ.

„Imigranții din țările extra-europene au venit ori nevoiți de situația, de statutul lor de persoană fizică și au căutat un loc de muncă sau au venit să investească, dar minor, față de cei din Europa. Deci

europenii, din Uniunea Europeană, care au venit pentru interes. Că n-o să vedem noi un spaniol care să vină la noi în țară să culeagă grâu.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

„Deci, mai interesați de faptul că-s veniți pentru muncă. Își urmăresc interesul.” (focus grup, Constanța, români, 36-65 ani)

Una dintre opiniile foarte interesante se concentrează asupra dorinței de integrare a străinilor în România ca fiind cea mai importantă trăsătură comună ambelor categorii de imigranți.

„Singura asemănare la care mă gândesc: în primul rând cei care sunt din spațiul UE sunt clar, au un nivel de viață de unde au plecat mult mai ridicat; cei care vin din afară la noi, majoritatea care nu sunt din spațiul UE, mă gândesc la cei care vin pentru un loc de muncă aici, mai bine plătit decât la ei - deci singura asemănare la care mă gândesc este exact ce spuneam: doresc să se integreze, și în rest sunt numai diferențe. (București, români, 16-35 ani)

Referitor la **părerile străinilor despre români**, majoritatea participanților consideră că străinii care se stabilesc în România au o părere bună despre români, deși există și cei care consideră opusul. Totodată, unii dintre participanți consideră că părerea pe care aceștia și-o formează este dependentă experiențele personale și de filtrul cultural prin care această opinie se formează.

„Nu știu, dacă n-ar fi avut o părere bună nu ar fi venit aici, asta cred io.” (focus grup, Iași, români, 16-35 ani)

„Sunt bine primiți, dacă le place rămân, dacă nu, pleacă înapoi.” (focus grup, Timișoara, români, 16-35 ani)

„Poate au o părere nu foarte bună dar nu au de ales..a fost singura țară în care pot să facă ce și-au dorit.” (focus grup, Cluj, români, 16-35 ani)

Pentru a descrie impresia pe care cred că și-o formează străinii despre români, respondenții au folosit o serie de cuvinte ce pot fi grupate în trei categorii: **cuvinte cu conotații pozitive, cuvinte neutre și cuvinte cu conotații negative**.

Astfel, ținând de prima categorie, cea a **cuvintelor cu conotații pozitive**, în opinia românilor, imigranții îi văd pe aceștia ca fiind „deschiși, ospitalieri, primitori, binevoitori, sociabili, respectuoși, comunicativi, calzi” și „mult mai civilizați decât se așteptau”. Nu lipsește nici aprecierea că România este „o țară cu femei frumoase”. Părerea străinilor față de autohtoni poate fi exprimată și prin **cuvinte neutre**, dintre acestea cele folosite de respondenți sunt „vorbăreți, diferiți și reprezentând un amalgam de culturi și obiceiuri”. Dintre **cuvintele cu conotații negative** folosite pentru a descrie impresia pe care și-o formează străinii despre români putem aminti: „neinteresați, reticenți, necivilizați, periculoși, inferiori, necăjiți, incuți și proști”.

„Ei au o părere proastă că suntem necăjiți, suntem incuți, ei cred că-s cuți că vin la noi și se cultivă. Românii sunt cei mai proști oameni. Cotați de ceilalți.” (focus grup, Iași, români, 36-65 ani).

Românii sunt văzuți și ca fiind „invidioși, fățarnici, șmecheri, ticăloși, ușor de fraierit și superficiali”.

„Sunt foarte primitori e adevărat, dar și sunt foarte superficiali în ceea ce privește sar imediat să afle, cum te numești, de unde ești, ce vrei să faci, suntem colegi, suntem amici, ne cunoaștem, ne salutăm pe stradă, dar nu mă interesează mai mult de atât!” (focus grup, Cluj, etnic mixt, 16-35 ani)

Multe dintre cuvintele cu conotații negative sunt utilizate pentru a descrie primele impresii pe care le au străinii despre români, altele descriu însă o realitate cotidiană, ținând mai degrabă de alt domeniu decât cel al relațiilor interumane - avem drumuri proaste; corupție; sate ca în Evul Mediu, inegalitate a veniturilor. O opinie a unuia dintre participanți este concludivă pentru a înțelege modul în care se pot structura părerile străinilor despre români.

„Când vin, eu așa cred că au o părere foarte bună, dar asta nu se mai știe când pleacă,” (focus grup, Constanța, români, 36-65 ani)

TIPURILE ȘI CALITATEA INTERACȚIUNILOR POPULAȚIEI GENERALE CU STRĂINII

Majoritatea persoanelor prezente la focus-grupuri au interacționat cu cetățeni străini în diverse contexte, cum ar fi relații de muncă, frecventarea acelorași instituții școlare, cercurile de apropiați ale familiei sau de prieteni. De multe ori, contactele cu persoanele străine au avut ca rezultat prietenii durabile. Se consideră că interacțiunile românilor cu cetățenii străini sunt favorizate și de faptul că cei dintâi cunosc limbi străine, ceea ce le permite o comunicare mai ușoară. În schimb, străinii fie nu vorbesc alte limbi decât cea maternă, fie nu stăpânesc foarte bine limba română, fapt care uneori poate îngreuna schimbul de informații.

În general, interacțiunile cu străinii au fost caracterizate drept pozitive, în sensul că participanții s-au declarat, de cele mai multe ori, mulțumiți de calitatea acestora și au apreciat felul în care străinii se integrau în societate. În câteva cazuri, relațiile cu străinii au fost mai puțin apreciate.

„Străinii cu care am interacționat au fost în facultate, cu studenți din Republica Moldova care erau la un nivel, din păcate, inferior față de noi, în sensul că erau mai sălbatici.” (focus grup, Iași, români, 16-35 ani)

Referitor la angajatorii care provin din alte țări decât România, participanții se raportează la experiența personală, relatând atât interacțiuni pozitive, cât și interacțiuni negative. Unele persoane care au lucrat pentru patroni străini au fost plăcut surprinse de abordarea acestora față de mediul organizațional, precum și de disciplina impusă în producție. Există cei care declară că au fost exploatați de către angajatorii străini, care nu erau preocupați de angajații lor, în timp ce alții spun că străinii erau „mai deschiși, mai relaxați”, dând dovadă de respect pentru angajat, spre deosebire de români, care vor „să demonstreze că sunt șefi”.

„Deci unii au o părere bună și își tratează foarte bine angajații, românii îi respectă, îi apreciază...și sunt alții care puțin, puțin spune...noi suntem altceva...” (focus grup, Timișoara, mixt etnic, 36-65 ani)

„Dar îmi doresc să am patroni străini. Pentru că ei sunt capitaliști, și altfel răsplătesc valoarea. Nu te țin peste program aiurea numai ca să stai. Multe chestii. Și arabii și străinii de aici care sunt patroni, încearcă să facă asta. Sunt corecți cu cei care muncesc pentru ei. Părerea mea.” (focus grup, București, mixt etnic, 16-65 ani)

„Eu v-am spus că am lucrat la o firmă unde patronul era sîrb, și eu sunt tot sîrboaică și am avut o legătură foarte bună cu șeful meu. Acuma nu știu, pentru că sunt și eu sîrboaică sau altă cauză. Dacă aveam nevoie de ceva mă ajuta, mă întreba tot timpul, bine am fost și singura angajată, era o firmă mică de import-export, dar a fost în regulă. Chiar i-a păsă, cum se spune. Dar am înțeles că a avut și alte angajate înaintea mea și la fel s-a comportat. Le-am cunoscut pe două dintre fostele angajate și la fel s-a comportat, deci a fost în regulă.” (focus grup, Timișoara, mixt etnic, 16-35 ani)

„Ca angajat, nu exista o politică legată de personal, nu aveau pic de respect față de angajați, ca niște animale ne tratau.” (focus grup, București, români, 16-65 ani)

„Noi am făcut o masă acolo bogată, cum să zic? Toți au mâncat, dar au mâncat toți până la urmă. Au vrut ei să fie mai finiți, așa, dar până la urmă au mâncat de-au dat și pe-afară. Când am fost noi la ei, când ne-a venit și nouă rândul să mergem la ei, la ei un ceai, un pahar cu apă, o chestie fină, o cafeluță. Adică subțire-subțire. Cam zgârciți.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

Cei mai mulți dintre participanți spun că **înțelegerea și respectarea culturii societății gazdă e o condiție fundamentală pe care străinii trebuie să o accepte și să o îndeplinească pentru a deveni parte a unei noi societăți. Desigur, aceasta nu implică renunțarea la propria identitate culturală.** Se așteaptă din partea străinilor să respecte populația țării în care locuiesc, respectiv să îi considere pe cetățenii acestei țări egali lor și să nu îi trateze cu aroganță sau cu superioritate.

Persoanele străine care locuiesc pe teritoriul României ar trebui să respecte scopul pentru care au venit. Oamenii se așteaptă ca străinii care au venit pentru a munci, să facă acest lucru, la fel și cei care au venit pentru studii sau pentru afaceri. În plus, participanții au declarat că ar fi bine ca străinii să se implice pe cât posibil și în viața comunității, mai ales din apropiata vecinătate (de exemplu, să participe la ședințele cu locatarii din zona în care locuiesc).

„În funcție de scopul de care au venit, e posibil să respecte traiectoria, adică să nu vină pentru o treabă și să înceapă cu alte mișmașuri și prostii.” (focus grup, Cluj, români, 16-35 ani)

„Și să se implice în, exemplu, la scara blocului. Sunt acele ședințe, chiar dacă nu înțeleg mare lucru.” (focus grup, București, mixt etnic, 16-65 ani)

În ceea ce privește **analiza comparativă a modului în care sunt primiți românii în străinătate față de felul în care sunt primiți străinii în România**, participanții la focus grupuri au fost, în general, de părere că românii sunt cu mult mai prost decât sunt primiți străinii de către români. Cei intervievați s-au referit adesea la acest aspect din perspectiva evenimentelor din Italia și Franța (repatrieri ale cetățenilor români în majoritate etnici romi). În cadrul acestei secțiuni un loc deosebit l-a reprezentat problema romilor migranți în special în țări ale Uniunii Europene și considerați ca țapi ispășitori pentru multe dintre atitudinile ostile față de români ale cetățenilor din acele state. Se consideră, totodată, că modul în care sunt primiți românii în alte țări este influențat de cazurile negative intens mediatizate, care au ca efect formarea unei percepții distorsionate asupra românilor. Au existat, totuși, nuanțări și distincții, participanții fiind de părere românii cu studii superioare și foarte calificați care aleg să lucreze în străinătate sunt primiți cu mult respect.

Au existat și păreri conform cărora românii sunt mai bine primiți în străinătate decât sunt primiți străinii în România. Această opinie este argumentată prin prisma mentalității românești care descrie societatea românească fiind conservatoare și respectiv temătoare la tot ceea ce vine din afara țării.

Referitor la eforturile care se impun pentru a îmbunătăți imaginea străinilor aflați în România, unii dintre participanți au fost de părere că această imagine se construiește și se întreține prin comportamentul acestora în noua societate în care se integrează. Astfel, respondenții din această categorie nu consideră că este neapărat nevoie de eforturi deosebite în acest sens, din partea societății-gazdă.

„Ar trebui să se integreze ei printre noi și nu noi să le facem lor pe plac...adică...” (focus grup, Timișoara, mixt etnic, 36-65 ani)

„Depinde de el. Că el dacă a intrat în comunitatea asta a noastră, el trebuie să se adapteze la noi.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

„Ar trebui în primul rând și în primul rând, deci ar trebui ca ei să se adapteze stilul de viață față de țara din care au venit. Ar trebuie să-i ajutăm și noi.” (focus grup, Iași, români 36-65 ani)

Promovarea mai intensă și cât mai corectă de către autoritățile și mass media românești a unor cazuri ale imigranților în România - povești de succes - și a evenimentelor care valorizează diversitatea culturală poate fi, după părerea respondenților, un pas suplimentar în construcția unei percepții pozitive asupra străinilor. Acest argument este susținut și de faptul că, în prezent, se prezintă în mass-media știrile preponderent negative. Implicarea cetățenilor din țările respective în aceste acțiuni poate fi definitoriu pentru o mai bună înțelegere a profilului lor identitar și, mai mult, conferă atât o încărcătură valorică și de credibilitate deosebită actului de informare propriu-zis.

„să spună ei înșiși; e cea mai sigură sursă de informare, cea mai puțin distorsionată...și statul din care provin.” (focus grup, Cluj, români, 16-35 ani)

„No bun, îi popularizăm în ideea în care să se știe despre ei că au făcut lucruri bune! Vă dau un exemplu. Este la Cluj un grup al oamenilor de afaceri olandezi, care chiar vor să facă lucruri bune, dar au fost popularizați puțin și numai în câteva ziare țintite! Acuma numa' cine citește acele ziare sau rubrica economică dintr-un ziar va ști despre ei, restu' vor ști mai puțin!” (focus grup, Cluj, români, 16-35 ani)

Există însă și respondenți care afirmă că astfel de activități nu sunt necesare, mult mai importante fiind problemele, imaginea și gestionarea situației mult mai stringente a cetățenilor români.

„Deci, eu aș zice să nu fie prea mult promovați, prea mult scoși în față, pentru că și-așa suntem noi vai și-amar. Și ai noștri trebuie promovați.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

INTEGRAREA STRĂINILOR ÎN SOCIETATEA ROMÂNEASCĂ

În cadrul cercetării, integrarea străinilor, cu precădere a celor proveniți din țări din afara Uniunii Europene, a fost definită de către respondenți ca un proces ce implică atât dorința de integrare a ambelor părți - rtt și cetățenii români, cât și îndeplinirea de către străini a unor cerințe considerate esențiale de către autohtoni. Astfel, au existat persoane care consideră că integrarea depinde, înainte de orice, de voința străinilor de a se integra în societatea românească: „Să-și dorească în primul rând” (focus grup, Cluj, români, 36-65 ani), fapt care, consideră unii respondenți, nu este întotdeauna foarte evident, cel puțin în ceea ce privește unele categorii de străini.

„După părerea mea eu cred că ei nici nu chiar încearcă să se integreze, ei își formează grupurile lor, am văzut multe cazuri de genul ăsta, spre exemplu, un cetățean din Republica Moldova, ei au seara lor când se întâlnesc, duc în club, au seara lor când ies la o bere, au seara lor când își rezolvă o problemă... Asta-i părerea cred că despre toți cei care vin din afară, se formează grupurile lor și foarte puțin socializează cu noi.” (focus grup, Iași, români, mixt 16-65 ani)

„Parcă vor să treacă cumva, neobservați, încearcă să nu iasă prea mult în față, așa. Dar nici nu le place să iasă în evidență, lor. Nu sunt ca noi, știu...” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

„E important cât de mult vor să se integreze, pentru că de exemplu dacă ar fi o comunitate de ă, arabi, nu cred că ei își doresc foarte mult să se integreze. În afara faptului că se duc la moscheea la care se roagă, cred că alte forme de, și faptul că se îmbracă tradițional și asta impune o anumită barieră civilizațională până la urmă și, îi mai și stai prin preajma lor și vezi că, mă rog, cum mănâncă, cum se distrează, ce fac, cazul meu, că am pe cineva chiar în preajma mea. Atunci cred că e o barieră și ei, cred că ei nu-și doresc. Depinde cât de mult își dorește imigrantul respectiv să socializeze și să se implice în...” (focus grup, Cluj, români, 36-65 ani)

Părerea celor mai mulți dintre respondenți față de problematica integrării străinilor a fost că principalul efort pe care aceștia trebuie să îl facă este învățarea limbii țării în care locuiesc. Limba este vehiculul care facilitează crearea contactelor și posibilitatea cunoașterii realităților românești. De asemenea, majoritatea respondenților au susținut nevoia respectării legilor noii societăți în care străinii vor să se integreze.

„În primul rând să respecte legile statului respectiv și să-și facă o formă legală. Țăsta e primul pas pe care îl face în momentul în care ajunge în România, indiferent că-i student sau orice este.” (focus grup, Cluj, români, 36-65 ani)

„Să cunoască legea, în primul rând. Fiindcă legile non-UE sunt foarte diferite de legile românești.” (focus grup, București, români, 16-35 ani)

Respondenții văd învățarea obiceiurilor unei țări, coroborată cu respectul față de religia majorității, ca fiind fundamentul pe care se construiește integrarea culturală a străinilor.

„...nivel de tradiții da, dar să ne respecte, adică să nu vină, el, imigrantul și să deranjeze cumva tradițiile zonei respective, în felul ăsta să le respecte, să nu le schimbe.” (focus grup, Cluj, români, 16-35 ani)

„Ce să facă cu religia? S-o respecte, chiar dacă nu o acceptă. În strict sensul că dacă noi suntem ortodocși și vine un musulman la noi, deci să respecte și sărbătorile noastre când le avem, ca să poți să-l primești. Că altfel nu poți, nu știi dacă poți să te adaptezi în totalitate.” (focus grup, București, români, mixt 16-65 ani)

Extrem de interesantă și utilă pentru înțelegerea auto-stereotipurilor românilor și a modului de abordare a problemelor legate de integrarea străinilor în România este următoarea opinie:

“Care ar fi calitățile noastre care ne califică ca popor pentru a integra pe cei veniți din străinătate față de alte popoare? Bănuiesc că nu există o astfel de rețetă, adică așa, la nivel global. Cred că fiecare se

simte mai mult sau mai puțin integrat, depinde cercul în care a nimerit, că nu poți să zici că eu mă integrez în România. Că una e dacă a nimerit într-un anume cerc de oameni și alta e în alt cerc de oameni. Ok, contează și contextul statului respectiv, dar asta nu poți să-l controlezi tu ca și persoană când ai venit sau cei cu care ai venit în contact din România n-au o influență. Dar așa, strict umană, putea să vină de oriunde, dacă nu e bine primit de respectivii, tot degeaba, fie că sunt români, fie că sunt din alte țări cei care ar primi astfel de străini, deci nu cred că există așa, o rețetă: noi suntem ospitalieri. Habar n-am, nu știu, dacă încercați 10 uși de pe scară, de la vecini, nu o să vă deschidă. Nu suntem chiar așa ospitalieri. Nu știu, poate acum 2 generații, când trăia toată lumea în mediul rural, ok, eu încă locuiesc în mediul rural, acolo da, știu, acolo da, poate fi noțiunea de ospitalitate, că-l vede pe unul pe stradă și-l primește cu dragă inimă. La oraș nu cred că se mai întâmplă cu ospitalitatea și astea sunt niște texte de care noi ne cramponăm așa, ca popor, pur și simplu le multiplicăm de fiecare dată, și copiii noștri tot așa le înțeleg, noi suntem așa, ospitalieri dar nu vine nimeni să se bucure de ospitalitatea noastră.” (focus grup, București, români, mixt 16-65 ani)

Pornind de la aceste aserțiuni, putem identifica o serie de factori care inhibă, respectiv facilitează integrarea cetățenilor străini, în special a celor din țările terțe.

I. Astfel, **potențialele obstacole pentru integrare** fie țin de existența unor **diferențele culturale** percepute ca atare și generatoare de **comportamente determinate cultural**, fie sunt generate de **temeri**, adesea **imaginare** și de existența unor **stereotipuri și prejudecăți**.

„Da, este oarecum o barieră culturală, din cauză că fiecare are obiceiuri, tradiții de acasă și în funcție de ceea ce vor, ce vrea persoana, acel grup să facă în societatea care-l primește, dacă vrea să se impună sau dacă vrea să se integreze ca minoritate, că multe persoane pur și simplu, anumite grupuri vin într-o societate nouă și vrea ea să-și impună propriile reguli și să-i, să fie acceptați așa cum sunt. Unii, alte grupuri vin ca să se integreze mult mai ușor și nu țin cont de tradiția și cultura lor. Asta-i în funcție de fiecare cultură, fiecare obicei care, este la fiecare colț.” (focus grup, Iași, români, 16-35 ani)

Spre exemplu, unii dintre respondenți au fost de părere că unui bărbat arab îi va fi greu să trateze femeile ca fiind egalele lui, din moment ce în cultura sa femeile sunt mai degrabă docile și supuse bărbatului.

„Da, cultura arabă, deci are anumite reguli. Bărbații nu stau în aceeași cameră cu femeile, bărbații nu stau la aceeași masă, în momentul când bărbații vorbesc, ele trebuie să plece. Femeia e slugă face mâncare și face copii. Și la noi este altceva. Și este foarte greu ca ei să se adapteze în momentul când ei vin aici la noi, să considere femeia egală.” (focus grup, Iași, români, 36-65 ani)

Unii dintre participanți au fost de părere că românii sunt foarte reticenți să intre în contact direct cu alte culturi sau chiar manifestă o anumită cultură teamă de străini.

„Românii au teama asta că dacă dăm un deget ne ia toată mâna, adică azi e ceva, mâine au alte pretenții.” (focus grup, Iași, români, 16-35 ani)

Aceste temeri crează o atitudine ambivalentă, pe de o parte existând pericolul pe care îl reprezintă străinul și valorile sale - de exemplu, religia, respinse a priori în condițiile în care acesta încearcă să le păstreze - ceea pentru unii respondenți ce poate echivala cu impunerea acestora, iar pe de altă parte apelul la, și utilizarea stereotipurilor. Teamă de “celălalt” poate conduce la folosirea unor exemple extreme (dărâmarea bisericilor de către străini) pentru a ilustra o stare de spirit, contrabalansate de altele cu acoperire în realitate.

„Religia, religia, îi văd pe ăștia, pe musulmanii ăștia, ăștia respectă niște ore, își fac mătânii, dar nu mai bagă pe nimeni în seamă. Unii nu se lasă, n-ar renunța sub nici o formă...” (focus grup, București, români, mixt 16-65 ani)

„Să nu încerce să ne influențeze pe noi, trebuie să respecte și moralitatea noastră... să o respecte, nu neapărat să o urmeze, dar să o respecte. Dacă noi ca stat suntem creștini nu o să vină ei să-mi dărâme biserica pentru că ai obținut nu știu ce ca să faci o moschee.” (focus grup, Timișoara, mixt etnic, 36-65 ani)

„Religie în nici un caz. Dacă vor să-și facă moschee și-au făcut. Arabii au moschee.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

„Nu am venit cu musulmani...dar în schimb dacă noi suntem un popor care ...să vină ei cu homosexuali nu sunt de acord ca să-mi vină emigranți și să se țină de mână doi bărbați, să-mi impună mie vizual să accept.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

Străinul este perceput ca element perturbator al unei ordini a lucrurilor, mai ales de către persoanele mai în vârstă din grupa 36-65 ani. Tot dintre aceste persoane face parte și grupul celor care declară ferm că nu ar accepta ca membru al familiei cetățeni din afara Europei sau de culoare.

„Noi suntem prea, prea, prea...cum să spun, nu ne implicăm în treburile astea. Am văzut fetele românilor care au plecat cu arabi cutare, alea în momentul în care au pus piciorul acolo...cu șal, cu năframă. Aici i-ai spus lui unu să fie cu șalul acela ...?” (focus grup, Timișoara, români, 36-65 ani)

„Da, da. European. În nici un caz din Asia. Să fie din Europa. Nu-mi place de culoare.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

Existența anumitor stereotipuri, în general cu valențe negative, pot reprezenta un obstacol în ceea ce privește acceptarea și integrarea străinilor. Simplul fapt că aceste constructe preced de multe ori contactul sau cunoașterea nemijlocită a străinilor, face ca persoanele mai puțin educate și care au călătorit mai puțin să fie predispuse la un anumit comportament față de străini, generând, implicit, dificultăți în conviețuirea cu aceștia. În această privință s-a conturat o distincție între generațiile tinere și cele mai în vârstă, cele dintâi fiind mai degrabă înclinate spre acceptarea străinilor. Stereotipurile menționate de participanți au vizat unele grupuri etnice: arabi, chinezi, moldoveni, ruși, italieni și se referă la caracteristici presupuse ale acestora.

„Arabii sunt percepuți ca teroriști. Dar nu-i adevărat. Chinezii sunt criminali. Poate că până acum nu cred că mai este.” (focus grup, Timișoara, români, 36-65 ani)

„Eu acum jumătate de an, aproximativ, eram în metrou și era un arab. Fără să fac referire la ce naționalitate. Deci era un domn îmbrăcat cu, eu nu cunosc, nu știu hainele acestea largi așa. Jabala se numesc și scormonea ceva pe acolo. Deci eu m-am speriat, sincer.” (focus grup, Timișoara, români, 36-65 ani)

„Și chinezii au pus în valize niște corpuri tăiate bucăți. Așa că...” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

„Asiaticii știu eu cred că sunt totuși cei mai periculoși pe tot mapamondul. Pe toată planeta. Ce înțeleg eu prin asiatici. Să nu ne referim neapărat la Asia Mică. Să nu ne referim la Iran, Irak, arabi, pentru că asta e pericolul și cu terorismul, deci asta nu înseamnă Asia, asiatici.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

„Pe moldoveni îi consideră escroci, pe arabi la fel, chinezii sunt cu valizele.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

„Asasini, sunt mai asasini decât noi. Cine, un ucrainean sau un rus... nu?” (focus grup, Iași, români, 16-35 ani)

„Ca italienii, ca mafioții cum sunt italienii.” (focus grup, Timișoara, români, 16-35 ani)

Observațiile noastre se adaugă, întărindu-le și confirmându-le, celor desprinse din cercetări anterioare asupra subiectului. Astfel, în raportul *Valori românești, valori europene* realizat de IRSOP la solicitarea Delegației Comisiei Europene în România și publicat în septembrie 2005, peste 60 la sută dintre respondenți se declaraseră de acord cu afirmația „arabii, turcii, chinezii sunt necinstiți”.⁸⁷

Este foarte interesant procesul de construcție al imaginii străinului, în special din țări terțe, pornind de la caracteristici fizice, anatomice și care asociază unor comportamente, de regulă, necunoscute de către români pot genera ulterior stereotipuri și prejudecăți. Lipsa de contact sau de informații amplifică acest proces.

„Cred că sunt chelioși majoritatea. Și se tund...Au ceafa...ceafa...” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

„Da, de indieni am auzit în special o ..., foarte urâtă pentru ei așa, în sensul acesta, dar nu știu dacă e un mit, eu cred că e adevăr, ăă ... cu mirosul, nu neapărat că miroase urât .. și noi pentru ei mirosim urât ... da, e adevărat ... pentru că au un regim alimentar diferit de noi, mănâncă foarte multe legume,

⁸⁷ <http://www.infoeuropa.ro/jsp/page.jsp?cid=2895&lid=1#10>

foarte multe ... păstăioase, ăă ... foarte puțin cu carne, foarte multe condimente, și-atunci pielea ia un anumit miros care ... ăă ... bine, dacă e foarte îngrijit, foarte spălat, și foarte parfumat nu se simte. Dar de exemplu să încercați odată să stați lângă cineva arab, mă rog, cineva de culoare mai închisă, ăă ... după o, din asta, ședință de fitness sau când transpiră așa, se simte ... și ei ne simt pe noi.” (focus grup, Cluj, români, 16-35 ani)

Aceste afirmații nu trebuie să conducă în mod necesar la concluzia că românii sunt rasiști sau xenofobi, ci mai curând la conștientizarea faptului că gradul de necunoaștere este foarte mare, atât în rândul tinerilor cât și al persoanelor mai în vârstă. Există și stereotipuri ce descriu atitudini și comportamente apreciate de către respondenți în mod pozitiv sau pentru a diferenția între anumite grupuri de străini.

„Chinezul este un om foarte muncitor față de român.” (focus grup, Cluj, români, 36-65 ani)

„Acum ne referim la chinezi, dar sunt și ceilalți străini care sunt pe piața noastră din Europa de vest care el zice domne, eu știu să fac cana asta. Păi cana asta o fac. Nu mai fac și pixul ăsta sau asta. La noi se face mai mult și mai prost. Ei fac mai puțin și mai bine.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

Există și acei participanți care consideră că nu se poate judeca global acest aspect, existând persoane cu caracteristici diferite în interiorul fiecărui grup. Unul dintre factorii de succes ai oricărui demers de integrare a străinilor îl reprezintă timpul, perioada de ședere pe teritoriul unei țări. Așa cum remarca un participant, este un proces de durată, rezultatele integrării, succesul sau insuccesul acesteia fiind vizibile la nivelul generațiilor ulterioare.

„Deci, integrarea se face în timp. Și integrare înseamnă generații, trebuie să treacă generații.” (focus grup, Cluj, români, 36-65 ani)

În ceea ce privește factorii care pot favoriza integrarea, participanții au fost în unanimitate de acord că există naționalități care se integrează mai ușor în România, însă criteriile de nominalizare a acestora au variat în cadrul grupurilor. Se pot distinge însă o serie de condiții care favorizează integrarea, acestea subsumându-se, în general, următoarelor categorii: apartenența la aceeași familie lingvistică **și presupuse** similarități culturale, atitudinale și comportamentale **generate de aceasta**; proximitatea geografică **și, implicit,** mentalități și obiceiuri asemănătoare; religie comună (ortodoxă).

Cetățenii din Republica Moldova au avantajul de a cunoaște limba, fapt care facilitează considerabil procesul lor de integrare. În plus, din discuții a reieșit faptul că persoanele din Republica Moldova sunt percepute ca fiind foarte apropiate de români, atât din punct de vedere istoric, cât și din punct de vedere cultural.

„Păi, spre exemplu, mai bine se integrează un moldovean, că e lângă noi și mai știe și limba, decât ăsta din Tadjikistan; dacă vin oameni simpli.” (focus grup, București, români, 16-35 ani)

În același timp, proximitatea geografică sau apartenența la un fond cultural sau religios comun sunt factori ce contribuie la integrarea mai ușoară a rtt. Popoarele balcanice sunt percepute ca fiind capabile să se adapteze mai ușor în România, datorită asemănărilor dintre mentalități și obiceiuri, inclusiv comerciale.

„Poate sârbii, maghiarii, care cât de cât au mai venit în contact cu țara, popoarele din vecinii în general.” (focus grup, Cluj, români, 16-35 ani)

„Mentalități, da! Deci eu am văzut cum chefuiesc cei din Macedonia, sau Bulgaria sau... și e foarte asemănător, sau să vorbim de Ucraina și ei sunt foarte asemănători, deci satele din Ucraina sunt foarte asemănătoare cu cele din România!” (focus grup, Cluj, etnic mixt, 16-35 ani)

„Eu zic că da; cu cât cultura seamănă mai mult. De exemplu, armenii se simt foarte bine în România. Macedonii aș putea spune.” (focus grup, București, români, 16-35 ani)

„Turcii se integrează foarte bine la noi, fiindcă ăia sunt cu negoț; grecii la fel.” (focus grup, București, români, 16-35 ani)

Cu cât diferențele sunt mai vizibile sau mai puternic accentuate - limbi foarte diferite, religii, trăsături fizice, diferențe comportamentale și habitusuri culturale, pe fondul informațiilor

incomplete sau lipsă de care vorbeam mai sus, cu atât este mai mare tendința respondenților de a afirma că procesul de integrare este mai dificil sau chiar imposibil.

„Știu că sunt obstacole foarte mari, culturale. Musulmanii, musulmanii se adaptează foarte greu.” (focus grup, București, mixt etnic, 16-65 ani)

„Arabii nu o să se integreze niciodată pentru că au alt mod de a privi viața. Unul dacă îți vine din China se integrează mai ușor, unul care îți vine din Polonia și mai ușor, pentru că-i mai aproape. Cam asta este.” (focus grup, Cluj, români, 36-65 ani)

„La început sunt diferiți, dacă stau aicea 5 ani, au toate trăsăturile noastre. Îi adaptăm noi cu forța.” (focus grup, Timișoara, români, 16-35 ani)

Depășirea barierelor culturale este, totuși, cu atât mai facilă cu cât românii – consideră persoanele intervievate - dețin anumite atribute favorabile acestui proces. Aceștia sunt toleranți, deschiși, prietenoși și, nu în ultimul rând, foarte ospitalieri. În ciuda abundenței de epitete pozitive referitoare atitudinea românilor față de străini, au existat și respondenți care au avut un punct de vedere mai circumspect și au avansat puncte de vedere diferite de cele ale majorității.

„Eu cred totuși că românii par deschiși, dar în realitate sunt destul de conservatori. Există reticență. Și asta este o realitate.” (focus grup, București, români, 16-35 ani)

„Nu, majoritatea sunt mult prea conservatori. Mai ales, generațiile vechi.” (focus grup, Iași, mixt etnic, 16-35 ani)

Mulți dintre cei intervievați consideră că românii fac eforturi pentru a cunoaște cât mai mult despre alte popoare (informații despre istorie sau geografie) și, de asemenea, se străduiesc să accepte obiceiurile și valorile străinilor. Mai mult chiar, există persoane care consideră că românii sunt depozitarii unor atribute pozitive ce lipsesc majorității străinilor.

„Noi căutăm să știm geografie, elemente de geografie, elemente de istorie de la lume, dar ei nu, ei îi interesează statutul lor, țara lor și nu se complică, noi ne complicăm prea mult și să-i înglobăm, noi, poate mai degrabă, noi muncim mai mult ca să acceptăm străini sau valorile lor sau obiceiurile lor decât ei pe-a noastre. Noi le-am luat și Halloweenu', noi le-am luat și toate cele...” (focus grup, Iași, mixt etnic, 16-35 ani)

„La noi găsim de toate, toate atributele care-s ale unor străini noi, le avem și noi, sau putem să le avem, pe când ei nu.” (focus grup, Iași, români, 16-35 ani)

Nu lipsesc însă și pozițiile mai circumspecte față de nivelul prezumat de cunoaștere generale ale cetățenilor români, în general.

„Sunt mulți care nu știu unde este China, unde-i India, unde-s... Îs mulți de-ai noștri.” (focus grup, București, români, 35-65 ani)

„Dacă despre Iordania nu știu, chiar nu trebuie să te uimești absolut deloc. Nici despre cei din Republica Moldova nu se știa. Acum 8 ani când am venit în România eram întrebată – televizorul e prea mult – mă întrebau cu ce mână îmi fac cruce și dacă am hârtie igienică ... deci există lucruri...Și într-adevăr întrebau dacă Siberia e lângă noi și colegii mei mai mari râdeau: da, e peste gard, pășești gardul și ești în Siberia. Deci chiar nu se știe, românii – nu toți, nu-i băgăm pe toți în aceeași oală – dar sunt o parte din români care mai mult decât granițele României nu cunosc și nici ce-i dincolo” (focus grup, Iași, mixt etnic, 16-35 ani)

Poporul român este caracterizat, în opinia foarte multor respondenți, și de disponibilitatea de a-i ajuta pe străini veniți în țară, mai ales cu informații sau cu sfaturi. Au existat voci care au spus că persoane de orice naționalitate se pot integra în România deoarece noi suntem un popor care acomodează imigranții cu ușurință. Aceste opinii au fost vehement contrazise de altele care consideră că străinii nu au ce să caute în România și consideră problema integrării străinilor inutilă, artificială sau superfluuă din punctul de vedere al politicilor guvernamentale.

„Să nu vină!” (focus grup, București, români, mixt 16-65 ani)

„De ce am vrea să-i ajutăm pe ei? Sau nu suntem noi suficient de ajutați și ajutăm noi străini? Nici pe noi nu ne ajută nimeni când mergem în afară.” (focus grup, București, români, 16-35 ani)

„Întâi trebuie să ne integrăm noi în România. Sunt o grămadă de persoane în mediul rural care nu cunosc România, nu cultura, nu nimic; nu au locuri de muncă... Să-l mai ajut și pe ăla care vine din afară? Ce? Americanul ne ajută pe noi? În lumea asta totul se rezumă la bani.” (focus grup, Constanța, români, 16-35 ani)

„E ceva de genul „Țara arde și baba se piaptână.” Adică, atâta timp, cum spunea mai devreme ea de suedezi și ăștia: cât noi nu avem ce mânca mâine și avem cinci milioane de șomeri în România, cui îi arde că sunt 30 de mii de indivizi veniți de la Cuca Măcăii și vrei să-i integrezi în România? Ok, pe ăia îi putem ajuta, dar în primul rând trebuie să avem noi o bază solidă aici în țară, pentru noi. În momentul în care România asta va avea niște legi bine puse la punct, va avea o politică de înțajutorare a propriilor cetățeni, abia atunci vor fi capabili, probabil, să dezvolte proiecte cu privire la imigranți.” (focus grup, Constanța, români, 16-35 ani)

Inițiativele și acțiunile instituțiilor guvernamentale și organizațiilor neguvernamentale în ceea ce privește problematica cetățenilor străini, în special a resortisanților din țările terțe, inclusiv cele ce vizează integrarea acestora sunt foarte puțin cunoscute de către majoritatea participanților la discuții.

„Din cât văd eu la televizor sau citesc în ziar sau, nu prea, nu prea se frământă cu chestia asta. Zic eu. În mare, așa.” (focus grup, Cluj, români, 36-65 ani)

„Aș zice că minimă. Nu promovează. N-am auzit nimic, să-i sprijinim, să avem inițiativă, nu e mediatizat.” (focus grup, București, români, mixt 16-65 ani)

„Se investesc bani de la Uniunea Europeană și nu se vede nimica. Cel puțin omul de rând n-are ce să vadă. Chiar dacă s-au făcut câteva școli în anumite limbi nu este suficient. Altceva nu se vede, ca să-i ajute să se integreze. Nu știu cu fiscalitatea.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

A fost, totuși, menționată existența centrelor culturale și a târgurilor cu participare internațională care reprezintă o modalitate de diseminare a informațiilor despre străini. Dorința de informare despre existența și problemele concrete ale străinilor aflați deja în România este foarte limitată, în schimb se manifestă de către majoritatea participanților interesul de a participa la manifestări culturale cu caracter de popularizare - expoziții culinare sau la alte tipuri de evenimente precum concerte gratuite în aer liber.

Atribuțiile și responsabilitățile statului român cu privire la străini sunt adesea puțin cunoscute, dar îndeplinirea lor este apreciată. Este menționat faptul că statul permite reîntregirea familiei, iar în alt context, oamenii recunosc drept o inițiativă pozitivă oferirea de locuri speciale pentru imigranți în instituțiile de învățământ sau crearea unor școli cu limba de predare alta decât limba română. Principalele instituții ale statului ce trebuie să joace un rol în integrarea cetățenilor străini, identificate de către respondenți, sunt: *„Ministerul de Externe, Ministerul Culturii alături de Ministerul de Interne și birourile pentru Evidența Populației, Ministerul Muncii”*. Se consideră că Ministerul Culturii ar trebui să joace un rol mult mai mare în ceea ce privește organizarea unor campanii de informare privind străinii din România – este foarte probabil ca aceste opinii să fii fost induse de vocabula „cultură” folosită în cadrul discuțiilor asupra integrării din punct de vedere cultural a străinilor cât și de diferențele de acest tip percepute între străini și autohtoni.

Din perspectiva unora dintre participanți, rolurile instituțiilor guvernamentale în sarcina cărora cade gestionarea problemelor imigrației, inclusiv integrarea imigranților, ar trebui să se limiteze doar la asigurarea formelor legale pentru imigranți, păstrarea unei evidențe a acestora și garantarea plății de către aceștia (în cazul studenților) a taxelor către stat.

„Prin frecventarea studiilor unde este cazul, cazarea, asigurarea unui trai decent, cam toate se învârt în același cerc, nu știu cum să zic – să fie un trai decent și pentru noi, și pentru ei, să nu existe discriminare, competiție.” (focus grup, București, români, mixt 16-65 ani)

În acest context, unii dintre participanți au fost de părere că este necesar ca ong-urile să găsească o metodă prin care să își facă cunoscute inițiativele, astfel încât oamenii să fie informați și, în limita disponibilității, să își ofere sprijinul. Problema implicării și participării personale în programe de informare privind cetățenii străini din România sau de integrarea a acestora a reprezentat un punct foarte interesant al discuțiilor. Deși majoritatea participanților

nu s-au gândit să își ofere sprijinul în acest sens până în momentul în care au fost întrebați, unii dintre aceștia s-au arătat destul de deschiși spre o astfel de idee.

„Eu aş face chestia asta, gratis, dar să mi se ofere posibilitatea. Nu pot eu să fac în primărie şi să fac eu. Trebuie să existe ideea prima dată, să existe un program cum a fost programul HIV/SIDA.” (focus grup, Bucureşti, români, 36-65 ani)

Unii respondenți consideră că deja s-au implicat în ajutorarea străinilor acceptând să participe la cercetarea de față sau prin simplul fapt că interacțiunile cotidiene cu aceștia reprezintă o formă de sprijin în vederea integrării. Deși foarte puțini, au existat și participanți care au declarat că sunt activi în cadrul unor organizații neguvernamentale ce derulează proiecte ce vizează schimburile interculturale sau au participat ca voluntari în activități ce presupuneau interacțiunii cu străini. Este simptomatic pentru o stare de fapt că un număr relativ însemnat de participanți sunt tentați să pună semnul egalității între cetățenii români aparținând minorităților etnice din România și străini.

„Faptul că suntem aici la discuția asta, m-am implicat deja. nu e de ajuns?” (focus grup, Bucureşti, mixt etnic, 16-65 ani)

„Cred că fiecare dintre noi a făcut deja chestia asta prin faptul că relaționăm cu străinii. Oricum i-ai arătat ce și cum, ce se întâmplă în oraș, unde poate să meargă, a exersat cu tine limba română, dacă era cazul.” (focus grup, Bucureşti, români, 16-35 ani)

„Se numește Interetnica, e legat strict de tradiții și dansuri [...] și sunt proiecte făcute pentru fiecare etnie, în fiecare an, chiar de două ori pe an... cu festival în care ne prezentăm arta culinară, tradiții, dansuri, port... obiceiuri, de la obiceiuri naștere până la înmormântare, tot... ce înseamnă viața și evoluția unui individ... despre comunitate.” (focus grup, Iași, români, 16-35 ani)

„Am făcut foarte mult voluntariat, în timpul facultății și atunci în fiecare vară conduceam un fel de școală de vară orientată pe... evidența Transilvaniei, a Clujului, a zonei, mă rog, și până în Maramureș și acolo... bine, acolo cetățeni mai mult europeni... din țări terțe cu.. vă spun, paleta aia cum ziceam mai devreme, foarte colorată, depinde foarte mult de unde vin, cum... ăă... cum sunt educați, nu neapărat din ce nație provin și așa...” (focus grup, Cluj, români, 16-35 ani)

Spre deosebire de respondenții din categoriile precedente, au existat persoane care au declarat că nu ar dori sau nu ar putea să se implice în astfel de activități, argumentând că problemele românilor, în general, sunt mai mari și mai importante decât cele legate de prezența străinilor și integrarea lor în România sau că problemele lor personale le ocupă tot timpul.

„Eu nu m-aș implica, sincer.” (focus grup, Timișoara, români, 16-35 ani)

Cere timp și depinde de fiecare cât e de pasionat.” (focus grup, Cluj, români, 16-35 ani)

Prea mari sunt ale noastre...dacă s-ar rezolva...poate, poate...gândul ne-ar bate și acolo...” (Timișoara, mixt etnic, 36-65 ani)

În acest context, unii dintre participanți afirmă că nu ar accepta să fie implicați în programe de integrare a străinilor pe bază de voluntariat, ei fiind mai degrabă interesați de astfel de activități doar în condițiile în care acestea ar fi remunerate.

„Depinde câți bani iasă. Voluntar nu.” (focus grup, Cluj, români, 16-35 ani)

„Pentru că orice ai face ai fi plătit. Chiar și dacă ai lucra pentru un ONG tot ai fi plătit.” (focus grup, Constanța, români, 16-35 ani)

„Da, deci...nu în situația non-profitului” (focus grup, Timișoara, mixt etnic, 36-65 ani)

Focus grupurile au pus în evidență o discrepanță foarte mare între nivel de percepție/autopercepție și realitatea faptică: majoritatea românilor se declară toleranți, primitivi, dar nu sunt pregătiți decât în mică măsură să contribuie în mod concret la integrarea resortisanților din țările terțe, motivațiile fiind adesea delimitate de cadrul instituțional al intervenției statului, considerat suficient.

Majoritatea persoanelor cu vârste cuprinse între 16-35 ani din Timișoara care au participat la una dintre discuții au susținut ideea că străinii sunt și așa foarte mult ajutați de stat, drept

urmare nu trebuie depuse eforturi suplimentare pentru construcția unei imagini pozitive a acestora.

„Nu știu ce să le dăm, că deja le-am dat cam multe. Păi ei au tot ce își doresc aici și ca și imigrant ești foarte mult ajutat de stat.”

Aceste opinii sunt susținute și de afirmațiile altor persoane intervievate aparținând altei grupe de vârstă, care consideră că s-a făcut destul și că statul nici nu ar trebui să facă mai mult pentru promovarea imaginii străinilor.

„Să nu facă prea mult. Păi de ce să le facă lor și nu nouă. Haideți și dumneavoastră acum.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

„Se cheltuiesc mai mulți bani pentru străini decât pentru noi.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

Cei mai mulți dintre participanți știu că demersul ultim al majorității cetățenilor străini din țări terțe aflați pe teritoriul României și care doresc să se stabilească aici este obținerea cetățeniei. Față de această chestiune, părerile respondenților sunt într-o totală contradicție, în sensul că unii afirmă că examenul pentru obținerea cetățeniei să fie simplificat, în vreme ce alții, mai numeroși consideră că acesta are trebui să fie cât se poate de greu.

„Ar trebui să le dea examenul acela de cetățenie, puțin mai ușor.” (focus grup, Cluj, români, 36-65 ani)

„Să fie examenul foarte greu, pentru că ei vor să ajungă cetățeni români.” (focus grup, Constanța, români, 16-35 ani)

„Foarte greu. Foarte greu trebuie să fie. Trebuie să știi istoria acelei țări.” (focus grup, București, etnic mixt, 16-65 ani)

NEVOIA DE INFORMARE CU PRIVIRE LA STRĂINII DIN ROMÂNIA

Discuțiile purtate în cadrul acestei secțiuni au stat sub semnul unei ambiguități: foarte mulți participanți au susținut, pe de o parte, că din diverse motive românii nu sunt interesați de acest subiect dar, pe de altă parte, că este responsabilitatea statului să își informeze proprii cetățeni despre prezența străinilor.

„Eu nu cred că s-a gândit până acuma, cineva la subiectul ăsta cu imigranți. Înainte eu nu dădeam, nici nu dau importanță.” (focus grup, Constanța, români, 16-35 ani)

„Nu, nu cred că mă interesează viața lor.” (focus grup, Iași, români, 16-35 ani)

„Eu spun așa, primul lucru: trebuie să ne informeze pe noi, cetățenii României, că trebuie să-i primim și pe acești oameni, că fac parte din viața noastră.” (focus grup, București, români, mixt 16-65 ani)

„Indirect avem contact cu ei, indirect ai contact cu ei, pentru că ei vin și sunt la noi aici și ar trebui să știm totuși așa câte ceva despre ei. Atâta vreme cât trăiesc alături de noi trebuie să știm” (focus grup, Constanța, români, 36-65 ani)

În general, tendința respondenților a fost de a considera că *românii sunt destul de puțin informați* despre situația străinilor care trăiesc în România, deoarece au suficiente probleme personale și destul de puțin timp liber, dar și pentru că sunt reticenți când este vorba subiectele legate de străini.

„Unii mai mult, unii mai puțin, dar în general când se aude de străini și de felul de a se comporta, cam toți îs reticenți.” (focus grup, Iași, români, 36-65 ani)

Printre subiectele de interes pentru români privind problematica imigranților se numără motivele pentru care aceștia au ales să își părăsească țara precum și ce doresc aceștia să facă în România. În plus, oamenii ar dori să afle mai multe despre culturile din care provin străinii din România.

„Mi-ar plăcea când intră, uite, și turcii ăștia, ce sunt, când intră ei în aia cu rugăciunile în moscheele lor. Când intră-n post. Cu Ramadan-ul. Să-mi arate și televizat și astea, care-i cu Ramadan-ul, da, cu ce mănâncă, tradițiile lor.” (focus grup, București, români, 36-65 ani)

„Păi, ca să putem să-i integrăm, trebuie să le cunoaștem puțin obiceiurile, să le cunoaștem puțin modul lor de comportament, să le cunoaștem puțin felul lor de a percepe, că ei pot să fie asiatici care nu realizează că noi trebuie să avem un ritual...nu știi, Crăciunul. Sau pentru lumea arabă, pentru ei acest lucru este ceva abstract, în situația asta nu trebuie să-i informăm – ei pe noi și noi pe ei.” (focus grup, București, români, mixt 16-65 ani)

Numărul străinilor care locuiesc pe teritoriul României, precum și ocupațiile acestora reprezintă alte subiecte de interes pentru respondenți. Participanții ar dori să afle mai mult despre modul în care trăiesc străinii în România și, mai ales, în cel fel îi percep aceștia pe români.

„De exemplu să fie o statistică: câți de-ăia sunt, câți așa, câți lucrează, ce au făcut ei înainte să vină la noi.” (focus grup, București, români, mixt 16-65 ani)

Principalele modalități de obținere a informațiilor despre străini, identificate de respondenți, sunt **interacțiunea directă** cu aceștia, **internetul**, **mass-media** și **discuțiile cu prietenii** care au avut contacte mai frecvente cu străini. În opinia participanților principalul furnizor de informații cu privire la străinii din România este și ar trebui să fie mass-media. Aceștia sunt, însă, sceptici în ceea ce privește reușita unei astfel de inițiative, dat fiind faptul că românii sunt mai degrabă interesați de știri de scandal, în acest context și televiziunile concentrându-se, în principal, pe difuzarea unor astfel de informații. Se consideră informațiile obținute despre străini din mass-media au adesea un caracter negativ și cu un conținut ideatic foarte limitat.

O serie de participanți din Timișoara au încercat să summarizeze tot ceea ce știu ei despre diferitele categorii de imigranți din zona lor, cele mai multe dintre formulări urmând șabloane mediatice sau fiind bazate pe stereotipuri.

„Cei care vin dintr-o țară mai slab dezvoltată ca a noastră vin să muncească, iar cei care vin din țări mai dezvoltate vin să facă afaceri.

Italianii vin să fac afaceri și să cunoască fete frumoase. Da, să se simtă bine, ca într-o permanentă vacanță.

Arabii vin la medicină și după medicină ori se fac doctori, ori își desfac afaceri de vândut ceva, cum ar fi shaormeri și alimentări și chestii din astea.

Chinezii vin să muncească și să vândă lucruri chinezești.

Moldovenii, ei vin să fie români. Moldovenii, nici ei nu cred că știu de ce vin.”

Construcția unei informări corecte și echilibrată trebuie să vină, în opinia respondenților, și ca un efort din partea Ministerului Educației. Unul dintre factorii cei mai importanți în demersul de acceptare și integrare a străinilor este educația. În momentul de față, românii sunt considerați ca fiind destul de reticenți la orice schimbare, excepție făcând tinerii, care sunt mult mai deschiși spre experiențe noi. De aceea, unii dintre participanți au fost de părere ca în cadrul procesului de școlarizare, ar trebui să învețe mai multe despre străini, astfel încât să poată face față unor contacte ulterioare cu aceștia, fie la locul de muncă, fie în contexte informale, de socializare. Un rol important privind informarea cetățenilor români ar trebui să revină, conform celor precizate de o serie de participanți, centrelor culturale și Ministerului Culturii. Astfel de afirmații dovedesc nivelul relativ scăzut de cunoștințe pe care le au foarte mulți români despre responsabilitățile instituțiilor guvernamentale românești și, mai ales, despre activitățile pe care le desfășoară acestea conform mandatului lor.

Participanții au propus realizarea unor emisiuni de televiziune care să aibă ca temă prezentarea imigranților care locuiesc pe teritoriul României. Foarte adesea, problematica acestei categorii de cetățeni străini este confundată sau chiar asimilată problematicii minorităților naționale. În acest sens, nu lipsesc referirile la cetățenii români de etnie maghiară considerați chiar străini în propria lor țară. În opinia unor participanți, limba și cultura specifică acestei minorități etnice sunt văzute ca factori determinanți în plasarea maghiarilor în categoria „străinului dușman”. Limbajul patriotard și acuzele cu tentă naționalistă sunt prezente mai ales în cazul respondenților din zone ale țării cu o populație vorbitoare de limbă maghiară foarte puțin numeroasă - Moldova, Dobrogea, București.

„Mi se pare fără bun simț, în comparație cu alte nații care nu prea se afirmă, ăștia chiar își nesimții.....Ilie Năstase a spus: Băi, îi luăm pe toți și îi ducem în Transilvania, în nu, cum îi...în...Covasna și Harghita, că acolo și așa își trei români patru și îi ducem pe toți acolo așa. Populăm județele României...” (focus grup, Iași, români, 16-35 ani)

„Ne-au afectat foarte tare, ungurii. În Miercurea Ciuc. M-am dus, am cerut o pâine, nu mi s-a oferit. De ce scrie mai întâi în ungurește și după aia în românește. Asta e problema noastră. Vor să ocupe ceva ce nu e al lor. Asta e singura problemă. Ungurii. Și nici nu știu de ce ați ajuns până în Constanța să ne întrebați de treburile astea.” (focus grup, Constanța, români, 16-35 ani)

După părerea unora dintre participanți, cetățenii români ar fi, de asemenea, interesați să participe la întâlniri cu persoane de altă naționalitate, fiind menționate conferințe de acest fel și, mai adesea, petreceri – ocazii „de a afla noi informații și să se cunoască mai bine” (focus grup, Timișoara, români, 36-65 ani).

Participanții nu sunt de părere că ar exista subiecte pentru care informațiile sunt mai greu accesibile, ci mai degrabă se pune problema în termeni de disponibilitate și curiozitate, respectiv dacă există interesul pentru un anumit subiect, cu siguranță se vor găsi informațiile căutate.

„Acuma dacă vorbim despre informare este o informare care ți-o dorești și este o informare care ar trebui să o audă românii și dacă vorbim de partea a doua ar trebui să se știe despre statutul străinilor în țară și despre drepturile lor, respectiv obligațiile, despre problemele cu care se confruntă, acest fapt ducând la deschiderea românilor față de străini.”

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Societatea românească se află într-un permanent proces de adaptare și transformare, îndeosebi socială și economică. În acest context, fenomenul imigrației în România impune atenție și dezvoltare continuă, deși în prezent impactul său demografic nu este semnificativ, străinii înregistrați cu ședere legală reprezentând aproximativ 0,3% din volumul total al populației României.

În prezent, fenomenul imigrației în România este perceput ca fiind redus din punct de vedere numeric în comparație cu emigrația, dar există respondenți care previzionează dezvoltarea imigrației în perioada următoare, mai ales din perspectiva creșterii atractivității țării noastre pentru resortisanții din țări terțe ca urmare a intrării în spațiul Schengen.

O primă concluzie a cercetării este faptul că subiectul “străini în România” este foarte puțin cunoscut de către respondenți. Termenii utilizați pentru desemnarea statutului juridic al acestor persoane sunt cel mai adesea aproximați, fiind făcute numeroase confuzii, chiar unii termeni fiind aproape necunoscuți. Mai mult, problematica străinilor, cu atât mai puțin a categoriei specifice de resortisanți din țările terțe, nu constituie un subiect de interes pentru majoritatea românilor și nici o prioritate pentru aceștia. Deseori este folosit termenul generic de străin, utilizându-se foarte rar apelativele cele mai potrivite pentru a descrie statutul legal al acestora în România. Totodată, persoanele intervievate preferă să folosească termeni determinați geografic, pentru a desemna un grup de străini sau altul, de exemplu: “arabii”, “chinezii”, “occidentali”.

Se recomandă dezvoltarea de mecanisme favorabile îmbunătățirii gradului de înțelegere adecvată a conceptelor de imigrant, refugiat, solicitant de azil, resortisanți din țări terțe, etc. Derularea de campanii de conștientizare a prezenței străinilor în România și a efectelor economice, sociale și culturale ale imigrației asupra societății românești, campanii cu mesaje clare și precise și prin care „*să se plaseze anumite informații-cheie care să îți dea de gândit și să te pună să cauți*” sau creșterea numărului cercetărilor privind percepția populației românești asupra străinilor pot reprezenta doar unele dintre instrumentele utile în acest sens. În plus, este indicat să se aibă în vedere o monitorizare și evaluare continuă a impactului pe care îl are campania de informare și conștientizare la nivelul populației generale și totodată asupra discursului public existent referitor la fenomenul imigrației și integrarea străinilor în societatea românească.

Informațiile despre străini se mențin la un nivel superficial, având mai degrabă caracter de popularizare, iar minima nevoie de informații de care respondenții afirmă că ar fi interesați, se referă în special la cele mai facile – muzică, gastronomie, obiceiuri – fără încărcătură de cunoaștere mai profundă.

Printre subiectele de interes pentru români privind problematica imigranților se numără motivele pentru care aceștia au ales să își părăsească țara, precum și ceea ce doresc aceștia să facă în România.

Străinul este cel mai adesea privit cu reticență și suspectat de intenții nu tocmai prietenoase, chiar socotindu-se că acesta vine în România să fure, să profite și să se îmbogățească. Cel mai vizibil impact al imigrației este cel economic, beneficiile resimțite ca urmare a prezenței străinilor în România fiind, în cele mai multe cazuri, foarte reduse (impozite sau taxe plătite pentru diverse servicii) în comparație cu presupuse „pierderi”, în special a locurilor de muncă și mai ales a unei posibile concurențe cu străinii în acest domeniu.

Străinii care vin în România sunt în majoritate imigranți economici, cu un nivel mediu de educație, provenind din culturi asiatice și nefiind de religie creștină, iar integrarea lor având loc într-un spațiu socio-cultural foarte diferit de cel al țărilor de origine. Persoanele

intervievate apreciază că imigranții nu sunt încă organizați în comunități solide, ca în alte țări, unde fenomenul imigrației are o mai mare amploare, iar influența imigranților se face mai mult simțită.

La nivelul diferențelor percepute dintre cele două grupuri de străini, cetățeni ai Uniunii Europene și resortisanți din țările terțe, persoanele intervievate operează clar o distincție: imigranții din țări ale Uniunii Europene ar avea mai degrabă o influență pozitivă asupra dezvoltării țării, venind pentru a investi în România (cu excepția, deseori menționată, a celor care „*profită pentru a scoate bani din țară*”), iar resortisanții din țări terțe fie nu ar avea o influență semnificativă, fie că aceasta este una preponderent negativă, venind pentru a studia și pentru a găsi locuri de muncă mai bine plătite decât în țările de proveniență, dar mai prost plătite față de standardele românești.

În același timp, un alt aspect important îl constituie atitudinea respondenților față de imigranții din Republica Moldova, considerându-se că „*Moldova are un statut special cu noi. Pe ei nu putem să-i numim imigranți.*” Cetățenii din Republica Moldova au avantajul de a cunoaște limba, fapt care facilitează considerabil procesul lor de integrare.

Îngrijorarea cea mai mare și des exprimată de către participanți este că străinii pot: fie să ocupe locurile de muncă ale românilor, fie să concureze cu aceștia pentru un loc de muncă vacant - cel mai des folosită fiind sintagma „*vin să ne ocupe locurile de muncă*”. Deși relația de concurență între români și străini în special cea legată ocuparea locurilor de muncă și de studiu în universități reprezintă firul roșu al tuturor subiectelor discutate în cadrul componentei calitative, sunt respondenți care consideră că unii străini aduc o nouă viziune asupra muncii, cu o influență bună asupra românilor. Unii participanți la focus grupuri socotesc că munca prestată de către imigranți poate fi de bună calitate și mai ieftină. Totodată, muncitorii străini umplu golul de forță de muncă lăsat de migrarea pentru muncă a cetățenilor români. În contextul riscurilor, unele dintre persoanele intervievate au subliniat condițiile foarte grele de muncă la care sunt sau pot fi supuși străinii, în special resortisanții țărilor terțe, victime ale exploatării prin muncă sau ale traficului de persoane.

O propunere pe care o înaintăm este cea de asistență instituțională pentru străinii cărora le-au fost încălcate drepturile și promovarea de mijloace alternative de soluționare a disputelor sau problemelor (mediere, arbitraj, conciliere).

De asemenea, străinii sunt mai motivați să lucreze bine, pentru că beneficiază de o șansă pe care românii nu știu să o aprecieze, venind într-un mediu nou cetățenii străini sunt mai stimulați să își demonstreze competențele și fac eforturi pentru a se descurca cât mai bine. O altă motivație pe seama căreia este pus acest fapt este cea financiară, valabilă în cazul celor care caută un loc de muncă mai bine plătit decât în țara natală.

În ceea ce privește aportul imigranților pe piața muncii, opiniile sunt împărțite: unii participanți sunt de părere că străinii exploatează forța de muncă din țară, alții sunt de părere că este un lucru bun, căci se creează locuri de muncă. Crearea de locuri de muncă este o contribuție foarte apreciată de către respondenți, mai ales pe fondul crizei economice. În aceeași măsură, investițiile străine pot să ducă la crearea unor idei și practici noi în afaceri, precum și noi tehnologii, acestea din urmă fiind menționate cel mai mult de către cei care au lucrat direct cu străinii – au avut patroni sau colegi de muncă străini.

Legislația românească și fiscalitatea reprezintă în accepțiunea respondenților motivele principale pentru care mulți oameni de afaceri din alte țări fie aleg România, beneficiind de anumite facilități pentru o perioadă determinată de timp și de forță de muncă ieftină, fie sunt descurajați sau determinați să plece din România, întrucât nu își pot concepe strategii de afaceri pe termen lung. De asemenea, potrivit respondenților, corupția și infracționalitatea din România reprezintă factori ce cântăresc destul de mult în decizia străinilor, oameni de afaceri, de a se stabili sau nu în România.

Diferența dintre autohtoni și străini față de muncă a reprezentat un laitmotiv al întregii componente calitative a cercetării, ideea comportamentului proactiv și responsabil al străinilor

față de muncă fiind regăsită pe toată durata discuțiilor. Impactul nu doar cultural, ci și asupra culturii muncii – îmbunătățirea calității și eficacității. Prezența străinilor poate contribui la schimbarea mentalităților, la creșterea nivelului de informare a populației României cu privire la alte culturi și la introducerea unor noi obiceiuri. Aceste opinii sunt, cel mai adesea, întâlnite în cazul tinerilor din grupa de vârstă 16-35 de ani.

Pe de altă parte, oamenii ar dori să afle mai multe despre culturile din care străinii provin. În ceea ce privește influența culturală asupra românilor, opiniile se concentrează asupra a două direcții: fie o influență culturală pozitivă asupra românilor, valorizându-se diversitatea culturală, ce poate fi, după părerea respondenților, un pas suplimentar în construcția unei percepții pozitive asupra străinilor, fie o influență negativă, cauzată de preluarea ca atare a unor sărbători precum Valentine's Day sau Halloween.

În acest sens, se remarcă necesitatea organizării, mai ales la nivel local, a unor evenimente dedicate gastronomiei străinilor și specificului acestora (festivaluri internaționale de gen, după modele europene deja consacrate – de exemplu, cel de la Salonic, Grecia) și a unor spectacole ai căror principali protagoniști să fie chiar reprezentanți ai străinilor aflați în România, precum și activități susținute de companii multinaționale. Se recomandă ca aceste evenimente să insiste în primul rând pe diferențele culturale drept stimul pentru cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor străinilor, crearea și dezvoltarea unui climat multicultural în comunitățile în care străinii sunt deja stabiliți sau intenționează să ajungă, și bineînțeles drept vehicul de interacțiune, interrelaționare și integrare bazat pe asemănări și acceptarea celui alt.

Un alt aspect menționat este acela că străinii din România sunt „naționaliști” și „foarte uniți”, rămânând „legați unii de alții” chiar dacă se integrează în comunitatea românească și „leagă prietenii de durată”. Unii dintre participanți sunt de părere că este normal ca străinii să își păstreze tradițiile și trăsăturile culturale și să le perpetueze. În general, aceștia sunt văzuți ca fiind mai organizați decât românii și dând dovadă de un simț civic deosebit. Există și voci care spun că străinii sunt aroganți și îi tratează pe români cu superioritate, mai ales când dețin funcții de conducere.

Referitor la eforturile care se impun pentru a îmbunătăți imaginea imigranților din România, unii dintre participanți au fost de părere că această imagine se construiește și se întreține prin comportamentul acestora în noua societate în care se integrează. Astfel, respondenții din această categorie nu consideră că este neapărat nevoie de eforturi în acest sens din partea societății-gazdă. Percepția cetățenilor români este că autoritățile ar trebui să se preocupe mai degrabă de problemele cu care se confruntă românii, decât să se concentreze asupra nevoilor străinilor, care de multe ori nu au nimic în comun cu românii sau cultura acestora. Pe de altă parte, există percepția generală că odată rezolvate problemele majorității, multe dintre dificultățile întâmpinate de străini în procesul de integrare sunt implicit adreseate.

Din perspectiva unora dintre participanți, rolurile instituțiilor guvernamentale în sarcina cărora cade gestionarea problemelor imigrației, inclusiv integrarea imigranților, ar trebui să se limiteze doar la asigurarea formelor legale pentru imigranți, păstrarea unei evidențe a acestora și garantarea plății de către aceștia (în cazul studenților) a taxelor către stat.

Față de obținerea cetățeniei, părerile respondenților sunt într-o totală contradicție, în sensul că unii afirmă că examenul pentru obținerea cetățeniei să fie simplificat, în vreme ce alții, mai numeroși consideră că acesta ar trebui să fie cât se poate de greu.

Considerăm că, la nivel legislativ, principalele eforturi ar trebui îndreptate spre o delimitare clară a cadrului legal și popularizarea prevederilor pe care acestea le articulează cu privire la imigranții aflați pe teritoriul României. Mai mult, autoritățile române ar trebui să se orienteze și spre definirea clară, la nivel legislativ, a responsabilităților, atribuțiilor și sarcinilor fiecărei instituții în parte în gestionarea imigrației și integrării imigranților. Activitățile viitoare ar trebui să se concentreze asupra unor campanii susținute de informare reală și de educare a cetățenilor români cu privire la drepturile și obligațiile pe care le are statul român față de imigranți și invers.

Respondenții definesc integrarea străinilor drept un proces ce presupune atât dorința de integrare a ambelor părți (rtt și cetățenii români), cât și îndeplinirea de către străini a unor cerințe considerate esențiale de către autohtoni. Respondenții văd învățarea obiceiurilor unei țări, coroborată cu respectul față de religia majorității, ca fiind un pas necesar pentru integrarea din punct de vedere cultural a străinilor. Persoanele intervievate manifestă o atitudine ambivalentă, pe de o parte existând pericolul pe care îl reprezintă străinul și valorile sale (de exemplu, religia), respinse a priori în condițiile în care acesta încearcă să le păstreze – ceea ce pentru unii respondenți ce poate echivala cu impunerea acestora, iar pe de altă parte apelul la și utilizarea stereotipurilor. Străinul este perceput ca element perturbator al unui ordin al lucrurilor, mai ales de către persoanele mai în vârstă din grupa 36-65 de ani.

Participanții de la focus grupuri au fost în unanimitate de acord că există naționalități care se integrează mai ușor în România, existând o serie de condiții care favorizează integrarea, acestea subsumându-se, în general, următoarelor categorii: apartenența la aceeași familie lingvistică (limba latină) și presupuse similarități culturale, atitudinale și comportamentale generate de aceasta; proximitatea geografică și, implicit, mentalități și obiceiuri asemănătoare; religie comună (ortodoxă).

În opinia respondenților, perioada de acomodare și integrare a străinilor este îngreunată din cauza faptului că aceștia nu cunosc limba și, în plus, întâmpină atitudinea negativă pe care majoritatea românilor o au față de ei. Astfel, una dintre propunerile participanților pentru facilitarea integrării a fost oferirea unui curs gratuit de limba română timp de șase luni.

Integrarea străinilor nu este nici ea pe agenda subiectelor de interes, mai mult suscită poziții adverse foarte vehemente din partea multor cetățeni români. Problemele reale cu care se confruntă rtt sunt foarte puțin cunoscute și doar sporadic menționate, probând mai degrabă dorința de echilibrare a unui discurs adesea încărcat negativ emoțional. Persoanele din grupa de vârstă 16-35 de ani sunt mai preocupate de cunoașterea străinilor, inclusiv la nivel personal, în vreme ce respondenții mai în vârstă din grupa de vârstă 36-65 ani sunt mai puțin deschiși către individ, decât către informația cu caracter cultural general.

Se poate spune că străinul, „celălalt”, în ciuda prezenței constante și destul de vizibile în marile orașe din România, rămâne în continuare un necunoscut. Străinii nu sunt, în general, bine primiți sau bine văzuți de către populația autohtonă – fapt care poate fi considerat ca un indicator foarte scăzut al spiritului de comunitate al românilor, un simptom al unei societăți lipsite de organicitate, cu un grad mare de anomie și foarte atomizată.

Pe parcursul discuțiilor cu respondenții, un punct de interes a fost problema implicării și participării personale în programe de informare privind cetățenii străini din România sau de integrare a acestora. Focus grupurile au pus în evidență o discrepantă foarte mare între nivelul de percepție/autopercepție și realitatea faptică: majoritatea românilor se declară toleranți, primitori, dar nu sunt pregătiți decât în mică măsură să contribuie în mod concret la integrarea resortisanților din țările terțe, motivațiile fiind adesea delimitate de cadrul instituțional al intervenției statului considerat suficient. Deși mare parte a participanților nu s-au gândit să își ofere sprijinul în acest sens până în momentul în care au fost întrebați, unii dintre aceștia s-au arătat destul de deschiși spre o astfel de idee.

Ca rezultat al sintetizării datelor obținute, constatăm că organizațiile neguvernamentale ar trebui să fie investite cu resurse care să le dea posibilitatea de a acționa ca un agent activ al procesului de integrare a imigranților, *și totodată îndreptate către creșterea gradului de colaborare dintre autoritățile locale sau centrale și organizațiile neguvernamentale*. Recomandăm creșterea rolului organizațiilor neguvernamentale în programele de integrare organizate de instituțiile guvernamentale cu atribuții în acest domeniu prin implicarea și finanțarea corespunzătoare a acestora, precum și dezvoltarea unor proiecte proprii, *cu finanțare internă*, care să ofere sprijin în integrarea străinilor. De exemplu, organizarea unor cursuri de limbă română oferite gratuit în special străinilor cu o situație materială precară, *oferirea de servicii sociale, de materiale de informare pot constitui măsuri active în acest sens*.

Participanții nu sunt de părere că ar exista subiecte pentru care informațiile sunt mai greu accesibile, ci mai degrabă se pune problema în termeni de disponibilitate și curiozitate, respectiv dacă există interesul pentru un anumit subiect, cu siguranță se vor găsi informațiile căutate. Principalele modalități de obținere a informațiilor despre străini, identificate de respondenți, sunt *interacțiunea directă* cu aceștia, *internetul*, *mass-media* și *discuțiile cu prietenii* care au avut contacte mai frecvente cu străini. În opinia participanților principalul furnizor de informații cu privire la străinii din România este și ar trebui să fie mass-media.

Atunci când abordează subiecte legate de prezența străinilor, presa o face aproape exclusiv în mod negativ sau insistând asupra elementelor de senzație (ciocniri între clanurile chinezești, asasinat, asocieri convenționale și stereotipe ale arabilor cu terorismul etc.). Se poate spune că integrarea este cu atât mai dificilă cu cât funcționarea stereotipurilor este mai frecventă și cu cât diferențele culturale sunt mai evidente.

Promovarea mai intensă și cât mai corectă de către autoritățile și mass-media românești a unor cazuri ale imigranților în România (povești de succes) și a evenimentelor care valorizează diversitatea culturală poate fi, după părerea respondenților, un pas suplimentar în construcția unei percepții pozitive asupra străinilor.

În acest context, recomandăm realizarea unor emisiuni de televiziune care fie dedicate exclusiv străinilor din România, insistându-se atât pe poveștile de succes ale unora - *să se facă o publicitate a celor care au reușit, prea puține se cunosc despre ei* – dar și pe problemele cu care se confruntă cei mai mulți dintre aceștia. Acest tip de emisiuni ar putea contribui la îmbunătățirea imaginii imigranților și sensibilizarea populației majoritare la problemele imigranților. Scopul unor astfel de emisiuni nu este neapărat insistența asupra caracterului emoțional al unor situații concrete, cât înțelegerea rolului pe care îl pot juca cetățenii români în facilitarea procesului de integrare a străinilor, în special a celor din țări terțe.

Dincolo de recunoașterea rolului imigranților, al beneficiilor și contribuției la dezvoltarea societății românești și a comunităților componente, esențial este și impactul asupra țărilor de origine. Deși proporțiile în ceea ce privește modul în care sunt afectate societatea românească și țara de origine diferă, gestionarea în comun a responsabilităților, potențarea capitalului uman și valoarea adăugată – trebuie avute în vedere în aceeași măsură în strategia și planificarea pe termen lung a fenomenului imigraționist în România. Suplimentar, dezvoltarea unor programe de integrare cu participarea, inclusiv financiară, a țărilor de origine a resortisanților și în care să fie implicate un număr mare dintre conaționali acestora aflați de mai multă vreme în România reprezintă un alt aspect-cheie ce ar trebui avut în vedere.

Pe vreme de recesiune, imigrația devine mai controversată, fiind mai dificil a promova beneficiile economice și sociale aduse României, însă pentru o societate care primește imigranți, integrarea este o datorie ce poate servi drept bază pentru a trăi împreună în toleranță și respect.

Imigrația poate reprezenta fundamentul valorizării oportunităților și articulării unor soluții optime de răspuns și de acțiune concretă privind fenomenul emigraționist cu care se confruntă România. Implicit, România poate folosi experiența cumulată în managerierea emigrației în abordarea fenomenului imigraționist și dezvoltarea capacităților naționale și regionale.

GHID DE FOCUS GRUP

Percepția populației cu privire la străini / resortisanți din țările terțe

Introducere

Numele meu este..... și reprezintă..... instituție care realizează în această perioadă o cercetare privind percepția populației cu privire la străini, resortisanți din țările terțe (rtt). Cercetarea este realizată în cadrul unui proiect derulat în parteneriat cu Fundația Soros România „Studiu asupra fenomenului imigrației în România. Integrarea străinilor în societatea românească”, Program general: “Solidaritatea și gestionarea fluxurilor migratorii”, cu finanțare de la Fondul European de Integrare a resortisanților țărilor terțe - Programul anual 2009

Cercetarea își propune ca scop specific studierea percepției populației asupra străinilor, a stereotipurilor și a reprezentărilor asupra străinilor existente la nivelul populației generale. Se urmărește îmbunătățirea cunoașterii și a accesului la informații referitor la situația rtt cu ședere legală în România; creșterea gradului de conștientizare publică cu privire la necesitatea și avantajele imigrației în vederea creării unui climat favorabil în rândul populației române în ceea ce privește imigrația și promovarea integrării sociale a rtt pe teritoriul României, atât la nivel național, cât și local.

Tot ceea ce vom discuta este strict confidențial – nimeni din afara acestui proiect nu va afla ceea ce s-a discutat aici. Nu există „răspunsuri bune” sau „răspunsuri proaste” și nimeni nu va judeca răspunsurile pe care le veți da. Este foarte important pentru noi să fiți cât se poate de sinceri și să spuneți exact ceea ce credeți.

Deoarece tot ceea ce discutăm este foarte important pentru noi, vă cerem permisiunea de a înregistra discuția noastră, pentru a ne fi mai ușor să ne amintim ulterior toate detaliile, pentru a putea realiza raportul final și pentru a putea decide împreună cu clientul nostru ce este mai bine să facem în pașii următori. Dacă sunteți de acord, voi porni reportofonul.

Ne așteptăm ca durata acestei întâlniri să fie de 60 de minute.

A. ASPECTE GENERALE

V-aș ruga să începem discuția noastră cu o scurtă prezentare a dvs. și, eventual, a locului de muncă.

Care este numele dvs. și ce vârstă aveți? Care este profesia dvs.? Care este instituția la care lucrați/domeniul de activitate al acesteia?

1. DISCUȚIE GENERALĂ DESPRE IMIGRAȚIE ȘI IMIGRANȚI

Aș dori să discutăm acum câteva minute despre fenomenul imigrației în România.

1. Cum credeți că a evoluat acest fenomen în ultimii 10 ani? **Cum s-a manifestat acest fenomen? Au fost anumite perioade când acest fenomen s-a manifestat diferit? În ce sens? Care credeți că au fost condițiile care au determinat evoluția acestui fenomen în România?**
2. Care sunt în opinia dvs. principalele categorii de străini care au imigrat în România? **Dar în prezent? Care sunt principalele țări din care provin aceștia? Care sunt cauzele pentru care străinii din aceste țări aleg să plece din țara lor de origine? De ce credeți că aceștia aleg România? În opinia dvs. ce înseamnă termenul de imigrant? Dar de refugiat? Dar de resortisant al unei țări terțe? Se testează: *distincția dintre termeni precum: refugiat, resortisant, expat, imigrant etc.***
3. Ce fel de influență credeți că are prezența în general a străinilor care locuiesc în România asupra dezvoltării țării noastre? **Dar a rtt în special? Este un lucru bun, este un lucru rău? Argumentați.**

2. PERCEPȚII ALE POPULAȚIEI MAJORITARE ASUPRA RTT

1. În general care credeți că este părerea populației despre imigranți/cetățenii străini din țări din afara Uniunii Europene (rtt)? Cum sunt văzuți aceștia de către populația din România? **De ce credeți acest lucru? Argumentați.**
2. Cum credeți că sunt în general străinii care locuiesc și muncesc în România în comparație cu cetățenii români? **Care sunt principalele atribute prin care i-ați caracteriza? Se testează: *responsabilitate, simț civic, relația cu românii, cu angajatorii, încrederea pe care o inspiră etc.***
3. După părerea dvs. populația din România care intră în general în contract cu străinii știe să facă deosebirea dintre imigranți, refugiați, rtt etc.? **De ce credeți acest lucru? Argumentați.**
4. Credeți că între rtt și alte categorii de străini care locuiesc în România există mai degrabă diferențe sau mai degrabă asemănări? **Care credeți că este cea mai importantă diferență între rtt și alți străini care locuiesc în România? Care credeți că este cea mai importantă asemănare între rtt și alți străini care locuiesc în România?**
5. În general, care credeți că este părerea imigranților despre români...? Cum sunt văzuți cetățenii români de către cei care aleg să se stabilească în România? **De ce credeți acest lucru? Argumentați.**

3. TIPURILE ȘI CALITATEA INTERACȚIUNILOR CU STRĂINII

1. Dvs. personal ați avut sau aveți de-a face cu cetățeni străini? **În ce fel situații/ contexte? (când, cu cine, cât de des, unde? – la locul de muncă, în spații publice – comerț, parcuri, în timpul liber etc.). Descrieți.**
2. Cum ați caracteriza interacțiunile cu aceștia?

3. Care credeți că este cel mai important lucru pe care ar trebui să îl facă un cetățean străin pentru a se integra într-o comunitate? Argumentați.

4. Credeți că românii din străinătate sunt primiți la fel de bine/ rău ca și străinii din România? Argumentați.

5. În opinia dvs. care ar fi măsurile care ar trebui implementate pentru a îmbunătăți imaginea rtt/ refugiaților/ imigranților în România? De ce credeți acest lucru? Argumentați

4. INTEGRAREA RTT

1. Considerați că diferențele culturale reprezintă un obstacol în integrarea acestora în societatea gazdă? Îmi puteți da exemple de situații întâlnite de dvs.? Puteți menționa alte prejudecăți, stereotipuri care pot avea un efect semnificativ asupra integrării rtt?

2. Considerați că există atribute ale cetățenilor români care sunt favorizante integrării rtt în societatea gazdă? Îmi puteți da exemple de situații întâlnite de dvs.?

3. Din experiența dvs. există naționalități care se integrează mai ușor? Dacă ați întâlnit cazuri în care rtt le-a fost ușor să se integreze, care considerați că a fost motivul?

4. Cum apreciați implicarea de până în prezent a instituțiilor și organizațiilor guvernamentale și neguvernamentale în ceea ce privește problematica rtt? (Ministerul Muncii, ANOFM etc.) De ce? Cunoașteți vreo inițiativă a acestor organizații/ instituții? Cum ar trebui să se implice pe viitor această organizație și la ce nivel? ? De ce?

5. Dvs. personal ați fi dispus/ă să vă implicați în activități ce vizează creșterea gradului de cunoaștere de către români a problematicei cetățenilor străini din România? Cum vedeți această implicarea și la ce nivel?

5. NEVOIA DE INFORMARE CU PRIVIRE LA STRĂINII DIN ROMÂNIA

1. Cât de informați credeți că sunt cetățenii români cu privire la străinii/ imigranții/rtt aflați în România?

2. Care credeți că sunt principalele subiecte de interes pentru români în general? Dar pentru dvs.?

3. Considerați că v-ar fi util să aveți mai multe informații despre străinii din România? Ce fel de informații aveți dumneavoastră despre străinii din România? Cum au ajuns acestea la dumneavoastră, prin ce căi? Se testează: mediile de transmitere a informațiilor, tipurile de informații (știri, cu caracter general, „senzaționaliste” – ce relatează fapte ieșite din sfera cotidianului, informații despre infracționalitate)

4. Cine ar trebui să furnizeze asemenea informații? Cum v-ați dori să obțineți aceste informații? Prin ce mijloace? De la cine? Enumerați. Argumentați.

5. Credeți că există subiecte pentru care informațiile sunt greu accesibile sau care nu sunt acoperite de sursele actuale? De ce ați credeți acest lucru? Argumentați.

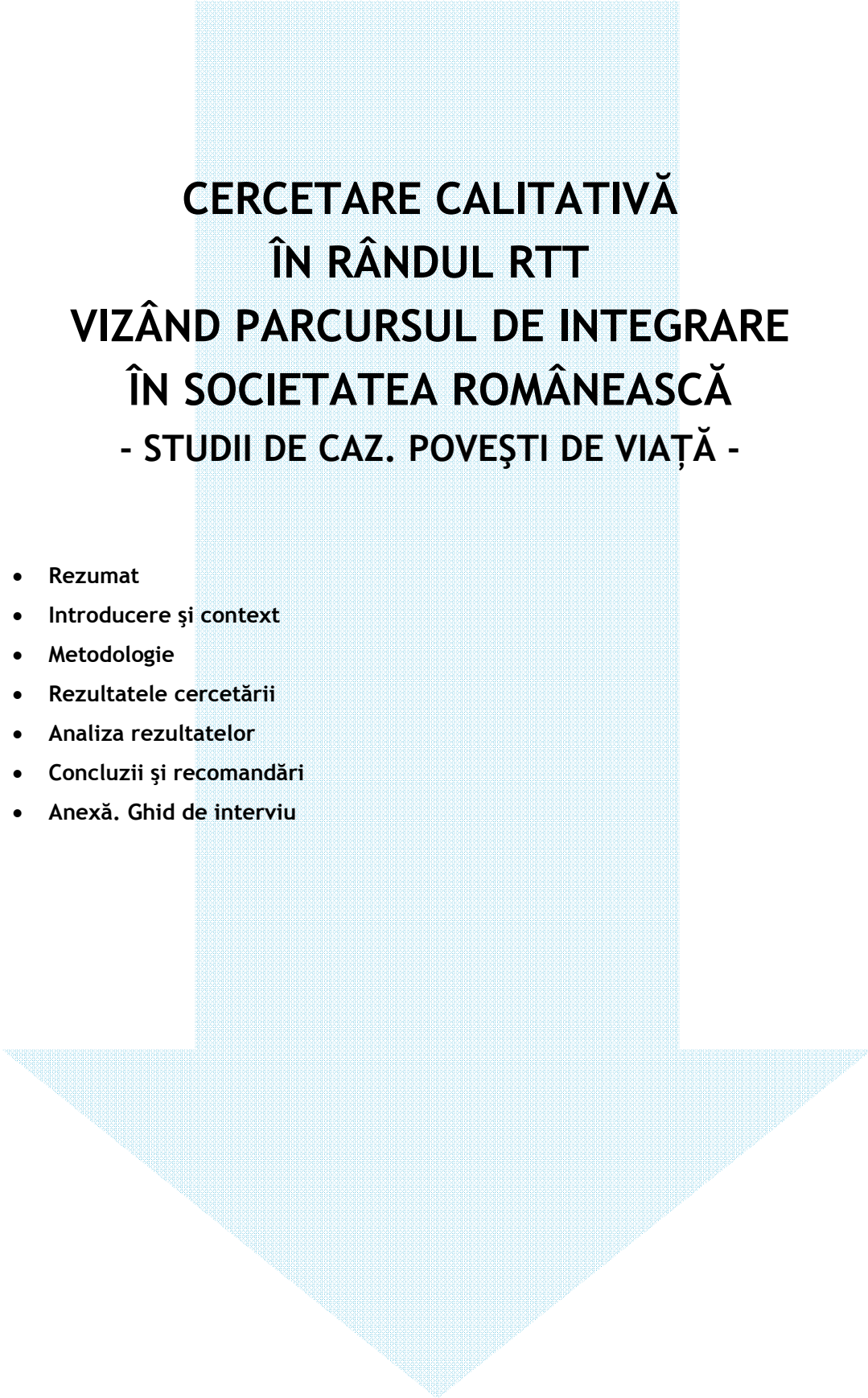
ASPECTE FINALE

1. Ne puteți face trei recomandări de măsuri ce pot fi luate sau de activități ce pot fi întreprinse de către instituțiile publice sau de organizațiile neguvernamentale românești sau ale cetățenilor străini în vederea creșterii nivelului de informare a populației românești asupra străinilor aflați în România? **Dar în vederea creșterii calității serviciilor de informare?**

2. Alte comentarii, propuneri?

ÎNCHEIERE

Vă mulțumim pentru participarea la această discuție și pentru sprijinul pe care ni-l acordați.

CERCETARE CALITATIVĂ ÎN RÂNDUL RTT VIZÂND PARCURSUL DE INTEGRARE ÎN SOCIETATEA ROMÂNEASCĂ - STUDII DE CAZ. POVEȘTI DE VIAȚĂ -

- Rezumat
- Introducere și context
- Metodologie
- Rezultatele cercetării
- Analiza rezultatelor
- Concluzii și recomandări
- Anexă. Ghid de interviu

REZUMAT

1. Obiectivul cercetării din care face parte prezentul studiu este de a susține integrarea socială a resortisanților țărilor terțe cu drept de ședere legală în România, prin creșterea nivelului de cunoaștere asupra fenomenului imigraționist și a străinilor aflați legal pe teritoriul țării noastre. De asemenea, prezenta cercetare a urmărit și culegerea de informații referitoare la modul în care populația se implică în procesul integrării cetățenilor străini.
2. Cercetarea s-a desfășurat în anul 2010, având ca scop explorarea factorilor ce intervin în procesul complex de integrare a cetățenilor străini, și indirect, evaluarea impactului politicilor și programelor de integrare dar și gradul în care măsuri ne-specifice integrării contribuie la integrare și la oportunități egale pentru imigranți. Studiul a urmărit identificarea și evidențierea acelor elemente care descriu obiectiv procesul de integrare, factorii facilitatori sau obstacolele, elementele personale care țin de străin și cele care țin de societatea românească.
3. În cadrul acestel cercetări de tip calitativ, au fost realizate șase studii de caz folosind interviul semi-structurat. Au fost selectate trei povești de viață ce ilustrează succesul privind integrarea imigranților și altele trei ce pun în evidență anumite dificultăți în procesul de integrare. Exemplele edificatoare au fost selectate pe baza informațiilor culese în cadrul proiectului și pe baza referirii de către persoane intervievate în cadrul celorlalte componente ale cercetării.
4. Studiile de caz reprezintă metoda optimă de identificare a bunelor practici în ceea ce privește integrarea imigranților la nivel comunitar. Prin intermediul lor sunt reliefate elementele de context local și cele de cadru legislativ, dar și gradul în care măsuri nespecifice integrării contribuie la integrare și la asigurarea unor oportunități egale pentru imigranți. Totodată, studiile de caz pot aduce un aport semnificativ la formularea recomandărilor de politici publice pentru implicarea societății-gazdă/nativilor în procesul integrării rtt. În condițiile existenței unor limitări ale acestei metode, respectiv experiențe individuale prezentate subiectiv nu pot fi generalizate și nu pot constitui, singure, un fundament solid pentru formularea unor politici publice.
5. Poveștile de viață ce descriu parcursul de integrare oferă o documentare a realității la sursă, așa cum este aceasta resimțită de cetățenii străini, sau resortisanți ai țărilor terțe (rtt) cum vor mai fi numiți în continuare, fie că sunt nou-veniți, fie că s-au stabilit de mai multă vreme în România.
6. Cercetarea calitativă a identificat, prin studiile de caz, acei factori favorizanți pentru o integrare de succes a cetățenilor străini în societatea românească, oferind indicii despre cei ce țin de implicarea populației gazdă sau de cadrul legislativ și instituțional chiar dacă persoanele intervievate nu fac parte din grupurile țintă ale programelor formale de integrare⁸⁸ a imigranților desfășurate de ORI sau de organizații neguvernamentale cu preocupări în acest domeniu. Analiza a acoperit deopotrivă și dificultățile întâmpinate de persoanele selectate pentru studiu, atât la nivelul relațiilor interpersonale cât și prin prisma interacțiunilor cu diverse instituții.

Fără a-și propune să emită verdicte cu privire la succesul integrării, cercetarea de față analizează poveștile de viață ale celor șase persoane și aduce în atenție deopotrivă elementele de suport pentru integrare și dificultățile cu care aceștia s-au confruntat și se confruntă. Unicitatea fiecărei povești este marcată de fiecare personalitate și de contextul și scopul cu care fiecare persoană a venit în România. Tematica abordată în interviuri a acoperit

⁸⁸ Program individual de integrare.

momentele majore ale „călătoriei” precum decizia și contextul plecării din țara de origine, obiectivele aceluia moment, cunoștințele din și despre România, legăturile cu familia și co-naționalii, istoricul migraționist în familie, statutul ocupațional, gradul de satisfacție față de situația personală prezentă, ancorele sociale în comunitatea gazdă, planuri de viitor.

Fără a ne raporta la un cadru strict și formal de evaluare a indicatorilor de integrare socială cum sunt cei propuși în cadrul MIPEX⁸⁹, am urmărit în special elementele de participare activă la viața economică, socială și culturală a societății românești, nivelul de adaptare la condițiile societății românești în relație cu păstrarea identității culturale din țara de origine. În cadrul interviurilor au fost explorate și alte aspecte care țin de parcursul integrării, cum ar fi cunoștințele de limbă română, gradul de cunoaștere (adaptare) a culturii, accesul la servicii și instituții, interacțiuni personale și instituționale, elemente de dialog intercultural, participarea civică și politică.

Așa cum ne-am propus, pentru o mai diversă reprezentare, persoanele selectate se află în diferite etape ale vieții, cu contexte familiale și profesionale diferite, provenind din țări diverse. Așadar, poveștile lor poartă atât o puternică amprentă personală, dar și o notă culturală distinctă.

Din considerente de protejare a identității celor care au acceptat să ne împărtășească experiența lor de imigrant în România, numele persoanelor reale au fost substituite cu nume generice, respectând sexul și țara de origine.

Fatima, originară din Pakistan, și-a construit povestea de succes în România pe filantropie și proiecte sociale în beneficiul copiilor. Misiunea de descoperire și stimulare a spiritului comunitar românesc și de responsabilitate socială este „călătoria” pe care a inițiat-o și căreia mulți au dorit să se alăture. A descoperit în comun cu România un climat de toleranță și de valori umanitare, mai presus de religie sau doctrină politică, context în care motivația și entuziasmul ei pentru proiectele sociale au reușit să mobilizeze resurse și să atragă fonduri prin fundația sa pentru inițiative concrete. Asumându-și acest rol în societatea gazdă, „călătoria” sa continuă, iar Fatima va fi călăuza celor ce îi împărtășesc pasiunea pentru bunăstarea copiilor din România.

Maria a venit cu ajutorul rudelor sale din România, împreună cu soțul, din Republica Moldova. Intenția inițială a fost doar de a-și face rezidențiatul și multă vreme a fost convinsă că odată această etapă depășită, se vor întoarce în Moldova. Situația politică din țara de origine însă s-a schimbat mult, părinții au decedat, iar viitorul copiilor a fost factorul hotărâtor care i-a determinat să se stabilească în România. Apartenența la spiritualitatea și valorile tradiționale românești, limba română re-învățată cu efort și tenacitate, au ajutat-o să simtă acasă în România. Totuși dificultățile cu care se confruntă, așa cum e cazul multor români, o determină să se gândească să emigreze din nou într-o altă țară europeană, în căutarea unui nivel de trai mai bun.

Povestea lui **Edwin**, originar din Ghana, este o poveste marcată de spiritul pozitiv, solidaritatea și atașamentul profund față de țara care îl găzduiește de 40 de ani. Trăiește alături de copiii și nepoții săi, nereușind să umple golul lăsat de dispariția soției, româncă, cu care s-a căsătorit în studenție. Planurile de viitor ale lui Edwin se îndreaptă către o carieră politică, de sacrificiu personal și de propășire a României. Implicarea sa în acțiuni menite să protejeze țara și apărarea valorilor românești denotă un patriotism fervent pe care îl afișează cu convingere.

⁸⁹ The Migrant Integration Policy Index – este un proiect unic, de lungă durată care evaluează și compară acțiunile guvernelor din toate statele membre ale Uniunii Europene și ale câtorva state ne-membre cum ar fi Norvegia, Elveția sau Canada.

Wahib provine din Siria, țară de care se simte profund legat dar de care s-a despărțit în căutarea idealurilor sale de tinerețe. Este contrariat de situația actuală din România și nu își disimulează dezamăgirea și dorința de a se elibera de angoasa traiului în România. Se simte trădat în atașamentul său față de țara în care și-a ales soția și deplânge sincer și cu patos pierderile unor valori românești pe parcursul ultimilor 15 ani. Nu are încă un plan concret, dar explorează posibilitățile de a emigra din nou. Își convertește trăirile în scris ca jurnalist și scriitor și își împărtășește cu deschidere opiniile despre oportunitățile nefructificate de România pentru o trecere mai lină prin criza economică.

Lucia a venit din Bolivia condusă de convingerea că posibilitatea de a veni să studieze în România este un „cadou de la Dumnezeu” și trebuie primit cu încredere. Centrul de dezvoltare personală pe care l-a fondat ca antreprenor este grădina în care își cultivă abilitățile din domeniul psihologiei, al dezvoltării personale, comunicării și din roadele căreia împărtășește cu cei care apelează la serviciile din această sferă. Lucia nu își face planuri pentru că dacă se schimbă ceva, trebuie să renunțe la planuri: *„Mai bine nu îți faci planuri și trăiești mai draguț”*.

Wang a venit din China după terminarea liceului să demareze o afacere în România la îndemnul unui unchi deja stabilit în România. Se mândrește cu faptul că în zece ani de ședere în România a fost doar de două ori în China, o dată să se căsătorească și să-și aducă soția și a doua oară pentru obținerea permisului de conducere. S-a obișnuit în România, dar traseul său este puternic legat de misiunea pe care simte că o are ca tânăr creștin baptist. Inclusiv eforturile sale de a învăța mai bine limba română sunt motivate de dorința de a duce cuvântul lui Dumnezeu nu doar chinezilor, ci și românilor. În povestea lui Wang, va apărea și Chen, prietenul lui, care l-a însoțit inițial ca interpret, dar care a participat la discuție aducând câteva elemente personale din propria sa experiență de imigrant.

Din toate studiile de caz realizate a reieșit faptul că motivația personală de a reuși este elementul central al poveștilor de viață asociate cu o integrare socială de succes. Faptul că în România există un context legal și instituțional reglementat în ceea ce privește integrarea străinilor, la care se adaugă climatul general de toleranță și deschidere din partea populației pentru persoane provenind din alte țări și culturi au constituit condițiile propice pentru succesul personal și al parcursului de integrare pentru persoanele incluse în această cercetare. Se impune să subliniem, însă, că în toate cazurile, motivația personală de a reuși este cea care a condus la diminuarea impactului condițiilor adverse sau defavorabile. Putem aprecia că în aceste situații a existat un cadru favorabil integrării și o sinergie între cele două planuri care a rezultat într-o potențare reciprocă a factorilor de sprijin personali cu cei contextualii.

Din analiza cazurilor studiate reiese că persoanele care și-au identificat un rol în societatea gazdă și condiții favorabile realizării proiectelor lor de dezvoltare personală și profesională, și-au mobilizat resursele personale pentru a-și aduce aportul la o societate mai bună.

Toate aceste persoane au regăsit în societatea românească valori comune și doresc să contribuie cu nota lor personală, cu cea a culturii din care provin, demonstrând că aceste schimburi socio-culturale se pot transpune în proiecte viabile cu beneficii pentru întreaga societate. Poveștile de viață prezentate pun în evidență potențialul capitalului uman cu care vin imigranții, pentru care societatea gazdă merită să creeze condiții de manifestare și valorificare, în vederea construirii unei societăți diverse, evaluate și prospere.

INTRODUCERE ȘI CONTEXT

Această cercetare identifică, într-o abordare holistică, factorii care au favorizat sau din contră, împiedică asupra afirmării personale și integrării sociale a străinilor cu ședere legală care s-au stabilit în România. Analiza impactului acestor factori a ținut cont deopotrivă de elementele personale dar și de cele ce țin de societatea gazdă reprezentată la nivel instituțional și al relațiilor interpersonale. Dintre factorii personali, s-au evidențiat istoricul familial de migrare, motivația personală și educația în manifestările pe care le îmbracă în fiecare caz particular iar dintre cei sociali, diferențele percepute în raport cu sistemul instituțional din țara de origine, diferențele culturale, nivelul de trai general și calitatea climatului oferit de populația majoritară privind integrarea socială a străinilor.

Departa de a se institui într-o premisă sociologică, proverbialul principiu „nimeni nu e profet în țara lui” pare să explice evoluția socială a unora dintre cei ce și-au părăsit țara de origine în căutarea idealurilor personale sau profesionale. Această cheie de lectură pare să fie validă în cel puțin două dintre cazurile studiate, cu diferențele specifice de rigoare. Fatima și Wang aduc prin poveștile lor de viață dimensiunea spirituală și umanitară a misiunii lor în România. Edwin consideră că și el are o misiune de salvare a României venită din simțul datoriei față de țara care i-a oferit totul. În același timp Maria și Wahib explorează posibilitățile de a emigra încă o dată, alăturându-se astfel românilor ce au optat pentru un contract social mai avantajos decât cel cu propria țară. Lucia nu și-a făcut planuri sau așteptări și conform filosofiei ei de viață lucrurile au ieșit „drăguț”, atât în plan personal cât și profesional.

Integrarea în societatea gazdă poate fi luată în discuție și analizată pe un teren mai solid în special în cazul persoanelor cu drept de ședere permanentă pentru că în acest cadru se poate evalua implicarea acestora în viața economică, socială și culturală a societății românești.

Așa cum se remarcă și în alte studii de gen, România are oportunitatea de învăța și a integra în politicile sale experiența altor țări ale Uniunii Europene care, din țări exportatoare de forță de muncă au devenit țări de destinație pentru muncitori imigranți (notă Monica Șerban).

Studiul își propune să contribuie cu acele elemente de unicitate care să completeze perspectiva asupra integrării străinilor care nu au fost incluși în programele de integrare ale autorităților sau organizațiilor ce gestionează problematica imigrației. Elementele de suport personal și comunitar evidențiate în aceste studii de caz pot constitui resurse de inspirație pentru cei care lucrează în domeniul consilierii și informării cetățenilor străini putând fi utilizate în intervențiile și programele specifice destinate facilitării integrării acestora.

METODOLOGIE

Populația țintă a fost reprezentată de populația adultă (persoane peste 18 ani) bărbați și femei, cetățeni străini originari din state terțe, cu drept de ședere legal în România.

Metoda de cercetare utilizată pentru realizarea studiilor de caz a fost **interviul** semi-structurat, față în față, pe baza ghidului de interviu administrat de operatorul de interviu.

Instrumente de cercetare: ghid de selecție, ghid de interviu. Instrumentele au fost elaborate cu consultarea partenerului de proiect și a reprezentanților Oficiului Român pentru Imigrări.

Culegerea datelor

Interviurile cu ghid de discuție semi-structurat au fost conduse de unul dintre cercetătorii implicați în proiect și au fost realizate în perioada octombrie 2010 - ianuarie 2011. Pentru studiile de caz (povești de viață) au fost realizate șase interviuri cu persoane selectate din țări terțe diferite, de ambele sexe, din domenii profesionale diferite, cu o durată de ședere în România diferită, din comunități de dimensiuni diferite. Așadar, în selectarea subiecților s-a avut în vedere o corespondență a cazurilor studiate cu datele statistice din evidențele ORI, atât în ceea ce privește țările de origine, cât și scopul șederii în România pornind de la concluzia rezultată și din alte studii de gen, că integrarea este dependentă și de scopul șederii.

Venirea în România:

- contextul personal și al țării de origine în momentul emigrării
- cunoștințe inițiale și așteptări privind România
- istoricul de migrație în familie
- a fost România o alegere?
- scopul venirii în România

Șederea în România:

- elemente personale de suport în parcursul de integrare
- elemente de sprijin pentru integrare ce țin de societatea gazdă
- toleranță și discriminare față de cetățenii străini
- implicarea populației românești în integrarea străinilor
- cetățenia română
- cunoștințe de limba română
- accesul la piața forței de muncă, statutul socio-profesional
- accesul la servicii și informații
- interacțiuni cu instituțiile statului și organizațiile neguvernamentale, birocracia

Situația actuală:

- situația familială, religioasă
- educație, statut socio-profesional, mobilitate profesională
- implicare în activități civice și sociale, legătura cu diaspora sau comunitatea de co-naționali
- grad de încredere în membrii comunității din care face parte
- ancore în țara de origine, relațiile familiale și sociale
- modalități de petrecere a timpului liber
- patriotism, solidaritate
- opinii și soluții propuse pentru îmbunătățirea situației din țara gazdă
- contribuție personală la țara gazdă

Planuri de viitor:

- în România
- în altă țară

Analiza informațiilor obținute va urmări să reliefeze comparativ factorii care țin de societatea românească și cei care țin de cadrul formal al integrării, factorii personali de suport în integrare și impactul acestora manifestat în fiecare dintre cazurile studiate. Se vor identifica de asemenea, obstacolele și factorii inhibitori din cadrul procesului de integrare dar și cei facilitatori.

REZULTATELE CERCETĂRII

Fatima a venit în România în anul 2004 după ce, deja timp de 15 ani, trăise în afara Pakistanului, de unde este originară, urmându-și soțul care lucrează în mediul bancar internațional. Așadar, când a sosit în România, Fatima avea deja experiența traiului în multe alte țări, își probase capacitatea de adaptare la o diversitate de culturi și societăți. Despre România nu știa multe lucruri bune, nu cunoștea pe nimeni, iar ceea ce i-a alimentat îngrijorările de mamă au fost comentariile pe care le făceau diverse persoane sub influența presei internaționale care prezenta situații din care reieșea că în România copiii sunt vânduți. Nu dorește să spună multe despre asta însă recunoaște că a fost șocată și îngrijorată. Consideră că ar fi o dovadă de lipsă de respect față de români să discute acest subiect mai ales că această reputație i s-a părut injustă.

Este imposibil să treacă neobservat faptul că atunci când i se cere să vorbească despre ea, vorbește cu însuflețire despre munca și proiectele ei din România, identificându-se cu ele. Altfel, se consideră doar una dintre cele trei milioane de persoane care trăiesc în București. Fatima și-a construit succesul în România pe munca socială. Anterior mai colaborase pentru strângeri de fonduri cu agențiile Națiunilor Unite iar când a venit în România, a lucrat cu reprezentanțele acestor agenții în calitate de consultant pentru strângerea fondurilor.

Fatima are doi copii, un fiu de treisprezece ani și o fiică de patru ani. Întâmplarea a făcut că într-o zi a ajuns să cunoască condițiile din spitalele de copii din București care au determinat-o să se gândească la îmbunătățirea condițiilor în care copiii beneficiază de servicii medicale. Experiența personală a mobilizat-o să inițieze un demers personal și a înființat fundația căreia i-a dat numele fiicei ei.

În ciuda scepticismului general, a opiniilor că oamenii nu au încredere în fundații, că nu doresc să dea bani pentru proiecte, că munca de caritate nu funcționează, în 2007, de Ziua Copilului, Fatima și-a lansat proiectul de renovare a spitalelor pentru copii fără fonduri și fără să bănuiască ce va urma.

Momentul părea propice stimulării responsabilității sociale corporatiste pentru că în 2007 efectele creșterii economice erau evidente iar sectorul privat părea să primească cu deschidere cererile de finanțare de proiecte. Așteptările ei erau de a strânge câteva zeci de mii de euro pentru a începe măcar renovarea unor camere, dar prima sută de mii de euro primită a deschis drumul pentru ca, în exact un an, proiectul să strângă suma de un milion și jumătate de euro. Fatima spune cu modestie că succesul și meritul nu sunt ale ei, lucrurile s-au întâmplat așa pentru că:

„acest proiect pentru mine și pentru toată lumea a fost nu numai un proiect, ci mai degrabă o călătorie spirituală. Și cred că a fost o călătorie la care toată lumea a vrut să participe”.

Atitudinea tolerantă a românilor, care i-a infirmat sumbrele temeri cu care venise, dar și entuziasmul și generozitatea cu care mulți s-au oferit să sprijine un proiect dedicat copiilor și îmbunătățirii condițiilor medicale pentru ei, au alimentat energia cu care Fatima s-a dedicat proiectului.

Când a venit în România, declară că a constatat că românii sunt mai toleranți față de copii decât oricine altcineva. Modul în care copiii sunt tratați în locuri publice, toleranța generală față de prezența copiilor contrastau puternic atât cu modul sinistru în care fusese prezentată în presă condiția copiilor în România dar și cu situațiile cu care Fatima însăși s-a confruntat în alte țări. A constatat că toleranța și înțelegerea de care a beneficiat fiul ei îndrăzneț și jucăuș atât din partea publicului, cât și a artiștilor, când a aplaudat și a strigat „Bravo!” la un spectacol de la Opera din București sunt doar expresia acceptării naturale în România a prezenței copiilor la teatru, la operă, în hoteluri, restaurante, iar aceste aspecte aparent minore au determinat-o ca:

„aceasta să fie parte a... cumva a misiunii mele personale de a corecta imaginea sau cumva de a face ceva care să dovedească că știți, românii doresc să facă orice pentru bunăstarea copiilor lor.”

Fatima aduce în sprijinul acestei afirmații exemple din aproape toate palierele vieții sociale. Menționează buna colaborare cu Prefectura Bucureștiului, deși de-a lungul timpului, prefectii în funcție au reprezentat partide politice diferite însă atunci când a fost vorba de copii, proiectele au continuat mai presus de agenda politică a fiecăruia.

Deși nu a cunoscut pe nimeni când a venit în România, proiectul dedicat renovării spitalului pentru copii a fost liantul relațiilor cu personalități din toate domeniile. Fatima menționează o serie de nume de celebrități din România, printre care actori renumiți, regizori, personalități de televiziune, care au răspuns acestui nou demers de strângere de fonduri și care au sprijinit proiectul prin orice mijloace au avut la îndemână.

„Deci a fost un concept nou, [...] dar atunci când le-am arătat că cu banii lor se pot face atât de multe lucruri și atât de mulți oameni pot fi ajutați nu a mai fost nicio problemă. Și mi-am făcut mulți prieteni aici, în fiecare comunitate, în fiecare sector, știți, fie că este artistic, cultural, financiar, [...] și oriunde m-am dus să cer ajutorul nimeni nu m-a refuzat așa că asta este ceva foarte special... pentru mine România este o țară foarte specială.”

Fatima este hotărâtă să nu menționeze dificultățile cu care s-a confruntat, pentru că acestea sunt oricum puține și consideră că nu ar fi drept să vorbească despre ele, ci mai degrabă să facă cunoscute experiențele pozitive care au fost definitorii pentru proiectul ei. Ține să sublinieze că nu a perceput România în mod special ca pe un teren ostil în munca sa și declară cu convingere că *„oamenii compensează toate lucrurile care nu merg”*.

Deși are o bogată experiență a vieții de expatriat în țări cu un nivel de trai superior și foarte diferite cultural de România, Fatima își raportează așteptările despre România la Pakistan și evită cu eleganță să discute despre lucrurile care nu îi plac din România. În plus, se folosește de experiența profesională anterioară venirii în România și conchide:

„...succesul pe care îl am aici, probabil că în alte țări ar fi jumătate-jumătate, dar aici dacă am nouăzeci și cinci de povești de succes și două sau trei nu atât de bune nici măcar nu mă gândesc la asta. Nici măcar nu îmi aduc aminte.”

Succesul primului său proiect în România îi alimentează energia și o motivează să își facă planuri să continue ce a început. Și-a propus să mai renoveze cel puțin încă trei spitale din România, în Iași, Constanța și un al doilea în București, însă trebuie să își ajusteze planurile la realitatea economică recentă. Nu poate anticipa cum se vor desfășura lucrurile în continuare însă este hotărâtă să meargă înainte, are în vedere persoane și companii pe ajutorul cărora mizează dacă rezultatele pe care le-a obținut până acum li se vor părea convingătoare. Fatima își demonstrează atitudinea pozitivă și capacitatea de a valorifica factorii favorabili ce țin de context, declarând:

„Nu cred că nu voi reuși. Vreau să spun că bine, dacă nu reușesc să fac patru, pe toate, sunt sigură că o să reușesc să fac părți din fiecare, ca să încep ceva, și odată ce ai început, oamenii văd schimbarea și din experiență am văzut că lucrurile încep să se miște. Nu atât de repede, dar...”

Nu își propune să ia nicio decizie imediată pentru că mai are încă multe de făcut și în plus, se simte acasă în România. Definește România prin cuvântul toleranță și povestește cu entuziasm cât este de sincer admirată atunci când își îmbracă rochia tradițională din Pakistan. În același timp își exprimă îndoiala că într-o țară din Europa de Vest ar beneficia de aceeași atitudine de suport și deschidere. În România, Fatima se simte acceptată cu întregul său bagaj cultural și se simte respectată, considerând totodată că relația cu societatea gazdă trebuie să se întemeieze pe respectul reciproc și pe o atitudine deschisă:

„Dar trebuie să fii... știi... deschis și respectuos în țara care te găzduiește și cred că dacă ești astfel se creează o reciprocitate.”

Ambii săi copii vorbesc românește fluent iar pentru fiica sa de patru ani care merge la grădiniță, româna este prima limbă. Fatima înțelege bine românește dar evită să vorbească în română pentru că nu a acordat suficient timp să învețe să folosească limba corect gramatical.

Fatima demonstrează cum și-a probat cunoștințele de limbă română într-un context pe care îl relatează cu umor și detașare. Plecând de la o recepție organizată de o ambasadă la un hotel din București, a avut nevoie să se întoarcă acasă cu un taxi. Purta costumul tradițional pakistanez și a specificat unde dorea să meargă. Taximetristul i-a cerut fără să clipească o sumă extremă pentru cursă dar când Fatima l-a întrebat în cea mai firească limbă română „Ești nebun?” prețul a coborât la nivelul corect. Retrospectiv, Fatima găsește întâmplarea amuzantă și spune că în final a discutat tot drumul cu acel șofer și că între ei s-a stabilit un climat de comunicare și respect. Nu s-a supărat și a considerat-o doar o încercare de câștiga bani mai mulți de la un străin. Întâmplări similare au relatat și alte persoane intervievate în cadrul studiului.

Ține legătura îndeaproape cu rudele ei care locuiesc în Pakistan și își vizitează familia în fiecare an, de Crăciun. Fatima recunoaște că îi este dor de mâncarea pakistaneză și de familia ei, că iarna românească este foarte grea pentru ea, dar că nu este preocupată de gândul întoarcerii foarte curând acasă, ci mai degrabă de planurile fundației în România.

Prin intermediul școlii unde învață fiul ei și al ambasadei a cunoscut și alți membri ai comunității pakistaneze din București și afirmă că îi face plăcere să se întâlnească cu ei la diverse ocazii și în avion, când călătoresc spre Pakistan de Crăciun, sau când revin în România. Cunoaște mulți conaționali care au afaceri în România, care lucrează pentru mari companii sau pentru renumite firme de audit financiar.

Dintre prietenii ei, Fatima apreciază că jumătate sunt străini, o mare parte români și cel mult o zecime pakistanezi. Totuși, pe români îi consideră mai deschiși și mai prietenoși în comparație cu mulți alții, iar faptul că datorită originilor lor latine sunt mai informal, o face să se simtă confortabil. Pentru Fatima, toleranța românilor față de străini este foarte importantă în special în zilele noastre, când unele națiuni, îndeosebi din Asia sau lumea arabă, se confruntă cu stereotipuri negative pe considerente culturale sau religioase. Alege fără ezitare cuvântul „toleranță” pentru a caracteriza esențial România.

De fapt, Fatima argumentează că principiile esențiale ale religiilor monoteiste sunt aceleași și că valorile fundamentale ale religiilor nu pot decât să îi apropie pe oameni. Venind dintr-o țară în care coexistă comunități religioase diverse, musulmană, catolică, hindusă, zoroastristă, Fatima, ca musulmană, consideră religia ceva foarte intim și personal.

Fatima însăși este dovada toleranței religioase prin faptul că intră fără rezerve în bisericile ortodoxe, acceptă ca guvernanta să aprindă lumânări și pentru sănătatea copiilor ei și nu consideră apartenența religioasă un impediment în relațiile dintre oameni.

„Așa că am un bucătar care este catolic, bona mea este ortodoxă, șoferul care nu crede în religie iar eu sunt musulmană.”

Pentru a exemplifica, Fatima povestește cum s-a dus să ia apă sfințită de la o biserică ortodoxă pentru guvernanta bolnavă a copiilor săi împreună cu șoferul său ateu căruia a trebuit să-i explice că în opinia ei nu există nici o diferență între Dumnezeu musulmanilor și cel al ortodocșilor. Nu știe dacă l-a convins de acest lucru, însă e cert că a reușit să convingă un ateu să ia apă sfințită de la biserică pentru o femeie ortodoxă încredințată că puterile tămăduitoare ale apei sfințite o vor ajuta să-și refacă sănătatea. Acesta a fost de altfel cel mai puternic argument pe care l-a folosit în încurajările pe care i le adresa guvernantei de a se însănătoși:

„Te rog, pentru numele lui Dumnezeu, nu muri, bine, pentru că omul acesta care nu crede în Dumnezeu s-a dus să ia apă pentru tine. Dacă mori nu o să mai meargă niciodată la biserică. Și a început să râdă și mi-a spus că vecinii au venit și au întrebat de ce râdem așa de mult. Pentru că i-am spus, te rog acum nu muri.”

În ciuda diferențelor culturale și religioase pe care le percepe față de europeni, Fatima declară că mediul nu o face să se simtă prea diferită. De altfel, stilul său de viață este foarte apropiat de cel vest-european, cel al unei femei active, care de trei-patru ori pe săptămână încearcă să-și mențină condiția fizică mergând dimineața la o sală de sport, după care își

Începe activitatea de birou și își organizează întâlnirile. Fiind cea care conduce toate activitățile fundației, își poate organiza singură programul în așa fel încât să se întoarcă la copii după-amiază. Dacă este cazul, mai continuă să lucreze de acasă dar este mulțumită ca este în preajma copiilor. Ocazional, dacă trebuie să participe la un eveniment sau o recepție, se întoarce în oraș.

Hotărârea de a-și continua proiectele vine din convingerea că „*spiritul ajutorării, spiritul dăruirii, spiritul împărtășirii problemelor, spiritul de a face lucruri împreună pentru copii, fără naționalități, culoare sau religii, ... este mult mai important decât orice altceva*”.

Fatima consideră că prin munca ei și prin faptul că a stimulat spiritul comunitar și de într-ajutorare în România, demonstrând cât de multe lucruri pot face românii în beneficiul copiilor, a contracarat imaginea sumbră indusă de știrile internaționale ce au precedat stabilirea ei în România.

La sfârșitul unei discuții însuflețite despre planurile ei de viitor care se identifică cu proiectele fundației, despre resursele morale și materiale pe care le poate mobiliza în România, despre mozaicul religios ce îl construiesc persoanele apropiate din cercul ei, Fatima conchide cu naturalețe:

„Vreau să spun că mi se pare că uneori uit că nu sunt de aici și că nu sunt... sunt pakistaneză sau sunt musulmană sau sunt de altă culoare sau religie, vreau să zic că nu simt niciodată asta pentru că atunci când lucrăm avem un scop, știți, dăruirea și schimbarea vieților și crearea unui mediu mai bun, aceste lucruri aproape că dispar...”

§§§

Maria se numără printre miile de basarabeni ce au ales să beneficieze de oportunitățile de studiu și specializare pe care le oferă statul român românilor din afara granițelor.

Acum șaptesprezece ani, când și-a urmat împreună cu copiii soțul ce venise să își facă rezidențiatul, Maria era convinsă că șederea în România este doar o etapă, că își vor finaliza amândoi rezidențiatul și privea către întoarcerea acasă, în Republica Moldova. Pierderea părinților și schimbările politice care au avut loc atât în România, cât și în Republica Moldova, i-au determinat să considere că pentru copii este mai bine să rămână în continuare aici.

„Eram convinsă că după aia o să plecăm înapoi. Eram convinsă și după șase ani de zile, dar oricum între timp situația politică s-a schimbat foarte mult, între timp ne-au decedat și părinții, adică ușor așa, nu știu, am constatat că e mai bine pentru copii aici.”

Maria consideră că nu a rămas în România în urma unei alegeri forțate, ci deoarece așa au decurs lucrurile. Pentru a face față nevoilor financiare ale familiei, Maria își amintește că soțul ei muncea continuu, făcând nenumărate gărzi la spital, în care se concentra să acumuleze și experiență profesională ca medic. În plus, pentru că singura susținere financiară a lor ca rezidenți era o bursă, despre care își amintește că era echivalentă cu cincizeci de dolari la acea vreme, chiar și familia din Moldova le oferea ajutor.

Perioada de început a fost grea, însă rudele de aici, care sunt tot medici, i-au ajutat oferindu-le o locuință unde să stea fără să plătească chirie, atunci când copiii erau mici iar ea trebuia să re-învețe limba română în fața oglinzii pentru a-și putea da examenele din cadrul rezidențiatului.

Faptul că are rude e drept, mai îndepărtate, care au locuit în România întreaga lor viață o face să simtă că are rădăcini aici. Dovada imbatabilă a legăturii ei strânse cu România este bunicul de la care păstrează o fotografie document.

„Am un bunic care a murit în al doilea război mondial și e fotografiat în Cișmigiu.”

Ca majoritatea basarabenilor, Maria nu se poate raporta la România asemenea celorlalți imigranți cu origini în alte țări. Apartenența la cultura, tradițiile și limba română sunt factori care o determină să afirme:

„acum nu pot să vă spun că sunt foarte străină de România, pentru că eu am rude îndepărtate care de aici au fost. Aici au locuit toată viața. Da, e adevărat că au locuit în țări diferite [...]Adică nu pot să mă compar de exemplu cu un chinez care vine și capătă cetățenie pentru că s-a măritat sau s-a însurat cu o româncă. Consider că sunt mai româncă decât ei. Nu știu cum să spun.”

Maria consideră că adaptarea a venit firesc, chiar dacă perioada era dificilă, copiii erau mici, necesitau toată atenția, nevoile financiare erau cu greu satisfăcute prin eforturile soțului ei iar ea trebuia să își mai păstreze din energie și pentru rezidențiat. Prezența și sprijinul din partea rudelor din România au marcat perioada inițială de ședere iar acestora li se adaugă persoane cărora Maria le atribuie o contribuție esențială în rezolvarea anumitor aspecte legate de statutul lor în România.

„nici o greutate, mai ales că v-am și spus, avem rude care sunt tot medici și ne-au ajutat, într-adevăr, am avut noroc de... și de persoane care ne-au ajutat.”

Maria apreciază retrospectiv că atitudinea ei pozitivă și sociabilitatea care îi este caracteristică i-au fost de ajutor în acomodarea la noua țară, a preferat să nu acorde importanță situațiilor în care nu s-a bucurat de bunăvoința celor din jur.

„sunt un om foarte pozitivist și sociabil și n-am avut treabă, chiar dacă... poate au și fost din ei... n-am atras atenția.”

Cu timpul, soțul ei și-a găsit un loc de muncă la un spital din București, însă Maria își amintește că a fost foarte greu și explică regula prin care posturile din sistemul sanitar de stat se ocupă numai „pe pile”. Maria adaugă „faptul că ești străin e un dezavantaj” și povestește că eforturile de a-și face cât mai bine meseria au contat, că până la urmă, competența este cea care primează, pentru că ea, prin natura profesiei de stomatolog a trebuit să-și probeze capacitatea lucrând în sectorul privat al serviciilor de sănătate.

„lucrând la particular singură a trebuit să mă perfecționez, ca să fii bun la particular, nimeni nu te ia pe ochi frumoși.”

Rugată să compare dacă, din punct de vedere profesional, pentru români e mai ușor să obțină un loc de muncă și să profeseze decât pentru străini, Maria declară cu convingere că, în condițiile cunoașterii limbii române, numai performanțele contează. Convingerea aceasta i-a fost întărită și de faptul că a lucrat în sectorul privat al serviciilor de stomatologie, pe care îl consideră foarte competitiv și bazat pe competență.

„Nu, dacă știi limba. Dacă știi meseria care ți-ai făcut-o, eu consider că n-are nici o treabă una cu alta. N-are nicio treabă cu naționalitatea.”

Astfel, la trecerea graniței către Moldova, cu viza de ședere în România expirată, a trebuit să apeleze la clemența agenților din vamă și să uzeze de parafă pentru a-și demonstra statutul profesional și buna reputație.

„după aia nu am mai avut probleme, vă dați seama... Da și așa... oricum, țin minte tot la vamă erau vameși care... și a văzut că eu eram cu doi copii mici, încă n-aveam cetățenie, și eram cu pașaportul de acolo. Și trecuse mai mult de trei luni de zile, o jumătate de an, nu știu... Și io îi spun că sunt medic, îi arăt și parafa, pentru că aveam parafă, aveam număr, altceva n-aveam. Și el a zis că aaa, că toate sunteți așa, știți de parcă aș fi una de pe stradă, o prostituată din asta și toate zic așa. Bine, înapoi când am trecut vama, așa a vrut Dumnezeu să fie. Am trecut cu soțul meu împreună.”

Rugată să-și evalueze proporția de prieteni actuali români raportată la numărul de apropiați basarabeni, Maria realizează că majoritatea sunt români, adică mai bine de jumătate, apreciind că situația e consolidată și de relația de bună vecinătate și înțelegere pe care o are cu vecinii săi.

„Cam la jumătate pot să spun că sunt. Nu cred, mai mulți români. Sunt mai mulți români și noi ne înțelegem bine cam cu toți vecinii, zic eu. Adică avem o legătură foarte strânsă așa, ușă-n ușă, țac pac pac! Dă-mi o bucățică de nu știu ce.”

Maria admite totuși că dificultatea cea mai mare în procesul ei de adaptare în România a reprezentat-o re-învățarea limbii române, atât pentru a putea să își dea examenele pentru evoluția în cariera de medic, cât și pentru a nu se mai face remarcată prin accent. Maria explică cum faptul că a urmat cursurile școlii superioare ruse, un lucru de care de altfel este foarte mândră, i-a modificat modul de gândire și modul de exprimare și că acestea sunt greu de schimbat, cer timp și răbdare.

„...numai limba, strict pentru mine a fost greu. Pentru că a fost mult prea mult rusificată. A fost foarte mult...ca să dau examenul de specialist, a trebuit, când ei erau la grădiniță, cu cartea în mână, în fața oglinzii să citesc ca la clasa întâi, efectiv, să nu mi se articuleze, să mi se învârtă limba... Ca să pot să vorbesc corect. A fost foarte greu.”

O voință remarcabilă a ajutat-o să depășească acest obstacol iar acum Maria nu se mai simte străină și diferită de ceilalți.

„Nu, mă simt integrată, păi vă dați seama, câți ani au trecut... mulți ani au trecut...asta a venit cu timpul, pentru că eu... mi-era foarte greu să mă exprim așa, în română... Și... se simțea diferența și... mă rog... mă supăram eu pe mine.”

Deși nu s-a implicat direct în acest aspect care a intrat în sarcina soțului, rezumându-se la a se prezenta pentru semnarea documentelor oficiale, Maria își amintește de ajutorul și bunăvoința unei persoane care i-a îndrumat și sprijinit în procesul de dobândire a cetățeniei române.

„Oricum, cu cetățenia, ne-a ajutat foarte mult, a fost generalul de pe lorga. Da, a fost un om atât de deschis, doamne... zici că eram rude.”

Impactul imediat resimțit după obținerea cetățeniei privea libera circulație în Europa, faptul că nu mai era nevoie să solicite viză de câte ori călătoreau dinspre Republica Moldova înapoi în România. Având în vedere că dobândirea cetățeniei române atrage după sine și dreptul de vot, Maria declară că ea își exercită acest drept.

„după criteriile mele, eu încerc să votez. De fiecare dată mă duc la vot”.

În ceea ce privește accesul la servicii și informații, Maria mărturisește că inițial nu a cunoscut nimic din aspectele legale ce prevăd anumite obligații ale cetățenilor străini, pe de o parte pentru că soțul ei se ocupa în exclusivitate de aceste lucruri, în timp ce ea se ocupa de copii și pe de altă parte, pentru că nu își amintește ca cineva din cadrul instituțiilor cu care a interacționat să le fi comunicat aceste informații. Menționează că în cadrul interviului pentru acest studiu este pentru prima dată când află că în România se oferă cursuri de limba română gratuite cetățenilor străini și nu știe sigur dacă atunci când a sosit ea în România acest lucru era valabil.

Maria consideră că birocrăția este o problemă de sistem ce afectează pe toată lumea în mod egal, că nu ar fi mai prezentă în demersurile cetățenilor străini decât în viața românilor.

„Cred că birocrăția în general, toată lumea... nu știu... Birocrăția e una pentru toată lumea. Adică cum e birocrăție și pentru mine ca și basarabean, și pentru dumneavoastră când vă duceți să vă achitați ceva...E foarte multă birocrăție, ne duceam cu nu știu, o mapă de acte... încă mai trebuie nu știu ce. Deci nu-ți spuneau deodată: uite atâta lista și ai nevoie de: x, y, z ... Dar mai ai nevoie de ceva, iar fă drumul, iar du-te. Da, dar mai trebuie ceva, și uite așa...”

Cu toate acestea, Maria și-a construit o viață în România, copiii au crescut și îi oferă satisfacții prin rezultatele lor școlare, băiatul este student, iar fiica Mariei este în clasa a douăsprezecea, au prieteni români și mama lor afirmă că „*niciodată n-ai spune că ei sunt basarabeni.*” Soțul are o carieră medicală, și-a făcut doctoratul și profesează la un spital din București.

Din punct de vedere al traseului profesional, Maria și-a terminat rezidențiatul și a lucrat numai în mediul privat al serviciilor stomatologice timp de doisprezece ani, schimbând serviciul de două ori, iar acum,

„de vreo doi ani de zile, de când a început criza, așa, nu am un loc stabil.”

Resimte lipsa stabilității locului de muncă și a siguranței pe care crede că le-ar asigura printr-un loc de muncă într-o clinică de stat unde drepturile unui angajat sunt respectate, spre deosebire de mediul privat unde, pe lângă stresul continuu, *„nu te plătește nimeni dacă te-ai îmbolnăvit, spre exemplu”*.

Altfel, atunci când nu este absorbită de ritmul cotidian, Maria își petrece timpul liber alături de familie. Maria menționează de asemenea că *„Duminica este nelipsită de la biserică, de la Sfânta Liturghie, jumătate de zi.”*

Într-o situație ipotetică în care ar trebui să plece de acasă pe termen mai lung, Maria consideră că ar avea încredere să lase cheile casei și bani pentru facturi unor vecini. Deși în principiu se înțelege bine cu toată lumea și se simte acasă în România, Maria are o bună prietenă basarabencă cu care are o relație mai specială, așa cum are de altfel, și cu Basarabia, care...

„Are un loc special, pentru că acolo m-am născut și acolo... vă dați seama, acolo a fost toată copilăria și toată tinerețea.”

Chiar și după pierderea părinților, Maria și familia ei au ținut legătura cu rudele mai apropiate din Basarabia. Pentru Maria, România înseamnă acum acasă. Ea consideră că în adaptarea străinilor contează foarte mult două aspecte: acceptarea legilor din țara gazdă de către străini dar și păstrarea tradițiilor fiecărei naționalități iar în această privință Maria este mai degrabă îngrijorată de faptul că românii sunt foarte predispuși să împrumute din obiceiurile străinilor în detrimentul propriilor valori și tradiții. Maria se arată foarte atașată de tradițiile și graiul din nordul Moldovei și din Bucovina, care sunt aceleași cu cele din zona din care ea provine.

„Contează enorm de mult fiecare națiune să-și păstreze tradițiile. Cât mai mult. Să le fructifice, să le scoată din cele mai îndepărtate colțuri ale României, și să le fructifice.”

Pe de altă parte, deși această legătură spirituală, de limbă și de cultură există, Maria se gândește să emigreze din nou, într-un alt stat din Uniunea Europeană, motiv pentru care se preocupă să își îmbunătățească abilitățile de comunicare în limba engleză și trimite CV-uri pentru posturi disponibile la care competențele ei sunt potrivite. Nu se pronunță cu privire la disponibilitatea românilor de a-i primi pe străini în raport cu alte națiuni și pentru că nu dorește să generalizeze dar și pentru că ea consideră că situația basarabenilor în România este diferită de a celorlalți străini datorită situației politice care i-a obligat să trăiască în țări diferite, dar pentru basarabeni este o re-venire.

În condițiile economice de astăzi, descrise de Maria ca fiind *„din ce în ce mai rele, mai grele, mai insuportabile”*, marcate de instabilitate și nesiguranță, Maria afirmă: *„nu mă ține absolut nimic aici.”*

Maria adaugă că dintre membrii familiei ei, până recent, singurul care se opunea plecării din România era fiul său, dar optica sa s-a schimbat de când situația în România s-a deteriorat.

„băiatul meu a zis că “eu nu plec de aici” până cam anul trecut, să zic așa. Ei, pe anul acesta după ce e bătaia asta de joc cu salariile, cu locurile de muncă, cu condițiile care ți se oferă, a ajuns la concluzia că trebuie plecat, și cu cât mai repede, cu atât mai bine. Pentru că împrumuturile pe care le-au făcut politicienii anii ăștia care au trecut, nici copiii copiilor lor n-o să...”

Maria se consideră o persoană integrată în România și mizează pe aceleași calități care au ajutat-o să se adapteze în România și pentru o eventuală plecare la lucru în una din țările membre ale Uniunii Europene.

Edwin își începe entuziast interviul, menționând că a aniversat recent patruzeci de ani de ședere în România. Vorbește cu dezinvoltură despre trecut și despre venirea sa în România la vârsta de optsprezece ani.

Bursa de studii la Moscova nu i-a oferit numai recunoaștere pentru rezultatele sale bune la școală, dar la întoarcerea în Ghana, în 1966, în contextul schimbării regimului politic prin lovitură de stat, a fost privit ca o amenințare de revenire a regimului anterior cu sprijinul celor care erau suspectați că au afinități cu ideologia comunistă. Edwin menționează că a fost pionier, calitate indispensabilă pentru a obține burse de studiu în străinătate.

Edwin își amintește că era sub vârsta admisă pentru a putea obține pașaport și a fost nevoie ca familia să îi falsifice documentele, adăugându-i în acte aproape cinci ani, ca să devină posesor de pașaport, iar unul dintre cei doi frați ai săi care erau plecați în Germania l-a ajutat să iasă din Ghana oferind garanții morale și financiare pentru el.

Mărturisește că era fascinat de țările Europei Centrale și de Est și că a vizitat Praga pentru o întâlnire a Uniunii Internaționale a Studenților iar acolo și-a decantat opțiunile de a studia în Cehoslovacia, Republica Democrată Germană și România. Despre români nu știa foarte multe, decât că sunt oameni foarte cumsecade, foarte buni. De asemenea, performanțele obținute de 12 medici români angajați să lucreze în Ghana au fost în cuvintele intervievatului, "extraordinare".

Dintre impresiile pe care și le-a format cu acea ocazie, afirmă fără reținere că cel mai mult i-a plăcut Nicu Ceaușescu, reprezentantul de atunci al studenților români. Edwin recunoaște că discuția aceasta a fost determinantă pentru decizia de a veni să studieze în România și că Nicu Ceaușescu a fost cel mai convingător reprezentant ce i-a transmis ideea că România era țara cu cele mai bune condiții de studiu. Își amintește sfaturile pe care le-a primit de la acesta, de a învăța conștiincios, de a nu se implica în afaceri ilicite, de a nu neglija studiile în favoarea relațiilor amoroase.

Dintre cei treisprezece frați (șapte băieți, șase fete) numai o soră, învățătoare, trăiește în continuare în Ghana, toți ceilalți căutându-și norocul și afirmarea în alte țări, precum Germania, Franța, Statele Unite. Însă, în ciuda posibilităților de a se stabili în țări europene occidentale, Edwin a ales România și Facultatea de Agronomie.

A ajuns în București după o călătorie lungă și obositoare ca să aterizeze în mijlocul unei mulțimi de curioși ce s-au strâns în jurul lui în Gara de Nord. A luat un taxi către adresa pe care o avea indicată și s-a confruntat cu primele diferențe de regim în momentul în care a încercat să plătească cursa cu dolari. Edwin rememorează efectul de suspiciune și alertă pe care l-au produs dolarii oferiți de un tânăr de culoare asupra unui taximetrist român al anilor '60.

Odată ajuns la adresa indicată de Nicu Ceaușescu, a primit confirmările necesare, apoi a fost preluat și condus pentru a se instala ca student străin.

În următoarele săptămâni și luni s-a concentrat asupra cursurilor intensive de limbă română. Își amintește cu drag de cei trei profesori foarte buni, foarte răbdători, care îi țineau cursuri separat față de cei avansați și cu ajutorul cărora a recuperat pentru a se încadra în grupa celor avansați.

Anii de studenție au fost înfrumusețați de prietenia cu Mariana, care îl ajuta să se descurce să își procure strictul necesar în prima perioadă și să învețe cuvintele esențiale în limba română.

Dintre figurile care i-au marcat pozitiv evoluția, Edwin îl evidențiază pe profesorul Cornel Petrescu, pe care l-a considerat înlocuitorul tatălui său și de sfaturile căruia a ținut cont întotdeauna.

Rezultatele bune și strădania ca student i-au pregătit terenul pentru doctorat, fiind "curtat" să continue ca lector de reprezentanții mai multor catedre din cadrul Facultății de Agronomie.

Ulterior, ca profesor de agronomie, a fost delegat să lucreze chiar în Ghana și mai apoi în Nigeria, însă nu s-a mai putut acomoda și a revenit în România. Edwin susține că nu se poate racorda la situația curentă din Ghana.

Edwin este foarte plăcut și apreciat de colegii săi de serviciu din cadrul unei organizații neguvernamentale ce oferă servicii refugiaților și migrantilor, confirmându-le prima impresie sub impulsul căreia au dorit să îl oprească la serviciu direct de la interviu. Cu toate acestea, diverse alte colaborări pe care le stabilește în timpul liber rămas îi permit să își completeze veniturile. Recunoaște că face față cu greu traiului în contextul crizei economice, dar consideră că e de datoria fiecăruia să se zbată și să obțină orice prin muncă. În puținul timp liber pe care și-l îngăduie, își cultivă pasiunile sportive privind meciuri de fotbal și box, dar preferă mai mult să dea curs solicitărilor de a colabora la diverse proiecte în care mediază contactele unor potențiali investitori în România, pentru că „*un ban în plus e binevenit.*” Mai primește invitații de la prieteni de a-și petrece timpul liber într-o comună de lângă Timișoara, dar consideră că distanța este cam mare și că ar trebui să cedeze la insistențele prietenilor să rămână mai multe zile decât și-a planificat. Dorește să fie aproape de familia lui și disponibil la eventuale solicitări care îi oferă posibilități de câștig.

Despre situația actuală din România, spune limpede și detașat:

“Sunt niște lipsuri, dar mai trebuie și oameni care să hotărască să fie așa, nu e o vorbă de milă, dar să țină la țară ca și cum ar fi proprietate.”

Greutățile ar fi totuși mai ușor de depășit dacă nu ar fi singur, adică văduv. Golul resimțit după moartea soției nu poate fi umplut cu nimic, iar vizitele la cimitir îl lasă pustiu, fără poftă de viață sau de mâncare, cu dorința de a vagabonda ca să își aline singurătatea. Și-a cunoscut soția, româncă, în studenție și s-au căsătorit în '74. Au crescut patru copii, doi băieți și două fete, de la care se mândrește cu cinci nepoți de vârste școlare - patru fete și un băiat. Despre copiii săi spune cu părintească înțelegere că nu au vrut să îi moștenească dorința de a studia.

Nu este mulțumit de situația sa locativă de moment dar o spune cu discreție și speră ca pe parcurs, peste un an, să își găsească o locuință potrivită și să facă o alegere așa cum a făcut cu soția.

Nu dorește să apeleze la ajutorul copiilor, fiind pregătit doar să le ofere ajutor, dar nu să le și ceară. Privește cu înțelegere și solidaritate faptul că acum românii sunt „*mai retrași din cauza neajunsurilor*”. Contrastul între vremurile când era invitat cu spontaneitate la masă, duminica și situația de acum, când fiecăruia abia îi ajunge pentru el și ai săi, este tratat cu empatie și solidaritate, neuitând să menționeze că în vremurile „bune”, oamenii erau generoși și dornici să ajute.

„...românii au fost mai mult, acum mai puțin, au fost foarte sufletești, foarte sufletești. Sunt în stare să dea orice să ajute. Eu am fost ajutat, am fost ajutat de un român, și cu bani, cu de toate. Am fost ajutat.”

Atașamentul față de români este profund, Edwin motivând că a venit în România foarte tânăr, și simte că în România a crescut, s-a format și și-a întemeiat o familie. Edwin duce asumarea unei identități românești până într-acolo, încât afirmă că este oltean. Motivația vine firesc din faptul că familia unui fost coleg, și de facultate, și de cameră din Târgu-Jiu l-a adoptat ca și copilul lor, făcându-l să nu simtă diferența între părinții din Ghana și cei „adoptivi” de aici. Un tratament egal cu cel pe care îl arătau copilului lor natural l-a determinat pe Edwin să îi considere părinții lui din România. Și dacă „*sunt olteni ei, și automat am trecut să fiu oltean*”, declară Edwin cu naturalețe.

Edwin pune bunele relații cu toată lumea pe seama faptului că este comunicativ, deschis și în special pentru că „*eu respect și unul mai mic*”. Își explică delimitarea de regimul din Ghana și abordarea personală bazată pe respect și ajutor reciproc printr-un amestec inedit de principii religioase și citate pe care i le atribuie lui Ceaușescu.

Deși, în general, experiența lui Edwin a fost pozitivă și bazată pe deschidere din partea societății gazdă, Edwin menționează și împrejurarea din primăvara anului trecut în care a încercat să se angajeze pe un post de director pentru protecția plantelor pentru care consideră că era cel mai calificat, însă după trimiterea aplicației și după ce a cheltuit o sumă importantă pentru a-și procura bibliografia recomandată pentru proba de selecție, a primit un telefon prin care a fost anunțat că nu poate participa la concurs pentru că nu are dreptul. Edwin susține că a verificat legitimitatea refuzului și că legea invocată de reprezentanții firmei respective conținea o prevedere conform căreia, nefiind născut în România, nu avea dreptul să candideze pentru acel post. Cu toate acestea, consideră fără să o afirme direct că a fost o situație de discriminare dar pe care a acceptat-o ca pe o decizie de la un nivel superior:

„Am acceptat. Dacă nu am fost acceptat, m-a durut, dar mi-a și trecut. [...] Că acolo nu a fost să fie locul meu și de aceea am lăsat. Că puteam să umblu, să..., dar am cedat.”

Totuși, Edwin consideră că *„România e o țară foarte liberă pentru străini”*. Pentru a exemplifica, povestește că se simte obligat să folosească anumite măsuri în munca sa din cadrul organizației care oferă servicii refugiaților și azilanților, pentru a proteja țara. Edwin argumentează că nu toți cei care vin în România și solicită o formă de protecție din partea statului român spun adevărul despre situația lor și că aceștia trebuie verificați pentru a nu reprezenta un pericol pentru țară. Astfel, anumite persoane suspectate că au de fapt o altă agendă în România, sunt încurajate să își anunțe permanent coordonatele dacă se află în situația de a călători în alt oraș, sub pretextul că astfel vor fi protejate și că nu li se va putea întâmpla nimic rău.

„pentru a putea urmări niște faze, să nu pătrundă... mai ales acum a început să se înmulțească terorismul, ei tot prin ăștia care nu au pașaport, astăzi au un nume, mâine schimbă alt nume. E puțin riscant și pentru noi aici în țară...”

O altă soluție pe care o propune Edwin pentru a asigura o bună filtrare a „elementelor nedorite” este o mai bună colaborare între actorii guvernamentali și reprezentanții organizațiilor neguvernamentale din domeniu, pentru că fiecare vine cu o experiență valoroasă care ar putea aduce beneficii României.

Consideră că deși contextul a fost încă și mai favorabil înainte de declanșarea crizei economice, în România există oportunități atractive pentru investitori, pe care i-ar sfătui să vină pregătiți pentru investiții avantajoase. Deplânge situația pe care a constatat-o când a vizitat Oltenița și a văzut fabrica de conserve abandonată, locuințele în paragină și pământul nelucrat.

Pe de altă parte, Edwin nu uită să precizeze că, după aderarea României la Uniunea Europeană, beneficiile sunt vizibile atât pentru românii care au migrat în scop de muncă în Europa și de pe urma cărora beneficiază întreaga țară, dar și pentru străinii cu permis de ședere legală din România, care pot circula în Europa mult mai ușor, doar pe baza unui act de identitate.

„E un avantaj că România a intrat în Uniunea Europeană, mare avantaj, înainte era foarte, foarte greu de obținut viza pentru altă țară. Acum se circulă cu buletinul, s-au ușurat multe...mă bucur foarte mult pentru că au acceptat țara...”

În ceea ce privește străinii din România, Edwin crede că există un climat favorabil integrării lor iar cei care pleacă sunt în special mânați de dorința unor câștiguri mai mari, obținute în timp scurt.

„Majoritatea rămân aici pentru că e stabilitate, securitate, nu au probleme. Unii preferă să stea aici pentru siguranță, e protejat, se limitează și are strict necesarul, mulți când vin, din cauza banilor sau locului de muncă, nu prea stau și caută să se ducă în altă parte. Deci ei nu au părere rea despre țară, decât vor bani mai repede și de aceea majoritatea continuă și mai departe.”

Edwin consideră însă că există și români, *„oameni simpli, care nu judecau așa departe”*, care au impresia că ajutorul pe care statul îl acordă imigranților este disproporționat în raport cu ajutorul la care se simt ei îndreptățiți, ca români.

Dintre acțiunile imediate, Edwin este preocupat de revizia tehnică a mașinii și așteaptă cu nerăbdare să primească bani pentru a îndeplini această procedură importantă pentru el. Acest fapt îi dă ocazia de a face dovada unui atașament patriotic față de calitatea automobilelor Dacia, într-o dispută cu un compatriot ghanez căruia i-a replicat fără menajamente:

„La voi acolo, în Africa, în Ghana, la negreala voastră, voi ce faceți, ați putut să faceți măcar o asamblare, adică să vină cu piesele și să le așezați? Și ai și pretenții că nu e mașina bună. [...] Când ai să fii capabil să produci ceva mai bun, atunci să comentezi.”

Această atitudine face ca planurile sale de viitor să decurgă firesc: *„am gânduri foarte, foarte serioase pentru țară... [...]vreau să candidez aici, independent, să fiu Obama al României.”*

În acest scop, Edwin mărturisește că s-a interesat de procedura de obținere a cetățeniei române și că îndeplinește toate condițiile, însă mai are de strâns banii pentru taxe de care speră să dispună în primele luni ale lui 2011. Menționează că și-a propus să renunțe la cetățenia ghaneză deși nu este obligat să o facă, însă opțiunea sa vine să confirme convingerea din spatele gestului:

„adică eu țin la o țară, cu ea țin până mor... [...] eu pot să fac opțiunea asta, dublă cetățenie, da, și să vă spun de ce nu îmi convine să fac dublă, vă dau un exemplu: sunt bărbat, am două prietene, înseamnă că nu sunt serios.”

Dorește să candideze ca independent și să nu își aservească mandatul de președinte intereselor unui partid sau ale unui sponsor. Are câteva nume în minte, însă nu consideră că persoanele care l-ar ajuta să susțină financiar campania electorală ar fi potrivite să ocupe posturile cerute în schimbul sprijinului său. A luat în calcul chiar și să joace la loto în speranța că va obține fondurile necesare campaniei prezidențiale, și ar face totul pentru a-și asigura independența și a nu fi nevoit să accepte condițiile altcuiva.

Motivația sa cea mai puternică vine din profundul atașament față de România și din dorința de a-i face pe români să se simtă mândri de apartenența lor națională:

„mi-e drag, aici m-am crescut, aici am familia, aici am de toate, și de ce să nu fac ceva pentru țară? Țara mea m-a pregătit, mi-a dat de toate, da, mai mult țin la țară... [...] să mă sacrific pentru țară, să rămână ceva pentru oameni, să se simtă oameni, să fie mândri cum am fost noi.”

Edwin dorește să-și îndeplinească misiunea față de țara și poporul pentru care dorește să se sacrifice și cu care se simte solidar în special în aceste vremuri: *„cum sufăr eu, așa consider că suferă și ei și poate mai mult decât sufăr eu”*.

Discursul lui Edwin vine natural, marcat de sinceritate și de convingere. Își întărește spusele cu afirmații puternice și categorice că nu s-ar întoarce în Ghana pentru nimic în lume, nici chiar pentru uriașe sume de bani, deși are conaționali cu care ține legătura și prin intermediul cărora află ce se mai întâmplă în Ghana:

„nici să îmi dea și un milion de euro pe lună, pe zi, să vină cineva din țara mea să mă convingă să accept să plec de aici. Nu.”

Ceea ce simte pentru România și misiunea sa politică sunt argumentate cu realizările pe care le-a avut în România, punând în puternic contrast oportunitățile pe care i le-a acordat această țară cu cele din țara de origine.

„Dacă nu veneam aici nu ajungeam unde am ajuns, la nivelul, mă refer la pregătire. La mine nu aveam nicio șansă. Aici, țara, cu ambiția mea, țara m-a ajutat să ajung să învăț, să muncesc, să îmi acorde toate drepturile care trebuiesc acordate, mi-a acordat căsătoria...[...]”

Pentru a nu lăsa loc de îndoieli cu privire la hotărârea și convingerea sa, Edwin împărtășește cu un umor propriu și planurile sale pentru veșnicie:

„Aici am rămas, aici am crescut, m-am educat, am făcut de toate, aici vreau să mă duc în apartamentul ăla definitiv. Eu unul am zis că aici vreau să fiu înmormântat, unde e soția înmormântată.”

Însă până atunci, Edwin și-a propus să fie activ și să își pună toată energia în slujba viziunii sale complet dezinteresate pentru propășirea țării.

§§§

Wahib este de formație inginer agronom, a terminat facultatea în Siria, iar în România a venit acum 15 ani pe baza unui contract cu o firmă siriană care a lucrat o perioadă de timp în România. Nu avea atunci nici un plan sau vreo intenție să se stabilească în România. În Siria nu mai avea totuși multe motive să rămână pentru că cei mai mulți din familia sa au decis să plece. Despre motivele sale de a părăsi Siria declară că era într-o etapă a tinereții, de căutări a unei vieți mai bune.

„Știți că tânăr, caut ceva mai bun. Atât.”

În România și-a cunoscut soția, româncă, iar consecința de a rămâne aici a decurs firesc.

„Am stat cu firma respectivă până la '99. Au plecat firma și au rămas dânsul...”

Prima vizită în România a fost precedată de puține cunoștințe despre țara unde avea să petreacă cel puțin trei ani. Auzise de Nadia Comăneci, în Siria naistul Gheorghe Zamfir era ascultat și apreciat de cunoscătorii genului și mai știa că pantofii fabricați în România erau de o calitate remarcabilă.

Deși nu își construise nici un fel de așteptări, pentru că inițial a venit în baza unui contract pe o perioadă determinată iar firma se ocupa de toate formalitățile, Wahib nu se ferește să recunoască faptul că prima impresie asupra României a fost puternic negativă, prima perioadă fiind marcată de lipsa opțiunilor pentru consumator, faptul că pentru o shaorma trebuia să traverseze Bucureștiul. Chiar și în lipsa unor așteptări, prăpastia era adâncită și de comparația cu Ungaria, unde locuise anterior:

„comparasem România cu Ungaria, cum am venit, e un sat.”

Plecarea de acasă a lui Wahib s-a adăugat plecărilor altor membri din familia sa și Wahib vede o asemănare evidentă între fluxul de emigrare al românilor, în special către Italia și Spania și fenomenul amplu de migrație ce a avut loc în Siria, în urma căruia opt milioane de sirieni, ce reprezintă aproximativ o treime din întreaga populație.

„Toate sunt plecați... aproape. În America, Germania. Unchiul meu în Germania, este doctor acolo, are spital.”

În cele din urmă, România nu a constituit o alegere bazată pe analiză și o decizie clară; pur și simplu, după ce a petrecut o perioadă în România, a cunoscut-o pe soția sa și au decis să continue să trăiască aici.

În plus, Wahib admite că nu avea motive să se întoarcă în Siria întrucât

„În România mai bine... din toate punctele de vedere”

Wahib trăiește în România deja de 15 ani și consideră că, prin natura lor, arabii și în special arabii sirieni sunt foarte adaptabili și ușor de absorbit într-o societate străină. Wahib explică cu ușurință naturalizarea arabilor în România de la o generație la alta:

„arabii când intră, intră foarte repede în societate și se comportă foarte repede la societate. Adică... o generație și român, făcut român. În loc de Ahmed se face Andrei. E foarte ușor să intre... în special sirieni. Că suntem în zona de tranziție de civilizație și nu avem complexul acesta”

S-a raportat cu ușurință la români, a găsit puncte comune între români și arabi în ceea ce privește profilul psiho-emoțional, apreciind la români că sunt „foarte simpli în comparație cu restul de Europa” și considerându-i în general deschiși, prietenoși, cu condiția ca relațiile să nu devină de profunzime.

„Românii în general sunt mai orientali cum sunt celelalte țări europene. Sunt mai aproape de noi, au sentimente mai calde”

Wahib ține să sublinieze climatul general de toleranță a românilor față de străini, remarcând lipsa de aversiune pe baze rasiale sau etnice.

„Nu aveți... nici de rasă, nici de culoare, nici nu... România este o țară foarte bună pentru străini. E chiar foarte bună. Nu sunt naziști deloc.”

În ciuda unor experiențe personale demotivante pe care le-a trăit, Wahib salută inițiativele sectorului public în parteneriat cu cel privat, de a se preocupa prin cercetări ca cea de față de o categorie de persoane cum sunt cetățenii străini, pe care îi clasează la sfârșitul listei de priorități pentru societatea românească.

„...a început acum să gândești mai bine la niște oamenii care sunt minorități, care sunt ultima ordine în societatea românească”.

La început, Wahib folosea numai limba engleză în comunicare, însă a învățat limba română și s-a străduit să o folosească tot timpul, pentru a se perfecționa.

A considerat cunoștințele sale de limbă română și de informații despre România chiar un atu atunci când s-a hotărât să dea examenul pentru a obține cetățenia română. Vorbește românește bine, cu accent, dar nu suficient de bine în raport cu propriile exigențe și se arată jenat atunci când este nevoit să își caute cuvintele.

„eu citesc foarte mult, bine, primii ani că eu am vorbit numai cu limba engleză, dar am dezvoltat mai repede când am putut să intru în limba română, să vorbesc numai limba română.”

Cetățenia română este un subiect spinos și care schimbă puțin tonul egal al discuției, trădând o încărcătură emoțională pe care acumulat-o odată cu experiența celor două încercări nereușite de a obține cetățenia, la șase și apoi opt ani de la venirea sa în România. Wahib denunță lipsa de transparență, obiectivitate și chiar relevanță practică a întregului proces de dobândire a cetățeniei.

Indignat de dovezile de corupție și evident tratament diferențiat între cei care plătiseră taxa neoficială și chiar răuvoitor față de cei fără susținere din rândul comisiei, Wahib a luat atitudine față de cei prezenți la una din examinări.

„considerați că toți suntem proști, nu merităm să fim români?”

Relatează încă marcat că optsprezece cetățeni străini erau la prima tentativă și nu au primit rezoluția favorabilă din partea comisiei de evaluare, iar alți doi care eșuaseră anterior dar aflaseră unde trebuie să plaseze taxa, au plecat încântați de „succes”.

„e experiența cam 90 la oamenii care au intrat. Prima dată au intrat voluntar, faci o plată, și altă dată a învățat că trebuie să plătești între 3000 și 7000 sau 10.000, și iei cetățenia, nu-i problemă, pentru că fiecare din comisie are o persoană sau două.”

După cele două încercări de a obține cetățenia română, Wahib nu a dobândit decât o bogată colecție de exemple care îi alimentează nemulțumirea și sentimentul de profundă nedreptate. Povestește despre cazurile unor arabi ca și el, care nu își cunoșteau decât propria limbă și propriul alfabet, nu vorbeau deloc limba română, dar au dobândit cetățenie spre deosebire de el, care se considera incomparabil mai pregătit.

A mai remarcat și tactica de a i se exploata deficiențele în pregătire, pentru că, după ce nu a știut să răspundă la una din întrebările legate de prevederile constituției, a realizat că persoanele care îl examinau, făceau toate eforturile să-l descalifice.

„Dar când m-au prins acolo, Constituția și au pus numai întrebare din Constituție. Și așa, au văzut punctul slab și au început să mă atace.”

Maniera de abordare a cunoștințelor despre noua sa țară pe care ar trebui să le dețină un aspirant la cetățenia română i se pare lipsită de relevanță practică. În plus, aduce în sprijinul opiniei sale experiența unchiului său, plecat în Germania, care, după ce a trecut numărul de

ani de ședere corespunzător, a primit o scrisoare de invitație din partea statului german să depună documentele necesare și să participe la interviul de evaluare.

„Ștefan cel Mare, e suficient să spun ca un domnitor în istorie. Nu trebuie să spui cât a trăit, cât a căsătorit, câte biserici a făcut...”

De fapt, la a doua încercare, nu a mai parcurs decât etapa de documentare a dosarului și dezamăgit dar hotărât să nu își plătească succesul, nu s-a mai prezentat pentru evaluare.

„Om care vrea să ia cetățenie aproape e perfect și cu scrisul și dictarea și cu toate și cultura. Bine, că asta nu a lipsit atunci. Că am fost de două ori să iau cetățenia. O dată 2001 și 2003 și pentru că nu am plătit suma care a spus că nu știu unde trebuie să fie plătită...”

Aceste experiențe au marcat esențial atitudinea lui Wahib din punctul de vedere al contractului social cu România.

„dacă eu nu merit să fiu cetățean român, înseamnă România nu merită să fiu eu membru, cetățean în ea. [...] În 2003 nu am mai încercat, am rămas așa, am luat domiciliu stabil și e suficient pentru mine”

Wahib a renunțat la formația sa inițială, ca inginer agronom și pe baza experienței sale anterioare ca scriitor în Siria, s-a orientat către profesia de jurnalist, însă în calitate de corresponsent străin al unei agenții de știri pentru lumea arabă.

Din punct de vedere financiar, continuă să fie dependent de veniturile obținute de la angajatori străini, așa cum era și la venirea sa în România, prin contractul cu firma siriană pentru care lucra.

După cum mărturisește, din punctul de vedere al ponderii implicării sale și al aportului social ca angajat în economia românească, are doar colaborări sporadice cu media locală și diverse proiecte pe termen scurt.

„adică salariul îl iau de acolo, trimite la bancă, și eu lucrez aici, câteva lucruri, așa minore care lucrez, facem niște studii pentru ambasade...”

Circuitul informațiilor destinate cetățenilor străini i se pare defectuos iar în opinia sa, rolul de a oferi primele informații străinilor despre România revine ambasadelor române. Apreciază că, deși e benefică prezența unor instituții cu acest rol specific de informare a străinilor, acestea nu sunt promovate și cunoscute suficient. Pentru sirieni în mod deosebit, care nu sunt în general utilizatori ai Internetului, recomandă informarea pe suport clasic, pe hârtie.

„Adică în momentul care ia viza, omul dă... ambasada, trebuie cu viza să dea niște ghid, toate instituțiile, care e problema, că nu știu ce... sunați aici. Au început să existe acum doi ani instituțiile astea dar nimeni nu știe de existența lor. Un ghid. Un ghid micuț, o pagină. Ceva pe hârtie.”

Întrebat cu ce instituții de stat a interacționat și la ce servicii a apelat în calitate sa de cetățean străin, Wahib nu menționează nici unul, însă enunță regula pe care o consideră universal valabilă în România, cu diferența că așteptările sunt de regulă ca străinii să plătească, în mai multe împrejurări și mai mult decât românii.

„Dacă sunt străin mita e ceva... adică șpaga e ceva normal. Noi mereu trebuie să avem de dat.”

Consideră că situația lui personală este în general stabilă, are aici o familie, soția româncă, dețin împreună o locuință și automobil și au un nivel de trai mulțumitor.

Însă își exprimă direct îngrijorarea față de perspectivele sumbre pe care le întrevede pentru vârsta pensionării când consideră că trebuie să i se acorde sprijin din partea societății, pensia să-i fie respectată, să aibă acces la medicamente și servicii medicale de calitate. Temerea sa majoră este de a nu deveni victimele sistemului de sănătate care te îmbolnăvește. În raport cu situația curentă din România, a ajuns la concluzia că fără să realizeze ce face, a jucat un joc de noroc plătindu-și contribuțiile sociale către statul român, joc pe care însă consideră l-a pierdut.

Nu nivelul financiar este sursa nemulțumirilor sale, ci stresul pe care îl resimte, îngrijorarea cu privire la viitor.

„noi avem casă, avem mașină, avem situația, suntem stabili”.

Resentimentele pe care i le-a produs experiența cu obținerea cetățeniei române se fac simțite și din modul în care se delimitează de România și de situația actuală.

„Nu știu unde o să ajungeți voi, vorbesc de voi, pentru că am fost de două ori să iau cetățenia .”

Mutând accentul în plan spiritual, Wahib este adept al unei forme a islamismului, dar nu se consideră îngrădit din punct de vedere religios, poate practica oriunde, chiar dacă nu beneficiază, ca majoritatea musulmanilor din România, de instituții de cult în care își pot practica ritualurile specifice acestei confesiuni.

Wahib își dedică din timpul lui pentru activități în cadrul Ligii Arabilor Sirieni din România, o organizație neguvernamentală pe care ambasadorul Siriei în România a dorit să o resusciteze după mai mulți ani de inactivitate datorate neînțelegerilor interne.

Așadar, Wahib investește din timpul și energia sa pentru conservarea valorilor culturii arabe în rândul tinerilor ce provin din părinți sirieni, pentru a nu pierde ceea ce consideră esențial pentru păstrarea identității lor etnice și culturale.

„program care să fie învață limba arabă, învață muzica și așa mai departe...pentru membrii comunității... siriene. Și în special să avem grijă pentru generația nouă. Să facem legătura cu mama lor, cu pământul lor, cu țara lor.”

În planul relațional, Wahib socializează cu români din domeniul său profesional.

Dar recunoaște deschis că preferă să își petreacă timpul liber tot cu arabi, pentru că nu împărtășește modul de a se distra al românilor. Însă admite că participă la ieșiri cu grătar, petreceri și aniversări ale zilelor de naștere a celor apropiați și la vizitele ocazionate de marile sărbători ortodoxe cum sunt Crăciunul și Paștele.

„Eu când mă duc undeva mă duc majoritatea cu arabi. Nu cu români. Bine, că am niște prieteni români foarte apropiați, foarte buni, dar ne întâlnim să discutăm. Lucruri, adică nu ne întâlnim să jucăm sau să bem bere. Mergem undeva la oameni de presă și discutăm despre mai multe lucruri. Cultural sau politic sau religios și așa mai departe, pentru că eu nu beau, înseamnă că am pierdut trei sferturi din distracție...”

Alegerea aceasta nu este însă datorată faptului că nu s-ar simți acceptat sau nu s-ar înțelege bine cu românii, pe care îi consideră prietenoși, admite anumite incompatibilități raportate la nivel individual însă remarcă toleranța românilor față de persoanele de altă rasă sau origine etnică.

„Nu aveți... nici de rasă, nici de culoare, nici nu... România este o țară foarte bună pentru străini. E chiar foarte bună. Nu sunt naziști deloc.”

Nu găsește răspuns pentru situația în continuă depreciere din România, nu își poate explica de ce schimbările din planul de conducere politică a țării afectează planul de progres și dezvoltare. Declară că situația prezentă din România este „*nasală pentru toată lumea*” și că este îngrijorat de faptul că românii cu pregătire au plecat în străinătate și că toată baza de dezvoltare a țării a plecat în exod.

Wahib deplânge profund pierderea valorilor românești și poveste cu indignare nedisimulată că firma pentru care lucra ca inginer agronom când a venit în România a cumpărat de la Constanța oi dintr-o rasă foarte productivă și foarte valoroasă, iar în România aceste oi au fost sacrificate pentru consumul de carne, fiindu-le irosită valoarea.

Wahib nu se rezumă doar la a-și exprima dezamăgirea pentru erodarea valorilor românești, ci propune câteva soluții de redresare pe care el le consideră viabile. În sprijinul opiniei sale, dă exemplul Turciei care și-a orientat exporturile către țările arabe, ca model de strategie viabilă pe care a adoptat-o și care a diminuat efectele crizei resimțite la nivel global. Așadar, Wahib crede că România privește în mod nerealist către Occident în căutarea unei soluții, când de fapt, ar trebui să își aprecieze realist resursele și oportunitățile de comerț cu produse industriale, carne de pui și turism pe care i le oferă lumea arabă. Consideră că România nu

poate exporta produse la standardele de calitate de pe piețele europene, că s-ar putea limita la a cumpăra tehnologie din Occident, dar să se orienteze pentru desfacerea produselor către Orientul Mijlociu. La momentul scrierii acestui raport, la București se desfășura Forumul economic "Consiliul de Cooperare al Golfului - România-București: Oportunități de Afaceri în Europa de Sud-est."

„Și turismul. Turist. Dacă spune la toți vine și vezi natura. Pot să spun la un om din Swissland sau Netherland să vii să... Ce natură se vede aici? Natura sălbatică, atât. Dar poți să spui la unul care trăiește în deșert, vii să vezi natura. Orice s-ar vede el, s-ar vede verdeață.”

Soluțiile pe care le Wahib le propune par viabile dar ceea ce transpare dincolo de aplicabilitatea lor, este faptul că se implică în găsirea unei căi de redresare a României. Wahib vorbește mai atașat și mai realist despre valorile românești decât mulți români, însă nu se mai simte solidar cu românii.

„nu îmi place unde merge România. Nu știu unde o să ajungeți voi...”

A părăsit Siria acum cincisprezece ani și în condițiile în care aproape toți membrii familiei au plecat către alte țări mărturisește:

„eu nu am rupt relația cu țara mea deloc, deci nu am avut nicio problemă, în orice fel cu țara mea, care am fost acum câteva săptămâni acolo, bine, iubesc țara mea și asta-i clar. E Siria originea mea, [...] dar în același timp îmi place să trăiesc aici. De ce?! Astea sunt sentimentele, nu pot să spun.”

Wahib nu dorește să se întoarcă în țara sa de origine deși se simte încă profund atașat de ea, nu îi mai place în România și discută frecvent cu soția despre opțiunile pentru o viață mai bună decât cea de aici.

„am început să studiem cum pot să facem emigrare. Și bine, ca să avem viața mai bună, să avem pensia respectată... când cineva îmbolnăvește să ai medicamente.[...] E doar un semn. Că semnul că nu-mi place aici. Dar fiecare dată omul îi place să fie mai bine, să scape de stres. Acolo am avut niște stres, s-au rezolvat aici. Acum am început să am stresul aici.”

Wahib pare să fie în asentimentul altor străini care nu mai găsesc România atât de atractivă și în lipsa unor indicii de reabilitare a situației, se gândesc să plece mai departe sau să revină în țările lor de origine.

„Foarte mare parte din cetățeni străini, vorbesc oamenii care au stabilit aici, au început să gândească acum să întoarcă în țara lor. Sau să găsește alt... Treaba nu merge, asta e clar. În special pentru oamenii care au capital social mai micuț.”

§§§

Lucia a trăit în România întreaga sa viață adultă, o jumătate din viață, deoarece a venit aici încă de pe când avea optsprezece ani, iar de atunci au trecut încă optsprezece ani. Înainte de a părăsi Bolivia natală, nu mai fusese niciodată plecată în străinătate. Deși nimeni din familia ei nu se mai strămutase în altă țară - iar ceilalți rămași acasă, două surori și doi frați, locuiesc și acum acolo – Lucia a rămas în țara unde venise inițial pentru a urma studiile superioare de psihologie și apoi pentru a se forma în continuare, deoarece între timp țara-gazdă începuse să ofere mai multe oportunități de dezvoltare profesională în domeniul ales.

„... lucram voluntar cu niște psihologi, ca să pot să fac un pic de practică înainte să mă întorc acasă... am venit în România de la 18 ani, am venit să fac Facultatea de Psihologie ... am rămas aici să fac formare, și alte lucruri care au început să apară în România legate de psihologie, dezvoltare personală, comunicare...”

Venirea și decizia de a rămâne par să fi decurs lin și fără a sta prea mult pe gânduri, asta cu toate că nu știa chiar nimic despre țară înainte de primul contact.

„ceea ce am învățat despre România a fost trăind direct aici”

Auzise doar ceva despre sporturi și despre gimnastica românească celebră pe atunci, fără vreo legătura cu studiile pe care dorea să le urmeze, și oricum fără să fi contat în alegerea făcută. Credința a fost că din moment ce s-a ivit această oportunitate, ea trebuie să o urmeze.

„Eu nu am stat să analizez, să îmi aleg o țară, să caut, și unde o să fie, și ce o să fie, nu, a apărut posibilitatea, am venit și asta e, asta a fost.

...Pentru că eu am foarte multă încredere că Dumnezeu mă trimite acolo unde este bine pentru mine.”

Lucia are acum propria afacere în România, pentru care se duce în fiecare lună să depună documentele necesare la Administrația Financiară, iar la firmă are angajați români, "colegele mele", după cum apar pe alocuri în conversație, iar de șase ani este căsătorită cu un cetățean român. Documentele pentru obținerea cetățeniei le-a depus de curând. Consideră că aproape jumătate din prietenii pe care îi are sunt români, iar țara îi place "foarte mult, este o țară foarte frumoasă".

Lucia consideră România „acasă, oarecum”, și apreciază că în principiu, a fost bine acceptată aici, și nu are de ce se plânge:

„În principiu eu am fost bine acceptată aici, am un grup de prieteni care sunt foarte buni prieteni, oamenii cu care lucrez sunt ok... prietenii pe care i-am găsit în acești 18 ani sunt ok”

Prietenilor le face cadouri iar ei vin și ei cu daruri în mod firesc, și "nu pentru că e datorie, ci pentru că este amuzant" iar evenimentele la care participă cu aceștia, sau mai bine zis "lucrurile drăguțe pe care le facem noi împreună", cum le explică Lucia, sunt organizate în bună parte chiar de ea.

Lucia socotește că are "o capacitate foarte bună de adaptare" și atribuie nivelul său de integrare și succes propriei personalități și o consideră un merit personal, realizări particulare ce au atras ajutor de la prieteni și vecini români, ajutoare care însă nu concordă cu mentalitatea generală ci este obținută doar de ea

“au fost oameni aici care, atunci când trebuia să mă mut au venit să mă ajute, au venit cu mașina, au cărat lucrurile mele cu mine, m-am dus și eu să îi ajut, au fost tot felul de lucruri care m-au ajutat să trăiesc mai bine aici, dar a fost la nivel personal, nu la nivel de mentalitate”

Pentru Lucia viața profesională continuă să fie forța dominantă și definitorie, așa cum a fost de la început principalul motiv pentru a rămâne în România. Este evidentă mândria de a influența viețile oamenilor, convingerea că îi poate face să se simtă mai bine și mai bucuroși, crede ea. Evoluția în carieră cu toate sinuozitățile apărute ulterior și definirea propriului rost prin ce realizează și împlinește în munca ei, simte nevoia să le expună cu precizie, claritate și foarte explicit, fără a realiza probabil ce cuvânt folosește cel mai frecvent în răspunsul ei: "fac"

"... eu am terminat Facultatea de Psihologie, dar drumul meu, și pe partea profesională a deviat un pic de pe partea asta, pentru că eu am formare ca și trainer și consultant în metode esepere, pe lângă alte formări, și în prezent,[...] fac ședințe individuale și fac și ședințe de grup sau training-uri pentru a învăța oamenii să comunice într-un mod relațional și să-i învăț să gestioneze ceea ce au înăuntru, emoții, dorințe, frică, nervi, etc., astfel încât conflictele să scadă și oamenii să se simtă mai bine și mai bucuroși."

Condusă de propria voință și cu un crez puternic în sine, cheia socializării sale la un asemenea nivel și-o atribuie personalității proprii și afirmă fără ezitare că explicația acceptării ei în societate este în principal „Felul meu de a fi."

Intrarea în societatea românească a fost însă un proces de durată, pentru care a depus eforturi proprii, și pentru care a utilizat toate sursele disponibile.

În primii ani de ședere, sprijinul i-a venit în mod pro-activ din interiorul comunității de expatriați latinoamericani deja existente. Venită la studii fiind, mai întâi a beneficiat de anul pregătitor de limba română la Pitești iar apoi a continuat facultatea la București.

A învățat limba română începând cu cursurile pregătitoare din facultate, și acum vorbește românește fără a se putea nota vreun accent deosebit sau vreo ezitare în alegerea cuvintelor, care să dezvăluie că nu ar fi de origine din partea locului.

Tenul ușor măsliniu însă i-a adus unele dificultăți la începutul șederii, deoarece a fost presupusă a fi țigancă, ceea ce uneori a pus-o în situații discriminatorii sau de prejudecăți și au introdus-o astfel în mentalitatea etajată asupra diverselor etnii pe care o aveau românii, cel puțin la vremea respectivă, chiar și cei tineri, din mediul universitar, care au intrat în vorbă cu Lucia abia după ani de zile, după ce au aflat că este de origine latinoamericană, și deci nu e țigancă.

„Mulți colegi de-ai mei, care au vorbit cu mine abia în anul IV de facultate, mi-au zis că nu au vorbit cu mine în anul I pentru că ei credeau că eu sunt țigancă, deci asta este și discriminare, și o grămadă de prejudecăți. Totuși, eram în mediul de facultate, nu eram pe stradă, nici la cafea, nici la discotecă.”

Își mai amintește și un alt episod similar în care taximetristul, cu care ajunsese la unul dintre obiectivele traseului propus într-o zi, nu a avut încredere să o aștepte, și pentru cinci lei datorati pe taximetru a dorit să fie plătit pe loc, și rezumă că tratamentul nepoliticos i s-a aplicat *"fiindcă a văzut că nu sunt româncă"*.

După criteriile relaționale cu care venise obișnuită din Bolivia, Lucia consideră că, în România, timpul de acceptare a unui străin este de mai mulți ani, spre deosebire de cultura din care provine, unde acceptarea străinilor se poate realiza chiar din prima zi, și anume, invitația în locuința cuiva care este localnic, nu pentru a vedea casa, ci pentru a bea un ceai sau o cafea sau, pur și simplu, a sta de vorbă, și chiar și colegele de mai mulți ani de la școală *"abia după ce am terminat facultatea m-au invitat la ele acasă"*.

Românii sunt o etnie a cărei încredere se câștigă după un timp îndelungat, iar tema recurentă a *"invitatului acasă"* văzut ca un fel de prag al integrării, este dispozitivul principal utilizat de Lucia în repetate rânduri pentru a-i descrie pe aceștia conaționaliilor bolivieni sau altor migranți prospectivi din țările latino-americane:

„După ce trece un timp, când începi să vorbești cu ei, luni de zile, să nu zic ani de zile, după ce te invită la ei acasă, e mai ok, dar până atunci, multe rezerve, multă frică, multe prejudecăți ...sunt chiar două lumi complet, complet diferite... că la români nu te duci acasă din prima, când ajungi la cineva acasă înseamnă ceva special, adică nu intră oricine în casa ta. Aici pot să treacă ani de zile și tu nu știi cum arată apartamentul vecinului tău.”

Cu toate acestea, odată cucerită încrederea oamenilor din partea locului, se dovedesc a nu fi reci, ci deschiși și firești cu oaspeții lor:

„dacă vorbesc cu cei din America Latină le zic să nu se aștepte să fie invitați la ei acasă din prima, șansele sunt mici, că trebuie să treacă multe luni, dar că după aceea /românii/ sunt foarte...nu ospitalieri, foarte naturali în casele lor”

Colegii români au acceptat-o mai târziu, iar la început în facultate avea mulți prieteni din alte țări latinoamericane, asiatice, și arabe.

„când am ajuns mai erau niște tineri din Bolivia, care, la fel făceau studii aici, care ajunseseră aici un an sau doi înaintea mea, și ei m-au primit ... m-au ajutat la aeroport, m-au așteptat alți oameni din America Latină.”

Lucia susține că nu a mers niciodată să apeleze la vreo organizație sau instituție pentru ajutor, dincolo de prezentarea la toate autoritățile unde a fost necesar să obțină documente și să îndeplinească formalitățile cerute pentru străini.

După optsprezece ani, experiențele cu birocrăția românească de la Biroul pentru străini sunt evocate prin comparație cu experiența de astăzi de la Administrația Financiară

„La facultate trebuia să mă duc la Biroul pentru Străini, și acolo le aflam sau nu le aflam... Ce îmi trebuie pentru asta?” “Cutare și cutare lucru”, “Bun, și după aceea unde mă duc?” “La ghișeul trei”, bun, te duci acasă, umbli pe stradă o săptămână să găsești unul, două, trei documente, te duci la ghișeul trei “Aăă, păi dosarul nu e complet, că mai trebuie nu-știu-ce.”

În general, Lucia consideră că interacțiunile cu instituțiile birocratice ale statului sunt la fel de obositoare și consumatoare de energie atât pentru localnici, cât și pentru străini:

„Cum se desfășoară aici: multe cozi, te întorci de zece mii de ori acolo pentru că lipsește o chestie, lipsește o chestie, lipsește o chestie...”

Până când completezi dosarul, care are trei metri înălțime, cu toate hârtiile pe care trebuie să le faci, până când îndeplinești unul expiră celălalt, că se desfășoară exact ca la orice cetățean român care se duce de trei sute de ori la cozi și se întoarce la același ghișeu”

Pentru serviciile medicale însă, lucrurile nu stau chiar la fel, și Lucia remarcă așteptările celor care lucrează în serviciile medicale de stat ca străinii să dea ceva mai multă mită decât românii, care însă nu sunt la rândul lor scutiți de aceste cheltuieli neoficiale indispensabile pentru obținerea serviciilor așa zis gratuite din sistemul sanitar de stat:

„Am o problema medicală, mă duc la medicul meu particular și niciodată nu m-aș duce la unul de stat, pentru că se presupune că e gratuit, dar dacă nu le dai banii nici nu se uită la tine, indiferent dacă ești străin sau român. Dar dacă sunt străini, se așteaptă să le dai mai mulți bani. Că trebuie să te duci cu un pliculeț, cu punguța.”

Un nivel de discriminare chiar la nivel de efecte ale legislației au avut impact financiar și i-au generat Luciei frustrări și nemulțumiri, deoarece statul român a impus plata retroactivă a unor taxe de către cetățenii străini, ceea ce i-a adus un prejudiciu de mai multe sute de euro.

„cetățenii străini trebuie să își facă asigurările medicale, CAS, obligatorii la stat, pentru că înainte cumpăram o asigurare de la orice asigurator și era ok. Luai asigurarea pe care o voiai, plăteai conform cerințelor tale, minimul era asigurat. La un moment dat trebuia doar de la stat și ok, foarte bine, dar ceea ce mi s-a părut mie foarte nedrept este că le-au făcut retroactiv. Am plătit multe sute de euro atunci pentru că erau retroactiv”

Pentru a evita complicațiile nedorite, la înființarea firmei a preferat să angajeze un avocat și s-a rezumat la a semna actele și a plăti onorariul, considerând această variantă mai ieftină

„pentru că știți, trebuie să te duci cu punguța peste tot pe aici.”

Lucia remarcă în raport cu prietenii și cunoștințele care locuiesc în alte țări europene, că pentru rezidență, cererea de cetățenie și alte formalități în România, perioadele de așteptare sunt mai lungi și procedurile mai dificile, iar numărul de documente solicitate este mai mare:

„aici se cer multe hârtii, prea multe, perioadele de timp sunt mai mari în comparație cu ceea ce știu din Uniunea Europeană, adică din Belgia și Franța”

Unele îmbunătățiri survenite după acceptarea României în spațiul comunitar european sunt acum evidente, și nu trebuie să mai stea la coadă trei zile pentru acte și să fie împinsă

„unde depun toți străinii la grămadă actele, ci în altă parte unde este pentru membrii UE, care este foarte frumos, cu bonu’, cu aparate din alea. Este o ameliorare pentru mine și stai pe fotoliu sau pe scaun, nu mai stai pe jos, nu te împinge nimeni. Stau maxim două ore - atunci trebuia eu să mai stau la coadă acolo, și nu vă mint când zic, trei zile”

În afara acestor incidente sau dificultăți nu i s-au întâmplat totuși alte lucruri sau nu consideră că ar mai fi avut parte și de alte tratamente rasiste, jignitoare ori discriminatorii, majore sau cronice, dar nu la fel de norocoși se pare că au fost și ceilalți resortisanți din etnii mult mai evident diferite de majoritarii români:

„eu, din fericire, nu am foarte multe experiențe negative, deci astea sunt cele mai negative pe care le-am avut, dar ... când eram în facultate, aveam mulți prieteni arabi și multe prietene din Vietnam, și ...ele, chiar erau împinse pe stradă, lumea făcea, știți, vorbeau ca și cum ar vorbi în chinezește dar strâmbându-se la ele, încercau să le fure...”

Lucia nu s-a implicat foarte mult în viața civică, nici în politică sau în mediul neguvernamental, cel mai probabil deoarece realizările profesionale cer tot timpul disponibil. În viața privată are prea puțin timp liber și iese destul de rar, deoarece lucrează frecvent și în weekend, iar programul se termină după nouă seara în cursul săptămânii. Evită să urmărească știrile din

media despre Bolivia sau Romania, iar la televizor a renunțat cu patru ani în urmă, datorită senzaționalismului și a senzațiilor negative pe care le promova pe toate canalele.

Mai iese uneori să ia masa cu o prietenă sau mai merge în câte o vizită, în puținul timp rămas în afara programului autoimpus de lucru și de administrarea propriei afaceri.

După optsprezece ani petrecuți departe de Bolivia, Lucia continuă să țină legătura cu rudele de acolo, cu care vorbește de două-trei ori pe săptămână.

„legătura cu familia... pe Skype, aproape în fiecare zi vorbim fie cu unul, fie cu altul, că noi suntem mulți. Sau la două zile. De vizitat, eu mă duc mai rar acolo, odată la 4 ani, la 6 ani”

Lucia spune că iubește țara în care se află de atâta vreme. Ceea ce vine oarecum în contrast cu convingerea că de plecat, ar pleca însă. Nu în vreo țară anume, și nici neapărat nu menționează că ar plănuși să revină înapoi unde este familia, ci pur și simplu nu se simte obligată să rămână.

„Dacă acum nu o să mai simt că vreau să mai stau în România din X sau Y motiv, pot să mă mut oricând, nu sunt obligată să stau aici”

Ceva mai târziu, spre finalul interviului, reflectează la toate cele spuse, și adaugă

„nu știu cât de mult s-a transmis asta prin ceea ce am spus este că eu iubesc foarte mult România sunt foarte recunoscătoare că am venit aici”

\$\$\$

Chen si Wang sunt buni prieteni, deși nu se cunosc de așa de multă vreme, și au venit în România la distanță de câțiva ani, fiecare în alt context familial. S-au cunoscut în România prin intermediul bisericii baptiste, ai cărei membri sunt amândoi, iar Chen este acum în prag de însurătoare.

Wang a sosit în România acum unsprezece ani, în primăvara anului 2000. Între timp s-a căsătorit, i s-au născut două fete în România, a prins gustul sarmalelor și micilor, iar acum se pregătește pentru o călătorie în China natală, unde se duce pentru a se revedea cu colegii la întâlnirea de zece ani de la terminarea școlii. Este pentru a treia oară când merge în țara de origine, de când s-a stabilit în România.

Chen are 24 de ani, își câștigă existența împreună cu părinții săi ca și mic întreprinzător din comerțul cu amănuntul, la o firmă unde au câțiva angajați români, a învățat o vreme la un liceu din București și vorbește acum românește foarte bine. De fapt, cei doi prieteni au venit împreună la interviu, deoarece Wang mai are dificultăți în înțelegerea limbii române dar și în exprimare, iar Chen îi servește uneori ca interpret, așa că discuția este uneori întreruptă de traduceri între întrebările în chineză de către Chen.

Inițial, Wang nu și-a dorit să se stabilească în România, venise aici doar în așteptarea vizei de Italia, unde avea deja două mătuși din partea mamei și încă un văr și un unchi din partea tatălui. Așteptarea însă s-a dovedit a fi lungă, și între timp Wang și o parte din familia sa împreună cu care venise în România au pierdut speranța de a mai ajunge „la Italia”, cum spune el, și astfel s-au așezat aici, unde apoi au mai venit și alți membri ai familiei, „precum vagoanele după locomotivă”, cum explică foarte ilustrativ Wang.

„Noi chinezi care veniți aici, ca și, cum e trenu’. Știi trenu’ e chiar pe primu’ lui vagon, prima e motoru’ sau pot să zic așa. Locomotiva. Și prima lui vagon trage... trage așa, noi tot așa vine”

România nu a fost o alegere nici pentru Chen, care a venit pentru că părinții lui erau deja în România, și a fost o consecință firească pe care nici nu a pus-o la îndoială:

„părinții mei sunt aici, și dacă ei sunt aici, normal să vin aici ...”

Pe de altă parte, Chen generalizează și explică situația din punctul de vedere al multor chinezi:

„deci cum trăim în China.. deci așa de greu mai bine să venim aici. Deci viața e o încercare și orice trebuie să încerci.”

Pe tot parcursul povestirilor lor, Chen și Wang nu par să își piardă buna dispoziție nici chiar atunci când relatează, și asta în repetate rânduri, situații în care li se cer bani în plus de la diverse autorități sau persoane pentru diverse formalități, acte sau amenzi doar pentru că sunt străini, iar modul detașat în care cel puțin în aparență se relaționează cu toate aceste situații pare să indice că s-au obișnuit cu acest tratament și sunt resemnați că acesta este pentru ei un mod de viață. Deși în mod evident nu le convine, nu răbufnesc cu năduf sau măcar nu fac observații subiective de vreun fel, ci enumeră și descriu fiecare eveniment rezumându-se la fapte.

Primele semnale i s-au arătat lui Wang încă din ziua sosirii în țară, *„prima zi și prima oară la România”*. Ajuns la aeroport, au fost înconjurat de *„oamenii de la vamă”* care i-au ștampilat niște formulare și apoi i-au cerut lui și mamei lui 200 de dolari pentru a intra în țară.

”26 aprilie 2000 am ajuns în România, Henri Coandă, Otopeni. Când am ieșit acolo, când de la vama, se pune cum sa zic io, aviz..nu aviz..., eu chiar, nu știu, știi, eu prima oară iese la țară, și am într-o țară diferită.

Și noi văzut, acolo sunt niște chitanțe, trebuie formulare. Trebuie completezi. Și io o sa iau o completez. Și s-a ieșit oamenii de la vama. Adică pune ștampilă cum să zică, acolo. A luat pașaportu’ mele, și a mea și a lu’ mama. Și pe urma m-a cerut 200 de dolari. 200 de dolari. Asta-i România...”

Odată trecuți această primă vamă, Wang și mama sa au ieșit cu bagajele din aeroport, iar cei care strâng din parcare acele cărucioare de bagaje de altfel puse la dispoziție gratuit, *„cei cu căruțu”*, i-au cerut imediat bani *„de cînste”* pentru a-i da un cărucior. Prietenul de familie care îi întâmpinase la aeroport a trebuit să scoată bani românești din buzunar

”și p-ormă.. s-a ieșit acolo.. și noi, să iau bagaj, și cu căruțu’, și de la căruțu’ și oamenii cerut..aa.. cînste. Chiar nu aveam rest, și prieten de la avion, cunosc io un prieten a dat niște lei pentru băiatu’ de la căruțu’, cum să zic.. Asta prima zi și prima oară la România.”

Din relatările alternative ale celor doi chinezi, care se completează unul pe altul când una din povestiri amintește celuilalt de un eveniment similar, rezultă că situația este cronică și că viața lor ca străini în România presupune plata unei cotizații suplimentare, solicitate în mod regulat și ilicit de reprezentanți ai tuturor organismelor de stat: vameși, agenți de la Ministerul Mediului, poliția, inspectoratul de muncă, garda financiară... *„prea mult cu șpaga”*, după cum rezumă în cele din urmă Wang.

Chen apreciază că acest tratament li se aplică tuturor chinezilor care par să fie ținta tuturor controalelor motivate și nemotivate, pentru a se găsi ocazii de a-i amenda și de a le pretinde bani.

„alt aspect al dificultății stării în România pentru chinezi e problema când vin toți polițiștii. Deci tot timpu’, întotdeauna vin aici și ne cer bani, tot timpul. Ne deranjează foarte mult.”

Wang explică ce înseamnă și cum se aplică amenda specială pentru chinezi, din 15,000 de lei 13,000 intră în buzunarul celor de la garda financiară, și restul la stat:

„Tot timpu’ noi, cum să zic, ce înseamnă amendă.. la noi, exemplu pe standu’ meu, acolo lângă noi, un vecin, într-o zi a venit garda financiară și p-ormă, câteva zile când rezolvă, a plătit 15.000 de lei noi, de amendă, iar când oamenii de la garda financiară trece la foaie.. Numai 2.000 de lei trece la caiet.”

Chen expune dimensiunea reală a problemei:

”Și să știți și la vamă, și mediu, și de la Ministerul de mediu, și muncă, garda financiară, OPC-ul, și imigrări, și de la inspector de județean, poliție inspector, adică poliția economică, avem șapte feluri minim, șapte feluri de..”

Situația se aplică și altor chinezi din comunitate, cei doi intervievați cunosc și alte cazuri: la un alt chinez

"...au intrat oameni de la imigrări că a zis de la ei restaurant actele nu e regulă. Și a luat permis lui și m-a cerut 30.000 Euro, la el. A cerut atâta banii, dacă plătește se dă înapoi permis de ședere."

Cu toate acestea, cei doi arată interes pentru ce se întâmplă în jurul lor, și urmăresc știrile despre România însă în limba chineză, deoarece cunoștințele de limba română dobândite nu sunt totdeauna suficiente pentru acest lucru. Știrile mondene le văd pe site-urile unor reviste românești, însă restul informațiilor le culeg de pe site-uri web în chineză, unde urmăresc în paralel și actualitatea din țara de origine. De asemenea, Wang

"am citit niște istorie de România, mai ales după limba chineză... m-am uitat la China și m-am uitat la știrile și pentru toate ...care au nevoie ...eu intră, de exemplu la Libertatea, la Can-Can. "

Integrarea în societatea românească, sau poate mai bine zis alinierea la aceasta, s-a produs în ritmul și în măsura în care a fost posibil, în condițiile date.

Chen și Wang petrec sfârșiturile de săptămână cu prietenii și uneori merg la Sighișoara sau la Slănic, petrec sărbătorile românești și gătesc ciorbă de burtă, mănâncă tradiționalele sarmale cu foarte mare plăcere. Wang face și mici la grătar.

"Sarmale, bun, bun... mănâcăm la restaurant sau la vecinu'... sau poate fac ceva de mâncare românească, de exemplu... ciorbă, ceva, mie îmi plac de ciorbă, și ciorbă de burtă... da... și am... la grătar fac mici. Asta e simplu. Cumpăr mici la supermarket și..."

În mod sumar, ei observă că mănâncă aceleași lucruri ca românii, plătesc aceleași taxe și impozite la administrația financiară și se înțeleg bine cu vecinii români, prietenii români și angajații români.

"... angajați la firmă sunt români, sunt români. Ne înțelegem așa.. normal deci.. și cum ești tu.. parcă suntem prieteni."

Ca persoane implicate în mediul privat de afaceri, și Chen și Wang afirmă că își îndeplinesc obligațiile față de stat și consideră că întreaga comunitate chineză își aduce contribuția la economia românească, evident, păstrând proporțiile.

"Deci plătim și noi impozit, tot,tot, tot. Și mai ajutam și noi la economia României."

Deși vorbește despre „noi chinezii”, Wang de altfel spune „da, sunt român deja” când se referă la faptul că și el, alături de români este un contribuabil al statului român.

Wang își împărtășește fără rezerve opiniile referitoare la situația actuală din țară, descoperind diferențele de abordare a datoriei externe a României dintre Ceaușescu și actualii lideri, dar și asemănările dintre Ceaușescu și Mao Tze Dong.

Pe lângă lucrurile care îi plac aici și pe care le-a menționat, Wang remarcă și faptul că în mijloacele de transport în comun, chinezii și cei care sunt evident străini, sunt ținta predilectă a hoților. De asemenea, se declară împotriva limbajului vulgar și a relațiilor foarte timpurii pe care le-a remarcat la adolescenții români.

Comunitatea chineză din România este cea care cuprinde cel mai mare număr de cetățeni străini cu drept de ședere permanentă cărora li se adaugă și cei cu drept de ședere temporară. Comunitatea chineză este bine agregată, cel puțin în București și cuprinde cartierul Colentina și zona din apropierea complexelor en-gros Europa și Dragonul Roșu.

Wang nu are o părere bună despre asociațiile de chinezi constituite în România, declară că sunt multe, dar nu servesc interesul întregii comunități, ci sunt constituite pentru interese mult mai restrânse.

"asociațiile de chinezi nu e pentru noi chinezii mai bună să stăm la România, gândește pentru lor, ajută puțin chiar... prea puțin. Sau aproape zero."

Wang își amintește cu această ocazie de ajutorul pe care comunitatea baptistă din care face parte l-a strâns și l-a trimis prin intermediul ambasadei Chinei din România sinistrăților de

acasă care au suferit de pe urma cutremurului din 2008. Ca urmare, ambasada l-a invitat de ziua națională a Chinei la festivitățile organizate cu acest prilej. De vreme ce invitațiile au încetat să mai vină în anii următori, Wang a concluzionat că această onoare s-a datorat exclusiv donației oferite și nu unei intenții de a stabili o colaborare sau o legătură între ambasada și membrii comunității chineze, mai ales pentru că el nu este membru al nici unei asociații de chinezi.

„2008 la noi China avut cutremur mare și io... s-a strâns banii de la biserica noastră și am dus la ambasada.”

Deși în general, relațiile cu românii sunt cordiale, Chen amintește și incidente neplăcute, venite în special din partea copiilor și adolescenților dar și a celor mari care, văzându-i atât de evident diferiți,

„se compoartă, un pic mai urât, vehement. Chiar de la niște copii care ne văd pe noi..chinezi, chinezi! niște vorbe care sunt un pic mai, cum să spun..umilitoare”

Biserica și răspândirea cuvântului lui Dumnezeu reprezintă obiective prioritare în viața lui Wang care se simte motivat să învețe limba română mai bine și pentru a-i putea apropia pe români de Dumnezeu.

„și eu vreau să învață cât se poate și dacă se poate și să vorbesc cu român sau cu străini care stă la România despre Dumnezeu...”

Până acum, în privința învățării limbii române, Wang s-a bazat pe ajutorul unchiului său, însă plănuiește să dedice mai mult timp acestui lucru pe care îl consideră un mijloc pentru îndeplinirea unei misiuni mai importante, cea legată de Dumnezeu.

Chen însă, vorbește bine românește, mai bine decât toți ceilalți din familia lui și recunoaște că a venit în România ceva mai tânăr decât Wang, a studiat la un liceu românesc, dar a fost mai ales un succes personal pentru că

„mie îmi place să învăț, deci de-aia, deci învățam, deci aveam o carte și învățam, și citeam singur și.. vorbeam cu... învățam, învățam, aveam multe întrebări, vecinii lor și angajații lor...”

Cetățenia română nu reprezintă o prioritate pentru Chen, care se pregătește acum de căsătorie, însă nu exclude această posibilitate:

„mă mai gândesc, ba să iau cetățenia.. de ce să nu, deci deja m-am stabilit aici și de luat sau nu de luat.. pentru mine.. deci aș vrea, chiar aștept, deci tre' să ai 8 ani dacă nu mă înșel”.

Pentru Wang însă, calitatea de cetățean român i-ar servi tot în ceea ce privește biserica din care face parte

„Pentru asta eu mă gândesc să iau cetățean română... când oho-hoo după cât timp... și să fie.. să am grijă de biserică.”

Chen explică faptul că pentru mulți chinezi necunoașterea limbii române reprezintă un obstacol atât de adaptare, cât și în ceea ce privește accesul la cetățenia română.

„deci neînțelegerea limbii. Asta e foarte mare problemă pentru chinezi.”

În ceea ce privește accesul la servicii, informații și îndeplinirea obligațiilor față de stat, Chen rezumă simplu:

„merg la financiară, plătesc impozit.... Deci exact cum fac românii facem și noi.”

Uneori, în funcție de situație, recurg la cei din cercul lor de apropiați sau apelează la avocat pentru a se informa și a se asigura că lucrurile se desfășoară conform legii.

Dintre interacțiunile cu instituțiile statului, Chen le menționează pe cele pe care le presupune administrarea firmei și, în plan individual, pe cele legate de prelungirea permisului de ședere și de încadrarea în sistemul de învățământ românesc - când a mers la Ministerul Educației pentru echivalarea studiilor.

Wang pare mulțumit de situația lui din România, nu s-a gândit să se întoarcă să trăiască în China „...că am aici casă, apartament, mașină”, și-a adus soția alături de el însă fetițele, care s-au născut în România, le-a lăsat în China în grija socrilor. Alegerea soției care este tot din China i se pare firească, tot așa cum Chen a explicat că este firesc ca soția să-și urmeze soțul.

„și io am căsătorit la anu' 2005 cu chinezoaica, normal...”

Wang consideră situația lui stabilă, firma sa nu îl mai solicită foarte mult, și intenționează să se dedice mai mult activităților pe care le îndeplinește ca secretar la biserică.

„io acuma gândesc că mai mult pe partea biserică [...] Noi găsim de la Voluntari un loc de 1500 de metri pătrați de teren și acuma deja a luat și făcut urbanism, certificat de urbanism, și acuma începe să ia mai departe actele.”

La rândul său Chen, urmează să se căsătoreascăș el se împarte între pregătirile pentru nuntă și administrarea firmei împreună cu părinții săi.

Când au timp liber, atât Chen cât și Wang merg în oraș cu prietenii, uneori merg la mare sau la munte, în funcție de sezon, își fac vacanțele de Paște și de Crăciun. Chang mai menționează și opțiunile de a merge pentru sejur în Turcia sau Italia printr-o agenție de turism a unor chinezi. Deși își petrec mare parte din timp în rândul comunității chineze, ambii interlocutori afirmă că au și prieteni români, se înțeleg bine cu angajații lor români și sunt în bune relații cu vecinii, care îi invită la masă deseori. Tot în timpul liber, Wang citește pe Internet știri despre țara sa, dar și despre România, studiază Biblia și mai joacă jocuri pe calculator. Simte lipsa fetițelor sale, dar este încredințat că sunt bine în grija socrilor, pe care îi ajută cu bani.

Afacerea lui Wang merge bine, nu grozav, dar el se declară mulțumit mai ales în condițiile actuale și în plus, nu este nevoit să stea tot timpul la magazin și se poate dedica studiului biblic și activităților de consolidare și dezvoltare a bisericii din care face parte.

Wang, din perspectiva lui de comerciant, explică beneficiile păstrării unei producții interne în condițiile în care multe produse vândute pe piață provin din import.

„și d-aia că România e produse...vinde prețu' mai mare ca altă parte. [...] și sunt bine pentru voi români că acum mult români cu, cum să zic asta, fără, fără muncă. Dacă sunt și fabrică, ceva mai multe și e bine pentru.. să lucreze, să nu mai stea acasă să iau banii de la ... șomaj.”

De asemenea, Wang consideră că scăderea sumei minime necesară unui cetățean străin pentru a-și deschide o afacere în România ar încuraja mulți chinezi să vină aici. Pentru cei care deja desfășoară activități economice, Chen recomandă modelul normei de impozitare

„...în China, cum e la început, noi lucrăm în orașu' nostru, fiecare firmă are o limită, o normă de impozitare, deci e stabilită, cum să spun, cât plătește lunar. Chiar dacă face mai mulți bani sau mai puțini bani, tot după aceeași normă trebuie să plătești. Și dacă se aplică această normă în România, e mare avantaj pentru chinezi și atunci ajută România mai mult.”

Pe lângă forma de impozitare, Wang ar dori să se schimbe abordarea pe care o numește „prea mult cu șpaga” și pe care o pune pe seama lipsei unui sistem de impozitare fix care lasă loc corupției.

În încheiere, Wang își împărtășește propriile dorințe pentru viitor extinse la întreaga comunitate de chinezi:

„gândesc că să fie noi chinezii stăm mai aicea să fie mult, mult, mult timp, să fie noi chinezii înțelegi io cu român bine, bine. [...] Asta e foarte important. Să fie noi chinezii învățăm să stăm la România.”

ANALIZA REZULTATELOR

Poveștile de viață ale celor șase persoane intervievate au deopotrivă elemente comune, dar și elemente de unicatitate. Fără a putea da o rezoluție asupra succesului integrării în fiecare caz în parte, elementele de succes coexistă cu aspecte care ar putea fi considerate obstacole în calea integrării. Așa cum am menționat în secțiunea introductivă ce delimitează cadrul terminologic, așa cum reiese din documentele legislative de referință pentru integrarea cetățenilor străini, analiza situației fiecăreia dintre persoanele intervievate se va centra pe elementele de participare activă la viața economică, socială și culturală a societății românești, în vederea adaptării la condițiile societății românești. De asemenea, analiza va urmări aspectele pe care s-a structurat și expunerea poveștilor lor de viață care au fost enumerate în secțiunea de prezentare a metodologiei studiului.

Dintre cele șase persoane incluse în studiu, singurul care a decis să vină în România în urma unei analize a opțiunilor disponibile în acel moment a fost Edwin, care a concluzionat că România oferea cele mai bune condiții de studiu pentru un student ghanез, în raport cu Cehoslovacia și Republica Democrată Germană, țări pe care le mai luase în calcul. Pentru Maria și soțul ei, absolvenți basarabeni de medicină, rezidențiatul în România s-a constituit într-o opțiune fără concurență pentru că vorbeau limba română și aveau în România rude, tot medici, pe sprijinul cărora puteau conta.

Nici pentru Lucia și Wahib România nu a fost o alegere ci mai degrabă o oportunitate pe care au decis să o fructifice în momentul în care li s-a prezentat. Lucia a venit să studieze psihologia iar Wahib, ca inginer agronom pe baza unui contract cu durata de trei ani încheiat cu o firmă siriană ce activa și în România. Niciunul dintre ei nu venise cu intenția de a se stabili în România, însă s-au căsătorit cu cetățeni români și au decis să continue să trăiască aici, probabil având acces și la sprijinul pe care îl oferă familia extinsă.

Fatima și-a urmat soțul, ca de fiecare dată când acesta, lucrând în mediul bancar internațional, trebuia să își schimbe odată cu locul de muncă, și țara în care locuia. Deși a trăit în afara Pakistanului vreme de cincisprezece ani, niciodată nu a fost ea cea care a ales țara în care trăiau. Însă în România a ales să rămână cât se poate de mult, așa cum declară chiar ea.

Chen și-a urmat familia care avea deja o firmă în România, iar Wang pornise de fapt către Italia unde avea rude, dar datorită faptului că nu a primit viză a decis să rămână alături de unchiul său stabilit în România.

Din cazurile analizate reiese că numai Edwin a fost condus în decizia sa și de considerente și constrângeri politice având în vedere că fusese pionier, făcuse studii cu bursă la Moscova, iar noul regim instalat nu îi privea cu ochi buni pe cei ce păreau să aibă simpatii pentru regimul răsturnat.

Chen și Wang au explicat că decizia lor a fost influențată numai de rațiuni economice, că nu au suferit nici un fel de constrângeri din cauza adeziunii lor la religia creștin-baptistă, deși regimul comunist chinez nu încurajează nici măcar religiile tradiționale, cu vechime în China.

Din discuțiile cu persoanele intervievate se detașează cunoștințele și informațiile care le-au precedat venirea în România, și anume: simbolul gimnasticii feminine românești – Nadia Comăneci, naistul Gheorghe Zamfir, calitatea pantofilor produși în România și imaginea din presa internațională a anilor 1997-2003, o Românie în care copiii erau vânduți.

Un istoric de migrație în familie cu o potențială influență asupra deciziei de a-și părăsi țara de origine a fost determinat în trei dintre cazurile analizate. În familia lui Edwin, cu excepția unei surori care este învățătoare și locuiește în continuare în Ghana, toți ceilalți unsprezece frați au plecat din țară și-au făcut studiile în străinătate și au cariere de succes în diverse domenii.

Și în familia lui Wahib aproape toți trăiesc departe de Siria, de asemenea având un statut socio-profesional cu care sunt mulțumiți. În plus, așa cum menționează chiar Wahib, din Siria au emigrat mulți sirieni, aproape o treime din totalul populației. Dintre cetățenii străini cu ședere legală în România, sirienii ocupă al treilea loc ca număr, conform cifrelor statistice publicate de ORI la sfârșitul lunii septembrie 2010. Situația Mariei se înscrie în fenomenul mai amplu de încurajare a basarabenilor pentru a beneficia de burse de educație oferite de statul român. Lucia și Fatima sunt singurele din familiile lor care trăiesc departe de țara de origine.

Elementele personale ce au contribuit la procesul de integrare și adaptare la condițiile societății românești au fost evidențiate de toate persoanele intervievate, fiecare dintre acestea fiind persoane motivate, perseverente, hotărâte să reușească. Lucia și Fatima nu au cunoscut pe nimeni în România când au venit iar suportul inițial a venit pentru Lucia din partea celorlalți studenți din America Latină și a comunității mai largi de studenți străini care, ca și ea, făceau anul pregătitor pentru a-și continua studiile în România. Fatima s-a conectat mai ușor la comunitatea de expatriați, aceștia reprezentând și în prezent aproape jumătate dintre prietenii ei, și ulterior, prin intermediul ambasadei și al școlii unde învață fiul său, a intrat în contact cu comunitatea pakistaneză din România cu care are o legătură cordială dar nu foarte strânsă.

Maria a fost sprijinită de rudele sale din România și deși a cultivat inițial relațiile cu alți basarabeni din București, nu a beneficiat de ajutor din partea vreunei asociații de basarabeni constituite, deși astăzi aceste organizații sunt bine reprezentate și foarte active.

Wang și Chen s-au bazat pe membrii familiei deja aflați în România și cu siguranță acest sprijin a contat în perioada de adaptare inițială la condițiile și realitățile din România.

Venind ca detașat în România, în prima perioadă de ședere, Wahib a beneficiat pentru toate demersurile oficiale de ajutorul firmei siriene angajatoare, iar astăzi pune umărul la resuscitarea activității Ligii Arabilor Sirieni din România pentru conservarea valorilor tradiționale arabe în rândul noii generații de arabi născuți sau crescuți aici.

Ca elemente de suport pentru integrare ce țin de societatea gazdă, toate persoanele care și-au împărtășit poveștile de viață au subliniat că sprijinul pe care l-au primit a fost mai degrabă o manifestare în plan personal și mai ales individual, că nu au resimțit o formă de sprijin sistemică sau generalizată, direcționată în mod special și explicit către ei, ca cetățeni străini. Ca indicator de integrare, este de menționat că cetățenii străini intervievați s-au simțit mai degrabă solidari cu românii atunci când au întâmpinat aceleași obstacole.

Lucia subliniază în mod special acest fapt și pune exclusiv pe seama relațiilor stabilite la nivel personal orice ajutor a primit din partea prietenilor și persoanelor care au ajutat-o pe ea, și nu consideră că ar putea generaliza ajutorul pentru cetățeni străini venit din partea comunității mai largi.

Într-o notă diferită, Fatima afirmă că sprijinul de care a beneficiat din partea românilor, persoane private sau reprezentanți ai unor companii din România nu a fost direcționat către ea, ci către proiectele sale promovate prin fundația pe care a înființat-o aici, proiecte de renovare a spitalelor pentru copii care au trezit spiritul umanitar românesc și spiritul de responsabilitate corporatistă pentru o cauză în care toți au crezut. Fatima este de părere că succesul ei profesional în strângerea de fonduri a atins o cotă nesperată în România datorită noutății conceptului dar mai ales valorilor morale și spiritului de într-ajutorare pe care le împărtășește cu românii și că în alte țări nu ar fi găsit tot atât suport și nu ar fi ajuns la această performanță. În cazul Fatimei, proiectele umanitare inițiate se suprapun cu parcursul ei de integrare, până la identificare.

O parte dintre persoanele intervievate au evidențiat tratamentul diferit la care sunt supuși cetățenii străini, în sensul că atât taxele oficiale, dar mai ales plățile neoficiale sunt de obicei mai mari pentru străini decât pentru români și de la ei se așteaptă întotdeauna o plată. Din acest motiv, Lucia a preferat să apeleze la serviciile unui avocat pentru deschiderea unei firme și să evite circuitul „cu punga”, așa cum îl descrie ea.

Este de remarcat că deși toate persoanele participante la studiu au identificat un climat general pozitiv din partea populației, majoritatea situațiilor în care li s-au pretins bani sau pe care le-au considerat dificile și marcate de corupție sunt legate de interacțiunea cu autoritățile de stat, începând cu cele de la vamă și încheind cu autoritățile responsabile cu controlul și supravegherea activităților economice.

Despre deschiderea românilor față de cetățenii străini la nivel personal și de comunitate, toți interlocutorii au remarcat o toleranță generală mare din partea societății gazdă față de străini. Edwin, ca bărbat de culoare ajuns în România anilor '70 nu descrie decât o situație în care s-a simțit discriminat în accesul la un loc de muncă pentru care se considera cel mai calificat, și a acceptat cu ușurință faptul că românii nu au mai fost expuși la interacțiuni cu persoane de culoare și se pot dovedi curioși sau se pot comporta în raport cu nivelul redus de înțelegere, educație și expunere la alte culturi și rase. Edwin s-a bucurat încă de la sosirea în România de gesturi de prietenie și ajutor din partea românilor și un exemplu ilustrativ este chiar persoana care îi servea masa la restaurant și cu care s-a împrietenit curând și prietenii de o viață pe care le-a păstrat cu colegii săi români din mediul universitar. În plus, Edwin consideră că România este o țară foarte bună pentru străini, chiar permisivă, în opinia lui.

Tot astfel consideră și Wahib, care remarcă atât o compatibilitate psiho-emoțională între români și arabi, cât și absența manifestărilor xenofobe sau naționaliste din partea populației românești sau la nivelul discursului public.

Chen și Wang au prieteni români, sunt invitați la masă de vecini și doresc o bună integrare a chinezilor în societatea română, care consideră că ar putea începe printr-un acces mai larg la cursurile de limbă română, înțelegerea limbii vorbite în comunitatea gazdă fiind în opinia lor esențială.

Sunt de menționat totuși experiențele directe pe care le relatează Chen și Wang în care au fost agresați verbal și fizic de români de vârste diferite pentru simplul motiv că sunt diferiți iar acest lucru nu poate trece neobservat. Chiar și Lucia povestește incidente similare în care au fost implicate prietene de-ale ei din Vietnam și aduce în discuție prejudecățile cu care s-au confruntat prietenii ei arabi, care, conform acestor stereotipuri ar trebui să fie obligatoriu implicați în afaceri necurate, afemeiați și plini de bani. Lucia semnalează o situație de discriminare prin confuzia cu etnia romă, colegi de facultate mărturisindu-i într-un final că nu vorbeau cu ea pentru că o suspectau că aparține acestei etnii. Atitudinea colegilor s-a schimbat radical când au aflat că Lucia este de fapt originară din Bolivia. Față de manifestările sociale din Bolivia concentrate în invitația acasă a unei persoane, Lucia a remarcat lipsa de interes a românilor de a se cunoaște între ei în cadrul unor comunități mai mici, între vecini, de exemplu, extinsă nediscriminatoriu și la cetățenii străini.

Pe de altă parte, Fatima este încântată de deschiderea și toleranța românilor față de copii, ceea ce i-a risipit definitiv temerile cu care venise și remarcă sinceritatea cu care îi este admirat portul tradițional pakistanez atunci când iese în public îmbrăcată astfel. Deși a fost ținta unor încercări de a obține bani mai mulți de la ea pentru că este străină, Fatima afirmă că în România, nimeni nu a făcut-o vreodată să se simtă atât de diferită și de străină. Mai mult, Fatima a găsit punți de comunicare și valori comune cu persoane de religii diferite de a ei și a cultivat toleranța religioasă în propriul ei cerc de angajați și cunoștințe apropiate.

Situația Mariei este diferită de a celorlalți străini pentru că ea, ca basarabeancă, are rude și rădăcini aici, vorbește limba și se racordează la o istorie și valori tradiționale comune cu ale românilor, după cum afirmă, ea nici nu se simte atât de străină. A beneficiat de acordarea unei locuințe din fondul locativ al primăriei, se înțelege bine cu toți vecinii iar copiii ei au prieteni români și după aparențe, nu s-ar spune că sunt la origini basarabeni. Totuși în accesul la un loc de muncă și în privința concurenței profesionale cu românii, ea consideră că a fi străin este un dezavantaj.

Elementele de implicare a populației românești în integrarea străinilor nu sunt explicate în poveștile de viață ale persoanelor intervievate, ele pot fi identificate indirect și în special în plan individual.

În ceea ce privește cetățenia română, din experiențele lui Wahib și ale Luciei reies critici dure asupra procedurii de acordare a acesteia. Wahib consideră procesul de dobândire a cetățeniei profund subiectiv și susceptibil la corupție, irelevant pentru gradul de integrare în societatea românească a solicitantului și axat pe aspecte ne-practice precum datele istorice și cunoașterea aprofundată a articolelor din Constituție. Atât Wahib, cât și Lucia invocă experiențe comparative ale altor membri de familie sau prieteni stabiliți în alte state europene precum Germania, Belgia și Franța și remarcă diferențele de abordare în acordarea cetățeniei, durata și complexitatea procesului. Sunt de menționat exemplele pe care le-au oferit chiar ei, faptul că cetățenii care au împlinit numărul minim de ani de rezidență legală în țara respectivă sunt invitați de către autorități să înceapă procedura de acordare a cetățeniei, li se comunică clar și fără echivoc ce documente trebuie să prezinte și cum se va desfășura întreg procesul și în final procedura are o finalitate de cele mai multe ori, pozitivă, de obținere a cetățeniei țării respective. Cei care au trecut prin această experiență, în România, au făcut foarte clare diferențele, Wahib accentuând sentimentul de nedreptate dusă până la umilință ce i-a lăsat resentimente adânci. Atât Lucia cât și Wahib au resimțit beneficii ca membri de familie ai unui cetățean român în ceea ce privește libera circulație în Europa și obținerea permisului de ședere.

Pentru Edwin, cetățenia română este un pas necesar în cariera politică pe care și-o pregătește, iar pentru Wang este un pas pe care dorește să-l facă pentru a avea mai bine grijă de biserica din care face parte.

Obținerea cetățeniei române nu reprezintă o preocupare pentru Fatima, care se dedică în continuare proiectelor sociale ale fundației sale și consideră că valorile pe care le-a descoperit în România și pe care se bazează succesul acestor proiecte transcend naționalitatea sau religia și adesea chiar uită că nu este de aici.

Pentru Maria, încă o dată, cetățenia română nu poate reprezenta ce reprezintă pentru ceilalți cetățeni străini stabiliți în România. Deși nu s-a implicat direct în acest demers, lăsând totul în seama soțului, menționează sprijinul pe care l-a primit de la un general român pe vremea când procedura de redobândire a cetățeniei române de către basarabeni nu era accesibilă sau ușoară. Cetățenia română pe care a redobândit-o Maria și-a făcut simțite beneficiile în circulația liberă în Europa și nu a mai fost necesar să obțină viză de câte ori călătorea între România și Republica Moldova. În plus, ca cetățean român, Maria își exercită dreptul de vot de fiecare dată, în condițiile în care participarea românilor cu drept de vot la scrutin este sub 40% la alegerile parlamentare din 2008 și de 27% la alegerile euro-parlamentare din 2009.

Toate persoanele participante la studiu vorbesc limba română, însă, dintre acestea, Fatima a preferat să poarte discuția în limba engleză, apreciind că nu vorbește suficient de corect încât să se facă bine înțeleasă. De altfel, consideră că ar trebui să își dedice mai mult timp învățării limbii române, de vreme ce dorește să rămână în România cât se poate de mult.

Wahib comunică eficient în limba română, uneori când nu găsește cuvântul corespondent apelează la engleză iar ocazional se arată jenat de anumite stângăcii în exprimare. Inițial, a folosit numai limba engleză, dar pe parcurs, s-a străduit să comunice cât mai mult, aproape exclusiv în română. Este conștient că nu va putea vorbi niciodată perfect românește pentru că nu a învățat-o în mod natural ca pe prima limbă, la vârsta primei copilării. Cu toate acestea, când a încercat să obțină cetățenia română, și-a considerat aptitudinile de limbă română un atu, alături de noțiunile de cultură generală românească pe care le avea deja, după patru și apoi șase ani de ședere.

Wang vorbește românește, continuă să studieze româna cu ajutorul unchiului care îl ajută să redea pronunția cuvintelor românești raportat la cuvintele și sunetele asemănătoare din chineză. Este interesat să urmeze un curs organizat de limba română pentru a fi mai eficient

atât în exprimarea propriilor idei, cât și în înțelegerea celorlalți. Chen are avantajul studiului limbii române la o vârstă mai mică, oportunitate completată de spiritul său autodidact și de o curiozitate înnăscută. Chen vorbește cu naturalețe limba română și inițial și-a însoțit prietenul cu rolul de interpret.

Lucia păstrează o urmă greu perceptibilă de accent când vorbește românește și își amintește că la început prietenii o ajutau corectând-o când vorbea și astfel, s-a perfecționat. După optsprezece ani în România, dintr-o simplă conversație cu greu își poate da cineva seama că țara ei de origine este departe.

Edwin oferă un spectacol inedit ca vorbitor de română, pentru că, după patruzeci de ani de viață în România, folosește construcții și fraze neașteptate de la un străin și chiar proverbe și zicători românești, dar care de fapt demonstrează cât de bine și-a însușit această limbă „adoptată”.

Lucia și Edwin au beneficiat ca studenți străini de cursurile de învățare a limbii române în anul pregătitor, însă efortul personal de a se perfecționa i-a ajutat să ajungă mai curând la performanța de vorbi românește aproape fără accent.

Deși pentru Maria limba nu ar fi trebuit să prezinte nici o dificultate, aceasta o citează ca fiind principala problemă de adaptare și își amintește ce eforturi mari a depus în lupta cu o română rusificată cu care venise din Basarabia pentru a ajunge la o pronunție corectă, care sa-i permită să-și treacă cu succes examenele și să nu mai fie atât de evident că vine de peste Prut.

Cu excepția Fatimei care declară că a fost mereu sprijinită în demersurile necesare derulării proiectelor fundației, pentru toate celelalte persoane intervievate în cadrul acestui studiu, accesul la servicii și informații generale se desfășoară ca și pentru români și este marcat de birocrație, timp irosit, corupție, confuzie și frustrare. Aceste elemente sunt în special evidențiate în relația cu instituțiile statului și reprezentanți ai autorităților. Toți interlocutorii folosesc cu precădere pentru a se informa rețeaua de prieteni și apropiați, internetul și pentru demersuri cum sunt înființarea unei societăți comerciale sau achiziționarea unei proprietăți, apelează la avocat.

O sursă constantă de situații neplăcute și asociate cu discriminarea sunt solicitările de plăți ilicite sau chiar oficiale mai mari impuse străinilor. O așteptare generală că străinii trebuie să plătească în plus, care însă adeseori se poate explica sau completa cu noțiunea românilor de inferioritate în fața a ceea ce e străin, impresia că străinii au mai mulți bani, o duc mai bine, ca au de unde și în consecință, trebuie să plătească în plus. Toți cei intervievați menționează unul-două evenimente în care au fost parte vătămată, și adaugă și alte întâmplări similare care s-au petrecut cu membrii comunității lor sau alți cetățeni străini din țări de origine diferite.

De notat însă că niciodată asemenea presiuni nu vin de la populația obișnuită, colegi, prieteni sau vecini români, ci de la poliție, vameși, garda financiară, funcționari ai statului sau taximetriști. Chen și Wang au o bogată colecție de asemenea povești, Wahib are și el exemple în acest sens iar incidentul Fatimei cu taximetristul este salvat numai de prezenta ei de spirit și de umorul cu care a abordat situația. Maria se plânge de birocrație dar consideră că atât românii cât și străinii sunt victime egale însă reclamă faptul că ocuparea unui loc de muncă în cadrul serviciilor de sănătate publice este posibil numai „pe pile”.

Fiecare persoană participantă la studiu își declară gradul de satisfacție față de situația personală actuală din România în raport cu propriile aspirații și cu acele lucruri care contează în ierarhia sa individuală.

Deși recurge la colaborări și proiecte ocazionale pentru a-și echilibra veniturile și acceptă o situație locativă cu caracter temporar, Edwin se declară mulțumit de situația lui, mai ales prin prisma familiei pe care și-a construit-o împreună cu soția sa, româncă. Se bucură să fie în preajma copiilor și nepoților chiar dacă nu i-au călcat pe urme în dorința de a învăța și de a

ajunge la un statut social superior. Edwin pare că își găsește repere de echilibru atât în credința sa de catolic cât și în principiile socialismului.

Chen și Wang sunt întreprinzători străini în România și trăiesc alături de familiile lor. Chen s-a alăturat părinților iar Wang și-a adus părinții și sora în România, după ce s-a stabilit aici. Ambii și-au ales, după cum consideră ei firesc, soții chinezoaice pe care le-au adus în România. Chiar și persoanele intervievate remarcă tendința chinezilor de a se căsători cu conaționali de-ai lor și de a-și conserva tradițiile și stilul de viață într-un mod mult mai delimitat de societatea gazdă.

Dintre cele șase persoane incluse în studiu, cu excepția Fatimei și a Mariei care erau deja căsătorite când au ajuns în România, trei au luat decizia de a se căsători cu cetățeni români, demonstrând capacitatea de a se racorda mult mai bine la profilul psiho-emoțional al societății gazdă: Edwin, Wahib și Lucia.

Revenind la mulțumirea personală, Chen este pregătit să își susțină proaspăta soție din afacerea pe care o administrează împreună cu părinții săi aici, iar Wang consideră afacerea sa suficient de stabilă pentru a se putea dedica mai mult dezvoltării bisericii baptiste chineze.

Fatima și Lucia, deși în domenii diferite, ilustrează spiritul antreprenorial feminin care s-a concretizat în cazul Fatimei printr-o fundație caritabilă credibilă și cu proiecte de anvergură, iar în cazul Luciei printr-un centru privat de dezvoltare personală.

De remarcat că Wang și Chen ca și Lucia, își definesc gradul de integrare și aliniere la societatea gazdă prin relația lor cu administrația financiară – unde nu doar că plătesc, unii lunar, impozitele, ci și prin faptul că stau personal la cozi ca să depună actele, în rând cu românii. Dată fiind proverbiala birocrație și situația accentuată în România față de alte țări, calitatea lor de contribuabil depășește simpla plată a taxelor, e un semn de solidaritate și aliniere... la rând.

Schimbând planul de referință, fiecare dintre persoanele practică în toleranță religia din care fac parte la frecvența dorită, creștin ortodoxă, islamică, catolică, sufistă sau baptistă.

Niciunul dintre interlocutori nu menționează probleme în practicarea propriei credințe religioase și se remarcă faptul că societatea gazdă nu pune opreliști, nu face discriminări semnificative de ordin religios și nu se pun presiuni pentru aderarea la religia majoritară, cel puțin în mediul urban și la nivelul de educație al cetățenilor străini incluși în prezentul studiu. Așadar, Maria este nelipsită duminica de la biserică, Wang și Chen pun temelie bisericii baptiste chineze, Fatima cultivă toleranța și diversitatea religioasă prin relațiile personale și profesionale pe care le stabilește, Wahib poate practica sufismul oriunde, Edwin și-a ales locul de veci la cimitirul catolic iar Lucia continuă să aibă încredere că Dumnezeu o trimite acolo unde îi este bine.

Analizând statutul socio-profesional și economic al persoanelor incluse în studiu, este de remarcat că toate aceste persoane au studii superioare iar două dintre ele, respectiv Edwin și Lucia, și-au făcut studiile universitare în România. Lor li se alătură Maria, care și-a continuat studiile de medicină cu rezidențiatul în baza unei burse oferite de statul român, iar Chen și-a finalizat studiile liceale în România.

Dificultățile de acces la piața forței de muncă sunt prezente în poveștile de viață a trei dintre persoanele intervievate. Edwin, Maria și Wahib au perspective diferite asupra acestui lucru.

Edwin a trecut prin experiența de a i se refuza dreptul de participare la concursul pentru un post iar el consideră că de fapt, angajatorul nu a dorit să ofere acel loc de muncă unei persoane de culoare. S-a resemnat și a acceptat motivația invocată, dar a rămas cu sentimentul de respingere și nedreptate, pentru că deja cheltuisese bani ca să-și procure bibliografia specificată pentru concurs și se considera cel mai calificat candidat. La momentul interviului, Edwin era angajat cu timp parțial al unei organizații neguvernamentale furnizoare de servicii pentru refugiați și migranți și își completa veniturile din diverse colaborări.

Maria subliniază în povestea ei competitivitatea și standardele de competență la care a trebuit să se alinieze pentru a putea obține un loc de muncă în mediul privat, unde stresul este permanent iar drepturile unui angajat nu sunt întotdeauna respectate. Un loc de muncă în serviciile medicale de stat i se pare absolut imposibil de obținut datorită corupției și momentan nu are un loc de muncă stabil, ceea ce în mod firesc, o face să ia în calcul oferte de lucru din străinătate și chiar stabilirea în altă țară.

Wahib trăiește în România de cincisprezece ani, însă veniturile sale sunt în continuare obținute din surse din afara României, el lucrând ca jurnalist corespondent al unei agenții de știri arabe. Chiar și în aprecierea lui, lucrurile pe care le realizează pe piața de muncă românească sunt minore și implicit, nu-i pot asigura un venit suficient. Cu toate acestea, Wahib consideră că are o situație economică stabilă, iar ceea ce îl determină să ia în considerare opțiunea de a pleca în altă țară este de fapt stresul, îngrijorarea pentru vârsta pensiei, când nevoia de suport social va fi mai mare.

Fatima și Lucia sunt exemple de antreprenariat de succes, chiar dacă Fatima conduce o fundație iar Lucia – centrul său de dezvoltare personală. Ambele sunt dependente de capacitatea proprie de a gândi strategii prin care să atragă fonduri sau de a acorda servicii potrivite pentru clienți, în așa fel încât activitatea lor să fie generatoare de venit.

Asemeni lor, Wang și Chen sunt antreprenori direct implicați în conducerea și administrarea activității firmelor pe care le au în România. Ambii își consideră afacerile stabile chiar și în condițiile recente de criză economică și chiar își fac planuri de extindere. Demn de menționat este faptul că activitățile pe care le au în România acești cetățeni străini sunt generatoare nu doar de taxe ci și de locuri de muncă în care sunt angajați români.

Este de remarcat implicarea și aportul civic și social al fiecărei persoane dintre cele incluse în studiu, ca parametru de integrare socială și de adaptare la condițiile societății românești.

Fatima reprezintă exemplul cel mai elocvent de implicare în rezolvarea unor aspecte ce țin de bunăstarea socială a copiilor din România, prin inițierea și promovarea, cu ajutorul fundației, a unor proiecte de renovare și echipare a spitalelor de copii. La terminarea facultății, și Lucia a lucrat ca voluntar pentru niște psihologi iar prin centrul de dezvoltare se implică pentru a îmbunătăți viața oamenilor, dar la nivel individual

Wang dorește să construiască și să dezvolte o biserică creștină baptistă și să învețe mai bine limba română pentru a-i putea apropia și pe români mai mult de cuvântul lui Dumnezeu. Wang s-a implicat nu doar în strângerea donațiilor din partea bisericii pentru sinistrații din urma cutremurului din China, dar a dus apă și mâncare și muncitorilor chinezi din construcții care au demonstrat pentru drepturile lor.

Edwin activează pe post de coordonator și consilier într-o organizație neguvernamentală ce oferă servicii pentru refugiați și imigranți și își ia rolul în serios Wahib însă, este implicat în activitatea de conservare a tradițiilor și valorilor arabe în rândul noii generații de arabi sirieni care s-au născut și au crescut departe de țara de origine a părinților lor.

Toate persoanele implicate în studiu participă într-un anumit mod și într-o anumită măsură la viața socială, chiar dacă Wahib, spre exemplu, își concentrează eforturile în direcția noii generații de arabi sirieni pe care dorește să-i ajute să-și cunoască și sa-și păstreze identitatea și valorile culturale tradiționale ale țării de origine ale familiilor lor.

O formă de implicare în viața socială a comunității gazdă, chiar dacă pasivă, se poate identifica prin prezența unor opinii și recomandări pentru binele țării, sugestii de soluții pentru bunăstarea și viitorul României. Exemple în acest sens oferă discuțiile cu Wahib și Wang. Wahib identifică unele posibile domenii de cooperare și schimburi comerciale între România și țările arabe cum ar fi producția avicolă și turismul. Pe de altă parte, Wang este de părere că încurajarea producției indigene ar conduce la scăderea prețurilor și la echilibrarea pieței de muncă și combaterea șomajului. Nu în ultimul rând, Edwin prin planurile pe care le are pentru România și prin tehnicile de selecție și probele pe care le aplică unor cetățeni străini care îi

ridică suspiciuni, dovedește o implicare în apărarea țării așa cum o vede el și o dorință de a face mai mult, chiar prin sacrificiu personal, pentru bunăstarea țării în care a trăit.

Maria își mărturisește preocuparea pentru păstrarea valorilor și tradițiilor fiecărei naționalități și se teme că românii sunt prea dornici să îmbrace obiceiuri noi și să le uite pe ale lor.

Aceasta nu este singura instanță în care persoanele intervievate își arată interesul pentru binele țării gazdă, dovedind solidaritate cu comunitatea gazdă și atașament față de valorile românești ce s-au pierdut în ultimii zece-cincisprezece ani. Exemple care vin în sprijinul acestei afirmații sunt valorile menționate de Wahib, pantofii de calitate produși în România, prețioasa rasă ovină dobrogeană, exodul de material uman și cele menționate de Edwin, fabricile de conserve, agricultura și zootehnia abandonate. În aceeași notă, această deplângere a pierderii valorilor românești este o formă indirectă de măsurare sau confirmare a gradului de implicare pasivă în starea societății gazdă: îngrijorarea pentru viitorul țării, sentimente îndreptate înspre trecut, prin care deplâng ce-am avut și nu mai avem. Aceste lamentări sunt preluate din preocupările preponderente ale românilor, ca societate gazdă, și pot fi considerate o formă de mimetism. Faptul că această manifestare e și obiectivă și întemeiată nu e neapărat un contraargument, societatea românească este orientată puternic spre critică și detriment, spre ce a pierdut și spre ce va mai pierde, însă în acest caz denotă un grad de rafinare al integrării acestor persoane.

La nivel interpersonal, toți participanții la studiu au ajuns la un anumit grad de încredere în membrii comunității din care fac parte prin buna înțelegere cu vecinii și prietenii români pe care și i-au făcut și la care apelează uneori pentru ajutor. Există totuși o tendință, în unele din cazurile studiate, să se mențină mai mult în cercul conaționalilor lor și acest fapt poate fi remarcat mai cu seama la Wahib și într-o mai mică măsură la Wang și Chen, care au și familii numeroase în România. Dar invitațiile la masă la vecini, micii preparați pe grătar în cazul lui Wang și petrecerile de familie și dezbaterile cu reprezentanți media români în cazul lui Wahib, par să contrabalanseze această tendință naturală. Totuși, este important de observat că în percepția uneia dintre persoanele participante la studiu, 75% din cultura locală sau din șansele de integrare sunt asociate cu consumul de alcool și implicarea în fotbal, ceea ce îi exclude din start pe islamiști de la o bună integrare, deoarece aceștia nu consumă alcool.

Participanții la studiu remarcă importanța aproprierii culturale și contribuția ei la faptul că au rămas aici, au identificat la români sentimente mai calde decât ale occidentalilor, o importanță trăsătură a populației gazdă, total lipsită de un caracter programatic sau intenționat, care totuși este esențială pentru alegerea de a se stabili în România a persoanelor intervievate și exemple în acest caz sunt Fatima și Wahib. Pe de altă parte, cele mai multe dintre persoanele intervievate remarcă o bunăvoință a populației și lipsa unor presiuni răuvoitoare, xenofobe sau a unui rasism care să constituie o problemă.

Toți cei care mai au membri ai familiei rămași în țara de origine păstrează legătura cu aceștia, se informează asupra evoluției țării lor de origine, singurul care se delimitează categoric de țara sa de origini, Ghana, fiind Edwin.

În ceea ce privește planurile de viitor și legătura lor cu România, numai Maria și Wahib par să se gândească la un plan ce nu include țara în care se află momentan, Fatima dorește să rămână aici cât de mult posibil și câtă vreme proiectele fundației ei vor găsi susținere morală și financiară, Edwin plănuiește să se lanseze într-o carieră politică al cărei scop este propășirea României și recuperarea mândriei de român, Wang dorește să construiască și să dezvolte biserica baptistă chineză în care să-i adune deopotrivă pe români și pe chinezi și să-i apropie de cuvântul lui Dumnezeu. Lucia are planuri, declară ea, nu pentru sine, ci pentru firmă pentru întreg anul 2011 și dorește să își păstreze deschiderea către orice noi oportunități ce i s-ar putea deschide și de aceea nu își face un plan personal.

În încheiere, reiterăm că este dificilă diagnosticarea tranșantă a cazurilor studiate în ceea ce privește integrarea, în toate situațiile apărând elemente de succes și aspecte de dificultate.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Având în vedere metoda de cercetare utilizată în cadrul prezentului studiu, atât concluziile, cât și recomandările formulate pornesc de la experiențele particulare studiate în care au fost identificate elementele facilitatoare și dificultățile întâmpinate în parcursul integrării cetățenilor străini, precum și impactul pe care acești factori l-au avut în acel caz particular. Pornind de la experiențe individuale de succes, se poate extrapola influența unor factori în procesul de integrare a străinilor.

Trebuie subliniat încă o dată că persoanele intervievate nu au fost implicate în niciun program de integrare formal desfășurat de ORI sau de alte organizații neguvernamentale, iar concluziile cercetării de față sunt insuficiente pentru a da măsura eficienței politicilor și strategiilor pe care țara noastră le-a formulat și le aplică pentru o integrare de succes a cetățenilor străini. De asemenea, trebuie avut în vedere că atât politicile cât și modalitățile lor de implementare sunt în corelație directă cu scopul șederii în România al acestor cetățeni, cu nevoile lor specifice, profilate în funcție de o serie de factori de ordin familial, financiar, educațional, profesional, cultural, religios.

Concluziile ce urmează vor viza câteva dintre elementele ce au putut fi determinate și analizate pe baza studierii poveștilor de viață ale acestor persoane incluse în studiu.

Din cazurile analizate reiese faptul că experiența cetățenilor străini în perioada inițială de ședere în România are un impact determinant pentru sentimentul de acceptare și apartenență la societatea gazdă și ulterior, pentru **succesul procesului de integrare**. Odată depășită perioada inițială de acomodare și activare a mecanismelor de adaptare la un nou mediu, nu se mai pot petrece schimbări importante, în direcția succesului, pentru că adaptarea ne-asistată a avut deja loc. Este important în special pentru cei nou-veniți, să fie abordați în intervenții care să creeze un mediu în care să simtă că sunt doriți, valorizați și pot să contribuie la dezvoltarea societății gazdă.

- *Recomandarea ce se desprinde din această concluzie, este ca intervențiile din partea programelor guvernamentale sau neguvernamentale să fie timpurii, inițiate la începutul șederii în România sau chiar să pregătească venirea în țară, pentru că astfel, cetățenii străini capătă un sentiment crescut de siguranță, de încadrare într-un sistem social, iar eficiența intervențiilor poate crește datorită cooperării generate de încrederea că există un loc pentru ei în această societate și prin aceste programe, sunt doar îndrumați să îl descopere și să ajungă la el mai repede și mai pregătiți. De asemenea, programele de integrare ar trebui să aibă o viziune pe termen lung, inclusiv pentru următoarea generație a celor ce au ales să se stabilească în România.*

Concluzia ce reiese din studiul acestor cazuri este că lipsește conexiunea între cererea și oferta de cursuri de limbă română (gratuite sau plătite, condiții de participare, etc.). Toate persoanele intervievate declară că nu cunosc nimic despre oferta de cursuri de limbă română gratuite sau contra cost și deși toate aceste persoane cunosc **limba română** cu anumite grade de performanță în folosirea ei, numai două dintre ele au beneficiat de studiul limbii române într-un cadru organizat pe parcursul anului pregătitor de dinainte începerii studiilor universitare în România. Toate celelalte persoane vorbitoare de română au folosit în special motivația și resursele personale pentru a ajunge să vorbească românește. Un exemplu este cazul basarabencei care a depus mari eforturi să își perfecționeze limba română, fără a ști că există vreo posibilitate de a face acest lucru într-un cadru formal, cu profesor.

- *Recomandăm popularizarea ofertei de cursuri de limba română; din discuțiile purtate cu persoanele incluse în studiu reiese că există interes din partea cetățenilor străini de a învăța românește, ar trebui făcută conexiunea cu oferta de cursuri în rândul celor potențial interesați, pe canalele pe care aceștia le utilizează cu precădere.*

- *Recomandăm organizarea de cursuri de limba română pentru mai multe niveluri de pregătire, adaptate ca metodică pentru învățarea limbii române de către străini, eventual prin intermediul unei alte limbi străine de circulație precum engleza sau franceza.*
- *Recomandăm de asemenea monitorizarea regulată a gradului de cunoaștere în rândul cetățenilor străini a ofertei de învățare a limbii române, lucru mai ușor de realizat în special cu cetățenii nou veniți în România și includerea acestor informații în ghidurile destinate cetățenilor străini.*

Un alt fapt ce reiese din analiza experiențelor împărtășite de persoanele incluse în studiu este acela că învățarea târzie a limbii române scade aderența socială și participarea în toate aspectele sociale.

- *Recomandăm promovarea în rândul comunităților de străini învățarea limbii române și cursuri de orientare culturală, cu efecte asupra scăderii numărului și gravității situațiilor de corupție și abuz din partea unor reprezentanți ai vămii, poliției, putându-se chiar evita exploatarea lucrătorilor imigranți din partea angajatorilor. O altă consecință previzibilă a intervențiilor inițiate la începutul șederii în România ar fi cea că ar putea crește șansele de integrare prin creșterea gradului de interacțiune cu populația din comunitatea gazdă și s-ar putea stimula implicarea populației în procesul de integrare a cetățenilor străini.*

Un alt aspect reliefat de analiză a fost rolul stabilității financiare: cu cât este mai mare **succesul antreprenorial și stabilitatea financiară** personală, cetățenii străini se arată mai dispuși să rămână în România și își fac planuri de viitor aici. Este demn de menționat că acesta nu este un factor specific străinilor, ci un factor determinant comun în migrație, fie că este vorba de imigrație, fie că este vorba de emigrație și se remarcă faptul că tot stabilitatea financiară și succesul personal determină decizia de a pleca din țara de origine pentru migranții români.

- *Este de subliniat pe că pe baza studierii acestor experiențe de viață, se poate concluziona că acest factor al succesului antreprenorial sau economic în țara gazdă reprezintă o determinantă mai puternică de a rămâne aici în continuare, decât durata șederii, cunoașterea limbii, căsătoria cu un cetățean român, sau chiar cetățenia română.*
- *Recomandăm studierea aprofundată a modelelor și a factorilor ce conduc la o integrare de succes în societatea gazdă, a celor care se constituie în obstacole pentru un proces reușit de integrare și pe baza acestui studiu elaborarea unui set de măsuri care să poată fi aplicate atât în intervențiile la nivel individual cât și pentru asigurarea unui cadru general de incluziune socială pentru cetățenii străini. Nu în ultimul rând, devine evidentă necesitatea adoptării unui set de indicatori pentru evaluarea și monitorizarea procesului de integrare a cetățenilor străini, cât și a eficienței programelor desfășurate pentru atingerea acestui obiectiv.*
- *Recomandarea derivată din această concluzie consolidează recomandarea formulată anterior pentru conceperea unor programe de integrare și a unor intervenții timpurii și cu viziune pe termen lung, pentru că acestea sporesc sentimentul de siguranță și încredere în viitor și canalizează adaptarea pe o direcție de inserție în societatea românească. Este necesară crearea unui cadru în care nu doar se previne marginalizarea acestor persoane, ci se induce o mobilizare a resurselor individuale, a motivației, integrarea fiind dorită și de străin.*
- *În această privință nu se pot formula recomandări bazate doar pe acest grup, totuși, credem că ar fi productivă și de interes utilizarea unor metode de promovare a oportunităților de antreprenoriat în România pentru cetățenii străini.*

Prin calitatea de **plătitor de taxe** ca persoană fizică sau ca agent economic, auto-percepția persoanelor participante la studiu care sunt **contribuabili**, este de integrare, de aliniere la regulile pe care trebuie să le respecte cetățenii străini și românii în egală măsură. Greutatea pe care o dau toate persoanele intervievate aspectului contribuției economice și la taxe denotă ca acesta e un argument mai profund de apartenență și aliniere la societatea românească decât cunoașterea la perfecție a limbii. Sunt asemenea românilor toți cei care plătesc și stau la coadă la Administrația Financiară.

- *Recomandarea ce se desprinde chiar din discuțiile cu interlocutorii participanți la studiu este ca societatea să ofere un răspuns și un sprijin nediscriminatoriu între plătitorii de taxe români și cei străini, atâta vreme cât toți contribuie la același sistem social.*

Ca antreprenori, pe lângă contribuția exprimată prin taxe, aceste persoane creează locuri de muncă inclusiv pentru români, deși cuantificată și raportată la tabloul general, contribuția socială este mică. Cetățenii străini aduc adesea și o contribuție culturală ce constă în modele noi de abordare și anumite standarde pe care le impun ce pot ajuta la progresul general al societății. Este în beneficiul întregii societăți ca această contribuție din partea cetățenilor străini să găsească un climat favorabil pentru a se manifesta, valorizând aportul lor la societatea românească.

- *Pentru încurajarea acestei contribuții din partea cetățenilor străini, recomandăm asigurarea unui mediu de administrare a unei afaceri mai puțin birocrat, cu un sistem fiscal mai simplu, care să lase mai puțin loc corupției și care se traduce pe termen lung în beneficii sociale atât pentru români cât și pentru străini.*

Corupția și abuzurile îndreptate către cetățeni străini au fost semnalate în discuțiile din cadrul studiului și resimțite direct sau indirect (proba pentru obținerea cetățeniei române, controale economice și de la imigrări, vamă). Este important de subliniat că cetățenii străini sunt mai vulnerabili la acest fenomen, pe de o parte datorită necunoașterii legilor și limbii române, și pe de alta, datorită așteptărilor des menționate ca străinii să dispună de mai mulți bani decât românii și implicit să plătească pentru mai multe servicii, chiar și pentru cele care în mod obișnuit sunt accesibile și gratuite tuturor.

- *Recomandăm intensificarea programelor de combatere a corupției la nivelul instituțiilor de control al activităților economice, poliției de frontieră, din domeniul imigrărilor și înființarea unui număr de telefon la care asemenea situații pot fi reclamate, includerea în ghidurile destinate cetățenilor străini a situațiilor tipice de corupție și a modului recomandat în care să acționeze pentru a-și proteja drepturile.*

O altă concluzie ce se desprinde din studiul efectuat este că cel mai adesea abuzurile și corupția se manifestă pe fondul necunoașterii drepturilor pe care le au, datorată lipsei de interes atât din partea cetățenilor străini pentru aceste informații, cât și a funcționarilor ce își exercită anumite atribuții de serviciu care privesc cetățenii străini.

- *Recomandăm intensificarea și coordonarea la nivel strategic și pe termen lung a programelor de informare a rtt asupra cadrului legal ce reglementează șederea lor în România precum și asupra drepturilor și obligațiilor ce le revin, asupra instituțiilor responsabile cu implementarea prevederilor ce îi vizează.*
- *De asemenea, recomandăm intensificarea și coordonarea la nivel strategic și pe termen lung și a programelor de formare care să includă elemente de multiculturalitate și o pregătire specială axată pe problemele specifice și pe drepturile reglementate ale străinilor, destinate funcționarilor ce implementează prevederile legale cu privire la cetățenii străini.*
- *Recomandăm totodată o evaluare constantă a nevoilor de informare a cetățenilor străini pe baza căreia materialele destinate lor să fie concepute și actualizate, în special după o profilare corectă a publicului țintă.*

Pentru că trei dintre persoanele incluse în studiu sunt căsătorite cu cetățeni români, am putut concluziona că în aceste cazuri, **căsătoria cu un cetățean român** nu este un factor care să

cântărească la fel de mult ca stabilitatea economică și mulțumirea față de propriul statut pentru decizia de a rămâne în România.

Pe baza acestei observații nu se poate formula nicio recomandare care să aibă impact asupra procesului de integrare a cetățenilor străini, însă trebuie subliniat faptul că este un factor facilitator major pentru procesul de integrare, căsătoria cu un cetățean român oferind acces la o rețea de suport mult mai amplă din populația gazdă, reprezentată de familia extinsă. Căsătoriile mixte reprezintă o oportunitate de îmbogățire culturală și socială, permițând crearea unor punți între diverse culturi și chiar religii.

Din analiza cazurilor studiate, reiese faptul că procesul de acordare a **cetățeniei române** nu este conceput în corelație cu gradul de integrare, fiind mai degrabă un proces administrativ îndelungat, subiectiv, irelevant pentru integrarea străinilor și netransparent.

- *Recomandăm demersuri concertate din partea actorilor guvernamentali interesați de a propune și promova o nouă metodologie de desfășurare a procesului de acordare a cetățeniei care să fie transparent și pe criterii obiective, cu relevanță în ceea ce privește integrarea cetățenilor străini și participarea acestora la viața socială a societății gazdă.*
- *Un alt aspect pe care recomandăm să îl ia în considerare cei ce vor conlucra la conceperea strategiei și intervențiilor privind integrarea străinilor în societatea românească este cel al generației următoare, ce presupune asigurarea accesului la educație, participarea la viața comunității gazdă și o adaptare la condițiile societății românești.*

Din interviurile incluse în această cercetare se poate concluziona că populația generală manifestă un climat de **toleranță față de cetățenii străini** remarcat și menționat de toate persoanele participante la studiu, însă fără o implicare pro-activă în procesul de integrare a străinilor.

- *Recomandăm cultivarea și menținerea în continuare a unui climat favorabil din partea populației pentru integrarea cetățenilor străini prin campanii de popularizare a beneficiilor migrației, și programe de interacțiune organizate între comunitățile de străini și comunitatea gazdă care să permită o mai bună cunoaștere reciprocă și schimburi culturale. În acest sens, se recomandă cultivarea principiilor de toleranță și respect față de cetățenii străini și la nivelul discursului public, evidențiindu-se abordarea centrată pe valorificarea potențialului uman, pe impactul pozitiv și contribuția cetățenilor străini la societatea românească.*

O altă concluzie desprinsă din analiza cazurilor studiate este că izolat, se manifestă acte de **discriminare și abuz** din partea unor persoane din populația generală împotriva celor evident diferiți și care vizează în special persoanele de culoare și asiatici.

- *Recomandăm facilitarea interacțiunilor interculturale între cetățenii străini și societatea gazdă, organizarea de evenimente la care să se poată cunoaște străini cu localnici și chiar introducerea unor elemente de bază despre migrație și diversitate culturală în cadrul educației școlare și în cadrul măsurilor de reglementare a accesului pe piața muncii.*

O concluzie evidentă desprinsă în cadrul acestui studiu este faptul că în România există toleranță religioasă în cazul cetățenilor străini, toți cei intervievați își practică religia fără constrângeri sau discriminări.

Pe baza discuțiilor avute cu participanții la studiu, se poate afirma că nici **informațiile care îi privesc pe cetățenii străini** nu sunt cunoscute și nici furnizorii de servicii destinate lor sau instituțiile cu rol și atribuții în gestionarea migrației, ONG-urile active în domeniu.

- *Recomandăm o centralizare a ofertei de servicii destinate cetățenilor străini și o promovare constantă care să crească vizibilitatea acestor organizații de stat sau neguvernamentale și a serviciilor lor în rândul străinilor, ca public ținută al programelor, strategiilor care îi vizează.*

- *Recomandăm ca deopotrivă politicile generale formulate cât și informarea cetățenilor străini să includă și lecțiile învățate de cei care trăiesc deja în România și au acumulat experiențe relevante pentru procesul de integrare.*
- *Pentru îmbunătățirea accesului la informații și servicii pentru cetățenii străini, recomandăm furnizarea informațiilor actualizate de către orice instituție sau organizație cu rol în implementarea strategiei României pentru migrație, de preferat în cel puțin încă o limbă de circulație cum este limba engleză.*
- *O altă recomandare ce se desprinde în această privință este de a forma mediatori culturali în rândul cetățenilor străini și accesibilizarea statutului de funcționar public pentru cetățenii străini stabiliți în România, valorificând în acest fel încrederea pe care majoritatea cetățenilor străini o au în aceste surse de informare.*
- *Nu în ultimul rând, recomandăm instituțiilor și organizațiilor cu rol în gestionarea migrației consultarea și participarea cetățenilor străini ca beneficiari direcți în procesul de elaborare și implementare a strategiilor care îi vizează.*

ANEXA – GHID DE INTERVIU

GHID DE INTERVIU

SELECȚIE

Pe baza informațiilor obținute din componenta de documentare, sugestiile instituțiilor și organizațiilor active în domeniul integrării imigranților sau oricare altă persoană relevantă, va fi identificată o persoană resortisantă în țările terțe care trăiește și lucrează în acest moment în România. Identificați comunitatea.

Numele meu este..... și reprezintă Asociația Română pentru Promovarea Sănătății, asociație care realizează în această perioadă o cercetare privind integrarea rtt. Cercetarea este realizată în cadrul unui proiect derulat în parteneriat cu Fundația Soros România „Studiu asupra fenomenului imigrației în România. Integrarea străinilor în societatea românească”, Program general: “Solidaritatea și gestionarea fluxurilor migratorii”, cu finanțare de la Fondul European de Integrare a resortisanților țărilor terțe - Programul anual 2009

Cercetarea își propune ca scop specific îmbunătățirea cunoașterii și a accesului la informații referitor la situația rtt cu ședere legală în România precum și asupra tendințelor și evoluției imigrației legale prin realizarea unei cercetări asupra acestui fenomen și a integrării străinilor, creșterea gradului de conștientizare publică cu privire la necesitatea și avantajele imigrației în vederea creării unui climat favorabil în rândul populației române în ceea ce privește imigrația și promovarea integrării sociale a rtt pe teritoriul României, atât la nivel național, cât și local prin studierea percepției populației asupra străinilor, a stereotipurilor și a reprezentărilor asupra străinilor existente la nivelul populației generale.

Scopul acestei activități este de a culege informații referitoare la implicarea populației în procesul integrării rtt.

Tot ceea ce vom discuta este strict confidențial – nimeni din afara acestui proiect nu va afla ceea ce s-a discutat aici. Nu există „răspunsuri bune” sau „răspunsuri proaste” și nimeni nu va judeca răspunsurile pe care le veți da. Ca urmare este foarte important pentru noi să fiți cât se poate de sinceri și să spuneți exact ceea ce credeți.

Deoarece tot ceea ce discutăm este foarte important pentru noi, vă cerem permisiunea de a înregistra discuția noastră, pentru a ne fi mai ușor să ne amintim ulterior toate detaliile, pentru a putea realiza raportul final și pentru a putea decide împreună cu partenerul nostru ce este mai bine să facem în pașii următori. Dacă sunteți de acord, voi porni reportofonul.

Ne așteptăm ca durata acestei întâlniri să fie de 60 de minute.

A. CONDIȚII DE VIAȚĂ ÎN COMUNITATE

Unele dintre următoarele întrebări sunt aplicabile numai în cazul în care persoana interviuată locuiește într-o comunitate compactă și distinctă de imigranți sau resortisanți ai țărilor terțe.

Faceți deplasarea în comunitatea unde locuiește persoana selectată.

1. Viața în comunitate. În ce tip de comunitate locuiește persoana interviuată? (dacă este o comunitate etnică, de imigranți sau mixtă). Culegeți orice alte informații relevante legate de zona/cartierul în care mergeți.

2. Date socio-demografice și economice. În funcție de compoziția etnică a comunității, care sunt relațiile în cadrul acestei comunități? Care sunt principalele lor surse de venit? Care sunt principalele lor ocupații? Din ce țări provin membrii acestei comunități?

3. La ce distanță se află domiciliul față de locul de muncă?

SCOP ȘI OBIECTIVE EVALUARE

Prezentare intervievator, scop și obiective interviu. Prezentați-vă. Explicați persoanei selectate, persoanelor prezente rolul dvs. Explicați faptul că rolul dvs. este de a identifica nevoile de integrare ale resortisanților țărilor terțe și de a culege informații despre implicarea populației în procesul integrării rtt. Folosiți exemple pentru a vă putea susține punctul de vedere.

Verificați dacă persoana identificată corespunde recomandărilor obținute. După selectarea persoanei pe baza recomandărilor și criteriilor de selecție descrise anterior treceți la realizarea propriu-zisă a studiului de caz.

Dezvoltare caz specific. Identificați din discuțiile cu persoana selectată cazul cel mai important care să reflecte dificultățile avute în integrarea în România. Urmăriți succesiunea în timp a evenimentelor, implicarea altor persoane și organizații. Luați cât mai multe detalii despre aceste persoane/organizații. Realizați o listă cu acestea și decideți care dintre acestea sunt relevante pentru studiu. Programați o întâlnire și un interviu cu acestea. Solicitați persoanei selectate să vă descrie în detaliu toate situațiile în care aceasta a accesat servicii și în care avut dificultăți legate de furnizare sau acces. Pentru fiecare caz în parte va trebui să obțineți detalii referitoare la: condițiile generale, motivele pentru care s-a solicitat serviciul, tipul serviciului, contextul, persoanele implicate etc.

Puteți utiliza setul de întrebări ajutătoare de mai jos (întrebările vor fi adaptate de la caz la caz):

A. CONDIȚII DE VIAȚĂ ALE PERSOANEI SELECTATE

1. Date despre locuința persoanei selectate. Unde locuiește persoana selectată? Câte persoane de aceeași naționalitate sau alți străini locuiesc în vecinătate? În ce condiții? Câte persoane locuiesc în locuința respectivă? Persoana dispune de acces la telefon, internet, etc.? Culegeți orice altă informație relevantă legată de locuința persoanei selectate.

INTERVIU PERSOANA SELECTATĂ

2. Cum vă numiți? Ce vârstă aveți? Cu ce vă ocupați? Ce pregătire profesională aveți? De cât timp locuiți în această comunitate? Dar în România?

3. Câți membri ai familiei dvs. se află cu dvs. în România? Ce ocupații au aceștia? Câți membri ai familiei dvs. au rămas în țara de origine? Cât de frecvent și prin ce modalitate de comunicare țineți legătura cu aceștia?

4. Vă ajutați familia rămasă în țara de origine? Prin ce modalități?

5. În ce context socio-politic și personal ați părăsit țara dvs. de origine?

6. Care au fost motivele pentru care ați ales România ca țară de destinație? Ați venit prin intermediul unei agenții de recrutare? Ați venit la recomandarea unor rude, prieteni sau cunoștințe?
7. Ați avut cunoștințe despre România înainte de a ajunge aici? Cine vi le-a furnizat? Ce alte mijloace de informare despre România ați folosit?
8. Vă doriți să obțineți cetățenie română? Argumentați răspunsul.
9. V-ați dori să vă exercitați drepturi civice precum dreptul de vot? De ce?
10. Cunoașteți limba română? Folosiți resurse în limba română ca să vă informați despre România? Cum și când ați învățat românește?
11. Când ați ajuns în România s-au confirmat așteptările pe care vi le-ați format pe baza informațiilor inițiale?
12. Sunteți mulțumit de situația dvs. actuală? Aveți planuri pentru următorii cinci ani?
13. Aveți documente de rezidență? V-ați legalizat șederea în România? Cine v-a ajutat să vă formalizați șederea? Cum v-a ajutat? De ce nu ați avut până atunci? Ați încercat înainte să obțineți aceste documente și nu ați reușit? Din ce cauză? Obțineți cât mai multe informații despre obținerea actelor necesare pentru un resortisant al țărilor terțe.
14. Aveți permis de muncă? Lucrați în baza unui contract de muncă? Cine v-a ajutat să înțelegeți prevederile contractuale? Dacă e cazul, respectă acest contract înțelegerea inițială?

Povestiți-mi o zi din viața dvs.

B. DISCUȚIE GENERALĂ DESPRE IMIGRAȚIE ȘI IMIGRANȚI

15. Ce fel de influență credeți că are prezența în general a străinilor care locuiesc în România asupra dezvoltării țării noastre? Dar a rt în special? Este un lucru bun, este un lucru rău? Argumentați.
16. Cum credeți că sunt în general străinii care locuiesc și muncesc în România în comparație cu cetățenii români? Care sunt principalele atribute prin care i-ați caracteriza?
17. Ați avut vreodată probleme sau conflicte cu românii? Ați avut experiențe în interacțiuni personale sau cu instituții în care ați fost tratat cu ostilitate sau discriminatoriu? Detaliați împrejurările în care au avut loc aceste experiențe și specificați care ar fi fost comportamentul adecvat de care nu ați beneficiat.
18. Puteți cita vreo măsură guvernamentală legată de imigranții din România care a avut impact asupra dvs. personal? Care au fost cele mai importante măsuri din ultimii 10 de ani legate de imigranții din România? Argumentați.
19. Care considerați că ar fi schimbările care ar trebui aduse politicilor publice privind integrarea străinilor și în special a resortisanților țărilor terțe? De ce credeți acest lucru? Argumentați.
20. Care credeți că au fost efectele aderării României la Uniunea Europeană asupra situației imigranților? De ce credeți acest lucru? Argumentați. Dar care credeți că sunt efectele asupra pieței muncii din România legate de acest aspect?

C. ACTORI ȘI SERVICII RELEVANTE PENTRU IMIGRAȚIE ȘI IMIGRANȚI

21. În ultimul an la ce servicii pentru imigranți ați apelat? *Care au fost problemele dvs. atunci când ați accesat serviciile destinate imigranților? Puteți rememora o experiență pozitivă?*
22. Care credeți că sunt organizațiile implicate cel mai mult în sprijinirea integrării rtt? *De ce? Argumentați.*
23. **Cunoștințe și atitudini despre instituțiile cu atribuții în reglementarea și controlul migrației.** Care sunt instituțiile de stat la care ați apelat până acum pentru a vă rezolva aspecte legate de șederea și lucrul în România? *Cum ați aflat unde trebuie să vă adresați? Care credeți că este rolul acestor instituții? Ce aspecte ale șederii dvs. ați dorit să rezolvați? Cum a decurs interacțiunea cu instituțiile respective?*
24. Cum apreciați implicarea de până în prezent a Oficiului Român pentru Imigrări în ceea ce privește problematica rtt? *De ce? Cunoașteți vreo inițiativă a acestei organizații/instituții? De ce? Cum vedeți implicarea acestei organizații? Cum ar trebui să se implice pe viitor această organizație și la ce nivel?*
25. Cum apreciați implicarea de până în prezent a altor instituții și organizații guvernamentale în ceea ce privește problematica rtt? (Ministerul Muncii, ANOFM etc.) *De ce? Cunoașteți vreo inițiativă a acestor organizații/instituții? De ce? Cum vedeți implicarea acestor organizații? Cum ar trebui să se implice pe viitor această organizație și la ce nivel?*
26. **Cunoștințe și atitudini despre organizațiile neguvernamentale cu atribuții în integrarea străinilor.** Care sunt organizațiile la care ați apelat până acum de când sunteți în România? *Cum ați aflat despre ele? Care credeți că este rolul acestor organizații? Pentru ce motive ați apelat la aceste organizații? Cum a decurs interacțiunea cu organizațiile respective?*
27. Cum apreciați implicarea de până în prezent a organizațiilor nonguvernamentale în ceea ce privește problematica rtt? *Cunoașteți aceste organizații? Puteți numi câteva dintre ele? Cunoașteți vreo inițiativă a vreuneia dintre aceste organizații? De ce? Cum vedeți implicarea acestei organizații? Cum ar trebui să se implice pe viitor această organizație și la ce nivel?*
28. Care credeți că este gradul de cunoaștere de către rtt a politicilor care îi vizează? *Își cunosc drepturile și obligațiile? De ce credeți acest lucru? Argumentați.*

D. ACTORI, INFORMAȚII ȘI SERVICII RELEVANTE PENTRU IMIGRAȚIE ȘI IMIGRANȚI

29. Acces la informații. **Care sunt principalele dvs. surse de informare? Ce tip de informații accesați frecvent? Accesați informații despre țara dvs. de origine? Accesați informații din și despre România?**
30. Care credeți că sunt principalele subiecte de interes pentru imigranții/rtt din România? *Credeți că există subiecte pentru care informațiile sunt greu accesibile sau care nu sunt acoperite de sursele actuale? De ce ați credeți acest lucru? Argumentați.*
31. Care credeți că sunt principalele surse de informare utilizate de către imigranți/rtt? *Enumerați. Argumentați.*
32. Care sunt principalele modalități prin care autoritățile și organizațiile relevante din domeniu comunică cu imigranții în general și cu rtt în special? *Dar prin care informează aceste categorii de străini? Cunoașteți vreun Birou de informare pentru aceștia? Când a fost înființat? Cum funcționează? Cât de eficient este?*
33. Acces la servicii. **Care sunt serviciile la care ați apelat de când sunteți în România? Cum ați aflat unde este cel mai potrivit să vă adresați? Cine v-a ajutat să accesați**

aceste servicii? Povestiți-ne cum v-a ajutat. Ați apelat vreodată la aceste servicii și nu ați reușit în demersul dvs.? Din ce cauză? Obțineți cât mai multe informații despre accesul la servicii în prezent și în trecut și diferențele observate.

34. **Acces la servicii specifice.** Care sunt serviciile specifice străinilor la care ați apelat de când sunteți în România? Cum ați aflat unde este cel mai potrivit să vă adresați? Cine v-a ajutat să accesați aceste servicii? Povestiți-ne cum v-a ajutat. Ați apelat vreodată la aceste servicii și nu ați reușit în demersul dvs.? Din ce cauză? Obțineți cât mai multe informații despre accesul la servicii în prezent și în trecut și diferențele observate.
35. **Acces la serviciile medicale.** Aveți medic de familie? Cum îl cheamă? Unde are cabinetul? Când ați fost ultima oară la medicul de familie? De cât timp sunteți înscris(ă) la medicul de familie? Cine v-a ajutat să vă înscrieți? Povestiți-ne cum v-a ajutat. Ați încercat vreodată să vă înscrieți și nu ați reușit? Din ce cauză? Când ați fost ultima oară la medicul specialist? Ați apelat vreodată la servicii medicale de urgență (camere de gardă, ambulanță)? Obțineți cât mai multe informații despre accesul la serviciile medicale în prezent și în trecut și diferențele observate.

E. INTEGRARE IMIGRANȚI

36. Considerați că diferențele culturale reprezintă un obstacol în integrarea acestora în societatea gazdă? Puteți da exemple de situații întâlnite de dvs.? Puteți menționa alte prejudecăți, stereotipuri care pot avea un efect semnificativ asupra integrării rtt?
37. Considerați că există attribute ale cetățenilor români care sunt favorizante integrării rtt în societatea gazdă? Îmi puteți da exemple de situații întâlnite de dvs.?
38. Din experiența dvs. există naționalități care se integrează mai ușor? Dacă ați întâlnit cazuri în care rtt le-a fost ușor să se integreze, care considerați că a fost motivul?
39. În general care credeți că este părerea populației despre imigranți...? Cum sunt văzuți aceștia de către populația din România? De ce credeți acest lucru? Argumentați.
40. În general, care credeți că este părerea imigranților despre români...? Cum sunt văzuți cetățenii români de către cei care aleg să se stabilească în România? De ce credeți acest lucru? Argumentați.
41. Credeți că între rtt și alte categorii de străini care locuiesc în România există mai degrabă diferențe sau mai degrabă asemănări? Care credeți că este cea mai importantă diferență între rtt și alți străini care locuiesc în România? Care credeți că este cea mai importantă asemănare între rtt și alți străini care locuiesc în România?
42. **Modalități de petrecere a timpului liber.** Cum vă petreceți timpul liber? În compania co-naționalilor dvs., în compania unor prieteni și cunoștințe români?
43. **Comunicare** (cu persoane țara de origine, cu persoane din cercul de cunoscuți din România). Țineți legătura cu familia și prietenia din țara de origine? Cât de frecvent comunicați cu aceștia? Ce mijloace de comunicare folosiți?
44. Câte persoane puteți enumera din cercul de cunoștințe și prieteni din România? Câți sunt co-naționali, câți sunt străini, câți sunt români?
45. Pe care dintre aceștia i-ați suna într-o situație în care aveți nevoie de ajutor? La cine ați apela pentru a împrumuta o suma de bani? La cine ați apela pentru o chestiune de încredere cum ar fi să aibă grija de locuința și facturile dvs. pe o perioadă în care ați fi plecat(ă)?

46. **Planuri de viitor.** Plănuți să vă întoarceți definitiv în țara dvs. de origine în următorii 3-5 ani? *Ce perspective aveți acolo?*
47. Ce plănuți să faceți în România în următorii 3-5 ani? *Ce perspective aveți? Ce alte persoane sunt implicate în planurile dvs.?*

I. ÎNCHEIERE

Vă mulțumim pentru participarea la această discuție și pentru ajutorul pe care ni-l dați.

CERCETARE CALITATIVĂ

PRIVIND IDENTIFICAREA METODELOR ȘI A CANALELOR DE INFORMARE REFERITOARE LA PROBLEMATICA RTT

- Introducere
- Rezumat
- Metodologie
- Rezultate
- **Imigrație și imigranți - aspecte generale**
 - o Opinii privind principalele categorii de străini care au imigrat în România
 - Influența cetățenilor străini care locuiesc în România asupra dezvoltării țării noastre
 - Percepții referitoare la străinii care locuiesc și muncesc în România în comparație cu cetățenii români
 - Influența politicilor cuprinse în Strategia României în domeniul imigrației 2007-2010 asupra situației imigranților din România
 - Opinii privind schimbările care ar trebui aduse politicilor publice privind integrarea cetățenilor străini
 - Efectele aderării României la UE asupra situației imigranților
 - Gradul de cunoaștere de către rtt a politicilor care-i vizează
- **Percepții asupra străinilor din România**
 - Opinii ale populației referitoare la imigranți
 - Percepția imigranților privind cetățenii români
 - Diferențe și asemănări între resortisanți și alte categorii de migranți care locuiesc în România
 - Gradul de cunoaștere al populației din România care intră, în general, în contact cu străinii asupra deosebirilor terminologice dintre: imigrant, refugiat, rtt etc
 - Măsurile care ar trebui implementate pentru a îmbunătăți imaginea rtt
- **Nivelul de integrare a resortisanților din România**
 - Opinii asupra implicării instituțiilor guvernamentale în ceea ce privește problematica rtt.
 - Opinii asupra implicării organizațiilor non-guvernamentale în ceea ce privește problematica rtt
 - Opinii asupra implicării organizației respondentului în ceea ce privește problematica rtt
 - Dificultăți în integrarea rtt în societatea gazdă
 - Atribute ale cetățenilor români considerate favorizante integrării rtt în societatea gazdă
 - Opinii privind relația dintre naționalitatea imigranților și integrarea în societatea românească
- **Nevoile de informare ale resortisanților**
 - Gradul de informare al resortisanților din România cu privire la serviciile pe care le pot accesa, drepturile și obligațiile pe care le au, alte informații utile
 - Principalele subiecte de interes pentru imigranții din România
 - Principalele surse de informare utilizate de către resortisanți
 - Principalele modalități prin care autoritățile și organizațiile relevante din domeniu comunică cu resortisanții
 - Pagina de internet a organizațiilor. Limba în care este disponibilă informația. Frecvența de actualizare
 - Opinii asupra eficienței modalităților de comunicare și de informare ale organizațiilor
 - Considerații asupra necesității cursurilor suplimentare de specializare specifice legate de problematica străinilor
- **Propuneri pentru creșterea gradului de informare al rtt**
 - Necesitatea modificărilor legislative din domeniul imigrației
 - Evaluarea politicilor publice din ultimii ani, cu referire la rolul lor în integrarea rtt
- Concluzii și recomandări
- Anexă - Ghid de interviu

INTRODUCERE

Prezentul studiu face parte dintr-un proiect care are drept scop îmbunătățirea gradului de cunoaștere privind fenomenul imigrației în România și în special problematica informării și integrării cetățenilor din țări terțe în societatea românească.

Obiectivul specific al proiectului vizat prin acest studiu este reprezentat de susținerea unei societăți deschise, responsabile și informate, destinată să faciliteze integrarea rtt și creșterea coeziunii socio-culturale prin identificarea celor mai eficiente metode de informare a populației asupra străinilor și a rtt asupra societății gazdă.

În urmărirea acestui obiectiv, s-a realizat prezenta cercetare, de tip calitativ, care are ca scop identificarea celor mai eficiente metode de informare pentru resortisanții țărilor terțe aflați în România, precum și evaluarea nevoilor de informare ale acestora. Au fost luate în considerare punctele de vedere ale reprezentanților instituțiilor guvernamentale implicate în elaborarea și aplicarea prevederilor legislative cu privire la integrarea resortisanților, ale reprezentanților organizațiilor nonguvernamentale care dezvoltă proiecte ce au ca beneficiari cetățenii străini din România și, de asemenea, opiniile unor resortisanți aflați în România din diverse motive (pentru studii, pentru muncă, pentru afaceri, pentru a-și urma soțul/soția care sunt cetățeni români, refugiați etc.) și care provin din diverse țări din afara Uniunii Europene.

În cadrul studiului au fost realizate 35 de interviuri aprofundate, pe baza unui ghid de interviu semi-structurat, interviuri realizate cu 20 de reprezentanți ai unor instituții și organizații nonguvernamentale implicate în desfășurarea activităților din domeniul integrării străinilor și cu 15 resortisanți.

REZUMAT

Obiectivul cercetării din care face parte prezentul studiu este să îmbunătățească gradul de cunoaștere privind fenomenul imigrației în România cu focus pe problematica integrării cetățenilor din țări terțe în societatea românească și, respectiv, de a susține integrarea socială a resortisanților țărilor terțe cu drept de ședere legală în România prin creșterea nivelului de cunoaștere asupra imigrației și problematicei străinilor în România.

În cadrul acestei cercetări calitative au fost realizate interviuri cu străinii cu ședere legală pe teritoriul României, cu reprezentanții autorităților române responsabile, la nivel central și local, precum și cu reprezentanții organizațiilor neguvernamentale implicate în gestionarea imigrației și integrarea rtt.

Scopul acestei componente de cercetare l-a constituit identificarea celor mai eficiente metode de informare pentru rtt cât și de a evalua nevoile de informare ale acestora. Pentru atingerea acestui scop s-au realizat 35 de interviuri în profunzime. Interviurile structurate au avut la bază un ghid de discuție și au implicat cincisprezece cetățeni străini și 20 de reprezentanți ai unor instituții și organizații relevante, implicate în domeniul integrării străinilor.

Evenimentele care au avut impact asupra fluxului migratoriu înspre România, în ultimii ani, se referă, conform datelor obținute în cadrul cercetării, în principal, la aderarea României la Uniunea Europeană, declanșarea crizei economice și intrarea țării noastre în spațiul Schengen.

Din interviurile realizate reiese necesitatea unui parteneriat real între toți actorii din domeniul gestionării migrației care să asigure o comunicare unitară și eficientă dinspre forul coordonator către instituții și organizații și dinspre acestea către beneficiarii finali ai serviciilor și informațiilor.

Din analiza rezultatelor obținute în cadrul interviurilor aprofundate, constatăm că principalii factori interni care au condus la creșterea numărului rtt în țara noastră sunt: prevederile legislative privind libera circulație a cetățenilor români în țările Uniunii Europene, migrarea lucrătorilor români spre alte țări din cadrul Uniunii Europene care a creat un deficit pe piața locurilor de muncă din România, dezvoltarea unor noi domenii de activitate, deschiderea de filiale ale unor companii multinaționale, deficitul de forță de muncă specializată și înalt calificată, cadrul legal din țara noastră care oferă condiții favorizante pentru rtt și pentru imigranți, facilitarea redobândirii cetățeniei române de către cetățenii din Republica Moldova, creșterea numărului investitorilor străini în România care au creat noi locuri de muncă și au recrutat și forță de muncă din afara țării, aderarea României la NATO și înființarea unor baze militare americane pe teritoriul României, înființarea, în cadrul universităților din țara noastră, a secțiilor în care se studiază în limbi străine (engleză, franceză etc.), recunoașterea, la nivel european, a diplomelor obținute în România, nivelul înalt calitativ al învățământului superior românesc și nivelul redus al taxelor de studii, un nivel ridicat de siguranță asigurată în țara noastră, inclusiv cetățenilor străini.

O recomandare izvorâtă din interviurile realizate este ca informarea cetățenilor străini să se realizeze diferențiat, în funcție de categoria din care aceștia fac parte: cei căsătoriți cu cetățeni români, oameni de afaceri, angajați ai companiilor din România, studenți, astfel încât, informațiile oferite să fie în concordanță cu nevoile specifice ale acestora și cu sursele de informare pe care aceștia le accesează frecvent. Totodată, cercetarea a evidențiat recomandarea de a implica ambasadele României din statele din care provin imigranții, în informarea cetățenilor străini care doresc să imigreze în România cu privire la politicile publice care îi vizează.

Influența cetățenilor străini care locuiesc în România asupra dezvoltării țării noastre este percepută ca fiind pozitivă, atât de către angajații instituțiilor publice și organizațiilor

nonguvernamentale care sunt implicate în integrarea străinilor, cât și de către rtt. Aportul imigranților în dezvoltarea țării noastre, este adus, în principal prin: investițiile de capital, crearea de noi locuri de muncă, acoperirea deficitului de forță de muncă, dezvoltarea unor domenii de activitate, dezvoltarea tehnologiilor, creșterea productivității muncii, introducerea unor elemente noi de cultură.

În ceea ce privește influența politicilor publice referitoare la imigrație, cercetarea a reliefat că, deși cadrul legal necesar pentru o bună integrare a cetățenilor străini a fost ratificat, interviuații semnalează dificultăți în implementarea și în comunicarea acestor reglementări, atât către instituțiile care trebuie să fie implicate în acest proces, cât și către populația generală și către imigranți.

În percepția generală, cele mai importante măsuri legate de imigranții din România, luate la nivel central în ultimii 10 ani, sunt legate de asigurarea drepturilor cetățenilor străini în România și a reglementării obligațiilor legale pe care aceștia le au. De asemenea, constatăm că una dintre măsurile luate la nivel central în această direcție este selecția de proiecte pentru alocarea fondurilor pentru integrare (prin Fondurile Europene pentru Integrare, Refugiați, etc.), care are un impact deosebit asupra procesului de integrare și prin faptul că sunt implicate ong-uri care desfășoară activități în diverse domenii și care aduc personal cu experiență și pregătit pentru problematica imigranților.

Schimbările care au fost sugerate în domeniul politicilor publice privind integrarea străinilor în societatea românească vizează, conform opiniei specialiștilor, următoarele aspecte: reglementarea și simplificarea procedurii de solicitare și obținere a cetățeniei române de către cetățenii străini, mai ales cu privire la stabilirea unei bibliografii pe baza căreia să se susțină interviurile, bibliografie care să fie comunicată eficient solicitanților, includerea cetățenilor cu statut de tolerare în categoria beneficiarilor serviciilor reglementate prin legislația existentă pentru celelalte categorii de cetățeni străini, angajarea de profesioniști specializați la nivelul instituțiilor centrale și locale (în special în domeniile: asistență socială, gestionarea migrației); informarea cetățenilor străini și a angajatorilor cu privire la condițiile de acordare a autorizației de muncă, a șederii legale, a echivalării diplomelor de studii etc., reglementarea prin lege a obligativității ca informațiile necesare imigranților să le fie puse la dispoziție și în limba engleză, încheierea de acorduri cu alte țări, în vederea facilitării recunoașterii perioadei de contribuții la sistemul de asigurări sociale, în așa fel încât cetățenii să poată să își primească pensia în țara în care locuiesc, reglementarea activității agențiilor de recrutare private, reglementarea drepturilor lucrătorilor străini care sunt detașați pentru a munci în România, includerea acestora în categoria celor care beneficiază de drepturile stipulate de contractul colectiv de muncă la nivel național.

Aderarea la UE a condus la modificarea legislației în conformitate cu cerințele impuse la nivel european și în ceea ce privește dreptul imigranților din România de ședere pe teritoriul țării, la asistență socială și medicală, la muncă, la recunoașterea diplomelor de studii etc. Lipsa de experiență a personalului pentru acest domeniu, lipsa de formare specifică, cunoașterea insuficientă a legislației referitoare la cetățenii străini la nivelul angajaților instituțiilor, numărul insuficient de angajați ai instituțiilor, conduc la dificultăți în implementarea eficace a cadrului legislativ și a politicilor din domeniu.

În percepția unor reprezentanți ai organizațiilor nonguvernamentale, transpunerea Directivelor europene în legislația românească privind problematica cetățenilor străini nu este întotdeauna corectă și completă, de multe ori drepturile cetățenilor străini neregăsindu-se în legislația românească, cum ar fi dreptul la șomaj sau la pensie a rtt sau a lucrătorilor detașați din state terțe. Totodată, s-a subliniat și distincția pe care o face legea românească între cetățenii UE și cei din țările terțe referitor la procedura de recunoaștere a diplomelor de studii sau a certificatelor de calificare.

Din analiza rezultatelor, a reieșit că resortisanții nu cunosc modalitățile de accesare și exercitare a drepturilor în ceea ce privește munca, sănătatea, recunoașterea diplomelor și calificărilor etc. Explicația posibilă ar fi bariera de limbă și dificultăți de acces la informații

relevante. În plus, se constată o lipsă de interes și din partea beneficiarilor, de a se informa cu privire la drepturile lor.

Reprezentanții organizațiilor nonguvernamentale consideră că există inițiative de proiecte care încearcă să vină în întâmpinarea acestor nevoi, dar acestea sunt insuficiente și neunitare. Chiar și rtt consideră că nu cunosc prea bine politicile românești care îi vizează.

În general, resortisanții consideră că românii au o părere bună despre imigranți și îi primesc cu deschidere, sinceritate și generozitate în societatea lor. Unii dintre aceștia, însă, sunt de părere că o parte a populației, mai ales cei din orașele mai mici și din zonele rurale și cei cu un grad mai redus de educație, au idei preconcepute despre imigranți. Conform părerii unora dintre ei, există din partea românilor, atitudini de respingere și distanțare, cauzate de idei preconcepute și stereotipuri cu privire la anumite naționalități sau rase.

În linie cu rezultatele altor studii anterioare, și studiul de față constată că populația generală nu face distincție între termenii care desemnează diversele categorii de cetățeni străini și nici între termenii care desemnează imigranții din România. Unii dintre reprezentanții organizațiilor nonguvernamentale au subliniat lipsa de interes a majorității românilor pentru imigranți și problemele acestora. Populația generală nu cunoaște și nu este interesată nici de motivele pentru care acești cetățeni vin în țara noastră, nici ce fac aici, nici ce probleme au, nici nu face distincția între solicitant de azil, rtt, refugiat, imigrant, străin, rezident UE etc.

Referitor la măsurile care ar trebui să fie luate pentru a îmbunătăți imaginea rtt în țara noastră, intervievații consideră necesare planificarea și desfășurarea de campanii publice de informare, care au un mare impact pentru că se realizează prin mijloace de informare diverse și țin seama de diferențele categorii de cetățeni. Mai mulți reprezentanți ai instituțiilor guvernamentale consideră că străinii nu au o imagine proastă în societatea românească, dar că sunt necesare campanii de informare corectă și clară pe această problemă cu privire la drepturile și obligațiile acestor cetățeni, ce reprezintă străinii pentru societatea noastră și aportul imigranților și ce putem face noi, ca societate-gazdă, pentru ei.

Pentru îmbunătățirea interacțiunii rtt - societate românească, unii dintre acești reprezentanți consideră oportune popularizarea evenimentelor sau sărbătorilor acestora, la care să poată participa și cetățenii români, pentru întărirea relațiilor intercomunitare și pentru facilitarea cunoașterii reciproce.

Cetățenii străini consideră ca fiind importante activități prin care obiceiurile și tradițiile străinilor să fie făcute cunoscute românilor. Totodată, cultura, bucătăria, portul tradițional, specifice culturii acestor cetățeni pot constitui elemente de noutate și de interes pentru români, care să îi apropie de colegii lor de muncă, sau de școală sau de vecinii lor care sunt străini și în unele cazuri, persoane de culoare.

Cercetarea de față a evidențiat faptul că imigranții se află în atenția și preocupările multor instituții guvernamentale și a numeroase organizații nonguvernamentale din țara noastră.

De asemenea, aceștia au mai subliniat implicarea acestei instituții în acordarea cursurilor de limba română, de găsirea unei formule logistice împreună cu Ministerul Educației și în activitățile finanțate din surse europene, aceasta fiind autoritatea responsabilă chiar și cu identificarea altor organizații și instituții care să se implice în rezolvarea problemelor din acest domeniu. Reprezentanții organizațiilor nonguvernamentale care au răspuns în cadrul interviurilor, au subliniat rolul de coordonator al ORI în ceea ce privește activitățile care îi vizează pe imigranți, alături de rolul pe care ORI îl are în gestionarea fondurilor europene în vederea dezvoltării de proiecte în scopul integrării străinilor în societatea românească.

Cetățenii străini care se află la studii în România consideră că ORI se ocupă cu acordarea permiselor de ședere pentru cetățenii străini, dar opinia lor este că procedura este foarte greoaie iar această activitate nu este bine organizată în cadrul acestei instituții, persoanele care solicită servicii fiind nevoite să aștepte foarte mult.

Pentru alți rtt, care vorbesc și limba română și limba engleză, ORI reprezintă o sursă de informare importantă, la care apelează pentru orice fel de informații. Unii străini respondenți și-au exprimat convingerea că ORI este, din punctul lor de vedere, poliția, iar în atribuțiile acestei instituții nu intră informarea imigranților, ci controlul legalității șederii pe teritoriul României. Aceștia nu consideră că de problemele lor trebuie să se ocupe polițiștii. Cercetarea a reliefat că mulți dintre rtt nu cunosc atribuțiile ORI, activitățile pe care această instituție le derulează și gradul de implicare a instituției în problematica imigranților.

Intervievații au menționat că implicarea instituțiilor publice în problematica resortisanților este îngreunată, în unele cazuri, de fondurile insuficiente de care dispun, de situația materială precară, personalul insuficient și fără experiență în domeniu și, în unele cazuri, de un grad redus de conștientizare, la nivelul angajaților instituțiilor, a necesității informării corecte a cetățenilor străini.

Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă, Consiliul Național de Formare Profesională a Adulților sunt, în percepția generală, exemple de instituții care au atribuții în problematica rtt, însă sunt considerate ca venind, în acest moment, prea puțin în sprijinul acestora. Cauzele identificate sunt legate de deficitul de personal, de nivelul redus al salarizării, de resursele materiale limitate.

Reprezentanți ai ong-urilor au subliniat, referitor la implicarea instituțiilor publice, că una dintre problemele cetățenilor străini este aceea că de multe ori personalul din instituții nu este suficient pregătit și nu cunoaște legislația cu privire la drepturile acestor cetățeni.

Unii dintre rtt au întâmpinat greutăți, atunci când au mers la instituțiile guvernamentale pentru rezolvarea unor probleme legate de acte de studii sau permise de ședere, în legătură cu faptul că nu vorbeau limba română, iar funcționarii nu vorbeau limba engleză. Din această cauză, consideră aceștia, nu s-au putut descurca decât cu ajutorul unui traducător pe care au fost nevoiți să îl caute în rândul prietenilor cunoscători de limba română sau chiar a profesorilor de limba română. De asemenea, consideră resortisanții, nu pot accesa informațiile puse la dispoziție de instituțiile guvernamentale dacă nu cunosc limba română, deoarece acestea nu sunt disponibile în alte limbi.

Cetățeni străini care studiază în România au declarat că au contactat asociații ale studenților străini care se ocupă cu informarea și îndrumarea celor de aceeași naționalitate cu a lor; aceste asociații funcționează, conform declarațiilor studenților străini, în marile centre universitare din țara noastră.

Pentru rtt care nu sunt vorbitori de limbă engleză este și mai greu, consideră aceștia, deoarece nu există informație în limbi străine. În declarațiile studenților străini în România este semnalat faptul că în cadrul facultăților unde studiază nu există Birou de informații destinat străinilor (de exemplu: Ploiești, Iași). Singura sursă de informare pe care au putut să o acceseze, spun aceștia, au fost colegii lor studenți în ani mai mari, care aveau experiență în obținerea diverselor acte furnizate de către instituțiile guvernamentale.

Lucrătorii imigranți în România au declarat că nu cunosc activitatea instituțiilor care sprijină integrarea cetățenilor străini sau care le pot oferi informațiile necesare.

Unii dintre cetățenii străini care au accesat serviciile oferite de instituțiile guvernamentale - Ministerul Sănătății, Ministerul Educației - consideră că a fost dificil să afle unde anume trebuie să se adreseze, care este instituția care este abilitată să le rezolve problema și, în interiorul instituțiilor, unde anume trebuie să solicite informațiile de care aveau nevoie.

Reprezentanții organizațiilor nonguvernamentale susțin că activitatea ong-urilor egalează, cel puțin ca implicare, volum și rezultate obținute, activitatea instituțiilor guvernamentale. Constatăm că implicarea și rezultatele obținute de organizațiile nonguvernamentale în problematica imigranților sunt, în general, recunoscute și apreciate de reprezentanții instituțiilor guvernamentale și există o colaborare între aceste tipuri de instituții.

Dintre barierele menționate în integrarea resortisanților diferențele culturale pot reprezenta, în unele cazuri, . Elementele de cultură diferite pot consta în: limba în care se comunică, limbajul gestual, religie, tradiții, obiceiuri, valori. În cadrul ORI se organizează cursuri de acomodare culturală pentru cetățenii străini, care vizează facilitarea procesului de integrare a acestora din punct de vedere cultural și adaptarea lor la societatea românească.

Referitor la atributele cetățenilor români care sunt considerate favorizante integrării resortisanților, constatăm că pe primele locuri persoanele intervievate clasează: ospitalitatea, toleranța și disponibilitatea și curiozitatea acestora referitoare la cunoașterea unor culturi diferite. Și străinii apreciază eforturile și atributele românilor care le vin în sprijin. Studenții moldoveni aflați în România consideră că cetățenii români sunt deschiși, primitori, prietenoși, bine-dispuși, dornici să îi ajute pe cei în nevoie. Cetățeni irakieni au declarat, de asemenea, că au fost foarte bine primiți de români, că aceștia sunt prietenoși, empatici, foarte deschiși și generoși.

Comunitățile compacte ale cetățenilor străini din România asigură membrilor acestora unele facilități care sunt percepute, în general, ca fiind în măsură să ușureze integrarea acestora în societatea românească: comunicarea în limba maternă, împărtășirea informațiilor de interes comun cu privire la oportunitățile de muncă, afaceri, locuință etc., asigurarea unui mediu familiar în care locuiesc și trăiesc, sprijinirea noilor sosiți în acomodarea cu noul mediu, în obținerea documentelor necesare etc.

Observăm, însă, că prezența comunităților nu este întotdeauna în sprijinul integrării cetățenilor străini, în unele cazuri putându-se constitui chiar în bariere în integrarea acestora. Ne referim aici la cazurile în care comunitățile cetățenilor străini se transformă în adevărate enclave, ai căror membri nu sunt dispuși să se integreze în societatea gazdă ci, mai degrabă, să se izoleze de aceasta. În aceste cazuri, cetățenii străini nu sunt interesați de cultura și modul de viață al societății gazdă, chiar respingând valorile acesteia, nu sunt interesați să se acomodeze cu noile norme și încearcă să creeze un spațiu bine delimitat pentru a trăi conform propriei culturi, obiceiuri și tradiții și cât mai departe de cele ale societății românești. Putem exemplifica cu existența unor cetățeni străini care refuză să își înscrie copiii la școlile românești, care nu permit membrilor să aibă prieteni apropiați sau să se căsătorească cu cetățeni români, care refuză să învețe limba română, care utilizează exclusiv mijloacele de comunicare în limba maternă, nu participă și nu doresc să se implice în activități comune cu cetățenii români.

Instituțiile și organizațiile care activează în domeniul imigrației nu dispun de strategii de comunicare, nu utilizează mijloace de informare eficiente, materialele de suport pentru informare sunt insuficiente și, în multe cazuri, cererea nu se întâlnește cu oferta. Lipsa unei rețele eficiente de comunicare oficială cu cetățenii străini, de tip formal, la nivelul instituțiilor, conduce la situația în care sistemul informal de comunicare este considerat de către rtt ca fiind cel mai facil. Prietenii, conaționalii și rudele sunt considerați de către cetățenii străini principalele surse de informare.

Constatăm că, pentru accesarea informațiilor necesare și pentru rezolvarea unor probleme specifice, resortisanții apelează la persoane specializate sau intermediari: avocați, prieteni, membri ai comunităților din care fac parte.

Instituțiile guvernamentale desfășoară activități de informare a imigranților, însă acestea nu dispun întotdeauna de mijloace financiare și tehnice suficiente și nici de personal specializat. Comunicarea cu această categorie de populație se realizează mai degrabă la solicitarea beneficiarilor iar, în cele mai multe cazuri, instituțiile și atribuțiile acestora nu sunt cunoscute de către cetățenii străini.

Imigranții nu știu, de cele mai multe ori, unde să se adreseze pentru accesarea de informații, nu știu care sunt instituțiile care au ca obiect de activitate sprijinul rtt, nu știu dacă au sau nu au dreptul la asistență medicală, nu cunosc procedurile și condițiile de acordare a diverselor facilități (cursuri de limba română, cursuri de orientare culturală etc.).

Mai ales în cazurile în care rtt vin pentru a munci în România în baza unui contract semnat înainte să sosească în țară, reiese că nici lucrătorii imigranți nu manifestă un grad înalt de interes, deoarece consideră că angajatorul se ocupă de tot ce au nevoie, iar ei nu vor să se stabilească în România, sau să se integreze pe termen lung în societatea românească, ci să se întoarcă în țara lor la expirarea contractului de muncă.

Cercetarea a reliefat că principalele subiecte de interes pentru rtt sunt legate de drepturile și obligațiile prevăzute de legislație și instituțiile și organizațiile abilitate în asigurarea acestora, de condițiile de studii, de muncă, de locuire, de oportunitățile de afaceri, de locurile de muncă vacante, de posibilitățile de petrecere a timpului liber.

Principalele subiecte de interes pentru imigranții din România sunt, conform participanților la cercetare, următoarele: instituțiile cărora trebuie să li se adreseze și atribuțiile acestora în gestionarea migrației, documentele pe care trebuie să le prezinte acestor instituții, drepturile și obligațiile pe care le au, procedura de solicitare și acordare a cetățeniei române (documente necesare, bibliografie), procedura de solicitare și de obținere a autorizației de muncă, procedurile de recunoaștere a diplomelor de studii și de echivalare a calificărilor, toate aspectele ce țin de relațiile de muncă, contractul de muncă încheiat la nivel național, sau la nivel de ramură de activitate, accesul la servicii de sănătate, cursuri de limba română, acte necesare căsătoriei.

Dintre subiectele de interes pe care rtt intervievați le-au menționat, cele mai importante sunt: oportunitățile de afaceri din România, condițiile de recunoaștere a diplomelor de studii, condițiile pentru urmarea cursurilor unei facultăți în România, hărțile orașelor, informații despre locurile de muncă disponibile pentru străini, informații despre posibilitățile de cazare, închiriere locuințe, informații despre posibilitățile de petrecere a timpului liber, condițiile legale de angajare ale cetățenilor veniți pentru studii, condițiile de acordare a asistenței medicale gratuite pentru studenți, religia și tradițiile românilor, norme de conduită în societatea românească, proceduri pentru înființarea firmelor și fiscalitate.

Este foarte important, consideră participanții la cercetare, ca aceste informații să existe în limbi de circulație internațională, cel puțin limba engleză. Unii dintre reprezentanții organizațiilor nonguvernamentale au menționat că străinii își obțin informațiile și prin intermediul așezămintelor religioase, când ajung pe teritoriul țării noastre, resortisanții caută o biserică de confesiunea de care aparține, pentru a întâlni acolo persoane cu probleme similare și pentru a obține informațiile necesare de la acestea.

Referitor la modalitățile prin care autoritățile și organizațiile relevante din domeniu comunică cu imigranții în general și cu rtt în special, reprezentanții instituțiilor guvernamentale au utilizat: distribuirea, prin birourile pentru cetățenii străini, de materiale informative cu privire la adresele centrelor de informare, drepturi și obligații și accesul la învățarea limbii române, prin intermediul site-urilor instituțiilor, externalizarea serviciilor de informare a cetățenilor prin implementarea de proiecte în colaborare cu organizații nonguvernamentale, transmiterea de informații, pentru a fi diseminate, către instituțiile de învățământ în care sunt persoane străine care studiază, ghiduri pentru cetățenii străini, prin intermediul ambasadelor și a instituțiilor care intră în contact direct cu cetățenii străini, prin intermediul reprezentanțelor diplomatice și consulare, prin intermediul companiilor angajatoare.

În urma analizei, a reieșit că tipurile de mijloace de informare utilizate de către instituțiile și organizațiile relevante din domeniu sunt, în general, potrivite pentru comunicarea cu rtt, însă se înregistrează deficiențe în legătură cu: conținutul informațiilor transmise (acestea nu sunt complete, nu sunt actualizate, nu sunt prezentate într-un limbaj accesibil, nu sunt prezentate în limbi străine); calitatea mijloacelor utilizate (de exemplu, site-urile nu funcționează, nu oferă informațiile necesare, birourile de informare nu sunt cunoscute); gradul de acoperire (broșuri, ghiduri, afișe insuficiente ca număr, deficiențe în distribuirea acestora); evaluarea eficienței mijloacelor de comunicare.

În cadrul instituțiilor guvernamentale există ghișee unde se oferă informații, dar cetățenii străini de multe ori nu pot apela la acestea din cauza că nu vorbesc limba română sau nu înțeleg ce li se cere. În plus, informațiile disponibile pe paginile de internet ale acestor instituții nu sunt, în foarte multe cazuri, actualizate conform modificărilor legislative și nici nu sunt traduse în limba engleză.

Și organizațiile nonguvernamentale utilizează site-urile pentru a pune la dispoziția imigranților informații, dar și în aceste cazuri, de cele mai multe ori, informațiile sunt disponibile doar în limba română.

Unii dintre reprezentanții ong-urilor consideră că ar fi mai oportune, în locul cursurilor de formare, grupuri de lucru care să implice atât instituții cât și ong-uri, în care să se facă schimb de experiență și de metode de lucru.

METODOLOGIE

Studiu calitativ – interviuri în profunzime

Populația țintă: reprezentanții instituțiilor și organizațiilor relevante implicate în domeniul imigrației și integrării străinilor și resortisanți țări terțe.

Metoda de cercetare: interviul în profunzime desfășurat pe baza unui ghid de discuție structurat, administrat de un moderator.

Colectarea datelor: au fost realizate 20 de interviuri în profunzime cu reprezentanți ai unor instituții și organizații relevante implicate în domeniul integrării străinilor și 15 interviuri cu resortisanți ai țărilor terțe.

Recrutarea participanților: recrutarea subiecților a fost realizată pe baza listei de organizații și instituții implicate în gestionarea migrației în România puse la dispoziție de ORI și actualizate de către ARPS. Activitatea de selecție a fost supervizată de către coordonatorul studiului. Toate persoanele participante au fost informate cu privire la drepturile pe care le au în ceea ce privește respectarea confidențialității și li s-a cerut totodată acceptul pentru înregistrarea discuțiilor.

Realizarea interviurilor: Interviul individual cu ghid de discuție semi-structurat a fost moderat de către o persoană cu experiență în conducerea unor astfel de discuții. Selectarea participanților la interviu și realizarea interviurilor urmat unei etape de consultare cu experții autorității contractante. Interviurile au fost înregistrate audio și au avut o durată de până la 60-70 minute.

Instrumente de cercetare. Ghidul de interviu individual și lista de organizații din care au fost selectate persoanele interviuate au fost realizate de experți ai ARPS în colaborare cu organizația lider de proiect.

Controlul calității. Managerul de proiect al ARPS a participat și supervizat realizarea interviurilor precum și toate etapele premergătoare și ulterioare etapei de culegere a datelor.

Analiza și prelucrarea datelor: după realizarea interviurilor individuale au fost realizate transcrierile acestora, activitate asigurată de cercetătorii ARPS. Ulterior datele au fost analizate cu mijloace și procedee specifice cercetării calitative de către experți în cercetare ai ARPS.

REZULTATE

IMIGRAȚIE ȘI IMIGRANȚI – ASPECTE GENERALE

Evoluția fenomenului imigrației în ultimii zece ani

Reprezentanți ai instituțiilor guvernamentale implicate în problematica străinilor au declarat, în cadrul interviurilor aprofundate desfășurate în cadrul prezentei cercetări, că fenomenul imigrației din România a înregistrat modificări semnificative începând cu anul 2007 (după aderarea la UE), în primul rând prin creșterea numărului de cetățeni străini din țara noastră.

„...pot să vă spun despre solicitanții de azil și refugiați că am fost mai mult o țară de tranzit și încă suntem o țară de tranzit, dar, ca și străini, am devenit în ultimii ani o țară țintă, pentru că majoritatea străinilor vin clar cu viză de studii, cu viză de muncă. Sigur, cea mai mare categorie este cea a cetățenilor moldoveni.” (interviu, instituție publică)

„Din 2005 până în prezent, numărul străinilor s-a dublat. În prezent, în România sunt aproximativ 60.000 de cetățeni din state terțe și undeva la 30.000 de cetățeni UE și SE.” (interviu, instituție publică)

Totodată, participanții la cercetare afirmă că declanșarea crizei a însemnat o scădere a numărului locurilor de muncă și a produs schimbări de direcții, spre dezvoltarea unor domenii noi, care au creat locuri de muncă pentru care sunt necesare calificări noi, situație care a contribuit la intensificarea procesului de migrație, în general.

În ultimii ani a crescut, de asemenea, numărul persoanelor care vin în România și care solicită protecție din partea statului român, declară reprezentantul Înaltului Comisariat ONU pentru Refugiați.

„În România se află în prezent 1170 cetățeni cu statut de refugiați, din care majoritatea sunt irakieni, cetățeni din Afganistan, Moldova, Ucraina, mai puțini din Congo și Myanmar.” (interviu, organizație internațională).

Potrivit datelor primite de la reprezentanții Ministerului Muncii, Solidarității și Protecției Sociale, din punct de vedere al evoluției fenomenului imigrației în țara noastră, ultimii ani s-ar putea împărți în două perioade: anii de dinainte și după criza economică și anii de după acest eveniment. Astfel, imediat după aderarea României la UE și înainte de criza economică, anii 2007 – 2008, s-a înregistrat în țara noastră un deficit de forță de muncă, deficit care trebuia acoperit cu lucrători din afara țării, fenomenul imigrației înregistrând o intensificare. Odată cu începutul crizei economice, situația a început să se schimbe, înregistrându-se o diminuare a numărului de lucrători străini în țara noastră.

Tot aderarea țării noastre la Uniunea Europeană este una dintre cauzele modificărilor legislative introduse în direcția restricționării accesului cetățenilor străini pentru a munci în România, pentru protejarea forței de muncă locale.

„...și regulamentul european prevede obligativitatea ca primul care are dreptul să ocupe un loc de muncă dintr-un stat este cetățeanul național. Și noi avem restricții pentru non-europeni, nu am aplicat în schimb restricții pentru nici un alt stat european.” (interviu, instituție publică)

Evoluția fenomenului imigrației în țara noastră se reflectă și în creșterea numărului de solicitanți de recunoaștere a diplomelor de studii pentru cetățenii străini.

„Până în 2004 erau foarte puține recunoașteri ale diplomelor cetățenilor străini care veneau în România. Ulterior, numărul acestora a crescut iar în perioada 2007 – 2009 a fost înregistrată cea mai mare creștere, ajungând în 2008 și cred că și în 2009 la aproximativ 15.000 de solicitări pe an.” (interviu, instituție publică)

Principalele motive ale creșterii numărului de solicitări pentru echivalarea diplomelor de studii pentru cetățenii străini, în această perioadă, declară unii dintre respondenți în cadrul cercetării, sunt legate și de creșterea numărului companiilor multinaționale care și-au deschis filiale în România al căror management era asigurat de cetățeni străini și, de asemenea, sunt legate de deficitul de forță de muncă înregistrat în unele sectoare ale economiei (sectorul industrial și cel de construcții), care a atras muncitori din străinătate. În schimb, instalarea crizei economice a condus la scăderea semnificativă a numărului solicitărilor cetățenilor străini pentru echivalarea diplomelor.

Evoluția fluxului migratoriu se află în strânsă legătură cu evenimentele politice naționale și internaționale, declară reprezentanții ong-urilor implicate în domeniul integrării imigranților.

„...intrarea României în zona NATO a adus formarea unor baze militare americane, avem și numeroși cetățeni americani la Constanța, pentru că este o bază militară la Mihail Kogălniceanu, în apropiere de Constanța, apoi există, odată cu intrarea României în Uniunea Europeană, România a devenit mai atractivă pentru persoanele din afara Uniunii Europene, considerând România poarta poate cea mai accesibilă spre Vestul Europei, și atunci, au venit în România poate pentru o perioadă pentru a se acomoda cu Uniunea Europeană, și apoi, intenționând să ajungă mai spre Vestul Europei” (interviu, ong)

De aceea, declară unii dintre reprezentanții ong-urilor, în viitor, mai ales din perspectiva aderării României la Spațiul Schengen, se așteaptă la o intensificare a fenomenului imigrării în țara noastră.

În plus, conflictele internaționale sunt considerate, de către unii respondenți, un factor important în creșterea potențialilor imigranți în România.

„...iată ce se întâmplă în zilele acestea în Africa de Nord, în zona Tunisia, Egipt, mă aștept ca în scurtă vreme să existe un număr mare de imigranți care să provină, mă refer aici la Uniunea Europeană în general, să vină dinspre Nordul Africii înspre Europa, posibil ca dintre aceștia să ajungă inclusiv în Constanța.” (interviu, ong)

Referitor la evoluția acestui fenomen în România, unii dintre studenții străini intervievați declară că a crescut numărul persoanelor străine care vin să studieze în România, mai ales datorită înființării, în cadrul universităților din țara noastră, a secțiilor în care se studiază în limbi străine - engleză și franceză. Aportul acestor cetățeni străini, care vin în România pentru a-și continua studiile, este unul pozitiv, consideră ei, cel puțin prin beneficiile pe care le aduc prin plata taxelor școlare.

„...acum doi ani au venit foarte mulți marocani (...) pentru secția în limba franceză [în cadrul Facultății de Medicină din Iași - n.n.] și acum, datorită acestui lucru, vin și mai mulți. Până la urmă e și în interesul facultății, că au venit foarte mulți străini francofoni și fiecare străin plătește o taxă destul de mare, 5500 de euro pe an și este și pentru interesul facultății.” (interviu, rtt)

Studenții străini intervievați scot în evidență avantajele obținerii diplomei de studii în România, acum când România este stat membru. Astfel, țara noastră devine atractivă pentru imigranții în scop de studii, recunoașterea diplomei românești în UE reprezentând un avantaj net pentru cei care vor să lucreze în țările mai dezvoltate ale Uniunii Europene.

“...referitor la diplomă, au mai multe șanse, pentru că, după ce ai o diplomă oferită de o instituție din România care e membră din Uniunea Europeană, e valabilă în Europa, ceea ce înainte nu prea era valabil, asta e un avantaj.” (interviu, străin)

Respondenții cetățeni ai Republicii Moldova admit că studiile din România se fac în condiții foarte generoase, iar nivelul calității învățământului superior de aici este considerat mai înalt decât în țara lor. Acestea, alături de recunoașterea la nivelul Uniunii Europene a diplomelor obținute în România, sunt argumente importante pentru cetățenii moldoveni, pentru ca mulți dintre ei să ia decizia să vină să studieze în România.

Unii dintre rtt care dezvoltă afaceri în România declară că schimbările din mediul de afaceri și mărirea taxelor i-au determinat pe unii dintre ei să își mute afacerile în alte țări, considerate mai avantajoase. Cei care rămân, sunt de părere participanții la cercetare, sunt căsătoriți cu

cetățeni români și au deja familii aici, sau sunt mai apropiați ca și elemente de cultură, de societatea românească. Intervievații afirmă că ei aduc beneficii țării noastre, prin investiții, prin crearea de noi locuri de muncă, și angajarea inclusiv a cetățenilor români, prin taxele pe care le plătesc statului român, dar și prin aport de tehnologie, manufactură, informație și dezvoltarea unor tipuri noi de afaceri.

"...după ce am intrat în UE s-a schimbat, nu mai e așa ușor să obținem viza aici în România. Când m-am dus la ambasadă la noi, era mai greu să obții viza decât pentru Germania sau Anglia. Oamenii ăștia din România sunt mai aproape de noi ...mai aproape de arabi nu cum sunt francezii, germanii, mai reci. Astea sunt motive, sunt mulți care au venit aici, că au familii și aici, care au venit de atunci din timpul lui Ceaușescu, erau relații bune între arabi și români, erau mulți studenți care tot au rămas aici în România, fiecare a mai adus o soră, un verișor, din cauza asta ". (interviu, rtt)

Opinii privind principalele categorii de străini care au imigrat în România

Referitor la categoriile de străini care au imigrat în România, conform declarațiilor reprezentanților instituțiilor guvernamentale, cetățenii moldoveni sunt cei mai numeroși.

"...sigur că ei urmăresc obținerea cetățeniei europene ca să poată pleca mai departe, și atunci sigur că a crescut numărul lor" (interviu, instituție publică)

De asemenea, a crescut numărul cetățenilor chinezi, care au afaceri în România sau care vin să muncească în țara noastră.

"...în zona aceasta a Bucureștiului un număr foarte mare de cetățeni chinezi au apelat la instituția noastră pentru a urma cursuri de limba română. Deci avem un număr de aproape peste 300 de cetățeni chinezi înscriși acum în ultima lună". (interviu, instituție publică)

Potrivit reprezentanților instituțiilor guvernamentale, principalele state terțe din care provin imigranții din țara noastră sunt: Republica Moldova, Turcia, China, Siria, SUA, Liban, Serbia, Tunisia, Ucraina, Israel. Reprezentanți ai ong-urilor au mai menționat cetățeni străini care locuiesc în țara noastră, pentru studii sau care lucrează în România și care provin din Coreea, Vietnam, Japonia, Kazakhstan, SUA.

Motivele de ședere legală a străinilor în România, așa cum reiese și din interviurile realizate în cadrul cercetării de față, sunt: reunificare familială, studii, muncă. Există și categoria cetățenilor străini care solicită azil.

"De aceea integrarea lor este mai dificilă decât a celor care știu exact de ce au venit în România, care au un obiectiv clar, știu ce își doresc, și integrarea cu o formă de ședere legală este destul de simplă." (interviu, instituție publică)

Rtt care imigrează în România pentru urmarea cursurilor instituțiilor de învățământ superior aleg țara noastră din diferite motive, printre care înființarea secțiilor de predare în limbi străine, dar și locurile disponibile în cadrul unor facultăți și condițiilor mai puțin severe de înscriere la studii, comparativ cu alte țări.

"dacă un cetățean din Maroc vrea să facă studii de medicină în Maroc, trebuie să aibă o medie foarte mare și locurile sunt foarte puține sau în Franța să facă studii și acolo locuri foarte puține. Când e vorba să vină în România, să plătească și să se facă medic e ideal..." (interviu, rtt)

Asigurarea siguranței cetățenilor străini în țara noastră este, de asemenea, un motiv important pentru care cetățenii străini aleg România, declară rtt intervievați:

"Rezonabil [ca nivel al taxelor de studii – n.n.] mai este și în alte țări, spre exemplu în Rusia, mai sunt acolo, taxa e de numai 900 de euro.... dar ... pentru siguranță, studenții preferă să vină în România, că în Rusia nu e chiar așa, mai este rasism acolo, înțelegeți.. problemă care nu este prezentă și în România." (interviu, rtt)

Altă categorie de străini care aleg România este reprezentată de persoanele care se căsătoresc cu cetățeni români sau deja aflați în România și își urmează soțul/soția în România.

Influența cetățenilor străini care locuiesc în România asupra dezvoltării țării noastre

Prezența străinilor care locuiesc în România are o influență pozitivă asupra dezvoltării țării noastre, susțin reprezentanții instituțiilor guvernamentale intervievați în cadrul cercetării.

„În primul rând resortisanții țărilor terțe care vin în România sunt oameni care au un aport pozitiv, sunt oameni pregătiți de multe ori, cu studii, nu sunt migrații neapărat economici cum sunt în celelalte țări, care creează probleme”. (interviu, instituție publică)

„un număr mai mare de străini, pe lângă beneficiile economice pe care le pot aduce, creează și o deschidere din punct de vedere cultural a românilor. O experiență care întotdeauna îți deschide noi orizonturi, a înțelege și modul de gândire și tradițiile a câtor mai mulți oameni din cât mai multe culturi mi se pare o experiență extraordinară” (interviu, instituție publică)

De asemenea, conform declarațiilor acestor respondenți, cetățenii din state terțe care muncesc pe teritoriul României contribuie la echilibrarea pieței muncii și răspund deficitelor apărute în anume sectoare ale economiei în urma imigrării românilor către alte țări UE.

„Este benefic, cred că fenomenul ar trebui privit ca o resursă întâi și abia după aceea ca o problemă sau o responsabilitate” (interviu, organizație internațională)

Reprezentanții guvernamentali participanți la cercetare reafirmă că nu poate fi vorba de un risc al ocupării locurilor de muncă destinat cetățenilor români, deoarece procedura de acordare a vizei pentru muncă pentru cetățenii străini impune să fie ocupate cu rtt numai acele locuri de muncă care nu sunt solicitate de cetățenii români sau de cetățeni din statele membre UE.

Unii dintre reprezentanții organizațiilor nonguvernamentale sunt de părere că, în România, fenomenul imigrației are o amploare mică și nu se poate vorbi de o influență a străinilor asupra dezvoltării societății noastre.

„ei reprezintă 0,02% din populația României, deci este foarte greu să spui că ei contribuie de exemplu la Produsul Intern Brut al României, lucru pe care în mod categoric îl poate afirma Spania, de exemplu, deci acolo ei chiar pot spune că străinii contribuie la Produsul Intern Brut. În România, nu cred că putem vorbi despre asta și cred că de aceea nici nu sunt percepuți ca o amenințare. Românii sunt relativ toleranți la adresa străinilor pentru că încă nu îi percep ca și concurenți pe aceleași locuri de muncă.” (interviu, ong)

Percepții referitoare la străinii care locuiesc și muncesc în România în comparație cu cetățenii români

Comparativ cu cetățenii români, străinii care locuiesc și muncesc în România sunt mai eficienți la locul de muncă, mai dedicați, mai responsabili și dispuși la eforturi mai mari, declară reprezentanții instituțiilor guvernamentale care au participat la cercetare.

„...clar sunt mai eficienți, sunt, nu știu, probabil că specificul lor este altul, au altă viziune cu privire la muncă decât noi românii, care, hm, noi vorbim mult, cu munca mai puțin.” (interviu, instituție publică)

„...din toate datele publice se observă că un chinez lucrează cât doi români, un altul cât vreo șase români, deci...” (interviu, instituție publică)

„...din punctul meu strict personal, și, mă rog, după câte cunosc, sunt foarte harnici, cred că este un lucru foarte bine cunoscut faptul că lucrătorii chinezi lucrează foarte mult, sunt foarte harnici și foarte devotați oricărei munci pe care o prestează” (interviu, instituție publică)

Totodată, precizează acești respondenți, eforturile pe care un angajator le face pentru a putea să aducă un cetățean străin să muncească în țara noastră, taxele pe care trebuie să le

achite pentru ca acesta să îndeplinească condițiile de ședere legală, îi obligă pe acești cetățeni să fie foarte eficienți pentru a se ridica la nivelul așteptărilor angajatorilor.

Referitor la calitățile străinilor care locuiesc și muncesc în România, comparativ cu cei români, unii dintre reprezentanții organizațiilor nonguvernamentale i-au descris ca „*oameni harnici și cu foarte mult bun-simț*” (interviu, ong). Reprezentanții ong-urilor care au contact direct cu cetățenii străini care locuiesc la noi în țară au declarat că aceștia se simt într-un loc primitor, în care nu sunt discriminați sau marginalizați.

Străinii cu afaceri în România care au angajați cetățeni români și străini afirmă că, de multe ori, pentru angajator este mai avantajos să angajeze cetățeni străini, deoarece sunt mult mai eficienți, mai responsabili și mai calificați decât cei români.

“Din punctul meu de vedere, fac referire la imobiliare... dacă vorbim în mod cert, când noi aducem un muncitor turc, din Turcia este echivalent pentru noi pentru 10 români. Pentru că ei muncesc și mai mult și mai efectiv și mai meseriaș. Iar costurile sunt cam pentru 3 muncitori români”. (interviu, rtt)

Și în legătură cu responsabilitatea civică și implicarea cetățenilor, angajatorii străini din România declară că cetățenii străini sunt mai responsabili decât românii, acționează din conștiință civică și au cultura lucrului bine făcut.

“...noi [n.r. străinii] ne implicăm, românii nu se implică. Noi trebuie să zicem de fiecare dată: uite asta stă aici, eu dacă nu spun, nu fac niciodată ce trebuie. De fiecare dată trebuie să îi explic unui român ce are de făcut, până la ultimul punct. Dar străinilor nu, ei fac înainte să le spun.” (interviu, rtt)

Influența politicilor cuprinse în Strategia României în domeniul Imigrației 2007-2010 asupra situației imigranților din România

Politicile publice cuprinse în Strategia României în domeniul Imigrației 2007 – 2010 au condus, conform declarațiilor reprezentanților instituțiilor guvernamentale, la schimbări majore în domeniul reglementării cadrului legal al situației cetățenilor străini din România.

Înainte de anul 2004, conform declarației unui funcționar public din cadrul ORI, acest domeniu nu a existat, practic, în România. Abia începând cu anul 2004, au fost desfășurate activități numai cu refugiați, iar din 2006 activitățile s-au extins și pentru ceilalți străini.

„Odată cu aderarea României la UE, am fost obligați să respectăm anumite prevederi europene. (interviu, instituție publică)

Conform declarațiilor acestor funcționari publici, cadrul legal există, serviciile pentru acești cetățeni există, dar sunt probleme cu privire la informarea acestor cetățeni în legătură cu existența acestor instituții și servicii. A mai fost semnalată lipsa feed-back-ului beneficiarilor serviciilor și politicilor destinate imigranților din țara noastră, lipsa unor studii mai specifice, în care să fie prezentate opiniile cetățenilor străini, ale beneficiarilor direcți, cu privire la politicile din diferite sectoare.

Măsurile legate de imigranții din România, luate la nivel central în ultimii 10 ani, sunt, în primul rând, conform declarațiilor unui funcționar public din cadrul ORI, legate de acordarea de către această instituție a serviciilor destinate cetățenilor străini în țara noastră. De asemenea, subliniază acest reprezentant, o altă măsură luată la nivel central în această direcție o reprezintă accesarea fondurilor pentru integrare, care au un impact deosebit asupra procesului de integrare și prin faptul că sunt implicate diverse ong-uri care aduc personal foarte bine pregătit pentru acest domeniu.

Opinii privind schimbările care ar trebui aduse politicilor publice privind integrarea cetățenilor străini

Din declarațiile reprezentanților instituțiilor guvernamentale reiese că schimbările care ar fi de adus, în primul rând, în domeniul politicilor publice privind integrarea cetățenilor străini, vizează:

- reglementarea și simplificarea procedurii de solicitare și obținere a cetățeniei române de către cetățenii străini:
 - o „problema cea mai mare cu obținerea cetățeniei este că nu exista o bibliografie care să fie publică pentru străini așa cum este în toate celelalte țări, o tematică care să le fie făcută cunoscută, și apoi interviurile să fie susținute prin acea tematică.” (interviu, instituție publică)
 - o „Oficiul Român pentru Imigrări împreună cu câteva ong-uri, prin aceste proiecte am reușit să transmitem către Ministerul Justiției o tematică, cu bibliografie, care a fost acceptată de ei, a fost făcută publică pe site-ul Ministerului Justiției, a fost elaborat un manual care este și pe site-ul nostru, și urmărește exact pașii din tematică, dar din păcate nu se respectă la susținerea acestor interviuri. Nu se respectă tematica, în continuare cei care susțin interviurile în funcție de nu se știe ce, este un domeniu închis, în care Ministerul Justiției este închis la orice, și din partea societăților civile și din partea noastră, este un domeniu în care practic nu putem să intrăm să schimbăm ceva.” (interviu, instituție publică)
- situația cetățenilor tolerați, care nu sunt cuprinși în categoria beneficiarilor serviciilor reglementate prin legislația existentă pentru celelalte categorii de cetățeni străini:
 - o „sunt o categorie de oameni care nu au drepturi, și chiar este acum în proiect de modificare legislația noastră 194, Legea Străinilor, pentru a se acorda drepturile și acestor categorii.” (interviu, instituție publică)
- necesitatea angajării de persoane calificate în domeniul integrării imigranților, la nivelul instituțiilor centrale și locale
 - o „Se poate întâmpla să ai un ofițer de integrare care face asistență directă, deci consiliază refugiați, este asistentul lor social, care el de fapt la origine este jandarm” (interviu, organizație internațională)
- informarea cetățenilor străini cu privire la condițiile de acordare a permisului de muncă, a șederii legale, a echivalării diplomelor de studii etc., înainte de a ajunge în țară
- necesitatea elaborării de metodologii clare pentru aplicarea legilor;
- reglementarea prin lege a obligativității ca informațiile necesare imigranților să le fie puse la dispoziție în limba engleză, cel puțin;
- modificarea legislației privind autorizarea și monitorizarea firmelor care au ca obiect de activitate recrutarea și plasare de forță de muncă;
- încheierea de acorduri cu alte țări, în vederea facilitării recunoașterii perioadei de contribuții la sistemul de asigurări sociale, în așa fel încât cetățenii să poată să își primească pensia în țara în care locuiesc;
- reglementarea activității agențiilor de recrutare private;
- reglementarea drepturilor lucrătorilor străini care sunt detașați pentru a munci în România, includerea acestora în categoria celor care beneficiază de drepturile stipulate de contractul colectiv de muncă la nivel național;
- mărirea alocației de hrană pentru copiii refugiați;
- creșterea calității cursurilor de limba română oferite cetățenilor străini, prin formarea de grupe de cursanți în funcție de nivelul de cunoștințe de limba română și utilizarea de manuale adaptate fiecărui nivel.

Efectele aderării României la UE asupra situației imigranților

Efectele aderării României la Uniunea Europeană asupra situației imigranților în țara noastră sunt vizibile, în primul rând, conform declarațiilor reprezentanților instituțiilor guvernamentale, în creșterea numărului cetățenilor străini care au venit cu viză de muncă în România.

Aderarea la UE a adus și reglementări legislative noi pentru imigranți, declară acești respondenți, însă în multe domenii există o lipsă a profesioniștilor cu experiență din sistem care să le poată pune eficient în practică. De asemenea, unii dintre funcționarii publici au subliniat că este deja elaborat cadrul legal pentru integrarea imigranților, dar la partea de metodologii și norme de aplicare mai există multe neajunsuri.

Aderarea la UE a condus la modificarea legislației în conformitate cu cerințele impuse la nivel european și în ceea ce privește dreptul imigranților din România la ședere pe teritoriul țării, la asistență socială și medicală, la muncă, la recunoașterea diplomelor de studii etc. Lipsa de experiență a personalului, lipsa de formare specifică în acest domeniu, numărului insuficient de angajați ai instituțiilor, declară reprezentanții instituțiilor în cadrul studiului, conduc la o situație în care se află acum țara noastră, în care este stabilit cadrul legal, dar acesta este dificil de implementat.

Reprezentanți ai organizațiilor nonguvernamentale au declarat că transpunerea directivelor europene în legislația românească privind problematica cetățenilor străini nu este întotdeauna corectă și completă, de multe ori drepturile cetățenilor străini neregăsindu-se în legislația românească, cum ar fi dreptul la șomaj sau la pensie al resortisanților sau al lucrătorilor detașați din state terțe. De asemenea, s-a mai subliniat distincția pe care o face legea românească între cetățenii UE și cei din țările terțe referitor la procedura de recunoaștere a diplomelor de studii sau a certificatelor de calificare.

„... dacă ești coafor, frizer în Germania și vrei să lucrezi în România, nu-i nicio problemă, vii aici, ți se dă o hârtie de recunoaștere automată a calificării, după care poți să lucrezi. Cetățenii străini, care sunt cetățenii din afara Europei, nu beneficiază de această facilitate. Mai rău decât atât, în România nu numai că nu au aceleași drepturi, în acest moment nu există metodologia cu privire la recunoașterea sau echivalarea studiilor sau calificărilor, deci studiilor preuniversitare și a calificărilor obținute în țările de origine. Drept pentru care, de fapt, un cetățean străin în acest moment nu poate să-și practice ocupația pe care o are pentru că nu dispune de un act care să-i poată fi echivalat în România în lipsa acestei metodologii.” (interviu, ong)

Gradul de cunoaștere de către rtt a politicilor care îi vizează

Gradul de cunoaștere, de către rtt, a politicilor care îi vizează, este relativ redus, declară reprezentanții instituțiilor guvernamentale:

„nu există o suficientă cunoaștere din partea lor, a politicilor, a drepturilor care îi vizează și ar mai fi încă multe de făcut.” (interviu, instituție publică)

Refugiații, pentru că trec printr-o procedură de azil și au avut expunere la sistemul judiciar, la cadrul legal, este probabil să își cunoască mai mult drepturile, declară reprezentantul UNHCR. După cele 9 luni de azil asistența pentru aceștia se diminuează, în primul rând pentru că există o penurie de cadre la nivelul serviciilor de asistență care să se ocupe de ei.

„Dacă în Anglia ai un asistent social la două familii de refugiați, în România ai un asistent social la 500 de persoane, de cazuri, care cazuri pot să însemne...” (interviu, organizație internațională)

Potrivit declarațiilor date de reprezentanții instituțiilor guvernamentale, resortisanții nu cunosc procedurile de acordare a drepturilor în ceea ce privește munca, sănătatea, recunoașterea diplomelor de studii etc. Motivele cele mai importante care conduc la această situație sunt, conform părerii acestor reprezentanți, legate de faptul că aceste informații nu le sunt puse la dispoziție prin canalele și mijloacele de informare cele mai potrivite și, de cele mai multe ori,

sunt disponibile doar în limba română. De asemenea, remarcă aceștia, se observă o lipsă de interes, și din partea beneficiarilor, de a se informa cu privire la drepturile lor.

Reprezentanții organizațiilor nonguvernamentale au declarat că cetățenilor străini nu li se pun la dispoziție informațiile necesare, există inițiative de proiecte care încearcă să vină în întâmpinarea acestor nevoi, dar acestea sunt insuficiente și neunitare.

„Nu li se dă nici o informație. Noi ne-am gândit la un moment dat, și asta e o idee de proiect, să creăm în cadrul, nu știu, Poliției de Frontieră, ca o broșură de informare a acestor categorii. Și eventual, să creăm un telefon verde, în cazul în care se întâmplă ceva, ei să aibă informații ‘Uite dom’le’ există un număr de telefon la care pot suna”, asta e ideea de proiect a noastră.” (interviu, ong)

„Din ce cunosc eu, ei nu primesc la sosirea în țara un ... ghid sau o documentație vis-a-vis de drepturile și obligațiile lor. De asemenea, este știut lucrul că o mică parte din legislația română este tradusă în alte limbi, astfel încât, cu greu cineva ar putea, ar descoperi exact ce drepturi și ce îndatoriri are.” (interviu, ong)

Rtt intervievați declară că nu cunosc prea bine politicile românești care îi vizează și au pe lângă un interes destul de scăzut și o disponibilitate mică de a face eforturi în vederea informării.

„Nu, pentru că pe ei îi interesează decât să stea legal în România. Important e să stai legal în România. Asta-i principala lor grijă.” (interviu, rtt)

PERCEPȚII ASUPRA STRĂINILOR DIN ROMÂNIA

Opinii ale populației referitoare la imigranți

Reprezentanți ai unor instituții guvernamentale au declarat, în cadrul interviurilor aprofundate realizate cu ocazia derulării acestei cercetări, că există studii referitoare la percepția populației generale asupra refugiaților și modul în care aceștia sunt acceptați de societatea românească.

„rezultatul studiului care a fost făcut de firma Totem referitor la imaginea refugiaților, și modul cum sunt ei acceptați în societate, a fost unul pozitiv și îmbucurător (...) erau văzuți ca oameni harnici, ca oameni serioși, nu au fost percepuți ca fiind o problemă, deci românii nu îi percep ca fiind niște persoane care ne-ar crea probleme. Deci înseamnă că sunt create premisele pentru o integrare pozitivă.” (interviu, instituție publică)

Unii dintre studenții basarabeni aflați pentru studii în România au declarat că au simțit uneori, din partea românilor, atitudini de respingere și distanțare, bazate, după părerea lor pe idei preconcepute sau stereotipuri referitoare la cetățenii moldoveni:

”Stereotipuri. Nu știu, așa s-au format, am auzit la mai multe persoane, când e vorba de moldoveni, de basarabeni, deja le apare, primul lucru la care se gândesc când e vorba de basarabeni, că beau, băutură, sunt bețivi și după aia că...La fete, că sunt mai ușuratice și mai cu capul în nori...Adică pot profita mult mai ușor de o basarabeancă decât de o fată din București, asta e chestia la care se gândesc toți băieții.” (interviu, rtt)

Străinii care afirmă că au fost ajutați de cetățenii români să se integreze, consideră că populația din România are o părere bună despre imigranți, îi acceptă și îi respectă, aceasta atitudine fiind vizibilă prin susținerea pe care aceasta o acordă cetățenilor străini.

Percepția imigranților privind cetățenii români

Stereotipurile, declară unii dintre resortisanți, sunt întâlnite și la români și la cetățenii străini, în egală măsură. De exemplu, declară un cetățean moldovean, aflat la studii în România:

"...românii li se par foarte încrezuți [cetățenilor moldoveni – n.n.], foarte aroganți, așa, să zicem, și foarte „americanizați”, mai ales generația mea, sau copiii cu care mă întâlnesc eu când eram în liceu; și eu eram pentru ei foarte „nu la modă”, eu gândeam altfel, mentalitatea mea nu era de un copil, era de un copil maturizat, să zic așa” (interviu, rtt)

Comparativ cu româncele, unele dintre fetele din Basarabia care se află la studii în București se consideră cu o mentalitate mai puțin modernă:

„Eu fac comparație între o bucureșteancă și o fată din Chișinău, hai să luăm capitalele. Modul de a gândi: deja, dacă au trecut de 20 de ani, se simt bătrâne și vor măritare. La noi. Aici [la București – n.n.], fetele se gândesc la o carieră, se gândesc mai întâi să aibă ceva, și după aia la măritat...e vorba de cum îți însuflă părinții, noi suntem mult în urmă cu chestia asta.” (interviu, rtt)

În schimb, bărbații români, afirmă o studentă basarabeancă, sunt mai puțin responsabili decât cei moldoveni, care devin independenți de părinți mai repede decât românii:

"...mi se par mult mai responsabili băieții noștri decât băieții bucureșteni să zic, că nu știu românii în general...pentru că, un basarabean, la 24 de ani se gândește că dacă el nu are o mașină sau nu are să își strângă pentru o casă, nu a realizat nimic; pe când, aici, poate să stea cu părinții acasă la 24 de ani, se mută în chirie poate, ca să nu stea cu părinții, doar atât, nu că vrea el să ajungă undeva sau vrea să obțină ceva de la viață..Sau să-și construiască o familie, da. Deja la 24-25 de ani, la noi băieții se gândesc la a-și construi o familie, să aibă o casă, să aibă un cămin.” (interviu, rtt)

Alții, tot studenți din Republica Moldova, au afirmat că majoritatea românilor îi tratează ca pe niște frați care au trăit într-o țară mai puțin dezvoltată și care acum au nevoie de ajutor. Aceștia îi caracterizează pe români ca fiind prietenoși, sinceri și bine-dispuși.

Străini din Irak au precizat că românii i-au ajutat să se integreze, că românii sunt săritori și generoși.

„au fost și răi, dar majoritatea au fost buni, care m-au primit în sufletul lor foarte repede și chiar țin la mine, m-au ajutat foarte mult și eu țin la ei și n-am decât o singură prietenă arabă și în rest sunt români. Și țin la ei foarte mult.” (interviu, rtt)

Unii dintre cetățenii străini de culoare, au declarat că, deși majoritatea românilor sunt persoane foarte deschise și se înțeleg foarte bine cu ei, există și români care au prejudecăți și care se feresc de oamenii de culoare sau chiar îi resping și îi fac să înțeleagă că nu sunt doriți aici. Motivul pentru care aceștia au această atitudine, cred cetățenii străini, este lipsa de educație:

"...cred că majoritatea populației este analfabetă, și e foarte greu prin mijloacele de transport public, e foarte greu, chiar foarte greu... atacă și fizic, eu am chemat de 4 ori jandarmeria, de 4 ori. Vine, te zgârie în spațiul public. De exemplu, într-o zi am ieșit de la sală [lucrează ca instructor de fitness – n.n.], plecam cu o prietenă, și au venit și m-au zgâriat «vai, ce neagră ești!», dar asta e, nu am ce să fac, vine jandarmeria, ce să le facă, unul neagă, nu au ce să facă, le spune «Nu mai faceți așa, dacă mai faceți deschidem un dosar», nu au, nu au ce să facă. Dar chiar este lumea foarte bună, lumea care are educație, nu am nici o problemă, sunt cele mai bune persoane pe care le-am văzut în viața mea; sunt alții la metrou care vin în spatele tău și te vorbesc foarte urât, chiar se țin după tine acolo și vorbesc, și dacă nu le răspund insistă. «Ce neagră ești! Pleacă din țara mea, fă așa și așa!»" (interviu, rtt)

Cetățenii străini de culoare declară că persoanelor din această categorie le este cel mai greu să se integreze în societatea românească, din cauza unor manifestări de rasism ale românilor, la nivel comportamental și verbal. Aceste manifestări, menționează străinii, sunt cauzate de educație, mentalități și reprezentări stereotipe, cum sunt: persoanele de culoare sunt catalogate ca fiind leneșe, murdare, analfabete, sărace sau în afara legii.

Totodată, străinii africani din România consideră că românii nu sunt solidari, în comparație cu cei africani.

"...la voi nu este prea multă solidaritate, voi nu aveți familia mare, familia pentru voi înseamnă mamă, tată, copiii, la noi, străbunici, familia, ai tot timpul cineva care te ține de mână chiar dacă nu ai nimic în buzunar, ai unde să te duci să mănânci, ai unde să te duci să te culci, ai cu cine să vorbești, aici te vede la stradă că mori acolo, nimeni nu se uită la tine, asta e... N-aș sfătui pe cineva la ora aceasta să vină aici." (interviu, rtt)

Diferențe și asemănări între resortisanți și alte categorii de migranți care locuiesc în România

Conform răspunsurilor obținute de la reprezentanții instituțiilor guvernamentale, între rtt și alte categorii de străini care locuiesc în România există mai mult diferențe decât asemănări, mai ales în ceea ce privește educația, pregătirea profesională și motivele pentru care vin în țara noastră.

"Sunt [rtt- n.n.] o categorie distinctă și ca pregătire, poate și ca acces pe piața muncii, de exemplu. Și motivele pentru care vin îi disting, adică știu exact pentru ce vin, vin cu o viză de studii, vin prin reunificare familială, și, cum să spun, accesul lor la piața muncii nu reprezintă o problemă, pentru că ei vin angajați, nu vin pentru că li se dă o viză de muncă și nu au probleme cu studiile" (interviu, instituție publică)

"Cealaltă categorie [refugiații – n.n.] are o mare problemă cu accesul la muncă, pentru că ei vin fără nici un fel de acte, au acces numai la munca necalificată, indiferent de studiile pe care le au, pentru că nu le pot dovedi." (interviu, instituție publică)

Asemănările dintre rtt și celelalte categorii de străini din țara noastră, declară alți funcționari publici, sunt legate de problemele de acomodare, pe care le au toți cetățenii străini, indiferent de statutul lor legal. Acestea se referă, cu precădere, la profilul cultural al acestora, diferențele culturale dintre ei și cetățenii români fiind unul dintre obstacolele care trebuie depășite în procesul de integrare în societatea românească.

Reprezentanți ai organizațiilor nonguvernamentale au subliniat ca diferențele dintre diferitele categorii de străini care locuiesc în România pornesc, în primul rând, de la diferențierea pe care o face legislația românească cu privire la drepturile acordate străinilor din țările UE și celor din țările din afara UE.

Gradul de cunoaștere a populației din România care intră, în general, în contact cu străinii asupra deosebirilor terminologice: imigranți, refugiați, rtt etc.

Deosebirea dintre termenii care desemnează diversele categorii de cetățeni străini (imigranți, refugiați, rtt etc.), după părerea reprezentanților instituțiilor guvernamentale intervievați, nu este sesizată de către populație, cetățenii nu fac diferența între acești termeni.

"Nu sunt informați. Numărul de refugiați este mic, în primul rând, și nu cunosc care este diferența între refugiați și străini cu altă formă de ședere. Acum, în urma campaniei care a avut loc la sfârșitul lui 2008, parcă, sigur că au mai fost informați, dar normal că nu a ajuns informația peste tot..." (interviu, instituție publică)

"Nu cred că știu pentru că nu e ceva ce se învață la școală și românii nu mai citesc și altceva decât ce se învață la școală" (interviu, organizație internațională)

Unii dintre reprezentanții organizațiilor nonguvernamentale au subliniat lipsa de interes a majorității românilor pentru imigranți și problemele acestora. Populația generală nu cunoaște

și nu este interesată nici de motivele pentru care acești cetățeni vin în țara noastră, nici ce fac aici, nici ce probleme au, nici nu face distincția între azilant, resortisant, refugiat etc.

Rtt, conform declarațiilor date de aceștia în cadrului prezentului studiu, nu fac distincție între acești termeni și, de multe ori, nu înțeleg sensul acestora.

Măsurile care ar trebui implementate pentru a îmbunătăți imaginea rtt

În opinia unora dintre reprezentanții instituțiilor guvernamentale, măsurile care ar trebui luate pentru a îmbunătăți imaginea străinilor în țara noastră se referă la planificarea și desfășurarea de campanii publice de informare, care au un mare impact pentru că se realizează prin mijloace de presă diferite și țintesc diferite categorii de cetățeni.

Mai mulți reprezentanți ai instituțiilor guvernamentale consideră că străinii nu au o imagine proastă în societatea românească, dar că sunt necesare campanii de informare corectă și clară pe această problematică și despre drepturile și obligațiile acestor cetățeni, ce reprezintă aceștia pentru societatea noastră și ce putem face noi, ca societate, pentru ei.

„Pentru îmbunătățirea imaginii rtt, unii dintre acești reprezentanți au sugerat popularizarea evenimentelor sau sărbătorilor acestora, la care să poată participa și cetățenii români, pentru întărirea relațiilor intercomunitare și pentru facilitarea cunoașterii reciproce.” (interviu, instituție publică)

Cetățenii străini din România au menționat importanța activităților prin care obiceiurile și tradițiile străinilor să fie făcute cunoscute românilor. De asemenea, cultura, bucătăria, portul tradițional pot fi elemente de noutate și de interes pentru români, care să îi apropie de colegii lor de muncă, de școală sau de vecinii lor care sunt străini și, în unele cazuri, persoane de culoare.

NIVELUL DE INTEGRARE A RESORTISANȚILOR DIN ROMÂNIA

Implicarea ORI în ceea ce privește problematica rtt, este, conform declarațiilor reprezentanților instituțiilor guvernamentale, legată mai ales de modificarea Legii 124. De asemenea, aceștia au mai subliniat implicarea acestei instituții în acordarea cursurilor de limba română, de găsirea unei formule logistice împreună cu Ministerul Educației și în activitățile finanțate din surse europene specific, în scopul integrării străinilor în societatea românească.

A mai fost menționată, de către reprezentanții instituțiilor guvernamentale, implicarea ORI în realizarea planurilor anuale finanțate din fonduri europene, evaluarea proiectelor depuse, urmărirea derulării proiectelor și a rezultatelor obținute în cadrul acestora.

Deși nu cunosc toate programele pe care ORI le desfășoară, reprezentanții altor instituții cu atribuții în domeniu, din interacțiunea cu funcționarii din cadrul ORI, consideră că aceștia sunt interesați, implicați, dedicați programelor de eficientizare a serviciilor oferite și rezultatelor pozitive, deși unii dintre ei consideră că la nivelul implementării programelor mai sunt multe aspecte de îmbunătățit.

„...și ei sunt afectați de schimbările administrative și de lipsa profesioniștilor din sistem, sau lipsa posibilității de a angaja profesioniști în sistem, pentru că sunt posturi blocate ca peste tot în administrația publică. Aș spune că bune intenții și programe scrise bune există” (interviu, organizație internațională)

Aceiași respondenți susțin că ORI, dincolo de atribuțiile oficiale, foarte importante în acordarea de servicii pentru resortisanți, se implică total în această activitate, funcționarii din cadrul acestei organizații sunt dedicați și determinați.

„Nu o spunem noi, o spun instituțiile internaționale cu rol de coordonare în acest sens. Și faptul că România a fost aleasă ca una dintre statele cu centrele de asistență pentru refugiați și pentru solicitanți, asta spune multe.” (interviu, instituție publică).

Unii dintre reprezentanții organizațiilor nonguvernamentale care au răspuns în cadrul interviurilor, au subliniat rolul de coordonator al ORI în ceea ce privește activitățile care îi vizează pe imigranți.

„Rolul ORI este de a coordona. Când spunem „de a coordona”, mă gândesc că sunt alte entități care desfășoară anumite activități și ei trebuie să aibă un overview a tuturor ce se întâmplă și a direcțiilor pe care ei ar fi trebuit să le aibă. În realitate o fac, nu zic nu, o fac, dar totuși suntem la început.” (interviu, ong)

O parte dintre rtt intervievați au afirmat că au auzit de ORI pentru că au fost nevoiți să meargă la această instituție pentru solicitarea unor documente necesare șederii legale. În mai multe cazuri, însă, aceștia nu știau că ORI poate oferi informații pentru cetățenii străini din România.

„Nu știam. De asemenea, cred că nici colegii din clasa mea, cred că nimeni nu știe, pentru că nimeni nu a vorbit despre aceasta, unde putem găsi informații și unde să mergem pentru a putea găsi informații. Deci cred că nu este vorba doar despre mine, dar mulți oameni nu știu despre...” (interviu, rtt)

Cetățenii străini care se află la studii în România și care au răspuns întrebărilor în cadrul cercetării, au menționat că știu că ORI se ocupă cu acordarea permiselor de ședere pentru cetățenii străini, dar procedura este foarte greoaie și procedurile administrative complicate:

„Știu persoane care stau acolo de astă seară de la 8 și abia sunt al 100-lea pe listă care să stea la coadă până mâine dimineață. Nu știu, să se deschidă mai multe ghișee acolo, ca să poată să lucreze cu mai multe persoane odată.” (interviu, rtt)

Pentru alți străini, care vorbesc și limba română și limba engleză, ORI reprezintă o sursă de informare importantă, la care apelează pentru orice fel de informații:

„Tot timpul, când am avut o problemă, apelez la ei, sau când am niște informații pe care vreau să le știu, informații, tot, de acolo, de la ei primesc, de la ghișeul de informații oricând. Merg acolo și verbal, îmi dau informațiile” (interviu, rtt)

Unii dintre resortisanți și-au exprimat convingerea că ORI este, din punctul lor de vedere, Politia, iar în atribuțiile acestei instituții nu intră informarea resortisanților.

„Pentru mine este poliție. Egal poliție cât știu eu pentru că, atunci când avem nevoie de viză trebuia să mergem la un ofițer. Ofițer polițist, are arma. Cu tresa și pistol. Care spune faci asta și asta, pentru asta e poliție. Și nu cred că e ok. Pentru că eu nu am făcut nimic, nu am furat, nu am bătut pe cineva, de ce să merg la poliție să discut cu un cetățean cu armă. Asta nu e corect dar asta e sistemul” (interviu, rtt)

Opinii asupra implicării instituțiilor guvernamentale în ceea ce privește problematica rtt

Implicarea altor instituții, în afara ORI, în ceea ce privește problematica rtt, este limitată, conform răspunsurilor date de reprezentanții instituțiilor guvernamentale, de lipsa fondurilor suficiente, situația materială precară, lipsa conștientizării, la nivelul acestor instituții, a problemei cetățenilor străini.

„Inspectoratul Teritorial de Muncă, care și el are un rol foarte important. Încearcă oarecum, la fel, și ei au un deficit de personal și așa mai departe, încearcă să combată anumite chestiuni, spre exemplu, orele peste program, accidente de muncă și așa mai departe, numai că sistemul românesc este de așa

natură încât totul se poate mușamaliza, aranja. Avem o problemă iarăși cu învățarea limbii române, care ține de Ministerul Educației.” (interviu, ong)

Reprezentanți ai ong-urilor au subliniat că una dintre problemele cetățenilor străini este aceea că mulți dintre angajații instituțiilor publice nu sunt suficient pregătiți specific pe integrarea străinilor și nu cunosc legislația cu privire la drepturile acestor cetățeni.

„...funcționarii de la pensie, de la șomaj, de la primării, nu cunosc legislația străinilor, nu cunosc faptul că oamenii aceștia au aceleași drepturi, nu știu să-i îndrume, de cele mai multe ori poate nici nu există proceduri sau nu este foarte clar cum. Deci nu este suficient ca legea să spună cetățenii străini au aceleași drepturi, pentru că cetățenii străini au niște specificități.” (interviu, ong)

Reprezentanții ong-urilor au declarat că ar avea nevoie, în activitatea lor, de sprijinul instituțiilor guvernamentale și prin promovarea, în rândul cetățenilor străini, a serviciilor oferite de organizațiile nonguvernamentale, asumându-și, astfel, un rol activ de a pune în legătură pe cei care oferă servicii cu beneficiarii serviciilor.

Unii dintre rtt intervievați au precizat că au întâmpinat greutăți, atunci când au mers la instituțiile guvernamentale pentru rezolvarea unor probleme legate de acte de studii sau permise de ședere, în legătură cu faptul că nu vorbeau limba română, iar funcționarii nu vorbeau limba engleză. Din această cauză, spun aceștia, nu s-au putut descurca decât cu ajutorul unui traducător pe care au fost nevoiți să îl caute în rândul prietenilor cunoscători de limba română sau chiar a profesorilor de limba română. De asemenea, declară imigranții, nu pot accesa informațiile puse la dispoziție de instituțiile guvernamentale dacă nu cunosc limba română, deoarece acestea nu sunt disponibile în alte limbi.

Pentru străinii care nu sunt vorbitori de limbă engleză este și mai greu, declară aceștia, deoarece nu există informație în limbi străine, cu excepția limbii engleze. În declarațiile resortisanților care sunt studenți în România este semnalat faptul că în cadrul facultăților unde studiază nu există Birou de informații destinat străinilor (de exemplu, Ploiești, Iași). Singura sursă de informare pe care au putut să o acceseze, spun aceștia, au fost colegii lor studenți în ani mai mari, care aveau experiență în obținerea diverselor acte furnizate de către instituțiile guvernamentale.

„sunt informații de care avem nevoie, nu sunt surse, instituții exacte unde îi dă toate drepturile, toate obligațiile...nu...cel puțin aici, la Iași, nu sunt așa, ar fi bine să existe undeva, ca să știi ce obligații ai, ce datorii ai.” (interviu, rtt)

Totuși, pentru alți cetățeni străini care studiază în România, o sursă importantă de informare o reprezintă, conform declarațiilor acestora, secretariatul unității de învățământ ale cărei cursuri le frecventează.

Unii dintre cetățenii străini care au accesat serviciile oferite de instituțiile guvernamentale au declarat că a fost dificil să afle unde anume trebuie să se adreseze, care este instituția care este abilitată să le rezolve problema și, în interiorul instituțiilor, unde anume trebuie să solicite informațiile de care aveau nevoie.

„sincer, m-am dus acolo nu știam unde și la cine să apelez, pe cine să întreb, cine ar putea să mă ajute? Și pe site-uri gen edu.ro unde se găsesc...Nu sunt foarte multe lucruri explicite acolo încât să rezolve problema, exact de ce ai nevoie.” (interviu, rtt)

Mai mulți cetățeni străini care se află în România în baza unui contract de muncă, au declarat că nu au primit nici un ajutor din partea instituțiilor guvernamentale și nici nu cunosc instituții care sunt abilitate să ofere informații cetățenilor străini.

“Nu, adică eu am m-am obișnuit cu viața socială de unul singur, nimeni nu a venit domnule ai probleme cu asta cu asta, vrei să știi cum e România, ce trebuie să faci când mergeți în țară. Nimeni nu a venit, nimeni nu a sunat, nu am auzit nici o instituție cu care putem să colaborăm, să putem să mergem și să avem informație. Eu zic că atunci când venim în România trebuie să vină cu o broșură, domnu’, ați venit în România, sau o prezentare de 10 minute, domnu’, dacă aveți problema cu asta trebuie să mergeți aici, dacă aveți probleme cu asta, dacă vreți informații cu asta mergeți aici.” (interviu, rtt)

Opinii asupra implicării organizațiilor nonguvernamentale în ceea ce privește problematica rtt

Activitatea, implicarea și rezultatele obținute de organizațiile nonguvernamentale în problematica imigranților sunt, în general, recunoscute și apreciate de reprezentanții instituțiilor guvernamentale și, conform declarațiilor acestora, există o colaborare foarte fructuoasă între aceste tipuri de instituții.

Reprezentanții organizațiilor nonguvernamentale susțin că activitatea ong-urilor egalează, cel puțin ca implicare, volum și rezultate obținute, activitatea instituțiilor guvernamentale.

Studentii imigranți la facultăți din România au declarat că au contactat Asociații ale studenților străini care se ocupă cu informarea și îndrumarea celor de aceeași naționalitate cu a lor; aceste asociații funcționează, conform declarațiilor studenților străini, în marile centre universitare din țara noastră, valabil în cazul studenților din Republica Moldova.

Organizațiile nonguvernamentale, declară unii dintre resortisanții care sunt angajați în România, nu sunt cunoscute de cetățenii străini. Unii dintre cei care au auzit de activitățile acestor organizații, au declarat că nu au încredere în ele ci consideră că activitățile lor nu au nici un rezultat și că acestea:

"doar cheltuiesc niște fonduri și produc niște hârtii care sunt depozitate într-un sertar." (interviu, rtt)

Mai mulți dintre resortisanții intervievați au declarat că au aflat cu greu de câte o organizație nonguvernamentală care să se ocupe cu sprijinirea cetățenilor străini:

"Când m-am hotărât să vin aici m-am interesat dacă există astfel de organizații și am înțeles că există decât pentru femei. Dacă nu mă înșel se numește O.F.R. Colegul meu a avut-o pe soția lui în România, căutau o astfel de organizație și prin ei am aflat. Am aflat că nu este decât pentru refugiați ci este pentru toți emigranții care vin în România ca să se adapteze și vin în ajutorul tuturor emigranților. Ne dă și toate informațiile pe care le vrem despre România. Ce ar trebui să facem și ce nu." (interviu rtt)

"În primul rând aș vrea să vă mulțumesc că mi-ați ascultat experiențele și aș vrea să se facă o organizație nonguvernamentală care să rezolve problemele pe care vi le-am spus" (interviu, rtt)

Opinii asupra implicării organizației respondentului, în ceea ce privește problematica rtt

Reprezentanții instituțiilor publice au declarat că organizația pe care o reprezintă este implicată în problematica străinilor, de la modificări legislative, până la implementarea acestora și la acordarea de asistență directă rtt.

Cei mai mulți dintre aceștia sunt de acord, însă, că este loc de mai mult și mai bine în activitatea lor, în condițiile în care ar dispune de angajați mai mulți, mai bine pregătiți, de buget mai mare și de stabilitate la nivel administrativ.

Și organizațiile nonguvernamentale au în atenție și implementează proiecte în vederea integrării străinilor în societatea românească.

"Am contribuit mult la tot ce înseamnă legislație, conform tot ce înseamnă refugiați și imigranți. Am contribuit la crearea unei metodologii de accesare a cetățeniei române pentru că nu există. Și noi am creat un ghid, care, așa-zis suplinește eforturile statului, dar în schimb Ministerul Justiției încă nu este de acord, nu vor să-l accepte." (interviu, ong)

Dificultăți în integrarea rtt în societatea-gazdă

Diferențele culturale, declară reprezentanți ai instituțiilor guvernamentale, au reprezentat întotdeauna o barieră în integrarea străinilor, cea mai importantă. În cadrul ORI se organizează cursuri de acomodare culturală pentru cetățenii străini, care vizează facilitarea procesului de integrare a acestora din punct de vedere cultural și adaptarea lor la societatea românească.

„Diferențele sunt până la nivelul limbajului gestual... Diferențe create de religie, de sistemele religioase, cred că religia are o foarte mare importanță asupra formării omului.” (interviu, instituție publică)

Unii dintre respondenți consideră că stereotipuri există la nivelul tuturor țărilor, iar la nivelul societății românești ar fi necesară o mai bună comunicare.

”Ar fi necesară o mai bună comunicare, noi românii nu o avem nici în familie, de ce am avea-o cu străinii” (interviu, organizație internațională)

Mai mulți dintre reprezentanții organizațiilor nonguvernamentale au menționat unele stereotipuri ale gândirii colective în societatea românească, spre exemplu, cele legate de asocierea culorii pielii cu anumite caracteristici ale personalității omului sau anumite naționalități care conduc spre anumite concluzii privind caracterul persoanei respective - *„înțelege ca turcul”, „arab – afaceri ilegale”* etc.

Studentii moldoveni aflați la studii în țara noastră au declarat că nu sunt mari diferențe culturale între ei și românii de aici, mai ales că vorbesc și ei limba română și au o istorie comună cu a românilor, lucru care contribuie semnificativ la integrarea lor.

Străinii au declarat că sunt unele diferențe culturale care le îngreunează relațiile cu românii.

”Noi nu spunem orice vorbe, chiar dacă ne gândim, dar ei bun, rău, sunt direcți.” (interviu rtt)

Mai mulți dintre rtt musulmani, de origine arabă, au declarat că religia este sursa unor diferențe culturale care creează dificultăți în integrarea cetățenilor de origine arabă în societatea românească. Și nu în sensul respingerii acestei religii sau a obiceiurilor legate de religia musulmană, ci s-au referit la faptul că integrarea unui cetățean arab ar fi dezaprobată de conaționali săi. Aproximarea de români ar însemna pentru aceștia a renunța, într-o oarecare măsură, la obiceiurile lor stricte impuse de religie și împrumutarea altora, specifice românilor. Încercarea de integrare al unui cetățean arab ar echivala, conform acestei percepții, cu o alegere pe care acesta ar trebui să o facă, să trăiască între cei din comunitatea arabă și alături de aceștia, sau să trăiască alături de români și împreună cu românii. Conform declarațiilor acestora, mulți cetățeni arabi refuză integrarea, cu tot ce înseamnă acest proces: învățarea limbii române, înscrierea copiilor lor la școlile românești, participarea la evenimentele românilor sau invitarea românilor la evenimentele comunității arabe.

De asemenea în cadrul cercetării, cetățenii turci au declarat că cei din comunitatea lor preferă să nu se apropie foarte mult de români, chiar dacă muncesc împreună cu ei sau ies în oraș, preferă să nu dezvolte relații foarte apropiate cu aceștia, tot din cauza diferențelor de religie. Acesta poate fi considerat, după părerea acestora, un aspect care îngreunează integrarea cetățenilor turci.

”Oamenii turci nu agreează ideea de a se schimba foarte mult, în special pe parte religioasă, ei trăiesc în România cum trăiesc în țara lor, cu toate obiceiurile. Unii dintre noi se pot schimba, dar alții nu vor să se adapteze.” (interviu, rtt)

Mentalitățile rasiste referitoare la persoanele de culoare, ale unora dintre români, declară resortisanți africani, sunt o barieră uneori în integrarea străinilor de culoare. Conform afirmațiilor acestor resortisanți, românii manifestă în unele cazuri reacții de respingere pentru persoanele de culoare, își manifestă disprețul și devin chiar violenți. Conform acestor declarații, românii îi asociază cu murdăria, analfabetismul, lenea și infracționalitatea.

Atribute ale cetățenilor români considerate favorizante integrării rtt în societatea gazdă

Respondenți din cadrul instituțiilor și organizațiilor nonguvernamentale au declarat că, după părerea lor, atributele românilor care ajută în procesul de integrare a străinilor în societatea românească sunt, în principal: ospitalitatea, toleranța și deschiderea pentru cunoașterea unor culturi diferite.

Și rtt apreciază eforturile și atributele românilor care le vin în sprijin. Conform declarațiilor unor studenți moldoveni aflați în România, cetățenii români sunt deschiși, primitivi, prietenoși, bine-dispuși, dornici să îi ajute pe cei în nevoie.

Mulți străini au precizat că au fost foarte bine primiți de români, că aceștia sunt prietenoși, empatici, foarte deschiși și generoși.

„Românii sunt altfel decât noi, adică te ascultă, te simt când ai probleme, tot timpul te caută, tot timpul e cineva care întreabă de tine, te ajută. Am avut și prieteni arabi care fiecare e în interesul lui. Adică bine, dar am avut o problemă odată, l-a interesat o dată și apoi pa, la revedere. Și pot sta așa poate câteva săptămâni fără să mă întrebe. Dar, românii tot timpul mă întreabă ce mai fac, mă încurajează tot timpul, mă împing în față tot timpul, și lucrurile astea sunt bune pentru mine, tot îmi dau putere, ca strină din cu doi copii, mi-a dat putere, că n-am simțit că sunt singură, fără mamă, fără soț...” (interviu, rtt)

Cetățeni de origine arabă au declarat că „românii sunt un popor cu suflet mare, foarte generos, foarte primitivi, spre deosebire de țările din vestul Europei” (interviu, rtt).

Opinii privind relația dintre naționalitatea imigranților și integrarea în societatea românească

Referitor la naționalitățile care s-ar integra mai ușor într-o societate străină, din declarațiile respondenților în cadrul studiului observăm că integrarea nu este o problemă de naționalitate ci mai degrabă o caracteristică personală, individuală. Conform reprezentanților instituțiilor guvernamentale care lucrează direct cu această categorii de cetățeni, există persoane care se integrează mai ușor și altele care se integrează mai greu, indiferent de naționalitate, este o calitate personală care este influențată de deschiderea față de ceilalți, de experiența pe care o au, de capacitatea de a învăța limba societății respective, capacitatea intelectuală etc.

„...nici studiile, de exemplu, poate ne-am aștepta ca cei cu studii superioare să se integreze mai repede, dar am avut cazuri când oameni fără studii s-au integrat mai repede decât cei cu studii, pentru că cei cu studii, de exemplu, au așteptări mult mai mari.” (interviu, instituție publică)

De asemenea, a fost menționat ca factor favorizant al unei integrări mai facile, prezența unei comunități agregate în România, a cetățenilor străini de aceeași naționalitate.

„din studiul făcut de noi, a reieșit că majoritatea s-au angajat, de exemplu, prin cunoștințe. Cel mai dificil ar fi pentru cei care sunt puțini.” (interviu, instituție publică)

Reprezentanții organizațiilor nonguvernamentale precizează că irakienii, iranienii, chinezii și toți cei care se organizează în comunități se integrează mai ușor.

Resortisanții moldoveni aflați la studii în România, au declarat că pentru ei a fost foarte ușoară integrarea în societate pentru că vorbeau limba română înainte de a ajunge în țară și datorită acestui lucru au putut accesa mai ușor informațiile necesare și au putut interacționa mai ușor cu cetățenii români.

Resortisanții de culoare consideră că cel mai greu pentru integrare este pentru persoanele de culoare, care trebuie să facă față mentalităților și ideilor preconcepute referitoare la culoarea pielii.

NEVOILE DE INFORMARE A RESORTISANȚILOR

Gradul de informare al resortisanților din România cu privire la serviciile pe care le pot accesa, drepturile și obligațiile pe care le au, alte informații utile

Referitor la nevoile de informare ale resortisanților din România, reprezentanții instituțiilor guvernamentale implicate în această problemă, au declarat în cadrul studiului că de un an există proiecte care se realizează în țara noastră, care vizează creșterea gradului de informare al acestor cetățeni, dar înainte de acestea informarea a fost deficitară. Ceea ce s-a realizat în cadrul acestor proiecte nu a acoperit integral nevoia de informare a acestei categorii de cetățeni (reprezentant ORI).

"Nu pot să spun că noi avem o strategie bine pusă la punct cu privire la informarea străinilor. Mijloacele noastre financiare și tehnice lasă de dorit și vor lăsa în continuare. Site-ul pe care l-am făcut și încercăm să îl actualizăm cât se poate de des este un efort de un an și jumătate. A durat până am reușit să-l punem cât de cât la punct și acum, trei sferturi din colegii de la IT au plecat, iar acum nu prea mai are cine să-l facă nici pe asta. Principalul loc de informare rămâne avizierul." (interviu, instituție publică)

Instituțiile guvernamentale, conform declarațiilor date de către reprezentanții acestora, desfășoară activități de informare a resortisanților, însă acestea nu acoperă în totalitate nevoile acestora. Astfel, comunicarea cu această categorie de populație se realizează mai degrabă la solicitarea beneficiarilor.

Reprezentanții ong-urilor au declarat în cadrul interviurilor că resortisanții nu sunt informați asupra drepturilor lor iar aceștia, la rândul lor, nu depun mari eforturi pentru a accesa serviciile la care au dreptul. Cei mai mulți dintre aceștia, declară respondenții, se bazează pe serviciile unui avocat sau pe reprezentantul angajatorului, care nu au întotdeauna interesul să îi informeze corect și complet.

"...În opinia mea și din experiența noastră din proiectele anterioare pe piața muncii, oamenii încep să fie interesați de drepturile lor în momentul în care au probleme....dar dacă pentru cetățeanul român, în momentul în care el devine interesat să afle ceva este foarte ușor să aibă acces la această informație, nu același lucru putem să îl spunem despre cetățenii străini... ne-am dori foarte mult dacă ofițerii care lucrează în contact direct cu cetățenii străini ar vorbi o limbă măcar sau două de circulație internațională, ar fi grozav acest lucru. (interviu, ong)

Resortisanții declară, în multe cazuri, că nu știu unde să se adreseze pentru informații, nu știu care sunt instituțiile care au ca obiect de activitate sprijinirea resortisanților, nu știu dacă au sau nu au dreptul la asistență medicală, nu cunosc procedurile și condițiile de accesare și exercitare a drepturilor pe care le au.

Referitor la condițiile de muncă și drepturile cetățenilor străini, de asemenea, acești cetățeni declară că nu cunosc care sunt condițiile prevăzute de lege, taxele și procedurile pe care angajatorii trebuie să le îndeplinească pentru a putea angaja cetățeni străini. În unele cazuri, în care resortisanții vin pentru a munci în România în baza unui contract semnat înainte să sosească în țară, aceștia declară că nici nu sunt interesați prea tare de astfel de informații, deoarece angajatorul se ocupă de tot ce au nevoie, iar ei nu vor să rămână, să se integreze, ci să se întoarcă în țara lor la expirarea contractului de muncă.

Principalele subiecte de interes pentru imigranții din România

Reprezentanții instituțiilor guvernamentale și nonguvernamentale intervievați în cadrul prezentei cercetări au menționat următoarele teme de interes:

- instituțiile cărora trebuie să li se adreseze străinii în România;
- documentele pe care aceștia trebuie să le prezinte acestor instituții;
- drepturile și obligațiile pe care le au cetățenii străini;
- procedura de solicitare și de obținere a autorizației de muncă;
- procedurile de recunoaștere și echivalare a diplomelor de studii și a calificărilor;
- toate aspectele ce țin de relațiile de muncă, contractul de muncă încheiat la nivel național, sau la nivel de ramură de activitate;
- accesul la servicii de sănătate;
- cursurile de limba română;
- actele necesare căsătoriei.

Dintre subiectele de interes pe care rtt le-au menționat, în cadrul interviurilor realizate în cadrul studiului, cele mai importante sunt:

- oportunitățile de afaceri din România;
- condițiile de recunoaștere a diplomelor de studii;
- condițiile pentru urmarea cursurilor unei facultăți în România;
- hărțile orașelor;
- informații despre locurile de muncă disponibile pentru străini
- informații despre posibilitățile de cazare, închiriere locuințe;
- informații despre posibilitățile de petrecere a timpului liber;
- condițiile legale de angajare ale cetățenilor veniți pentru studii;
- condițiile de acordare a asistenței medicale gratuite pentru studenți;
- religia și tradițiile românilor;
- norme de conduită în societatea românească;
- proceduri pentru înființarea firmelor și fiscalitate;

Este foarte important ca aceste informații să existe în limbi de circulație internațională, cel puțin limba engleză:

„sunt informații scrise în română, nu engleză, așa că nu putem să înțelegem informațiile”; „prima dată când am ajuns aici am mers direct la secretariatul facultății. Dar secretara nu putea să vorbească în engleză. În acel moment era o singură doamnă care stătea la birou dar nu știa să vorbească în engleză.; „acolo nu este nici un birou pentru studenții străini dar există niște profesori la școală care ne pot ajuta... Și prietenii, sau prietenii prietenilor” (interviu, rtt)

Principalele surse de informare utilizate de către resortisanți

Principalele surse de informare utilizate de către imigranți sunt persoanele din comunitatea lor, internetul, ORI și ong-urile, declară mai mulți dintre respondenții din cadrul unor instituții guvernamentale.

Conform declarațiilor acestora, legislația obligă toate instituțiile ca, în cazul în care primesc o solicitare, să o transmită instituției competente să răspundă la problema solicitată. Pe această bază, pe pagina de internet a acestor instituții, cetățenii străini adresează întrebări și primesc răspunsuri de la persoane calificate și instituții abilitate.

Alți respondenți au menționat ambasadarele, ca surse pe care le pot accesa rtt chiar înainte de a lua decizia de a se deplasa pe teritoriul țării noastre.

„noi plecăm de la principiul... și principiul pe care îl avem în vedere este cel al informării de dinainte, anterior intrării pe teritoriul României, ca în momentul în care un lucrător terț are de semnat un contract sau i se pune, i se oferă posibilitatea de a lucra pe teritoriul României, să știe exact la ce să se aștepte.” (interviu, instituție publică)

EURES-ul, rețeaua europeană de ocupare cu forță de muncă, este considerată, de asemenea, o sursă importantă de informații utilizată de către cetățenii străini, consideră unii dintre funcționarii publici intervievați.

De asemenea, au mai subliniat reprezentanții instituțiilor, străinii apelează la avocați pentru accesarea informațiilor necesare sau la reprezentanții firmelor angajatoare.

Unii dintre reprezentanții organizațiilor nonguvernamentale au menționat că străinii își obțin informațiile și cu ajutorul așezămintelor religioase.

Căile informale de comunicare cu rtt sunt considerate, de mulți dintre reprezentanții ong-urilor, mai facile și de încredere, aceștia enumerând: comunitatea străinilor, liderii informali ai comunităților etnice.

Mass-media este considerată un canal important de comunicare, cu rezerva cunoașterii limbii române de către cetățenii străini, alături de mijloace de comunicare în masă disponibile în limba comunităților.

„surse de informare în masă, să le spunem așa, aici, un pic avantajați ar fi membrii comunității turce, care au inclusiv un post de radio în Constanța, și, deloc în cele din urmă ar mai putea fi posturi mass-media, precum cele de televiziune sau ziare.” (interviu, ong).

Rtt declară că, în multe cazuri, instituțiile și organizațiile nu sunt surse de informare pentru ei, ci cel mai adesea apelează la prieteni, cunoștințe, persoane din comunitate și angajatori. De asemenea, declară aceștia, nu urmăresc posturile de televiziune românești și nici presa românească (din cauza necunoașterii limbii române). În schimb, utilizează des internetul, mai ales pentru urmărirea știrilor din țara lor de origine și pentru a comunica cu familia ori prietenii rămași în țară. Pentru unii, ambasada țării lor în România este o sursă de informare pentru subiecte privind drepturile de ședere legală, vize, posibilități de angajare și altele.

Internetul este, conform declarațiilor studenților străini, o sursă de informare importantă pentru ei, mai ales în ceea ce privește informațiile referitoare la posibilitățile de transport, de cazare și de angajare, comunicare cu familia și prietenii prin intermediul rețelelor de socializare, accesarea informațiilor privind viața culturală și timpul liber.

Pentru studenții moldoveni aflați în România la studii universitare sau pre-universitare, una dintre sursele de informare este internetul, cu ajutorul site-urilor unităților de învățământ și al MECTS, al Ministerului Justiției.

Cetățeni străini care dezvoltă afaceri în România au declarat că sursa lor cea mai importantă de informare sunt avocații. Pentru orice procedură angajează un avocat care se ocupă de toate formalitățile și care le furnizează toate informațiile de care au nevoie în România. Pentru informațiile referitoare la evenimentele din țara de origine și pentru comunicarea cu familia rămasă în țara lor, utilizează frecvent internetul.

Pentru resortisanții veniți strict pentru a lucra în România, în cadrul unui contract semnat înainte de sosirea în țară, nu sunt importante sursele de informare oficiale, declară aceștia, deoarece firma angajatoare se ocupă, conform contractului semnat, de tot ceea ce au nevoie: cazare, vize, taxe etc. Iar dacă este nevoie să meargă personal la o instituție a statului, sunt însoțiți de un reprezentant al angajatorului, care îi ajută.

”Am contact direct cu cei de la resurse umane din companie și așa îmi rezolv toate problemele. Când m-am decis să vin aici credeam că cei la management o să se ocupe de asta dar după mi-am dat seama că sunt cei de resurse care îmi rezolvă problemele...și m-au susținut în totalitate.” (interviu, rtt)

Principalele modalități prin care autoritățile și organizațiile relevante din domeniu comunică cu resortisanții

Reprezentanții instituțiilor guvernamentale au declarat că au utilizat următoarele pentru comunicarea cu imigranții:

- distribuirea, prin birourile pentru cetățenii străini, de materiale informative cu privire la adresele centrelor de informare, drepturi și obligații și accesul la învățarea limbii române;
- site-urile instituțiilor;
- externalizarea serviciilor de informare a cetățenilor prin implementarea de proiecte în colaborare cu organizații nonguvernamentale;
- transmiterea de informații, pentru a fi diseminate, către instituțiile de învățământ în care studiază cetățeni străini;
- ghiduri de informare pentru cetățenii străini;
- informații specifice prin intermediul ambasadelor, al instituțiilor care intră în contact direct cu cetățenii străini și al firmelor care au angajați cetățeni străini;

Respondenții din cadrul instituțiilor guvernamentale au declarat, totuși, că informațiile de pe site nu sunt traduse, de multe ori, în limba engleză și nici nu sunt actualizate permanent.

„În prezent informațiile cuprinse pe site-ul Casei Naționale [de Sănătate – n.n.] sunt disponibile numai în limba română, se are în vedere și extinderea acestuia și în alte limbi de circulație internațională.”
(interviu, instituție publică)

Alți respondenți sunt de părere că site-urile și, în general, internetul nu reprezintă o soluție pentru informarea străinilor, pentru că cei mai mulți dintre ei nu dispun de computer, de acces la internet, sau au acces limitat, timp scurt.

Și reprezentanții organizațiilor nonguvernamentale utilizează ca principal mijloc de informare web site-ul, dar informațiile sunt, de cele mai multe ori, doar în limba română. Aceștia mai utilizează, pentru comunicarea cu rtt, e-mailul, pentru răspunsuri la problemele cu care li se adresează beneficiarii și prin invitarea acestora la sediul organizației pentru a li se pune la dispoziție soluții individualizate.

Unii dintre reprezentanții ong-urilor au subliniat în cadrul interviurilor, faptul că organizațiile din care fac parte au elaborat și au distribuit ghiduri destinate cetățenilor străini, disponibile în mai multe limbi, însă acestea nu au fost tipărite într-un număr suficient de mare încât să aibă vreun impact asupra îmbunătățirii gradului de cunoștințe al acestor cetățeni asupra legislației, sau asupra drepturilor și obligațiilor pe care le au în țara noastră.

Conform declarațiilor unora dintre reprezentanții instituțiilor și ong-urilor, în cadrul unui program european, ORI a finanțat înființarea unui număr de 15 birouri de Informare pentru cetățenii străini care provin din afara UE, care oferă beneficiarilor informații referitoare la drepturile pe care le au pe timpul șederii în România, cum pot accesa serviciile medicale, procedurile de înființare a unei firme sau de angajare etc. Aceste birouri au fost amintite de puțini dintre respondenții care lucrează în acest domeniu, activitatea acestora sau existența lor fiind puțin cunoscută.

Mai mulți dintre studenții imigranți și străinii cu afaceri în România au menționat că nu știu de existența unor birouri de informare speciale pentru străini.

Instituțiile guvernamentale, declară resortisanții, au ghișee unde se oferă informații, dar cetățenii străini de multe ori nu pot apela la acestea din cauza că nu vorbesc limba română sau nu înțeleg ce li se cere.

"Nu a fost ușor deloc. Din cauză că te duci acolo [la Serviciul Pasapoarte – n.n.], îți dau niște pliante din care eu nu înțelegem, după aia am apelat la prieteni care m-au ajutat, care aveau conexiuni pe acolo, să mă recomande la ei ca să se ocupe de mine" (interviu, rtt)

Pagina de internet a organizațiilor. Limba în care este disponibilă informația. Frecvența de actualizare

Paginile de internet ale instituțiilor guvernamentale, conform declarațiilor reprezentanților acestora, există și sunt actualizate permanent. De asemenea, există pagini de internet interactive prin intermediul cărora cetățenii pot adresa întrebări și primesc răspunsuri oficiale de la aceste instituții.

Nu întotdeauna, însă, informațiile disponibile pe paginile de internet ale acestor instituții sunt actualizate cu modificările legislative și, de asemenea, nu sunt traduse în limba engleză, conform părerii unora dintre funcționarii publici.

Și organizațiile nonguvernamentale utilizează site-urile pentru a pune la dispoziția imigranților informații, dar de asemenea, informațiile sunt disponibile doar în limba română în cele mai multe din cazuri.

Unii dintre reprezentanții ong-urilor au declarat că organizațiile din care fac parte nu dispun de web-site iar alții au confirmat că web-site-ul nu este actualizat, alții că intenționează să construiască un astfel de site, mai mulți dintre aceștia considerând că este mai important ca informațiile necesare cetățenilor străini să se găsească pe site-urile instituțiilor de stat care au atribuții directe în integrarea acestora.

Opinii asupra eficienței modalităților de comunicare și de informare ale organizațiilor

Reprezentanții instituțiilor guvernamentale au susținut, în cadrul interviurilor, că eficiența modalităților pe care aceste instituții le utilizează în comunicarea cu cetățenii străini este condiționată de popularizarea mijloacelor de comunicare pe care aceste instituții le utilizează. Astfel, afirmă respondenții, cetățenii străini nu cunosc adresele web ale site-urilor de informare ale instituțiilor, nu cunosc locațiile instituțiilor cărora trebuie să li se adreseze, nu știu de existența birourilor de informare, materialele de comunicare sunt insuficiente și nu ajung întotdeauna la populația țintă.

În plus, acești respondenți au semnalat faptul că nu dispun de mijloace de evaluare a modalităților de comunicare și informare, singurul indiciu îl reprezintă confirmarea verbală a utilizării site-urilor din partea celor care ajung la sediul organizației sau care iau legătura cu organizația respectivă prin telefon.

Reprezentanți ai ong-urilor au precizat că este necesar ca toate instituțiile și organizațiile nonguvernamentale să sprijine formarea rețelelor și capacitatea organizațiilor de imigranți.

„cred că trebuie să punem cu toții umărul la dezvoltarea acestor rețele informale și ale asociațiilor cetățenilor străini pentru ca ei înșiși să se ajute unii pe alții, pentru că este mult mai eficient decât să sperăm că dacă ai făcut un birou de informare într-un oraș toată lumea o să găsească soluționarea problemelor acolo.” (interviu, ong)

Considerații asupra necesității cursurilor suplimentare de specializare specifice legate de problematica străinilor

Cu privire la oportunitatea cursurilor suplimentare de specializare în domeniul gestionării imigrației și integrării străinilor, reprezentanții instituțiilor guvernamentale au subliniat necesitatea acestora și au nominalizat cursurile de comunicare interculturală, care au fost foarte bine primite.

Alți respondenți din această categorie au declarat că ar fi mai oportune, în locul cursurilor, grupuri de lucru care să implice atât instituții cât și ong-uri, în care să se facă schimb de experiență și de metode de lucru.

„Întotdeauna spunem de cursuri, există acea tendință că este ceva care să spună celorlalți cum ar trebui să se facă... există o reticență, o stare de respingere, nu prea ne place să ni se spună ce trebuie să facem.” (interviu, instituție publică)

„Știți ce este foarte important pentru noi, în domeniul nostru? Contactul cu autoritățile similare și corespondente din statele Uniunii Europene sau din state care sunt interesate să colaboreze cu noi. Acestea valorează mai mult decât un curs postuniversitar, mai mult decât un curs propriu-zis.” (interviu, instituție publică)

Alți reprezentanți au menționat ca fiind utile cursuri care se referă în mod special la suportul comunitar, pe subiecte vizând serviciile de integrare a rtt în societate, precum și facilitarea schimburilor de bune practici cu țările europene cu experiență în domeniu.

Totodată, cursurile în domeniul managementului migrației au fost considerate ca fiind necesare de către unii dintre respondenții din cadrul instituțiilor.

PROPUNERI PENTRU CREȘTEREA GRADULUI DE INFORMARE A RTT

Necesitatea modificărilor legislative din domeniul imigrației

Sugestiile privind modalitățile de creștere a gradului de informare și de integrare a străinilor în societatea românească, menționate de către reprezentanții instituțiilor guvernamentale și nonguvernamentale sunt următoarele:

- acordarea de cursuri gratuite de limba română pentru toate nivelurile pentru toți cetățenii străini și creșterea numărului de ore de limba română acordate prin Ministerul Educației; asigurarea accesului la cursurile de limba română pentru cetățenii străini printr-o creștere a informării străinilor asupra acestui aspect;
- elaborarea unui set de indicatori pentru evaluarea implementării politicilor de integrare la nivelul tuturor instituțiilor;
- elaborarea unei Strategii pe termen lung de informare a străinilor cu privire la drepturile și obligațiile lor;
- existența unui cadru legislativ și normativ clar și coerent, care să nu lase loc la interpretări, cu privire la dreptul cetățenilor la studii, la recunoașterea diplomelor și calificărilor, la muncă, la reîntregirea familiei, la obținerea cetățeniei;

- recunoașterea experienței profesionale a imigranților, acordarea de facilități pentru ca imigranțul să urmeze cursuri vocaționale, prin legislație, prin susținerea unor probe practice, examene etc.;
- elaborarea unor politici care să vizeze categoriile vulnerabile de străini în România și măsuri pentru generația a doua de străini, familii mixte.

Rtt s-au referit mai ales la următoarele aspecte:

- necesitatea simplificării procedurii de obținere a permisului de ședere sau de prelungire a acestuia, care este considerată greoaie și consumatoare de timp.
- *„foarte mulți sunt închiși sau amendați, sau trimiși înapoi acasă, pentru că nu au reușit să își prelungească, sau a durat prea mult timp până și-au obținut permisul de ședere, și a fost prins și trimis acasă.” (interviu, rtt)*
- necesitatea asigurării de locuințe pentru cetățenii străini care vin în România pentru studii sau pentru a munci: pentru studenți – cămine asigurate de instituțiile de învățământ și pentru angajați – spații de cazare asigurate de către angajatori.
- *„În clasa a XI-a eu nu am mai fost repartizată pentru un cămin, nu au mai fost locuri, nu mi s-a dat un loc în cămin. Și în clasa a X-a m-am dus și am plâns la Inspectorat să îmi dea un loc într-un cămin, că nu aveam unde să stau, eram venită cu bagajele, le-am lăsat la niște prietene de-ale mele, și umblam pe la Inspectoratul Școlar ca să îmi facă rost de un loc într-un cămin.” (interviu, rtt)*
- *„... studenții, care sunt la fără taxă, fără bursă, lor nu li se dă cămin” (interviu, rtt)*
- reducerea taxelor plătite de angajatori pentru angajarea unui rtt, taxe considerate prea mari de către aceștia și care îngreunează extrem de mult angajarea legală a unui cetățean străin în România.

Evaluarea politicilor publice din ultimii ani cu referire la rolul lor în integrarea rtt

Cercetarea a permis evaluarea politicilor publice în legătură cu rolul lor în integrarea străinilor în societatea românească. Astfel, reprezentanții instituțiilor publice au acordat note mari rolului acestor instituții în integrarea rtt:

„...cred că, din punct de vedere al politicilor, acoperă toate nevoile și au urmărit toate tendințele la nivel european aceste politici create de noi, și așa da o notă mare. Poate așa da o notă mai mică modului de implementare a lor, dar la nivel teoretic stăm foarte bine.” (interviu, instituție publică)

„...unde la un 8.50. Sunt realist, nu vreau să fiu subiectiv, pentru că sigur au fost făcute multe și sunt de apreciat, dar mai sunt de făcut pe parcurs, pentru că suntem într-o evoluție continuă a migrației și tot timpul lucrurile trebuie îmbunătățite și adaptate realităților evoluționiste.” (interviu, instituție publică)

„... de ce nu 10 și de ce 9 totuși. 9 deoarece prevederile legale există și sunt conform reglementărilor, cu nimic și afara reglementărilor comunitare, doar că aceste sunt aplicate de oameni și de modul de înțelegere al acestora la un moment dat.” (interviu, instituție publică)

Instabilitatea din cadrul societății românești, susțin acești respondenți, schimbările pe diverse paliere, restructurările instituționale, conduc la modificări legislative frecvente și nu întotdeauna dispun de timpul necesar luării măsurilor pentru punerea în practică adecvată a acestor reglementări. În plus, au fost aduse în discuție nemulțumirile angajaților acestor instituții cu privire la salarizare, statut, care conduc la dificultăți în activitatea de oferire a serviciilor acordate rtt din țara noastră.

Reprezentanții organizațiilor nonguvernamentale au acordat note mai mici politicilor publice privind rolul politicilor publice în integrarea rtt.

„Nu s-a făcut, se fac lucruri doar punctual, pe un anumit domeniu, se face o strategie pe trei ani care nu este bătută în cuie și, în general, sistemul nostru românesc „Hei-rup, acum e momentul”, cam aici ar fi problema. Deci se iau în politica aia de trei ani de zile, se iau punctele importante, ceea ce e bine, dar subpunctele din acea categorie nu se pun cap la cap din diverse motive, ba că nu avem atâția oameni, ba că nu e finanțare, mă rog, și de asta am dat nota asta, șase. Adică e un pic mai bine, un pic mai bine. E totuși o notă de trecere”. (interviu, ong)

Pentru creșterea nivelului de integrare a rtt, respondenții au făcut referire la necesitatea creșterii calității serviciilor de informare a acestora, creșterea eficienței diseminării informațiilor, promovarea mijloacelor și canalelor de informare ale instituțiilor implicate în problematica străinilor, reprezentanții instituțiilor subliniind faptul că informațiile destinate acestei categorii de populație există în cadrul instituțiilor dar beneficiarii nu știu de existența acestor informații și de modalitățile de a le accesa.

Reprezentanți ai organizațiilor nonguvernamentale au reliefat utilitatea modificărilor legislative în sensul alinierii legislației din România la cea europeană și pentru integrarea străinilor aflați legal pe teritoriul național.

„Știu că noi nu vrem să încurajăm străinii de fapt să vină în România, cred că asta e tendința instituțiilor publice, este să limiteze imigrația în România... eu nu pot să... nu lupt cu această tendință, nu contest, dacă aceasta este tendința națională, ok. Dar pentru cei care sunt deja aici lucrurile ar trebui să fie în regulă. Pentru cei care sunt deja în România trebuie să facem tot posibilul să garantăm respectarea drepturilor minime măcar.” (interviu, ong)

Pentru îmbunătățirea condițiilor de informare a resortisanților, studenții străini din România au subliniat necesitatea existenței, în cadrul unităților în care învață, a unor birouri care să aibă atribuții în informarea corectă a studenților străini iar informațiile să le fie puse la dispoziție și în alte limbi de circulație internațională.

Mai mult, străinii au subliniat necesitatea existenței instituțiilor abilitate cu informarea resortisanților și popularizarea instituțiilor cu atribuții în domeniul integrării imigranților.

„...să fie în fiecare oraș o instituție care poate să ajute străini, pentru informații, dacă au nevoie de ajutor, ceea ce deocamdată nu există și am înțeles că în străinătate există instituții care ajută cetățenii străini.” (interviu, rtt)

Studenții străini din România au recomandat ca măsuri reducerile de costuri pentru diverse servicii și ca studenții străini să beneficieze de aceleași facilități ca și studenții români.

„...cetățenii străini nu au drept la reducere la transport, chiar dacă sunt studenți, ceea ce în altă țară, ești student, indiferent, străin, sau român, nu contează, odată când ești student, ai reducere. Aici în România, nu. Numai cetățenii români au drept la reducere la transport, și la mai multe acte...” (interviu, rtt)

Participanții la cercetare s-au referit și la necesitatea organizării unor activități atractive, de tip recreativ, în care să fie prezentate tradiții ale străinilor, în care să fie implicați imigranții, dar și cetățeni români, în activități în care se simt bine împreună, să poată interacționa unii cu ceilalți, să se împrietenească și să se cunoască reciproc.

Lucrătorii migranți au menționat necesitatea ca autorizația de muncă să fie acordată pentru o perioadă de timp mai mare și nu numai pentru un anumit loc de muncă la un anumit angajator. În momentul pierderii aceluia loc de muncă, spun aceștia, trebuie obținută o nouă autorizație, iar procedura este foarte dificilă și costisitoare, de cele mai multe ori persoanele străine ajungând în postura de a fi returnate în țara de origine.

Unii dintre resortisanți au declarat că ei consideră discriminatorie prevederea conform căreia cetățenii străini nu au dreptul să muncească în România după terminarea unei facultăți în țara noastră, iar cetățenii din UE au acest drept.

„De exemplu, dacă tu vii la noi și termini facultatea ai dreptul să muncești acolo, nu ca aici, că aici termini facultatea și n-ai dreptul să muncești, pentru ce? Și asta e problemă mare.” (interviu, rtt)

De asemenea, cetățeni străini care sunt bursieri ai unor facultăți de medicină din România, declară că ei consideră discriminatorie situația în care, în cadrul rezidențiatului efectuat în România, nu au dreptul să fie plătiți pentru munca efectuată în spitale, așa cum se întâmplă cu medicii rezidenți români, colegi cu ei. Aceștia ar considera potrivit ca statul român să le acorde una dintre două variante: ori să mărească bursa pe perioada rezidențiatului, ori să le acorde dreptul de a fi plătiți pentru munca depusă în timpul efectuării rezidențiatului, similar colegilor români care au domiciliul în România.

„...gândiți-vă că un student care a făcut 6 ani de zile [durata facultății – n.n.], după 6 ani de zile mai face încă 5 ani de zile de rezidențiat, cu 3 milioane pe lună [cuantumul bursei de merit – n.n.].” (interviu, rtt)

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

PERCEPȚII ASUPRA EVOLUȚIEI IMIGRAȚIEI ÎN ROMÂNIA

Din analiza rezultatelor obținute în cadrul studiului, constatăm că la nivelul percepției funcționarilor publici din cadrul instituțiilor guvernamentale, a reprezentanților organizațiilor nonguvernamentale, precum și a resortisanților țărilor terțe, fenomenul imigrației a înregistrat o intensificare în țara noastră în ultimii 10 ani.

Pentru viitor, mai ales din perspectiva aderării României la Spațiul Schengen, populația studiată se așteaptă la o intensificare a fenomenului imigrării în România, deoarece se consideră că va deveni mai ușoară imigrarea populației înspre țara noastră și mai departe, către țările din UE.

1. În România, fenomenul imigrației s-a intensificat în ultimii zece ani, înregistrându-se creșteri semnificative ale numărului cetățenilor străini care trăiesc pe teritoriul țării cu o formă legală de ședere. Se așteaptă ca evoluția ascendentă a acestui fenomen să se păstreze și în următorii ani.
 - *Managementul eficient al acestui fenomen, despre a cărui evoluție se așteaptă să ia amploare în următorii ani, implică și planificarea și gestionarea unitară, coerentă și continuă a comunicării în acest domeniu, atât între organizațiile implicate în integrarea resortisanților, cât și între aceste organizații și publicul lor. În acest sens, considerăm oportună elaborarea unei Strategii naționale de comunicare în domeniul imigrației, document unitar, care să aibă ca scop principal comunicarea unitară a politicii naționale referitoare la imigranți, atât către instituțiile și organizațiile implicate în integrarea resortisanților, cât și către imigranți și populația generală.*

În vederea obținerii unui efort concertat al tuturor actorilor care trebuie să fie implicați în gestionarea acestui fenomen – instituții guvernamentale, organizații nonguvernamentale, asociații ale emigranților etc. – și a realizării unei comunicări unitare la nivel național, primul deziderat care va fi necesar să fie atins, este realizarea unui parteneriat real între acești actori, care, împreună și fiecare separat, au un rol deosebit de important în definitivarea cadrului legislativ, în construirea planurilor de măsuri necesare pentru implementarea legilor, pentru identificarea deficiențelor de sistem și a soluțiilor optime pentru remedierea acestora. Astfel, având în vedere că o colaborare poate fi constructivă iar obiectivul unui parteneriat poate fi atins cu maximum de eficiență dacă se bazează pe o bună comunicare, considerăm că este necesară realizarea unui cadru de cooperare și conlucrare la nivel național, pe toate palierele de activitate din domeniul imigrației.

- *O strategie de comunicare în domeniul imigrației este recomandabil să vizeze două planuri: planul orizontal - comunicarea dintre instituțiile și organizațiile implicate în problematica imigranților și planul vertical - dinspre forul coordonator către instituții și organizații și dinspre acestea către beneficiari. De asemenea, este necesar ca aceasta să asigure un cadru favorabil pentru o comunicare bidirecțională și nu unidirecțională, astfel încât să fie posibile realizarea și valorificarea feed-back-ului. Elementele principale ale unei astfel de strategii ar stabili: rolul și atribuțiile fiecărei instituții, aria de activitate a fiecăreia, scopul și obiective specifice, activități în domeniul comunicării și informării, mijloacele și canalele de comunicare oportune, condițiile de elaborare a materialelor de comunicare, modalitățile de monitorizarea și de evaluare a impactului activităților.*

- *Referitor la conținutul comunicațional și informațional, recomandăm fundamentarea acestuia pe rezultatele studiilor care au ca scop identificarea nevoilor și așteptărilor beneficiarilor.*
- *Recomandăm pre-testarea materialelor de comunicare adresate resortisanților, în vederea asigurării că acestea corespund universului lor de nevoi și așteptări, că limbajul utilizat este adaptat nivelului general de înțelegere și că informațiile comunicate sunt înțelese corect de către aceștia.*

Din analiza rezultatelor obținute în cadrul interviurilor aprofundate, constatăm că potrivit percepției populației studiate, principalii factori interni care au condus la creșterea numărului resortisanților în țara noastră sunt:

- Prevederile legislative privind libera circulație a cetățenilor români în țările Uniunii Europene;
- Migrarea lucrătorilor români spre alte țări din cadrul Uniunii Europene care a creat un deficit pe piața locurilor de muncă din România;
- Recunoașterea, la nivel european, a diplomelor obținute în România;
- Dezvoltarea unor noi domenii de activitate, deschiderea de filiale ale unor companii multinaționale, deficitul de forță de muncă specializată și înalt calificată;
- Cadrul legal din țara noastră, care oferă condiții favorizante pentru imigranți;
- Facilitarea redobândirii cetățeniei române de către cetățenii din Republica Moldova;
- Creșterea numărului investitorilor străini în România care au creat noi locuri de muncă și au recrutat și forță de muncă din afara țării;
- Aderarea României la NATO și înființarea unor baze militare americane pe teritoriul României;
- Înființarea, în cadrul universităților din țara noastră, a secțiilor în care se studiază în limbi străine (engleză, franceză etc.);
- Nivelul înalt al calității învățământului superior, comparativ cu al altor state cu nivel de dezvoltare mai scăzut și nivelul redus al taxelor de studii;
- Asigurarea siguranței cetățenilor străini în țara noastră.

Ca factori externi, evenimentele politice internaționale și criza economică la nivel mondial sunt considerați ca fiind cei mai importanți în creșterea numărului de persoane care vor dori să aleagă să locuiască în România în viitor.

2. Principalele categorii de străini care au imigrat în România sunt: persoane care studiază în unitățile de învățământ din țara noastră, oameni de afaceri care au înființat firme în România, cetățeni străini angajați în companii din țara noastră, persoane care s-au căsătorit cu cetățeni români și străini.
 - *Recomandăm ca informarea cetățenilor străini să se realizeze diferențiat, în funcție de categoria din care aceștia fac parte (lucrători migranți, oameni de afaceri, angajați ai companiilor din România, studenți străini cu protecție umanitară etc.) astfel încât, informațiile oferite să fie în concordanță cu nevoile specifice ale acestora și cu sursele de informare pe care aceștia le accesează frecvent.*
3. Principalele țări considerate state terțe din care provin imigranții din țara noastră sunt: Republica Moldova, Turcia, China, Siria, SUA, Liban, Serbia, Tunisia, Ucraina, Israel. Aceștia provin, în număr mai mic, și din alte țări: Coreea, Vietnam, Japonia, Kazakhstan, SUA. Din categoria refugiaților, cei mai mulți sunt irakieni, sau cetățeni din Afganistan, Ucraina, Congo și Myanmar.
 - *Evidența statelor din care provin imigranții este importantă în vederea includerii ambasadelor și consulatelor care reprezintă aceste țări în România în lista instituțiilor care pot contribui la informarea corectă a imigranților. Din datele colectate în cadrul studiului, constatăm că ambasadele statelor din care provin resortisanții reprezintă o sursă importantă de informare pentru mulți dintre aceștia. Recomandăm implicarea*

ambasadelor țărilor din care provin imigranții în comunicarea politicilor publice din România, cu privire la drepturile și obligațiile cetățenilor străini care vin în țara noastră.

- *Recomandăm, de asemenea, implicarea ambasadelor României în statele din care provin imigranții, în vederea informării cetățenilor străini care doresc să emigreze în România, cu privire la politicile publice care îi vizează.*
4. Influența cetățenilor străini care locuiesc în România asupra dezvoltării țării este percepută ca fiind pozitivă, atât de către angajații instituțiilor publice și ai organizațiilor nonguvernamentale care sunt implicate în integrarea străinilor, cât și de către rtt.
 5. Aportul imigranților în dezvoltarea țării noastre, este adus, conform percepției populației studiate, în principal prin: investițiile de capital, crearea de noi locuri de muncă, acoperirea deficitului de forță de muncă, dezvoltarea unor domenii de activitate, dezvoltarea tehnologiilor, creșterea productivității muncii, introducerea unor elemente noi de cultură.
 6. Comparativ cu cetățenii români, constatăm că străinii care locuiesc și muncesc în România sunt percepuți de către populația studiată ca fiind mai eficienți la locul de muncă, mai dedicați, mai responsabili și dispuși la eforturi mai mari.
 - *Constatăm că numărul cetățenilor străini care vin să muncească în România este în creștere, această categorie de resortisanți prezentând anumite caracteristici specifice, pe care le recomandăm să fie luate în considerare în cadrul strategiei de informare a resortisanților. Astfel, principala lor sursă de informare o reprezintă Ambasadele statelor din care provin și angajatorii din România. Principalele subiecte de interes pentru aceștia sunt reprezentate de: condițiile pentru acordarea autorizației de muncă și a condițiilor de ședere legală, dreptul la asigurări sociale, asigurări de sănătate etc., prevederi ale codului muncii.*

OPINII ȘI ATITUDINI REFERITOARE LA INFLUENȚA POLITICILOR PUBLICE ȘI A INSTITUȚIILOR ASUPRA SITUAȚIEI IMIGRANȚILOR DIN ROMÂNIA

1. Constatăm că, deși cadrul legal necesar pentru o bună integrare a acestor cetățeni străini a fost ratificat, în percepția populației studiate, există încă dificultăți în implementarea și în comunicarea acestor reglementări, atât către instituțiile care trebuie să fie implicate în acest proces, cât și către populația generală și către resortisanți.
 - *Se recomandă comunicarea eficientă a prevederilor legislative în domeniul imigrației și integrării străinilor, atât către instituțiile și organizațiile nonguvernamentale care își desfășoară activitatea în acest domeniu sau au ca beneficiari cetățenii străini, cât și către instituțiile care asigură drepturile populației cu privire la șomaj, pensie, educație, asigurări de sănătate și altele.*
 - *Se recomandă organizarea de cursuri de formare în domeniul aplicării legislației cu privire la integrarea resortisanților, destinate angajaților din instituțiile publice, dar și capacitatea organizațiilor nonguvernamentale care au ca beneficiari ai serviciilor oferite imigranții.*
 - *Recomandăm informarea resortisanților cu privire la reglementările legislative care îi privesc, prin intermediul instituțiilor și organizațiilor care vin în contact direct cu aceștia (instituții publice, organizații nonguvernamentale, unități de învățământ, angajatori, syndicate, spitale etc.).*

A fost semnalată, de către respondenți, lipsa feed-back-ului beneficiarilor serviciilor și politicilor destinate imigranților din țara noastră, lipsa unor studii în care să fie prezentate opiniile cetățenilor străini, ale beneficiarilor, cu privire la aceste politici.

- *Recomandăm efectuarea de studii care să vizeze atât identificarea nevoilor de informare ale cetățenilor străini din diferite categorii și a mijloacelor adecvate de comunicare cu aceștia, dar și evaluarea evoluției în timp a gradului de informare al acestora. Monitorizarea și evaluarea activităților de informare care au fost desfășurate este necesară pentru măsurarea impactului acestora și pentru eficientizarea celor care sunt planificate pentru perioada următoare.*
2. În percepția generală, cele mai importante măsuri legate de imigranții din România, luate la nivel central în ultimii 10 ani, sunt legate de asigurarea drepturilor cetățenilor străini în România și a reglementării obligațiilor legale pe care aceștia le au. De asemenea, constatăm că una dintre măsurile luate la nivel central în această direcție este selecția de proiecte pentru alocarea fondurilor pentru integrare⁹⁰. Măsura este percepută ca având un impact deosebit asupra procesului de integrare și prin faptul că sunt implicate ong-uri care desfășoară activități în diverse domenii și care aduc personal cu experiență și pregătit pentru problematica imigranților.
- *Având în vedere numărul mare al modificărilor legislative introduse în ultimii ani, cu privire la statutul cetățenilor străini în România, recomandăm intensificarea eforturilor pentru asigurarea unei comunicări eficiente, unitare și continue, atât între instituțiile din domeniu, cât și între instituții și beneficiarii acestora. Frecvența adecvată a transmiterii informațiilor este foarte importantă atât pentru actualizarea informațiilor cât și pentru lărgirea ariei de acțiune a acestora.*
3. Schimbările care ar fi de adus, în primul rând, în domeniul politicilor publice privind integrarea străinilor, vizează, conform opiniei specialiștilor din domeniul imigrației din țara noastră, următoarele aspecte:
- reglementarea și simplificarea procedurii de solicitare și obținere a cetățeniei române de către cetățenii străini (mai ales cu privire la stabilirea unei bibliografii pe baza căreia să se susțină interviurile, bibliografie care să fie comunicată eficient solicitanților);
 - includerea cetățenilor cu statut de tolerare în categoria beneficiarilor serviciilor reglementate prin legislația existentă pentru celelalte categorii de cetățeni străini;
 - angajarea de profesioniști la nivelul instituțiilor centrale și locale, în special în domeniile: asistență socială, integrare, participare pe piața muncii;
 - informarea eficientă cetățenilor străini înainte de a ajunge în țară cu privire la: condițiile de acordare a autorizației de muncă, a șederii legale, echivalarea diplomelor de studii etc.;
 - elaborarea de metodologii clare pentru aplicarea legilor;
 - reglementarea prin lege a obligativității ca informațiile necesare imigranților să le fie puse la dispoziție și în limba engleză;
 - încheierea de acorduri cu alte țări, în vederea facilitării recunoașterii perioadei de contribuții la sistemul de asigurări sociale, în așa fel încât cetățenii să poată să își primească pensia în țara în care locuiesc;
 - reglementarea activității agenților de recrutare private;
 - reglementarea drepturilor lucrătorilor străini care sunt detașați pentru a munci în România, includerea acestora în categoria celor care beneficiază de drepturile stipulate de contractul colectiv de muncă la nivel național.

⁹⁰ Prin Fondul European pentru Integrare.

4. Constatăm că, în percepția populației studiate, în România există cadrul legal pentru integrarea imigranților, dar în ceea ce privește metodologiile și normele de aplicare ale prevederilor legale mai există unele neajunsuri.
 - *Recomandăm implicarea și colaborarea tuturor actorilor din domeniul gestionării fenomenului imigrației, în elaborarea reglementărilor legislative și luarea în considerare a opiniilor acestora cu privire la alegerea celor mai potrivite decizii în aplicarea acestora și în utilizare eficientă a resurselor.*
5. Constatăm că, în percepția populației studiate, resortisanții dispun de un grad relativ redus de cunoștințe cu privire la politicile publice care îi vizează. Printre factorii care conduc la un nivel redus de cunoaștere, de către imigranți, a politicilor publice care îi vizează sunt, în percepția respondenților din cadrul studiului: o slabă comunicare din partea instituțiilor abilitate cu integrarea imigranților, neutilizarea eficientă a mijloacelor și canalelor de informare, materialele de comunicare insuficiente, informații disponibile doar în limba română, lipsa de interes a unora dintre beneficiari pentru a accesa informațiile, interesul scăzut al lucrătorilor din domeniul imigrației și integrării străinilor pentru diseminarea informațiilor necesare cetățenilor străini din România.
 - *Recomandăm desfășurarea de campanii de informare și de conștientizare destinate resortisanților, cu privire la importanța cunoașterii drepturilor și obligațiilor prevăzute de lege și cu privire la instituțiile cu atribuții în acest domeniu.*
 - *Recomandăm instituțiilor și organizațiilor care au ca beneficiari imigranții, elaborarea de materiale de comunicare și utilizarea de mijloace de comunicare eficiente în vederea facilitării accesului la informațiile privind serviciile pe care le oferă: web site-uri care să fie actualizate permanent, broșuri, pliante, birouri de Relații cu publicul destinate cetățenilor străini.*

PERCEPȚIA GENERALĂ ASUPRA IMIGRANȚILOR / RESORTISANȚILOR / REFUGIAȚILOR DIN ȚARA NOASTRĂ

Cercetările anterioare⁹¹ în domeniu confirmă imaginea favorabilă a străinilor în rândul populației generale și deschiderea și acceptarea lor de societatea românească.

1. Constatăm că, în percepția reprezentanților instituțiilor publice și a organizațiilor nonguvernamentale, opinia generală a populației țării noastre este favorabilă imigranților, cetățenii străini fiind considerați de către români ca fiind oameni harnici, serioși, persoane care nu reprezintă probleme pentru societatea românească.
2. Constatăm că percepția resortisanților despre cum sunt văzuți ei de populația din România este, uneori, în contradicție cu această imagine generală. Conform părerii unora dintre ei, există din partea românilor, atitudini de respingere și distanțare, cauzate de idei preconcepute și stereotipuri cu privire la anumite naționalități sau rase.
3. Constatăm, de asemenea, că și în rândul imigranților există stereotipuri și atitudini anxioase, cauzate de idei preconcepute conform cărora persoanele din categoria lor au o imagine proastă în rândul populației din România.
 - *Recomandăm desfășurarea de campanii de comunicare, destinate atât populației generale, cât și imigranților, care să popularizeze elemente de cultură, valori și obiceiuri, sărbători specifice diferitelor popoare, ai căror cetățeni se află pe teritoriul țării noastre.*

⁹¹ Studiul TOTEM.

- *Recomandăm, în urmărirea acestui obiectiv, utilizarea atât a presei (scrise, audio, video, internet) care difuzează informații în limba română, cât și a celor care comunică în limbile vorbite de imigranții din țara noastră: posturi de radio și televiziune, publicații, utilizate de această categorie de populație. De asemenea, internetul este unul dintre canalele potrivite să fie utilizate în acest scop.*

Unii dintre reprezentanții organizațiilor nonguvernamentale au subliniat lipsa de interes a majorității românilor pentru imigranți și problemele acestora. Populația generală nu cunoaște și nu este interesată nici de motivele pentru care acești cetățeni vin în țara noastră, nici ce fac aici, nici ce probleme au, nici nu face distincția între diferitele categorii de străini aflate pe teritoriul României.

- *Recomandăm includerea, în conținutul de campaniilor de conștientizare și de informare a populației, a noțiunilor cu privire la statutul diferitelor categorii de cetățeni străini care se află legal în țara noastră, motivele pentru care aceștia au ales să locuiască aici și necesitatea și beneficiile reciproce ale unei bune conviețuiri.*
- *De asemenea, considerăm că este importantă o analiză a posibilităților de introducere în curricula școlară a unor elemente de bază privind problematica imigrației și a integrării străinilor și influența imigrației în dezvoltarea societății-gazdă.*
- *Recomandăm desfășurarea de campanii de imagine pentru resortisanți destinate populației generale din România, în vederea creșterii gradului de toleranță al cetățenilor români față de imigranți și creșterea gradului de conștientizare a necesității unei bune conviețuiri cu aceștia. De exemplu, acestea pot avea ca subiect aducerea în atenție a unor modele de integrare pe care le reprezintă unii dintre imigranți, companii străine care au ca angajați cetățeni români, opinii ale angajatorilor despre muncitorii din afara țării etc.*
- *Recomandăm desfășurarea de programe în care să fie incluse activități, manifestări, concursuri, care să adreseze atât cetățenilor străini cât și românilor și care să valorizeze interacțiunea între nativi și străini, precum și organizarea de evenimente legate de sărbători tradiționale ale cetățenilor străini.*
- *Recomandăm implicarea liderilor comunităților cetățenilor străini aflați în România, a așezămintelor de cult pe care aceștia le frecventează, a reprezentanților angajatorilor și a organizațiilor nonguvernamentale în organizarea de evenimente publice și activități comune ale cetățenilor străini și români: concerte, târguri, festivaluri, proiecte care să promoveze dialogul intercultural și inter-religios.*

EVALUAREA NIVELULUI DE INTEGRARE A RESORTISANȚILOR ÎN SOCIETATEA ROMÂNEASCĂ

1. Conform declarațiilor obținute în cadrul prezentului studiu, imigranții se află în atenția și preocupările multor instituții guvernamentale și a numeroase organizații nonguvernamentale din țara noastră. Implicarea acestora în integrarea resortisanților se realizează pe domenii diferite de activitate și cu mijloace specifice de acțiune.
2. Activitatea, implicarea și rolul important al ORI în problematica resortisanților este apreciată și recunoscută de către reprezentanții instituțiilor și organizațiilor care își desfășoară activitatea în acest domeniu.

Unii dintre rtt intervievați au declarat, însă, că au auzit de ORI pentru că au fost nevoiți să meargă la această instituție pentru solicitarea unor documente necesare șederii legale. În mai multe cazuri, aceștia nu știau că ORI poate oferi informații pentru cetățenii străini din România și consideră că cetățenii străini nu cunosc atribuțiile acestei instituții.

Cetățenii străini care se află la studii în România consideră că ORI se ocupă cu acordarea permiselor de ședere pentru cetățenii străini, dar opinia lor este că procedura este foarte greoaie iar această activitate nu este bine organizată în cadrul acestei instituții, persoanele care solicită servicii fiind nevoite să aștepte foarte mult.

Pentru alți rtt, care vorbesc și limba română și limba engleză, ORI reprezintă o sursă de informare importantă, la care apelează pentru orice fel de informații.

Unii dintre rtt intervievați și-au exprimat convingerea că ORI este, din punctul lor de vedere, Politia, iar în atribuțiile acestei instituții nu intră informarea străinilor, ci controlul acestora. Aceștia nu consideră că de problemele lor trebuie să se ocupe polițiștii.

3. Conform declarațiilor obținute în cadrul studiului, mulți dintre resortisanți nu cunosc atribuțiile ORI, activitățile pe care această instituție le derulează și gradul de implicare al acesteia în problematica imigranților.
 - *Recomandăm intensificarea eforturilor de comunicare cu mediul extern din partea ORI, în special cu beneficiarii direcți, străinii, dar și cu celelalte instituții și organizații care activează în acest domeniu.*
 - *Ca mijloace oportune de comunicare recomandăm implicarea celorlalte instituții guvernamentale și nonguvernamentale, unități de învățământ care au contact direct cu imigranții, a liderilor comunităților cetățenilor străini, a angajatorilor și sindicatelor, în informarea imigranților cu privire la rolul ORI și a serviciilor pe care această instituție le oferă.*
 - *Pentru creșterea gradului de vizibilitate a ORI în rândul străinilor, recomandăm elaborarea și distribuirea în număr suficient a materialelor de comunicare (broșuri informative, pliante, afișe), utilizarea site-urilor de informare și diseminarea informațiilor în limbile vorbite de imigranți. De asemenea, considerăm oportune activitățile de tipul „Ziua porților deschise”, la care să fie invitați reprezentanți ai instituțiilor publice, ai organizațiilor nonguvernamentale și imigranți. Acest tip de activități contribuie la îmbunătățirea imaginii organizației, la creșterea gradului de informare a publicului cu privire la rolul ORI în integrarea străinilor și la creșterea gradului de informare cu privire la serviciile pe care această instituție le oferă.*
4. Conform opiniei populației studiate, implicarea instituțiilor publice în problematica resortisanților este îngreunată, în unele cazuri, de fondurile insuficiente de care dispun, de situația materială precară, personalul insuficient și fără experiență în domeniu și, în unele cazuri, de un grad redus de conștientizare, la nivelul angajaților instituțiilor, a necesității informării corecte a cetățenilor străini.

Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă, Consiliul Național de Formare Profesională a Adulților sunt, în percepția generală, exemple de instituții care au atribuții în problematica rtt, însă sunt considerate de către reprezentanți ai organizațiilor, respondenți în cadrul studiului, ca fiind prea puțin în sprijinul acestora. Cauzele identificate de către aceștia sunt legate de deficitul de personal, de nivelul redus al salarizării, de resursele materiale limitate.

Unii dintre resortisanți au subliniat faptul că au întâmpinat dificultăți, atunci când au mers la instituțiile guvernamentale pentru rezolvarea unor probleme legate de acte de studii sau permise de ședere, în legătură cu faptul că nu vorbeau limba română, iar funcționarii nu vorbeau limba engleză. Din această cauză, consideră aceștia, nu s-au putut descurca decât cu ajutorul unui traducător pe care au fost nevoiți să îl caute în rândul prietenilor cunoscători de limba română sau chiar a profesorilor de limba română. De asemenea, consideră rtt intervievați, nu pot accesa informațiile puse la dispoziție de instituțiile guvernamentale dacă nu cunosc limba română, deoarece informațiile nu sunt disponibile în alte limbi.

Unii dintre cetățenii străini care au accesat serviciile oferite de instituțiile guvernamentale (Ministerul Sănătății, Ministerul Educației) consideră că a fost dificil să afle unde anume

trebuie să se adreseze, care este instituția care este abilitată să le rezolve problema și, în interiorul instituțiilor, unde anume trebuie să solicite informațiile de care aveau nevoie.

Cetățeni străini care se află în România în baza unui contract de muncă, declară că nu au primit nici un ajutor din partea instituțiilor guvernamentale și nici nu cunosc instituții care sunt abilitate să ofere informații cetățenilor străini.

5. Constatăm, conform declarațiilor rtt, că aceștia nu cunosc care sunt instituțiile cărora trebuie să li se adreseze pentru rezolvarea diferitelor probleme, care sunt atribuțiile instituțiilor publice, care sunt modalitățile de informare cu privire la serviciile oferite de acestea și unde sunt localizate aceste instituții.
6. Factorii care contribuie la un nivel redus de cunoaștere a activității instituțiilor publice în rândul beneficiarilor direcți, rtt în România sunt, conform declarațiilor acestora: lipsa informațiilor oferite de către instituții, materiale de informare insuficiente, deficiențe în utilizarea mijloacelor de comunicare și personalul insuficient pregătit.
 - *Recomandăm utilizarea web-site-urilor instituțiilor publice pentru diseminarea informațiilor cu privire la serviciile pe care acestea le pun la dispoziția străinilor, oferirea de informații referitoare la legislație, proceduri și documente necesare pentru diferite servicii, actualizarea permanentă a informațiilor și traducerea acestora în limba engleză.*
 - *Includerea datelor de contact și a site-urilor de informare ale instituțiilor publice care sunt implicate în problematica integrării străinilor în broșuri de informare generală destinate acestora. Este necesar ca broșurile să conțină informații și în alte limbi de circulație internațională sau a comunităților de imigranți din România.*
 - *Distribuirea broșurilor informative cu ajutorul organizațiilor nonguvernamentale, a punctelor de frontieră, a ambasadelor, a angajatorilor, a unităților de învățământ, a așezămintelor de cult frecventate de străini, a liderilor comunităților cetățenilor străini și asociațiilor acestora.*
 - *Formarea personalului care intră în contact cu străinii și cunoașterea a cel puțin unei alte limbi de circulație în afara limbii române.*
7. Constatăm că implicarea și rezultatele obținute de organizațiile nonguvernamentale în problematica imigranților sunt, în general, recunoscute și apreciate de reprezentanții instituțiilor guvernamentale și există o colaborare între aceste organizații.

Studenți la facultăți din România au declarat că au contactat asociații ale studenților străini care se ocupă cu informarea și îndrumarea celor de aceeași naționalitate cu a lor; aceste asociații funcționează, conform declarațiilor studenților străini, în marile centre universitare din țara noastră.

Organizațiile nonguvernamentale consideră lucrătorii imigranți în România, nu sunt cunoscute de cetățenii străini. Unii dintre cei care au auzit de activitățile acestor organizații, declară nu au încredere în ele deoarece consideră că activitățile lor nu au nici un rezultat.

Mai mulți dintre resortisanții intervievați au declarat că au căutat și au aflat cu greu de câte o organizație nonguvernamentală care să se ocupe cu sprijinirea cetățenilor străini.

8. Constatăm că în percepția resortisanților intervievați în cadrul studiului organizațiile nonguvernamentale se bucură de un grad redus de vizibilitate în rândul cetățenilor străini.
 - *Recomandăm ong-urilor implementarea de măsuri de creștere a gradului de vizibilitate în rândul rtt, prin: elaborarea de site-uri de informare proprii (pentru organizațiile care nu dispun de site) și creșterea calității celor existente prin actualizarea permanentă a informațiilor și traducerea acestora cel puțin în limba engleză și popularizarea acestora în rândul resortisanților; elaborarea și distribuirea prin cele mai eficiente canale de comunicare a materialelor informative, în număr suficient și periodic.*

- *Drept canale de informare recomandăm continuarea colaborării cu instituțiile publice în vederea utilizării site-urilor acestora pentru informarea cu privire la serviciile oferite de ong-uri, colaborarea cu liderii comunităților cetățenilor străini, cu așezămintele religioase pe care le frecventează aceștia, cu angajatorii și unitățile de învățământ care au studenți străini .*
9. Constatăm că diferențele culturale pot reprezenta, în unele cazuri, bariere în integrarea rtt. Elementele de cultură diferite pot consta în: limba în care se comunică, limbajul gestual, religie, tradiții, obiceiuri, valori.
- *Recomandăm creșterea calității cursurilor de limbă română oferite gratuit străinilor prin creșterea numărului de ore, împărțirea beneficiarilor în grupe de studiu în funcție de nivelul de cunoștințe și de vârstă, elaborarea de manuale diferențiate pe grupe de studiu etc., creșterea gradului de accesibilitate a cursurilor de acomodare culturală prin popularizarea acestora, campanii de informare etc.*
10. Constatăm că pentru cetățenii moldoveni, diferențele culturale nu constituie o barieră în procesul de integrare, având în vedere că aceștia vorbesc limba română iar valorile lor culturale nu sunt mult diferite de ale cetățenilor români.
11. Pentru cetățenii de religii diferite, sau cei de culoare, pentru cetățenii turci, indieni, chinezi, arabi care au alte valori culturale decât cele ale românilor, diferențele culturale pot reprezenta dificultăți în integrarea lor în societatea românească. Constatăm că motivele pentru care diferențele culturale pot îngreuna procesul de integrare al cetățenilor străini sunt legate atât de neînțelegerea unor valori culturale noi de către cetățenii români dar și adaptarea de către cetățenii străini la cultura și tradițiile societății românești.
- *Recomandăm facilitarea schimburilor culturale între cetățenii români și cei străini, popularizarea culturii românești în rândul imigranților și a culturii cetățenilor străini în rândul cetățenilor români.*
 - *Recomandăm utilizarea mass-media pentru popularizarea culturii comunităților de străini din România și implicarea cetățenilor străini în desfășurarea de evenimente publice desfășurate cu ocazia sărbătorilor românilor, la târguri și expoziții și alte manifestări.*
12. Referitor la atributele cetățenilor români care sunt considerate favorizante integrării resortisanților, constatăm că pe primele locuri respondenții clasează: ospitalitatea, toleranța și disponibilitatea și curiozitatea acestora referitoare la cunoașterea unor culturi diferite.
13. Constatăm că ușurința în integrarea într-o societate străină nu este legată, în percepția populației studiate, de naționalitate, ci mai degrabă de calitățile individuale ale persoanelor: capacitatea de a învăța limba societății gazde, ușurința în comunicarea cu ceilalți, toleranță și disponibilitatea pentru cunoaștere.
14. Constatăm că, în percepția persoanelor intervievate în cadrul prezentului studiu, procesul de integrare este facilitat de existența unei comunități a cetățenilor străini în țara gazdă. Comunitățile compacte ale cetățenilor străini din România asigură membrilor acestora unele facilități care sunt percepute, în general, ca fiind în măsură să ușureze integrarea acestora în societatea românească: comunicarea în limba maternă, împărtășirea informațiilor de interes comun cu privire la oportunitățile de muncă, afaceri, locuință etc., asigurarea unui mediu familiar în care locuiesc și trăiesc, sprijinirea noilor sosiți în acomodarea cu noul mediu, în obținerea documentelor necesare etc.

Observăm, însă, că prezența comunităților nu este întotdeauna în sprijinul integrării cetățenilor străini, în unele cazuri putându-se constitui chiar în bariere în integrarea acestora. Ne referim aici la cazurile în care comunitățile cetățenilor străini se transformă în adevărate enclave, ai căror membri nu sunt dispuși să se integreze în societatea gazdă ci, mai degrabă, să se izoleze de aceasta. În aceste cazuri, cetățenii străini nu sunt interesați de cultura și

modul de viață al societății gazdă, chiar respingând valorile acesteia, nu sunt interesați să se acomodeze cu noile norme și încearcă să creeze un spațiu bine delimitat pentru a trăi conform propriei culturi, obiceiuri și tradiții și cât mai departe de cele ale societății românești. Putem exemplifica cu existența unor cetățeni străini care refuză să își înscrie copiii la școlile românești, care nu permit membrilor să aibă prieteni apropiați sau să se căsătorească cu cetățeni români, care refuză să învețe limba română, care utilizează exclusiv mijloacele de comunicare în limba maternă, nu participă și nu doresc să se implice în activități comune cu cetățenii români etc. Toate aceste manifestări pot fi întărite, de asemenea, de existența comunităților cetățenilor străini.

- *Recomandăm implicarea liderilor comunităților și a reprezentanților acestora în desfășurarea de activități care să vizeze conștientizarea importanței rolului interacțiunii străini – societate-gazdă cu respectarea valorilor specifice fiecărei culturi și a integrării cetățenilor străini, într-un parteneriat în care toate părțile au beneficii. Comunitățile străine pot sprijini integrarea membrilor lor în societatea românească în măsura în care valorile și modul de viață al cetățenilor români și străini sunt reciproc respectate iar instituțiile vin în întâmpinarea nevoilor acestora.*
 - *Recomandăm elaborarea de proiecte și identificarea de surse de finanțare guvernamentale și nonguvernamentale, fonduri UE, sponsori, companii private, care să vizeze creșterea gradului de informare al resortisanților și de conștientizare de către aceștia a rolului informării în procesul de integrare.*
15. Constatăm că dintre cetățenii străini, cei care se percep ca fiind mai dificil de integrat în societatea românească sunt persoanele de culoare și cele de religie musulmană.

OPINII ȘI ATITUDINI PRIVIND NEVOILE DE INFORMARE A RESORTISANȚILOR DIN ROMÂNIA

1. Instituțiile și organizațiile care activează în domeniul imigrației nu dispun, conform părerii reprezentanților acestora, de strategii de comunicare multi-anuale, nu utilizează întotdeauna mijloacele de informare cele mai eficiente, materialele de suport pentru informare sunt insuficiente și, în multe cazuri, cererea nu se întâlnește cu oferta. Lipsa unei rețele eficiente de comunicare oficială cu cetățenii străini, de tip formal, la nivelul instituțiilor, și gradul redus de notorietate al acesteia în rândul resortisanților conduce la situația în care sistemul informal de comunicare este considerat de către resortisanți ca fiind cel mai facil. Prietenii, co-naționali și rudele sunt considerați de către cetățenii străini principalele surse de informare.
 - *Recomandăm instituțiilor și organizațiilor elaborarea de planuri de comunicare multi-anuale (amintim necesitatea elaborării unei strategii naționale de comunicare în domeniul imigrației), care să aibă ca obiectiv comunicarea continuă, unitară și susținută, atât în plan orizontal - între instituții, cât și în plan vertical - dinspre instituții către beneficiari și dinspre aceștia către instituții.*
2. Rtt intervievați declară că pentru accesarea informațiilor necesare și pentru rezolvarea unor probleme specifice, aceștia apelează de multe ori la intermediari: avocați sau reprezentanți ai angajatorilor.
 - *Recomandăm implicarea liderilor comunităților de cetățeni străini, liderii așezămintelor religioase, membrii comunităților în diseminarea informațiilor către rtt, cu ajutorul distribuirii, cu sprijinul acestora, a broșurilor și pliantelor informative. Considerăm oportună evaluarea posibilității de a constitui chiar o rețea informală de comunicare cu resortisanții, care să funcționeze în paralel cu cea formală, din care să facă parte lideri ai comunităților cetățenilor străini, reprezentanți ai angajatorilor, voluntari din rândul*

străinilor, avocați care activează în acest domeniu, persoane pe care acești cetățeni îi investesc cu încredere. Considerăm util de analizat modelul mediatorilor formați pentru minoritatea romă.

3. Potrivit opiniei reprezentanților instituțiilor, străinii nu știu, de cele mai multe ori, unde să se adreseze pentru accesarea de informații, nu știu care sunt instituțiile care au ca obiect de activitate sprijinul resortisanților, nu știu dacă au sau nu au dreptul la asistență medicală, nu cunosc procedurile și condițiile de acordare a diverselor facilități și tipuri de servicii oferite.
 4. Constatăm, mai ales în cazurile în care imigranții vin pentru a munci în România în baza unui contract semnat înainte să sosească în țară, nici lucrătorii migranți nu manifestă un grad înalt de interes, deoarece consideră că angajatorul se ocupă de tot ce au nevoie, iar ei nu vor să se stabilească în România, sau să se integreze pe termen lung, ci să se întoarcă în țara lor la expirarea contractului de muncă.
 - *Recomandăm implicarea angajatorilor cetățenilor străini, a sindicatelor, a instituțiilor publice și a ambasadelor în diseminarea informațiilor specifice către lucrătorii imigranți.*
 5. Constatăm că principalele subiecte de interes pentru resortisanți sunt legate, în percepția reprezentanților organizațiilor, de drepturile și obligațiile prevăzute de legislație și instituțiile și organizațiile abilitate în asigurarea acestora, de condițiile de studii, de muncă, de locuire, de oportunitățile de afaceri, de locurile de muncă vacante, de posibilitățile de petrecere a timpului liber.
 - *Una dintre modalitățile de creștere a nivelului de informare al resortisanților considerăm că ar putea fi reprezentată de elaborarea de ghiduri de informare destinate resortisanților, care să se axeze, fiecare, pe prezentarea informațiilor specifice referitoare la principalele subiecte de interes ale acestora, de exemplu: Dreptul la muncă al resortisanților din România, Obținerea cetățeniei române, Dreptul la educație al cetățenilor străini etc. Subliniem necesitatea prezentării informațiilor într-un limbaj cât mai accesibil, informațiile să cuprindă drepturile și obligațiile minimale și să ofere datele de contact ale instituțiilor care trebuie să fie accesate. De asemenea, considerăm important ca materialele să fie pre-testate în rândul resortisanților, înainte de a fi multiplicare și distribuite.*
 - *Ghidurile de informare specializate ar putea fi distribuite prin punctele de intrare pe teritoriul țării, prin unitățile de învățământ care au studenți străini, prin angajatori, așezăminte religioase și alte instituții care intră în contact direct cu rtt.*
 6. Constatăm că principalele surse de informare ale străinilor în percepția angajaților instituțiilor și organizațiilor care au atribuții în integrarea imigranților, sunt: persoanele din comunitatea lor, internetul, ORI și ong-urile. Au mai fost menționate: EURES – rețeaua europeană de ocupare a forței de muncă, avocații și facilitatorii/interpreții care sunt angajați pentru a-i reprezenta pe rtt la instituții.
- Birourile de informare destinate cetățenilor străini nu sunt cunoscute tuturor funcționarilor publici și nici la nivelul ong-urilor care au atribuții în domeniul integrării străinilor.
7. În percepția rtt intervievați, sursele de informare preferate de cetățenii străini din România sunt membrii din comunitatea lor, prietenii și internetul. Constatăm că pentru unii dintre imigranți, ambasada țării lor în România reprezintă o sursă de informare, pentru subiecte privind drepturile de ședere legală, vize, posibilități de angajare și altele.
 8. Conform răspunsurilor oferite în cadrul studiului de către străinii care studiază în țara noastră, principala lor sursă de informare o reprezintă internetul. Pentru cetățenii străini care vin pentru a lucra în România în baza unui contract semnat înainte de intrarea în țară, sursa principală de informare este, conform declarațiilor acestora, reprezentantul angajatorului.

Modalitățile prin care autoritățile și organizațiile relevante din domeniu comunică cu imigranții, sunt, conform declarațiilor reprezentanților acestora, următoarele: transmiterea de informații cu ajutorul site-urilor instituțiilor și organizațiilor, prin birourile pentru cetățenii străini, prin instituțiile de învățământ, ambasade și instituții care intră în contact direct cu resortidanții. Informațiile oferite rtt sunt și sub formă de broșuri, pliante și ghiduri de informare.

9. Constatăm că tipurile de mijloace de informare utilizate de către instituțiile și organizațiile relevante din domeniu sunt, în general, considerate potrivite pentru comunicarea cu resortisanții, însă se înregistrează deficiențe în legătură cu: conținutul informațiilor transmise (acestea nu sunt întotdeauna: actualizate, prezentate într-un limbaj accesibil, prezentate în limbi străine); calitatea mijloacelor utilizate (de exemplu, site-urile nu funcționează, nu oferă informațiile necesare, birourile de informare nu sunt cunoscute); gradul de acoperire (broșuri, ghiduri, afișe insuficiente ca număr, deficiențe în distribuirea acestora); evaluarea eficienței mijloacelor de comunicare (lipsa monitorizării distribuirii materialelor de informare, a gradului în care sunt accesate site-urile etc.).
- *Recomandăm implicarea ambasadelor, a consulatelor, a instituțiilor și organizațiilor, a angajatorilor, a liderilor din cadrul comunităților și a așezămintelor religioase frecventate de resortisanți în distribuirea de materiale informative destinate acestora (broșuri, afișe, pliante, ghiduri etc.)*
 - *Recomandăm ca tipărirea materialelor informative să se realizeze în mai multe limbi și să fie distribuite utilizând canale diferențiate, în funcție de specificul fiecărei comunități.*

Unii dintre reprezentanții ong-urilor au subliniat în cadrul interviurilor, faptul că organizațiile din care fac parte au elaborat și au distribuit ghiduri destinate cetățenilor străini, disponibile în mai multe limbi, însă acestea nu au fost tipărite într-un număr suficient de mare încât să aibă vreun impact asupra îmbunătățirii gradului de cunoștințe al acestor cetățeni asupra legislației, sau asupra drepturilor și obligațiilor pe care le au în țara noastră.

ORI a aprobat înființarea unui număr de 15 Birouri de Informare pentru cetățenii străini care provin din afara UE, care oferă beneficiarilor informații referitoare la drepturile pe care le au pe timpul șederii în România, cum pot accesa serviciile medicale, procedurile de înființare a unei firme sau de angajare etc., însă acestea nu sunt cunoscute suficient de către rtt, potrivit declarațiilor reprezentanților organizațiilor participante la studiu.

În cadrul instituțiilor guvernamentale există ghișee unde se oferă informații, dar cetățenii străini de multe ori nu pot apela la acestea din cauza că nu vorbesc limba română sau nu înțeleg ce li se cere, declară resortisanții.

10. Constatăm că, în percepția populației studiate, mijloacele de comunicare ale instituțiilor publice și a organizațiilor nonguvernamentale implicate în problematica resortisanților (site-uri, locație, materiale informative) sunt insuficient cunoscute de către resortisanți.
- *Recomandăm popularizarea adreselor de site ale instituțiilor prin broșuri, pliante, tipărituri în mai multe limbi și distribuirea acestora în număr suficient, prin canalele de informare utilizate de imigranți.*
11. Constatăm că, la nivelul instituțiilor și organizațiilor implicate în problematica rtt, este considerată oportună organizarea de cursuri suplimentare de specializare, legate de problematica imigranților – cursuri de comunicare interculturală, mediere interculturală și medierea conflictelor, integrarea migranților, managementul migrației etc.).
- *Recomandăm organizarea de cursuri de formare pentru personalul care își desfășoară activitatea în domeniul problematicei imigranților, care să conțină module referitoare la legislație și la aplicarea acesteia.*

ANEXĂ – GHID DE INTERVIU

GHID DE INTERVIU

Introducere

Numele meu este..... și reprezintă Asociația Română pentru Promovarea Sănătății, asociație care realizează în această perioadă o cercetare privind integrarea rtt. Cercetarea este realizată în cadrul unui proiect derulat în parteneriat cu Fundația Soros România „Studiu asupra fenomenului imigrației în România. Integrarea străinilor în societatea românească”, Program general: “Solidaritatea și gestionarea fluxurilor migratorii”, cu finanțare de la Fondul European de Integrare a resortisanților țărilor terțe - Programul anual 2009

Cercetarea își propune ca scop specific îmbunătățirea cunoașterii și a accesului la informații referitor la situația rtt cu ședere legală în România precum și asupra tendințelor și evoluției imigrației legale prin realizarea unei cercetări asupra acestui fenomen și a integrării străinilor, creșterea gradului de conștientizare publică cu privire la necesitatea și avantajele imigrației în vederea creării unui climat favorabil în rândul populației române în ceea ce privește imigrația și promovarea integrării sociale a rtt pe teritoriul României, atât la nivel național, cât și local prin studierea percepției populației asupra străinilor, a stereotipurilor și a reprezentărilor asupra străinilor existente la nivelul populației generale.

Tot ceea ce vom discuta este strict confidențial – nimeni din afara acestui proiect nu va afla ceea ce s-a discutat aici. Nu există „răspunsuri bune” sau „răspunsuri proaste” și nimeni nu va judeca răspunsurile pe care le veți da. Ca urmare este foarte important pentru noi să fiți cât se poate de sinceri și să spuneți exact ceea ce credeți.

Deoarece tot ceea ce discutăm este foarte important pentru noi, vă cerem permisiunea de a înregistra discuția noastră, pentru a ne fi mai ușor să ne amintim ulterior toate detaliile, pentru a putea realiza raportul final și pentru a putea decide împreună cu partenerul nostru ce este mai bine să facem în pașii următori. Dacă sunteți de acord, voi porni reportofonul.

Ne așteptăm ca durata acestei întâlniri să fie de 60 de minute.

Timp alocat: 5 min

A. ASPECTE GENERALE

V-aș ruga să începem discuția noastră cu o scurtă prezentare a dvs. și a instituției/organizației pe care o reprezentați.

1. Care este numele dvs. și ce vârstă aveți? Care este profesia dvs.? Care este instituția/organizația în care lucrați? Dar este domeniul de activitate și care sunt atribuțiile instituției/organizației?

Când ați venit în Ro, cu ce scop, de ce ați ales Ro? Ce știați despre Ro înainte de a veni, de unde ați obținut informațiile preliminare?

2. Care sunt atribuțiile dvs. în cadrul instituției/organizației pe care o reprezentați? Care este postul ocupat? Care este funcția dvs.? De cât timp lucrați la această instituție/organizație? De cât timp dețineți această funcție?

3. Organizația pe care o reprezentați oferă servicii de asistență pentru străini? Pentru ce categorii de străini? Oferiți și pentru rtt? Ce fel de servicii furnizați?

B. DISCUȚIE GENERALĂ DESPRE IMIGRAȚIE ȘI IMIGRANȚI

Aș dori să discutăm acum câteva minute despre fenomenul imigrației în România.

1. Cum credeți că a evoluat acest fenomen în ultimii 10 ani? **Cum s-a manifestat acest fenomen? Au fost anumite perioade când acest fenomen s-a manifestat diferit? În ce sens? Care credeți că au fost condițiile care au determinat evoluția acestui fenomen în România?**
2. Care au fost în opinia dvs. principalele categorii de străini care au imigrat în România? **Dar în prezent? Care sunt principalele țări din care provin aceștia? Care sunt cauzele pentru care străinii din aceste țări aleg să plece din țara lor de origine? De ce credeți că aceștia aleg România? În opinia dvs. ce înseamnă termenul de imigrant? Dar de refugiat? Dar de resortisant al unei țări terțe? Se testează: *distincția dintre termeni precum: refugiat, resortisant, expat, imigrant etc.***
3. Ce fel de influență credeți că are prezența în general a străinilor care locuiesc în România asupra dezvoltării țării noastre? **Dar a rtt în special? Este un lucru bun, este un lucru rău? Argumentați?**
4. Cum credeți că sunt în general străinii care locuiesc și muncesc în România în comparație cu cetățenii români? **Care sunt principalele atribute prin care i-ați caracteriza? Se testează: *responsabilitate, simț civic, relația cu românii, cu angajatorii etc.***

C. POLITICI PUBLICE ȘI INSTITUȚII CU CARE INTERACȚIONEAZĂ RTT

Începând cu anul 2007, rtt au constituit subiectul politicilor publice cuprinse în Strategia României în domeniul Imigrației 2007-2010. Aceste politici vizează imigrația controlată, prevenirea și combaterea imigrației ilegale, azilul, integrarea socială a străinilor și promovarea politicilor active de incluziune a rtt cuprinse în acest document programatic.

1. Cum considerați că au influențat în general aceste politici situația imigranților din România? **Au existat schimbări? Care au fost cele mai bune/influente politici în general? De ce credeți acest lucru? Motivați.**
2. Care au cele mai importante măsuri luate la nivel central în ultimii 10 de ani legate de imigranții din România? **Dar care credeți că a fost cea mai importantă? De ce credeți acest lucru? Argumentați.**
3. Care considerați că ar fi schimbările care ar trebui aduse politicilor publice privind integrarea cetățenilor străini? **De ce credeți acest lucru? Argumentați.**
4. Care credeți că au fost efectele aderării României la Uniunea Europeană asupra situației imigranților? **De ce credeți acest lucru? Argumentați. Dar care credeți că sunt efectele asupra pieței muncii din România legate de acest aspect? Se testează: *forme de asistență socială, concurența pe piața muncii, șomaj etc.***
5. Care credeți că este gradul de cunoaștere de către rtt a politicilor care îi vizează? **Își cunosc drepturile și obligațiile? De ce credeți acest lucru? Argumentați.**

D. PERCEPȚII ALE POPULAȚIEI MAJORITARE ASUPRA RTT

1. În general, care credeți că este părerea populației despre imigranți...? Cum sunt văzuți aceștia de către populația din România? **De ce credeți acest lucru? Argumentați.**
2. În general, care credeți că este părerea imigranților despre români...? Cum sunt văzuți cetățenii români de către cei care aleg să se stabilească în România? **De ce credeți acest lucru? Argumentați.**
3. Credeți că între rtt și alte categorii de străini care locuiesc în România există mai degrabă diferențe sau mai degrabă asemănări? **Care credeți că este cea mai importantă diferență între rtt și alți străini care locuiesc în România? Care credeți că este cea mai importantă asemănare între rtt și alți străini care locuiesc în România?**
4. După părerea dvs. populația din România care intră în general în contract cu străinii știe să facă deosebirea dintre imigranți, refugiați, rtt etc.? **De ce credeți acest lucru? Argumentați.**
5. În opinia dvs. sunt necesare măsuri care ar trebui implementate pentru a îmbunătăți imaginea rtt/ refugiaților/ imigranților în România? **De ce credeți acest lucru? Argumentați.**

E. INTEGRAREA RTT

1. Cunoașteți organizațiile implicate cel mai mult în sprijinirea integrării rtt? **Numiți câteva.**
2. Cum apreciați implicarea de până în prezent a Oficiului Român pentru Imigrări în ceea ce privește problematica rtt? **De ce? Cunoașteți vreo inițiativă a acestei organizații/instituții? De ce? Cum vedeți implicarea acestei organizații? Cum ar trebui să se implice pe viitor această organizație și la ce nivel?**
3. Cum apreciați implicarea de până în prezent a altor instituții și organizații guvernamentale în ceea ce privește problematica rtt? (Ministerul Muncii, ANOFM etc.) **De ce? Cunoașteți vreo inițiativă a acestor organizații/instituții? De ce? Cum vedeți implicarea acestor organizații? Cum ar trebui să se implice pe viitor această organizație și la ce nivel?**
4. Cum apreciați implicarea de până în prezent a organizațiilor nonguvernamentale în ceea ce privește problematica rtt? **Cunoașteți aceste organizații? Puteți numi câteva dintre ele? De ce? Cunoașteți vreo inițiativă a vreuneia dintre aceste organizații? De ce? Cum vedeți implicarea acestei organizații? Cum ar trebui să se implice pe viitor această organizație și la ce nivel?**
5. Cum apreciați implicarea de până în prezent a organizației pe care o reprezentați dvs. în ceea ce privește problematica rtt? **Îmi puteți menționa vreo inițiativă propusă de către organizația dvs. în acest sens? Cum vedeți implicarea organizației dvs. pe viitor și la ce nivel?**
6. Considerați că diferențele culturale reprezintă un obstacol în integrarea acestora în societatea gazdă? **Îmi puteți da exemple de situații întâlnite de dvs.? Puteți menționa alte prejudecăți, stereotipuri care pot avea un efect semnificativ asupra integrării rtt?**
7. Considerați că există atribute ale cetățenilor români care sunt favorizante integrării rtt în societatea-gazdă? **Îmi puteți da exemple de situații întâlnite de dvs.?**
8. Din experiența dvs. există naționalități care se integrează mai ușor? **Dacă ați întâlnit cazuri în care rtt le-a fost ușor să se integreze, care considerați că a fost motivul?**

G. INFORMARE – NEVOI ȘI MĂSURI DE ADRESARE A ACESTOR NEVOI

1. Cât de informați credeți că sunt imigranții/rtt din România cu privire la serviciile pe care le pot ei accesa, drepturile și obligațiile pe care le au, alte informații utile? **Ne puteți da o notă cu privire la gradul de informare al imigranților/rtt despre aceste aspecte? De ce ați ales această notă? Argumentați**
2. Care credeți că sunt principalele subiecte de interes pentru imigranții/rtt din România? Credeți că există subiecte pentru care informațiile sunt greu accesibile sau care nu sunt acoperite de sursele actuale? **De ce ați credeți acest lucru? Argumentați**
3. Care credeți că sunt principalele surse de informare utilizate de către imigranții/rtt? **Enumerați. Argumentați.**
4. Care sunt principalele modalități prin care autoritățile și organizațiile relevante din domeniu comunică cu imigranții în general și cu rtt în special? **Dar prin care informează aceste categorii de străini? Cunoașteți vreun Birou de informare pentru aceștia? Când a fost înființat? Cum funcționează? Cât de eficient este?**
Se testează: modul în care este diseminată informația în rândul rtt; forma sub care sunt transmise aceste informații (materiale informative, emisiuni la posturile de radio și televiziune, articole și informații specifice tipărite în presa locală sau națională – după caz, afișare în locuri publice, birouri de informare, centre de informare etc.)
5. Organizația dvs. are pagină de internet? În ce limbi este disponibilă informația? Cât de frecvent se actualizează această pagină? **Cât de actuale sunt informațiile? Imigranții/rtt obișnuiesc să utilizeze aceste mijloace de comunicare/informare? De ce credeți acest lucru?**
- 6 Cât de eficiente sunt aceste modalități de comunicare și informare? **rtt le utilizează? Pe care le utilizează cel mai frecvent? De ce credeți acest lucru? Ați realizat vreodată vreo evaluare a acestor aspecte?**
7. Considerați că în activitatea dvs. v-ar fi de ajutor cursuri suplimentare de specializare specifice legate de problematica străinilor în general și rtt în special? **Care sunt cursurile de care ați avea nevoie?**

H. ASPECTE FINALE

1. Dacă mâine ați fi primi un post de care v-ar permite să soluționați probleme legate de cetățenii străini din România, care ar trei aspecte prioritare cărora v-ați dedica?
2. Ce notă ați da politicilor publice din ultimii ani pentru rolul lor în integrarea rtt? **Argumentați.**
3. Ne puteți face trei recomandări de măsuri/politici publice în vederea creșterii nivelului de integrare a rtt? **Dar în vederea creșterii calității serviciilor de informare?**
4. Alte comentarii, propuneri?

I. ÎNCHEIERE

Vă mulțumim pentru participarea la această discuție și pentru ajutorul pe care ni-l dați.

BIBLIOGRAFIE

Alexe, I. (coord.); Popescu R.; Toth G., **Raport de cercetare: Nevoile de informare ale imigranților în România**, (noiembrie 2009), București, Fundația Soros România, [http://ori.mai.gov.ro/api/media/userfiles/NevoiledeinformarealeimigrantilorinRomania\(2\).pdf](http://ori.mai.gov.ro/api/media/userfiles/NevoiledeinformarealeimigrantilorinRomania(2).pdf)

Constantin, D. (coord); Nicolescu, L.; Goschin, Z., **Perspective europene de abordare a migrației și azilului**, (2008), București, Institutul European din România

Enache, B., **Agenda Lisabona de după Agenda Lisabona: UE 2020**, (5 februarie), Săptămâna Financiară,

http://www.sfin.ro/articol_18910/agenda_lisabona_de_dupa_agenda_lisabona_ue_2020.html

Ghinea, C.; Dinu, D.; Ivan, P., **Cum am folosit fereastra de oportunitate: bilantul unui an de relansare a relațiilor România – Republica Moldova**, (decembrie 2010), Centrul Român de Politici Europene, Fundația Soros România, Fundația Soros-Moldova, <http://www.crpe.ro/index>

Guga, S.; Toth, G.; Voicu, O., **Imigrant în România: Perspective și riscuri**, (octombrie 2008), București, Fundația Soros România,

http://www.osf.ro/en/fisier_acord_comunicate.php?document=143

Huddleston, Th.; Niessen, J.; Chaoimh, N.E.; White, E., **Migrant Integration Policy Index**, România (Indicele Politicilor de Integrare a Migranților), (februarie 2011), Bruxelles, British Council și Migration Policy Group, www.mipex.eu/Romania/

Mircea, R.; Nacula, C., **Manual de pregătire în domeniul refugiaților în România**, (2009), Editura Ministerului Administrației și Internelor

Sandu, D. (coord.); **Locuire temporară în străinătate. Migrația economică a românilor: 1990-2006**, (2006), București, Fundația pentru o Societate Deschisă, <http://www.soros.ro/ro/index.php>

Sandu, D. (coord.), **Comunități românești în Spania**, (2009), Fundația Soros

Sandu, D., **Lumile sociale ale migrației românești în străinătate**, (2010), Iași, editura Polirom

Toader Ș.; Smirna A.; Jurcă O.; Cernat D., **Reprezentare sindicală pentru muncitorii imigranți din România. Studiu asupra imigrației în România. Descriere, analiză și recomandări**, (2010)

Șerban, M.; Toth, A., **Piața forței de muncă în România și imigrația**, (2007), București, Fundația Soros România

Bun venit în România! Ghid de informare pentru cetățenii din state terțe, (decembrie 2009), ARCA - Forumul Român pentru Refugiați și Migranți, Fundația Soros România și Asociația pentru Dezvoltarea Organizației – SAH ROM, http://www.osf.ro/ro/fisier_acord_publicatii.php?publicatie=97

Revista Sfera Politicii, **Migrații**, nr 137/2009, Fundația Societatea Civilă

*** (2009). Raport - **Riscuri și inechități sociale în România**, al Comisia Prezidențială pentru Analiza Riscurilor Sociale și Demografice, www.presidency.ro/static/CPARSDR_raport_extins.pdf

- *** (2008). Raport - ***Permanent or circular migration?***, Organizația Internațională pentru Migrație <http://www.iom.int/jahia/Jahia/activities/pid/2068>
- *** (2008). Raport - ***Migration trend in selected applicant countries. Volume IV – Romania. More “Out” than “In” at the Crossroads between Europe and the Balkans***, Organizația Internațională pentru Migrație, <http://www.iom.int/jahia/Jahia/activities/pid/2068>
- *** (2010). România - Raport de țară în Migrația, ocuparea forței de muncă și politicile de integrare pe piața muncii în Uniunea Europeană 2000-2009, Alexe, I., Independent Network of Labour Migration and Integration Experts
<http://www.labourmigration.eu/research>
- *** (2004) Principiile de bază comune privind integrarea imigranților, Principiul nr. 1, Consiliul JAI
- *** Rapoartele anuale de activitate ale Oficiului Român pentru Imigrări 2007- 2009
- *** (2009). Raport privind activitatea Oficiului Român pentru Imigrări pe linia combaterii muncii nedecarate a străinilor
- *** (2010). Raport privind activitatea Oficiului Român pentru Imigrări pe linia combaterii muncii nedecarate a străinilor
- *** (17 ianuarie 2011). Comunicat de presă, Oficiul Român pentru Imigrări
- *** Program 2007-2013, Fondul European de Integrare a Resortisanților Țărilor Terțe, Oficiul Român pentru Imigrări
- *** Rapoartele anuale de activitate ale Poliției de Frontieră, 2006-2010
- *** Tratatul de la Amsterdam: un ghid comprehensiv,
http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/amsterdam_treaty/index_en.htm
- *** Concluziile Consiliului European de la Tampere, 15-16 octombrie 1999, (1999), Consiliul European, <http://www.ena.lu/>
- *** Consiliul European de la Viena 11-12 decembrie 1998, (1998),
http://www.ena.lu/vienna_european_council_vienna_11_12_december_1998-020705091.html
- *** Directiva Consiliului European 2000/78/EC din 27 noiembrie privind stabilirea unui cadru general pentru tratament egal în muncă și ocupare, L 303/16, (2.12.2000)
- *** (2010). Evaluarea Strategiei Lisabona, Comisia Europeană
- **** Informații și date statistice primite de la Oficiul Român pentru Imigrări, ANITP, Poliția de Frontieră, ANOFM.
- Legislație națională în materie de imigrație și integrare a migranților:** OUG 194/2002, OUG 44/2004, OUG 41/2006, OUG 56/2007, Strategia națională privind imigrația 2007-2010, Strategia națională privind imigrația 2011-2014, neadoptată la data prezentei cercetări.

Programul general „Solidaritatea și gestionarea fluxurilor migratorii”

**Fondul European de Integrare a resortisanților țărilor terțe,
Programul Anual 2009**

**Proiect “Studiu asupra fenomenului imigrației în România.
Integrarea străinilor în societatea românească”
Contract IF /09.01/03.01.**

Editorul materialului: Fundația SOROS România 2011

Drepturile de autor asupra acestei publicații sunt rezervate Fundației SOROS .
Publicația sau părți ale acesteia pot fi reproduse numai cu permisiunea autorilor.
ISBN 978-973-0-10715-9

Data publicării: aprilie 2011
Adresa de sesizări: info@soros.ro

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar
poziția oficială a Uniunii Europene